

“न्यायाभोनिधि सद्गोप्यारु जैनाचार्य श्री १००८ श्रीमद् विजयानन्दमूरीश्वरजी ।”

“ श्रीमद् विजयानन्दमूरीश्वरजी महाराज ”

“Shrimad Vijayanandsooreswari Maharaj”

[“ श्री १००८ श्रीमद् आत्मरामजी महाराज । ”]

☞ जन्म विक्रम स-१८९३, वैश्व पुदि १, तहरा (पन्ना) ☞

दूक दीक्षा वि-स-१९१०, जीग (पन्ना)

आचार्य पद वि-स-१९४०, पालीनाणा (कान्ठियावाड)

सवगा दीक्षा वि-स-१९३३, अमदावाद (गुजरात)

स्वर्गवास वि-स-१९५५, गुजरावाला (पन्ना)

“ प्रकाशरु-श्री आत्मरुमल जैन लायब्रेरी-खभात । ”

सुगृहीतनामधेय-विश्ववन्द्य-शासनधुरन्धर-परमगुरु-शान्ततपोमूर्ति-
श्रीमद्राचार्य-विजयदानसूरिशेखरेभ्यो नमः ।

संक्रमणम्

द्वितीय विभागः ।

प्रणेतृपादाः—सिद्धान्तपारगामि-श्रीमद्विजयदानसूरीशान्ते-
वासि-मान्यमूर्धन्य-सिद्धान्तमहोदधि-महामहोपाध्याय-
श्रीमत्प्रेमविजयगणिवराः ।

प्रकाशकः—श्रद्धासुवासितान्तःकरणधर्मप्रियसुश्रावकवरार्पितद्रव्य-
साहाय्येन श्रीयुतखेतशीतनुजश्राद्धवर्य्यश्रेष्ठिशांतिदास.,
मुम्बापुरी 'धी य० मे० जै०' समित्यध्यक्षः ।

म्यल-मुंबई

वीरसंबद्-२४५९
प्रतयः-६००]

विद्यमानसंवत्-१९६९

इस्वीसन -१९६९
[मूल्यम् १-४-०

*This volume is a pure religious one describing the various states of "Karma" according
to the Supreme Omnipotent-spoken Jain Shvetambar Canon.*

श्रीगुरुचरणे ।

वार वार कुपथगमन सार्वसिद्धान्तसक्ता
दार दार रतिपतिबल भग्नमोहादिदोषाः ।
धार धार यतिपतिपद शासनानर्ह्यसेना
जीयासुस्ते जगति जयिनो दानसूरीशितारः ॥

× × × ×

शोष शोष धनमघगण ख्यातपुण्यप्रभावा—
स्तोष तोष भविरुहृदय जैनवाद्भेधनीरै' ।
पोष पोष भुवि जिनमत नीतपुण्यप्रकर्षा
जीयासुस्ते जगति जयिनो दानसूरीशितारः ॥

+ + + +

प्रपूज्याना येषा पुनितपुनिते पादजलजे
विनेया मृद्गाभाः श्रुतपरिमलापानममलम् ।
प्रदुर्वन्तपुत्कण्ठप्रथितमतयः प्रत्यहनिशम्,
प्रपान्तु श्रीदानाः प्रथमविजयाः सूरिसुपमाः ॥

× × × ×

सिद्धान्ताब्धिविलोडनोत्थविशदज्ञानादिरत्नत्रयम्,
योग्येभ्यो वितरन् समाहितमना भूमीतल भासयन् ।
सोऽय सद्गुरुमास्करो विजयतां श्रीदानसूरीश्वर—
स्तस्यैव स्तवनाष्टक दिनमुखे भग्या मुदा पठ्यताम् ॥

Published by Seth Shantidas Khetsi, Champa Galli, Bombay

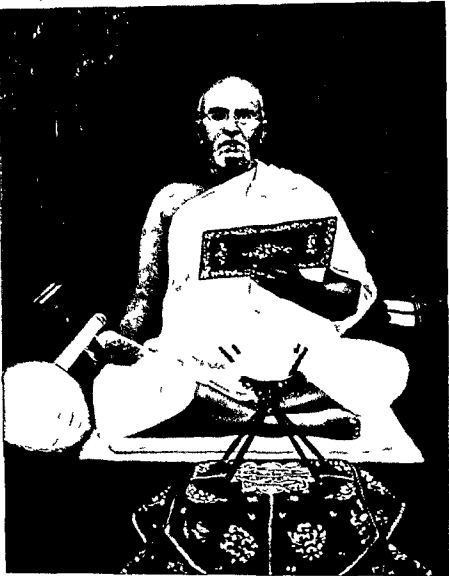
Printed by Ramchandra Yesu Shedge, at the "Nirnaya Sagar"
Press 26-28, Kolbhat Lane, Bombay

“कल्यासोदरसत्कीर्तिं, शीताशुज्ज्वलसयमम् । वन्दे श्रीवीरविजयो-पा-याय मुनिपुङ्गवम् ॥१॥”

सद्गुणोद्धारक-न्यायामोनिधि-श्री १००८ श्रीमद् विजयानन्दमूरीश्वर-गिण्यरत्न-

“ श्री १००८ श्रीमद् वीरविजयजी महाराज ”

“ Upadhyaji Shree Virvijayaji Maharaj ”

“ उपाध्यायजी श्री १००८ श्रीमद् वीरविजयजी महाराज । ”

जन्म दि-स-१९०७ पटवा (भावनगर)

उपाध्याय पद १९५७ वाण (गृन्नात)

दाभा वि-स-१९३५ अवाला (पंजाब)

स्वगन्नाम- १९७५ गन्नात (गृन्नात)

“ प्रकाशन-वीकानेर (हाल-कलकत्ता) वाला शेठ सुमेरमजी सूरानाजी । ”

संक्रमणद्वितीयविभागगतविषयानुक्रमः ।

विषय	पृष्ठाङ्क	विषय	पृष्ठाङ्क
प्रकृतिसंक्रमे मार्गणाधिकारः	१	दर्शनलेख्याभन्वयसम्बन्धे	८२
नरकगतौ बन्धविचारः	७	सञ्ज्ञाहारकयोः प्र० विचारः	८३
” बन्धस्थानानि भङ्गाश्च	८	मार्गणासु सत्ताप्रकृतयः	”
तिर्यग्गतौ बन्धविचार	११	मार्गणासु नामकर्मणः सत्तास्थानानि	९२
” बन्धस्थानानि भङ्गाश्च	१२	” सक्रमप्रकृतयः	९८
मनुजगतौ बन्धविचारः	१६	” सक्रमस्थानानि	१००
” बन्धस्थानानि भङ्गाश्च	१७	” नामकर्म० स० स्थानानि	१०५
देवगतौ बन्धविचारः	२२	मार्गणासु मोहस्य सक्रमप्रतिगृहादिसवेध	१११
” बन्धस्थानानि भङ्गाश्च	२४	” नाम्न सक्रमप्रतिगृहादिसवेधः	११८
इन्द्रियद्वारे बन्धबन्धस्थानादिप्ररूपणा	२९	स्थितिसंक्रमे पदर्याधिकारादिनिरूपणम्	१२५
कायमार्गणाया बन्धादिविचारः	३०	अनुभागसंक्रमलक्षणादिप्रतिपादनम्	१४५
योगमार्गणाया बन्धो बन्धस्थानानि भङ्गाश्च	३१	प्रदेशसंक्रम	१६३
वेदे बन्धबन्धस्थानादिप्ररूपणा	४५	उद्वलनासंक्रमप्ररूपणा	”
कपायमार्गणाया बन्धादीनि	४६	विध्यातसंक्रमलक्षणम्	१६६
ज्ञानद्वारे बन्धादिविचार	५०	यथाप्रवृत्तलक्षणम्	१७०
सयममार्गणाया बन्धादिविचार	५६	गुणसंक्रमः	”
दर्शनमार्गणाया बन्धादिविचारः	५९	सर्वसंक्रम	१७२
लेख्यासु	”	”	”
भन्वयमार्गणाया बन्धादि०	६९	स्त्रियुक्तसंक्रम	”
सम्बन्धत्वमार्गणाया बन्धादि०	”	गोममटसारमतसङ्गहनम्	१७४
सञ्ज्ञाहारकमार्गणासु बन्धादि०	७०	साद्यादिनिरूपणम्	१७६
मार्गणासु पतद्ब्रह्मप्रकृत्यादिविचार	७१	स्वामित्वनिरूपणम्	१७८
गतिमार्गणाया पतद्ब्रह्मपतद्ब्रह्मस्थानादिचिन्ता	”	गुणितकर्मांशस्वरूपम्	१७८
जातिमार्गणाया कायमार्गणाया ”	७९	क्षपितकर्मांशस्वरूपम्	१८४
योगमार्गणाया पतद्ब्रह्मादि०	८०	ग्रन्थसमाप्ति	१९१
वेदकपायज्ञानसयममार्गणासु ”	८१	उद्वर्तनाप्रवर्तनकरणे	१९२

विषय	शुद्धाङ्कः	विषयः	शुद्धाङ्कः
निर्व्यापातस्थित्युद्धर्त्तना	१९२	अनुभागापवर्त्तना	२००
व्यापातस्थित्युद्धर्त्तना	१९५	प्रशस्तिः	२०२
निर्व्यापातस्थित्यप्रवर्त्तना	१९७	समाप्तिः	२०७
व्यापातस्थित्यपवर्त्तना	१९८	भाषाया निवेदनम्	२०८
अनुभागोद्धर्त्तना	२००	प्रतिकृतयः पूर्वविभागवद्विलोकनीया ।	

संक्रमणद्वितीयविभागगतयन्त्रानुक्रमः ।

यन्त्राणि	शुद्धाङ्कः	यन्त्राणि	शुद्धाङ्कः
१ गुणस्थानेषु बन्धयन्त्रम्	२	१८ मिथ्यादृष्टौ नात्रः स्वाभङ्गयन्त्रम्	१०
२ " बन्धस्थानयन्त्रम्	३	१९ साखादने " "	"
३ मोहनीयस्य बन्धस्थानानि तदङ्गाश्च	३	२० मिश्रदृष्टौ " "	"
४ मिथ्यादृष्टौ बन्धस्थानभङ्गा	४	२१ अविरतसम्यग्दृष्टौ " "	११
५ साखादने " "	४	२२ पङ्कादिक्रिके बन्धस्थानभङ्गयन्त्रम्	"
६ मिश्रगुणस्थाने " "	"	२३ सप्तमनरके " "	"
७ अविरतसम्यग्दृष्टौ	"	२४ पर्याप्ततिर्यग्गतौ बन्धयन्त्रम्	"
८ देशविरतिगुणस्थाने	६	२५ अपर्याप्ततिरश्चा " "	१२
९ प्रमत्तगुणस्थाने " "	"	२६ पर्याप्ततिर्यग्गतौ बन्धस्थानयन्त्रम्	१३
१० अप्रमत्तगुणस्थाने " "	"	२७ अपर्याप्ततिर्यग्गतौ " "	"
११ अपूर्वकरणगु० " "	"	२८ पर्याप्ततिर्यगुतिसामान्ये मिथ्यादृष्टौ	
१२ नरकगतिसामान्ये रत्नभादिक्रिके च		च नात्रो बन्धस्थानभङ्गकयन्त्रम्	१५
बन्धयन्त्रम्	७	२७ साखादने " "	"
१३ पङ्कादिक्रिके बन्धयन्त्रम्	"	३० मिश्रत्रिके " "	"
१४ तमस्तमाया " "	८	३१ अपर्याप्ततिर्यगुतिसामान्ये	१६
रत्नप्रभादिपट्टे नामवर्जसप्तकर्मणा		३२ पर्याप्तमनुजगतौ बन्धयन्त्रकम्	"
बन्धस्थानय०	"	३३ अपर्याप्तमनुजगतौ बन्धय०	१७
तमस्तमाया " "	९	३४ पर्याप्तमनुजगतौ बन्धस्थानय०	१८
७ नरकगतिसामान्ये नाम्नो बन्ध		३५ अपर्याप्तमनुजगतौ " "	१९
स्थानय०	"	३६ पर्याप्तमनुजगतौ य० भङ्गयन्त्रम्	"

यज्ञाणि	पृष्ठाङ्कः	यज्ञाणि	पृष्ठाङ्कः
३७ अपर्याप्तमनुजगतौ भङ्गयज्ञम्	२०	६८ वैक्रियद्विके नाम्नो भ०	४४
३८ पर्याप्तमिध्यादृष्टिमनुजे ,,	२०	६९ मि०या०	,,
३९ सास्वादाने ,	२१	७० सास्वादाने	,,
४० मिश्रगुणस्थाने ,,	,,	७१ मिश्रे	,,
४१ अविरतादित्रिके ,,	,,	७२ अविरतौ भ०	,,
४२ अप्रमत्ते ,,	२२	७३ आहारकद्विके बन्धस्थानय०	,,
४३ अपूर्वकरणगु०	,,	७४ वेदत्रिके बन्धयज्ञम्	४५
४४ नवमदशमगु० ,,	२३	७५ ,, बन्धस्थानम्	,,
४५ देवगतिसामान्ये बन्धयज्ञम्	२३	७६ अनन्वानुबन्धिचतुष्के बन्धयज्ञम्	४६
४६ भवनपतिव्यन्तरज्योतिष्केषु ,,	,,	७७ ,, बन्धस्थानय०	,,
४७ सनत्कुमाराधेषु ,,	,,	७८ ,, ओघे मिध्यात्वे च भ०	४७
४८ आनतादिप्रैवेयकपर्यन्तेषु ,,	२४	७९ सास्वादाने भ०	४८
४९ पञ्चानुत्तरेषु ,,	,,	८० अप्रत्याख्यानप्रत्याख्यानचतुष्कस्य बन्धय०	,,
५० आनतादिवर्जदेवाना बन्धस्थानय०	,,	८१ ,, ,, बन्धस्थानय०	,,
५१ जातिचतुष्के बन्धप्रकृतीना यज्ञम्	३०	८२ ,, ,, ओघतो मङ्गय०	४९
५२ औदारिकमिश्रे कर्मणकाययोगे च बन्धय०	३३	८३ मिध्यादृष्टौ	,,
५३ वैक्रियकाययोगे बन्धयज्ञम्	३४	८४ सास्वादाने	,,
५४ वैक्रियमिश्रकाययोगे ,,	,,	८५ मिश्रे	,,
५५ आहारकद्विके बन्धप्रकृतिय०	३५	८६ अविरतौ	५०
५६ मनोवागष्टके बन्धस्थानय०	३६	८७ देशविरतौ	,,
५७ औदारिककाययोगे बन्धस्थानय०	३७	८८ गुणस्थानत्रिके अज्ञानत्रिकबन्धप्रकृतिय०	,,
५८ औदारिकमिश्रे बन्धय०	,,	८९ ,, ,, बन्धस्थानय०	५१
५९ औदारिकमिश्रे नाम्नो बन्धस्थानभ०	३८	९० मतिज्ञानादित्रिके बन्धप्रकृतियज्ञम्	५२
६० औ० मि० मिध्यादृष्टौ बन्धस्थानभ०	,,	९१ ,, बन्धस्थानय०	५३
६१ ,, सास्वादाने ,,	३९	९२ मत्यादित्रिकस्याविरतौ	,,
६२ ,, अविरतसम्यग्दृष्टौ ,,	,,	९३ देशविरतौ	,,
६३ कर्मणकाययोगे बन्धस्थानयज्ञम्	४०	९४ प्रमत्ते	,,
६४ ,, बन्धस्थानभ०	,,	९५ अप्रमत्ते अपूर्णे	,,
६५ का० मिध्यादृष्टौ ,,	४१	९६ अनिवृत्तौ, सूक्ष्मसम्पराये य० भ०	,,
६६ ,, सास्वादाने ,,	४२	यज्ञाणि	५४
६७ ,, अविरतसम्यग् ,,	,,		

वृत्तानि	पृष्ठाङ्क	वृत्तानि	पृष्ठाङ्क
१७ मनःपर्यवहाने बन्धय०	५५	१२७ देशविरतौ	६४
१८ ,, बन्धस्थानय०	,,	१२८ अप्रमत्ते	,,
१९ प्रमत्ते,	,,	१२९ पद्मले० बन्धप्रकृतिय०	६४
१०० अप्रमत्ते, अपूर्व,	,,	१३० पद्मले० बन्धस्थान०	६५
१०१ अनिवृत्तौ, सूक्ष्मस० भ० य०	५६	१३१ पद्मले० ओघे० भ०	६६
१०२ अविरतमार्गणाया बन्धप्रकृतिय०	५७	१३२ मिथ्यादृष्टौ	,,
१०३ ,, बन्धस्थानय०	,,	१३३ सास्वादने	,,
१०४ अवि० आघे मिथ्यात्वे च भ०	५८	१३४ मिथ्यादृष्टौ	,,
१०५ सास्वादने	,,	१३५ अविरतौ	,,
१०६ मिश्रे	,,	१३६ देशविरतौ प्रमत्ते च	,,
१०७ अविरतौ	,,	१३७ अप्रमत्ते	,,
१०८ देशविरतौ	,,	१३८ शुक्ले श्याया बन्धप्रकृतिय०	६७
१०९ सामादिकादिसयमत्रिणे प्रमत्तगु०	,,	१३९ ,, बन्धस्थान०	६८
११० अप्रमत्तगु०	,,	१४० ,, ओघे	,,
१११ सामा० छेदो० अपूर्वकरणे	५९	१४१ ,, मिथ्यादृष्टौ	,,
११२ अनिवृत्तौ	,,	१४२ ,, सास्वादने	,,
११३ सूक्ष्मस०	,,	१४३ ,, मिथ्यादृष्टौ	,,
११४ ओघले श्याया बन्धप्रकृतियत्रम्	६०	१४४ ,, अविरतौ	,,
११५ शुक्ले श्याया नीलकापोतयोश्च बन्ध- स्थान०	,,	१४५ ,, देशविरतौ	,,
११६ कृष्णले० ओघे मिथ्यात्वे च भ०	६१	१४६ ,, प्रमत्ते	,,
११७ सास्वादने	,,	१४७ ,, अप्रमत्ते अपूर्वकरणे च	,,
११८ मिश्रे	६१	१४८ ,, अनिवृत्तिकरणे सूक्ष्म- सम्पराराये च	,,
११९ अविरतौ	,,	१४९ नरकगतिसामान्ये पद्मादित्रिणे च प्रतिमहप्रकृतिय०	७१
१२० तेजोले० बन्धय०	६२	१५० सप्तभावनी प्रतिमह्य०	,,
१२१ ,, बन्धस्थानय०	६३	१५१ नरकगतौ मोहस्य प्रतिमहस्थानय०	,,
१२२ ,, ओघे भ०	,,	१५२ पर्याप्ततिर्यग्गतौ प्रतिमहप्रकृतिय०	,,
१२३ मिथ्यादृष्टौ	६४	१५३ अपर्याप्ततिर्यग्गतौ	,,
१२४ सास्वादने	,,	१५४ पर्याप्ततिर्यग्गतौ मोहस्य पतद्ब्रह्म०	७४
१२५ मिश्रे	,,	१५५ अपर्याप्ततिर्यग्गतौ प्रति०स्थानय०	,,

यन्त्राणि	पृष्ठाङ्क	यन्त्राणि	पृष्ठाङ्क
१५६ पर्याप्तमनुजगतौ	७५	१८३ स्थितिसक्रमे सक्रान्यमाणसर्वांश्चि-	
१५७ अपर्याप्तमनुजगतौ	"	तिय०	१३४
१५८ पर्याप्तमनुजगतौ मोहप्रतिग्रहस्थानय०	७६	१८४ उत्कृष्टस क्रमस्थितेर्यस्थितिय०	१३६
१५९ अपर्याप्तमनुजगतौ "	७७	१८५ जय० स्थि० सक्रमप्रमाणय०	१३९
१६० देवगतिसामान्ये	७८	१८६ मूलप्रकृतिषु स्थितिसाद्यादिभ०	१४१
१६१ सन्त्कुमारादिसहस्रारान्तेषु	"	१८७ उत्तरप्रकृतिषु "	"
१६२ आनवादिर्मवेयकपर्यन्तेषु प्रतिग्रह-	"	१८८ उत्कृष्टस्थितिसक्रमस्वामिनः	१४४
प्र० य०	"	१८९ जघन्यस्थितिसक्रमस्वामिनः	१४५
१६३ देवगतौ मोहप्रति०स्थानय०	"	१९० दर्शनमोहनीयस्य स्पर्धकानुक्रमस्था०	१५३
१६४ जातिमार्गणाया प्रति०	"	१९१ उत्कृष्टानुभागस० प्रमाणम्, जघन्या-	
१६५ औदारिकमिश्रे कार्मणकाययोगे च	"	नुभागस०	१५५
प्रतिग्रह०	८०	१९२ मूलप्रकृतिष्वनुभागसक्रमसाद्यादिभ०	१५८
१६६ आहारकद्विके	८१	१९३ उत्तरप्रकृतिष्वनुभागसक्रमसाद्यादिभ० "	
१६७ आहारकेऽप्रमत्तभाजविवक्षाया०	"	१९४ उत्कृष्टानुभागसक्रमस्वामिनः	१६१
१६८ मार्गणासु सत्प्रकृतिय०	८४	१९५ जघन्यानुभागसक्रमस्वामिनः	१६२
१६९ " मूलप्रकृतिसत्स्थानानि	८५	१९६ प्रवेशसक्रमविधेश्चित्रम्	१६३
१७० " ज्ञानावरणादीनामुत्तरप्रकृ-		१९७ उद्वलनासक्रमस्य चित्रम्	१६६
तिसत्स्थानानि०	८६	१९८ उद्वलनासक्रमस्वामित्वादिय०	१६७
१७१ " मोहनीयसत्स्थानयन्त्राणि	९०	१९९ विध्यातसक्रमयन्त्रम्	१६९
१७२ " आयुःसत्स्थानानि	९२	२०० यथाप्रवृत्तसक्रमः	१७०
१७३ " नात्र सत्स्थानानि	९६	२०१ गुणसक्रम	१७२
१७४ मार्गणासु गोत्रसत्स्थानानि	९८	२०२ शोषापहारकालात्पवहुत्वम्	१७३
१७५ " सक्रमप्रकृतियन्त्रम्	९९	२०३ प्रवेशसक्रमस्य साद्यादिभगय०	१७८
१७६ " सक्रमस्थानयन्त्राणि	१०१	२०४ उत्कृष्टप्रवेशसक्रमस्वामिनः	१८२
१७७ " मोहनीयसक्रमस्थानानि	१०४	२०५ जघन्यप्रवेशसक्रमस्वामिनः	१९०
१७८ " नात्र सक्रमस्थानयन्त्राणि	१०८	२०६ निर्व्याप्यातोद्वर्त्तनाविधेश्चित्रम्	१९४
१७९ " गोत्रस्य सक्रमस्थानम्	१०९	२०७ भागद्वयाधिक यावदनुद्वर्त्तनाय०	१९५
१८० " सक्रमसवेधयन्त्राणि	१११	२०८ उद्वर्त्तनातिस्थापनानिक्षेपय-	
१८१ मोहनीयस्य स० पत० स्थानसवेधय०	११६	न्त्राणि	१९६-१९७
१८२ मार्गणासु नात्रः सक्रमपत०सवेधय०	१२२	२०९ निर्व्या० अपवर्त्तनाचित्रम्	१९८
		२१० व्या० अपवर्त्तनाचित्रम्	१९९

शुद्धिपत्रम् ।

शुद्धम्	शुद्धम्	पृ०	प०	शुद्धम्	शुद्धम्	पृ०	प०
सखान	सपयण	१	१७	सम्यग्दृष्टिमनु०	सम्यग्दृष्टि-		
निद्रा	निद्रा	२	४		तिर्यग्मनुजाः	३८	६ ४ य०
पर्माणि	गुणस्था०	३	१ यत्रस्था	॥ नराः	स०तिर्यग्मराः	३९	२-॥ द्वि०
॥	॥	३	॥ ॥	एकोनत्रिंशत्षष्टौ	एकोनत्रिंशति		
१	२	३	१०-२ ॥	चतुर्विंशतिर्भव-	पोडश	४०	८
मुद्योतेन	उद्योतेन	४	९-३ ॥	तीति	द्वात्रिंशद्भ-		
त्रिंशतिघन्वे	त्रिंशति घन्वे	५	५	सर्वाम्-२४	ज्ञा भवन्तीति ॥	९	
पञ्चापि	एषु चत्वारि ॥	१२	१२	मनुजाः	सर्वाम्-३२	४२	द्वि य शीर्षम्
भङ्गः,	भङ्ग एका			२९८	सम्य० म०	३-४ ॥ ॥	
	च यश कीर्त्ति ॥	३	३		८	३-१-२ ॥ ॥	
स घ-घइ	न घन्वइ	१	३	॥	देवनारका.	४४ ॥ ॥	
देशविरताऽप्रम	देशविरताव			सम्यग्दृष्टयो	सम्य० देवा		
	प्रम- १२	४	४	देवाः	नारकाश्च	५४ ॥ ॥	
साधारणप्रत्ये-	बादरसाधा-			२५।२५	२५।५	४७	३-२ य
फाभ्या	रणाभ्या १३	१२	१४	तिर्यग्मनुजा	तिर्यग्मनुजा		
॥	॥	१४	१४	देवाश्च	॥	१०-४ ॥	
घन्वेष्टाष्टा	घन्वेऽष्टावष्टा १५	४	४	देवमा० ८। ॥	—	४-३ ॥	
एकोनत्रिंशदे	एकोनत्रिंशत्			प्र०चतुष्टये	अप्रत्या०प्र०		
	त्रिंशदे १८	१०	१०	१३९६२	चतुष्टके	४९	प्र० य० शीर्षम्
	१।१	१९	१७-१-२द्वि य	२५।२५	१३९४२	॥ ॥	
८२१६	९२१६	२८	२२ ॥	१३९४६	१३९२६	॥ द्वि य शीर्षम्	
सुल्लकमवायु-	वायुप्मता			२५।२५	२५।५	३-२ ॥ ॥	
ध्रता		२९	१३	१३९४६	१३९२६	३-२ ॥ ॥	
पञ्चमभागे	पञ्चभागे	३०	८	२५।२५	२५।५	३-२ ॥ ॥	
नरकद्विक	नरद्विक	३२	७	स० १६	स०-२४	५०	३-२ ॥ ॥
सावारूप	सावरूप	३५	४	—	२८।दे०मा०		
उपशान्तमोदे	उपशान्त०			८।तिर्यग्मरा	॥ २-१-२-३-४ ॥		
	शी० स० च ३७	११-१	य०	६	५	४९	४

अशुद्धम्	शुद्धम्	४०	५०
जेह	जह	५१	२०
१	०	५३	१०-९ य०
अष्टौ	नव	॥	१५
भवति,	भवति । केवलज्ञानमार्गणाया		
	सातरूपैकैव प्रकृतिः सयो-		
	गिकेवलिनियन्ध-		
	मायाति ।	५५	११
वन्धप्रकृति-	वन्धप्रकृतिय०		
मङ्गयन्त्रम्		॥	य० शीर्षम्
सम्यग्मिध्या-	सम्यक्त्वसम्य-		
त्वयुते .	ग्मिध्यात्वयुते .	७३	१
मिध्यादशा	मिध्यादशामना-		
	दिमिध्यादशा वा	॥	८
अरविशोका .	अमातारति-		
	शोका .	७४	२०
सस्थानाप्रशस्त	सस्थानप्रशस्त	॥	२३
मानवर्जकोन-	मानवर्जक-		
विंशति-	विंशति	॥	२७
मायावर्जकोन	मायावर्जक	॥	॥
उपशान्तेऽसात	उपशान्ते सात	॥	२९

अशुद्धम्	शुद्धम्	४०	५०
एक	एका	७६	३
प्रमत्तादित्रिके	प्रमत्तादिद्विके	॥	१२
भवन्ति ।	भवन्ति । अपूर्व-		
	करणे एकादश-		
	नवरूपे		
	द्वे भवतः ।	॥	१३
॥	०	७७	२-११ य०
३३	३२-३३	७८	६-७ प्र. य.
७३	७२-७३	॥	॥-१० ॥ ॥
तैजसक	तैजसकाधिक	७९	२४
पत० ११-	पत० ८	११७	२-२ य०
१९, १८, १७	१९, १७	॥	॥ ॥
१५, १४,	१५, १३	॥	॥ ॥
११-१०-९	११, ९	॥	॥ ॥
४, २	४, ३, २	॥	८-२ ॥
उदयसमान्यप्र०	उदयसमा-		
	न्यमानन०	१३८	२टीप्पण्या
प्रक्षिपतीति वीते	प्रक्षिपतीति	॥	॥ ॥
दशवर्षस्थितिको	दशसहस्रव-		
	र्षस्थितिको	१८०	१३ ॥

एवमन्या अपि याः काश्चिदशुद्धयो भवेयुस्ताः कृपावद्भिः सशोधनीया इति विज्ञाप्यते ।

सद्वितीयेऽस्मिन्ग्रन्थ उल्लिखितानां ग्रन्थानामकाराद्यनुक्रमः ।

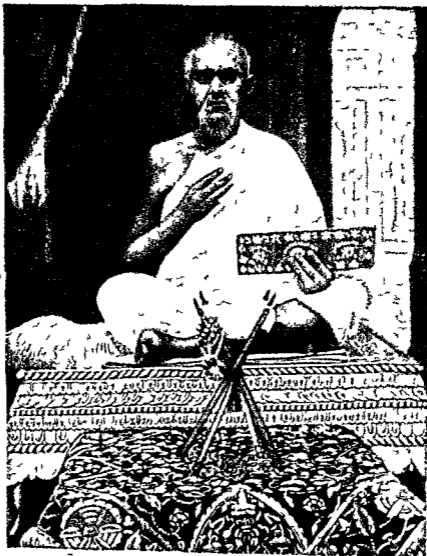
- (१) आचारङ्गम्
- (२) आवश्यकसूत्रम्
- (३) " निर्युक्ति
- (४) " चूर्णि.
- (५) " वृत्तिः
- (६) उपदेशपदम्

सं० द्वि० २

- (७) फर्मप्रकृतिः
- (८) फर्मप्रकृतिवृत्तिः (श्रीउपाध्यायजी)
- (९) " " (धीमलयगिरिजी)
- (१०) " चूर्णि
- (११) " प्राभृतम्
- (१२) फल्पभाष्यम्

- (१३) कल्पभाष्य वृत्ति
 (१४) गुणस्थानक्रमारोहसूत्रम्
 (१५) ,, वृत्तिः
 (१६) गोम्भटसार (दिगम्बरनेमिचन्द्रः)
 (१७) ,, वृत्ति
 (१८) तत्त्वार्थसूत्रम् (श्रीउमास्वातिजी)
 (१९) ,, भाष्यम् (श्रीरमास्वातिजी)
 (२०) ,, वृत्ति (श्रीसिद्धसेनजी)
 (२१) ,, ,, (श्रीउपाध्यायजी)
 (२२) दर्शनगुद्धिप्रकरणम्
 (२३) धर्मरीक्षा
 (२४) धर्मसमहवृत्ति
 (२५) नयशतकम्
 (२६) ,, वृत्ति
 (२७) तन्वयबन्धस्वामित्वम्
 (२८) ,, वृत्ति
 (२९) पञ्चसमहः
 (३०) ,, वृत्ति (स्तोत्र)
 (३१) ,, ,, (श्रीमलयगिरिजी)
 (३२) पञ्चाशकः
 (३३) ,, वृत्तिः
 (३४) पञ्चरत्न
 (३५) प्राच्यबन्धस्वामित्वम्
 (३६) प्रशयपनासूत्रम्
 (३७) ,, वृत्ति
- (३८) बृहत्कल्प-भाष्यम्
 (३९) ,, वृत्ति
 (४०) बन्धस्वामित्वावचूर्णि
 (४१) ,, वृत्ति
 (४२) योगशास्त्रवृत्तिः
 (४३) लघुसमहणी
 (४४) लोकप्रकाश
 (४५) विवाहप्रज्ञप्तिसूत्रम् (श्रीभगवतीजी)
 (४६) ,, वृत्ति
 (४७) विशेषावश्यक्रमाप्यम्
 (४८) विशेषचूर्णि
 (४९) विचारसार (देवचन्द्र)
 (५०) व्यवहारभाष्यम्
 (५१) शतकसूत्रम्
 (५२) शतकचूर्णि
 (५३) ,, वृत्ति
 (५४) श्राद्धप्रज्ञप्तिवृत्ति
 (५५) श्राद्धविधि
 (५६) पङ्कशीति
 (५७) सप्तविधा
 (५८) ,, वृत्तिः
 (५९) सप्तविकाभाष्यम्
 (६०) ,, ,, वृत्तिः
 (६१) सङ्कवन्धस्वामित्वम्
 (६२) सिद्धहेमशब्दानुशासनम्

शासन-प्रभावक, प्रवचन पारंगत-

आचार्य पद-१०२१

गणपति

गण-पत्यास पद-१०६२

श्रीभारत

जनम, विद्वान् स-१०२४

श्रीधरदास

गणपति, विद्वान् स-१०४६

गणपति

“आचार्य श्रीमद् विजयदानसूरीश्वरजी महाराज ।”

“गम्भीरिमाधरितयारिनिधि प्रवृद्ध-बोधप्रभाप्रतिहताशुमदिन्दुधामा ।
रत्नप्रयोषित्तरणाञ्जितपारिजातो, जीयाम्प्रभुविजयपूर्वकदानसूरि ॥६॥”

यत्किञ्चित्प्रास्ताविकम् ।

प्रेमावासमनोहराकृतितया सस्याप्य सार्वेश्वरान्,
भूयस्तान् परिभाष्य सद्गुरुगणाङ्गाप्रत्यभावात्मुदा ।
नीत्वा वा श्रुतदेवता स्मृतिसूत्रौ सवित्तिसपत्तये,
किञ्चिज्ज्ञो द्वितये प्रयामि विषये श्रीसरुमप्रक्रमे ॥ १ ॥

आधुना कोविदकोटिकोटीरसिद्धान्तमहोदधिराठरुप्रकाण्डश्रीमत्प्रेमविजयगणिप्रवरोपह-
सक्रमकरणाभिरग्रस्यास्य श्रन्थनसदोद्दल्लामभूतस्योपन्यासावसरे प्रतिपादनपरमार्थतापरा-
प्रान्तविषयप्रितयमध्यात् प्रस्तुतप्रकरणोपोद्घातमय तावदेरुमेऽ विषय प्रथमे विभागे निरू-
प्यात्रशिष्टविषयद्वयाद्यानन्तरे विभागे यथायुद्धियल यत्किञ्चिज्ज्ञो वितीर्यत इति विदाकुर्वन्तु विद्विनि-
दिपावतो विशिष्टनाचकष्टन्दाः । तत्र विश्वे तावद्विद्याविषये वैविद्यमानविद्वद्बृन्दस्य रज्जु विदितमेव यदुत
पुरुषविधासे वचनविधास इति सुप्रतीताप्तोक्तिप्रामाण्याभ्युपेयुषा सर्वेषां प्रकरणप्रणेतृपरिचयः परमा-
वश्यकताप्राकारप्रविष्ट एव । ततो प्रसङ्गानुपातित्वात् प्रणेतृपरिचयाङ्गत्वात्प्रणेतृपरिचयाविनाभावित्वाच्च
दूरोत्सारयितुमशक्यः सदृष्टममयसस्त्वोऽपीति ।

तत्र प्रथमं तान्त् प्रणेतृपरिचयप्रस्तावमधिकृत्य प्रस्तुतसरुमकरणप्रकरणप्रणेतृपादाः कर्मसाहित्यार्णव-
कुशलकर्णधारा प्रकरणरत्नरत्नाकराः पाठरुपुङ्गुङ्गना श्रीमत्प्रेमविजयानूचानपादाः निष्णातशि-
रोमणि यः यान्मोनिधिनीरागनानीरनिपेचिद्विनिपुण श्रीमद्विजयानन्दसूरिरसुत्रामपदपूर्वाचलाप्रति-
मप्रद्योतपरमप्रभावकृतातेजस्वितापन्नसद्धर्मरक्षकश्रीमद्विजयकमलसूरिपट्टपाथोनिधिनिशामणीना
पूज्यप्रवेकसस्तुत्याप्रेगाभिवाचकान्तोष्पतिश्रीमद्वीरविजयवरचरणांमिन्दिरालयमकरन्देन्दिन्दि-
राणा शासनसमान्यप्रवचनपारद्वयपरमपुरुषश्रीमद्विजयदानसूरीश्वराणां विनयावतसतयाधुनि-
कानेहस विभूषयति । इत्यभिदानीं प्रकरणप्रणेतृपरिचयदिग्दर्शनमात्रमेवाभिधायाभिमतविषये प्रयस्यते ।

अत्र प्रणेतृपरिचयाविनाभाविसदृष्टसमयसस्त्वममयविषयस्यावान्तरविषयाधिकारमनुलक्ष्य पूज्यप्रव-
रश्रीमद्विजयानन्दसूरीशिवार सेव्यतमा, श्रीमद्विजयकमलसूरीश्वरा राद्धान्तरहस्यवेदिश्रीमद्विजयदान-
सूरिपुरुर्गभाश्चावश्यतया प्रतीतिपथमवतरन्ति । असोऽधुना विजयानन्दसूरिपुङ्गव लक्ष्मीकार यत्कि-
ञ्चिद्वक्तुं प्रयतिष्येऽहम् ।

श्रीमद्विजयानन्दसूरिपादाः—

परमतीर्थप्रवर्तकश्रीज्ञातनन्दनशामनाद्यधुरन्धरसुसुधुसुख्यमूर्द्धन्यश्रीसुधर्मस्वामिप्रमुत्तानेकराक्तना-
चार्यप्रवरपट्टपरम्परापुष्करप्राप्तपरमोद्या द्विसप्ततितमाः सूरिसहस्रमानव, सर्वगच्छशिरोरत्नवर्षो गच्छन-

भोनमोमणिपरमब्रह्मवेन्द्रालया यद्ग पुद्गायबलितककुन्तभागाः श्रीक्षानाम्मोनिधिघटोद्भवनिभचारित्र-
चूडामणिदेशविदेशप्रसूतकीर्तिपरागोत्करा अमेरिका राष्ट्रोद्भवविश्वधर्मपरिपत्स्यीकारापिताहृद्दधर्माप्रतिमस-
त्तास्वरूपाः स्वकीयाद्भुतप्रतिभाप्ररूपेण

आचार्याग्रणीश्रीमद्विजयानन्दसूरिसम्बन्धना

आत्मारामजीत्यपरसुबिरयातनामानोऽस्या विंशतितम्या शताब्द्यामभूतपूर्वप्रभावकपुरुषपुद्गवतया प्रादु-
रूपन्ति स्म इति प्रत्यक्षमेव साहित्यसरोतपरिमलप्रसितमनसाम् । एते पूज्यभामहराश्रुतुर्धुपुरुषार्थासम-
निदानसनिभमानवगतवतारास्त्रित्वाद्यसम्बन्धेन सार्धप्राया विंशति शताब्दी भूपयाचक्रु । एते मा य-
मूर्द्धया भूर्तिनिपेयाद्यनेऽकृमतमता तरप्रसारितान्यतमसारकन्दितविंशतिशताब्दीमध्यभागे महदैतिह्य-
व्यक्तित्वे प्रभवति स्म । विश्वसमीचीनधर्मधनमोपक्राणा मृषामृषादिसर्वभाषणसमानदृशा कराटक-
लिकालससारसमुद्रतरणाप्रतिमोपायभूतजिनप्रतिभापरमपरिपन्थितया तत्त्वत्रध्यन्त पातिमुख्यदेवतत्त्व-
भक्ष्यगणा भवपरपराविपातानन्यनिबन्धनकदामहकुटिलशश्वता यद्वातद्वालापमलापतया स्वकीयमेव
सत्यमिदं न्यायमधितस्थुपा स्वीयमतकुञ्जालविभेद्यमानत्वाशक्या व्याकरणादिविषय व्याधिकरणत्वेना-
नुभवानाना धर्मपट्टीवृत्वाना साधूनामभ्यर्णे सप्तदशसत्त्वरसुसुमारवयः सप्रातदीक्षा इमे सार्वशास-
नशृङ्गारसनिभा माननीयमधर्षिका सप्रातव्याकरणन्यायसाख्यवेदा वादिदार्शनिकविषयक्राध्ययानानु
ष्टालमूल्यावसर सफलीकार सनातन्यथार्थतत्त्वत्रयीसत्तास्वरूपायगमाः प्रतिमापूजापलापिना कुमतक-
न्यामरूपं सम्यक्तया धिपणागोचरीचक्रु । ततो मतिविषयीकारमनुसहसैव रल्लु कुण्डलीकश्रुतवत्
परित्यक्तसारपारावापयवारिकामकुलिक्रिप्रमज्या सत्यमेव मदीयमितिसिद्धान्तसुप्रसिद्धवचनब्रह्मपक्ष-
सेवकाः 'सत्ये मय नास्ति कचिद्' इति वचने सपूर्णभद्रोत्तराल अराध्यपादा पञ्चतदमण्डलात्रिगम्य
पञ्चदशमुनिमहोदयैः सहानेकोन्मार्गपतिवासनामृतभावातिस्त्रीपुरुषान् प्रतिशोधयित्वा सत्सरणिमान-
यत् हुकर्मकचवरोत्तरापनय प्रभञ्जनामार्गुवगिरिसिद्धाचलादिसखीवतीर्थयात्रा विदधवो धर्मसुजास-
नामुपासितस्नान्तसरोतमानसमुदयसुप्रतीते गुर्जरराष्ट्रपाटनगरे राजनगरे तपस्विशेखरयतिविलहमु-
निप्रवरश्रीमन्मणिविजयगणियरान्तिवदत्रयोगिजनाप्रगण्यमहात्मगहनीयमुनिरश्रीमहद्विवि-
जयगुरुनाविद्भवान्तिके निजसहचरसयमार्थिसमुदयेन सह स्वकायात्प्रवर्णी समर्पयामासु ।

गरीयसी शल्लु शासनसेवा मान्यभूरिसुरैर्भेविद्विता । यतस्वत्समयानुवर्षिसमुद्गतानेकमतमता तैः
सर्वद्विसिद्धा वोत्यापकसदिरन्यानुष्ठालोपकप्रतिमापलापवैर्विंशतिशताब्दीप्रादुर्भूतार्थसमात्रिस्तुसिकाय
नेकैः पारमेधरपदित्रपदव्या कष्टरूपश्लेषकै पारंगतप्रवेदितस गतनसत्यमारकन्दिशुक्रमै प्रत्यनीक-
सर्वेषामनुपद्रोत्पलाखण्डिभृतीना मतनया नामशेपकरणे परमपरमेष्ठिप्रणीतपतितपाव
। भुयनोदरव्यापकविधाने ए ते महर्षिमतल्लिका सकलस्वकायप्रतिभाप्रा-
। प्रत्यक्षप्रमाणेन धैतत् विषयीक्रियते पूज्यप्रवेकप्रणीतजनतत्त्वादर्शितत्त्वनिर्णयप्रासा-

दातव्योपदेशः—

मान्यमुख्यैः प्रोक्तप्रकरणेष्वार्हस्तानगारसागारस्वरूपमपि न्यरूपि । इह सुप्रसिद्धे लंगप्रधाने सुवि-
 स्मृते महति जैनागमे सूत्रनिर्युक्तिमाध्यवर्णिकीकामयपञ्चाङ्गप्रमाणवादिनि जिनाज्ञास्वासायुता 'धर्मो-
 'पदेश एव दातव्यो मोक्षरूपपरमपुरुषार्थसाधकत्वात्, पुनरर्थकामोपदेशस्य नैव देवाः, स्वकीयपरकीय-
 'संसारवर्धकत्वात्, सांसारिकविद्योपार्जनानुकूलोपदेशः भ्रमणाना न युज्यतेतराम्, गृहस्थैः पितापुत्रक-
 'लत्रघनादिसर्व परकीय द्वैयमनित्य च विलोक्य तत्र रागो न विषेयाः, जिनाज्ञास्वगृहस्थस्यापि संसार-
 'वासस्य धाराङ्गनावासानुकारित्वेन भवितव्य, द्रव्ये दारिद्र्योपहुतजनवत् संयमाय भद्रकर्मवर्तनीयम्,
 'यात्यकाले चेत् संयमो न लभेत तदारामा वञ्चितो यौवने वञ्चिततरः प्रौढावस्थाया वञ्चिततमत्र मान्यः,
 'उपपातोद्यापनादिवित्रिक्रिया अनुष्ठेयेत्यादिवचनप्रतिततिः' वियत्यपि सुधीमितोषु तेषु ग्रन्थावनीषु
 निमालनीया नात्रायासारम्भो वितन्यते ।

१९४३तमे वर्षे भारतभूमिविभूषणसौराष्ट्रजनपदालिकतिलकीमूतपतितपावनभवपरम्परासंचितपा-
 पजन्त्रालजालविशोषणनिवाधनमोगणिनिभश्रीपुण्डरीकावलाधिष्ठिते श्रीपादलितपुरे श्रीसिद्धशैलपादमूले
 ते नायकदेवा श्रीवीरविभुविरहे तीर्थकरतुल्यसर्वेशशासनशोभाबहुतृतीयपरमेष्ठिपदे प्रनिष्ठापिताः
 सन्तः न्यायान्मोनिधि विजयानन्दसूरीश्वरत्वेन बहुत्र तु प्रागवस्थास्य "श्रीआत्मागमजी"-
 लभिवानत्वेनास्मिन् जगति विभुतिभाजो बभूवुः । आचार्यपदप्रतिष्ठापनकाले तस्मिन्प्रदेशेऽस्मिन्-
 भारतवर्षीयश्रीजैनसपा एकत्रीमूता आसन् । प्रसङ्गललात्रोऽस्य नागरीयो गौरवापायकत्वं चतुर्वि-
 धसंयमानयमनस्वनीभवत् । अस्मिन्समये ते एक एव समस्तश्रीसङ्घाधिपत्य कुर्वन्तोः भारतभूमि
 सौभाग्यवती चक्रुः । आराध्याहर्मणीनामन्तिव प्रशिष्यपरंपरापि विशाला बभूव । सर्वसघाटकसायु-
 विद्यागुरुमुनिरत्नश्रीलक्ष्मीविजयश्रीहर्षविजयश्रीकमलविजयश्रीनीरविजयप्रभृतयोऽनेके विपश्चिदप्रश्निमा-
 स्त्यागितिलका विनयविशिष्टा वादिमुख्याः श्रद्धासवेगातिशयाः प्रवचनकारादयो बहवो बभूवुः । पू-
 ज्यपादपादानुसरणैकतत्परैः सार्वसरणिसौर्विजयकमलसूरिवरैर्विजयदानसूरिवरादिभित्तैः सुयोग्य-
 शिष्यप्रशिष्यैराधुनिकानेहस्ति तेषां सेव्यसत्तमाना नामकार्यगौरव जगति यावच्चन्द्र-दिवाकरौ विधी-
 यते । हुक्मर्मयोगाथे विपश्चिद्विहारिणो यथाच्छन्दप्रलापिनोऽभूवन् ते जिनाज्ञावहिर्भूतत्वात् तदारभ्यैव
 पूज्यपादप्रसादपरिदृष्टिविहङ्गता बभूवुः । प्रान्ते प्रात सरणीयसूरिसत्तमाः प्रव्रज्यापर्याय विंशति-
 वर्षप्रमाण परिपाल्य साधिकनववर्षपर्यन्तं सूरिपदवीं विभूष्यानेकशः पारशतप्रवचनाप्रतिप्रभाबना विवाय
 पञ्चनदजनपदागुपरि पारवारोपकारकार क्षणभङ्गरमिम व्याधिस्थान विहाय समाधिसहित निराम-
 यमक्षराक्षरसाधनार्हन्तिलक्षरोच्चरणपूर्वकं भारतभुव जिनायासिब विमुच्य सुपर्चसायुज्य समाजनिम-
 दासः । पूज्यप्रवेकप्रतापपावको यथा सुरालयगमन प्राग् हुर्ध्वोऽभवत् तथा तद्वन्तरमपि तादृगैव
 लोचननोपरीयमूवेति वचनापेक्षातिरस्कृतमेव विभावनीयम्, वत्ससयविभावनशीलैरिति ।

तरुपदानन्यप्रचोननाः श्रीमद्विजयकमलसूरीश्वराः—

अथ स्वःस्वन्यायान्मोनिधि विजयानन्दसूरीश्वरपट्टपायोतद्व्यप्रतिमराजहससत्तशास्त्रण्डसौमाम्यनिधि-
 श्रोतप्रतापप्रद्योदनानुकारिविचारविन्द्वजिनशासनवाथातप्यमनेष्टुचिभेष्टाधिष्ठानमान्यमूर्द्धन्वप्यपाद-

श्रीमद्विजयकमलसूरिकण्ठीरवाणा

समान्यसत्तमार्ता सुसाध्यायानुपातिनीशासनसेवामधिष्ठत्यापुना यत्किंचित्परिचयमाधातु प्रयासलेशवि-
 यधीभूतवचन्य वितन्यते । आद्य तावत्पूज्यप्रधाना एते पत्रनदसत्कमरसामामप्राप्तजनुप शैशवाव-
 र्णापन्नप्राप्तयतिशिष्यभावा कियत्कालानन्तर पश्चात् प्रागुक्तावालेर्यपादै सह राजनगरे शुद्धसवेगी-
 सयम जगृहिरे । आराध्याप्रेमानि इमे बालब्रह्मचारित्वेन शासनरक्षायै सर्वस्वसमर्पकत्वेन कान्ति
 सागरतया विशिष्टप्रौढप्रतापकलित्वेन कुममत्ततिमिरनिरासकत्वेन स्याद्वादसिद्धान्तमार्तण्डप्रभाप्रका-
 शकत्वेन निर्भयसत्प्रवक्तृत्वेनेत्यादिवर्मसाकल्येनादिमाचार्याणा सादृश्य विमरंजमृबु । तस्मात्त एव त-
 त्पट्टिमिषुपन्त्वेन योग्यतापन्ना आसन् । ततो यदि ते एव पूज्यपादाप्रहरा तथा भवेयुस्तदा तादृग्भावा-
 षाण्यमानान् तान् षः श्रेणुपीमच्छिरोमणिर्धारयितु प्रभवेत् ।

अथ गन्धनायकन्यायाम्मोतिधिशीमद्विजयानन्दसूरीश्वरे सुपर्वसदने समागते सति कियत्कालान-
 न्तरं श्रीमत्कमलविजयपादान्गच्छाधीश्वरान् कर्तुं सर्वसघाटकसाधनो गुर्जरपाटनगरपत्तन एकत्रीभूता ।
 य आगन्तु न क्षण्युस्तेऽपि श्रीमन्त सूरिपदेन शासनपतिं कर्तुं प्रार्थयन्तः । निस्पृहशेखरा इमे तु नैव
 कञ्चीकुचति तथापि सर्वे सम्भूय महत्प्रयासाप्रहाभ्या प्रसह्य स्वीकारापिता । तैर्निर्भयशेखरै सह
 धीवीरविजयपादानामुपाध्यायोपपदादिसप्रदानार्थमपि निश्चायितम् । एव प्राक्तनप्रभावसुप्रतीतगुर्जरपा-
 टनगरपत्तने सान दसुन्दरसमारोहसहित सर्वसघसमक्षमनुपदोत्पदवीप्रतीष्ठा बभूव यतःप्रभृति गदी-
 यद्वितीयालेर्यदेवा मुनिप्रवरक्षीकमलविजयधरा सद्धर्मरक्षकसेव्याप्रगाः श्रीमद्विजयकमलसूरि-
 सार्वभौमत्वेन श्रीजिनशासनमलञ्चक्रुः ।

अथानन्तर प्रकान्तसूरिसहस्रनेत्रेर्नागधिका नागरिष्ठा च जिनशासनप्रमाधना विहित । तेया पाप
 पुञ्जापह्वारिपुण्यनामधेयाना तावत् जिनशासने क्लेशदावानलचनकजिनाक्षाविपथगाम्युत्पन्नप्ररूपकजि
 नमार्गकण्टकाना तादृशापदस्वपदस्वबेशविदम्बकानामपि शासनरक्षायै कर्तव्यतापन्नबहिष्करणरूपानेक-
 शासाद्यर्थाणि दृष्टिगोचर्याणि भवन्ति स्म ।

एवदा सूरीशिष्टवर्षा विहरन्तो विहरत ईडरनामनगर प्रापु । तत्रत्यप्राकारस्थचैत्याना जीर्णो-
 ष्टार कारयामासु । दाबडन्पमुपदेश्य तत्रत्यकासारानुवर्तिमत्सहहनननिवारणार्थमेक शिलालेख कार-
 योचक्रुः । पुनर्गृहीतविहृगान् भोचयित्वा मयदान दापयामासुश्चेति महतीं प्रवचनप्रभावना विधायारा-
 ध्यत्रयीसम्भाषटीं प्रति विहृतवन्त ।

उपाध्यायपादाः—

पाठकप्रवर अपि सीहोगनगराद्विहृत्य धोलेरारयप्रामतिकटे समाजगमुस्तत्र सघाटक
 सगमनार्थमागत, प्रत्युत्तरमप्यदीयत यत्त्वया सहसग तुका
 । पश्चात्तै चोद प्रति प्रापुस्तत्र तु स प्रागेय ब्रम्बावट्टाः कतिचिद्राजचन्द्रोपासकजनै स
 पुन्यान् प्रतीक्षते स्म । तेन स्वेत सह स्यातु निर्बन्ध प्रार्थिता उपाध्यपादा न्याचक्षते स्म
 तथा निलयनिवासित्वात्सद्धर्मोत्थीणसाधारिकविद्योपार्ननादिदेशकत्वत्
 मम प्रति तव प्रायता मृपापार्थकंति । ततस्तै पृथक् निवस्य पृथग् प्राहा

शदीन् विधाय सन्भतीर्थं प्रति गतवन्तः । तत्र आचार्यपादा मीलिताः । आचार्यपादैश्च तत्रैव चातुर्मा-
सीश्रुता । वाचकवैरैस्तु वटादारारयप्रामे वर्षावाम' कृतः । तत आचार्याभ्याः कपडवणजमवाप्य तत्रैव
चातुर्मासीं चक्रुर्वाचकरास्तु भृगुकच्छारयनगरे चातुर्मासीं कृतवन्तः ।

पाठकप्रवरपरलोकप्रयाणम्—

सूरीशितार क्रमेण विहृत्य घोरसदं शुश्रुमुः । पाठकप्रवरस्तु निर्गम्य त्रन्वावटीमाययुः । एतच्चातु-
र्मासमाचार्यपादास्तत्र विधाय पुनः सन्भतीर्थं समाजगिरे । तत्र चातुर्मासान्तर वैक्रमीय १९७४
परिवत्सरे मृगशीर्षासिताष्टम्या प्रतिभयवासरे आराध्याप्रगण्योपाध्यायश्रीवीरविजयवर्याः सर्वसद्यसमु-
दायान्तर्वजनपदान् सपरिजनानतिशयशोकनीरनिधौ क्षिप्त्वेम भूलोक विहाय निजसमुदार्य परित्यज्य
क्षणभङ्गुर स्त्रीयशरीर त्यक्त्वाऽऽत्मीयशरीरनिष्ठाराध्यभाव च सह नीत्वा स्वर्भुव प्रतिजग्मुः । ततोऽन-
न्तरमाचार्यार्था वटपत्र सप्रापुः ।

ततोऽनु सूरिसुत्रामाणः पन्यासश्रीदानविजयगणिवरैरिमा चातुर्मासीं दर्भावत्या कृतवन्तः । तत्र
त अतुयोगाचार्यमहादिक्रान्तः पुनरस्य ग्रन्थस्य प्रथयितृपादान् विवाहप्रज्ञप्तियोगोद्वाहन वाहयित्वा गणि-
पदेन भूषयाचक्रुः । सूरिसुत्रामाणः पुनः क्रमशस्त्रन्वावटीवटपत्रछायापुयुंमेदादित्यलेपु चातुर्मासीः
प्रसारयामासु ।

स्वपट्टपदवीप्रदानम्—

शून्यवसुनन्देन्दु(१९८०) वर्षीयचातुर्मासे छायापुर्वा श्रीसूरिवराध्यक्षतायामुपधानतपोवहन चभूव ।
यद्यो जनाः सद्धर्ममार्गं स्थिरीयभूवुः । पन्यासश्रीदानविजयानुचानपादा मुनिश्रीलङ्घिविजयान् श्रीपञ्च-
माङ्गगणवतीयोगान् फारयाचक्रुः । ततोऽन्वेकाशीत्यधिकैकोनविंशतिसतत्रिक्रमवत्सर आप्रहायणिकाद्यप-
क्षपञ्चमीपवित्रवासरे छायापुरीनगरे पूज्यप्रवेकश्रीमद् विजयकमलसूरीश्वरा भव्यसमारोहमालारोपणम-
होत्सवपुरस्सर विहितयोगानुष्ठानो पन्यासश्रीदानविजयश्रीलङ्घिविजयगणिवरौ स्त्रीयपदे स्वापयामासुस्त-
तसौ पूज्यप्रवरश्रीमद्विजयदानसूरीश्वरत्वेन श्रीमद्विजयलङ्घिसूरित्वेन च त्रिभुतिवन्तौ अभूताम् ।

अपि शान्या' पुन प्रवचनप्रभाजनाः कर्तुं प्रस्तुतसूरिप्रकृष्टा न प्रतिश्रयता प्रापुः । यथा पक्षधिवै-
कोनविंशतिक्रमपरिवत्सरे भोगरदेवाणामिख्यप्रामयोर्नृपाण् समुपादेश्यापूर्वाहिंसा पालयाचक्रुरैक-
पष्टिहायने वटपत्रनरेशमुपदेशयामासुर्द्विपट्टिशरदि बगाल प्रति त्रिहृत्य मार्गोऽनेकमासाशनेभ्यो जी-
वेभ्यो मामादन गोचयाचक्रुः । प्राङ् पञ्चनदे गुजरावालाजीशोऽपि (सरदार) सूरिवरोपदेशेन मासा-
हारतोऽरक्ष्यत । पवणराया चातार्थचूडामणिरपि मासभोजन त्यक्तवान् । द्विपट्टियर्षोऽजीप्रगञ्जे पर्युषणा-
फल्प त्रिधाय सत्रत्यवाचूजनानां फासारे भयज्जलघरजीवातिपात प्रतिघप्यता प्रापयत् । चतुष्पक्षन्दे
गुजराशालानगरे पूज्यपरिवृढविजयानन्दसूरीश्वरमूर्तिपाटुक्थोः प्रतिष्ठा कारिता । सप्तमप्रतिसवत्सरे
वमेदानगरनृप प्रतियोष्य जीवाहिंसां वर्धिष्युवामुपनीतवन्तः । तच्चातुर्मास च वटपट्टाख्यनगरे विधाय
न्यप्रजन्यद्रव्य छायेरैममध्ये नपनात्मकांमनाशकप्रयत्नान् तत्रत्यसप समुपदेश दत्वा रक्षितवन्तः ।
भूयोऽप्रान्तरे वप्रन्तरेण चामुमदतिपाठापासनार्थं समुपदिदिशु । एकाशीतिवर्षे चातुर्मासीं सुरत-
पन्दरे त्रिधाय घत्रत्यजपीसरिव एक माइलप्रमित्वदीपविभागे मत्स्यहनननियारणाय सैनिकाध्यक्ष-

(Police Superintendent) सुपदेशं प्रदायादेश निष्पासयाचकु' । तेषां सदुपदेशेन च उत्र त्रिंशत्स-
 द्दशपर्यन्तं प्राचीनपुस्तकोद्धारफंटेमेकं सीदृक्कावकोद्धारफण्डमपि च श्राद्धवरे प्रस्थापितमथापि प्रचलति ।
 इत्य परा अपि प्राज्यप्रवचाप्रभादना इमे पूज्यप्रवेका विदुषुरेव ।

परमायस्या—

ततोऽनु छापापुर्या निर्गम्य स्वविरावस्थापन्नैसर्गिकशरीरशैथिल्यप्रासङ्गिकाचौबस्थादिकारणकला-
 पपूर्तिरेऽपि स्वीयव्यास्ये सुरतवन्दर सपथिशोपाहवशान् प्रवचनप्रभावनाशीलत्वाच्च स्वकीयस्वभावस्य
 पूज्यपादा इमे आचार्याप्रेसरा स्वीयपट्टपाथोनिधिर्पीयूषपादाभ्यां सह तादृक्सामर्प्यांभावेऽपि शनैः शनैः
 सुरतवन्दरं समीयु । एकाशीतिवत्सरचातुर्मासी तत्र च विदधुः । तत्र पुनः निरतिशयानि शास-
 नोपनिष्कारकाणि गुमकार्याण्यनेकानि स्वीयपवित्रजनुप लेभिरे । महोरगधानवपोमालारोपणमहोत्सवादी
 न्यस्यभूतपूर्वाणीनाबीमबन् । तत्र चातुर्मासं समाप्येमे सेव्यसत्तमसूरिसन्न्दना बुद्धारीं प्रतिगता ।
 तव धाराप्याप्रेगामिनाः श्रीसद्विजयदानसूरीश्वरा राजवगर प्रति पूज्यानुज्ञया व्यवहरन् । सूरिसत्तमा बु-
 द्दार्यां महोरपानतप प्रभृतिप्राग्योत्सवपुरस्सर तश्चातुर्मासी किञ्चिज्जारीरिकाविश्रायिताभ्यमितावस्थासहित
 समाप्य जलालपुर प्रति प्रयाणं चक्रिरे । यो जगत्यरामवकुशलः फीनाशस्तपोबलादद्ययावत् सूरिवरसमीपे
 गन्तु प्रमविष्णुर्गामूत्स इयंतीति सवत्सरस्य मापासितपण्ठीवासर आगतो यदा स श्रीसर्वशासनसर्वस्व-
 लयोगच्छन्मोनमोगणिरिम क्षणविन्तवरेद्देह परिलज्यास्वगतो बभूव । तदेव यपै सदेव मास तदेव
 दिन तदेव समयोऽप्यारिपर्यन्तं कस्य शैलसारान्तःकरणस्यापि सचेतसो हृदय न परिज्वालयति नेत्रे न
 साधुणीं निदयात्यात्मानं च शोकावारपारमज्वितं करोति । ननु च स सवत्सरोऽपि धन्यः स मासोऽपि
 धन्य स पासरोऽपि धन्य यः सूरीश्वरक्षर्गमनसमाधिसाधनतया सानन्दभक्तिगौरव प्रतिपरिवत्सर
 लोपे स्मृतिपयनुपनीयते । सत् ग्राममपि धन्य सौभाग्यभाजनं च यचेपा सूरीशितृणां स्वर्गमनेन
 तीर्थमूर्तिर्बभूव । एष तेषां पट्टपूवाचलप्रद्योतनप्रतिष्ठितपट्टपरमस्थितमूर्तिपाटुकादर्शनवन्दनमिषेणाने-
 फसर्पिमर्चार्चिकैरपि पवित्रीक्रियते स्मृतिविषयता धोपनीयते इत्यपि विशुद्धविवेचनया विवेचनीयम् ।

सङ्गणसम्भारः—

एतेषां चतुष्टयबूझामनीनां सूरिसन्न्दनानामसाधारणः पुण्यप्रतापावपोनिष्पापहृदयानां जन्तूनां
 बाह्यमनोबोधानहृदाहरोच नाथामयदुष्टप्रवारकात्परणानां स्वान्तसाध्यसकर । नमस्करणीबन-
 मरुत्कार्यागनेषां प्रवृत्तौ निरुद्दिशोस्तरत्वं यथातथ्यसद्वक्त्रत्वं दयालुत्वमप्रतिमशासनानुरागाद्यो
 गुणा पादशास्त्राहगालेखने सामर्प्यांभाव एवासा लेखि-या इति विभावनीयम् । किं बहुना यथनीयेन
 सर्वदुष्टनिर्घोषतायां सर्वमद्भुतस्मारं स्मारमपुनापि न शिरासि तेषां स्मारकवहजानां पादपयोरुद्दे
 नूवो भूयो नमन्वि । सूरिसुन्दरसमयोद्भूतनास्त्रिक्यादिनिपुणशासनकण्टकानां मर्दने न्यूनतालेखेना-
 पि दिना ते नमस्सादेषणानाः सदा बद्धकक्षा समासीरन् । देवद्रव्योत्थापकोन्मागोपदेशकापसदानां
 सप्यामासाचामपि निरखने इमे जापप्याप्रेगामिनो न श्रावितलेशमपि सिपेविदे । निष्पावाद्दक्षवन्दने
 सम्पन्नानन्दने च ते तेषां पुरोगामिशासननायका इव सदा सञ्जीभूता जम्बूभित्तस्यु विस्मरेणैति ।

आचार्यशेखराः श्रीमद्विजयदानसूरीश्वराः

अथ प्राज्ञपरिचायितपूज्यप्रमुखप्रातःस्मरणीयपुण्यनामधेयतेजस्वितातरलायिततिम्बत्विपः श्रीमद्विजयकमलसूरीकण्ठीरवाद्यपट्टपूर्वपृथ्वीधरपरमप्रयोतनाः परमाराध्यपादपरमपवित्रगुणगणाम्बुनिधिपाठकप्रवरश्रीमद्वीरविजयगणिवरपादपद्ममकरन्दमधुप्रवाः सकलसिद्धान्तरहस्यवेदिनो बालब्रह्मचारिणः परमप्रामाणिकप्रकाण्डाः शासनमान्यश्रीमद्विजयदानसूरीशितारोऽधुना मदीयवृत्तीयालेख्यपादत्वेन समवतरन्तीति सकृत्कथयितव्यतानुप्राप्तमेव । एते आराध्यानुचानावतसका रमणीयजिनमन्दिरनिकेतनगुर्जरदेशस्त्रीधुवाडाख्यनगरलब्धजनुषो बालब्रह्मचारिणो नैसर्गिकापाठरमणीयसासारिकक्षितिभवगम्य मोहनविडिसाम्राज्यशालिनी वैभविर्की मूर्च्छां परित्यज्याहर्मुत्सामिस्मरणीयपूज्यप्रधानश्रीमद्विजयकमलसूरिपुरन्दरसाम्राज्यधुरन्धरपरमगुरुवर्यपाठकप्रवरश्रीमद्वीरविजयानुचानपादोपकण्ठे जगत्तारकपरमेश्वरप्रदिष्टप्रज्ञ्यास्वीकाराय कतिवार प्रययुः किन्तु मुग्धलोकानुरञ्जनार्थं पुत्रप्रेमाधिक्याक्रान्तान्तःकरणत्वेन तेषां ज्ञातजनान्स्नान् तत्रागत्य प्रतिनिन्दिरे तथापि चारित्रधर्मानुरक्तचित्तान् ते स्वजनास्तदितरवत्ससारकारागारपातने नालभुष्णवोऽभवन्, यतोऽल्पकालानन्तरमेव पुनः पाशखितपक्षिवन् योग्यसमयमुपलभ्य प्रागुक्तगुरुदेवसनीडे ता इदयहृद्या भागवतीदीक्षा ते प्रतिपेदिरे ।

पञ्चासगणपदोपदानम्

वोधित्रीजदायकभवेदधितारकाहर्मुत्सामिस्मरणीयपूज्यप्रधानगुरुगुणगुरुगुरुचरणानन्यशुश्रूषाससक्तसेवाः कमनीयाराधकभावाद्दुलितकामनाप्रभृतिकारणकलापेनानल्पविशाविचारमार विशिष्टमहणधारणस्मरणप्रतिमाप्राबल्यसंपन्ना प्रतिप्रातःस्मरणीयाभिख्या एते अल्पेतरानेहसा जगृह्णिरे । कियत्कालानन्तर गुणगणानुसारिणीं सूत्राध्ययनाविनाभाविनी योग्यतामनुकम्य श्रीमदुत्तराध्ययनाचाराङ्गकल्पसूत्रप्रभृतिसूत्रयोगोद्बहन विधाय तास्तान् सूत्रसदर्भान् पूज्यप्रमुखा इमेऽनलोकितवन्तः सम्यक् । तत पूज्यानुज्ञया श्रीमहानिशीथसूत्रकृताङ्गस्थानाङ्गसमवायाङ्गादिसूत्राणां योगोद्बहन कृत्वा तान् गुणगणप्राह्यमन्यातपि यथायथ धिपणागोचरीचक्रुः । पश्चाच्च परमचारित्रपात्रपूज्यपत्न्यासश्रीचतुरविजयगणिपादास्तान् पञ्चमाङ्गविवाहप्रज्ञप्तियोगोद्बहन निर्वाह्य पत्न्यासगणिपदाभ्यां १९६२ वर्षे ब्रम्बावटीनगरे श्रीसङ्घट्टमहामहपूर्वक विभूषयाचक्रुः, यत प्रभृति मुनिमार्तण्डश्रीदानविजयपादा जगति पञ्चासश्रीमदानविजयानुचानार्थत्वेन प्रसिद्धिमागताः ।

उपदेशप्रदानादि

अपि च श्रीसिद्धान्तादिविषयेषु ज्योतिःशास्त्रे च ते तथा पिण्णाताः प्रतिष्ठाप्रतिष्ठिताश्च सन्ति यथा अन्यसान्भोगिकासाम्भोगिकगणान्तर्वर्तिन सिद्धान्तमार्तण्डा अपि तान् पृष्ठा समाधानं विदधति । श्रीमता ज्योतिःशास्त्रावबोधमधिकृत्य किं वक्तव्येन यतः पूज्यप्रवरसशोधितान्यज्योतिर्विदप्रज्ञप्तसुहृत्तैर्भारतवर्षचतुष्कोणेषु बहूनि प्रतिष्ठादीनि पुण्यकार्याणि भूतानि भवन्ति च स्वहस्तैरपि तादृक्षाणि बहूनि कारितानि त्रियमाणानि च वरीवर्चन्ते यत्प्रभावेण च सर्वज्ञानन्दमङ्गलानि दरीदृश्यन्ते । एतद्वैक्रमीय १९६८-६९ वर्षमासीद्यद्गुरवो वटपट्टनरेश श्रीमन्त गायकवाडसयाजीराव तत्प्रवल्-प्रार्थनया श्रीद्वैमचन्द्रकुमारपालानुकारिधर्मोपदेश मासकल्प राजमन्दिरे श्रावयामासुः । राजाक्षया सं० द्वि० ३

रात्रिपुरैः प्रकाशितमस्य पुस्तकं द्वाभ्यां विभागाभ्यामद्यतनदिनेऽपि साक्षात् समर्पयति । एतत्सर्वं गुरुभित्तसह पश्यात्तथीमेघविजयपादा (वर्तमानविजयमेघसूरिवरा) मुनिमहत्तमश्रीप्रेमविजयपादा (वर्तमानोपाध्यायगणिवरा प्रथमर्चारा) इक्षिणविहारिमुनिवर्यामरविजयान्यश्च आसीना राज्ञा च स मन्त्री राजाशक्ती अङ्गरक्षकादयोऽक्षुण्णन् । गुरुपदेशेन राजहृदये सम्यग्जायमाने सत्याकस्त्रिकोपाधि-
 राम आङ्गलदेशगमनमापतित गच्छता च तेनोक्तं 'भवतामुपकारं न पदापि विस्मरिष्येऽहं भवद्-
 प्रपास च न निष्पत्तीकरिष्ये' इति । अस्मिन्प्रकरणेऽपि सङ्घाटकदूरीकृतस्यान्निष्प्रकै स्वमात्सर्यदोषे-
 षु मातृस्थान विहितं, तेभ्यः श्रीमत्तोपालम्भो दत्तः, श्रावितं 'चाहमपि यत्कुं जानाति मैव कुर्वत तं-
 मय ध्वजगमनुनानीध्व तेनैव मम छामो भवती'लेखम्, अन्ते न किमपि तेषां चलितम् । परं दृश्यता का-
 मादात्स्य यदेतादृग्धर्माभिमुखसजातो राजाऽपुना तद्वधलेशेनापि युक्तो वर्चते न वेत्यपि महत्याशङ्क-
 अस्तु, देवास्तमो सद्बुद्धिं ददन्तु । सर्वानुयोगाचार्यत्वेन गुरुभिरन्या बहुधा ज्ञासनप्रभावना प्रभावित

आचार्यपदोपदानम्

तेषां मुहुडादिप्रधानप्रवचनप्रहापनाङ्गुलत्वाद्यनन्यसदृग्गुणान् समवलोक्य योगादिसर्वाविद्यभा-
 क्रियाफलपकलितान्ता गच्छाधिपतिश्रीमद्विजयमलसूरिसार्वभौमाश्छायापुर्या १९८१ वर्षीयमार्गार्ध-
 शुद्धपञ्चा दिने प्रातः जालीनमुलमलोचमहे मङ्गलमुहूर्ते विधिपुरस्सरं साहस्रप्रवचनप्रभावनाकर्तृजिनः-
 सागानुतापसष्टवक्तृनादिगुणगणानुगामिनीसूरिपदव्या विभूष्य स्वीयपट्टपाथोघ्याद्यनिद्रामणित्वेन प्र-
 विहितम् । एतन्नुयोगाचार्यश्रीमहातविजयगणिवरादृशासननायकाचार्यप्रमेष्टिप्रचरश्री-
 द्विजयदानसूरिप्रभृत्त्वेन विश्रुतिमन्तो भूषीठ विर पाठयति । स्वगतसूरीशिक्षिभित्तसह र-
 पुरे चानुमोक्तं छत्रोपधानादिभित्तस्य शासनोत्सर्प च छत्रा पूज्यप्रवरा व्यशीत्येतेनविदो परिषत्-
 नगररात्रिपुरराजनगर प्रति प्रययुस्तत्रानेषेपा मुमुमुवर्षाणा प्राज्याभूतपूर्वमहोत्सवसहित पा-
 श्वरीप्रप्रग्यापदानेन तैस्तारकवह्जैर्जिनशासनस्य महती प्रभावना विदधे । अत्रान्तरे मुन्दापुरीर-
 मणीमिरत्रागल वित्रिषविषयथिलासतरङ्गाङ्गुलितमोहमयीनगरे जिनेश्वरोदितानवधमार्गद्वीपणाय-
 गुणांसीकरणार्थं विश्रुतिर्वाहं कृत्वा । परं पूज्यप्रवेकात्ते ततः प्रस्थातुं ताशङ्कवन् । तथातुर्मास च-
 स्थानिवसपामहसातले तैः श्रीराजनगरस्वज्ञैर्विद्याशालया कृतम् ।

मुन्दापुरीगमनम्

अत्रान्तरे गच्छाधीश्वरा श्रीमद्विजयमलसूरीश्वरा स्वीयाद्भुतपतितपावनचरणसरोरुहाभ्यां सौ-
 रीसमीपस्थाङ्गुलपुरास्यग्राममलचन्दिरे । परमसेव्या एते तिनशासनोत्सर्पापुराणा स्वकीया-
 भावरासप्रसमय परिभाष्यानेकमुमुमुजनदीक्षापरिषर्धमानसमुदाय श्रीमद्विजयदानसूरीश्वर-
 भाविचिन्तासनप्रभावतामणुक्ष्य तीप्रोत्कण्ठिताः सन्ति म् । पूज्यप्रवेकश्रीमद्विजयदानसूरी-
 श्वीयप्रतिप्यमुनीनीचन्मूर्तिजयात्रिमुनिवैर सह राजनगरात्रिप्यस्य गच्छाधीश्वरसेवाया सं-
 षेडु । पश्यामप्रवर (वर्तमानपाठप्रकाण्ड) श्रीमत्प्रेमविजयगणिवरा निजातिपदत्रप्रवरप्रवक्तृ-
 प्रवरभीगमत्रिपदवरविमुनिवैर मह वत्र वरतु । प्रजान्तालेख्यपादास्ततः प्रस्थावटी प्राप्य-
 नपागगानुपुरराज्यागमनाथ स्तोत्रमयमत्रत्यविहार विलम्बन्ते स्म । अत्रान्तरे एव गच्छान्त

ज्ञाने सार्वत्रिकशोकोत्पादककालधर्मभयानकवार्ता श्रुतिपथमागता । अत एव दर्शनाशा निराशारूपेण परिवर्तिता निराशान्धुनिधिनिमज्जता च सर्वेषा मनो भृश खेद निभराचकार । पूज्यपादश्रीमत्प्रेमविजयगणिवरा अपि तत्रत्यमुनिवरैः सह राजनगराद्विहृत्य पूज्यपादाचार्यदेवचरणे श्रीस्वभूमतीर्थं समुपस्थिता । सर्वेषामेतच्चातुर्मासी तत्रैव बभूव । अत्राप्यनेकेषा भवोद्धिपार जिगमिषूणा मुमुक्षुवर्ष्याणा प्रत्रज्याप्रदानं बभूव । चातुर्मासानन्तरं प्रकान्तालेख्यपादाः स्वीयशिष्यप्रशिष्यादिसर्वपरिवारेण सह स्वर्गस्थाचार्यपुरन्दराणा मूर्तिपादुकानां प्रतिष्ठार्थं जलालपुरं प्रति निजहुः । तत्र द्वितीयालेख्यपादानां द्वितीयपट्टपरश्रीमद्विजयलक्ष्मिसूरिप्रमुखैः पूज्यानां महामहःपुरस्तरमनुत्तरं स्वागतं कृतं, पूज्यानां सुधासिद्धदृष्टिपूतयामक्षेपेण तत्र प्रतिष्ठादिसर्वं कार्यं समाप्तमगात् । ततश्च प्रतिनिर्वृत्य त्वे सौर्यपुरीं समाजगुः । चातुर्मासीमिमा सूरिप्रवराः स्वीयप्रधानशिष्यपन्यासप्रवरश्रीमत्प्रेमविजयगणिवरादिभिः सह सौर्यपुरीसधामणीजनाग्रहवशात्तत्रैवाचीकरन् । चातुर्मासेऽस्मिन्नपि मोहमयीसधामणीजनानां पुनर्नि-
 हति समागता । अतोऽनुग्रहधिया सूरिप्रमुखैस्त्रयक्षेत्रस्पर्शनात्सारेण सा स्वीकृता । चातुर्मास्या सपूर्णाया सत्या ततो विहृत्य पञ्चाशीत्यधिकैकोनविंशतिशततमे वर्षे पूज्यैर्मुन्वापुर्यां लालबागोपाश्रये स्वसुविश्रुत-
 विशालशासनप्रभावकरत्रयार्यलोकलोकलोकोत्तरान्तिपद्सुर्यै सह चातुर्मासी कृता । तैरष्टाविंशतिस्व-
 धर्मवृषभशिष्यैः सह १९८५ तमे वर्षे वैशाखकृष्णपष्टीमगलप्रभाते मुन्वापुर्यां प्रवेशं कृतं आसीत् । तदा च तत्रस्थानैकप्रामनगरदेशवास्तव्यानेकसधामणीमितोषा मूर्तिमद्धर्मधुरन्धराणा जैनाचार्यजगद्गुरु-
 वराणां परमोत्कर्षप्रख्यापकातुलानन्यासदृशाभूतपूर्वातिमहत्स्वागतं कृतम् ।

उपाध्यायपण्यासादिपददानम्

श्रीसधामहनिर्बन्धेन तत्रैव कारणिकं द्वितीयमपि चातुर्मासं पूज्यपुरोगाः कृतमन्तः । नतवत्सलनाथैः सूरिसत्तमे, स्वीयप्रशिष्यमुनिप्रवरश्रीरामविजयवरान् श्रीपञ्चमाङ्गविवाहप्रज्ञप्तिस्त्रययोगोद्धहनं कारया-
 चक्रे । चातुर्मासानन्तरं च १९८५ तमे वर्षे कार्तिकमासे कृष्णवृत्तीयादिने श्रीभायकलाश्रेष्ठिमोतिशाह-
 कारितजिनप्रासादत्रिभुवनमण्डपे स्थानिकतदितरसधजनसाग्रहविहसितसातलेन श्रीसङ्घसमक्षमेव महम-
 हारोहपूर्वकं तपोगच्छगगनाधीश्वरा इमे पूज्यपादा स्ववरदहस्तेन स्वीयविनेयावतसकान् पण्यासप्रवर-
 श्रीमत्प्रेमविजयगणिवरान् प्रकरणप्रणेतृपादान् “सिद्धान्तमहोदध्युपाध्यायपरमेष्ठ्युपपदा-
 भ्यां” मुनिप्रवरश्रीरामविजयपादां “व्याख्यानवाचस्पतिगणपण्यासप्रवरपदैश्च” विभू-
 षयाचक्रे । परमपुण्यासरेऽस्मिन् पञ्चानां वैराग्यरसरञ्जितानां मुमुक्षुवर्ष्याणां सुन्दरसमारोहसहितं
 पवित्रपारमेश्वरीप्रत्रज्या समभूत्, धर्मांमिलाधिदहुजनाश्चतुर्थव्रतद्वापशत्रतसम्यन्त्वविंशतिस्थानकादितपः-
 प्रसुरततनियमा नन्दिसमक्षं सविधिना पूज्यप्रवरसूरिसत्तमपुण्यहलैर्लु । एव पूज्यपादात्सुग्रहेण
 गुन्यापुर्यां कतिपयप्रशंसाभूतपूर्वा श्रीजिनशासनोन्नतिर्भूरिवंभूव । तदनन्तरं मोहमयीशास्त्रापुरेऽन्वेषेरीप्रामे
 तत्रत्यसधेनोपधानतपोवाहनार्थंमाम्बिते सति सूरिसङ्गदनाद्य सर्वं तत्रागन्योपधानतपो वाह्या-
 गात् । तत्रापि मालारोपणायसरे पुनरन्ये लघुकर्मिमहाशयास्ता भागवतीदीक्षा प्रतिपेदिरे । अत्रापि
 महानुत्सवो बभूवान्येषां मुनिवराणामुपस्थापनापि सजाता । अत्रान्तरे श्रीदेशविरतिधर्माचार्यकस्तमा-
 ज्ञाख्यधार्मिकसंस्थासन्मेलनकारकभाद्ररत्नानां विशिष्टविद्वत्स्या सूरिधराः पाठकरकाण्डान्तेषां शिष्यरत्न-

पन्यासप्रवरश्रीरामविजयगणिवरादिसरयापन्नसाधुभिः सह सौराष्ट्राप्रख्यवर्धमाननगरी प्रेषयामासुः ।

वर्षितपस्तत्पारणक च

इत्क्षपःऽष्टा अपि सूरिसत्तमा वर्षितप आरध्वन्तः । अन्वैर्युपपानकालानन्तरं स्वीयलोचनव्या-
ध्युपचारयोग्यपरिपकशालमलभमानां लोचनव्याधितादृगुपचारमन्यत्रापश्यन्तो निजप्रशिष्यविद्वद्धर्ष-
मुनिप्रवरश्रीजम्बूविजयादिमुनिवरैः सह पारणिकमेतच्छातुर्मासमपि तत्रैव मोहमप्या लालयामोपाश्रये कृत-
वन्तः । एतदपि पूर्वचद्दुःश शासनप्रभावनापुरस्सर सपूर्णं वगूय । अद्यावधिपर्यन्तमपि स्वीयनेत्रव्याधि-
परिचर्या—(operation) योग्यसमयमनधिगच्छन्तोऽन्यत्र वाटकपरिचर्यासामपीदुर्लभता जानन्तोऽपि
'विहार मा कुर्वतु, मा कुर्वतु शुरुव', 'अत्रैव तिष्ठतु, अत्रैव तिष्ठन्तु' इति गुरुगुणगुणानुरागवद्व-
चेतसा श्रीसधजनानां सहृदयद्रावकाधर्मभावलोलीभूतान्करुणविलापान् शृण्वन्तोऽप्यमी त्रिलोकीहृद-
यानददायकाः सूरिवरा श्रीसह सतुष्य तत प्रतस्थुः । सूरिप्रवरास्ततो निर्गम्य स्वीयप्रशिष्यप्र-
सिद्धवक्त्रमुनिप्रवरश्रीजम्बूविजयादिमुनिवरैः सहानेकप्रामनगरान् स्वीयपवित्रचरणरेणुभिः पावयन्तो
निजागावज्ञानरत्नेन विबोधयन्तो निह्वासुजनान् तपोव्रतादिधर्मक्रिया कारयन्तः परमपवित्रश्रीशानुञ्ज-
यतीर्थयात्रार्थं श्रीपुण्डरीकगिरिस्त्रिटीटकस्वयुगादिदेवश्रीनाभेयजिनराजदर्शनवन्दनार्थं सौराष्ट्राष्ट्र प्रति
विजहुः । माग शरीरास्वास्थ्यं जातम् । सूरिभिर्देवमणनगरे तत्रत्यभाविकसवालश्रावकश्राविकानुरोधेनाय-
स्थानं कृतं तेन च सहैः श्रेयशानत्याघातकामूतपूर्वो लाभः समजनि । शरीरास्वास्थ्ये विद्यमानेऽपि ततो
विहृत्य शनैः शनैः १९८८ चैत्रकृष्णपञ्चम्यां सूर्यपुरं प्रापुः । श्रीसहस्रभूषेण धीशुरवस्तुत्रैवायस्थां कृत्वा
वैशाखशुद्धद्वितीयादिने श्रीवर्षितप पारितवन्तः । श्रीमद्देन तप पारणप्रमोदात्स्त्रुजास्तुतय कृतः । गिरि-
धरदर्शनेत्कण्ठया श्रीगुरुवर्ष्यास्ततोऽपि विशारमकार्युं पर वाटक स्पर्शनाबलाभावेन स्वशरीरशैथिल्या
दिकारणेन तेषां पुनर्भ्रूगुकच्छनगरेऽवस्थानं जातम् । तत्र सूर्यपुरशृगुकच्छादिसहनायकेभ्यः श्रुधा चातुर्मास-
करणार्थं विज्ञप्ति कृता पर तत्पूर्वमेव वर्षमानपुरीविह्वलितरागताऽऽसीत् । सा पुनरप्यात्रागता । तत्र गन्तु
मनसीकृतम् । स्वास्थ्ये जाते गुरुभिः पुनस्ततोऽपि स्वविहारं पुरस्तथ । इतः पाठनप्रवाण्डभीसत्प्रेम-
विचयानुचानपादाः पत्तनवर्षाकालानन्तरं स्वीयगिच्छरत्नपयासप्रवरश्रीमद्रामविजयगणिवरादिमुनिवरैः
सह सुमुमुक्षुराननेकान् प्रजाजयन्तोऽनेकागमतत्त्वाभिलाषुकनान् प्रतिबोधयन्तः स्वीयान्दुतप्रतिभाप्रव-
र्षणाचार्यपादैः सह यात्रार्थं सौराष्ट्रजनपदं प्रति समाजगुम् । सर्वेषां च तच्छातुर्मासं वर्षमाननगरवा-
म्पमध्ये सजातम् ।

अयमेव हि विंशतिशताब्दीप्रान्तभागभयः समयो यः प्रस्तुतप्रकरणप्रणेतृपा-
दाना समयनिर्देशतया निर्दिश्यते ।

अमी पूज्यपादा कर्मप्रवृत्त्यादिगहनतरवविचारचतुरा अस्य ग्रन्थरत्नस्य विधातारो निर्धारयन्तु भो-
धीधरा ! अमीषा जन्मभूमिः पिण्डयाडाख्या शीरोहिरायमध्ये, मातुरभिधानं कङ्कवाडैः, पितुर्भग-
वानदास इत्यवधारणीयम् । प्रवर्षया ज मताः पोदशवर्षे पालीतणारयनगरे वैत्रमीय १९५७ तमे वर्षे
कार्निक्मासेऽभवत् । एतेषां पदं यदि तूपरि विद्योक्तमेव । एषा भगवता पादमूले बहवः साधुधा-
यकादयो वाचनां गृह्णित्वा कर्मसाहित्यनिशारदा भवन्तः पश्याम एव । तेषां सर्वेषां चोपकाराय प्रथ-

निर्माणमुरोक्तं कृपात्रिद्विक्रमाच्चैकौनशताष्टसप्तत्याम् । एकोनशतपञ्चाशीतौ मुञ्चापुयौ स्वशिष्यरत्न-
मुनिवर्गश्रीमज्जन्वृत्रिजयपादे तज्ज्ञान स्वस्मात्सकमितवन्तस्सकमविधिमुशलाः । सोऽय ग्रन्थ एतावता
प्रयासेन प्रथमविभागनिर्दिष्टसञ्चोधकाना प्रसादेन च प्रसिद्धिमागतः सर्वैः स्वागताहं इति विश्वसिमः ।

ग्रन्थोपक्रमः—

अस्मिन्विभागे गत्यादिमूलचतुर्दशोत्तरद्वापष्टिमार्गणा अवतारिताः प्रत्येकस्मिन् गुणस्थानपूर्वका बन्धा-
दयो निरूपिताः । तेन सक्रमप्रतिप्रहौ तत्प्रकृतिस्थानभङ्गसहितावल्पाभ्यासिनाऽपि विनाऽऽयासेन
बुध्येते । मार्गणाखेतान्सुदीर्घं विचिन्त्य पूज्यप्रवेकैः प्रान्ते सवेधोऽपि दर्शितः । सोऽय समस्तविषयस्य
सर्वां भवति । एवमाद्यत्रिभागात्प्रवर्तमानः प्रकृतिसकमोऽस्य विभागस्य सपादशतानि पृष्ठानि निरुध्य
बहूना वस्तूना सविस्तर गभीर ज्ञान समर्पयन्समाप्तीभवति ।

पहिंशत्यधिकशततमाष्टष्टाल्खितिसकमः पञ्चचत्वारिंशदुत्तरशततमादनुभागसकमस्त्रिपष्टिशततमाल-
देशसकमश्च प्रारभ्यमाणा उपलभ्यन्ते । त्रयोऽप्येते सकमाः स्वलाक्षणिकस्वरूपान्विशदीकुर्वन्तोऽध्ये-
तृणा मनःप्रत्यान्यपाकुर्वन्ति ।

एतदेवामीपा ग्रन्थकाराणा महत्तरत्व यदनेकानेरुदृष्टिबिन्दुपुरस्सर सैद्धान्तिकप्रमाणैरुपह पठितृ-
भ्योऽभिधेयस्य न केवल तलस्पर्शज्ञान समर्पणीयमपि त्वेतादृगतीन्द्रियज्ञेयमपि सूक्ष्मस्थूलयन्त्रद्वारैः प्रत्य-
क्षमिवकरणीयम् ।

रचयितृपादै स्थितिसकमेऽध्यवसायस्थानकाना हृदय सुपूढाटित लक्ष्यते । अनुभागसकमे पृष्ठे
शतपट्टत्वारिंशो “क्नेहशब्देन सप्रतिपक्षस्तिग्धस्पर्शो ग्राह्य” इति या चर्चा सूचिता सा तद्विषये स्तब्धा-
स्तन्वनिचारकत्रिद्वज्जनेभ्य प्रकाश दत्त्वा मार्गप्रदायिका बुध्यते । रसस्थानेषु पदस्थानकाना बोधसैः
परमोपकारिभिस्सन्त्यद् प्रदत्तो विलोक्यता धीधनं । प्रदेशसकमे चोद्वलनाविध्यातययाप्रवृत्तिगुण-
सर्वस्त्रिबुक्तसकमाणा गुणितकर्मांगक्षपितकर्मांशादीनामपि स्वरूप सुगमतया दर्शित दृश्यते । सक्षेपे-
णैमिस्समर्थागाधागमाभ्यासिग्रन्थकर्तृभिर्न कोऽप्युपयोगिविषयः स्वकुशललेखिन्यान्वतारितो रक्षितः ।

एवमय ग्रन्थरत्नाकर एकनवत्युत्तरशततमे पृष्ठे सम्पूर्णो जायते । द्विनवत्युत्तरशततमादुद्धर्तनापव-
र्तनाख्यकरणप्रकरणमपि सहयोजित वर्तते । नि शङ्कित्व तेनाखिलग्रन्थप्रासादस्य शिखरायित कृतो-
पयुक्ततायामन्या एन वृद्धिः कृता । प्रान्त एकोत्तरद्विशततमपृष्ठस्था प्रशस्तिर्विलोकनीया । एषा श्रीजिन-
शासनस्य जिनबाह्यस्य धाढ्याकृत्रिमप्रणेतृणा प्रणेतृपासकवरगासनाविच्छित्तिकारकमहानुभावाचा-
र्यपुङ्गवाना ग्रन्थकारमहर्षिपर्यन्ताना चानुपमप्रभाजकता प्रकटीकरोति ।

विषयविस्फोटकराणि यन्त्राणि शतद्वयप्रमितान्यस्मिन्विभागेऽपि सहृदयाना हृदयमाहरन्ति । कथि-
तेन सा विशेषता या तैर्विशेषीक्रियते श्रन्धनमुख्यस्याद्यविभागगतवाङ्मुखे । अन्तयोर्द्वयोरपि सन्त्यन्वृ-
हीतानामन्यान्यसन्दर्भानामकाराद्यनुरुमणिकाऽस्मिन्प्रकाशने प्रकाशिता प्रकाशने । ऐदुग्यौनमुद्रणमुग्ध-
नुद्धीनपेक्ष्य सा स्वागताहं । द्विपष्टिनिबन्धानामुद्देशोऽनया कृतो विलोक्यते । आशान्तरियगोम्मत-
सारादिकतिपयग्रन्थानामसंगतमवानि पूज्यपादैर्नारण्डितान्युपेक्षितानि । एतत्सर्वं ग्रन्थकर्तृपादाना
बहुश्रुतत्वं प्रतिभाप्रकर्षत्वं ग्रन्थस्य युक्तियुक्तत्वेनावश्यतयाऽध्यसनीयत्वं च हिंदिमनादेनोद्बोधयत्यलम् ।

मीर्याणगिराय्यां ग्रन्थरचनया धनया विद्वद्रचयितृपादैरैदयुगीना मुटिर्दूरीकृतेति तावदेकम्, न
 केचल जैनसाहित्यस्य गीर्वाणगिराया अपि सगौरव वात्सल्य कृतमिति द्वितीयम्, विद्वन्मुद्राधारिसहृद-
 यसाहित्यसेवकाप्रति सेवाया क्षेत्र प्रदर्शितमिति तृतीयम्, मोक्षस्थानन्योपायरत्नत्रयीषदपधारय तु
 भव्यजनाः । महत्प्रयासजनितो ग्रन्थोऽयं स्वसम्पन्नताया जैनवाङ्मयकोषेऽनर्घ्यैरत्रस्थानमविनश्यतमवाप्नुव-
 न्निश्चीयते । सर्वे पठन्तन्ग्रन्थान्परूपेण प्रतिफलद्रवरोगनिदान विचित्रकर्मस्वरूपमवगच्छन्तु वदन्धाद्विरमन्तु
 मैत्र्यादि भाग्यत्व्यौपधकल्पमवन्द्यमारोग्यधीन श्रीजिनोपहृष्टचारित्र साधुव तु चेत्यभिलषन्विरमेऽ-
 दमस्मात्प्रयुक्त्यासात् ।

राजनगरे जैनविद्याशाला } पाठरुपुङ्गवपूज्यप्रवरश्रीमत्प्रेमविजयानुचानपादान्तिपद्रम-
 वीरात् २४५९ श्रावणकृष्णा ८ } प्रशुद्धपरिशुद्धश्रीमज्जन्मविजयगुरुपादपयोरुद्धपरगपर्युपास-
 नापरायत्तो मुनी रक्षितविजयः ।

द्वितीयविभागस्तथुद्धिपत्रदोपम् ।

अनुक्रम	शुद्धम्	पृ०	पं०	अनुक्रम	शुद्धम्	पृ०	पं०
३०	४६३२	३०	४६३२	२०	६ प्र य	८६	३
१	१					८७	९
१	२ (सास्त्रादने गौरव-य)	३७	४ ,, ,,	तस्य च			
मिश्रे-१	मिश्रे-२ (चे३०)	५०	अन्य ,,	श्रीणि	द्वे		
मिश्रे-४४	मिश्रे-७४ (सर्वा०)	५७	प्रथमय०	त्येकविंशति	तिरूपे		९-१०
प्रयोदशैकादशे०	प्रयोदशानयेति	६२	५ अ०	रुपाणि			
शैकादश	अ नव		३ ,,	भवनपत्यादिषु	असहयेयवपायुष्केषु	९०	१
एव शीणमोह	एव सवोगी	६७	५०	तेजोलेइयादि	हृदगलेइयादि	९१	५४
त्रिसत्यष्टाधिक	त्रिसति षोडशाधिक		२ अ-त्या	५	५	९६	
षाष्टी	अ नव			४			
देवनारका	संरूपे देवनारकासहयेय	७०	८	९	१०		
मिध्यात्वे-२१	मिध्यात्वे-२३ (मो०)	७१	द्वि य०	[१०]		९७	
सप्तति	सप्तसति	८१	१७	१०	१०		
षेऽविरते	षेऽविरते मिध्यात्वे	८३	२५	९४ १३पु-९०	९४ १३पु९०-८९-८३		
भाष	भाषवर्ज			-८३-८२	-८२		
				९	१०		
				[११]	१२		
स्वामत्रिक	स्वतद्विक			१२			
सप्तदशयु	सप्तप्रहृषयो			चारित्रेषु	चारित्रेषु यथाक्रमम्	९८	१३
असंज्ञिनि च	अ			गुणस्थानद्वयेऽपि	गुणस्थानद्वये चतु०के च		
शुद्धलनासमाहपभा	ममा			मोषे १५२	मोषे १५३	१००	५०
सासादन	असंज्ञिनि सासादन			चतुर्विधेष्वपि	वैमानिकेषु	१०२	२
				एव पुत्रेदेऽपि		१०४	१
				प्रयोर्विनायेक	प्रयोर्विनायेक		

अशुद्धम्	शुद्धम्	पृ०	प०	अशुद्धम्	शुद्धम्	पृ०	प०
द्विकयुत	द्विकवियुत	१०६	३	मनुष्यमनुष्यो	मनुष्यो	१६०	१७
क्षीणमोहे	उपदान्तमोहे क्षीणमोहे च	११२	२२	गोत्राप्रशक्त	गोत्रोचोताप्रशक्त	१६९	१३
श्रीणि	द्वे प्रतिग्रहस्थाने श्रीणि	११२	१५	नी०	नी० उद्यो०	१७०	५०
नव	एकादशदशानव	११२	२८	(३९)	(४०)	"	"
अष्टौ	दश	"	"	२९		"	"
[२४ स-]	[२४-२८-स]	११६	५-	२९		"	"
तेजस्कायिकेपु	तेजोवायुकायिकेपु	११९	१३	२९			
दारभ्य सूह्रम	दारभ्यानिवृत्तिवाद्दर	१२०	२६	२९			
त्रिनवतिघत्तुर	रूपे द्वे सक्रामत	"	३२	सुम्बरोद्य	सुम्बरादेय	१७५	१३
शीतिरूपाणि-				वर्तमानमौ	वर्तमान औ	१८०	३
चत्वारि संक्रा-				गुणितकर्मांशे	गुणितकर्मांशो	"	१०
मन्ति				वल्किान्तयेन	वल्किातिश्रान्तयेन	१८१	२०
१०२-९५	१०२-९५	१२३	५०	प्रदेशसक्रमेण	प्रदेशसक्रमेण स्तिबुकस	१८७	१३
" "	"			क्रमेण			
१०२, ९५	१०२, ९५, ९३, ८४	१२५	"	द्वाभ्यां	द्वाभ्यामावल्किाया असत्ये	१९५	३
				वर्तमाभ्यां			
सक्रामन्ति	सक्रामन्ति	"	२४	द्विसमयाधिका	द्वित्रिभागावल्किाप्रमाणा	१९७	१३
सुभित्वाण	सुभियाण	१५१	१४	वल्किात्रिभाग			
पदा	पदा	१५६	२३	प्रमाणा			
प्राप्यते,	प्राप्यते, क्षीणमोहे त्रिमाद्वि	"	३२	त्रिसमयाधि	समयाधिकद्वित्रिभागावलि	"	१४
	कस्योदयवशीवस्त्रीकारे स			कावल्किात्रि	काप्रमाणा		
	मयाधिकावल्किाशेषायां			भागप्रमाणा			
	स्थितौ वर्तमानस्य प्राप्यते,			समयाधिका	अवाधत्तर्गतानि समया	२००	२१ २२
	पुत्रदपेक्षया च जघन्यस्थिति			धिका च			
	सक्रम प्राक् स्वप्रकृतानुच ।			न्यवधाया	न्यतिस्थापना	२०१	१९

अत्र प्रथमविभागगतशुद्धिपत्रशेषमपि पाठकैर्निर्धारणीयम् ।

अशुद्धम्	शुद्धम्	पृ०	प०	अशुद्धम्	शुद्धम्	पृ०	प०
उद्धलितमिध्र	उद्धलितसम्यक्त्वमिध्रमोह	२२	५०	दे०	दे०	५८	५
मोहनीययोर्मि	नीयमिध्यादष्टिरनादिमि			"	"		
ध्यादष्टि	ध्यादष्टि			दे०	दे०	५९	"
६।३	५।३	३२	"	"	"		
५।२	६।२	"	"	५	ण भन्ते	७३	२७
४।३	३।३	"	"	मडिभा	मडीपपुत्ता	"	२८
३।२	५।२	"	"	भवत	भवत, सयमवतो हि पूर्व-	"	३१
यद्वा नरकद्विके यद्वा मरद्विके		३३	"	[कोटिरेव परमायु, स च सयममष्टसु			
ममनुष्पाणां धानां		४९	२८	वर्षेषु गतेष्वेवत्भते			

अनुदम्	गुदम्	पृ०	प०
सापेक्षया	साठमुदृत्तापेक्षया	७३	३२
म्यतिसण्ड	रससण्ड	७८	पृष्टसके
			परिशिष्टम्(५)
तिर्यङ्पदस्थान	निषङ्पदस्थान	८१	१
	१ विद्वत्सापेक्षया पदस्थान		
	लक्षणा, अर्प्यवसायापेक्षया तु		
	चतु स्थानलक्षणा ।		
गुणमरुमातु	उद्भूतसंनमातुविद्वत्गुणस	८५	५०
विद्वोद्भूतना	क्रमोऽपि		
संक्रमोऽपि			
भावति०	भावलिका तु त्रिपुक्तसक्रमे	८६	५०
	णा-यत्रोदयवतिषु सत्रामति		
क्षीयते ।	क्षीयते । तथा गुणधेगिसम्ब	८७	२१
	न्धन सख्येयभागा प्रथम		
	द्वितीयस्थित्यात्रिंशत्त्रिंशत्, त्रिंशत्		
	एक तु गुणधेगे सख्येयताम		
	भागम-परकरणदलिकेन		
	सह विनाशयति ।		
भवति ॥	भवति ॥ सम्प्रवृत्ताभ्रम	८७	३०

यमसमयादारभ्य मिथ्याव गुणमंक्रमेण सम्प्रवृत्तमिध [यो सक्रममति अन्तमुद्भूतयाव, ततो रिप्वात्सत्रम । गुणसंक्रमकाल चावत् सज्ञानं क्रमेणां स्थितिघातरसघातगुणधेगयोऽपि प्रवर्तन्ते । मिथ्यावस्य प्रथमस्थितौ भावलिका द्विक्रमोपायां गुणधेगिनिवर्तते, भावलिका दोषायां तु स्थितिघातरसघातौ निवर्तते । औपस मित्राद्रापा द्विद्विसमधिकपण्डिकदोषायां स्थितौ वजमानस्यगामपि द्वितीयस्थितिघातानां सम्प्रवृत्तादिपुञ्जानां दलिकमर्प्यवसावतिगेषेण समाहृत्पान्तरकरणघरमावटिकायां प्रक्षिपति, तत्र प्रथमसमये प्रभूत द्वितीयसमये शोकदूरीकृतसमये शोकहरं, एव तावद्वाच्य पादरापटिकाघरमसमम । दलिकरच का तु व्यत्ययमाना गोपुत्राकारा भवति । अन्तारकरमावटिका-भावां स्ववतादि ३३ इमे षेऽपि शुद्धिप्रक्रमे पश्चात्तत्पेनानुक्रमनिकाया न लिखिते इति श्रेय पाठक्यदौ ।

अनुदम्	शुद्धम्	पृ०	पं०
[तदलिकस्य सम्प्रवृत्तादिपुञ्जानामन्वत मसम्बन्धिन उद्भयो भवति, यदा शुभप रिणामसददा सम्प्रवृत्तपुञ्जोदयः, मध्य मक्षेत् मिथोदय, अनुभक्षेत् मिथ्या स्वदलिकोदय ।			
समये	समयादौ	९७	४
दीरण्याना	दीरण्यानामा	"	"
पूर्वस्पर्देकेम्प	पूर्वस्पर्देकेम्पोऽपूर्वस्पर्देके	१०२	२७
भागोपु	भागोपु गतेपु	१०५	१
स्थिता	स्थित	१३२	४
कृतवत्	कृतावत्	"	७
स्थान	स्थ	"	१०
सण्ड	सण्डो	१३३	१४
प्रथमव्यापार	प्रथमसमयव्यापारः	१३४	२२
एकजी-	एकक्षिप्तसमये एकजी-	१४४	४
घोषाति	घ सक्ष्यमाणानि	१५१	२
यम	याम	"	१३
भवदा	वदा	१५२	२५
विंशति	द्वाविंशतिः	१५६	१
द्वे		१७०	१
स्थाने च	स्थान चैकम्	"	"
ऊर्ध्वं	ऊर्ध्वम-ठमुद्भूतं क्षायोपशमि कसम्प्रवृत्तेस्तु	"	१०
त्रिंशत्प्रतिमहे	एव त्रिंशत्प्रतिमहेऽपि ।	१८४	४९
चतु मिति ।			
२९	२९-३०	१८५	४०४
तियम्य	क्षीया	"	" ५
३०।९५।चातुर्गं		"	" ६
गारका देवाश्च	तिर्यंगरा	१८६	" २
त्युक्तो	त्युक्तो नाहो	१८८	६
॥	॥ तदुक्ते घोको गुणस्थानेषु	"	७
	प्रतिप्रहसकमस्वानानां सये		
[प । तदुक्ते	घोस गुणस्थानद्वारेण प्रति		
प्रहसकमस्वानामिथ्यमिति ॥			
करण	करणा	१८९	१४
सत्र	सत्र मनुष्यमायोग्ये	१९०	३
-वार्था	-वात्यामेकोनत्रिंशति च	"	"
एकोन-	द्वैत्रमायोग्ये एकोन-	"	"

पश्चात्तत्पेनानुक्रमनिकाया न लिखिते इति श्रेय पाठक्यदौ ।

अनुक्रम	शुद्धम्	पृ०	प०
सापेक्षया स्थितिक्षण्ड	सा तमुद्दितापेक्षया रसरण्ड	७३	३२
तिर्यक्पदस्थान	तिर्यक्पदस्थान	८१	१

१ विष्णुसंपन्नया पदस्थान लक्षणा, अथवसायापेक्षया तु चतु स्थानलक्षणा ।

गुणसंक्रमानु	बहुलनसंक्रमानुविद्यगुणस	८५	५०
विदोद्दलगा	क्रमोऽपि		
सक्रमोऽपि			
भावलि०	भावलिकानु सितुकसक्रमे	८६	५०

गान्यप्रोद्वयतियु सक्रामति क्षीयते । तथा गुणश्रेणिसम्ब ८७ २१

भिन्न सत्येयभागा प्रथम द्वितीयस्थित्याधित्याच्छिद्यते, एक तु गुणश्रेणे सत्येयतम भागम् उरकरणदृष्टिकेन सह विनाशयति ।

भयति ॥	भयति ॥ सम्भववलाभम्	८७	३०
	यमसमयादारभ्य मिथ्यात्व गुणसंक्रमेण सम्भवत्वमिध्र		

[यो सक्रमयति अतमुद्दितापेक्षया, ततो विध्यातमक्रम । गुणसंक्रमकाल यावत् सप्तानां कर्मणां स्थितिघातरसघातगुणधनयोऽपि प्रवृत्तते । मिथ्यात्वस्य प्रथमस्थितौ भावलिका द्विकरोपायां गुणश्रेणिनिवृत्तते, भावलिका दोषायां तु स्थितिघातरसघातौ निवृत्तते । औपशमिकाद्यायां क्रियितसमधिक्यावलिकारोपायां स्थितौ वर्तमानस्यपाणामपि द्वितीयस्थितिगतानां सम्भववादिषुभानां दृष्टिकमरपदसादविनेयेन समाहृत्यान्तरकरणधरमावलिकायां प्रक्षिपति, तत्र प्रथमसमये प्रमूत द्वितीयसमये चोक्तपृथिवसमये लोकोत्तरं, एव तावदाप्यव्यवस्थितिकाचरमयमय । दृष्टिकरचमाद्यन्याप्यभागा गोपुष्टाकाराः भयति । अन्तारकरणावलिकारोपायां एववतारिदृष्टे रमे देऽपि शुद्धिपत्रये

अनुक्रम	शुद्धम्	पृ०	प०
[तदलिकस्य सम्भववादिषुभानामभयत मसम्बन्धिन उद्यो भवति, यदा शुभपरिणामस्य सम्भववपुजोदय, मध्यमश्रेत् मिथोदय, अशुभश्रेत् मिथ्यात्वदलिकोदय ।			

समये	समयादी	९७	४
दीरणामा	दीरणायामा	"	"
पूर्वपदवेभ्य	पूर्वपदकेभ्योऽपूर्वपदके	१०२	२७
भागोयु	भागोयु गतेषु	१०५	१
स्थिता	स्थित	१३२	४
कृतस्य	कृतस्य	"	७
स्थान	स्थ	"	१०
खण्ड	खण्डो	१३३	१४
प्रथमव्यापार	प्रथमसमयव्यापार	१३४	२२
एकजी-	एकस्मिन्समये एकजी-	१४४	४
धोषानि	च वक्ष्यमाणानि	१५१	२
यम	याम	"	१३
मथदा	यदा	१५२	२५
विधाति	द्वारविधाति	१५६	१
द्वे		१७०	१
स्थाने च	स्थान चैकम्	"	"
ऊष्य	ऊष्यम-उसुद्दृतं क्षायोपशमि कसम्बगदष्टेसु	"	१०
प्रिशात्प्रतिग्रहे	एव प्रिशात्प्रतिग्रहेऽपि ।	१८४	अ. १८.
चतु मिति ।			
२९	२९-३०	१८५	५०४
तियम्य	क्षेयाः	"	" ५
३०।९५।घातुर्ग०		"	" ६
नारका देवाश्च	तिर्यंभराः	१८९	"
एतुक्तो	एतुक्तो यज्ञो	१८८	६
॥	॥ तदुक्ते घोषो गुणस्थानेषु प्रतिग्रहसकमस्थानानां सत्वे	"	७
[५ । तदुक्ते	चोक्त गुणस्थानद्वारेण प्रतिग्रहसकमस्वामित्वमिति ॥		
करण	करणा	१८९	१५
तत्र	तत्र मनुष्यप्रायोग्ये	१९०	३
-शरदा	-शास्त्रमेकोनप्रिशाति च	"	"
एकोन-	देवप्रायोग्ये एकोन-	"	"

पश्चात्तत्त्वेनानुक्रमणिकाया न लिखिते इति क्षेय पाठवधरे

“संक्रमणम् ।”

(द्वितीयो विभागः)

साहंपूर्विकसंस्तुतानभयदान्तवा नृदेवासुरैः ।

भागे शिष्यजनस्वकोपकृतये द्वैतीयके सांक्रमे ॥

सत्तासंक्रमयोः पतद्ग्रहयुजो बन्धस्य गत्यादिपु ।

संवेधो समुदीर्यते प्रकृतिकस्थानादिवस्तूनि च ॥ १ ॥

अथ प्रकृतिसंक्रमे मार्गणाधिकारः प्रकाशयते—

“गईन्दिए अ काए जोए वेए कसायनाणे य ।

संजमदंसणलेसाभवसम्मे सन्नि आहारे ॥ १ ॥”

ततिद्वार चतुर्विधम्, नारकतिर्यङ्गरामरभेदात् । इन्द्रियद्वारं पञ्चधा, एकद्वि-
त्रिचतुष्पञ्चेन्द्रियभेदात् । कायद्वार पञ्चिधं, भूजलानलानिलजनस्पतित्रसभेदात् ।
योगद्वार त्रिधा, मनोवाक्कायभेदेन । वेदद्वारमपि त्रिविधम्, स्त्रीपुनपुंसकभेदात् ।
कपायद्वार चतुर्विधम्, क्रोधमानमायालोभभेदात् । ज्ञानद्वारमष्टधा, मतिश्रुतावधि-
मनःपर्यवकेवलज्ञानमतिश्रुताज्ञानविभङ्गज्ञानभेदात् । सयमद्वार सप्तधा, सामायिकच्छे-
दोपस्थापनीयपरिहारविशुद्धिकसूक्ष्मसम्पराययथाख्यातदेशविरत्यविरतिभेदात् । दर्शनद्वारं
चतुर्धा, चक्षुरचक्षुरवधिकेवलदर्शनभेदात् । लेश्याद्वार षोढा, कृष्णनीलकापोततेजःपद्मशुक्ल-
भेदात् । भव्यद्वार द्विविधम्, भव्याभव्यभेदेन । सम्यक्त्वद्वार षोढा, क्षायोपशमिकापश-
मिकक्षायिकसास्वादनमिश्रमिथ्यात्वभेदात् । सन्निद्वारमाहारद्वार च सप्रतिपक्षं द्विप्रकार
भवति । विशेषजिज्ञासुभिरेतासा द्वापटिमार्गणाना स्वरूपमस्मत्कृतमार्गणाद्वारविवरणादव-
सेयमिति ॥

अथ मार्गणास्थानेषु प्रतिग्रहोपयोगित्वेन पूर्वं गुणस्थानेषु बन्धप्रकृतय उक्ता अपि पुन-
रुच्यन्ते—तत्र ज्ञानावरणपञ्चक दर्शनावरणनवक वेदनीयद्विक मोहनीयपङ्क्तिशतिरायुश्च-
तुष्कं नाम्नः सप्तपटिगोत्रद्विकमन्तरायपञ्चकमिति विंशत्यग्रशत सामान्येन बन्धे प्राप्यते ।
मिथ्यादृष्टौ जिनाहारकद्विकवर्जं सप्तदशोत्तरशत बन्धे प्राप्यते । सास्वादनसम्यग्दृष्टौ नर-
कत्रिकजातिचतुष्कस्यावरचतुष्कातपहुण्डसेवार्त्तनपुंसकमिथ्यात्ववर्जकोत्तरशतं बध्यते । मि-
श्रगुणस्थानेऽनन्तानुबन्धिचतुष्कमध्यमाकृतिसस्थानचतुष्काशुभखगतिनीचगोत्रस्त्रीवेददुर्भ-
गत्रिकस्त्यानर्द्धिंत्रिकोद्योततिर्यङ्गद्विकतिर्यगायुरितिपञ्चविंशतेः बन्धाभावो नरदेवायुपोर-
बन्धः ततः शेषाः चतुःसप्तति बन्धे प्राप्यते । अविरत्सम्यग्दृष्टौ जिनसुरनरायुर्युत
सप्तसप्ततिः ब्रभाति । देशविरते मनुजत्रिकौदारिकद्विकप्रथमसहननाप्रत्याख्यानकपाय-

सिद्धान्त (१) १०८ श्रीमद्भक्तिसिद्धि सुगृहितनामधेय परमपूज्य

□ प्रातः स्मरणीय □

परमपूज्य श्री १०८
श्रीमद्भक्तिसिद्धि सुगृहितनामधेय

श्रीमद्भक्तिसिद्धि सुगृहितनामधेय
परमपूज्य श्री १०८

श्रीमद्भक्तिसिद्धि सुगृहितनामधेय

श्रीमद्भक्तिसिद्धि सुगृहितनामधेय

श्रीमद्भक्तिसिद्धि सुगृहितनामधेय परमपूज्य श्री १०८-मुक्तागर

इमं प्रतिष्ठापयित्वा मुक्ता सिद्धांतपारंगमी एषापद्यविशिष्टज्ञानवदुप्रघातन सवरा ।
प्रद-वागुणां कावर्णमिति सारव्य-तिरादधि, भूयद्वा विजयान्तवाचकवर ध्याप्रमनामेष्ट ॥

ॐ वाचस्वयं श्री १००८ प्रेमविजयजी महाराज । ॐ

श्री कर्मसिद्धि, भेषप्रकरण, तथा भागणाद्वारविवरणादिविद्वतापूर्ण
तान्यिष्य प्र-चर-ताना वता

“संक्रमकरणम् ।”

(द्वितीयो विभागः)

‘साहंपूर्विकसंस्तुतानभयदान्नत्वा नृदेवासुरैः ।

भागे शिष्यजनस्वकोपकृतये द्वैतीयके सांक्रमे ॥

सत्तासंक्रमयोः पतद्ब्रह्मयुजो बन्धस्य गत्यादिषु ।

संबधो समुदीर्यते प्रकृतिकस्थानादिवस्तुनि च ॥ १ ॥

अथ प्रकृतिसंक्रमे मार्गणाधिकारः प्रकाशयते—

“गईन्द्रि ए अ काए जोए वेए कसायनाणे य ।

संजमदंसणलेसाभवसम्मे सन्नि आहारे ॥ १ ॥”

ततिद्वार चतुर्विधम्, नारकतिर्यङ्गरामरभेदात् । इन्द्रियद्वार पञ्चधा, एकद्वि-
त्रिचतुष्पञ्चेन्द्रियभेदात् । कायद्वार षड्विधं, भूजलानलानिलजनस्पतित्रसभेदात् ।
योगद्वार त्रिधा, मनोवाक्कायभेदेन । वेदद्वारमपि त्रिविधम्, स्त्रीपुनपुंसकभेदात् ।
कपायद्वार चतुर्विधम्, क्रोवमानमायालोभभेदात् । ज्ञानद्वारमष्टधा, मतिश्रुताद्यधिम-
नपर्यवकेवलज्ञानमतिश्रुताज्ञानविभङ्गज्ञानभेदात् । समयद्वार सप्तधा, सामायिकच्छे-
दोपस्थापनीयपरिहारविशुद्धिकसूक्ष्मसम्पराययथाख्यातदेशविरत्यविरतिभेदात् । दर्शनद्वारं
चतुर्धा, चक्षुरचक्षुरधि केवलदर्शनभेदात् । लेश्याद्वार षोढा, कृष्णनीलकापोत्ततेजपद्मशुक्ल-
भेदात् । भव्यद्वार द्विविधम्, भव्याभव्यभेदेन । सम्यक्त्वद्वार षोढा, क्षायोपशमिकौपश-
मिकक्षायिकसास्वादनमिश्रमिथ्यात्वभेदात् । सज्जिद्वारमाहारद्वार च सप्रतिपक्षं द्विप्रकारं
भवति । विशेषजिज्ञासुभिरेतासा द्वापष्टिमार्गणाना स्वरूपमस्मत्कृतमार्गणाद्वारविवरणादव-
सेयमिति ॥

अथ मार्गणास्थानेषु प्रतिग्रहोपयोगित्वेन पूर्वं गुणस्थानेषु बन्धप्रकृतये उक्ता अपि पुन-
रुच्यन्ते-तत्र ज्ञानावरणपञ्चक दर्शनावरणनवकं वेदनीयद्विकं मोहनीयषड्विशतिरायुश्च-
तुष्कं नाम्नः सप्तषष्टिगोत्रद्विकमन्तरायपञ्चकमिति विंशत्यग्रशत सामान्येन बन्धे प्राप्यते ।
मिथ्यादृष्टौ जिनाहारकद्विकवर्जं सप्तदशोत्तरशत बन्धे प्राप्यते । सास्वादनसम्यग्दृष्टौ नर-
कत्रिकजातिचतुष्कस्थावरचतुष्कातपहुण्डसेवार्त्तनपुंसकमिथ्यात्ववर्जेकोत्तरशतं बध्यते । मि-
श्रगुणस्थानेऽनन्तानुबन्धिचतुष्कमध्यमाकृतिसस्थानचतुष्काशुभलगतिनीचगोत्रस्त्रीवेददुर्भ-
गत्रिकस्त्यानल्लिङ्गिकोद्योततिर्यङ्गिकतिर्यङ्गायुरितिपञ्चविंशतेः बन्धाभावो नरदेवायुपोर-
बन्धः ततः श्लेषा, चतुःसप्तति बन्धे प्राप्यते । अविरतसम्यग्दृष्टौ जिनसुरनरायुर्युत
सप्तसप्ततिः वभाति । देशविरते मनुजत्रिकौदारिकद्विकप्रथमसहननाप्रत्याख्यानकपाय-

सिद्धान्त - - - शमश्रुनिधि सुगृहितनामधेय परमपूज्य

□ प्रातः स्मरणीय □

श्री ब्रह्मविजयजी महाराज.

पुस्तक-वि. सं. १९४१
परीक्षा (सिरीही मारवाड)

पुस्तक-वि. सं. १९०७
परीक्षा (करीयवाण)

पुस्तक-वि. सं. १९८१
पुस्तक (समवाय)

पुस्तक-वि. सं. १९०७
पुस्तक (पुस्तक)

सिद्धान्त-वि. धाम महामहोपाध्याय-वि. सं. १९०७-मुद्रा-ग

इस पुस्तक में सिद्धान्तपारमर्षी पद्यापविधिप्रकाशनपदुप्रद्योतन सदा ।
प्रवासापुस्तकसंग्रहणिसि मारत्यर्नरोदधि भूयान् विनयान्तवाचकवर श्रीप्रमनामदद ॥

याचकवर्य श्री १००८ प्रेमविजयजी महाराज ।

श्री कमलिनि संवत्करण तथा मागणाद्वारविद्यरणादिविद्वतापूर्ण
मान्यक प्रचरनाना कतां

गुणस्थानेषु बन्धस्थानानि सप्रपञ्चं प्राग्यद्वाच्यानि । यन्त्रकं लिख्यते-

॥ गुणस्थानेषु बन्धस्थानयन्त्रम् ॥

कर्माणि-	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	नाम	गोत्र	अन्तराय
भोधे श्या०-	१	३	२	१०	४	८	२	१
मिथ्यात्वे	१	१	२	१	४	६	२	१
साक्षाद्दने	१	१	२	१	३	३	२	१
मिथे	१	१	२	१	०	२	१	१
अविरते	१	१	२	१	२	३	१	१
देशविरते	१	१	२	१	१	२	१	१
प्रमत्ते	१	१	२	१	१	२	१	१
अप्रमत्ते	१	१	१	१	१-०	४	१	१
अपूर्वक०	१	१	१	१	०	५	१	१
अनि०क०	१	१	१	५	०	१	१	१
पृथमस०	१	१	१	०	०	१	१	१
उपशान्ते	०	०	१	०	०	०	०	०
क्षीणे	०	०	१	०	०	०	०	०
सयोगिनि	०	०	१	०	०	०	०	०
अयोगिनि	०	०	०	०	०	०	०	०

॥ मोहनीयस्य बन्धस्थानानि तद्भङ्गानां च यन्त्रकम् ॥

बन्धस्थानानि	२२	२१	१७	१३	९	५	४	३	२	१
भोधे भङ्गा -	६	४	२	२	२	१	१	३	२	१
मिथ्यात्वे	६	०	०	०	०	०	०	०	१	१
साक्षाद्दने	०	४	०	०	०	०	०	०	०	०
मिथे	०	०	२	०	०	०	०	०	०	०
अविरते	०	०	२	०	०	०	०	०	०	०
देशविरते	०	०	०	२	०	०	०	०	०	०
प्रमत्ते	०	०	०	०	२	०	०	०	०	०
अप्रमत्ते	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०
अपूर्वकरणे	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०
अनिष्टुत्तौ	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०
पृथम०वादी	०	०	०	०	०	१	१	१	१	१

मार्गणास्थानेषु नामकर्म विहाय भङ्गान्न वक्ष्यामोऽतो मोहनीयसत्का बन्धभङ्गा गुणस्था
नेप्ससाद्यत्रात् स्वयमवलोकनीयाः । नाम्नो बन्धस्थानानि तद्भङ्गाश्च मार्गणासूपयोगित्वेन
सामान्येनादौ गुणस्थानेषूपदर्शयन्ते—तत्राष्टौ बन्धस्थानानि भवन्ति, तद्यथा—त्रयोविंशतिः
पञ्चविंशतिः पङ्क्तिशतिरष्टाविंशतिरेकोनत्रिंशत्त्रिंशदशदशदशदशदश चेति । तत्र मिथ्यादृष्टौ
पद् बन्धस्थानानि भवन्ति, तद्यथा—त्रयोविंशतिः पञ्चविंशतिः पङ्क्तिशतिरष्टाविंशतिरेकोन-
त्रिंशत्त्रिंशदिति । त्रयोविंशतौ अपर्याप्तैकेन्द्रियप्रायोग्या चत्वारो भङ्गाः । पञ्चविंशतौ
पञ्चविंशतिर्भङ्गा पर्याप्तैकेन्द्रियप्रायोग्या विंशतिरपर्याप्तविकलेन्द्रियतिर्यङ्गानुजप्रायोग्याः
पञ्च भवन्ति । पङ्क्तिशतौ वादरेकेन्द्रियप्रायोग्या षोडश भवन्ति । अष्टाविंशतौ नव, नरकप्रा-
योग्य एकोऽष्टौ देवप्रायोग्याश्च । एकोनत्रिंशति चत्वारिंशदधिकानि द्वावतिशतानि भवन्ति ।
तत्र विकलेन्द्रियप्रायोग्याश्चतुर्विंशति पञ्चेन्द्रियतिर्यक्प्रायोग्या अष्टाधिकपद्चत्वारिंशच्छ-
तानि एतावन्त्येव च मनुजप्रायोग्याणि भवन्ति । त्रिंशति द्वात्रिंशदधिकानि पद्चत्वारिंश-
च्छतानि भवन्ति । तत्र चतुर्विंशतिर्विकलेन्द्रियप्रायोग्या अष्टाधिकपद्चत्वारिंशच्छतानि च
पञ्चाक्षतिर्यक्प्रायोग्या । मिथ्यादृष्टौ सर्वाग्रं त्रयोदश सहस्राणि नवशतानि पङ्क्तिशतिस्वेति ॥

॥ मिथ्यादृष्टौ बन्धस्थानभङ्गाना यन्त्रकम् ॥ सर्वाग्रम्—२३९२६

य०स्थानानि	भङ्गसंख्या	कस्य प्रायोग्याः कति भङ्गाः	बन्धका
२३	४	अपर्याप्तैकेन्द्रियप्रायोग्याः	तिर्यङ्गमनुजाः
२५	२५	अप० विक० पञ्चाक्षतिर्यङ्गप्रायोग्या ५	तिर्यङ्गमनुजा
		पर्याप्तसूक्ष्मसाधारणाभ्यां ४	"
		पर्याप्तसूक्ष्मप्रत्येकाभ्यां ४	"
		पर्याप्तवादरसाधारणाभ्यां ४	"
		पर्याप्तवादरप्रत्येकाभ्यां ८	तिर्यङ्गमनुजदेवा
२६	१६	पर्याप्तवादरप्रत्येकाभ्यामातपेन सह ८	ति०म०दे०
		" सुद्योतेन सह ८	"
२८	९	देवप्रायोग्या ८	पर्याप्तग०ति०म०
		नरकप्रायोग्य १	"
२९	९२४०	पर्याप्तविकलेन्द्रियप्रायोग्या २४	तिर्यङ्गमनुजा
		पर्याप्तमनुजप्रायोग्या ४६०८	चानुगतिका
		पर्याप्तबन्धित्यक्प्रायोग्या ४६०८	"
३०	४६३२	पर्याप्तविकलेन्द्रियप्रायोग्याः २४	तिर्यङ्गमनुजाः
		पर्याप्तपञ्चेन्द्रियतिर्यक्प्रायोग्याः ४६०८	चानुगतिकाः

मास्यादने श्रीणि घन्धस्यानानि भवन्ति, तद्यथा-अष्टाविंशतिरेकोनविंशतिश्चदिति । त्रयाष्टाविंशती देवप्रायोग्या षड्ठी भङ्गा गर्भजनरतिरिष्टां भवन्ति । नरकप्रायोग्यस्त्येको गङ्गोऽत्र न भवति, तत्रप्रायोग्ययन्धाभावात् । एकोनविंशति चतुर्गतिकाना तिर्यक्पद्येन्द्रियप्रायोग्याः द्वाविंशच्छतानि मनुजगतिप्रायोग्याः द्वाविंशच्छतानि भङ्गा भवन्ति । तिर्यक्पद्येन्द्रियप्रायोग्ये त्रिंशतिघन्धे चतुर्गतिकाना भङ्गा द्वाविंशच्छतानि भवन्ति । सर्वात्ममहाधिकारणप्रतिशतानि भवन्ति ॥

॥ मास्यादने घन्धस्थानभङ्गाना यन्त्रम् ॥ सर्वात्मम्-१६०८

व्यवस्थासंज्ञि	मङ्गसंख्या	व्यवस्थायोग्या कति भङ्गा	व्यवस्था
१८	८	देवप्रायोग्याः	८
२१	१३००	पञ्चासत्तगर्भजनपंचप्रायोग्याः	१३००
		पञ्चासत्तगर्भमनुजप्रायोग्याः	१३००
२०	२३००	पञ्चासत्तगर्भजनपंचप्रायोग्याः	२३००

मिश्रगुणस्थाने द्वे घन्धस्थाने भरतस्तद्यथा-अष्टाविंशतिरेकोनविंशतिश्चदिति । तत्र देवप्रायोग्येऽष्टाविंशती नरतिरिष्टामष्टी भङ्गा भवन्ति । एकोनविंशति मनुजप्रायोग्ये देवप्रायोग्यामष्टी भङ्गा भवन्ति । उभयमीदने षोडश भवन्ति ॥

॥ मिश्रगुणस्थाने घन्धस्थानभङ्गाना यन्त्रकम् ॥ सर्वात्मम्-१६

व्यवस्थासंज्ञि	मङ्गसंख्या	व्यवस्थायोग्या कति भङ्गाः	व्यवस्था
१८	८	देवप्रायोग्याः	८
२१	८	मनुजप्रायोग्याः	८

अभिरतमम्यदृष्टी घन्धस्थानानि श्रीणि भवन्ति, तद्यथा-अष्टाविंशतिरेकोनविंशतिश्चदिति । तत्र देवप्रायोग्येऽष्टाविंशतिघन्धे तिर्यक्मनुजानामष्टी भङ्गा भवन्ति । देवप्रायोग्ये त्रिननामनुते एकोनविंशतिघन्धे मनुजानामष्टी भङ्गा भवन्ति । मनुजप्रायोग्ये एकोनविंशतिघन्धे देवप्रायोग्यामष्टी भङ्गा भवन्ति । मनुजप्रायोग्ये त्रिननुते त्रिंशतिघन्धे देवप्रायोग्यामष्टी भङ्गा भवन्ति । सर्वात्मं द्वाविंशत् ॥

॥ अभिरतमम्यदृष्टी घन्धस्थानभङ्गाना यन्त्रकम् ॥ सर्वात्मम्-२२

व्यवस्थासंज्ञि	मङ्गसंख्या	व्यवस्थायोग्या कति भङ्गाः	व्यवस्था
१८	८	देवप्रायोग्याः	८
२१	११	"	११
२०	८	मनुजप्रायोग्याः	८

देशविरते द्वे बन्धस्थाने भवत्तत्तद्यथा—अष्टाविंशतिरेकोनत्रिंशदिति । तत्र देवप्रायोग्येऽष्टाविंशतिबन्धे नरतिरश्चामष्टौ भङ्गा भवन्ति । देवप्रायोग्ये एकोनत्रिंशतिबन्धे मनुजानामष्टौ भवन्ति । सर्वाग्र पोडश ॥

॥ देशविरतिगुणस्थाने बन्धस्थानभङ्गानां यन्त्रकम् ॥ सर्वाग्रम्—१६

बन्धस्थानानि	भङ्गसंख्या	कस्य प्रायोग्या कति भङ्गाः	बन्धकाः
१८	८	देवप्रायोग्याः ८	तिर्यहमनुजाः
१९	८	” ८	मनुजाः

प्रमत्ते बन्धस्थाने द्वे भवत्तत्तद्यथा—अष्टाविंशतिरेकोनत्रिंशदिति । तत्राष्टाविंशतौ देवप्रायोग्ये मनुजानामष्टौ भङ्गा भवन्ति । जिनयुते एकोनत्रिंशति च देवप्रायोग्ये मनुजानामष्टौ भङ्गाः । सर्वाग्र पोडश ॥

॥ प्रमत्तगुणस्थाने बन्धस्थानभङ्गानां यन्त्रकम् ॥ सर्वाग्रम्—१६

बन्धस्थानानि	भङ्गसंख्या	कस्य प्रायोग्या कति भङ्गाः	बन्धकाः
१८-१९	८-८	देवप्रायोग्या ८-८	मनुजाः

अप्रमत्ते चत्वारि बन्धस्थानानि भवन्ति, तद्यथा—अष्टाविंशतिरेकोनत्रिंशद्विंशदेकत्रिंशदिति । तत्र देवप्रायोग्येऽष्टाविंशतौ मनुजानामेक एव भङ्ग प्रतिपक्षाणां बन्धाभावात् । देवप्रायोग्ये जिनयुते एकोनत्रिंशति आहारकद्विकयुते च त्रिंशति उभययुते चैकत्रिंशति मनुजानामेकैकभङ्गो भवति । सर्वाग्र चत्वार ॥

॥ अप्रमत्तगुणस्थाने बन्धस्थानभङ्गानां यन्त्रकम् ॥ सर्वाग्रम्—४

बन्धस्थानानि	भङ्गसंख्या	कस्य प्रायोग्या कति भङ्गाः	बन्धकाः
१८-१९-२०-२१	१-१-१-१	देवप्रायोग्य १-१-१-१	मनुजा

अपूर्वकरणे पञ्च बन्धस्थानानि भवन्ति, तद्यथा—अष्टाविंशतिरेकोनत्रिंशद्विंशदेकत्रिंशदेका चेति । पश्चापि बन्धस्थानानि देवप्रायोग्याणि सर्वेषु च मनुजानामेकैको भङ्ग । सर्वाग्र पञ्च भवन्ति ॥

॥ अपूर्वकरणे बन्धस्थानभङ्गानां यन्त्रकम् ॥ सर्वाग्रम्—५

बन्धस्थानानि	भङ्गसंख्या	कस्य प्रायोग्या कति भङ्गाः	बन्धकाः
१८-१९-२०-२१	१-१-१-१	देवप्रायोग्य १-१-१-१	मनुजा
१	१	०	”

अनिवृत्तिनादरसम्पराये सूक्ष्मसम्पराये यज्ञःकीर्तिरूपमेकमेव बन्धस्थानं भवति । एक एव भङ्गः । वक्ष्यमाणानां पतद्बहुस्थानानामपि भङ्गका बन्धस्थानानुसारेण स्वयं परिभाष्याः । तत्र नरकगतां सामान्येन काग्रशतं बन्धे प्राप्यते, सुराद्येकोनविंशतेरवन्धात्, ताश्चेमा -सुरवैक्रियाहारकद्विकसुरायुनेरकसूक्ष्मत्रिकद्विककेन्द्रियजात्यातपस्यावरमिति । नरकादुद्धर्त्य तत्र तत्र गमनाभावेन वन्धाभावो वाच्यः । मिथ्यादृष्टौ जिनवर्जं शत वध्नाति । सास्वादनसम्यग्दृष्टौ नपुसकहृण्डसेवार्त्तमिथ्यात्ववर्जं शतं पण्णवतिर्भवति । मिश्रदृष्टौ सैत्रपण्णवतिरनन्तानुबन्धचतुष्कमध्याकृतिसहननचतुष्काशुभसगतिनीचगोत्रस्त्रीत्रेददुर्भगत्रिकरत्यानर्द्धिक्रिकतिर्यक्त्रिकोद्योतमनुजायुर्जसप्ततिर्भवति । अविरते जिनमनुजायुर्गुता सप्ततिरेव द्वासप्ततिर्भवति । रत्नप्रभादित्रिकेऽयमेव बन्धो वाच्यः । पद्मादिषु सम्यक्त्वसद्भावेऽपि क्षेत्रमाहात्म्येन तथाविधाध्यवसायाभावात्तीर्थकरनामबन्धो नारकाणां नास्ति । तत्र पद्मप्रभादिषु त्रिषु सामान्येन शत, मिथ्यात्वे शत, सास्वादनानां पण्णवतिः, मिश्रदृष्टीनां सप्ततिरविरतसम्यग्दृष्टीनामेकसप्ततिरिति । सप्तमपृथिव्यामोघबन्धे रत्नप्रभादिनरकत्रयसामान्यबन्धमध्याजिननामनरायुषी मुक्त्वा शेषा नवनयति प्राप्यते । मिथ्यादृष्टौ नरद्विकोद्योत्र विना पण्णवतिर्भवति । सास्वादनसम्यग्दृष्टौ सैत्रपण्णवतिः तीर्थगायुर्नपुसकत्रेदमिथ्यात्वहृण्डसेवार्त्तवर्जा एकनवतिर्भवति । मिश्रद्विकेऽनन्तानुबन्धमध्याकृतिसहननचतुष्काशुभसगतिनीचगोत्रस्त्रीत्रेददुर्भगरत्यानर्द्धिक्रिकोद्योततिर्यग्द्विकवर्जा नरद्विकोद्योत्रयुक्ता सैत्रकनयतिः सप्ततिर्भवतीति ॥

॥ नरकगतिसामान्ये रत्नप्रभादित्रिके च बन्धयन्त्रम् ॥

वर्गानि-	शाशा०	दर्शना०	वेदनीय	मोदनीय	आयु	नाम	गोत्र	अन्तराय	सर्वाग्रम्
भाषे	५	९	२	२१	२	५०	०	५	१०१
मिथ्यात्वे	५	९	२	२१	२	४९	२	५	१००
सास्वादे	५	९	२	२४	२	४०	२	५	९९
मिश्र	५	९	२	१९	०	३२	१	५	७०
अविरते	५	९	२	१९	१	३३	१	५	७१

॥ पद्मादित्रिके बन्धयन्त्रम् ॥

वर्ग-	शाशा०	दर्शना०	वेदनीय	मोदनीय	आयु	नाम	गोत्र	अन्तराय	सर्वाग्रम्
श्रेते	५	९	२	२१	२	४१	२	५	१००
मिथ्यात्वे	५	९	२	२१	२	४०	२	५	१००
सास्वादे	५	९	२	२४	२	४०	२	५	९९
मिश्र	५	९	२	१९	०	३३	१	५	७०
अविरते	५	९	२	१९	१	३३	१	५	७१

॥ तमस्तमाया घन्धयन्त्रम् ॥

फ०-	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोह	आयुः	नाम	गोत्र	अ०	सर्वाप्रम्
शोधे	५	९	२	२६	१	४९	२	५	९९
मिथ्याये	५	९	२	२६	१	४०	१	५	९९
सास्वादने	५	९	२	२४	०	४५	१	५	९१
मिश्रे	५	६	२	१९	०	३२	१	५	४०
अविरते	५	६	२	१९	०	३२	१	५	४०

अथ नरकगतावष्टानामपि कर्मणा घन्धस्थानान्युच्यन्ते-तत्र ज्ञानावरणान्तराययोः पद्म-
प्रकृत्यात्मक घन्धस्थान सप्तसु पृथिवीषु चतुर्ष्वपि गुणस्थानेषु भवति । वेदनीयस्य वध्यमान
सातरूपमसातरूप वा घन्धस्थान चतुर्ष्वपि गुणस्थानेषु भवति, ततो वेदनीयस्य प्रतिनरकं
प्रतिगुणस्थाने द्वे द्वे घन्धस्थाने भवत । तथा सप्तसु पृथिवीषु दर्शनावरणस्य नरप्रकृत्यात्मक
घन्धस्थान मिथ्यात्वे सास्वादने च भवति । मिश्रद्विके पद्मप्रकृत्यात्मक घन्धस्थान भवति,
स्त्यानद्विप्रिकस्य घन्धव्यवच्छेदात् । आयुष पदसु नरकेषु मिथ्यादृष्टौ सास्वादने च द्वे द्वे
घन्धस्थाने भवत, देवनारकायुषोरवध्यमानत्वात् । मिश्रे न घन्धस्थानमायुषो घन्धाभावात् ।
अविरतसम्यग्दृष्टौ नरायूरूपमेकमेव घन्धस्थान भवति । सप्तमपृथिव्या मिथ्यादृष्टौ तिर्यगा-
यूरूपमेकमेव घन्धस्थान भवति, शेषायुषा घन्धाभावात् । शेषगुणस्थाने नास्त्यायुषो घन्धः ।
गोत्रस्य वध्यमाना प्रकृतिर्वन्धस्थान भवति, ततो मिथ्यादृष्टौ सास्वादनसम्यग्दृष्टौ च पद्-
मस्वपि भूमिषु द्वे द्वे घन्धस्थाने भवत । मिश्रद्विके नीचगोत्रस्य घन्धाभावेनोच्चगोत्ररूपमे-
कमेव घन्धस्थान भवति । सप्तमपृथिव्या चतुर्ष्वपि गुणस्थानेष्वेकैकं घन्धस्थान भवति । तत्राद्य-
द्विके उच्चगोत्रस्य घन्धाभावेन नीचगोत्ररूप, मिश्रद्विके नीचगोत्रस्य घन्धाभावेनोच्चगोत्ररूप-
मिति । मोहनीयस्य त्रीणि घन्धस्थानानि भवन्ति, तद्यथा-द्वाविंशतिरेकविंशति सप्तदशेति ।
तत्र सप्तस्वपि पृथिवीषु मिथ्यादृष्टौ द्वाविंशतिप्रकृत्यात्मक घन्धस्थान भवति । सास्वादने
एकविंशतिप्रकृत्यात्मक घन्धस्थान भवति । मिश्रद्विके सप्तदशप्रकृत्यात्मक घन्धस्थान भवति ॥

॥ रत्नप्रभादिपद्मे नामवर्जसप्तकर्मणा घन्धस्थानयन्त्रकम् ॥

फ०-	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयुः	गोत्र	अ०	तराय
मिथ्याये	१	१	२	१	२	२	१	१
सास्वादने	१	१	२	१	२	२	१	१
मिश्रे	१	१	२	१	०	१	१	१
अविरते	१	१	२	१	१	१	१	१

॥ तमस्तमाया नामवर्जसप्तकर्मणां बन्धस्थानयन्त्रकम् ॥

गुणस्थानानि	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	गोत्र	अन्तराय
मिथ्यात्वे	१	१	२	१	१	१	१
साक्षादने	१	१	२	१	०	१	१
सिद्धे	१	१	२	१	०	१	१
अधिरते	१	१	२	१	०	१	१

अथ नाम्नो द्वे बन्धस्थाने भवतस्तद्यथा—एकोनत्रिंशत्त्रिंशदिति । एकोनत्रिंशद्बन्धस्थानमिदम्—तिर्यग्द्विकं पञ्चाक्षजातिरौदारिकद्विकं पण्णा सहननानामन्यतमत्सहननं पण्णा सस्थानानामन्यतमत्सस्थानं प्रशस्ताप्रशस्तखगत्योरन्यतरा खगतिः त्रसनाम वादरनाम पर्याप्तनाम प्रत्येकनाम स्थिरास्थिरयोरन्यतरत् शुभाशुभयोरन्यतरत् सुभगदुर्भगयोरन्यतरत् सुस्वरादुःस्वरायोरन्यतरदादेयानादेययोरन्यतरत् यश कीर्त्त्यशःकीर्त्त्योरन्यतरत् पराघातनामोच्छ्वासनाम नामध्रुवबन्धिनवकमिति । तत्र पङ्क्तिः सस्थानैः पङ्क्तिः सहननैर्भिद्यमान पट्टत्रिंशद्भेदं भवति, प्रशस्ताप्रशस्तखगतिभ्यां द्वासप्ततिभेदं स्थिरास्थिराभ्यां चतुश्चत्वारिंशदधिकशतभेदं शुभाशुभाभ्यामष्टाशीत्यधिकद्विंशत्भेदं सुभगदुर्भगाभ्यां पदसप्तत्यधिकपञ्चशत्भेदं सुस्वरादुःस्वराभ्यां द्विपञ्चाशदधिकैकादशशत्भेदमादेयानादेयाभ्यां चतुरधिकत्रयोविंशतिशत्भेदं, यशःकीर्त्त्यशःकीर्त्तिभ्यामष्टाधिकपदचत्वारिंशच्छतभेदं भवति । एतद्बन्धस्थानं पर्याप्तगर्भजतिर्यङ्गमनुजप्रायोग्यं बोध्यम् । नपर मनुजस्य तिर्यग्द्विकबन्धस्थाने मनुजद्विकं वाच्यम् । तिर्यक्प्रायोग्ये बन्धे भङ्गा अष्टाधिकपदचत्वारिंशच्छतानि, एतावन्त एव मनुजप्रायोग्ये बन्धे भवन्ति । उभयमीलने षोडशधिकद्विनवतिशतानि भवन्ति । तत्रैवोद्योते प्रक्षिप्ते त्रिंशत्प्रकृत्यात्मकं पर्याप्तगर्भजतिर्यक्प्रायोग्यं बन्धस्थानं भवति । अत्रापि भङ्गा अष्टाधिकपदचत्वारिंशच्छतानि भवन्ति । यद्वा मनुजप्रायोग्ये एकोनत्रिंशति जिननामप्रक्षिप्ते त्रिंशत्प्रकृत्यात्मकं सन्त्यगृह्णित्प्रायोग्यं स्थिरास्थिराभ्यां शुभाशुभाभ्यां यश कीर्त्त्यशःकीर्त्तिभ्यां भिद्यमानमष्टा भवति, शेषप्रकृतीनां प्रतिपक्षबन्धाभावात् तत्प्रायोग्या भङ्गा न भवन्ति । नरकगतिसामान्ये रत्नप्रभादित्रिके च त्रयोदशसहस्राण्यष्टशतानि द्वात्रिंशदधिकानि प्रत्येकं भवन्ति ॥

॥ नरकगतिसामान्ये रत्नप्रभादित्रिके च नाम्नो बन्धस्थानभङ्गयन्त्रम् ॥ सर्वाग्रम् १३८३२

बन्धस्थाने	भङ्गसंख्या	कस्य प्रायोग्या कति भङ्गा	बन्धका
२९	९२१६	पर्याप्तगर्भजतिर्यक्प्रायोग्या ४६०८	नारका
		" मनुजप्रायोग्या ४६०८	"
३०	४६१६	पर्याप्तगर्भजतिर्यक्प्रायोग्या ४६०८	"
		" मनुजप्रायोग्या ८	सन्त्यगृह्णित्प्रकारका

मिथ्यादृष्टौ सम्यग्दृष्टिसत्कभङ्गव्यतिरिक्ताः त्रयोदशसहस्राण्यष्टशतानि चतुर्विंशत्यधिकानि भङ्गा भवन्ति ।

॥ मिथ्यादृष्टौ नाम्नो बन्धस्थानभङ्गकयन्त्रकम् ॥ सर्वाग्रम् १३८२४

बन्धस्थाने	भङ्गसंख्या	कस्य प्रायोग्याः कति भङ्गाः	बन्धका
२९	९२१६	पर्याप्तगर्भजतिर्यत्रप्रायोग्या ४६०८	नारका
		„ मनुजप्रायोग्याः ४६०८	„
३०	४६०८	प० ग० तिर्यक्प्रायोग्या ४६०८	„

सास्वादने तु “दृष्टं असप्त वा सासाणे स धन्वा” इति वचनात् आद्याना पञ्चाना सस्थानानामन्यतमत् सस्थानमाद्याना पञ्चाना सहननानामन्यतमत् सहननमिति विशेष । भङ्गाश्चात्रैकोनत्रिंशति तिर्यक्प्रायोग्ये बन्धे द्वात्रिंशच्छतानि मनुजप्रायोग्ये चैकोनत्रिंशति बन्धे द्वात्रिंशच्छतानि भवन्ति । त्रिंशति तिर्यक्प्रायोग्ये बन्धेऽपि द्वात्रिंशच्छतानि भवन्ति । सर्वाणि पणवतिशतानि भवन्ति ॥

॥ सास्वादने नाम्नो बन्धस्थानभङ्गकयन्त्रम् ॥ सर्वाग्रम् ९६००

बन्धस्थाने	भङ्गसंख्या	कस्य प्रायोग्याः कति भङ्गाः	बन्धका
२९	६४००	नियक्प्रायोग्या ३२००	मारका
		मनुजप्रायोग्या ३२००	„
३०	३२००	तिर्यक्प्रायोग्याः ३२००	„

मिश्रगुणस्थाने मनुजप्रायोग्यमेवैकोनत्रिंशत्प्रकृत्यात्मक बन्धस्थान भवति । तत्र भङ्गा स्थिरास्थिराभ्या शुभाशुभाभ्या यश कीर्त्ययश कीर्त्तिभ्यामष्टौ भवन्ति । शेषप्रतिपक्षप्रकृतीना बन्धाभावात् । सास्वादनेमिश्रयो ९६०८ भङ्गा सामान्यभङ्गान्तर्भूतत्वेन पृथक् न गणनीयाः ।

॥ मिश्रदृष्टौ नाम्नो बन्धस्थानभङ्गकयन्त्रकम् ॥ सर्वाग्रम् ८

बन्धस्थानम्	भङ्गसंख्या	कस्य प्रायोग्या कति भङ्गाः	बन्धका
२९	८	मनुजप्रायोग्या ८	नारकाः

अखिरतसम्यग्दृष्टौ त्रिंशत्प्रकृत्यात्मक जिनयुत मनुजप्रायोग्य स्थिरास्थिराभ्या शुभाशुभाभ्या यश कीर्त्ययश कीर्त्तिभ्यामष्टप्रकार भवति । जिनविहीनमेकोनत्रिंशत्प्रकृत्यात्मक बन्धस्थान भवति । तत्रापि त एतादौ भङ्गा भवन्ति । सर्वाग्र षोडश भवन्ति, पर ते पृथक् न परिगणनीयाः ।

॥ अविरतमध्यदृष्टौ नाम्नो बन्धस्थानभङ्गयन्त्रम् ॥ सर्वाग्रम् १६

बन्धस्थाने	मङ्गलसंख्या	कस्य प्रायोग्या कति भङ्गा	बन्धका
२०	८	मनुजप्रायोग्या ८	नारका
३०	८	" ८	"

पङ्कप्रभादित्रिके जिनयुतं त्रिशत्प्रकृत्यात्मक बन्धस्थानं न भवति, शेषं सर्वं रत्नप्रभाव-
द्वाच्यम् । भङ्गा' सामान्येन मिथ्यादृष्टौ च त्रयोदशसहस्राण्यष्टशतानि चतुर्विंशत्यधिकानि
भवन्ति । सास्वादाने षण्णवनिशतानि भवन्ति । मिश्रेऽष्टावविरते चाष्टौ भवन्ति ।

॥ पङ्कादित्रिके बन्धस्थानभङ्गयन्त्रकम् ॥

गुणस्थाने	एकोनत्रिंशति भङ्गा	कस्य प्रा० कति भङ्गा	त्रिंशति भङ्गा	कस्य प्रायो० कति भङ्गा	बन्धका	सर्वाग्रम्
मिथ्यादृष्टौ	" १२१६	तिर्यकप्रायो० ४६०८	" ४६०८	तिर्यकप्रायोग्या ४६०८	नारका	१३८२४
		मनुजप्रायो० ४६०८				
सास्वादाने	" ६४००	तिर्यकप्रायो० ३२००	" ३२००	" "	"	९६००
		मनुजप्रायो० ३२००				
मिश्रे	" ८	मनुजप्रायोग्या ८	०	०	"	८
अविरते	" ८	" ८	०	०	"	८

तमस्तमाया सामान्येन मिथ्यादृष्टौ सास्वादाने च द्वे द्वे बन्धस्थाने भगवत्सद्यथा-एकोन-
त्रिंशत्त्रिंशदिति । द्वे अपि तिर्यकप्रायोग्ये एव भवत । सामान्येन मिथ्यादृष्टौ च षोडशा-
धिकद्विंशतिशतानि भङ्गाना भवन्ति । सास्वादाने चतुःषष्टिशतानि भगवन्ति । मिश्रद्विके
मनुजप्रायोग्यमेकोनत्रिंशत्प्रकृत्यात्मक बन्धस्थान भवति । भङ्गाश्चाष्टावष्टौ भवन्ति । सर्वेऽपि
भङ्गा' सामान्यान्तर्गतत्वेन न पृथग्विवक्षणीया ।

॥ सप्तमनरके बन्धस्थानभङ्गयन्त्रकम् ॥

गुणस्थाने	एकोनत्रिंशति भङ्गा	कस्य प्रा० कति भङ्गा	त्रिंशति भङ्गा	कस्य प्रायो० कति भङ्गा	बन्धका	सर्वाग्रम्
मिथ्यादृष्टौ	" ४६०८	तिर्यकप्रायो० ४६०८	" ४६०८	तिर्यकप्रायोग्या ४६०८	नारका	१२१६
सास्वादाने	" ३२००	" ३२००	" ३२००	" ३२००	"	६४००
मिश्रे	" ८	मनुजप्रायो० ८	०	०	"	८
अविरते	" ८	" ८	०	०	"	८

तिर्यग्यतिसामान्ये मिथ्यादृष्टौ चाहारऋद्धिकजिननामवर्जसप्तदशग्रशतं बन्धे प्राप्यते ।
सास्वादाने नरकत्रिकजातिस्थावरचतुष्कहुण्डसेनार्त्तातपनपुसकमिथ्यात्ववजकाग्रशतं ब्रह्माति ।

मिश्रे नरत्रिकौदारिकद्विकाद्यपञ्चसहननमध्याकृतिचतुष्कतिर्यगदुर्भाग्यरत्यानर्द्धित्रिकोद्योता
 गुणसगतिस्त्रीवेदानन्तानुगन्धिचतुष्कनीचगोत्रमित्येकत्रिशत्प्रकृतीना वन्धव्यवच्छेदात्
 देवायुपञ्चानन्धादेकोनसप्ततिर्नन्धे प्राप्यते । अविरतसम्यग्दृष्टौ देवायुर्नन्धात् सप्तति
 र्भवति । देशविरताऽप्रत्याख्यानकपायचतुष्कवर्जा सप्ततिरेव पदपट्टिर्भवति ॥

॥ पर्याप्ततिर्यग्तौ वन्धयन्त्रकम् ॥

गुणस्थानानि	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	नाम	गोत्र	अन्तराय	सर्वाग्रम्
शोधे	५	९	२	२६	४	६४	२	५	११७
मिथ्यात्वे	५	९	२	२६	४	६४	२	५	११७
सास्वादाने	५	९	२	२४	३	५१	२	५	१०१
मिश्र	५	६	२	१९	०	३१	१	५	६९
अविरते	५	६	२	१९	१	३१	१	५	७०
देशविरते	५	६	२	१५	१	३१	१	५	६६

अपर्याप्ततिरश्चा वैक्रियाएकाहारकद्विकजिननामवर्जं विशत्युत्तरशत नत्रोत्तरशत सामा
 न्येन मिथ्यात्वे च प्राप्यते, एते च लब्ध्याऽपर्याप्ता द्रष्टव्या ॥

॥ अपर्याप्ततिरश्चा वन्धयन्त्रम् ॥

गुणस्थानानि	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	नाम	गोत्र	अन्तराय	सर्वाग्रम्
शोधे	५	९	२	२६	२	५८	२	५	१०९
मिथ्यात्वे	५	९	२	२६	२	५८	२	५	१०९

अष्टानामपि कर्मणा पर्याप्ततिर्यग्तौ वन्धस्थानान्युच्यन्ते—तत्र ज्ञानावरणान्तराययो-
 पञ्चप्रकृत्यात्मक वन्धस्थान पञ्चस्वपि गुणस्थानेषु भवति । वेदनीयस्य वध्यमाना एका प्रकृति
 र्बन्धस्थान भवति, तेन पञ्चस्वपि गुणस्थानेषु द्वे द्वे वन्धस्थाने भवत । गोत्रस्याद्यगुणस्था-
 नद्विके द्वे द्वे वन्धस्थाने भवत । मिश्रत्रिके उच्चगोत्ररूपमेकमेव वन्धस्थान भवति, नीच-
 गोत्रस्य वन्धाभावादिति । दर्शनावरणीयस्याद्यद्विके नमप्रकृत्यात्मक वन्धस्थान, मिश्रत्रिके
 पदप्रकृत्यात्मक वन्धस्थान भवति । आयुष्कर्मणि चत्वारि वन्धस्थानानि मिथ्यादृष्टौ । सास्वा-
 दने च नरकवर्जानि त्रीणि भवन्ति । मिश्रे वन्धाभावात् नास्ति वन्धस्थानम् । अविरतसम्य-
 ग्दृष्टौ देशविरते च देवायुरूपमेकमेव वन्धस्थान भवति । मोहनीयस्य चत्वारि वन्धस्थानानि
 भवन्ति, तद्यथा—द्वाविंशतिरेकविंशति सप्तदश त्रयोदशेति । तत्र मिथ्यादृष्टौ द्वाविंशति,
 सास्वादाने एकविंशति, मिश्रद्विके सप्तदश, देशविरते त्रयोदशेति । तिर्यग्तिसामान्ये
 मिथ्यादृष्टौ च नामकर्मण पदवन्धस्थानानि भवन्ति, तद्यथा—त्रयोविंशति, पञ्चविंशति,

पद्भिश्चतुरष्टाविंशतिरेकोनत्रिंशच्चिंशदिति । सास्त्रादने त्रीणि बन्धस्थानानि भवन्ति, तद्यथा-अष्टाविंशतिरेकोनत्रिंशच्चिंशदिति । मिश्रत्रिकेऽष्टाविंशतिप्रकृत्यात्मकमेकमेव भवति ।

॥ पर्याप्ततिर्यग्गतौ बन्धस्थानयन्त्रम् ॥

गुणस्थानानि	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	नाम	गोत्र	अन्तराय
मिथ्याचे	१	१	२	१	४	६	२	१
सास्त्रादने	१	१	२	१	३	३	२	१
मिथ्ये	१	१	२	१	०	१	१	१
अदिरते	१	१	२	१	१	१	१	१
देषादिरते	१	१	२	१	१	१	१	१

अपर्याप्ततिर्यग्गतौ सामान्येन मिथ्यादृष्टौ च नामायुर्वर्जशेषकर्मणां बन्धस्थानानि पर्याप्ततिर्यग्बद्धाच्यानि । आयुपरस्तु देवनरकायुर्वन्धाभावेन द्वे बन्धस्थाने भवतः । नाम्नो बन्धस्थानानि पञ्च भवन्ति, तद्यथा-त्रयोविंशतिः पञ्चविंशतिः पद्भिश्चतुरष्टाविंशतिरेकोनत्रिंशच्चिंशदिति ।

॥ अपर्याप्ततिर्यग्गतौ बन्धस्थानयन्त्रम् ॥

गुणस्थानानि	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु.	नाम	गोत्र	अन्तराय
मिथ्याचे	१	१	२	१	२	५	२	१

अथ पर्याप्ततिर्यग्गतिसामान्ये मिथ्यादृष्टौ च नाम्नो बन्धभङ्गाः प्रोच्यन्ते-बन्धस्थानानि पञ्च भवन्ति, तेषु त्रयोविंशतिः पञ्चविंशतिः पद्भिश्चतुरष्टाविंशतिरेकोनत्रिंशच्चिंशदिति । तत्र त्रयोविंशतिस्थानमिदम्-तिर्यग्द्विकैकेन्द्रियजाल्यादारिकशरीरहण्डसंस्थानस्थावरसूक्ष्मवाद-रान्यतरापर्याप्तसाधारणप्रत्येकान्यतरास्थिराशुभदुर्भगानादेयामशःकीर्त्तिनामध्रुवबन्धिनवक-मिति । अत्र भङ्गाश्चत्वारः । तत्रापर्याप्तस्थाने पर्याप्तनामप्रक्षिप्ते पराघातोच्छ्वासयोश्च प्रक्षिप्तयोः पञ्चविंशतिर्भवति । तत्र सूक्ष्मनादरप्रत्येकसाधारणस्थिरास्थिराशुभाशुभयशःकीर्त्त्ययशःकीर्त्ति-पद्भिर्विंशतिर्भङ्गा भवन्ति । तत्र सूक्ष्मसाधारणाभ्यां सूक्ष्मप्रत्येकाभ्यां साधारणप्रत्येकाभ्यां यशःकीर्त्तिः बन्ध नायात्यतो यशःकीर्त्तिप्रायोग्या भङ्गा न परिगणनीयाः । पञ्चविंशतावा-त्पप्रक्षेपे उच्यतेप्रक्षेपे वा पद्भिश्चतुरष्टाविंशतिर्भवति । अत्र सूक्ष्मसाधारणाभ्यां सूक्ष्मप्रत्येकाभ्यां साधा-रणप्रत्येकाभ्यामातपमुद्योत वा बन्ध नायाति, तेन तत्तत्का भङ्गा न वाच्यः । अतो वादरप्रत्येकाभ्यामुभयत्राप्यष्टावष्टौ भवन्ति, सर्वाग्रं पद्भिश्चतुर्तां षोडशेति । एतेषु त्रिव्यत्येके-न्द्रियप्रायोग्येषु बन्धस्थानेषु भङ्गाश्चत्वारिंशद्भवन्ति । द्वीन्द्रियप्रायोग्याण्यपि त्रीणि बन्ध-स्थानानि भवन्ति, तद्यथा-पञ्चविंशतिरेकोनत्रिंशच्चिंशदिति । तत्र पञ्चविंशतिरेकम्-तिर्यग्द्वि-

कद्दीन्द्रियजात्यौदारिकद्विकदृष्टसेवार्चत्रसवादगपर्याप्तप्रत्येकास्थिराशुभदुर्भगानादेयायश-
कीर्त्तिनामधुववन्धिनवकमिति अत्रैक एव भङ्ग । तत्रैवाप्रशस्तखगतिवु स्वरपराघातोच्छ्रा-
सप्रक्षेपे एकोनत्रिंशद्भवति । अपर्याप्तस्थाने पर्याप्तनाम वाच्यम् । अस्थिराशुभायश-कीर्त्ति-
पदानि स्थिराशुभयश कीर्त्तिपदैः परावर्त्तनीयानि, भङ्गाश्चाष्टौ । उद्योते प्रक्षिप्ते त्रिंशद्भवति ।
भङ्गाश्चाष्टौ । द्वीन्द्रियाणां सर्वे भङ्गा सप्तदश भवन्ति । एव त्रीन्द्रियचतुरिन्द्रिययोरपि सप्त-
दश २ भवन्ति । केवल जाति परावर्त्तनीया । पञ्चेन्द्रियतिर्यक्प्रायोग्याणि त्रीणि बन्धस्थानानि
भवन्ति, तद्यथा-पञ्चविंशतिरेकोनत्रिंशत्त्रिंशदिति । तत्र पञ्चविंशतिः द्वीन्द्रियवद्वाच्या,
नवर जाति परावर्त्तनीया । भङ्ग एक एव प्रतिपक्षप्रकृतीना बन्धाभावादिति । एकोनत्रिं-
शद्बन्धस्थानमिदम्-तिर्यग्द्विकपञ्चाक्षजात्यौदारिकद्विकान्यतमसहननसस्थानशुभाशुभान्य-
तरखगतित्रसचतुष्कस्थिरास्थिरान्यतरशुभाशुभान्यतरदुर्भगसुभगाऽन्यतरसुस्वरदु स्वरान्य-
तरादेयानादेयान्यतरयश कीर्त्त्ययशःकीर्त्त्यन्यतरपराघातोच्छ्रासनामधुववन्धिनवकमिति ।
भङ्गा अष्टाधिकपद्चत्वारिंशच्छतानि भवन्ति । एते च द्वे बन्धस्थाने मनुजप्रायोग्येऽपि
भवत, नवर तिर्यग्द्विकस्थाने मनुजद्विक वाच्यम् । भङ्गा पञ्चविंशतवैक एकोनत्रिंशत्स्य
ष्टाधिकपद्चत्वारिंशच्छतानि भवन्ति । प्रागुक्ते एकोनत्रिंशत्युद्योते प्रक्षिप्ते त्रिंशत्प्रकृत्यात्मक
बन्धस्थान भवति । भङ्गा अष्टाधिकपद्चत्वारिंशच्छतानि भवन्ति । मनुजप्रायोग्य तु त्रिंश-
द्बन्धस्थान तिर्यग्गतौ न भवति, जिननामयुक्तत्वेन तस्य बन्धाभावादिति । देवप्रायोग्य
मष्टाविंशतिबन्धस्थानमिदम्-देवद्विकपञ्चाक्षजातित्रैक्रियद्विकसमचतुरस्रसस्थानशुभसगति-
श्रसचतुष्कस्थिरास्थिरान्यतरशुभाशुभान्यतरसुभगसुस्वरादेययश कीर्त्त्ययशःकीर्त्त्यन्यतरप-
राघातोच्छ्रासनामधुववन्धिनवकमिति । स्थिरास्थिराशुभाशुभयश कीर्त्त्ययशःकीर्त्तिपदैरेष्टौ
भङ्गा भवन्ति । नरकप्रायोग्यमष्टाविंशतिबन्धस्थानमिदम् । नरकद्विकपञ्चाक्षजातित्रैक्रियद्वि-
कदृष्टसस्थानाशुभसगतित्रसचतुष्कास्थिरपद्पराघातोच्छ्रासनामधुववन्धिनवकमिति । अत्रैक
एव भङ्ग, प्रतिपक्षशुभप्रकृतीना बन्धाभावादिति । एकोनत्रिंशत्प्रकृत्यात्मक देवप्रायोग्य बन्ध-
स्थान न भवत्येव, जिननामयुक्तत्वात्तस्येति । तिर्यग्गतिसामान्ये मिथ्यादृष्टौ च त्रयोदशसह-
स्राणि नवदातानि पञ्चविंशतिश्च भङ्गा भवन्ति । तत्र त्रयोविंशतिबन्धे चत्वार । पञ्चविंशतिबन्धे
पञ्चविंशति -विंशतिरेकेन्द्रियप्रायोग्या, त्रयो विकलेन्द्रियप्रायोग्या, द्वौ अपर्याप्ततिर्यग्मनु-
जप्रायोग्या । पञ्चविंशतिबन्धे एकेन्द्रियप्रायोग्या षोडश भवन्ति । अष्टाविंशतिबन्धे अष्टौ देवप्रा-
योग्या एकस्तु नरकप्रायोग्य इति नव भवन्ति । एकोनत्रिंशद्बन्धे चत्वारिंशदधिकद्विनवतिश-
तानि भवन्ति । तत्र विकलेन्द्रियप्रायोग्याणि चतुर्विंशति, पञ्चेन्द्रियतिर्यक्प्रायोग्याणि अष्टा-
धिकपद्चत्वारिंशच्छतानि, मनुजप्रायोग्याणि चाष्टाधिकपद्चत्वारिंशच्छतानि भवन्ति । त्रिं-
शति बन्धे द्वात्रिंशदधिकानि पद्चत्वारिंशच्छतानि भवन्ति । तत्र विकलेन्द्रियप्रायोग्याणि
चतुर्विंशतिरेष्टाधिकपद्चत्वारिंशच्छतानि पञ्चाक्षतिर्यक्प्रायोग्याणि भवन्तीति । सास्वादनै-
त्रीणि बन्धस्थानानि भवन्ति, तद्यथा-अष्टाविंशतिरेकोनत्रिंशत्त्रिंशदिति । तत्र देवप्रायोग्ये

यजुषामि]

ऽष्टाविंशतिवन्धे त्रिरास्थिरशुभाशुभयशकीर्त्ययशकीर्त्तिपदैरष्टौ भङ्गा भवन्ति, एकोन-
त्रिंशति तिर्यकप्रायोग्ये मनुजप्रायोग्ये च वन्धे द्वात्रिंशच्छतानि द्वात्रिंशच्छतानि भवन्ति,
प्रभयमीलने चतुःषष्टिदशतानि भवन्ति, त्रिंशति च तिर्यकप्रायोग्ये द्वात्रिंशच्छतानि भवन्ति ।
सर्गाणि अष्टाधिकषण्णत्रिंशत्तानि भवन्ति । मिश्रत्रिके देवप्रायोग्येऽष्टाविंशतिवन्धेष्टाष्टावेव
भवन्ति । त्रिके चतुर्विंशतिर्भङ्गा भवन्तीति ॥
॥ पर्याप्तनिर्यगति सामान्ये सिध्यादृष्टौ च नाम्नो बन्धस्थानभङ्गकयन्त्रकम् ॥ सर्वाग्रम् १३९०६

वन्धस्थानानि	भङ्गसंख्या	कस्य प्रायोग्या कियतो भङ्गा	वन्धका
१३	४	अपर्याप्तकेन्द्रियप्रायोग्या ४	पर्याप्तवन्ध
१५	२५	प० दे० प्रा० २० । अ० विक० ३ । अ० पञ्चे० नि० १ । अ० मनु० १ ।	"
१६	१६	पर्याप्तकेन्द्रियप्रायोग्या १६	"
२०	९	देवप्रायोग्या ८ । त्रिव्यप्रायोग्य १	"
२२	९६४०	प० विक० प्रा० २४ । पञ्चे० नि० ४६०८ प० मनु० ४६०८ ।	"
३०	४६३२	प० विक० प्रा० २४ । पञ्चे० नि० ४६०८ ।	"

॥ मास्वादने नाम्नो बन्धस्थानभङ्गकयन्त्रकम् ॥ सर्वाग्रम् ९६०८

वन्धस्थानानि	भङ्गसंख्या	कस्य प्रायोग्या कति भङ्गा	वन्धका
२८	८	देवप्रायोग्याः ८	पर्याप्तवन्ध
३१	६४००	प० पञ्चे० नि० प्रा० ३२०० । प० मनु० ३२००	"
३०	३२००	तिस्रप्रायोग्या ३२००	"

॥ मिश्रत्रिके बन्धस्थानभङ्गकयन्त्रकम् ॥

त्रिक	वन्धस्थानानि	भङ्गसंख्या	कस्य प्रायोग्या कति भङ्गा	वन्धका
मिथ । अदि० । दे० नि० ।	२८	८	देवप्रायोग्याः ८-८-८-	पर्याप्तनिर्यगः

अपर्याप्तनिर्यगति सामान्ये सिध्यादृष्टौ च पञ्च बन्धस्थानानि भवन्ति, तद्यथा-त्रयोविं-
शति पञ्चविंशतिः षष्टिंशतिरेकोनत्रिंशत्त्रिंशदिति । त्रयोविंशतां चत्वारो भङ्गा भवन्ति ।
पञ्चविंशतौ पञ्चविंशतिः, षष्टिंशतौ षोडश, एकोनत्रिंशति चत्वारिंशदधिकानि द्वानत्रिंश-
त्तानि, त्रिंशति द्वात्रिंशदधिकषण्णचत्वारिंशच्छतानि, सर्गाणि त्रयोदशमहस्राणि नवदशतानि
सप्तश भवन्ति । सर्वे धेते पर्याप्तपञ्चेन्द्रियतिर्यग्वद्वाच्याः ।

॥ अपर्याप्ततिर्यग्गतिसामान्ये मिथ्यादृष्टौ च नाम्नो बन्धस्थानभङ्गक-
यन्त्रकम् ॥ सर्वाग्रम् १३९१७

वन्धस्थानानि	महत्तरया	कस्य प्रायोग्या कति भङ्गा	बन्धका
२३	४	अपर्याप्तिकेन्द्रियप्रायोग्या ४	अप० त्रिपञ्च
२५	२५	प० प० प्रा० २० । अप० विक० ३ । अप० पञ्च० नि० १ । अप० सनु० १	"
२६	१६	प० प० प्रा० १६	"
२९	९२४०	प० रि० प्रा० २४ । प० प० ति० ४६०८ । प० म० ४६०८ ।	"
३०	४६३२	प० विक० प्रा० २४ । प० पञ्च० ति० ४६०८ ।	"

पर्याप्तगर्भजमनुजगतिसामान्ये विंशत्युत्तरशत बन्धे प्राप्यते । मिथ्यादृष्टौ जिनाहारक द्विकर्जं विंशत्युत्तरशत सप्तदशाम्रशत भवति । सास्वादने नरकत्रिकजातिचतुष्कस्थावर चतुष्कातपहुण्डसेवार्त्तनपुसकमिथ्यात्वयर्जमेकोत्तरशत भवति । मिश्रेऽनन्तानुबन्धिचतुष्क-स्त्रीवेदनीचगोत्राद्यपञ्चसहननमध्यमाकृतितिर्यग्दुर्भगत्रिकाशुभलगतिनरत्रिकोद्योतौदारिक द्विकस्थानद्वित्रिकसुरायुरिति द्वात्रिंशत्परित्यज्य शेषा एकोनसप्तति प्राप्यते । अविरते सैर्कोनसप्ततिजिनदेवायुर्युता एकसप्ततिर्भवति । देशविरते अप्रत्याख्यानचतुष्कप्रजकस-सति सप्तपष्टिर्भवति, प्रमत्ते प्रत्याख्यानचतुष्कप्रजा त्रिपष्टिर्भवति । अप्रमत्ते अरति शोकास्थिरद्विकायश कीर्त्यसातवेदनीयवर्जाहारकद्विकयुतैकोनपष्टि सुरायुर्वन्धव्यवच्छेदे त्यष्टपश्चाद् भवति । अपूर्वकरणसप्तभागेषु प्रथमभागेऽष्टपञ्चाशत्, निद्राद्विकव्यवच्छेदे द्वितीयादिपञ्चभागे षट्पञ्चाशत् यदा कीर्त्तिवर्जसुरप्रायोग्यत्रिंशत्प्रकृतीना बन्धव्यवच्छेदे सप्तमभागे षड्विंशति । हास्यरतिभयजुगुप्साप्रजा द्वाविंशतिरनिवृत्तिप्रथमभागे भवति । द्वितीयभागे पुवेदवर्जा एकविंशति, तृतीये सज्वलनक्रोधयर्जा विंशति, सज्वलनमानवर्जा चतुर्थे एकोनविंशति, पञ्चमभागे सज्वलनमायाप्रजाऽष्टादश भवन्ति । सूक्ष्मसम्पराये लोभ वर्जा सप्तदश भवन्ति । उपशान्तादित्रये सात्परूपैका प्रकृतिर्वन्धमायातीति । अपर्याप्तम नुजगतिसामान्ये मिथ्यादृष्टौ च वैकल्याणकाहारकद्विकजिननामप्रजं नरोत्तरशत बन्धे प्राप्यते इति । सास्वादनादिशेषगुणस्थानानां तेष्वभावो लब्धपर्याप्तत्वात् ॥

॥ पर्याप्तमनुजगतौ बन्धयन्त्रकम् ॥

शान्ता	दर्शना	वेदनीय	मोहनीय	आयुः	नाम	गोत्र	अन्तराय	सर्वाग्रम्
५	९	९	२९	४	६०	२	५	१२०
५	९	९	२९	४	६४	२	५	११०

साम्वादाने	५	९	२	२४	३	५१	२	५	१०१
मिश्रे	५	६	२	१९	०	३१	१	५	६९
ध्वनिरते	५	६	२	१९	१	३२	१	५	७१
दशध्वनिरते	५	६	२	१५	१	३२	१	५	६७
प्रमत्ते	५	६	२	११	१	३२	१	५	६३
सप्तमत्ते	५	६	१	९	१-०	३१	१	५	५१-५९
अपू० प्र०	५	६	१	९	०	३१	१	५	५८
अपू० द्वि०	५	४	१	९	०	३१	१	५	५६
अपू० तृ०	५	४	१	९	०	३१	१	५	५६
च०प०प०								५	५६
अपू० स०	५	४	१	९	०	१	१	५	२६
अनिष्ट प्र०	५	४	१	५	०	१	१	५	२२
अनि० द्वि०	५	४	१	४	०	१	१	५	२१
अनिष्ट तृ०	५	४	१	३	०	१	१	५	२०
अनि० च०	५	४	१	२	०	१	१	५	१९
अनिष्ट प०	५	४	१	१	०	१	१	५	१८
सूक्ष्मस०	५	४	१	०	०	१	१	५	१८
उपशान्ते	०	०	१	०	०	०	०	५	१०
क्षीणे	०	०	१	०	०	०	०	०	१
सयोगिनि	०	०	१	०	०	०	०	०	१

॥ अपर्याप्तमनुजगतौ बन्धयन्त्रकम् ॥

गुण०	माना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	नाम	गोत्र	अन्तराय	सर्वाग्रम्
जो०मि० च	५	९	२	२६	२	५८	२	५	१०९

अथ पर्याप्तमनुजगतौ बन्धस्थानान्युच्यन्ते-ज्ञानावरणान्तराययोः पञ्चप्रकृत्यात्मकं बन्ध-
स्थानं सूक्ष्मसम्परायं यावद्भवति, परतो बन्धाभावात् न भवति । दर्शनावरणीयस्य मिथ्यात्वे
सास्वादाने च नवप्रकृत्यात्मकं बन्धस्थानं भवति, मिश्रगुणस्थानात् प्रारभ्यापूर्वकरणप्रथम-
भागं यावत् पद्मप्रकृत्यात्मकं बन्धस्थानं भवति, ततः प्रारभ्य सूक्ष्मसम्परायं यावत् चतुष्प्रकृ-
त्यात्मकं बन्धस्थानं भवति । ततः पुरतः बन्धाभावात् न भवतीति । वेदनीयस्य द्वे अपि
बन्धस्थाने प्रमत्तं यावद्भवति, ततः सयोगिकेऽखिलं यावत् सातरूपमेकमेव बन्धस्थानं भवति,
अपू० द्वि० ३

॥ अपर्याप्तमनुजगतौ बन्धस्थानयन्त्रम् ॥

गुणस्या०	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	नाम	शोत्र	अन्तराय
मिथ्यात्वे	१	१	२	१	२	५	२	१

अथ पर्याप्तमनुजगतौ नाम्नो भङ्गा उच्यन्ते-तत्र त्रयोविंशतिबन्धस्थाने चत्वार, पञ्च-विंशतिबन्धस्थाने पञ्चविंशतिः, षड्विंशतिबन्धस्थाने षोडश, अष्टाविंशतिबन्धस्थाने नव, एकोनत्रिंशतिबन्धस्थाने अष्टचत्वारिंशदधिकद्विनवतिशतानि । त्रिंशति बन्धस्थाने त्रयस्त्रिंशदधिकपट्टचत्वारिंशच्छतानि, एकत्रिंशति बन्धस्थाने एक एव भङ्गः, एकप्रकृत्यात्मके बन्धस्थानेऽप्येक एव भङ्गः । सर्वाणि त्रयोदशसहस्राणि नवशतानि सप्तत्रिंशदधिकानि भवन्ति ।

॥ पर्याप्तमनुजगतौ नाम्नो बन्धस्थानभङ्गयन्त्रकम् ॥ सर्वाग्रम् १३९३०

बन्धस्थानानि	भङ्गसंख्या	कस्य प्रायोग्या कति भङ्गा	बन्धका
२३	४	अपर्याप्तकेन्द्रियप्रायोग्या ४	मनुजाः
२५	२५	पर्याप्तकेन्द्रियप्रायोग्याः २०	"
		क्षप० विकलेन्द्रियप्रायोग्या ३	"
		क्षप० तिर्यङ्गमनुजप्रायोग्यौ २	"
		पर्याप्तवादरैकेन्द्रियप्रायोग्या १६	"
२६	९	नरकप्रायोग्य १	"
२८	९	देवप्रायोग्या ८	"
२९	९२४८	प० विकलेन्द्रियप्रायोग्या २४	"
		" पञ्चेन्द्रियतिर्यङ्कप्रायोग्या ४६०८	"
		" मनुजप्रायोग्या ४६०८	"
		देवप्रायोग्या ८	सम्प्यट्टिमनुजा
३०	४६३३	प० पञ्चेन्द्रियतिर्यङ्कप्रायोग्याः ४६०८	मनुजा
		" त्रिकलेन्द्रियप्रायोग्या २४	"
		देवप्रायोग्य १	अप्रमत्तमनुज
३१	१	देवप्रायोग्य १	"
		० १	अपूरणसप्तमभा- गान् सुक्ष्मसम्पराध- पयेन्ता

अपर्याप्तमनुजगतौ नाम्नो बन्धस्थानानि पञ्च भवन्ति, तद्यथा-त्रयोविंशति, पञ्चत्रिंशति

पट्टिंशतिरेकोनत्रिंशत्त्रिंशदिति । त्रयोविंशतौ चत्वारो भङ्गा भवन्ति । पञ्चविंशतौ पञ्चविंशतिर्भङ्गा भवन्ति । षड्विंशतौ षोडश भवन्ति । एकोनत्रिंशति चत्वारिंशदधिकद्वि-
नवतिशतानि भवन्ति । त्रिंशति द्वात्रिंशदधिकपट्टचत्वारिंशच्छतानि भवन्ति । सर्वाणि
त्रयोदशसहस्राणि नवशतानि सप्तदशाधिकानि भवन्तीति ॥

॥ अपर्याप्तमनुजगतौ मिथ्यादृष्टौ च नाम्नो बन्धस्थानभङ्गकयन्त्रम् ॥ सर्वाग्रम् १३९१७

बन्धस्थानानि	भङ्गसंख्या	कस्य प्रायोग्या कति भङ्गा	बन्धकाः
२३	४	अपर्याप्तकेन्द्रियप्रायोग्या ४	षण्० मनुजाः
२५	२५	प० एकैन्द्रियप्रायोग्या २०	"
		अप० विकलेन्द्रियप्रायोग्या ३	"
		" तिर्यङ्मनुजप्रायोग्यौ २	"
२६	१६	प० षडैन्द्रियप्रायोग्या १६	"
२९	९२४०	" विकलेन्द्रियप्रायोग्या २४	"
		" पञ्चन्द्रियनियमप्रायोग्या ४६०८	"
		" मनुजप्रायोग्या ४६०८	"
३०	४६३२	" विकलेन्द्रियप्रायोग्या २४	"
१	१	" षोडैन्द्रियनियमप्रायोग्या ४६०८	"

पर्याप्तमिथ्यादृष्टिमनुजे बन्धस्थानानि षट् भवन्ति, तद्यथा—त्रयोविंशति पञ्चत्रिंशति
पट्टिंशतिरेकोनत्रिंशत्त्रिंशदिति । तत्र त्रयोविंशतौ चत्वारो भवन्ति, पञ्चविंशति
पञ्चविंशतौ, षोडश षड्विंशतौ, नवाष्टाविंशतौ, एकोनत्रिंशति द्वाविंशतिशतानि चत्वारिंशद-
धिकानि, त्रिंशति द्वात्रिंशदधिकानि षट्चत्वारिंशच्छतानि भवन्ति । सर्वाणि त्रयोदशसह-
स्राणि नवशतानि षड्विंशत्यधिकानि भवन्तीति ।

॥ प० मिथ्यादृष्टिमनुजे नाम्नो बन्धस्थानभङ्गकयन्त्रकम् ॥ सर्वाग्रम् १३९२६

बन्धस्थानानि	भङ्गसंख्या	कस्य प्रायोग्या कति भङ्गा	बन्धकाः
२३	४	अपर्याप्तकेन्द्रियप्रायोग्या ४	प० मनुजा
२५	२५	प० पर्याप्तकेन्द्रियप्रायोग्या २०	"
		अप० विकलेन्द्रियप्रायोग्या ३	"
		" नियङ्मनुजप्रायोग्यौ २	"
६	१६	पर्याप्तबाह्यैकेन्द्रियप्रायोग्या १६	"
२८	९	देवप्रायोग्या ८	"
		नरकप्रायोग्या १	"

२९	९२४०	५० विकलेन्द्रियप्रायोग्या	२४	”
		” पञ्चेन्द्रियतिर्यक्प्रायोग्या	४६०८	”
		देवप्रायोग्या	८	”
३०	४६३२	५० विकलेन्द्रियप्रायोग्या	२४	”
		” पञ्चेन्द्रियतिर्यक्प्रायोग्या	४६०८	”

सास्वादाने त्रीणि बन्धस्थानानि भवन्ति, तद्यथा-अष्टाविंशतिरेकोनत्रिंशत्प्रशदिति । तत्राष्टाविंशतौ अष्टौ भङ्गा भवन्ति । एकोनत्रिंशति चतुःषष्टिशतानि भवन्ति, त्रिंशति द्वात्रिंशच्छतानि भवन्ति, सर्वाणि चाष्टाधिकपण्णवतिशतानि भवन्ति ।

॥ सास्वादाने ना० बन्धस्थानभङ्गकथन्त्रकम् ॥ सर्वाग्रम् ९६०८

बन्धस्थानानि	भङ्गमर्यादा	कस्य प्रायोग्या कति भङ्गा	बन्धका	
२८	८	देवप्रायोग्या	८	५० मनुजा
२९	६४००	५० मनुजप्रायोग्या	३२००	”
		” पञ्चेन्द्रियतिर्यक्प्रायोग्या	३२००	”
३०	३२००	” तिर्यक्प्रायोग्या	३२००	”

मिश्रेऽष्टाविंशतिरूपमेकमेव बन्धस्थानं भवति, भङ्गाश्चाष्टौ भवन्ति ।

॥ मिश्रगुणस्थाने ना० बन्धस्थानभङ्गकथन्त्रकम् ॥ सर्वाग्रम् ८

बन्धस्थानम्	भङ्गमर्यादा	कस्य प्रायोग्या कति भङ्गा	बन्धका	
२८	८	देवप्रायोग्या	८	५० मनुजाः

तथाऽविरतसम्यग्दृष्टौ देशविरते प्रमत्ते च द्वे द्वे बन्धस्थाने भवत, तद्यथा-अष्टाविंशतिरेकोनत्रिंशदिति । तत्राष्टाविंशतौ अष्टौ भङ्गा जिनयुते एकोनत्रिंशति बन्धस्थाने चाष्टौ भङ्गा, सर्वे च षोडश भवन्ति ।

॥ अविरतादित्रिके ना० बन्धस्थानभङ्गकथन्त्रम् ॥ सर्वाग्रम्-१६

बन्धस्थाने	भङ्गमर्यादा	कस्य प्रायोग्या कति भङ्गा	बन्धका	
२८	८	देवप्रायोग्याः	८	५० मनुजा
२९	८	”	८	”

तथाऽग्रमत्ते चत्वारि बन्धस्थानानि भवन्ति, तद्यथा—अष्टाविंशतिरेकोनत्रिंशद्विंशदेकत्रिंशदिति । चतुर्ष्वपि बन्धस्थानेष्वेकैको भङ्ग । सर्वेऽपि चत्वारो भङ्गा भवन्ति ।
॥ अग्रमत्ते गुणस्थाने ना० बन्धस्थानभङ्गयन्त्रकम् ॥ सर्वाग्रम् ४

बन्धस्थानानि	भङ्गसंख्या	कस्य प्रायोग्या फति भङ्गाः	बन्धका
२८	१	देवप्रायोग्य १	मनुजाः
२९	१	" १	"
३०	१	" १	"
३१	१	" १	"

अपूर्वकरणे पञ्च बन्धस्थानानि भवन्ति, तद्यथा—अष्टाविंशतिरेकोनत्रिंशद्विंशदेकत्रिंशदेका चेति । पञ्चस्वपि बन्धस्थानेष्वेकैको भङ्ग । सर्वे पञ्च भवन्ति ।
॥ अपूर्वकरणगुणस्थाने ना० बन्धस्थानभङ्गयन्त्रम् ॥ सर्वाग्रम् ५

बन्धस्थानानि	भङ्गसंख्या	कस्य प्रायोग्याः के भङ्गा	बन्धकाः
२८	१	देवप्रायोग्य १	मनुजाः
२९	१	" १	"
३०	१	" १	"
३१	१	" १	"
३	१	० १	"

तथाऽनिवृत्तिनादरसम्पराये सूक्ष्मसम्पराये च यश कीर्तिरूपमेकमेव बन्धस्थान भवति, भङ्गोऽप्येक एवेति । उपशान्तादौ बन्धाभावाद्भङ्गाभाव इति ॥

॥ नवमदशमगुणस्थाने ना० बन्धस्थानभङ्गयन्त्रम् ॥

बन्धस्थान	भङ्गसंख्या	कस्य प्रायोग्या के भङ्गा	बन्धका
१	१	० १	मनुजा

अथ देवगती बन्धप्रकृतय उच्यन्ते—तत्राहारकाहारकाङ्गोपाङ्गोपाङ्गैः क्रियाष्टकसूक्ष्मविकलेन्द्रियत्रिकवर्जं चतुरश्रशत ओघत बन्धेषु प्राप्यते, मिथ्यादृष्टौ जिनवर्जं त्र्युत्तरशत प्राप्यते, सास्वादाने हुण्डसे रार्त्तातपैकाक्षजातिस्थावरनपुसकषेदमिथ्यात्ववर्जं त्र्युत्तरशतमेव पण्णतिर्भवति । मिश्रे सैत्र पण्णतिरनन्तानुबन्धिचतुष्कस्त्रीवेदस्थानद्वित्रिकनीचगोत्रमध्याकृतिचतुष्कमध्यसहननचतुष्काशुभरगतिदुर्भगत्रिकोद्योततिर्यक्त्रिकनरायुर्वर्जा सप्ततिर्भवति । अधिरते नरायुजिननामयुता सप्ततिरेव द्वासप्ततिर्भवति । सौधर्मेशानयोरपि सामान्योक्तबन्धप्रकारेण बन्धो वाच्य ।

॥ देवगतिसामान्ये सौधर्म्येशनयोश्च बन्धयन्त्रकम् ॥

गुणस्था०	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	नाम	गोत्र	अन्तराय	सर्वाग्रम्
शोधे	५	९	२	२६	२	५३	२	५	१०४
मिथ्यात्वे	५	९	२	२६	२	५२	२	५	१०३
सास्वादने	५	९	२	२४	२	४७	२	५	९६
मिश्रे	५	६	२	१९	०	३२	१	५	७०
अविरते	५	६	२	१९	१	३३	१	५	७२

एवं भवनपतिव्यन्तरज्योतिष्केषु सामान्येन मिथ्यात्वे च जिनहीनं त्र्युत्तरशतं बन्धे प्राप्यते । सास्वादने पण्णवतिः । मिश्रे सप्ततिरविरत एकसप्ततिः ।

॥ भवनपतिव्यन्तरज्योतिष्केषु बन्धयन्त्रकम् ॥

गुणस्था०	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोह०	आयु	नाम	गोत्र	अन्त०	सर्वाग्रम्
शोधे	५	९	२	२६	२	५२	२	५	१०३
मिथ्यात्वे	५	९	२	२६	२	५२	२	५	१०३
सास्वादने	५	९	२	२४	२	४७	२	५	९६
मिश्रे	५	६	२	१९	०	३२	१	५	७०
अविरते	५	६	२	१९	१	३२	१	५	७१

सनत्कुमारादासहस्वारमेकेन्द्रियेषु गमनाभावेनैकेन्द्रियजातिस्थावरातपनाम्ना बन्धाभावाद्दोधे एकोत्तरशत, मिथ्यात्वे शत, सास्वादने पण्णवतिः, मिश्रे सप्ततिः, अविरते द्वासप्ततिः । आनताद्येषु त्रैवेयकपर्यन्तेषु तिर्यक्त्रिकोद्योतवियुता, सनत्कुमारादिवद्वाच्यम्, तथाहि—सामान्येन सप्तनवति मिथ्यात्वे पण्णवति सास्वादने द्विनवति मिश्रे सप्ततिमविरते द्वासप्ततिं वधन्ति ।

॥ सनत्कुमाराद्येषु सहस्रान्तेषु बन्धयन्त्रकम् ॥

गुणस्था०	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयुः	नाम	गोत्र	अन्तराय	सर्वाग्रम्
शोधे	५	९	२	२६	२	५०	२	५	१०१
मिथ्यात्वे	५	९	२	२६	२	४९	२	५	१००
सास्वादने	५	९	२	२४	२	४७	२	५	९६
मिश्रे	५	६	२	१९	०	३२	१	५	७०
अविरते	५	६	२	१९	१	३३	१	५	७२

॥ आनतादिग्रैवेयकपर्यन्तेषु बन्धयन्त्रम् ॥

गुणस्था०	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	नाम	गोत्र	अन्तराय	सर्वाग्रम्
ओषे	५	९	२	२६	१	४७	२	५	९७
मिथ्यावे	५	९	२	२६	१	४६	२	५	९६
सास्वादने	५	९	२	२४	१	४४	२	५	९२
मिथ	५	६	२	१९	०	३२	१	५	७०
अविरते	५	६	२	१९	१	३३	१	५	७२

अनुत्तरेषु सामान्येन चतुर्धगुणस्थाने च द्वासप्ततिं देवा बध्न्तीत्युक्ता देवगतिषु बन्धप्रकृतय ॥

॥ पञ्चानुत्तरेषु बन्धयन्त्रकम् ॥

गुणस्था०	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	नाम	गोत्र	अन्तराय	सर्वाग्रम्
ओषे	५	६	२	१९	१	३३	१	५	७२
चतुर्थे	५	६	२	१९	१	३३	१	५	७२

अथ देवगतौ बन्धस्थानान्युच्यन्ते—तत्र प्रथमान्तिमयो पञ्चप्रकृत्यात्मक बन्धस्थान चतुर्धपि गुणस्थानेषु सर्वेषा देवाना भवति । दर्शनावरणस्यापि नवप्रकृत्यात्मक बन्धस्थान मिथ्यादृष्टौ सास्वादने च सर्वेषा भवति । मिश्रद्विके सर्वेषा पद्मप्रकृत्यात्मक बन्धस्थान भवति । वेदनीयस्य सर्वेषा चतुर्धपि गुणस्थानेषु द्वे द्वे बन्धस्थाने भवत । गोत्रस्य मिथ्यात्वे सास्वादने च द्वे द्वे बन्धस्थाने भवत । मिश्रद्विके चैकमुच्चगोत्ररूपम् । आयुषो मिथ्यात्वे सास्वादने चानतादीन् देवान् विहाय शेषाणा द्वे द्वे बन्धस्थाने भवत । मिश्रे आयुषो बन्धाभावात् न भवत्येव बन्धस्थानम् । अविरतसम्यग्दृष्टौ सर्वेषा देवाना आनतादिदेवाना च मिथ्यात्वे सास्वादने च मनुजायूरूपमेकमेव बन्धस्थान भवति । मोहनीयस्य मिथ्यात्वे द्वाविंशतिप्रकृत्यात्मक बन्धस्थान भवति । सास्वादने एकविंशतिप्रकृत्यात्मक बन्धस्थान भवति । मिश्रद्विके सप्तदशप्रकृत्यात्मक बन्धस्थान भवति ।

॥ आनतादिवर्जदेवाना नामवर्जसप्ताना कर्मणा बन्धस्थानयन्त्रकम् ॥

गुणस्था०	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	गोत्र	अन्तराय
ओषे	१	२	२	३	२	२	१
मिथ्याय	१	१	२	१	२	२	१

सास्वादाने	१	१	२	१	२	२	१
मिश्रे	१	१	२	१	०	१	१
अविरते	१	१	२	१	१	१	१

॥ आनतादिषु देवानां नामवर्जसप्तानां कर्मणां बन्धस्थानयन्त्रम् ॥

गुणस्थां०	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयुः	गोत्र	अन्तराय
शोधे	१	२	२	२	१	२	१
मिथ्यात्वे	१	१	२	१	१	२	१
सास्वादाने	१	१	२	१	१	२	१
मिश्रे	१	१	२	१	०	१	१
अविरते	१	१	२	१	१	१	१

॥ अनुत्तरदेवेषु बन्धस्थानयन्त्रम् ॥

गुणस्थां०	ज्ञानां०	दर्शनां०	वेदनीयं	मोहनीय	आयुः	गोत्र	अन्तराय
शो० अवि० च	१	१	२	१	१	१	१

देवगतिसामान्ये सौधर्मेऽज्ञानयोश्च नाम्नो बन्धस्थानानि चत्वारि भवन्ति, तद्यथा—पञ्चविंशतिः षड्विंशतिरेकोनत्रिंशच्चिंशदिति । तत्र वादरप्रत्येकपर्याप्तप्रायोग्ये पञ्चविंशतिबन्धे अष्टौ भङ्गा भवन्ति । आतपसहिते उद्योतसहिते वा पर्याप्तवादरप्रत्येकप्रायोग्ये षड्विंशतिबन्धस्थाने षोडश भङ्गा भवन्ति । पर्याप्तगर्भजतिर्यकपक्षेन्द्रियप्रायोग्ये एकोनत्रिंशति बन्धस्थाने मनुजप्रायोग्ये चैकोनत्रिंशति बन्धस्थाने प्रत्येकमष्टाधिकषट्पञ्चत्वारिंशच्छतानि, उभयमीलने द्वानवतिशतानि षोडशाधिकानि भवन्ति । पर्याप्तगर्भजतिर्यकपक्षेन्द्रियप्रायोग्ये त्रिंशति बन्धस्थाने अष्टाधिकषट्पञ्चत्वारिंशच्छतानि जिनयुते च त्रिंशति बन्धस्थाने अष्टौ भङ्गा भवन्ति । उभयमीलने षोडशाधिकषट्पञ्चत्वारिंशच्छतानि भवन्ति । सर्वसंख्यया च त्रयोदशसहस्राण्यष्टशतानि षट्पञ्चाशदधिकानि भवन्ति । मिथ्यादृष्टौ च सम्यग्दृष्टिसत्का अष्टौ भङ्गा न भवन्ति, ततः शेषाः त्रयोदशसहस्राण्यष्टशतान्यष्टत्वारिंशदधिकानि भवन्ति । सास्वादाने द्वे बन्धस्थाने भवतस्तद्यथा—एकोनत्रिंशच्चिंशदिति । एकोनत्रिंशति षट्पञ्चाशदशतानि त्रिंशति बन्धस्थाने द्वात्रिंशच्छतानि सर्वसंख्यया षण्णवतिशतानि भवन्ति । मिश्रे एकोनत्रिंशति बन्धस्थाने अष्टौ भङ्गा भवन्ति । अविरते द्वे बन्धस्थाने भवतस्तद्यथा—एकोनत्रिंशच्चिंशदिति । तत्रैकोनत्रिंशत्षट्पञ्चाशदशतानि त्रिंशत्षट्पञ्चाशत् सर्वाणि षोडश भवन्ति ।

॥ वैश्वगतिसामान्ये आद्यकल्पद्विके च नाम्नो बन्धस्थानभङ्गयन्त्रकम् ॥ सर्वाग्रम् १३८५६

बन्धस्थानानि	भङ्गसंख्या	कल्प प्रायोग्या कति भङ्गाः	बन्धका
२५	८	पर्याप्तवाद्दरप्रत्येकैके० प्रायोग्या ८	देवाः
२६	१६	सा० उ० म्यां " १६	"
२९	९२१६	प०ग०ति०प०प्रा० ४६०८। प०ग०म०प्रा० ४६०८।	"
३०	४६१६	पर्याप्तगभजतिर्यैकपञ्चेन्द्रियप्रायोग्या ४६०८	"
		मनुजप्रायोग्या ८	सम्यग्रदृष्टिदेवाः

॥ मिथ्यादृष्टौ नाम्नो बन्धस्थानभङ्गयन्त्रम् ॥ सर्वाग्रम् १३८४८

बन्धस्थानानि	भङ्गसंख्या	कल्प प्रायोग्या कति भङ्गाः	बन्धकाः
२५-२६	८-१६	पर्याप्तवाद्दरप्रत्येकप्रायोग्या ८-१६	देवा
२९	९२१६	प०ग०ति०प०प्रा० ४६०८ । प०ग०म०प्रा० ४६०८	"
३०	४६०८	पर्याप्तनियकपञ्चेन्द्रियप्रायोग्याः ४६०८	"

॥ सास्वादाने नाम्नो बन्धस्थानभङ्गकयन्त्रम् ॥ सर्वाग्रम् ९६००

बन्धस्थानानि	भङ्गसंख्या	कल्प प्रायोग्या कति भङ्गा	बन्धका
२९	६४००	प०ति०प्रा० ३२००। म०प्रा० ३२००।	देवाः
३०	३२००	पञ्चेन्द्रियपतिप्रायोग्याः ३२००	"

॥ मिश्रे अरिरतसम्यग्दृष्टौ च नाम्नो बन्धस्थानभङ्गयन्त्रम् ॥ सर्वाग्रम् ८-१६

बन्धस्थानानि	भङ्गसंख्या	कल्प प्रायोग्या कति भङ्गा	बन्धका
२९-२९-३०	८-८-८	मनुजप्रायोग्या ८-८-८	देवाः

भजनपतिव्यन्तरज्योतिष्केषु बन्धस्थानानि चत्वारि भवन्ति, तद्यथा—पञ्चविंशति पङ्क्तिश-
तिरेकोनत्रिंशद्विंशदिति । ओषे मिथ्यादृष्टौ च भङ्गा त्रयोदशसहस्राण्यष्टशतान्यष्टचत्वारिंश-
दधिकानि भवन्ति । सास्वादाने द्वे बन्धस्थाने भवतस्तद्यथा—एकोनत्रिंशद्विंशदिति । एकोनत्रि-
शति चतुःपष्टिशतानि त्रिंशति द्वित्रिंशच्छतानि, सर्वसंख्यया पण्णवतिशतानि भवन्ति । मिश्रे
एकोनत्रिंशति भङ्गा अष्टौ भवन्ति । अरिरतेऽप्येकोनत्रिंशति बन्धस्थानेऽष्टावेव भङ्गा भवन्ति ।

॥ भय० व्य० ज्यो० ओघे मिथ्यादृष्टौ च नाम्नो बन्धस्थानभङ्गयन्त्रम् ॥ सर्वाग्रम् १३८४८

बन्धस्थानानि	भङ्गसंख्या	कस्य प्रायोग्या कति भङ्गा	बन्धकाः
२५-२६	८-१६	प्रधांसदावरप्रत्येकैकेन्द्रियप्रायोग्या ८-१६	देवाः
२९	९२१६	प० ग० ति० प्रा० ४६०८ । म० प्रा० ४६०८ ।	"
३०	४६०८	प० ग० ति० प० प्रा० ४६०८	"

॥ सास्वादनगुणस्थाने नाम्नो बन्धस्थानभङ्गयन्त्रम् ॥ सर्वाग्रम् ९६००

बन्धस्थाने	भङ्गसंख्या	कस्य प्रायोग्या कति भङ्गा	बन्धकाः
२९	६४००	प० ग० ति० प० प्रा० ३२०० । प० ग० म० प्रा० ३२०० ।	देवाः
३०	३२००	प० ग० ति० प० प्रा० ३२०० । प० ग० म० प्रा० ३२०० ।	"

॥ मिश्रद्विके नाम्नो बन्धस्थानभङ्गयन्त्रकम् ॥

बन्धस्थानम्	भङ्गसंख्या	कस्य प्रायोग्या कति भङ्गा	बन्धकाः
२९-२९	८-८	मनुजप्रायोग्या ८-८	देवाः

सनत्कुमारादिषु पदसु द्वे बन्धस्थाने भवतस्तद्यथा-एकोनत्रिंशद्विंशदिति । तत्रैकोनत्रिंशति षोडशाधिकानि द्वानवतिशतानि भवन्ति । त्रिंशति षोडशाधिकानि पदचत्वारिंशच्छतानि भङ्गा भवन्ति । सर्वसंख्यया त्रयोदश सहस्राण्यष्टशतानि द्वात्रिंशदधिकानि भवन्ति । तथा मिथ्यादृष्टावेकोनत्रिंशति षोडशाधिकानि द्वानवतिशतानि भवन्ति । त्रिंशत्यष्टाधिकपदचत्वारिंशच्छतानि भवन्ति । सर्वसंख्यया त्रयोदशसहस्राण्यष्टशतानि चतुर्विंशत्यधिकानि भवन्ति । सास्वादने एकोनत्रिंशति चतुष्पष्टिशतानि भवन्ति, त्रिंशति द्वात्रिंशच्छतानि, सर्वाणि पणवतिशतानि भवन्ति । मिश्रे एकोनत्रिंशत्प्रकृत्यात्मकं बन्धस्थानं भवति, भङ्गाश्चाष्टौ भवन्ति । अविरतसम्यग्दृष्टौ द्वे बन्धस्थाने भवतः, एकोनत्रिंशद्विंशदिति । तत्रैकोनत्रिंशत्षोडशादौ त्रिंशति षोडशा भवन्ति ।

॥ सनत्कुमारादिपदके नाम्न ओघे बन्धस्थानभङ्गयन्त्रम् ॥ सर्वाग्रम् १३८३२

बन्धस्थाने	भङ्गसंख्या	कस्य प्रायोग्या कति भङ्गा	बन्धकाः
२९	९२१६	प० ग० ति० प० प्रा० ४६०८ । प० ग० म० प्रा० ४६०८ ।	देवाः
३०	४६१६	प० ग० ति० प्रा० ४६०८ । प० ग० म० प्रा० ४	"

॥ मिथ्यादृष्टौ नास्त्रो बन्धस्थानभङ्गयन्त्रकम् ॥ सर्वाग्रम् १३८२४

बन्धस्थाने	भङ्गसंख्या	कस्य प्रायोग्याः कति भङ्गाः	बन्धकाः
२९	८२१६	प०ग०ति०प्रा० ४६०८ । प०ग०म०प्रा० ४६०८ ।	देवाः
३०	४६०८	प० ग० तिर्यक्प्रायोग्या ४६१६	"

॥ सास्वादनसम्यग्दृष्टौ नास्त्रो बन्धस्थानभङ्गयन्त्रम् ॥ सर्वाग्रम् १६००

बन्धस्थाने	भङ्गसंख्या	कस्य प्रायोग्याः कति भङ्गाः	बन्धकाः
२९	३४००	प०ग०ति०प्रा० ३३०० । प०ग०म०प्रा० ३३०० ।	देवाः
३०	३३००	प० ग० तिर्यक्प्रायोग्या ३३००	"

॥ मिश्रे अविरतसम्यग्दृष्टौ च नास्त्रो बन्धस्थानभङ्गयन्त्रम् ॥

बन्धस्थानानि	भङ्गसंख्या	कस्य प्रायोग्याः कति भङ्गाः	बन्धकाः
२९-२९-३०	८-८-८	मनुजप्रायोग्याः ८-८-८	देवाः

तत्राऽऽनतादिभैवेयकपर्यन्तेषु देवेषु द्वे बन्धस्थाने भवतस्तद्यथा-एकोनत्रिंशद्विंशदिति । तत्रैकोनत्रिंशति तिर्यक्प्रायोग्यबन्धाभावेन मनुजप्रायोग्या अष्टाधिकपद्चत्वारिंशच्छतानि भवन्ति । त्रिंशत्यष्टौ भङ्गा भवन्ति । मिथ्यादृष्टावेकोनत्रिंशति पद्चत्वारिंशच्छतान्यष्टाधिकानि । त्रिंशद्बन्धस्थान तत्र न भवत्येव, सम्यग्दृष्टिप्रायोग्यत्वात् । सास्वादनसम्यग्दृष्टावप्येकोनत्रिंशत्पद्चत्वारिंशत्कमेकमेव बन्धस्थान भवति । तत्र भङ्गा द्वान्त्रिंशच्छतानि भवन्ति । मिश्रेऽप्येकोनत्रिंशत्पद्चत्वारिंशत्कमेकमेव बन्धस्थान भवति । तत्र भङ्गा अष्टौ भवन्ति । अविरतसम्यग्दृष्टौ द्वे बन्धस्थाने भवतस्तद्यथा-एकोनत्रिंशद्विंशदिति । तत्रैकोनत्रिंशत्यष्टौ त्रिंशति दृष्टौ भवन्ति । पद्चत्वारिंशत्तरेषु देवेषु मिथ्यात्वादिगुणस्थानत्रिकाभावाच्चतुर्थगुणस्थाने द्वे बन्धस्थाने भवतस्तद्यथा-एकोनत्रिंशद्विंशदिति । तत्रैकोनत्रिंशति त्रिंशति दृष्टौ २ भङ्गा भवन्तीत्युक्ता देवगती बन्धस्थानभङ्गाः ॥

॥ आनतादिभैवेयकपर्यन्तदेवेषु बन्धस्थानभङ्गयन्त्रकम् ॥ सर्वाग्रम् ४६१६

बन्धस्थाने	भङ्गसंख्या	कस्य प्रायोग्याः कति भङ्गाः	बन्धकाः
२९	४६०८	मनुजप्रायोग्या ४६०८	देवाः
३०	८	मनुजप्रायोग्या ८	सम्यग्दृष्टिदेवाः

॥ नि० सा० मिश्रदृष्टौ च बन्धस्थानभङ्गयन्त्रम् ॥

बन्धस्थानम्	भङ्गसंख्या	कस्य प्रायोग्याः कति भङ्गाः	बन्धका
२९-२९-२९	४६०८-३२००-८	मनुजप्रायोग्याः ४६०८-३२००-८	देवाः

॥ अविरतसन्धदृष्टौ बन्धस्थानभङ्गयन्त्रकम् ॥ सर्वाग्रम् १६

बन्धस्थानम्	भङ्गसंख्या	कस्य प्रायोग्याः कति भङ्गाः	बन्धका
२९-३०	८-८	मनुजप्रायोग्याः ८-८	देवाः

॥ अनुत्तरदेवेषु च० गु० स्थाने बन्धस्थानभङ्गकयन्त्रकम् ॥ सर्वाग्रम् १६

बन्धस्थानम्	भङ्गसंख्या	कस्य प्रायोग्याः कति भङ्गाः	बन्धकाः
२९-३०	८-८	मनुजप्रायोग्या ८-८	देवा

॥ इति गतिमार्गणायां सप्तपञ्च बन्धप्ररूपणा बन्धस्थानप्ररूपणा च कृता ॥

॥ अथेन्द्रियमार्गणायां बन्धबन्धस्थानप्ररूपणा क्रियते ॥

अथेन्द्रियमार्गणाया जातिचतुष्के बन्धप्रकृतय उच्यन्ते-तत्राहारकद्वकजिनवैक्रियाष्टक-
 वर्जनयोत्तरशतमोघे मिथ्यात्वे च बन्धे प्राप्यते । जातिस्थावरचतुष्कात्पहुण्डसेवार्त्तनपुं-
 सकवेदमिथ्यात्वनरतिर्यगायुद्धिकवर्जं चतुर्नवतिं सास्वादानां वधन्ति । मृतान्तरणायुद्धिक-
 बन्धे तु षण्णवतिं वधन्ति । नन्वेकेन्द्रियादयः सास्वादानां कथमायुर्वन्धं कुर्वन्ति ? यतः
 पर्याप्तित्रयं परिसमाप्यैवायुर्वन्धं सर्वे जीवाः कुर्वन्ति, तदुक्तं मूल्यगिरिपादैः-“ववाहारश-
 तीरे त्रयपर्याप्तिसानामेव वध्यते सास्वादनस्य नेतावार् कालः” । जघन्यतोऽपि वेद्यमानायु-
 षत्तीयभागावदोषे एवायुर्वन्धं कुर्वन्ति नार्वाक्, तदुक्तं “निरुवकमतिभागसेसाङ्गसि”
 तीयेयभागोपायुषः परमवायुर्वधन्ति, सोपक्रमायुषं पुनरेव एवैकद्वित्रिचतुष्पञ्चेन्द्रिया निरुपक्रमायुषो नियमतः स्वजीवितवृ-
 त्तोपे परसत्रायुर्वधन्ति, अथवा नवमभागे त्रिभागस्य त्रिभागे इत्यर्थः, सप्तविंशतितमभागे च नवमभा-
 गस्यापि त्रिभागरूपे । तथाच प्रहायना-“सियत्तिभागे सियत्तिभागसिभागे सियत्तिभागसिभागसिभागे”
 इति । तत्रापि भन्धाद्युवा नियमादन्विनेऽन्तर्मुहूर्त्तं वधन्ति, केचित्तप्तविंशतितमभागापूर्वमपि
 त्रिभागान्तरा तात्रद्वर्षेदन्ति यावदन्तोऽन्तर्मुहूर्त्तं इति । स च जघन्यतोऽपि शुद्धकभवायु-
 लक्ष्यपर्याप्तकानामेव भवति, न लब्ध्या पर्याप्तकानाम् । उत्कृष्टतोऽपि सास्वादनस्य
 पदावकिकाममितः काल इति चेत् ? सत्यम्, परं ये सास्वादनभावे आयुर्वन्धं कुर्व-

न्तीति मन्यन्ते तेषां मते सास्वादनस्य कालो भूयान् सभाच्यते, तदुक्तं बन्धस्थामित्वा-
द्यच्छर्णा—“तिर्यग्भरायुषोस्तुपर्याप्त्या पर्याप्तरेव बध्यमानत्वात् पूर्वमतेन शरीरपर्याप्त्युत्तरकालमपि
सास्वादनभातरखेटत्वादायुर्वन्धोऽभिप्रेत । इह तु प्रथममेव तन्निवृत्तेर्नेष्ट” इति । जातिचतुष्के बन्ध-
स्थानानि भङ्गा (१३९१७)श्चापर्याप्ततिर्यक्प्रयोग्या सर्वेऽत्र वक्तव्या यन्त्राण्यपि तद्वदिति ।

॥ जातिचतुष्के बन्धप्रकृतीनां यन्त्रम् ॥

गुणस्था- गानि	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	नाम	गोत्र	अन्तराय	सर्वाग्रम्
ओ०मि०ष	५	९	२	२६	२	५८	२	५	१०९
सास्वा०	५	९	२	२४	०-२	४०	२	५	९४

पञ्चेन्द्रियजातौ गुणस्थानोक्त सामान्यबन्धोऽत्रागन्तव्यः । तथाहि—सामान्येन विंश-
त्युत्तरशत बन्धे प्राप्यते । मिथ्यात्वे सप्तदशोत्तरशत मास्वादाने एकाग्रशत मिश्रे चतु सप्तति-
रभिरते सप्तसप्तति वैश्वविरते सप्तपष्टि प्रमत्ते त्रिपष्टिरप्रमत्तेऽष्टपञ्चाशदेकोनपष्टिर्वा,
अपूर्वकरणप्रथमभागेऽष्टपञ्चाशत् ततः पञ्चमभागे षट्पञ्चाशत् सप्तमभागे षड्विंशतिर-
निवृत्तिप्रथमभागे द्वाविंशतिर्द्वितीयभागे एकविंशतिस्तृतीयभागे विंशतिश्चतुर्थभागे
एकोनविंशतिः पञ्चमभागेऽष्टादश । सुक्ष्मसम्पराये सप्तदश षपशान्तादौ एकाऽयोगिनि
बन्धाभाव । ओषधयन्त्रकमत्राणलोकनीयम् । पञ्चेन्द्रियजातौ तु बन्धस्थानानि तद्भङ्गाश्च
सामान्यबन्धोक्ता सर्वेऽप्यत्र वाच्या । ते च त्रयोदशसहस्राणि नवशतानि पञ्चचत्वारिंश-
दधिकानि भवन्ति । यन्त्राण्यपि धौघनद्वाच्यानि ।

॥ अथ कायमार्गणाया बन्धबन्धस्थानादीनि प्रोच्यन्ते ॥

पृथिवीजन्तरूपा बन्धप्रकृतयो बन्धस्थानानि तद्भङ्गाश्चेति सर्वं जातिचतुष्कयद्वाच्यम् ।
प्रसक्तये तु सर्वं पञ्चेन्द्रियजातिवद्वाच्यमिति । तैजसत्रायुकाधिकयोस्तु सामान्येन मिथ्या-
ष्टौ च जिनाहारकद्विषवैक्रियाष्टकनरत्रिकोद्योगोत्रवर्जपञ्चोत्तरशत बन्धे प्राप्यते, अन्यत्र
गत्तौ गमनाभावेन तिर्यक्प्रयोग्यस्यैव बध्यमानत्वादेतासा बन्धाभाव ।

॥ तैजसत्रायुकाधिकयो बन्धप्रकृतीनां यन्त्रकम् ॥

गुणस्था- गाम्	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	नाम	गोत्र	अन्तराय	सर्वाग्रम्
ओ०नि०ष	५	९	२	२६	१	५६	१	५	१०५

अथ बन्धस्थानान्युच्यन्ते—ज्ञानारणस्य पञ्चप्रकृत्यात्मक दर्शनावरणीयस्य नवप्रकृत्या-
त्मक मोहनीयस्य द्वाविंशतिप्रकृत्यात्मकमायुपस्तिर्याग्यूरूप गोत्रस्य नीचगोत्ररूपमन्तरायस्य
‘पञ्चप्रकृत्यात्मनमेवैक बन्धस्थान भवति । नाम्न’ पञ्च बन्धस्थानानि भवन्ति, तद्यथा-
पयोविंशति पञ्चविंशति षड्विंशतिरेकोनत्रिंशत्त्रिंशदिति । वेदनीयस्य द्वे बन्धस्थाने भवत-
स्तान्तरूपममातरूप ना । मिथ्याष्टष्टायप्येतेति ।

॥ तेजसवायुकायिकयोः सामान्येन मिथ्यात्वे च बन्धस्थानयन्त्रकम् ॥

गुणस्थानम्	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	नाम	गोत्र	अन्तराय
ओ० मि० च	१	२	२	१	१	५	१	१

अथ नाम्नो भङ्गा उच्यन्ते-त्रयोविंशतिबन्धस्थाने चत्वारो भङ्गा भवन्ति । पञ्चविंशतिबन्धस्थाने चतुर्विंशतिर्यतो मनुजप्रायोग्यबन्धाभावेन तत्प्रायोग्य एको भङ्गो न भवति । षड्विंशतिबन्धस्थाने षोडश, एकोनविंशति बन्धस्थाने विकलेन्द्रियप्रायोग्याश्चतुर्विंशतिः, तिर्यक्पञ्चेन्द्रियप्रायोग्या अष्टाधिरूपद्वचत्वारिंशच्छतानि भवन्ति । सर्वसख्यया द्वात्रिंशदधिकपद्वचत्वारिंशच्छतानि । त्रिंशति पद्वचत्वारिंशच्छतान्यष्टाधिकानि पञ्चेन्द्रियतिर्यक्प्रायोग्याणि भवन्ति, चतुर्विंशतिविकलेन्द्रियप्रायोग्याणि । सर्वसख्यया द्वात्रिंशदधिकपद्वचत्वारिंशच्छतानि भवन्ति । सर्वसख्ययाऽष्टाधिकत्रिनवतिशतानि भवन्तीति ॥

॥ नाम्नः सामान्येन मिथ्यादृष्टौ च बन्धस्थानभङ्गयन्त्रकम् ॥ सर्वाग्रम्-९३०८

बन्धस्थानानि	भङ्गा	कस्य प्रायोग्या कति भङ्गा	बन्धका
२३	४	अपर्याप्तैकेन्द्रियप्रायोग्या ४	तेजसपवनकायिका
२५	२४	प०प०प्रा० २० । अ०ति०प्रा० ३ । अ०ति०प०प्रा० १ ।	"
२६	१६	पर्याप्तगदरैकेन्द्रियप्रायोग्या १६	"
२९	४६३२	प०वि०प्रा० २४ । प०ग०ति०प०प्रा० ४६०८ ।	"
३०	४६३०	" "	"

॥ अथ योगमार्गणायां बन्धो बन्धस्थानानि च ॥

चतुर्विधे मनोयोगिनि चतुर्विधे वचनयोगिनि च पञ्चाक्षवद्वाच्यम् । केवलवचनयोगिनि विकलेन्द्रियवद्वाच्यम् । केवलकाययोगिन्येकेन्द्रियवद्वाच्यम् । औदारिककाययोगिनि तु मनुजवद्वाच्यम् । औदारिकमिश्रे आहारकद्विकदेवायुर्नरकत्रिकवर्जं चतुर्दशाग्रशतमोघे प्राप्यते, इह केचन शरीरपर्याप्तैरर्वाक् नरतिरश्चामौदारिकमिश्र देवनारकाणा वैक्रियमिश्रं च, शरीरपर्याप्तेरुर्ध्वं पुनः शेषपर्याप्तिमिरपर्याप्तानामप्यौदारिक वैक्रिय चेच्छन्ति, तदुक्तं-“कम्बुरलदुग्मपजे वेडविदुग्म च सन्निलद्विष्टे । पञ्जेसु डरलो विय” इति । तन्मतेनौदारिकमिश्रे आयुश्चतुष्कमपि न वध्नाति । जिनसुरद्विकवैक्रियद्विवचर्जं नरोत्तरशत मिथ्यादृष्टौ वध्नाति । सास्वादने जातिचतुष्कस्थावरचतुष्कातपहुण्डसेवात्तनपुसकवेदमिथ्यात्वायुर्द्विक विहाय चतुर्नवतिर्बन्धे प्राप्यते । स्त्यानर्द्धिन्निकानन्तानुबन्धिचतुष्कस्त्रीवेदनीचगोत्रदुर्भगत्रिकतिर्यग्द्विकमध्यसस्थानसहननचतुष्काशुभखगत्युद्योतत्रजा जिनसुरवैक्रियद्विकयुता चतुर्नवतिरेव पञ्चसप्ततिरनिरतसम्बन्धदृष्टा भवति । सयोगिनि सातमिति । यद्यप्यविरतसम्बन्धदृष्टायौदारिकमिश्रकाययोगे

मनुजद्विधौदारिकद्विकप्रथमसहजनमिति पञ्चकं न यज्ञाति, मनुजस्य तिरश्चक्षुर्न्युयुगुणस्याने दे-
 चप्रायान्मस्यैव धन्वभारादेवस्य नारकस्यच वन्धसद्भावेऽप्यौदारिकमिश्रयोगाभावाच्च, तथापि
 प्राच्यनूतनधन्वस्वामित्वे नरोदारिकद्विकप्रथमसहजनमिति पञ्चकमौदारिकमिश्रयोगी स-
 न्यग्दृष्टिर्बभूवतीत्युक्तमतोऽस्माभिरपि तथैवोक्तम् । तथा च—“निरयतिगसुरावहाहारग तु हिंसा
 चर्मासौ श्रुतिः—नरकत्रिकसुरायुराहारकद्विक विहितसमाहारद्विसमासं प्रकृतिपट्टं विंशत्युत्तरशतमध्या-
 विति शेषः, हिंसा शेषस्य चतुर्वंशाधिकशतस्य ११४ ‘वन्मिभ्रे’ त्वौदारिकमिभ्रे सामान्येन धन्व इति शेषः ।
 सुरद्विकभावनता सप्तमनरकपृथिव्या नरकद्विकभावनावद्भूतव्या इति पद्विंशतिगाथोत्तरार्धार्थः । अथौदा-
 रिकमिभ्रेऽपि गुणस्थानकविशिष्ट तमाद् ‘सुरदुगविचित्रियदुग तित्थ हिंसा सय नवग तु । षषति षरलमिस्से
 निच्छाजो जोगिणो साय’ ॥२७॥ श्रुति—सुरद्विकवैक्रियद्विक पूर्वोक्तमत्र क्षत्ररुपगर्भः समाहारद्वन्द्वः,
 तीर्थंकरनाम चेति प्रकृतिपञ्चकमनन्तरोक्तसामान्यधन्वाश्चतुर्वंशोत्तरशतविति गन्धते, ‘हिंसा’ परित्यज्य
 शेष नवाप्रगल्भौदारिकमिश्रयोगे सिध्यादृशस्तु यज्ञन्ति १०९ । तथा सयोगिनि औदारिकमिश्रयोग इति
 पूर्वेण योग, केवलिसमुद्धाते सप्तमषष्टिद्वितीयसमयेषु सातमेवैक १ यज्ञंतीति पूर्वेण संक्षेपः । अत्र
 यदुक्तमत’ सयोगिमहण तज्ञापवार्थम् । षष प्राक्तनगाथायाः ‘औदारिकमिभ्रे’ इति पदेऽनुवर्तमाने
 पुनस्तदुपादानं वक्रिङ्गाथाया सुखार्थमितिगाथार्थं ॥ २७ ॥ अथ सार्द्धगाथौदारिकमिश्रयोगे धन्व
 समर्थयज्ञाद्—निरयतिगहीणासोऽस्य तिरिनरधाव पि मोक्षु साणा वि । विरियाउविहीण पण्णवीसमुज्झितु
 अविरर गन्धे’ ॥ २८ ॥ ‘तित्थ वैउविदुग सुरदुगसहिय षरलमिस्से’ श्रुतिः—नरकत्रिकहीना पोडश
 प्रकृती, तथा तिर्यक्नपायुपी अपि नवोत्तरशतमध्यावनन्तरोक्तान्मुक्त्वा शेषां चतुर्नवति ९४ मौदारिक-
 मिश्रयोग इति पूर्वेण योगः । “साणावि” इति सासादनसम्यग्दृशोऽपि । अपिशब्दः समुच्चयार्थः ।
 यज्ञन्तीति प्राच्येन सम्बन्ध । तथा चतुर्नवतेर्मध्यातिर्यगायुर्विहीना पञ्चविंशति ‘उज्झित्वा’ परित्यज्य
 शेषाया सप्ततेः ‘तित्थ वैउविदुग सुरदुगसहिय’ इति प्राकृतवशात्तीर्थंकरनाम वैमियद्विकं सुरद्विकेस-
 हितमिति पञ्चप्रकृतिविसहितवाया ७५ औदारिकमिश्रयोगे ‘अविरर’ इति अविरतसम्यग्दृष्टि गुणस्थाने
 षष । एव गुणस्थानचतुष्क एवौदारिकमिश्रयोगोऽपि लभ्यते नान्यत्रेति । मिश्रत्वा चात्र कर्मणेनैव
 सह गन्तव्येति” इति प्राच्यमन्धस्वामित्वे । “‘वन्मिस्से’ त्ति वन्मिभ्रे औदारिकमिश्रयोगे
 ॥ १३ ॥ सम्प्रति धन्व उच्यते—‘आहारगद्य विणोहे षषदससव मिच्छि जिणपणगहीण) सासाणि
 षषनवइ विगा नरतिरिआऊ मुहुमतेर’ ॥ १४ ॥ श्रुति—विंशत्युत्तरशतमाहारकदिप्रकृतिपट्टं विंश-
 शेष चतुर्वंशाधिकशतमोषयन्धे प्राप्यते । अथ भावार्थं औदारिकमिश्र कर्मणेन सह, तच्चापर्याप्ताव-
 स्याया केवलिसमुद्धातावस्थाया या इत्यतिदेशे हि पूर्वमवादानन्तरभागतो जीवः प्रथमसमये कर्मणेनैव
 केवलेनाहारयति । तत्र परमौदारिकस्वाऽप्यारब्धत्वाद्दौदारिकेण कर्मणमिश्रेण योवच्छरीरस्य निष्पत्तिः ।
 केवलिःसमुद्धातावस्थाया द्वितीयप्राप्तमसमयेषु कर्मणेन मिश्रमौदारिकमिति । अर्पयात्तावस्थाया ष
 नाहारपपट्टं चप्यते इति वक्ष्येधः । केवलिसमुद्धातावस्थाया पुनरेकस्य सातस्यैव चन्वोऽभिधास्यते ।
 यदेष चतुर्वंशोत्तरशतमौदारिकमिश्रकाययोगी सिध्यात्ये जिननामादिप्रकृतिपञ्चकहीन शेष नवोत्तरे
 शतं यज्ञानि । स एव सासादने चतुर्नवति यज्ञाति, नवोत्तरशतमध्यान्मुक्त्वा नरतिर्यगायुपी द्धुर्मन्त्रि-

कादित्रयोदशप्रकृतीश्च, नरतिर्यगायुपोरपर्याप्तत्वेन सास्वाद्यने बन्धाभावात्, सूक्ष्मत्रिवादित्रयोदशप
 तु मिथ्यात् एव व्यपच्छिन्नप्रत्यया च ॥ १४ ॥ 'अगचउवीसाइ विणा जिणपणजुया अ स
 वृत्ति - प्रागुक्ता चतुर्नतिरन्तानुबन्ध्यादिचतुर्विंशतिप्रकृतीर्निना जिननामादिप्रकृतिपञ्चक्युता च प
 सप्ततिन्नामीदारिकमिश्रकाययोगी सम्यक्त्वे वध्नाति" इति नव्ययन्धस्वामित्वे देवेन्द्रसूरिपाद
 "मतोवाग्योगयोरोघो भद्र औदारिके नृणाम् । तन्मिश्रे शतमोघे तु चतुर्दशसमन्वितम् ॥ २६
 अत्राहारकपट्ट न ११४, मिथ्यात्वे जिनपञ्चकम् । सास्वाद्यने शत पङ्क्तिरुन ९४ पञ्चदशेति न ॥ २
 तिर्यङ्गरायुपी सूक्ष्मत्रयोदश तथैव च । अविरतसम्यग्दृष्टानेन स्यु पञ्चसप्तति ॥ २८ ॥ विनानन्त
 विंशतिका सजिनपञ्चकम् । सयोगकेवलस्थाने सातमेक सयोगिपु ॥ २९ ॥" इति संस्कृतबन्धस्वामित्

ननु देशविरते वैक्रियस्य, प्रमत्ते वैक्रियस्याहारकस्य चारभ्यमाणे तेन प्रारभ्यमाणेन स
 दारिकस्य मिश्रीभयनादौदारिकमिश्र स्यात्, तथा चाह प्रज्ञापनाटीकाकारः- "यदा पुन
 दारिकशरीरी वैक्रियलघिसम्पन्नो मनुष्य पञ्चेन्द्रियतिर्यग्योनिको वा पर्याप्तजादरवायुकायिको वा र्त्ति
 करोति तदौदारिकशरीररोग एव वर्तमान प्रदेशान् विक्षिप्य वैक्रियशरीररोग्यान् पुद्गलानादाय या
 क्रियशरीरपर्याप्त्या पर्याप्तिं न गच्छति तावद्वैक्रियेण मिश्रता व्यपदेशादौदारिकेण, तस्य प्रधानत्वात्, '
 माहारकेणापि सह मिश्रता द्रष्टव्या" इति । तथा चौदारिकमिश्रे देशविरतस्य सप्तपटे, प्रमत्तस्य
 त्रिपट्टेर्वन्धः स्यात् । स च कस्मान्नोक्त इति चेत् ? अत्रोच्यते, सूत्रे वैक्रियप्रारम्भकाले आ
 रकस्य च प्रारम्भकाले स्वीकृत औदारिकमिश्र, तथापि कर्मग्रन्थिकैरपर्याप्तावस्था, समुद्
 त च विहाय नान्यत्र स्वीकृतः, तदुक्तं श्रीमन्मलयगिरिपादैः- "वैक्रियाहारकारम्भकाले
 दारिकमिश्र सूत्रेऽभिहितमपि नेह प्रकरणेऽधिकृत, कर्मग्रन्थिकैर्गुणविशेषप्रत्ययसमुत्थलघिविशेषक
 तथा प्रारम्भकाले परित्यागकाले च वैक्रियस्याहारकस्य च प्राक्तन्यविवक्षया वैक्रियमिश्रसाहारकमिश्र
 चामिधानात्, तदभिभाषस्य चेद्दानुसरणात्" इति । अत एव देशविरते, प्रमत्ते चौदारिकमिश्रक
 योगे कर्मग्रन्थिकाभिप्रायेण बन्धो नोक्तः । कर्मणकाययोगेऽप्येवमेव वाच्यम् । केवलं च
 तिर्यगायुर्द्विक न बध्यते, तेनांघे द्वादशशतं प्राप्यते । मिथ्यात्वे जिनसुरवैक्रियद्वि
 यजं शेष सप्तशतं बध्यते । सास्वाद्यने जातिचतुष्कस्थावरचतुष्कातपहुण्डसेवाचर्त्तनपुनव
 दमिथ्यात्पर्यजं सप्तोत्तरशतं चतुर्नवतिर्भवति । अविरतसम्यग्दृष्टानन्तानुबन्धिचतुष्क
 वेदरत्यानङ्घ्रिकनीचगोत्रदुर्भगत्रिकोद्योततिर्यग्विक्रियसहस्रसहस्रानचतुष्काशुभख
 तियर्जा जिनसुरवैक्रियद्विषयुता चतुर्नवतिरेव पञ्चसप्ततिर्भवति । सयोगिनि तु कर्मण
 ययोगे सातमेव केवलं वध्नातीति ।

॥ औदारिकमिश्रे, कर्मणकाययोगे च बन्धप्रकृतियन्त्रम् ॥

गुणस्वा०	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	भोदनीय	आयु	नाम	गोत्र	अन्तराय	सर्वांग
भोधे	५	९	२	२९	२-०	६३	०	५	११४-१
मिथ्याये	५	९	२	२९	२-०	५८	२	५	१०९-१

सास्वादने	५	९	२	२४	०	४७	२	५	९४
अविरते	५	६	२	१९	०	३७	१	५	७५
सयोगिनि	०	०	१	०	०	०	०	०	१

तथा वैक्रियकाययोगे सामान्यदेवबन्धो वाच्य, तथाहि—सामान्येन चतुरश्रशत, मिथ्यात्वे द्युत्तरशत, सास्वादने पण्णपति, मिश्रे सप्तति, अविरते द्विसप्ततिरिति। वैक्रियमिश्रे तिर्य श्रायुष्करजं स एव भवति, देवनारकाणां पण्मासावशेष एवायुर्वध्यमानत्वेनापर्याप्तावस्थाया मायुर्वन्वाभावात्। तथा चौघे द्युत्तरशत, मिथ्यात्वे एकोत्तरशत, सास्वादने चतुर्नवति, अविरत एकसप्तति। यद्यपि देशविरतस्याम्नडादे, प्रमत्तस्य तु विष्णुकुमारादेर्नैक्रिय कुर्वतो वैक्रियमिश्रवैक्रियसभ्र श्रूयते, पर भवधारणीयैर्नैक्रिययोगस्यात्र गृहीतत्वादाधवा स्वल्पत्वा दन्यतो वा कुतोऽपि हेतो पूर्वाचाय स नोक्त। ननु वैक्रियमिश्रे मिश्रगुणस्थान कथं नोक्त? तत्र वैक्रियशरीरसभवात्, न च वैक्रियशरीरसभवेऽपि वैक्रियमिश्रस्यापर्याप्तावस्थाभावित्वे न मिश्रगुणस्थानस्य पर्याप्तावस्थाभावित्वेन तत्र न सभव इति वाच्य, मा भूद्देवनारकसम्बन्धि वैक्रियमिश्रम्, यत्पुन वैक्रियलब्धिमत मनुजतिरश्वा मिश्रसम्यक्त्वरता वैक्रियकरणसभवेन तत्प्रारम्भकाले वैक्रियमिश्र भवति तत्कस्मान्नाभ्युपगम्यते? इति चेन्न, तत्र वक्रियाकरणतो ऽन्यतो वा कुतोऽपि कारणान्नोक्त पूज्यैरतोस्माभिरपि तथैवोक्तम्, तदुक्त मलयगिरिपादैः—“तेषां वैक्रियकरणासभयतोऽन्यतो वा यत् कुतश्चित्कारणादाचार्येणान्यैश्च तन्नाभ्युपगम्यते” इति।

॥ वैक्रियकाययोगे बन्धप्रकृतियन्त्रकम् ॥

गुणस्थानकानि	ज्ञानाव०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	जायु	नाम	गोत्र	अन्तराय	सवाग्रम्
ओघे	५	९	२	२६	२	५३	२	५	१०४
मिथ्यात्व	५	९	२	२६	२	५२	२	५	१०३
सास्वादने	५	९	२	२४	२	४७	२	५	९६
मिश्रे	५	६	२	१९	०	३२	१	५	७०
अविरते	५	६	२	१९	१	३३	१	५	७२

॥ वैक्रियमिश्रकाययोगे बन्धप्रकृतियन्त्रकम् ॥

गुणस्था०	ज्ञानाव०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	जायु	नाम	गोत्र	अन्तराय	सवाग्रम्
ओघे	५	९	२	२६	०	५३	२	५	१०२
मिथ्यात्व	५	९	२	२६	०	५२	२	५	१०१
सास्वादने	५	९	२	२४	०	४७	२	५	९४
अविरते	५	६	२	१९	०	३३	१	५	७१

तथाऽऽहारकमिश्रकाययोगे त्रिपष्टिप्रकृतीना प्रमत्तगुणस्थानके बन्धो भवति, औत्सुक्य-
भावेनाप्रमत्तगुणस्थानाभावात् । आहारकशरीरकाययोगेऽप्येवमेव प्रमत्तगुणस्थाने त्रिपष्टि-
प्रकृतीना बन्धो भवति । नन्वप्रमत्त आहारकशरीरकाययोगो भवति, तदुक्तं—“एकारस
अपमत्ते मणवद्भाहारउरलवेडवा” इति । आहारकसत्कर्मा चाप्रमत्ते नियमेनैतद्व्यभ्रति, तदुक्तं
न्यायाचार्यैः—“यस्य हि तीर्थंकरमाहारक वा सत् स आहारकद्विक नियमात्तद्भाती” ति । तत
आहारककाययोगे ओघे पञ्चपष्टिप्रकृतीना बन्ध कथं न भवतीति चेत् ? सत्यम्, परमल्पत्वा-
दिकारणादन्यतो वा कुतश्चित्कारणात् बन्धस्वामित्वेऽप्रमत्तभावो न स्वीकृतः, तदुक्तं
प्राच्यबन्धस्वामित्वे—“तेवद्वाहारदुगे जहा पमत्तम्” वृत्तिः—“तेवद्वा” इति प्राकृतत्वाद्विभक्तिर्लोपे
त्रिपष्टेः ६३ कर्मप्रकृतीनागितिगम्यते, आहारकद्विके आहारकशरीरतन्मिश्रलक्षणयोगद्वये बन्धो, यथा
प्रमत्तस्येति पृथीमत्तस्योर्यं प्रत्यभेदाद्यथा प्रमत्ते प्रमत्तगुणस्थानके बन्धजद्वय वक्ष्यमाणस्यात्रापि
योजनादेव सवन्ध ” इति । तथा नव्यबन्धस्वामित्वे—“एवमाहारदुगि ओहो”-वृत्तिः—“आहार-
ककाययोगश्चतुर्दशपूर्वविद, आहारकमिश्रकाययोगश्च तस्यैवाहारकशरीरस्य प्रारम्भसमये परित्यागसमये
चौदारिकेण सह द्रष्टव्य । तत आहारकद्विके आहारकशरीरतन्मिश्रलक्षणे योगद्वये ओघः कर्मस्तवोक्तः
प्रमत्तगुणस्थानवर्ती त्रिपष्टिप्रकृतिबन्धरूप, एतत्काययोगद्वय हि लब्ध्युपजीवनात्प्रमत्तस्यैव न त्वप्र-
मत्तस्य” इत्युक्ता योगमार्गणाया बन्धप्रकृतयः ।

॥ आहारकद्विके बन्धप्रकृतियन्त्रम् ॥

गुणस्था०	ज्ञानाव०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	नाम	गोत्र	अन्तराय	सर्वाग्रम्
ओघे, पष्टे च	५	६	२	११	१	३२	१	५	६३

अथ योगमार्गणाया बन्धस्थानान्युच्यन्ते—तत्र मनोयोगचतुष्के, वाग्योगचतुष्के, चाद्या-
न्तिमयोः पञ्चप्रकृतिरूप बन्धस्थानं सूक्ष्मसम्पराय यावद्भवति । वेदनीयस्य प्रमत्त यात्रे द्वे
बन्धस्थाने भवत । परत सातारूपमेकमेव सयोगिकेवलिन यात्रद्भवति । दर्शनाप्रणस्य
प्रथमगुणस्थानद्विके नवक, मिश्रादिपष्टे, अपूर्वकरणप्रथमभागे च पट्टम्, अपूर्वकरणद्वि-
तीयभागात्सूक्ष्मसम्पराय यावच्च चतुष्कप्रकृतिरूप बन्धस्थान भवति । गोत्रस्याद्यगुणस्था-
नद्विके द्वे द्वे भवत । मिश्रादौ उच्चैर्गोत्ररूपमेकमेव बन्धस्थान भवति । आयुषश्चत्वारि
मिथ्यादृष्टी, नरकायुर्वर्जं त्रीणि सासादने, मिश्रे बन्धस्थान नास्ति, आयुषो बन्धाभावात्,
अविरते नरदेवायूरूपे द्वे, देशविरत्यादित्रिके देवायूरूपमेकमेव बन्धस्थान भवति । मोह-
नीयस्य दश बन्धस्थानानि भवन्ति, तद्यथा—द्वाविंशति, एकविंशति, सप्तदश, त्रयोदश,
नव, पञ्च, चतस्रः, तिस्र, द्वे, एका चेति । मिथ्यात्वे द्वाविंशति, सासादने एकविंशति,
मिश्रद्विके सप्तदश, देशविरते त्रयोदश, प्रमत्ते नव, अप्रमत्ते नव, अपूर्वकरणे नव, अनि-
वृत्तिकरणे च पञ्चचतुस्त्रिव्येकप्रकृत्यात्मकानि भवन्तीति । नान्नोऽष्टी बन्धस्थानानि भवन्ति,

तद्यथा-त्रयोविंशति, पञ्चविंशति, षड्विंशति, अष्टाविंशति, एकोनविंशत्, त्रिंशद्, एकत्रिंशद्, एका चेति । तत्राद्यानि षड् मिथ्यात्वे, सासादनेऽष्टाविंशत्येकोनत्रिंशत्त्रिंशद्द्रूपाणि त्रीणि, मिश्रेऽष्टाविंशत्येकोनत्रिंशद्द्रूपे द्वे, अविरत्तसम्यग्दृष्टावष्टाविंशत्येकोनत्रिंशत्त्रिंशद्द्रूपाणि त्रीणि, देशविरत्तेऽष्टाविंशत्येकोनत्रिंशद्द्रूपे द्वे, प्रमत्तेऽप्यष्टाविंशत्येकोनत्रिंशद्द्रूपे द्वे, अप्रमत्तेऽष्टाविंशत्येकोनत्रिंशद्द्रूपे त्रिंशद्द्रूपे त्रिंशद्द्रूपे चत्वारि, अपूर्वकरणेऽष्टाविंशत्येकोनत्रिंशद्द्रूपे त्रिंशद्द्रूपे त्रिंशद्द्रूपे चत्वारि, अनिष्टकारणे, सूक्ष्मसम्पराये च यद्वा कीर्त्तिरूपमेकमेव भवति । नाम्न प्रागुक्ता सर्वेष्वप्यत्र भङ्गा वाच्या ।

॥ मनोवागष्टके बन्धस्थानयन्त्रम् ॥

गुणस्या०	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	नाम	गोत्र	अन्तराय
जोधे	१	३	२	१०	४	८	२	१
मिथ्यात्वे	१	१	२	१	४	६	२	१
सासादने	१	१	२	१	३	३	२	१
मिश्रे	१	१	२	१	०	२	१	१
अविरत्ते	१	१	२	१	२	३	१	१
देश० प्रमत्ते० च०	१	१	२	१	१	२	१	१
प्रमत्ते	१	१	१	१	१-०	४	१	१
अपूर्वकरणे	१	२	१	१	०	५	१	१
अनिष्टकारणे	१	१	१	५	०	१	१	१
सूक्ष्मसम्पराये	१	१	१	०	०	१	१	१
उ० शी० स० च	०	०	१	०	०	०	०	०

तथाहारिकनाययोगे मनोवागष्टकात् यो विशेष स उच्यते-अविगत्यादिचतुष्टके देवाय रूपमेकमेव बन्धस्थान भवति । मिश्रगुणस्थाने नाम्नोऽष्टाविंशतिरूपमेकमेव बन्धस्थान भवति । अविरत्तसम्यग्दृष्टावष्टाविंशत्येकोनत्रिंशद्द्रूपे द्वे भवत, नाम्नो भङ्गा मनुजगतिवन्त्रयोदश सहस्राणि नवशतानि सप्तत्रिंशदधिकानि भवन्तीति ।

॥ औदारिककाययोगे घन्धस्थानयन्त्रम् ॥

गुणस्था०	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	नाम	गोत्र	अन्तराय
ओषे	१	३	२	१०	४	८	२	१
मिथ्यात्वे	१	१	२	१	४	६	२	१
सास्वादने	१	१	२	१	३	३	१	१
मिश्रे	१	१	२	१	०	१	१	१
नवि० देश० प्र०	१	१	२	१	१	२	१	१
अप्रमत्ते	१	१	१	१	१-०	४	१	१
अपूर्वकरणे	१	२	१	१	०	५	१	१
अनिवृत्तिकरणे	१	१	१	५	०	१	१	१
सूक्ष्मसम्प्राये	१	१	१	०	०	१	१	१
उपशा-तमोद्दे	०	०	१	०	०	०	०	०

तथौदारिकमिश्रकाययोगे मिथ्यात्वसासादनाविरतिरूपे गुणस्थानत्रिके ज्ञानावरणान्तराययोः पञ्चप्रकृतिरूप घन्धस्थान भवति । वेदनीयस्य गुणस्थानत्रिके द्वे द्वे भवतः । सयोगिनि सातारूपमेकमेव भवति । दर्शनावरणीयस्याद्यगुणस्थानद्विके नवप्रकृत्यात्मकमविरते च पट्टप्रकृत्यात्मक भवति । गोत्रस्याद्यद्विके द्वे द्वे भवतः । अविरते उच्चैर्गोत्ररूप भवति । आयुषो मिथ्यात्वे द्वे भवतः, श्लेषगुणस्थानेषु नास्ति घन्ध । मोहनीयस्य मिथ्यात्वे द्वाविंशतिः, सासादने एकविंशतिः, अविरते च सप्तदश भवन्ति । नाम्नः पट्ट घन्धस्थानानि भवन्ति, तद्यथा-त्रयोविंशतिः, पञ्चविंशतिः, षड्विंशतिः, अष्टाविंशतिः, एकोनत्रिंशत्, त्रिंशदिति । तत्र मिथ्यादृष्टावष्टाविंशतिवर्जानि पञ्च भवन्ति । सासादने एकोनत्रिंशत्त्रिंशद्रूपे द्वे भवतः । अविरतेऽष्टाविंशत्येकोनत्रिंशद्रूपे द्वे भवत इति ।

॥ औदारिकमिश्रे घन्धस्थानयन्त्रम् ॥

गुणस्था०	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	नाम	गोत्र	अन्तराय
ओषे	१	२	२	३	२	६	२	१
मिथ्यात्वे	१	१	२	१	२	५	०	१
सासादने	१	१	२	१	०	२	२	१
अविरते	१	१	२	१	०	२	१	१
सयोगिनि	०	०	१	०	०	०	०	०

नाम्नो भङ्गा उच्यन्ते, तद्यथा—त्रयोविंशती चत्वारः, पञ्चविंशती पञ्चविंशति, षड्विंशती षोडश, अष्टाविंशताष्टौ, एकोनत्रिंशत्यष्टचत्वारिंशदधिकद्वानवतिशतानि, त्रिंशति च द्वात्रिंशदधिकपट्चत्वारिंशच्छतानि भवन्ति । सर्वाणि त्रयोदशसहस्राणि नवगतानि त्रयस्त्रिंशदधिकानि भवन्ति । मिथ्यादृष्टौ सम्यग्दृष्टिसत्कपोडशव्यतिरिक्ता शेषान्त्रयोदशसहस्राणि नवशतानि सप्तदशधिकानि भवन्ति । सास्वादने पण्णवतिशतानि भवन्ति । अपरितमस्यग्दृष्टौ षोडश भवन्ति ।

॥ औदारिकमिश्रे नाम्नो बन्धस्थानभङ्गयन्त्रकम् ॥ सर्वाग्रम् १३९३३

वन्धस्थानानि	भङ्गसंख्या	वस्य प्रायोग्या कति भङ्गा	वन्धका
२३	४	अपवातेकेन्द्रियप्रायोग्या	४ तिर्यगरा
२४	२५	५० पुनेन्द्रियप्रायोग्या	२० "
		अप० विकलेन्द्रियपञ्चाक्षतिर्यग्रप्रायोग्या	५ "
२६	१६	५० पुनेन्द्रियप्रायोग्या	१६ "
२८	८	देवप्रायोग्या	८ सम्यग्दृष्टिमनुजा
२९	४२४८	५० विकलेन्द्रियप्रायोग्या	२४ तिर्यगरा
		५० पञ्चन्द्रियतिर्यक्प्रायोग्या	४६०८ "
		५० मनुजप्रायोग्या	४६०८ "
		५० देवप्रायोग्या	८ सम्यग्दृष्टिनरा
३०	४६३३	५० विकलेन्द्रियप्रायोग्या	२४ तिर्यकमनुजा
		५० पञ्चाक्षतिर्यक्प्रायोग्या	४६०८ "

॥ औ० मि० मिथ्यादृष्टौ नाम्नो बन्धस्थानभङ्गयन्त्रकम् ॥ सर्वाग्रम् १३९१७

वन्धस्थानानि	भङ्गसंख्या	वस्य प्रायोग्या कति भङ्गा	वन्धका
२३	४	अपवातेकेन्द्रियप्रायोग्या	४ तिर्यगरा

२५	२५	अप० विकलाक्षप्रायोग्या	३	तिर्यग्नरा
		१ ,, पञ्चाक्षनिर्व्यंशरप्रायोग्या	२	"
		पर्याप्तिकाक्षप्रायोग्याः	२०	"
२६	१६	पर्याप्तिकाक्षप्रायोग्या	१६	"
२९	९२४०	प० निरुलाक्षप्रायोग्या	२४	"
		,, पञ्चाक्षनिर्व्यंशरप्रायोग्या	४६०८	"
		,, मनुजप्रायोग्या	४६०८	"
३०	४६३२	प० विकलाक्षप्रायोग्या	२४	"
		,, पञ्चाक्षनिर्व्यंशरप्रायोग्या	४६०८	"

॥ औ० मि० सास्वादने नाम्नो बन्धस्थानभङ्गयन्त्रम् ॥ सर्वाग्रम् ९६००

बन्धस्था०	भङ्गसरया	कस्य प्रायोग्या कति भङ्गा	बन्धका.
२९	६४००	प० पञ्चाक्षतिर्यंशरप्रायोग्या	तिर्यंशमनुजा
		,, मनुजप्रायोग्या	"
३०	३२००	प० तिर्यंशपञ्चेन्द्रियप्रायोग्याः	"

॥ औ० मि० अविरतसम्यग्दृष्टौ नाम्नो बन्धस्थानभङ्गयन्त्रम् ॥ सर्वाग्रम् १६

बन्धस्था०	भङ्गसरया	कस्य प्रायोग्या कति भङ्गा.	बन्धका
२८-२९	८-८	देवप्रायोग्या	सम्यग्दृष्टिनरा

कर्मणकाययोगे पण्णा कर्मणा बन्धस्थानान्यौदारिकमिश्रकाययोगवद्वाच्यानि, नवरं प्रायुषो बन्धाभावेन बन्धस्थाने न विद्यते । नाम्नो बन्धस्थानानि पद् भवन्ति, तद्यथा-त्रयो-
 वेदातिः, पञ्चविंशतिः, पड्विंशतिः, अष्टाविंशतिः, एकोनत्रिंशत्, त्रिंशच्चेति । तत्र मिथ्या-
 ष्टाष्टाविंशतियर्जानि पञ्च भवन्ति । सास्वादने एकोनत्रिंशद्भिः शूद्रूपे द्वे भवतः ।
 अविरतेऽष्टाविंशत्येकोनत्रिंशद्भिः शूद्रूपाणि त्रीणि भवन्ति ।

॥ कार्मणकाययोगे बन्धस्थानयन्त्रम् ॥

गुणस्था०	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदीय	मोहनीय	आयु	नाम	गोत्र	अन्तराय
धोषे	१	२	२	३	०	६	२	१
मिथ्यात्वे	१	१	२	१	०	५	२	१
सास्वादने	१	१	२	१	०	२	२	१
अविरते	१	१	२	१	०	३	१	१
सयोनिनि	०	०	१	०	०	०	०	०

नाम्नो भङ्गा उच्यन्ते—त्रयोविंशतौ चत्वार, पञ्चविंशतौ पञ्चविंशति, षड्विंशतौ षड्विंशति, अष्टाविंशतावष्टौ, एकोनत्रिंशत्यष्टचत्वारिंशदधिकद्वानवतिशतानि, त्रिंशति च चत्वारिंशदधिकपट्टचत्वारिंशच्छतानि भवन्ति । सर्वसख्ययैकचत्वारिंशदधिकनवशतानि त्रयोदशसहस्राणि भवन्ति । मिथ्यादृष्टौ त्रयोविंशतौ चत्वार, पञ्चविंशतौ पञ्चविंशति, षड्विंशतौ षड्विंशति, एकोनत्रिंशति चत्वारिंशदधिकद्विनवतिशतानि, त्रिंशति द्वात्रिंशदधिकानि पट्टचत्वारिंशच्छतानि भवन्ति । सर्वसख्यया सप्तदशाधिकानि नवशतानि त्रयोदशसहस्राणि भवन्ति । सास्वादने एकोनत्रिंशति चतुःपष्टिशतानि, त्रिंशति च द्वात्रिंशच्छतानि, सर्वसख्यया पण्णवतिशतानि भवन्ति । अविरतसम्यग्दृष्टावष्टाविंशतावष्टौ, एकोनत्रिंशत्यष्टौ, त्रिंशति चाष्टौ, सर्वसख्यया च चतुर्विंशतिर्भवतीति ।

॥ कार्मणकाययोगे नाम्नो बन्धस्थानभङ्गयन्त्रकम् ॥ सर्वाग्रम् १३९४१

बन्धस्था०	भङ्गसख्या	कस्य प्रायोग्या कृति भङ्गा	बन्धका
२३	४	अपर्याप्तैकाक्षप्रायोग्या	तिर्यङ्मनुजा
२५	२५	अपर्याप्तविकल्पाक्षपञ्चाक्षतियमरप्रायोग्या	,
		पर्याप्तैकाक्षमा० सूक्ष्मसाधारणाभ्यां	"
		" " प्रत्येकाभ्यां	"
		" साद्वरसाधारणाभ्यां	"
		" साद्वरप्रत्येकाभ्यां	नारकवज्रनिगतिका

२६	१६	प० विकाश प्रा० आतपेन, उद्योतेन च	१६	ना० घजप्रियातिका
२८	८	देवप्रायोग्या	८	सम्यग्दृष्टितियभरा
२९	९२४८	प० विकलाक्षप्रायोग्या	२४	तियभरा
		„ पञ्चाक्षतियंभप्रायोग्या	४६०८	चतुर्गणिका
		„ मनुजप्रायोग्या	४६०८	„
		देवप्रायोग्या	८	सम्यग्दृष्टयो नरा
३०	४६४०	प० विकलाक्षप्रायोग्या	२४	तियभरा
		„ पञ्चाक्षतियंभप्रायोग्या	४६०८	चतुर्गणिका
		„ मनुजप्रायोग्या	८	सम्यग्दृष्टिदेवनारका

॥ का० मिथ्यादृष्टौ नाम्नो बन्धस्थानभङ्गयन्त्रकम् ॥ सर्वाग्रम् १३९१७

बन्धस्था०	भङ्गसंख्या	कस्य प्रायोग्या कति भङ्गाः	बन्धका	
२३	४	अपयसैकाक्षप्रायोग्या	४ तियभरा	
२५	२५	अपयसैकाक्षपञ्चाक्षतियंभप्रायोग्या	५	„
		पर्यासैकाक्षप्रा० सुदमसाधारणाभ्यां	४	„
		„ „ प्रत्येकाम्या	४	„
		„ वादरसाधारणाभ्यां	४	„
		„ वादरप्रत्येकाम्यां	८	नारकवजप्रियातिकाः
२६	१६	„ आतपेन, उद्योतेन च	१६	„
२९	९२४०	प० विकलाक्षप्रायोग्या	२४	तियभरा
		„ पञ्चाक्षनियंभप्रायोग्या	४६०८	चतुर्गणिका
		„ मनुजप्रायोग्या	४६०८	„
३०	४६३२	प० विकलाक्षप्रायोग्या	२४	तियभरा
		„ पञ्चाक्षनियंभप्रायोग्याः	४६०८	चतुर्गणिका

॥ का० सास्वादनगुणस्थाने नाम्नो वन्धस्थानभङ्गयन्त्रकम् ॥ सर्वाग्रम् ९६००

वन्धस्थाने	भङ्गसख्या	कस्य प्रायोग्या कति भङ्गाः	वन्धका
२९	६४००	प०पञ्चाक्षतिर्थकप्रायोग्याः	३२००
		„ मनुजप्रायोग्या	३२००
३०	३२००	प०पञ्चाक्षतिर्थकप्रायोग्या	३२००

॥ का० अविरतसम्यग्दृष्टौ नाम्नो वन्धस्थानभङ्गयन्त्रम् ॥ सर्वाग्रम् २४

वन्धस्था०	भङ्गसख्या	कस्य प्रायोग्या कति भङ्गा	वन्धकाः
२८	८	देवप्रायोग्या	सम्यग्दृष्टिविपन्नरा
२९	८	देवप्रायोग्याः	मनुजा
		अथ मनुष्यप्रा० सामान्यतोऽतगता वेदितव्याः	„
३०	८	मनुजप्रायोग्या	सम्यग्दृष्टयो देवा

तत्त्वार्थवृत्तौ तु “ननु च विप्रहृतिसमापन्नं कार्मणेन योगेन भवात्तर सकाममिति तत्कथं निरुपभोगमन्त्य” (अ० २ सू० ४५-अस्य भाष्यम्-“अन्वयमिति सूत्रकसप्रामाण्यात् कार्मणमाह ।

१ अस्य भाष्यस्य वृत्ति-“अन्वयमिति सूत्रकसप्रामाण्यादित्यादिभाष्यम्” । अन्ते अथमन्वयम्, कस्यान्वयमिति वेदुः । अत आह-सूत्रकसप्रामाण्यादौदारिकादिशरीराणां चतुर्णां पर्यन्तवर्तिकार्षणमाह, सूत्रकारादविभक्तोऽपि हि भाष्यकारो विभागात्प्रवृत्तयति, च्युच्छित्तनपसमाध्रयणात् । औदारिकादिशरीरचतुष्टयपर्यन्तवर्ति तत् ‘निरुपभोगम्’ निरुपभोगो निरुपभोगम्, उपभोगो वक्ष्यमाण मतिरिच्छिष्ट एव, हृदमावाभिरुपभोगमुच्यते । क पुनरसातुपभोगो यमधिष्ठितो च्यते निरुपभोगम्? अत आह-न सुखदु खे तेनोपसृज्येते इति । मनोशामनोऽज्ञानादिविषयसंगर्भेण च भुङ्क्ते न तेनोपसृज्येते, निरुपभोगेन्द्रियभावाद्गुणैर्द्रव्यसन्निधौ सत्यपि, उभयेऽपि हि शब्दादयो विषया निरुपभोगेन्द्रियपरिहृष्टेन कामणेन गोपभोक्तुं शक्यत इति निरुपभोगम् असद्भ्यातसमयनिवृत्तश्च ह्यप्रत्यक्ष सुखदु खोपभोग, विप्रहृतेषु च सुखसमयपरत्वात् सोऽयुक्त, तथा न तेन कर्म बध्यते, न वेद्यते, नापि निर्जीयते ह्यथ । उपभोगे निरुपभोगप्रवृत्ततायामिदमाह-पते, तेन कार्मणेन वपुषा न खलु कर्म बद्धु पायते, अभिष्यक्तकारणमावात्, कारणैर्हृत्तौ व्यापारमातनोति पाणिपादयोः प्रादिभि, तद्यथा-औदारिकादिशरीरी मनोऽनिसन्धानपूर्वकमाहृष्याकर्णोन्त शिलीमुख शृङ्गवज्राय क्षिपति, असत्प्रकाशपादि बहु भाष्यते, अदृक्प्रविणमतादौते पाप्यादिना, घोषितमभिगच्छति सकलकायव्यापारेण, परिपुष्कति मनोवाकाशव्यापारे, एवमेव कर्मव्यकारणकलापसदा न समरत्यभिव्यक्तस्वरूप कार्मणे, तदि पाणिपादमुखयोश्च नाशयपद्यदिभिर्मुक्त मनोवागुप्यापारहित च, अतो न हिंसापापवदृष्ट तेन कर्म बध्यते, तथा तेन न वेद्यते न निर्जीयते या एव विद्याभ्रवजितकर्म तेन शरीरकेण नानुभूयते, तस्य सुपभोगो नारकादिवगतिः प्राग्वगतौ अपवदृष्टत्वात् । औदारिकवैद्विद्यामावाद्य अतुभूयमानमेवेह निर्जीयते, नीरसतामापाद्यमान परिशद्व्यप्रमदनेभ्यः प्रत्यक्षेणैव नाममुत्तरसत्तुभूयमकवद्विर्जीणमुच्यते, न चैतत् तद्व्यामवस्थायाम् मनोप्यापारात्वात् प्रति

सत् निरुपभोगम्, न सुखदु खे तेनोपभुज्येते, न तेन कर्म बध्यते, न वेद्यते, नापि निर्जीर्यते इत्यर्थः । शेषानि तु सोपभोगानि यस्मात् सुखदु खे वैरुपभुज्येते, कर्म बध्यते, वेद्यते, निर्जीर्यते च तस्मात् सोपभोगानि”) इति वक्ष्यते, अयमेव हि तस्योपभोगो यदुत भवान्तरसद्भ्रान्तिरिति । वच्यते, विशिष्टः सूत्रे सुखदु खयोरुपभोगः, कर्मबन्धानुभवो, निर्जरालक्षणश्च प्रतिपेत्यते, न चेष्टारूप इति । अथ कथं सूत्रमिदम्— “ज्ञानं च न मते ? अथ जीवे एयति वेद्यश्च चलति कदति ताव च न णाणावरणजिज्ञेण ज्ञाय अन्तराङ्गण बद्धति ? इता गोयमा !” कार्मणयोगकाले चाग्नि चलन तदकथ बन्धादिलक्षणोपभोगप्रतिषेधः ? उच्यते, भवस्थमाश्रित्य भगवता सूत्र प्राणायि, ज्ञानावरणाद्याश्रवाणा तदैव सद्भावात् । अपि च अन्तः फालः समयद्वय बन्धनोपभोगेनाभिसम्बन्ध इति । स्याद्वा फाययोगप्रत्ययतत्त्वत्र बन्धः, स तु न विवक्ष्यते भाष्यकारेण । ज्ञानावरणाद्याश्रवविशेषाहितबन्धनिराकारसूत्र व्याख्यास्यते” इति ।

पुरुषसहजोऽतिक्रोमिदाः । तथा कार्मणं हि कर्मसहात स सोपभोगो भवति, नोपभोगक, औदारिकाश्रयमेवेति चेत्, न, बाह्येन्द्रियपक्षतामद्गीहृत्लोपभोगोपभोगोपचारिकसख्यन्त प्रसिद्धम्, अतोऽभिव्यक्तसुखदु खकर्मोनुबन्धानुभव निजरालक्षणमुपभोगमाधाय चेतसि कार्मणमनुपभोगमध्यगायि सूरिणा । इत्येवमुपात्तप्रतिविशिष्टोपभोगव्यतिरिक्तोपभोगेन यदि तद्विभक्तम्बध्यते गमनादानादिक्रियारूपेण कृपाययागप्रत्ययेन बन्धेन न कश्चिद्दोषः । एवविधाः सर्वयोपभोगस्तस्य प्रतिषिध्यते नोपभोगसामान्यमिति । अथ कार्मणव्यतिरिक्तानि शरीराणि कथं प्रतिपत्तव्यानीति ? अत आह 'शेषानि तु सोपभोगानी'त्यादि भाष्ये । उक्त कार्मणम्, तद्यतिरिक्तान्यौदारिकवैकियाहारकतेजसानि शेषतश्चेनाभिधिभिमतानि, तानि च सोपभोगानि प्रतिपत्तव्यानि । कथम् ? औदारिके तावद्विद्युत्पुष्करणेन्द्रियमज्जावादिष्टानिष्टविषयसम्बन्धी सत्यां सुखदु खोपभोगः, परिस्पृष्टपरिनिष्पृष्टपाणिपादाद्यययकलापरवाद्य भ्राम्यताद्याश्रवद्वारवर्तिष्या कर्मबन्धानुभवनिर्जरा मिद्धा, वैद्विषेऽप्येवमेव भावना कार्वा, आहारके तु शरीरेन्द्रियामिष्यसौ सत्यां सुखदु खोपभोगा सम्भवति । न च प्रमत्त इत्युक्तं प्राक् को दोषः ? सत्यामपि शब्दाद्युपलक्ष्यो न प्रमाद्यस्तस्याम्, 'भजनस्थित्यनुमाद्युपगुणाः एवमी शब्दाद्यो विषया न मनस्विनः परितोपमाधानु क्षमा' इत्यस्त्वतावगमपूर्विका वैराग्यवासा नामेवाधिसन्ति, न ह्येकैवाप्याति, निर्दां वा समादत्ते, किन्तु यथावस्थिततया स्वसङ्ख्यविहयविरचनो विषय तादृ विषयान् स विद्वात् परिणमयति । कर्मबन्धानुभवनिर्जराणि त्वस्य तथाविधाश्रवजनिताति न सम्भाष्यन्तेऽप्रमत्तजादेव, न चावश्य कार्मणे सम्भवतां सकलेनोपभोगेन तत्र भवितव्यम्, सुखदु खोपभोगेनापि हि भोगवदेवेत्यते, न निरुपभोग यथासम्भवमर्थप्रतिषेधे सामान्यतो वा सम्भव, अनुभवनिर्जरेण तु प्राक् कृतकर्मोऽपि ह्य, कर्मबन्धप्रत्यप्रमात्तावदुपभोगः, तथाविधो भोगप्रत्ययः पुनः केवटिनोऽपि न निवर्तत एवेति प्रतिपत्तव्यम् । तेजयशरीरेण तेजमिनिष्ट द्वां धीरिति मनस परितोपसुखमापाद्य ज्ञायते परमानन्द, तथाऽनुमाद्यपक्षे विचारितेनेतिहासं परिश्राने यानिनि प्रीतेरनुपानायाः प्रादुर्भावः । तु ह्यमपि वेद्यते तत्र प्रभाषादिभिष्यलपता परिरक्षितस्य द्विषोऽन्यस्य वा स्वनिष्टते तेजस्यप्रभवति समागप्यकण्डुमुपकटुं वा तेजयशरीरमात्रं स्फुटमेव । एष एवविषयानुगुणोपभोगस्तैजसनिमित्त इति तेन द्वारेणोपजायते अतस्तेन सुखदु खे उपभुज्येते, शोषानुमहमवगतात् तद् द्वारेणैव पुण्यस्तरपुण्यस्य वा बन्धः, तत्पूर्विके एवानुभवनिर्जरे न प्रतिषेधुं पायते, अतश्चपि सोपभोगम्, समुद्घातनिसर्गात्मन्वात् । अग्निमत्स्यपमेतदेव मण्डप, यत् पुनः सबदा समस्ति सर्वप्राणिषु तत् कथं सोपभोगम् ? तत्रपि हि परिश्रुतीताहारपाककारित्यात् सम्यक् परिणामापादानात् सुखमापते, तद्विपरीततथा तु व्याप्रियमाण तदेव दु खाय सम्यघत, कर्मबन्धानुभवनिर्जरास्तु प्रायेकं तस्य न सम्भाष्यन्ते, औदारिकादिसहवर्तिष्यात्, अतः पूर्वकेऽप्युपभोगेन सोपभोग भवाद्येति मा न परिदुषः । शेषानि तु सोपभोगानि ह्यस्यैव यवनस्य विषयद्वारेण भाष्यमणया, 'यस्मादित्यादि' भ्येभ्योपभोगेभ्योपभोगानि मा प्रदीद कश्चिद्वा सुखदु ख्या सूत्रिराधे । औदारिकादिभिः सुखदु खोपभोगाः कर्मबन्धानुभवनिर्जराश्च व्याख्यातव्यायव क्रियन्ते तस्मात् सोपभोगानि इति निगमनम्, कार्मणमपहायेकं शेषाभ्येय विषेणोपभोगेन सोपभोगानीति ॥ ४५ ॥”

तथा वैक्रियकाययोगे, तन्मिश्रे च वन्धस्थानानि तद्गद्गाश्च सामान्येन देवगतिवद्वाच्याः।
मिश्रे च मिश्रगुणस्थान न वाच्यम्। स्वामित्वे एकोनत्रिंशति, त्रिंशति च नारका अपि
वाच्याः। अत एव तद् यत्र पुनरपि लिख्यते।

। वैद्विके नाम्नो भङ्गयन्त्रम्। १३८५६

। मिथ्या० भङ्गयन्त्रम् १३८४८

वन्ध- स्था०	भङ्ग स०	कस्य कति भङ्गा	वन्धका
२५	८	५० वा० ५० प्रा०	८ देवा
२६	१६	" " १६	" "
२९	९२१६	५० ति० प्रा० ४६०८	देवनारका
		" मनुजमा० ४६०८	" "
३०	४६१६	५० ५० ति० प्रा० ४६०८	
		" मनुजमा० ८	स० देवनार०

वन्ध- स्था०	भङ्ग स०	कस्य प्रा०	वन्धका०
२५	८	५० वा० ५० प्रा०	८ देवाः
२६	१६	" " १६	" "
२९	९२१६	५० ५० ति० प्रा० ४६०८	देवनारका
		" मनुजमा० ४६०८	" "
३०	४६०८	५० ति० प्रा० ४६०८	" "

। मिश्रे भङ्गयन्त्रम्। स० ८

। सास्वा० भङ्गयन्त्रम्। स० ९६००

वन्ध- स्था०	भङ्ग स०	कस्य प्रा०	वन्धका
२९	६४००	५० ति० प्रा० ३२००	देवनारका
		" मनुजमा० ३२००	" "
३०	३२००	५० ति० प्रा० ३२००	" "

वन्ध- स्था०	भङ्ग स०	कस्य प्रा०	वन्धका
२९	८	५० मनुज प्रा०	देवनारका

। अविरतौ भङ्गयन्त्रम्। स० १६

वन्ध- स्था०	भङ्ग स०	कस्य प्रा०	वन्धकाः
२९- ३०	८-८	५० मनुजा० प्रा० ८-८	देवनारका

तथाऽऽहारकद्विके ज्ञानान्तरणान्तराययो पञ्चप्रकृत्यात्मक, दर्शनावरणस्य पद्मप्रकृत्या
मक, वेदनीयस्य सातारूपमसानारूप च, गोत्रस्योच्चगोत्ररूपम्, आयुषो देवायूरूप, मोह
नीयस्य नयप्रकृत्यात्मक, नाम्नाश्चाष्टाविंशतिरूपमेकोनत्रिंशद्रूप वा वन्धस्थान भवति। नाम्नो
भङ्गा षोडश भवन्ति। यन्त्राणि स्वयं भावनीयानि।

॥ आहारकद्विके वन्धस्थानयन्त्रम् ॥

गुणव्या०	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	नाम	गोत्र	अन्तराय
प्रमत्त	१	१	२	१	१	२	१	१

॥ अथ घेदमार्गणाया वन्धवन्धस्थानानि भङ्गाश्च ॥

तथा वेदत्रिके नव गुणस्थानानि भवन्ति । तत्र च वन्धप्रकृतयो, वन्धस्थानानि, वन्ध-
स्थानभङ्गाश्चेत्यादिकं सर्वमपि पञ्चेन्द्रियवद्वाच्यम् । नगर मोहनीयस्य चत्वारि वन्धस्था-
नानि चतुस्त्रिंशद्वेकरूपाणि न भवन्तीति । नाम्नो वन्धस्थानभङ्गकयत्राणि प्राक्सामान्य-
वन्धस्थानोक्तान्यत्र वाच्यानीति ॥

॥ वेदत्रिके वन्धप्रकृतियन्त्रम् ॥

गुणस्था०	क्षाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	नाम	गोत्र	अन्तराय	सर्वाप्रम्
ओषे	५	९	२	२६	४	६७	२	५	१२०
मिथ्यात्वे	५	९	२	२६	४	६४	२	५	११७
सास्त्रादने	५	९	२	२४	३	५१	२	५	१०१
मिश्रे	५	६	२	१९	०	३६	१	५	७४
अविरते	५	६	२	१९	२	३७	१	५	७७
देशविरते	५	६	२	१५	१	३२	१	५	६७
प्रमत्ते	५	६	२	११	१	३२	१	५	६३
अप्रमत्ते	५	६	१	९	१-०	३१	१	५	५८-५९
अपूर्वक० प्र०	५	६	१	९	०	३१	१	५	५८
अ० २-६ भा०	५	४	१	९	०	३१	१	५	५६
अ० ७ भा०	५	४	१	९	०	३१	१	५	२६
अनिवृत्तिप्र०	५	४	१	५	०	३१	१	५	२९

॥ वेदत्रिकवन्धस्थानयन्त्रकम् ॥

गुणस्था०	क्षाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	नाम	गोत्र	अन्तराय
ओषे	१	३	२	६	४	८	२	१
मिथ्या०	१	१	२	१	४	६	२	१

सास्वा०	१	१	२	१	३	३	२	१
मिश्रे	१	१	२	१	०	२	१	१
अविरत०	१	१	२	१	२	३	१	१
देशविरता	१	१	२	१	१	२	१	१
प्रमत्ते	१	१	२	१	१	२	१	१
अप्रमत्त	१	१	१	१	१-०	४	१	१
अप्यक्त०	१	२	१	१	०	५	१	१
अनिवृ०	१	१	१	१	०	१	१	१

॥ अध कषायमार्गणाया वन्धादीनि ॥

कषायमार्गणायामनन्तानुबन्धिचतुष्के ओषे, मिथ्यात्वे च जिनाहारकद्विकवर्जं च द्वाप्रदशतम्, सास्वादाने च नरकत्रिकजातिस्यावरचतुष्कहुण्डकातपसेवार्त्तनपुसकमिथ्यावर्जमेकादशत वन्धे प्राप्यते ।

॥ अनन्तानुबन्धिचतुष्के वन्धप्रकृतीना यन्त्रम् ॥

गुणस्या०	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	नाम	गोत्र	अन्त०
ओषे, मिथ्यात्वे च	५	९	२	२६	४	६४	२	५
सास्वादाने	५	९	२	२४	३	५१	२	५

अनन्तानुबन्धिचतुष्के मिथ्यात्वद्विके ज्ञानावरणान्तराययो पञ्चप्रकृत्यात्मक, व घरणस्य नवप्रकृत्यात्मक, वेदनीयगोत्रयोश्चैकैरुप्रकृत्यात्मके द्वे द्वे वन्धस्थाने भवत । नीयस्य मिथ्यात्वे द्वाविंशतिप्रकृत्यात्मक, सास्वादाने चैकविंशतिप्रकृत्यात्मक वन्धे भवति । नास्त्रो मिथ्यात्वे त्रयोविंशतिपञ्चविंशतिषड्विंशत्यष्टाविंशत्येकोनत्रिंशत्त्रिंशत् पद् । सास्वादाने, वन्धस्थानान्यष्टाविंशत्येकोनत्रिंशत्त्रिंशद्द्रुपाणि त्रीणि वन्धस्थानानि भवन्ति ।

॥ अनन्तानुबन्धिचतुष्के वन्धस्थानयन्त्रकम् ॥

गुणस्या०	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	नाम	गोत्र	अन्त०
ओषे	५	९	२	२	४	६	२	५

मिथ्यादे	१	१	२	१	४	६	३	१
सास्वादने	१	१	२	१	३	३	२	१

नाम्नो बन्धस्थाने भङ्गा उच्यन्ते-तत्र सामान्ये, मिथ्यादृष्टौ च त्रयोविंशतिबन्धे चत्वारः; पञ्चविंशतौ पञ्चविंशतिः, षड्विंशतौ षोडश, अष्टाविंशतौ नव, एकोनत्रिंशति चतुर्विंशतिः विकलाक्षप्रायोग्याः, पञ्चाक्षतिर्यकप्रायोग्याण्यष्टाधिकपदचत्वारिंशच्छतानि, मनुजप्रायोग्याणि चाप्यष्टाधिकपदचत्वारिंशच्छतानि भवन्ति । सर्वसख्ययैकोनत्रिंशति चत्वारिंशदधिकानि द्वानवतिशतानि भवन्ति । त्रिंशति द्वात्रिंशदधिकानि पदचत्वारिंशच्छतानि भवन्ति । सर्वाणि त्रयोदश सहस्राणि नवशतानि षड्विंशत्यधिकानि भवन्ति । सास्वादने त्रीणि बन्धस्थानानि भवन्ति, तद्यथा-अष्टाविंशतिरेकोनत्रिंशत्त्रिंशदिति । तत्राष्टाविंशतावष्टावेकोनत्रिंशति चतुष्पष्टिशतानि त्रिंशति च द्वात्रिंशच्छतानि, सर्वसख्ययाष्टाधिकपणवतिशतानि भवन्ति ।

॥ अ० चतुष्के ओषे, मिथ्या० च व० भङ्गयन्त्रम् ॥ सर्वाग्रम् १३९२६

बन्ध० भङ्ग०	कस्य प्रा०	बन्धका	बन्ध० भङ्ग०	कस्य प्रा०	बन्धका		
२३	४	अपयांसैकाक्षमा० ४	तिर्यग्मनुजाः	२८	९	देवप्रा० ८	तिर्यग्मनुजा
२५	२५	अप० विक० प्रा० ३	"	२९	९२४०	नरकप्रा० १	"
		अप० प० ति० प्रा० १	"			देवप्रा० ८	"
		अप० मनुष्यप्रा० १	"			प० विक० प्रा० २४	"
		प० प० प्रा० सूक्ष्मसाधा० ४	"			प० प० ति० प्रा० ४६०८	चतुर्गंतिकाः
२५	२०	" सू० प्रसेकाभ्यां ४	"	३०	४६३२	" नरप्रा० ४६०८	"
		" आदरसा०भ्यां ४	"			प० वि० प्रा० २४	तिर्यग्नराः
		" आदरम०भ्यां ८	वरकवर्गप्रि०			" प० ति० प्रा० ४६०८	चतुर्गंतिका
		२६	१६			प० प० प्रा० भा० घोटा० १६	तिर्यग्मनुजाः

। प्र० चतुष्के ओषतो भ० य० । स० २३९६२ । मिथ्याहट्टौ भङ्गयन्त्रम् । सर्वा० १३९४६

ग्रन्थ०	भङ्ग०	कस्य प्रा० कति भङ्गा	बन्धका
२३	४	अप० ए० प्रा० ४	तिर्यग्गतरा
२५	२५	अप० विक० प्रा० ३	"
		अप० प० ति० प्रा० १	"
		" मनुष्यप्रा० १	"
२५	२०	प० ए० प्रा० सूक्ष्मसा० भ्यां ४	"
		" सू० प्रत्येकाभ्यां ४	"
		" सादरसा० भ्यां ४	"
		" " प्र० भ्या ८	नारकयजा
२६	१६	प० ए० प्रा० आतपोद्यो० १३	"
२८	९	देवप्रा० ८	तिर्यग्गतराः
		नारकप्रा० १	"
२९	१२४८	प० प्र० ति० ४६०८	चतुर्गो
		" मनु० प्रा० ४६०८	"
		" वि२० प्रा० २४	तिर्यग्गतरा
		देवप्रा० ८	सम्ब० नरा
३०	४६४०	प० ति० प्रा० ४६०८	चतुर्गो
		" विक० प्रा० २४	तिर्यग्गतरा
		" मनु० प्रा० ८	सम्ब० देवना०

ग्रन्थ०	भङ्ग०	कस्य प्रा० कति भङ्गा	बन्धका
२३	४	अप० ए० प्रा० ४	तिर्यग्गतरा
२५	२५	अप० विक० प्रा० ३	"
		" प० ति० प्रा० १	"
		" मनुजप्रा० १	"
२५	२०	प० ए० प्रा० सूक्ष्मसा० भ्यां ४	"
		" सूक्ष्मप्र० भ्यां ४	"
		" सादरसा० भ्यां ४	"
		" सादरप्र० भ्या ८	नारकयजा
२६	१६	" आतपोद्योतेन च १६	"
२८	९	देवप्रा० ८	तिर्यग्गतरा
		नारकप्रा० १	"
२९	१२४०	प० विक० प्रा० २४	"
		" प० ति० प्रा० ४६०८	चतुर्गति०
		" मनु० प्रा० ४६०८	"
३०	४६३२	प० विक० प्रा० २४	तिर्यग्गतरा
		" प० ति० प्रा० ४६०८	चतुर्गति०

। सा० नाम्नो व० भङ्गयन्त्रम् । सर्वाग्रं ९६०८

ग्रन्थ०	भङ्ग०	कस्य प्रा०	बन्धका
२८	८	देवप्रा० ८	तिर्यग्गतरा
२९	१४००	प० ति० नरप्रा० १४००	चतुर्गति०
३०	३२००	" ति० प्रा० ३२००	"

। मिथ्रे नाम्नो व० भङ्गयन्त्रम् । सर्वाग्रं १६

ग्रन्थ०	भङ्ग०	कस्य प्रा०	बन्धका
२८	८	देवप्रा० ८	तिर्यग्गतरा
२९	८	मनुष्यप्रा० ८	देवनारका

अविरतौ नाम्नो व० भङ्गयन्त्रम् । सर्वाप्र ३२ देशविरतौ नाम्नो व० भङ्गयन्त्रम् स० १६

घ०	भङ्ग०	कस्य प्रा०	वन्धका
२८	८	देवमा०	८ तियग्नरा
२९	१६	"	८ मनुजा
		प० मनु० प्रा०	८ देवनारका
३०	८	"	८ "

वन्ध स्था०	भङ्ग स०	कस्य प्रा०	वन्धका
२८- २९	८-८	देव प्रा०	८-८ मनुजा

सज्वलनत्रिके नवगुणस्थानानि सज्वलन लोभे च दशगुणस्थानानि भवन्ति । यत्र यत्र गुणस्थाने या या औघे वन्धप्रकृतयो भवन्ति तत्र तत्र तास्ता प्रकृतयो वक्तव्या । वन्धस्थानानि नाम्नो वन्धस्थानभङ्गाधौघोक्ता एव वक्तव्या इति समाप्त कपायद्वारम् ॥

॥ अथ ज्ञानद्वारे वन्धादिविचारः ॥

ज्ञानद्वारेऽज्ञानत्रिके मत्स्यज्ञानश्रुताज्ञानविभङ्गरूपे मिथ्यात्वसास्वादनमिश्ररूपाणि त्रीणि गुणस्थानानि भवन्ति । मिश्रदृष्टेश्च यद्यपि "मीसमि वामिस्स" इति वचनात् ज्ञानव्यामिश्राण्यज्ञानानि प्राप्यन्ते न शुद्धान्यज्ञानानि तथापि तान्यज्ञानान्येव यथावस्थितवस्तुतत्त्व निर्णयाभावात् । अन्ये पुनराहु - 'यद्यपि न तदानीं वस्तुतत्त्वनिर्णयस्तथापि न तान्यज्ञानान्येव, सम्यग्ज्ञानलेशव्यामिश्रत्वात्, तदुक्तम् - "मिथ्याधिकस्य मिश्रदृष्टेरज्ञानबाहुल्य सम्यक्त्वाधिकस्य पुनः सम्यग्ज्ञानबाहुल्यम्" इति ।

हरिभद्रकृतपडशीतिवृत्तौ तु - "यदभिप्रायेण त्रीणि गुणस्थानानि भवन्ति तेषामयमाशय - 'यदुत मिश्रदृष्ट्यामिश्रज्ञानान्यप्यज्ञानान्येव, यथावस्थिततत्त्वनिर्णयाभावात्, अतस्त्रीण्यपि गुणस्थानान्यत्राज्ञानत्रिये भवतीति । यदभिप्रायेण च द्वे गुणस्थाने भवतस्तेषामिदमाकृतम् - 'यदुत मिश्रदृष्टे किञ्चित्सम्यग्पूतत्वात्तज्ज्ञानानि किञ्चित्खलुपाण्यपि सम्यग्ज्ञानान्येव, अतोऽज्ञानत्रये द्वे एव गुणस्थानके भवत, आदैन वर्हि सामादनस्यापि सम्यग्दृष्टित्वेन तदवबोधस्यापि ज्ञानरूपत्वात्तन्मज्ञानत्रये सासादनगुणस्थानकसम्भय ? इति, सत्यमेतत् नवरं तज्ज्ञानस्थानन्तानुबन्धिप्रथमकपायोदयेनातिदूषितत्वाद्दशानमेवेति भाव" इति ।

तत्रौघे मिथ्यात्वे च सप्तदशामशत, सास्वादने एकामशत, मिश्रे च चतुस्तप्ततिरिति गुणस्थानत्रिके वन्धप्रकृतयो वेदितव्या ।

॥ गुणस्थानत्रिके अज्ञानत्रिकवन्धप्रकृतियन्त्रम् ॥

गुणस्था०	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	नाम	गोत्र	अंतराय	समाप्रम्
भो०, मि० च	५	९	२	२९	४	६४	२	५	११०
सास्वादने	५	९	२	२४	३	५१	२	५	१०१
मिश्र	५	९	२	१९	०	३६	१	६	७४

ज्ञानान्तरणान्तराययो. पञ्चप्रकृत्यात्मक, दर्शनावरणीयस्य नवप्रकृत्यात्मक, पद्मप्रकृत्यात्मकं च, वेदनीयस्य सातारूपमसातारूपं च, मोहनीयस्य द्वाविंशत्येकत्रिंशतिसप्तदशरूपाणि त्रीणि, आयुपञ्चत्वारि, नाम्नस्त्रयोविंशतिपञ्चविंशतिपञ्चविंशत्यष्टाविंशत्येकोनत्रिंशद्विंशद्रूपाणि पद्, गोत्रस्योच्चैर्गोत्ररूप, नीचगोत्ररूप च बन्धस्थानानि भवन्ति । गुणस्थानवर्तिन्यन्धस्थानानि यन्त्रतोऽप्लोकनीयानि नाम्नो बन्धस्थानभङ्गास्तु तिर्यग्गतिपद्माद्याः ।

॥ गुणस्थानत्रिके अज्ञानत्रिकबन्धस्थानयन्त्रकम् ॥

गुणस्था०	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	नाम	गोत्र	अन्तराय
शोधे	१	२	२	३	४	६	२	१
मिथ्यात्वे	१	१	२	१	४	६	२	१
साक्षादने	१	१	२	१	३	३	२	१
मिथे	१	१	२	१	०	२	१	१

तथा मतिज्ञानादित्रिके सम्यग्दृष्ट्यादीनि क्षीणमोहपर्यवसानानि गुणस्थानानि नव भवन्ति । सयोग्ययोगिकेवलगुणस्थानद्विक तु न सभवत्येव, मत्यादिव्यवच्छेदेनैव केवलज्ञानस्य प्रादुर्भावात्, “नष्टमि उ छाउमत्विष नाणे” इति वचनप्रामाण्यात् । ननु यदि मतिज्ञानादीनि स्वस्वावरणक्षयोपशमभावेऽपि प्रादुर्भवन्ति तर्हि नि शेषतः स्वस्वावरणक्षये सुतरा भवेयुः, चारित्रपरिणामवत्, तत्कथं तदानीं तेषामभावः ? तदुक्तं—“आवरणदेशविगमे जाड विजति महसुपार्हणि । आवरण सव्यविगमे क्व ताड न ह्यंति जीवस्त ॥” इति चेद् ? अत्रोच्यते—इह यथा सहस्रभानोरपचितघनपटलान्तरितस्यावान्तरालावस्थितकटकुकुट्याद्यावरणविवरप्रविष्टः प्रकाशो घटपटादीन् प्रकाशयति, तथा केवलज्ञानावरणावृत्तस्य केवलज्ञानस्यापान्तरालमतिज्ञानाद्यावरणक्षयोपशमरूपविवरविनिर्गतः प्रकाशो जीवादीन् प्रकाशयति, स च तथा प्रकाशयन् मतिज्ञानमित्यादि लक्षणं तत्तत्क्षयोपशमानुरूपमभिधानमुद्ब्रूहति, ततो यथा सकलघनपटलकटकुकुट्याद्यावरणापगमे स तथाविध प्रकाशः सहस्रभानोरस्पष्टरूपो न भवति, किन्तु सर्वात्मना स्फुटरूपोऽन्य एव, तथेहापि सकलकेवलज्ञानावरणमतिज्ञानाद्यावरणविलयेन न तथाविधो मतिज्ञानादिसञ्चित केवलज्ञानस्य प्रकाशो भवति, किन्तु सर्वात्मना यथावस्थित वस्तु परिच्छिन्दन् परिस्फुटरूपोऽन्य एवेत्यदोष, तदुक्तं—“कडविवरागयभिरणा मेहतरीयस्स जेह दिणेमस्स । ते कडमेहावगमे न ह्यंति जह तह इमाइणि ॥१॥” इति । अन्ये पुनराहुः—‘सन्त्येव मतिज्ञानादीन्यपि सयोगिकेवल्यादीं, केवलमफलत्वात् सन्त्यपि तदानीं न विवक्ष्यन्ते, यथा सूर्योदये नक्षत्रादीनि, तदुक्तम्—“अण्णे आभिणित्रोहियणाणार्हणि वि त्तिणस्स विजति । अण्णालि य सूरुदये जेहव णकरत्तमाइणि ॥१॥” इति । तत्र सामान्येन मतिज्ञाना-

द्वित्रिके एकोनाशीतिर्वन्धे प्राप्यते । अविरत्सम्यग्दृष्टौ सप्तसप्तति यन्नाति । देशविरतौ सप्तपष्टि यन्नाति । प्रमत्ते त्रिपष्टि यन्नाति । अप्रमत्ते एकोनपष्टिरष्टपञ्चाशद्वा वन्धे भवति । अपूर्वकरणे प्रथमभागेऽष्टपञ्चाशत् भवति । अपूर्णकरणद्वितीयादिभागपञ्चके षट्पञ्चाशद्भवति । सप्तमभागे षट्पञ्चाशत्ति यन्नाति । अनिवृत्तिकरणप्रथमभागे द्वाविंशतिद्वितीयभागे एकविंशतिस्त्वृतीयभागे त्रिंशतिश्चतुर्थभागे एकोनविंशतिः पञ्चमभागे चाष्टादश वन्धे प्राप्यन्ते । सूक्ष्मसम्पराये सप्तदश भवन्ति । उपशान्तादिद्विके सातारूपामेकामेव यन्नातीति ।

॥ मतिज्ञानादित्रिके वन्धप्रकृतियन्त्रम् ॥

गुणस्या०	ज्ञाना०	दशना०	षेदनीय	मोहनीय	आयु	नाम	गोत्र	अन्तराय	सर्वाप्रम
भोधे	५	६	२	१९	२	३९	१	५	७९
अविरते	५	६	२	१९	२	३७	१	५	७७
देशविरते	५	६	२	१५	१	३२	१	५	६७
प्रमत्ते	५	६	२	११	१	३२	१	५	६३
अप्रमत्ते	५	६	१	९	१-०	३१	१	५	७८-५९
अपूर्वक० प्र०	५	६	१	९	०	३१	१	५	५८
अपू० २-६	५	४	१	९	०	३१	१	५	५६
अपू० ७भा०	५	४	१	९	०	१	१	५	२६
अनि० प्र०	५	४	१	५	०	१	१	५	२२
अनि० द्वि०	५	४	१	४	०	१	१	५	२१
अनि० तृ०	५	४	१	३	०	१	१	५	२०
अनि० च०	५	४	१	२	०	१	१	५	१९
अनि० प०	५	४	१	१	०	१	१	५	१८
गुरुम	५	४	१	०	०	१	१	५	१७
दृष्ट० शी० च	०	०	१	०	०	०	०	०	१

अथ मतिज्ञानादित्रिके ज्ञानावरणान्तर्गतयो पञ्चप्रकृत्यात्मक वन्धस्थान सूक्ष्मसम्पराय यावद्भवति । दर्शनावरणस्य पद्मप्रकृत्यात्मकमपूर्वकरणप्रथमभाग यावत् ततः परं चतुष्क सूक्ष्मसम्पराय यावद्भवति । वेदनीयस्य द्वे वन्धस्थाने भवतः । तत्र प्रमत्तं यावद्दे भवतः । ततः क्षीणमोहं यावत्सातारूपमेकमेव भवति । मोहनीयस्याष्टौ वन्धस्थानानि भवन्ति तद्यथा-सप्तदश, त्रयोदश, नव, पञ्च, चतुः, त्रि, द्वि, एकरूपाणीति । तत्राविरते सप्तदशप्रकृत्यात्मक, देशविरते त्रयोदशप्रकृत्यात्मकं, प्रमत्तादित्रिके नवप्रकृत्यात्मक, अनिवृत्तिकरणे च पञ्चचतुस्त्रिव्येकप्रकृतिरूपाणि पञ्च वन्धस्थानानि भवन्ति । आयुषोऽविरतसम्यग्दृष्टौ द्वे वन्धस्थाने भवतः । देशविरत्यादित्रिके सुरायूरूपमेकमेव भवति । नाम्नः पञ्च वन्धस्थानानि भवन्ति । तत्राविरतसम्यग्दृष्ट्यावष्टाविंशत्येकोनत्रिंशद्द्रूपाणि त्रीणि भवन्ति । देशविरतौ प्रमत्ते चाष्टाविंशत्येकोनत्रिंशद्द्रूपे द्वे भवतः । अप्रमत्तेऽष्टाविंशत्येकोनत्रिंशद्द्रुपे त्रिंशदेकत्रिंशद्द्रूपाणि चत्वारि भवन्ति । अपूर्वकरणेऽष्टाविंशत्येकोनत्रिंशद्द्रुपे त्रिंशदेकत्रिंशद्द्रुपे त्रिंशदेकरूपाणि पञ्च भवन्ति । अनिवृत्तिकरणे सूक्ष्मसम्पराये च यत्र कीर्तिरूपमेकमेव भवति । गोत्रस्याविरतसम्यग्दृष्ट्यादितः सूक्ष्मसम्पराय यावदुच्चगोत्ररूपमेकमेव वन्धस्थानं भवतीति ।

॥ मत्यादित्रिके वन्धस्थानयन्त्रम् ॥

गुणस्था०	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	नाम	गोत्र	अन्तराय
ओषे	१	२	२	८	२	५	१	१
अविरते	१	१	२	१	२	३	१	१
देशविरते	१	१	२	१	१	२	१	१
प्रमत्ते	१	१	२	१	१	२	१	१
अप्रमत्ते	१	१	१	१	१-०	४	१	१
अपूर्वकरणे	१	२	१	१	०	५	१	१
अनिवृत्तिकरणे	१	१	१	५	०	१	१	१
सूक्ष्मसम्पराये	१	१	१	०	०	१	१	१
उ०, ही० ष	०	०	१	०	०	०	०	१

मत्यादित्रिके नाम्नो भङ्गा लिख्यन्ते-तत्राष्टाविंशतावष्टौ, एकोनत्रिंशति षोडश, त्रिंशति अष्टौ, एकत्रिंशत्येक, एकस्मिन् वन्धस्थान एक, एव सर्वेऽपि पञ्चत्रिंशद्भवन्ति । तत्रावि-

रतसम्यग्दृष्टावष्टाविंशतावष्टौ देवप्रायोग्याः, जिननामयुते एकोनत्रिंशति चाष्टौ देवप्रायो-
ग्या, मनुजप्रायोग्याश्चाष्टौ, त्रिंशति च मनुजप्रायोग्या अष्टौ एव सर्वे द्वात्रिंशद् भवन्ति ।
देशविरते द्वे बन्धस्थाने भवतस्तद्यथा—अष्टाविंशतिरेकोनत्रिंशच्चेति । तत्राष्टाविंशता
वष्टावैकोनत्रिंशति चाष्टाविति । प्रमत्तगुणस्थानकेऽप्येवमेव, नवरमष्टाविंशतिबन्धका नरा
एव, न तिर्यञ्च, तेषां प्रमत्तगुणस्थानकाभारात् ।

अप्रमत्ते चत्वारि बन्धस्थानानि भवन्ति, तद्यथा—अष्टाविंशतिरेकोनत्रिंशत्त्रिंशदेकत्रिंश-
च्चेति । चतुर्थं बन्धस्थानेप्येकैक एव भङ्गः, सर्वे चत्वारः । एवमपूर्वकरणे पञ्च बन्धस्था-
नानि भवन्ति, चत्वार्यप्रमत्तोक्तानि, पञ्चमं त्रेकं यशःकीर्तिरूपं भवति । भङ्गा पञ्च भव-
न्ति । अनिवृत्तिकरणे सूक्ष्मसम्पराये चैकं यशःकीर्तिरूपं बन्धस्थानं, भङ्गश्चैकैकं भवति ।
। मत्यादित्रिकस्याविरतां नाम्नो व० भ० ३२ । । देशविरते नाम्नो व० भङ्गयन्त्रकम् । १६

बन्ध- स्था०	भङ्ग- स०	कस्य प्रा०	बन्धका०
२८	८	देवप्रायोग्या	तिर्येहनरा
२९	१६	”	मनुजा
		मनुजप्रा०	देवनारका
३०	८	”	”

। प्रमत्ते नाम्नो व० भङ्गयन्त्रम् । १६

बन्ध- स्था०	भङ्ग- स०	कस्य प्रा०	बन्धका
२८	८	देवप्रा०	मनुजा
२९	८		

। अनिवृत्तिक०, सूक्ष्मस० च व० भङ्ग० ।

बन्ध- स्था०	भङ्ग- स०	कस्य प्रा०	क० भङ्गा	बन्धका
१	१		०	मनुजा

बन्ध- स्था०	भङ्ग- स०	कस्य कति भङ्गा	बन्धका
२८	८	देवप्रायोग्या	तिर्यप्रा
२९	८	”	नराः

। अप्रमत्ते अपूर्वे च नाम्नो व० भङ्गय० । ४-५

बन्ध- स्था०	भङ्ग- स०	कस्य प्रा०	बन्धका
२८	१	देवप्रायोग्य	मनुजा
२९	१	”	”
३०	१	”	”
३१	१	”	”
१	१	”	”

मनःपर्यवज्ञाने औघेन पञ्चपट्टिर्बन्धे प्रा-
प्यते । प्रमत्ते त्रिपट्टि, अप्रमत्ते एकोनपट्टि-
रष्टपञ्चाशद्वा, अपूर्वकरणे प्रथमभागेऽष्टप-
ञ्चाशत्, द्वितीयादिपञ्चभागे पट्टपञ्चाशत्,
सप्तमे च पट्टिंशति । अनिवृत्तिकरणप्र-
थमभागे द्वाविंशति, द्वितीये एकविंशति, तृतीये विंशति, चतुर्थे एकोनविंशतिः, पञ्चमे
षाष्टादश । सूक्ष्मसम्पराये सप्तदश । उपशान्ते क्षीणे च सातारूपैकैव बन्धप्रकृतिर्भवति ।
केन्द्रज्ञाने सयोगिनि सातारूपैकैव प्रकृतिर्वध्यते, सैव च बन्धस्थानमपि भवति । मनः-
पर्यवज्ञाने ज्ञानावरणान्तराययोः पञ्च प्रकृतिरूपं सूक्ष्मसम्परायं यावत् बन्धस्थानं भवति ।

दर्शनावरणस्य पद् प्रकृतिरूपमपूर्वकरणप्रथमभाग यावत्, ततश्च चतुष्करूपं सूक्ष्मसम्परायं यावत् भवति । वेदनीयस्य प्रमत्ते सातारूपमसातारूपं च भवति । अप्रमत्तादौ सातारूपमेव भवति । मोहनीयस्य पद् वन्धस्थानानि भवन्ति, तद्यथा-नव, पञ्च, चत्स्रः, तिस्रः, द्वे, एका चेति । तत्र नवप्रकृत्यात्मक प्रमत्तेऽप्रमत्तेऽपूर्वकरणे च भवति । शेषाणि पञ्चानिवृत्तिकरणे भवन्ति । आयुषि देवायूरूपमेक वन्धस्थानं प्रमत्ते भवति, अप्रमत्ते च वा भवति । नाम्नः पञ्च वन्धस्थानानि भवन्ति, तद्यथा-अष्टाविंशतिरेकोनत्रिंशद्विंशदेकत्रिंशदेकप्रकृत्यात्मकं चेति । तत्र प्रमत्तेऽष्टाविंशत्येकोनत्रिंशद्रूपे द्वे भवतः, ते च देवप्रायोग्ये, भङ्गा अत्र पोडञ्च भवन्ति । अप्रमत्ते एक प्रकृतिरूपं वन्धस्थानं विहाय शेषाणि चत्वारि देवप्रायोग्याणि भवन्ति, भङ्गाश्च चत्वारो भवन्ति । अपूर्वकरणे पञ्चापि भवन्ति, भङ्गाश्च पञ्च । अनिवृत्तिकरणे, सूक्ष्मसम्पराये चैकप्रकृतिरूपमेकमेव, भङ्गश्च एको भवति । गोत्रस्योच्चैर्गोत्ररूपमेकमेव वन्धस्थानं भवति, तदेवं ज्ञानमार्गणोक्तेति ॥

॥ मनःपर्यवज्ञाने वन्धप्रकृतिभङ्गयन्त्रम् ॥

गुणस्था०	ज्ञानाव०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	नाम	गोत्र	अन्तराय	सर्वाग्रम्
शोधे	५	६	२	११	१	३४	१	५	६५
प्रमत्ते	५	६	२	११	१	३२	१	५	६३
अप्रमत्ते	५	६	१	९	१-०	३१	१	५	५८ ५९
अपू० प्र०	५	६	१	९	०	३१	१	५	५८
अपू० २-६ भागे	५	४	१	९	०	३१	१	५	५६
अपू० १० भागे	५	४	१	९	०	१	१	५	२६
अनि० प्र०	५	४	१	५	०	१	१	५	२२
अनि० द्वि०	५	४	१	४	०	१	१	५	२१
अनि० तृ०	५	४	१	३	०	१	१	५	२०
अनि० च०	५	४	१	२	०	१	१	५	१९
अनि० प०	५	४	१	१	०	१	१	५	१८
सूक्ष्मसम्पराये	५	४	१	०	०	१	१	५	१७
उप०, क्षी० च	०	०	१	०	०	०	०	०	१

॥ मन पर्यवज्ञाने वन्धस्यानयन्त्रम् ॥

गुणस्था०	ज्ञाना०	दर्शा०	वेद तीय	मोहनीय	आयु	नाम	गोत्र	अन्तराय
ओषे	१	२	२	६	१	५	१	१
प्रमत्त	१	१	२	१	१	२	१	१
अवमत्त	१	१	१	१	१-०	४	१	१
अद्वारण्ये	१	२	१	१	०	५	१	१
अनिवृत्तिप्रणये	१	१	१	५	०	१	१	१
सूक्ष्मसम्प०	१	१	१	०	०	१	१	१
प०, स्त्री० च	०	०	१	०	०	०	०	०

मा पर्यये प्रमत्ते ना० व० भङ्गयन्त्रम् । १६

। अनिवृत्तिक० सूक्ष्म० च नाम्नो ।

अ०	महत्त्वं	कस्य प्रा० कति भक्ता	वधका
१८	८	देवप्रयोग्याः	८-८
१९	८		मनुजा

वन्ध स्या०	महत्त्वं	कस्य प्रा० कति भक्ता	वधका
१	१	०	मनुजा

। अप्रमत्ते, अपूर्णे च । ४-५

अ०	महत्त्वं	कस्य प्रा० कति भक्ता	वधकाः
१८	१	देवप्रयोग्या	१
१९	१		मनुजा
२०	१		१
२१	१		१
२२	१		१

॥ अथ सयममार्गणाया वन्धादिप्रिचार ॥

तत्र वन्धप्रकृतय उच्यन्ते-अविरत्तिचारित्रे सामान्येनाष्टादशाधिकशत वध्नाति । तत्र मिथ्यादृष्टौ सप्तदशोत्तरशत सास्यादने एकोत्तरशत, मित्रे चतु सप्तति, अविरत्तसम्यग्दृष्टौ च सप्तसप्तति प्रकृतयो वन्धे प्राप्यन्ते । देश विरता सप्तपष्टि प्राप्यते । सामाधिकच्छेदो-
 त्रणप्रथमभागेऽष्टपञ्चाशत्, द्वितीयादिपञ्चके षट्पञ्चाशत्, सप्तमे च षड्विंशति, अनिवृत्तप्रणये प्रथमभागं द्वाविंशतिः, द्वितीयभागे एकविंशति, तृतीयभागे त्रिंशति, चतुर्थे त्रिंशति, पञ्चमे चाष्टादश वन्धे प्राप्यन्ते इति । परिहारविशुद्धौ सामान्येन पञ्चपष्टि-
 षति । यथा-यातुचारित्रे गुणस्थानत्रयेऽपि सातारूपैश्च प्रकृतिर्यध्यत इति । यथा-
 नाशरणाकराययो पञ्चप्रकृतिरूपमेक वन्धस्या, दर्शनावरणस्य चतुष्प्रकृतिरूपमेक,
 नीलपत्र शान्तरूप, गोपयोर्योगोरूप, नासथ यज्ञकीर्तिरूपं वन्धस्थान भवति ।

यथाख्यातचारित्रे नाम्नो भङ्गा न सन्ति, सूक्ष्मसम्पराये चैको भङ्गो भवति । सामायिकादि-
द्विके ज्ञानावरणान्तराययोः पञ्चप्रकृतिरूपमेक वन्धस्थानं गुणस्थानचतुष्के भवति, दर्शना-
वरणस्य पट्टमपूर्वप्रथमभाग यावत्, चतुष्कं द्वितीयभागादारभ्य वादरसम्परायं यावद्-
वति, वेदनीयस्य च सातासातरूपे द्वे प्रमत्तं यावत्, अप्रमत्तादनिवृत्तिं यावच्च सातरूप
भवति । मोहनीयस्य पट्ट वन्धस्थानानि भ्रजन्ति-प्रमत्तादित्रिके नवप्रकृतिरूपम्, अनिवृ-
त्तिकरणे च पञ्चचतुस्त्रिंशद्व्येकरूपाणि पञ्च भवन्ति । आयुष एकं प्रमत्ते भवति, अप्रमत्ते तु
भाज्यम् । नाम्न पञ्च वन्धस्थानानि भ्रजन्ति, तद्यथा-प्रमत्ते अष्टाविंशत्येकोनत्रिंशद्रूपे द्वे
देवप्रायोग्ये भवत, भङ्गाश्च षोडश भवन्ति । अप्रमत्ते चत्वारि देवप्रायोग्याणि-अष्टाविंश-
त्येकोनत्रिंशद्विंशदेकत्रिंशद्रूपाणि भवन्ति, भङ्गाश्चत्वारः । अपूर्णकरणे पञ्च, तत्र चत्वारि अप्र-
मत्तोक्तानि, यशोरूपं चैकमेव पञ्च भवन्ति, अत्र भङ्गा अपि पञ्च । अनिवृत्तिकरणे च यशःकी-
र्त्तिरूपमेक वन्धस्थानं भवति भङ्गश्चैकः । गोत्रकर्मणि सर्वत्रोच्चैर्गोत्ररूपमेकं वन्धस्थानं भ-
वति । परिहारविशुद्धिके वन्धस्थानानि प्रमत्ताप्रमत्तयोः सामायिकचारित्रत्रयद्व्याच्यानि, नाम्नो
भङ्गा अपि तथैव वाच्या । देशविरतौ ज्ञानावरणदर्शनावरणमोहायुर्गोत्रान्तरायाणामेकैक
वन्धस्थानं भवति । वेदनीयस्य द्वे वन्धस्थाने भवतः । नाम्नश्चाष्टाविंशत्येकोनत्रिंशद्रूपे द्वे
भवत, भङ्गाश्च देवप्रायोग्याः षोडश भ्रजन्ति । अविरतिचारित्रेऽप्रत्याख्यानकपायवद्वन्ध-
स्थानानि नाम्नो भङ्गाश्च वाच्या इत्युक्ता सयममार्गणा ॥

॥ अविरतमार्गणाया वन्धप्रकृतियन्त्रम् ॥

गुणस्था०	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	नाम	गोत्र	अन्तराय	सर्वाप्रम्
ओषे	५	९	२	२६	४	६५	२	५	११८
मिष्पात्वे	५	९	२	२६	४	६४	२	५	११७
साम्नादने	५	९	२	२४	३	५१	२	५	१०१
मिश्रे	५	६	२	१९	०	३६	१	५	४४
अविरतम्०	५	६	२	१९	२	३७	१	५	७७

॥ अविरती वन्धस्थानयन्त्रम् ।

वन्धस्थानानि	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	नाम	गोत्र	अन्तराय
ओषे	१	२	२	३	४	६	२	१
मिष्पात्वे	१	१	२	१	४	६	२	१
साम्नादने	१	१	२	१	३	३	२	१
मिश्रे	१	१	२	१	०	२	१	१
अविरतम्०	१	१	२	१	२	३	१	१

अवि० ओ० मि० च नाम्नो भं० । ओषे
व० १३९४२, मिथ्यादृष्टौ स० १३९२६

। मिश्रे नाम्नो वं० भं० । स० १६

यन्ध स्था०	भङ्ग स०	कस्य प्रा० कति भङ्गा	यन्धका
२८	८	षप० ए० प्रा० ४	तियमरा
२५	५	अप० विक० ति० म० प्रा० ५	"
		प० ए० प्रा० सू० मसा० ४	"
		" सू० मम० ४	"
		" सा० दरसा० ४	"
		" " प्रा० येकाभ्याम् ८	नरकवज्रि०
१६	१६	" आ० उघोतेन च १६	"
९	९	देवप्रा० ८	तियमरा
		नरकप्रा० १	"
९२४८	९२४८	प० विक० प्रा० २४	"
९२४०	९२४०	प० प० ति० प्रा० ४६०८	धातुगंतिका
		" मनुजप्रा० ४६०८	,
		देवप्रा० ८-मिथ्यादृष्टौ न	सम्य० नरा
४६४०	४६४०	प० विक० प्रा० २४	तिर्यमरा
		" ति० प्रा० ४६०८	धातुगं०
		मनुजप्रा० ८	सम्य० देवना
		पृ० मिथ्यादृष्टौ न भवति	रका

यन्ध स्था०	भङ्ग स०	कस्य प्रा०	यन्धका
२८	८	देवप्रा०	तियमरा
२९	८	प० ८ मनुजप्रा० ८	देवना०

। अविस० नाम्नो व० भं० । स० ३२

यन्ध स्था०	भङ्ग स०	कस्य प्रा०	यन्धका
२८	८	देवप्रा० ८	तियमरा
२९	१६	" ८	मनुजा०
		म० प्रा० ८	देवना०
३०	८	" "	"

॥ देशविरते नाम्नो व० भं० ॥ स० १६

यन्ध स्था०	भङ्ग स०	कस्य प्रा०	यन्धका
२८	८	देवप्रा० ८	तिर्यमरा
२९	८	"	मनुजा

सामायिकादिसयमत्रिके प्रमत्तगु० । स० १६

यन्ध स्था०	भङ्ग स०	कस्य प्रा०	यन्धका
२८	८-८	देवप्रायोग्या ८-८	मनुजा

सामा० सयमत्रिके अप्रमत्ते भङ्ग० । स० ४

यन्ध स्था०	भङ्ग स०	कस्य प्रा०	यन्धका
२८	१	देवप्रा०	
२९	१		
३०	१	१-१-१-१	मनुजा
३१	१		

सास्वादाने नाम्नो व० भं० । स० ९६०८

यन्ध स्था०	भङ्ग स०	कस्य प्रा०	यन्धका
२८	८	देवप्रा० ८	तियमरा
२९	१४००	प० ति० प्रा० ३२००	धनुग०
		प० मनु० प्रा० ३२००	,
३०	३२००	प० तिर्यम०	"

। सामाधिकच्छेदोपस्थापनीययोरपू० । स० ५ । सामा० छेदोपस्थापनीययोरनिवृत्तिक० ।

बन्ध स्था०	भङ्ग- स०	कस्य प्रा०	बन्धका.
२८	१	देवमा०	
२९	१	१-१-१-१	मनुजाः
३०	१		
३१	१		
१	१	०	"

बन्ध स्था०	भङ्ग- स०	कस्य प्रा०	बन्धका
१	१		मनुजा

। सूक्ष्मसम्परायचारित्रे तदेव गुण० ।

बन्ध स्था०	भङ्ग- स०	कस्य प्रा०	बन्धका.
१	१		मनुजा

॥ अध दर्शनमार्गणायां बन्धादिविचार. ॥

दर्शनमार्गणायामचक्षुश्चक्षुर्दर्शनयोर्मिथ्यात्वादीनि द्वादशगुणस्थानानि भवन्ति । तत्र बन्धप्रकृतयो बन्धस्थानानि नाम्नो बन्धस्थानभङ्गा यन्त्राणि च गुणस्थानोक्तानुसारेणात्र परिभाषनीयानि । अवधिदर्शने मिथ्यात्वादीनि क्षीणमोहपर्यन्तानि द्वादश भवन्तीति प्रज्ञापनाभिप्रायः, तथा च तत्सूत्रम्—“ओहिदसणअणागारोवओगउत्ता ण भते । किं नाणी अन्नाणी ? गोयमा । णाणी वि अण्णाणी वि । जइ नाणी ते अत्येगइया तिण्णाणी अत्येगइया चउण्णाणी । जे तिण्णाणी ते आभिणिबोहियणाणी, सुयणाणी, ओहिणाणी । जे चउणाणी ते आभिणिबोहियणाणी, सुयणाणी, ओहिणाणी, मणपच्चवणाणी । जे अण्णाणी ते णियसा महअण्णाणी, सुयअण्णाणी, विमगणाणी” इति । अत्र हि येऽज्ञानिनस्ते मिथ्यादृष्टय एव, मिथ्यादृष्टीना च सूत्रे साक्षादेवावधिदर्शनं प्रतिपादितम्, स एव विभङ्गज्ञानी यदा सासादनभावे मिश्रभावे वा वर्त्तते तदानीं च तत्राप्यवधिदर्शनं प्राप्यत इति । पडशीतावविरतसम्यग्दृष्ट्यादीनि नवगुणस्थानान्युक्तानि तथा च तत्पाठ—“मइसुयओहिदुगे नव” इति । यच्चवधिदर्शनं कुतश्चिदभिप्रायाद्विशिष्टश्रुतविदो मिथ्यादृष्ट्यादीना नेच्छन्ति तन्मतमाश्रित्याचार्येणापि तत्तेषा नेष्टमितिमलयगिरिवृत्ता । ततः प्रज्ञापनाभिप्रायेण गुणस्थानोक्त बन्धादिकं वाच्यम् । मतिज्ञानवद्वा मतान्तरेण वाच्यम् । केवलदर्शने केवलज्ञानवद्वाच्यमित्युक्त दर्शनद्वारम् ॥

॥ अध लेदयासु बन्धप्रकृत्यादिकमुच्यते ॥

तत्र सामान्येजाद्यलेश्यात्रिके वर्तमाना जीवा आहारकद्विकोनं विंशत्युत्तरशतमेवाष्टादशाधिकशत वृन्तन्ति, आहारकद्विकस्य शुभलेदयाभिर्विध्यमानत्वात् । मिथ्यादृष्टौ तीर्थकरोन सप्तदशाग्रशत भवति । सास्वादाने एकोत्तरशत वध्नाति । मिश्रे चतुस्सप्ततिर्वन्धे प्राप्यते । अविरतसम्यग्दृष्टौ सप्तसप्ततिर्वन्धे ।

एव नीलकापोनलेश्ययोरपि यन्त्रकाणि कृष्णलेश्यावद्वाच्यानि, नरसोपयन्त्रके तुर्धगुणस्थानयन्त्रके च जिननामयुतत्रिंशत्प्रकृतिबन्धसत्का अष्टौ भङ्गा अत्राधिका वाच्या इति ।

तथा तेजोलेश्यावान् सामान्येनैकादशाग्रशत वभाति, अशुभलेश्याप्रत्ययनरकत्रिक सूक्ष्मत्रिकत्रिकलाक्षत्रिकवन्धाभावात् । मिथ्यादृष्टौ आहारकद्विकजिनवर्जमष्टाग्रशत बन्धे भवति । सास्वादने एकोत्तरशतम्, मिश्रे चतुस्सप्ततिम्, अत्रिरतसम्यग्दृष्टौ सप्तसप्ततिम्, देशविरतौ सप्तपष्टिम्, प्रमत्ते त्रिपष्टिम्, अप्रमत्ते चैकोनपष्टिपञ्चाशद्वा वभातीति ।

॥ तेजोलेश्याया बन्धप्रकृतियन्त्रम् ॥

गुणस्था०	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	नाम	गोत्र	अन्त०	सर्वाग्रम्
भोवे	५	९	२	२६	३	५९	२	५	१११
मिथ्यावे	५	९	२	२६	३	५६	२	५	१०८
सास्वादने	५	९	२	२४	३	५१	२	५	१०१
मिश्रे	५	६	२	१९	०	३६	१	५	७४
अविरते	५	६	२	१९	२	३७	१	५	७७
देशविरतौ	५	६	२	१५	१	३२	१	५	६०
प्रमत्ते	५	६	२	११	१	३२	१	५	६३
अप्रमत्ते	५	६	१	९	१-०	३१	१	५	५९-५८

अथ तेजोलेश्याया बन्धस्थानान्युच्यन्ते-तत्र ज्ञानावरणान्तराययो सप्तस्वपि गुणस्थानेषु पञ्चप्रकृत्यात्मकमेकमेव बन्धस्थान भवति । वेदनीयस्य प्रमत्तगुणस्थान यावत् द्वे बन्धस्थाने भवत परावर्त्तमानत्वात्, अप्रमत्ते च सातरूपमेकमेव बन्धस्थान भवति । दर्शनावरणीयस्य सामान्येन द्वे बन्धस्थाने भवतस्तद्यथा-नरप्रकृत्यात्मक पदप्रकृत्यात्मक च, तत्र नवप्रकृत्यात्मक प्रथमगुणस्थानद्विक यावद् भवति, मिश्रगुणस्थानादारभ्याप्रमत्त यावच्च पदप्रकृत्यात्मक भवति । मोहनीयस्य पञ्च बन्धस्थानानि भवन्ति, तद्यथा-द्वाविंशतिरेकविंशति सप्तदश त्रयोदशैकादशेति । तत्र मिथ्यादृष्टौ द्वाविंशतिरूप सास्वादने एकविंशतिरूप मिश्रेऽविरतसम्यग्दृष्टौ च सप्तदशप्रकृतिरूप देशविरतौ त्रयोदशप्रकृतिरूप प्रमत्ताप्रमत्तयोश्चैकादशप्रकृतिरूप बन्धस्थान भवति । गोत्रस्य प्रथमद्वितीयगुणस्थानयोर्द्वे बन्धस्थाने भवत, परावर्त्तमानत्वात्, मिश्रगुणस्थानादारभ्याप्रमत्तगुणस्थानाद्युद्योगोरूपमेकमेव बन्धस्थान भवति । आयुषि बन्धस्थानानि नरकायुर्जानि त्रीणि

भवन्ति । नाम्नः षट् बन्धस्थानानि भवन्ति, तद्यथा—पञ्चविंशतिः पङ्क्तिशतिरष्टाविंशतिरेको-
नत्रिंशद्विंशदेकत्रिंशदिति । तत्र मिथ्याहट्टौ पञ्चविंशत्यादीनि पञ्च भवन्ति, सास्वादनेऽष्टा-
विंशत्येकोनत्रिंशद्विंशद्रूपाणि त्रीणि भवन्ति, मिश्रेऽष्टाविंशत्येकोनत्रिंशद्रूपे द्वे भवतः,
अविरतसम्यग्दृष्टावष्टाविंशत्येकोनत्रिंशद्विंशद्रूपाणि त्रीणि भवन्ति, देशविरतौ प्रमत्ते चा-
ष्टाविंशत्येकोनत्रिंशद्रूपे द्वे भवतः, अप्रमत्ते चाष्टाविंशत्येकोनत्रिंशद्विंशदेकत्रिंशद्रूपाणि च-
त्वारि भवन्ति । नाम्नो भङ्गा उच्यन्ते—तत्र पञ्चविंशतौ पर्यासवादरप्रत्येकप्रायोग्या अष्टौ,
पङ्क्तिशतौ षोडश, अष्टाविंशतावष्ट, एकोनत्रिंशति चतुर्विंशत्यधिकानि द्वानवतिशतानि,
त्रिंशति च सप्तदशाधिकषट्चत्वारिंशच्छतानि भवन्ति । एकत्रिंशति चैको भवतीति ।

॥ तेजोलेख्याया बन्धस्थानयन्त्रम् ॥

गुणस्या०	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	नाम	गोन	अन्तराय
ओघे	१	२	२	५	३	६	२	१
मिथ्यावे	१	१	२	१	३	५	२	१
सास्वादने	१	१	२	१	३	३	२	१
मिश्रे	१	१	२	१	०	२	१	१
अविरते	१	१	२	१	२	३	१	१
देशविरतौ	१	१	२	१	१	२	१	१
प्रमत्ते	१	१	२	१	१	२	१	१
अप्रमत्ते	१	१	१	१	१-०	४	१	१

॥ तेजोलेख्यायामोघे भ० य० ॥ स० १३८७४

बन्ध स्था०	भङ्ग स०	कस्य प्रा०	बन्धका	बन्ध स्था०	भङ्ग स०	कस्य प्रा०	बन्धका
२५	८	५० भा० प्रत्येके० प्रा० ८	नारकवर्जा			देवप्रा० ८	सम्य० नरा
२६	१६	॥ भा० उद्योतेन च १६	॥	३०	४६१०	५० ति० ५० प्रा० ४६०८	नरकवर्जाश्चि०
२८	८	देवप्रा० ८	विषङ्गरा			॥ म० प्रा० ८	देवा
२९	५२२४	५० ति० ५० प्रा० ४६०८	नारकवर्जा०	३१	१	देवप्रा० १	क्षप्र० सुनय
		॥ म० प्रा० ४६०८	॥			॥	॥

॥ मिथ्यादृष्टौ तेजो० वं० भ० ॥ सं० १३८५६ ॥ अविरतौ बन्धस्थानभङ्गयन्त्रम् ॥ सं० ३२

बन्ध स्था०	भङ्ग सं०	कस्य प्रा० किय०	बन्धका
२५	८	प० वा० प्र० ए० प्रा० ८	ना० वजां
२६	१६	„ भा० उद्योतेन च १६	„
२८	८	देवप्रा० ८	तिर्यग्परा
२९	१२१६	प० ति० प० प्रा० ४६०८	नारकवजा०
		„ मनु० प्रा० ४६०८	„
३०	४६०८	प० ति० प० प्रा० ४६०८	„

बन्ध स्था०	भङ्ग सं०	कस्य प्रा०	बन्धका
२८	८	देव प्रा० ८	तिर्यग्परा
२९	१६	„ ८	मनुजा
		मनुजप्रा० ८	देवा
३०	८	„ ८	„

॥ सास्वादाने भङ्गयन्त्रम् ॥ सं० ९६०८

॥ देशविरतौ प्रमत्ते च भङ्गयन्त्रम् ॥ सं० १६

बन्ध स्था०	भङ्ग सं०	कस्य प्रा० किय०	बन्धका
२८	८	देवप्रा० ८	तिर्यग्परा
२९	६४००	प० ति० प्रा० ३२००	नारकवजास्त्रि
		मनु० प्रा० ३२००	„
३०	३२००	प० ति० प्रा० ३२००	„

बन्ध स्था०	भङ्ग सं०	कस्य प्रा०	बन्धका
२८	८	देवप्रा०	तिर्यग्परा
२९	८	„	मनुजा

॥ मिथ्रे भङ्गयन्त्रम् ॥ सर्वाग्रम् १६

॥ अप्रमत्ते नाप्नो भङ्गयन्त्रम् ॥ सर्वाग्रम् ४

बन्ध स्था०	भङ्ग सं०	कस्य प्रा०	बन्धका
२८	८	देवप्रा० ८	तिर्यग्परा
२९	८	मनुजप्रा० ८	देवा

बन्ध स्था०	भङ्ग सं०	कस्य प्रा०	बन्धका
२८	१	देवप्राप्तोऽप्या १-१-१-१	मनुजा
२९	१		
३०	१		
३१	१		

॥ पद्मलेख्याया बन्धप्रकृतियन्त्रम् ॥

शुणस्या०	घाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	नाम	गोथ	अन्तरा०	सर्वाग्रम्
भाष	५	९	२	२६	३	५६	२	५	१०८
मिथ्यादृष्टौ	५	९	२	२६	३	५३	२	५	१०५
सास्वादाने	५	९	२	२६	३	५१	२	५	१०३

मिश्रे	५	६	२	१९	०	३६	१	५	७४
अविरते	५	६	२	१९	२	३७	१	५	७७
देशविरते	५	६	२	१५	१	३२	१	५	६७
प्रमत्ते	५	६	२	११	१	३२	१	५	६३
अप्रमत्ते	५	६	१	९	१-०	३१	१	५	५९-५८

तथा पद्मलेख्यावता नरकत्रिकस्यावरचतुष्कजातिचतुष्कातपवर्जं विंशत्युत्तरशतमेवा-
ष्टाधिकशत सामान्येन बध्यते । मिथ्यादृष्टौ जिनाहारकद्विकवर्जं पञ्चोत्तरशतं सास्वादन
एकोत्तरशत मिश्रे चतुस्सप्ततिरविरते सप्तसप्ततिः देशविरते सप्तपष्टिः प्रमत्ते त्रिपष्टिरप्रमत्त
एकोनपष्टिरष्टपञ्चाशद्वा बध्यते । यत्र च यथोपरि द्रष्टव्यम् ।

बन्धस्थानानि च सप्ताना कर्मणा तेजोलेख्यावद्वाच्यानि । नान्नश्चत्वारि बन्धस्थानानि
भवन्ति, तद्यथा-अष्टाविंशतिरेकोनत्रिंशद्विंशदिकवर्जं । मिथ्यादृष्टौ सास्वादने चैक-
त्रिंशद्दर्जाणि त्रीणि भवन्ति । मिश्र अष्टाविंशत्येकोनत्रिंशद्रूपे द्वे भवतः । अविरतसम्यग्दृ-
ष्टानाष्टाविंशत्येकोनत्रिंशद्विंशद्रूपाणि त्रीणि भवन्ति । देशविरते प्रमत्ते चाष्टाविंशत्येकोनत्रिं-
शद्रूपे द्वे भवत । अप्रमत्त अष्टाविंशत्येकोनत्रिंशद्विंशदिकवर्जं चत्वारि भवन्ति ।
एकोन्द्रियप्रायोग्यचतुर्विंशतिवर्जास्तेजोलेख्योक्ताः सर्वेऽपि शेषा भङ्गा वाच्या इति ।

॥ पद्मलेख्याया बन्धस्थानयन्त्रम् ॥

शुणस्या०	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	नाम	शोत्र	अन्तराय
लोपे	१	२	२	५	३	४	२	१
मिथ्यादृष्टौ	१	१	२	१	३	३	२	१
सास्वादने	१	१	२	१	३	३	२	१
मिश्रे	१	१	२	१	०	२	१	१
अविरते	१	१	२	१	२	३	१	१
देशविरते	१	१	२	१	१	२	१	१
प्रमत्ते	१	१	२	१	१	२	१	१
अप्रमत्ते	१	१	१	१	१-०	३	१	१

॥ पद्मलेइयाया नाम्नो व० भ० । स० १३८५०

॥ पद्मलेइयाया मिश्रहट्टौ ॥ १६

वध स्था०	भक्त स०	कस्य प्रा०	क्रिय०	वन्धका
२८	८	देवप्रा०	८	तिर्यग्गता
२९	९२२४	प० प० ति० प्रा० ४६०८		नारकवज्र क्षि०
		„ मनुष्यप्रा० ४६०८		„
		देवप्रायोग्या ८		सम्प० म०
३०	४६१०	प० प० ति० प्रा० ४६०८		नारकवज्र क्षि०
		प० मनु० प्रा० ८		स० देवा
		देवप्रा० १		अप्र० सुनय
३१	१	„	१	„

॥ पद्मलेइयाया मिथ्याहट्टौ ॥ १३८३२

वध स्था०	भक्त स०	कस्य प्रा०	वन्धका	
२८	८	देवप्रा०	८	तिर्यग्गता
२९	९२१६	प० ति० प्रा० ४६०८		नारकवज्र क्षि०
		प० मनु० प्रा० ४६०८		„
३०	४६०८	प० ति० प्रा० ४६०८		„

॥ पद्म० सास्वादनसम्यग्हट्टौ ॥ ९६०८

वध स्था०	भक्त स०	कस्य प्रा०	वन्धका	
२८	८	देवप्रा०	८	तिर्यग्गता
२९	१४००	प० प० ति० प्रा० ३२००		नारकवज्र क्षि०
		„ म० प्रा० ३२००		„
३०	३२००	प० ति० प्रा० ३२००		„

वध स्था०	भक्त स०	कस्य प्रा०	वन्धका	
२८	८	देवप्रा०	८	तिर्यग्गता
२९	८	मनुष्यप्रा०	८	देवाः

॥ पद्मलेइयायामविरतसम्यग्हट्टौ ॥ स० ३२

वध स्था०	भक्त स०	कस्य प्रा०	कति भक्ता	वन्धका
२८	८	देवप्रायोग्या	८	तिर्यग्गता
२९	१६	„	८	मनुजा
		मनुष्यप्रा०	८	देवा
३०	८	„	८	„

॥ पद्मले० देशविरतौ प्रमत्ते च ॥

वध स्था०	भक्त स०	कस्य प्रा०	वन्धका	
२८	८-८	देव प्रा०	८-८	तिर्यग्गता मनुजा

॥ पद्मलेइयायामप्रमत्ते ॥ स० ४

वध स्था०	भक्त स०	कस्य प्रा०	कति भक्ता	वन्धकाः
२८	१	देवप्रायोग्या	१	मनुजा
२९	१	„	१	„
३०	१	„	१	„
३१	१	„	१	१

तथा शुद्धलेइयावद्भिः सामान्येन चतुरश्रदश वध्यते, नरकतिर्यग्गतिप्रायोग्यवन्धाभा-
येन नरकत्रिकजातिचतुष्कस्यावरचतुष्कातपतिर्यक्त्रिकोद्योतरूपाणा प्रकृतीना वन्धाभा-
वात् । मिथ्यात्वे आहारकद्रिकजिननामवर्जमेकोत्तरदश वध्यते । सास्वादाने नपुसकमिथ्या
त्पण्डसेषार्त्तवर्जा सप्तनरति वध्यते । मिश्रादौ गुणस्वानोक्तौघवन्धो चकव्य इति । ननु

देवगतौ शुक्लेद्यावत्सु लान्तकशुक्रसहस्रारेषु देवेषु तिर्यङ्घ्रिकोद्योतरूपप्रकृतिचतुष्कं
 एकमत्र तु नोक्तमिति कथं न विरोध इति चेत्?, सत्यम्, पर चन्धस्वामित्वे तथोक्तत्वे-
 नास्माभिरपि तथैवोक्तम् । तथा च लेद्यामार्गणाया भावलेद्या विवक्षिता, देवगतौ च
 या शुक्लेद्या साऽऽस्थिता द्रव्यरूपावसीयते । तत्र तिर्यङ्गत्यादिचतुष्कप्रकृतिवन्धे न बाध
 इत्यस्माकमाभाति, तच्च पुनस्तद्धिदो विदन्तीति ।

॥ शुक्लेद्याया चन्धप्रकृतियन्त्रम् ॥

गुणस्था०	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	नाम	गोत्र	अन्तराय	सर्वाप्रम्
कोये	५	९	२	२६	२	५३	२	५	१०४
मिथ्यात्वे	५	९	२	२६	२	५०	२	५	१०१
सास्वाद्ने	५	९	२	२४	२	४८	२	५	९७
मिश्रे	५	६	२	१९	०	३६	१	५	७४
अविरते	५	६	२	१९	२	३७	१	५	७७
देशविरते	५	६	२	१५	१	३२	१	५	६७

एवं शेष क्षीणमोहगुणस्थानपर्यन्तमौघिकयन्त्रवद्द्रष्टव्यम्

तथा शुक्लेद्यायां चन्धस्थानान्युच्यन्ते-आयुर्नामवर्जपण्णा कर्मणा त्रसकायवद्वन्धस्था-
 नानि वाच्यानि । आयुषि देवमनुजायूरूपे द्वे चन्धस्थाने मिश्रगुणस्थानवर्जमिथ्यात्वाद्यविर-
 तसम्यग्दृष्टिपर्यवसानेषु भवत, देशविरत्यादित्रिके देवायूरूपमेकमेव चन्धस्थानं भवति,
 शेषगुणस्थानेष्वायुषो चन्ध एव नास्ति । नाम्न, पञ्च चन्धस्थानानि भवन्ति, तद्यथा-अष्ट-
 विंशतिरेकोनत्रिंशत्रिंशदेकत्रिंशदेकप्रकृत्यात्मक चेति । मिथ्यादृष्टावष्टाविंशत्येकोनत्रिंश-
 द्रूपे द्वे चन्धस्थाने भवत । सास्वाद्ने मिश्रे चाष्टाविंशत्येकोनत्रिंशद्रूपे द्वे चन्धस्थाने
 भवत । अविरतसम्यग्दृष्टावष्टाविंशत्येकोनत्रिंशत्रिंशद्रूपाणि त्रीणि भवन्ति । देशविर-
 त्यादिद्विकेऽष्टाविंशत्येकोनत्रिंशद्रूपे द्वे चन्धस्थाने भवत । अप्रमत्तेऽष्टाविंशत्यादीनि
 चत्वारि चन्धस्थानानि भवन्ति । अपूर्वकरणेऽष्टाविंशत्यादीनि पञ्च भवन्ति । अनिबृत्ति-
 करणे सूक्ष्मसम्पराये चैकप्रकृत्यात्मकमेकमेव चन्धस्थानं भवति । नाम्नो भङ्गा अष्टाविं-
 शतावष्टायेकोनत्रिंशत्यष्टाधिकपट्टचत्वारिंशच्छतानि त्रिंशति चाष्टौ भवन्ति । एकत्रिंशत्ये-
 कस्मिंश्चैकको भङ्ग इत्येवमुक्ता लेद्यामार्गणा ॥

॥ शुक्लेश्याया बन्धस्थानाना यन्त्रम् ॥

गुणस्था०	क्षाना०	दशाना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	नाम	गोत्र	अन्तराय
ओषे	१	३	२	१०	२	५	२	१
मिथ्यादृष्टौ	१	१	२	१	२	२	२	१
सास्वादाने	१	१	२	१	२	२	२	१
मिधे	१	१	२	१	०	२	१	१
अविरते	१	१	२	१	२	३	१	१
देवाविरते प्रमत्ते च	१	१	२	१	१	२	१	१
अप्रमत्ते	१	१	१	१	१-०	४	१	१
अपूर्वकरणे	१	२	१	१	०	५	१	१
अनिवृत्तिकरणे	१	१	१	५	०	१	१	१
सूक्ष्मसम्पराये	१	१	१	०	०	१	१	१
द० क्षी० च०	०	०	१	०	०	०	०	०

॥ ओषे शु०नाम्नो व०स्था०भङ्ग०॥स०४६३५ ॥ शुक्लेश्याया मिथ्यादृष्टौ ॥ सर्वा० ४६१६

बन्ध स्था०	भङ्ग स्थ०	कस्य प्रा०	बन्धका
२८	८	देवमा०	८ तिर्यग्भरा
१९	१९१९	प० म० प्रा० ४६०८	भारकवर्जत्रि०
		देवमा०	८ सन्ध० म०
२०	९	देवमा०	१ अम० सुनय
		मनुजमा०	८ सन्ध० देवाः
२१	१	देवमा०	१ अ सुनय
	१		१

बन्ध स्था०	भङ्ग स्थ०	कस्य कति भङ्गा	बन्धका
२८	८	देवमायोग्याः ८	तिर्यग्भरा
२९	४६०८	मनुजमा० ४६०८	भारकवर्जत्रि०

॥ सास्वादनसम्यग्दृष्टौ ॥ स० ३२०८

बन्ध स्था०	भङ्ग स्थ०	कस्य प्रा० कति भङ्गाः	बन्धका
२८	८	देवमायोग्याः ८	तिर्यग्भरा
१९	१२००	मनुजमा० ८	भारकवर्जत्रि०

॥ मिश्रदृष्टौ ॥ स० १६

बन्ध स्था०	भङ्ग स०	कस्य प्रा०	बन्धकाः
२८	८	देवप्रा०	तिर्यग्भरा
२९	८	मनुजप्रा०	देवा

॥ प्रमत्ते ॥ स० १६

बन्ध स्था०	भङ्ग स०	कस्य प्रा०	बन्धका
२८	८-८	देवप्रा०	भरा
२९	८-८	देवप्रा०	भरा

॥ अप्रमत्ते अपूर्वकरणे च ॥ ४-५

॥ अविरतसम्यग्दृष्टौ ॥ स० ३२

बन्ध स्था०	भङ्ग स०	कस्य प्रा०	बन्धका
२८	८	देवप्रा०	तिर्यग्भरा
२९	१६	"	मनुजाः
		मनुजप्रा०	देवा
३०	८	"	"

॥ देशविरतौ ॥ १६

बन्ध स्था०	भङ्ग स०	कस्य प्रा०	बन्धका
२८	१	देवप्रा०	भरा
२९	१	"	"
३०	१	"	"
३१	१	"	"
१	१	"	"

॥ अनिवृत्तिकरणे सूक्ष्मसम्पराये च ॥

बन्ध स्था०	भङ्ग स०	कस्य प्रा०	बन्धका
२८	८	देवप्रा०	तिर्यग्भरा
२९	८	"	भरा

बन्ध स्था०	भङ्ग स०	कस्य प्रा०	बन्धका
१	१	०	भरा

॥ अध भव्यमार्गणाया विचारः क्रियते ॥

तत्र भव्ये बन्धप्रकृतयो बन्धस्थानानि नाम्नो बन्धस्थानभङ्गाश्चेति सर्वं पञ्चेन्द्रियव-
द्वाच्यम् । अभव्ये तु मिथ्यात्ववद् वाच्यमित्यल्पस्वातिरिक्त्वियत्नेन सक्षेपिता भव्यमार्गणा ॥

॥ अध सम्यक्त्वमार्गणा उच्यते ॥

सम्यक्त्वमार्गणायामौपशमिकसम्यग्दृष्टौ सामान्येनाविरते चायुर्वन्धाभावात् बन्धे क्रमेण
सत्तत्सप्ततिः पञ्चसप्ततिश्च भवति । देशविरते षट्पटिर्भवति । प्रमत्ते द्विपटिर्भवति । अप्रम-
त्तादिष्वोषवन्धो वक्तव्यः । तथा क्षायोपशमिकक्षायिकमार्गणयो सामान्येनैकोनाशीतिः ।
अविरतसम्यग्दृष्ट्यादिषु स्वस्वौघोको बन्धो वाच्य । ननु क्षायिकसम्यग्दृष्टेः देशविरत्यादीं
सुरायुषो बन्धः कथं समवति ? तत्र तावदेकभक्तिकस्य तद्बन्धसम्भवः, अवच्छायुष्कत्वेन
क्षपकश्रेण्यारूढस्य तस्य केवलज्ञानोत्पत्तेः, नापि द्विभक्तिकाश्रित्य देवायुर्वन्धसम्भव
क्षायिकसम्यग्दृष्टे भवद्भवस्यासम्भवात्, तथाहि-मिथ्यात्वक्षपणार्हं प्रथमसहजनी जिन-
निहरणकालसम्भवी वर्षाष्टकस्योपरि वर्तमानोऽवच्छायुष्को देवतारकवच्छायुष्को युगलिक-
वच्छायुष्को वा मनुज एव नान्यगतिकः, तदुक्तं-“दशणखणस्तसिहो जिणकालीओ पुमदवा-
सुवदि” इति पञ्चसप्तदशे, अस्या वृत्तिः-“दर्शनं मिथ्यात्वसम्यग्मिथ्यात्वसम्यक्त्वरूप तस्य क्षपणा

तस्या अहो योग्यो 'जिनकालीजो' जिनविहरणकालसमयी प्रथमसहजनी च 'पुम'ति मनुष्यगतौ वर्तमानो जीवो वर्षाष्टकस्योपरि वर्तमान" इत्युक्तशेषस्य मिथ्यात्वक्षपणानर्हत्वेन क्षायिकसम्यग्दृष्टैर्भवद्वयासभव. । शेषभवत्रिकस्य तु सुरायुषो बन्धाभाव एव, चतुर्भविकस्य तु सुरायुषो बन्धसद्भावेऽपि युगलिकस्य देशविरत्यादिगुणस्थानाभावेन तत्र बन्धाभाव एव । पञ्च-भवास्तु क्षायिकसम्यग्दृष्टैर्न सभवत्येव, उत्कृष्टतोऽपि भवचतुष्कस्य प्रतिपादनात्, तथा चोक्तं पञ्चसग्रहे—“तद्य चउत्थे तस्मि व भयमि सिञ्जति दसणे रीणे । ज देवविरयसताउचर-मदेहेसु ते होन्ति ॥ १ ॥” वृत्ति—“तृतीये चतुर्थे तस्मिन् वा भवे क्षीणे दर्शने-दर्शनमोहनीये सिध्यन्ति जीवा । कुत इत्याह—यद्यस्मात्कारणात्क्षीणसप्तका दैषनारकाः सख्येयवर्षायुष्केषु भवन्ति—उत्पद्यन्ते । चरमदेहेषु वा भवन्ति—चरमदेहा वा भवन्ति । ततस्तृतीये चतुर्थे तस्मिन् वा भवे सिध्यन्तीत्युच्यते । इयमत्र भावना—देवगतौ बद्धायुष्कास्ते सप्तकस्य क्षय कृत्वा देवेषु मध्ये उत्पद्यन्ते, ये तु नरकेषु बद्धायुष्कास्ते नरकेषु, ततो देवभवान्नरकभवाद्वा समागत्य मनुष्या भूत्वा मोक्षयान्तीति तृतीयभवे सिध्यन्तीत्युच्यते । ये तु तिर्थहमनुष्येष्वसख्येयवर्षायुष्केषु मध्ये बद्धायुष्कास्ते सप्तकक्षय कृत्वा तमध्ये उत्पद्यन्ते । ततो देवेषु देवभवात्समागत्य मनुष्या भूत्वा मोक्षयान्तीति चतुर्थे भवे सिध्यतीत्यभिधीयते । ये त्वबद्धायुष्काः सप्तक क्षपयन्ति ते चरमदेहा उच्यन्ते । ते च सप्तकक्षयानन्तर क्षपकश्रेणिमेव प्रतिपद्यन्ते इति तस्मिन्नेव भवे सिद्ध्यन्ति” इति चेत् ? अत्रोच्यते, येषां पञ्च भवा शेषा भवन्ति तेषां देशविरत्यादौ सुरायुषो बन्धसमनो नान्येषामिति । तृतीयभवे चतुर्थभवे मोक्षगमन तु प्रायोवृत्त्योक्तमित्यवसीयते, तेन केषाञ्चित् क्षायिकसम्यग्दृष्टीना भवा पञ्चेति स्वीकारे तु बन्धस्वामित्वोक्तो देशविरत्यादौ सुरायुर्वन्धोऽपि सगच्छते । भवपञ्चकास्वीकारे च क्षायिकसम्यग्दृष्टीना तु प्रसहकृष्णादीनां का गतिरिति वच्यम् । न चैतत्स्वमनीषिकया विजृम्भित, दुःप्रसहादीनां न्यायाचार्यैरपि पञ्च भवा उक्ता, तदुक्तं कर्मप्रकृतिवृत्तौ—“इदं च प्रायोवृत्त्योक्तमिति समाच्यते, यत क्षीणसप्तकस्य कृष्णस्य पञ्चमभवेऽपि मोक्षगमन श्रूयते, उक्तं च—“नरया तु नरभवस्मि देवो होउण पचमे वप्पे । ततो चुओ समाणो वारसमो अममतिरत्थयो ॥ १ ॥” इति । इत्थमेव तु प्रसहादीनामपि क्षायिकसम्यक्त्वमागमोक्तं युज्यत इति यथागम विभावीयम्” इति । मिश्रदृष्टौ चतु सप्तति । सास्वादनसम्यग्दृष्टाद्येकोत्तर-शतम् । मिथ्यादृष्टौ सप्तदशान्नशत बन्धे प्राप्यते । औपशमिकसम्यग्दृष्टौ मिश्रदृष्टौ चायुषो बन्धस्थानानि न सन्ति । शेष सर्वं स्वस्वगुणस्थानोक्तमत्रसेयम् । नास्तौ बन्धस्थानभङ्गा उपशमसम्यग्दृष्टौ क्षायिकसम्यग्दृष्टौ च पञ्चत्रिंशत्पञ्चत्रिंशत् भवन्ति । क्षायोपशमिकसम्यग्दृष्टौ चतुस्त्रिंशद्भङ्गा भवन्ति । मिश्रदृष्टौ षोडश, सास्वादानेऽष्टाधिकपणवतिशतानि भवन्ति । मिथ्यादृष्टौ त्रयोदशसहस्राणि नवशतानि पञ्चिंशत्यधिकानि च । यन्त्राणि यथा-पूर्वं द्रष्टव्यानीति समाप्ता सम्यक्त्वमार्गणा ॥

॥ अथ सञ्जयाहारकमार्गणे आरभ्येते ॥

सन्निधि आहारके च बन्धादिकं सर्वं गुणस्थानोक्तबन्धवद्वाच्यम् । अनाहारकमार्गणाया

कार्मणकाययोगवत्सर्वं वक्तव्यमिति । असञ्ज्ञिनि मिथ्यादृष्टौ सप्तदशोत्तरशतं सास्वादने चैकोत्तरशतं बन्धे प्राप्यत इति । यद्यपि सास्वादनेऽसञ्ज्ञिनि देवप्रायोग्यबन्धाभावेन देव-
त्रिकवैक्रियद्विकरूपप्रकृतिपञ्चकस्य बन्धो न सम्भवति, तथापि बन्धस्वामित्वे एकोत्तरशत-
स्योक्तत्वेनास्माभिरपि तथैवोक्तं तत्त्वं पुनः तद्विदो विदन्तीत्येवं द्वे अपि मार्गणे सक्षे-
पेण विचारिते । तत्समाप्तौ च मार्गणासु प्रारब्धो बन्धादिनिचारोऽपि समाप्तिं प्राप्नोतीति
विज्ञेय सुहृद्भि स्वयम् ॥

अधुना मार्गणासु पतद्ब्रह्मप्रकृतय उच्यन्ते-तत्रायुषः पतद्ब्रह्मप्रकृतयो न वाच्याः
संक्रमाभावात् । मोहनीये सम्यक्त्वमिश्रयोः बन्धाभावेऽपि तयोः सम्यग्दृष्ट्यादौ पतद्ब्रह्मो
वक्तव्यः । उच्चगोत्रोद्भूतानन्तर नीचगोत्रस्य बन्धसत्त्वेऽपि तस्योच्चगोत्रस्य पुनर्वन्धा-
भावात् प्रतिग्रहता न वाच्या, शेष सर्गं प्रायेण बन्धसम वक्तव्यमिति । तथा च नरकगति-
सामान्ये रत्नप्रभादित्रिके चौधे प्रतिग्रहप्रकृतीना एकाग्रशतं भवति । मिथ्यात्वेऽष्टनवति ।
सास्वादने चतुर्नवति । मिश्रे सप्तति । अविरते च त्रिसप्ततिरिति । पद्मादित्रिके ता एव
जिनविहीना बन्धप्रकृतयो वाच्या इति ।

॥ नरकगतिसामान्ये रत्नप्रभादित्रिके पद्मादित्रिके च प्रतिग्रहप्रकृतियन्त्रम् ॥

गुणस्था०	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	नाम	गोत्र	अन्तराय	सर्वाग्रम्
भोधे	५	९	२	२८	५०-४९	२	५	१०१-१००
मिथ्यात्वे	५	९	२	२९	४९	२	५	९८
सास्वादने	५	९	२	२४	४७	२	५	९४
मिश्रे	५	६	२	१९	३२	१	५	७०
अविरते	५	६	२	२१	३३-३२	१	५	७३-७२

सप्तमायनावोधे शत मिथ्यात्वे पञ्चनवति, सास्वादने एकनवतिः मिश्रे सप्ततिरविरते
द्वासप्ततिश्चेति ।

॥ सप्तमायनौ प्रतिग्रहप्रकृतियन्त्रम् ॥

गुणस्था०	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	नाम	गोत्र	अन्तरा०	सर्वाग्रम्
भोधे	५	९	२	२८	४९	२	५	१००
मिथ्यात्वे	५	९	२	२१	४७	१	५	९५

सास्वादाने	५	९	२	२४	४५	१	५	९१
मिश्रे	५	६	२	१९	३२	१	५	७०
अविरते	५	६	२	२१	३२	१	५	७२

प्रतिग्रहस्थानानि मोहनीयवर्जाना सप्ताना कर्मणा सर्त्रं बन्धस्थानपद्माच्यानि । मोहनीयस्य प्रतिग्रहस्थानानि चत्वारि भवन्ति, तद्यथा—द्वाविंशतिरेकविंशतिरेकोनविंशति सप्तदशेति । तत्र मिथ्यादृष्टापष्टाविंशतिसत्ताकस्य सप्तविंशतिसत्ताकस्य वा द्वाविंशतिप्रकृतीना प्रतिग्रहस्थान, उद्धलितसम्यक्त्वमिश्रयोरनादिमिथ्यादृष्टेर्वा पद्विंशतिसत्ताकस्य मिथ्यादृष्टौ त्वेकविंशतिप्रकृतिरूप पतद्ग्रहस्थानम्, तथा सास्वादानेऽष्टाविंशतिसत्ताकस्याप्येकविंशतिप्रकृतिरूप प्रतिग्रहस्थानम्, मिश्रगुणस्थाने सप्तदशप्रकृतिरूप प्रतिग्रहस्थान भवति । यद्वा क्षायिकसम्यग्दृष्टे सप्तदशप्रकृतिरूप प्रतिग्रहस्थान भवति । इदं प्रतिग्रहस्थानं रत्नप्रभा जिह्वाय नान्यासु पृथिवीषु भवति, यतो रत्नप्रभायामेव क्षायिकसम्यग्दृष्टिरूपघटे न शेषासु, तदुक्तं पञ्चसग्रहवृत्तौ श्रीमलयगिरिपादै—“तिर्यङ्मनुष्यो वा ससम्यक्त्वो द्वितीयान्पु नरकपृथिवीषु न गच्छति नापि तत् आगच्छति” इति । मतान्तरेण क्षायिकसम्यग्दृष्टिस्तृतीयस्यामपि गच्छति, तन्मते रत्नप्रभात्रिके सप्तदशप्रकृतिरूप प्रतिग्रहस्थान भवति, तदुक्तं तन्मतेन—“क्षायिकसम्यग्दृष्टयस्तृतीयस्यामपि नरकपृथिव्या गच्छन्ति” इति । त्रिवाहप्रज्ञप्त्यभिप्रायेण यद्यपि सप्तसम्यक्त्व पञ्चनरकपृथिवीं यावद्गच्छति, तदुक्तं मलयगिरिपादै पञ्चसग्रहवृत्तौ—“नरतिरश्चामन्यतरोऽविरतसम्यग्दृष्टि पूर्वबद्धायुः क्षायोपशमिकसम्यक्त्वेन गृहीतेन व्याग्याप्रज्ञत्याद्यभिप्रायत पञ्चनरकपृथिव्यामपि नारकत्वेनोत्पद्यते । ततो वोद्धृत्य क्षायोपशमिकसम्यक्त्ववानत्र मनुष्येषु मध्ये समुत्पद्यते” इति, तथापि तत्र सम्यग्दृष्टे सप्तदशप्रकृतिरूप प्रतिग्रहस्थान न भवति, यत् क्षायिकसम्यग्दृष्टिस्तत्र न गच्छति । अविरतसम्यग्दृष्टापष्टावौपशमिकसम्यग्दृष्टे क्षायोपशमिकसम्यग्दृष्टेर्वैकोनविंशतिप्रकृतिरूप प्रतिग्रहस्थान भवति । नाम्न प्रतिग्रहस्थानानि भङ्गास्तद्यन्त्राणि च बन्धस्थानभङ्गयन्त्रवद्वाच्यानि । अत पर प्रायेण प्रतिग्रहप्रकृतीन् मोहनीयस्य प्रतिग्रहस्थानानि च वक्ष्यामो न शेषमिति । ॥ नरकगतौ मोहस्य प्रति० स्थानयन्त्रम् ॥

प्रति० स्था०	२२	२१	१९	१०
ओषे	"	"	"	"
मिथ्यादृष्टे	"	"	"	"
सास्वादाने	"	"	"	"
मिश्रे	"	"	"	"
अविरते	"	"	"	"

अविरते १० रत्नप्रभायाम्, म
सास्वादाने, न शेषासु ।

तत्र सामान्येन तिर्यग्गतौ पञ्चदशामशत प्रतिग्रहे भवति, जिनाहारकद्विकायुश्चतुष्करूपाणा प्रतिग्रहाभावात् । मिथ्यात्वे सम्यक्त्वमिश्रवर्जा शेषा त्रयोदशामशत पतद्ग्रहे प्राप्यते । सास्वादानसम्यग्दृष्टौ नरकद्विकस्यावरजात्तुष्कत्वात्पहुण्डसेवार्त्तनपुसकमिथ्यात्ववर्जा शेषा अष्टानवतिः प्राप्यते । मिश्रे बन्धो

ककोनससतिः प्रतिग्रहे भवति । अविरतसम्यग्दृष्टौ सैवैकोनससतिः सम्यग्मिथ्यात्वयुतै-
कससतिर्भवति । देशविरते सैवैकससतिरप्रत्याख्यानचतुष्कविहीना ससपष्टिः प्रतिग्रहे
प्राप्यते । अपर्यासतिर्यगतौ सामान्येन मिथ्यादृष्टौ च सप्ताग्रशतं प्रतिग्रहे प्राप्यते, आयु-
श्चतुष्कजिनाहारकद्विकवैक्रियद्विकसुरद्विकनरकद्विकसम्यक्त्वमिश्ररूपाणा पञ्चदशप्रकृती-
नामप्राप्यमाणत्वात् ।

॥ पर्यासतिर्यगतौ प्रतिग्रहप्रकृतियन्त्रम् ॥

गुणस्था०	ज्ञानाव०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	नाम	गोत्र	अन्तराय	सर्वाग्रम्
शोधे	५	९	२	२८	०	६४	२	५	११५
मिथ्याये	५	९	२	२६	०	६४	२	५	११३
सासादने	५	९	२	२४	०	५१	२	५	९८
मिथे	५	६	२	१९	०	३१	१	५	६९
अविरते	५	९	२	२१	०	३१	१	५	७१
देशविरते	५	६	२	१७	०	३१	१	५	६७

॥ अपर्यासतिर्यगतौ प्रतिग्रहप्रकृतियन्त्रम् ॥

गुणस्था०	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	नाम	गोत्र	अन्तराय	सर्वाग्रम्
शोधे	५	९	२	२६	०	५८	२	५	१०७
मिथ्याये	५	९	२	२६	०	५८	२	५	१०७

मोहनीयस्य पञ्च प्रतिग्रहस्थानानि भवन्ति, तद्यथा-द्वाविशतिरेकविशतिरेकोनविंशतिः
सप्तदश पञ्चदशेति । तत्र द्वाविशतिः सम्यक्त्वमिश्रवता मिथ्यादृष्टासैकविशतिरुद्धलितस-
म्यक्त्वमिश्रवता मिथ्यादृष्टा भवति, अष्टाविंशतिसत्ताकाना सासादनसम्यग्दृष्टा वैकर्वि-
शतिः भवति । मिश्रदृष्टीना सप्तदशप्रकृतिरूप प्रतिग्रहस्थान भवति । एकोनविशतिरूपम-
विरतसम्यग्दृष्टामुपशमसम्यग्दृष्टा वेदकसम्यग्दृष्टीना वा भवति । सप्तदशप्रकृतिरूप तु प्रति-
ग्रहस्थान क्षायिकसम्यक्त्ववता युगलिकतिरश्वा भवति । देशविरतौ पञ्चदशप्रकृतिरूपं प्रति-
ग्रहस्थानमौपशमिकसम्यग्दृष्टीना वेदकसम्यग्दृष्टीना वा भवति । त्रयोदशप्रकृतिरूपं तु प्रति-
ग्रहस्थान देशविरताना तिरश्वा न भवत्येव, क्षायिकसम्यक्त्ववता सख्यातपर्यायुक्तेषु तिर्य-

श्चनुत्पादादिति । अपर्याप्ततिर्यग्धां द्वाविंशतिप्रकृतिरूपमुद्बलितमिश्रसम्यक्त्ववतामनादि-
मिध्यादृशा घैकविंशतिप्रकृतिरूप च प्रतिग्रहस्थान भवतीति ।

॥ पर्याप्ततिर्यग्गतौ मोहस्य प्र० यन्त्रम् ॥

प्रति० स्थान०	२२	२१	१९	१७	१५
ओषे	"	"	"	"	"
मिध्यादृष्टौ	"	"	०	०	०
सास्त्रादने	०	"	०	०	०
मिश्र	०	०	०	"	०
अविरते	०	०	"	"	०
देशविरते	०	०	०	०	"

॥ अपर्याप्ततिर्यग्गतौ प्रनि० स्थानयन्त्रम् ॥

प्रनिग्रहस्थाने	२२	२१
ओषे, मि० च	"	"

तथा मनुजगतौ प्रतिग्रहप्रकृतय उच्य-
न्ते—तत्र सामान्येनायुश्चतुष्कवर्जमष्टादशाम-
शत प्रतिग्रहे प्राप्यते, मिध्यादृष्टिगुणस्थाने
जिनाहारकद्विकमिश्रसम्यक्त्ववर्जमष्टादश-
ग्रशतमेव त्रयोदशामशत प्रतिग्रहे प्राप्यते ।
सास्त्रादने नरकद्विकस्थावरचतुष्कजातिचतु-
ष्कातपहुण्डसेवार्त्तमिध्यात्वनपुसकवर्जं त्रयो-
दशामशतमेवाष्टनवति प्रकृतय प्रतिग्रहे
भवन्ति । मिश्रे तिर्यग्द्विकदौर्भाग्यत्रिकाद्य-
सहननपञ्चकमध्याकृत्युद्योताप्रशस्तखगतिम-
नुजद्विकौदारिकद्विकस्त्यानद्वित्रिकानन्तानु-
बन्धिचतुष्कस्त्रीवेदनीचगोत्ररूपैकोनविंशद्-
र्जाष्टानवतिरेवैकोनसप्तति प्रतिग्रहे प्राप्यते ।
अविरतसम्यग्दृष्टौ सैवैकोनसप्तति जिनसम्य-
क्त्रमिश्रयुताद्वासप्तति प्रतिग्रहे प्राप्यते । दे-
शविरताग्रत्याख्यानकपायचतुष्कवर्जा द्वा-
सप्ततिरेवाष्टपष्टि प्रतिग्रहे प्राप्यते । प्रमत्त

गुणस्थाने प्रत्याख्यानकपायचतुष्कवर्जाष्टपष्टि चतुष्पष्टि भवति । अरतिशोकास्थिराशु-
भायश कीर्त्तियर्जाहारकद्विकयुता षष्टिप्रमत्ते प्राप्यते । अपूर्वकरणप्रथमभागेऽपि मा एव
पष्टि भवति । अपूर्वकरणद्वितीयादिभागपञ्चके निद्राद्विकवर्जा षष्टिष्टपञ्चाशद्भवति ।
सुरद्विकपञ्चाक्षवैक्रियाहारकद्विकाद्यसस्थानाप्रशस्तखगतिपराघातोच्छ्वासजिनत्रसनवकनाम-
धुनमन्धिनप्रकवर्जाष्टपञ्चाशदेवाष्टाविंशतिरपूर्वकरणसप्तमभागे भवति । हास्यरतिभयजुगु-
प्साचतुष्कवर्जाष्टाविंशतिरेव चतुर्विंशतिरनिवृत्तिप्रथमभागे भवति । अनिवृत्तिद्वितीयभागे
पुनर्जा चतुर्विंशतिरेव त्रयोविंशतिर्भवति । सैवानिवृत्तितृतीयभागे सञ्जलनकोधवर्जा द्वा-
विंशतिर्भवति । चतुर्थभागे सञ्जलनमानवर्जेकोनविंशतिर्भवति । पञ्चमभागे सायावर्जेको-
नविंशतिरेव विंशतिर्भवति । सञ्जलनलोभवर्जा विंशतिरेवैकोनविंशति सूक्ष्मसम्पराये
भवति । षष्ठान्तेऽसातवेदनीयज्ञानापरणपञ्चान्तरायपञ्चदर्शनावरणचतुष्कोच्चगोत्रयश की-
र्त्तिरूपसप्तदशवर्जेकोनविंशतिरेव द्वे प्रकृती पतद्भवे भवत इति । अपर्याप्तमनुजगतौ सा-
मान्ये मिध्यात्वे चायुश्चतुष्काजिनाहारकद्विकदेवद्विकवैक्रियद्विकनरकद्विकसम्यक्त्वमिश्ररूपा-
णामप्राप्यमाणत्वात् सप्तमशत प्रतिग्रहे प्राप्यते इति ।

॥ पर्याप्तमनुगतौ प्रतिग्रहप्रकृतियन्त्रम् ॥

गुणस्था०	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	नाम	गोन	अन्तराय	सर्वाग्रम्
ओषे	५	९	२	२८	६७	२	५	११८
मिथ्याये	५	९	२	२६	६४	२	५	११३
साक्षादने	५	९	२	२४	५१	२	५	९८
मिश्रे	५	६	२	१९	३१	१	५	६२
अधिरते	५	६	२	२१	३२	१	५	७२
वेदधिरते	५	६	२	१७	३२	१	५	६८
प्रमते	५	६	२	१३	३२	१	५	६४
अग्र० अग्र० १ च	५	६	१	११	३१	१	५	६०
अग्र० २-६	५	४	१	११	३१	१	५	५८
अग्र० ७ मै	५	४	१	११	१	१	५	२८
अनि० प्र०	५	४	१	७	१	१	५	२४
अनि० द्वि०	५	४	१	६	१	१	५	२३
अनि० तृ०	५	४	१	५	१	१	५	२२
अनि० च०	५	४	१	४	१	१	५	२१
अनि० प०	५	४	१	३	१	१	५	२०
सूक्ष्म०	५	४	१	२	१	१	५	१९
उपशान्ते	०	०	०	२	०	०	०	२

॥ अपर्याप्तमनुजगतौ प्रतिग्रहप्रकृतियन्त्रम् ॥

गुणस्था०	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	नाम	गोन	अन्तराय	सर्वाग्रम्
ओषे० मि० ४	५	९	२	२६	५८	२	५	१०७

धममत्ते	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
क्षपूर्वकरणे	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
अनिर्गुणिकरणे	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
सूक्ष्म० उप० च	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०

तथाऽपर्याप्तमनुजगतौ द्वाविंशतिप्रकृतिरूपमुद्बलितमिश्रसम्यक्त्ववतामनादिमिथ्यादृशां द्वैकत्रिंशतिप्रकृतिरूपं प्रतिग्रहस्थानं भवतीति ।

॥ अपर्याप्तमनुजगतौ ॥ तथा देवगतौ सामान्येन चतुरग्रशतं पतद्गृहे भवति,

प्रति० स्थाने	२२	२३
शोधे मि० च	"	"

पर तद् देवस्यौघबन्धादायुर्द्विकमपहृत्य सम्यक्त्वमिश्रयोः प्रक्षेपेण चेति विज्ञेयम् । मिथ्यादृष्टौ जिनसम्यक्त्वमिश्रवर्जमेकोत्तरशत प्रतिग्रहे प्राप्यते । सास्वादने चतुर्नवतिरेकेन्द्रियजात्यातपस्थावरसेवार्त्तहुण्डनपुंसकमिथ्यात्वरूपसप्तक-

वर्जनात् । मिश्रे सप्ततिः, तिर्यग्द्विकदुर्भाग्यत्रिकमध्यमाकृतिसंहननचतुष्कोद्योताप्रशस्तखगतिरत्यानर्द्धित्रिकानन्तानुबन्धिकपायचतुष्कनीचगोत्रस्त्रीवेदरूपचतुर्विंशतीना वर्जनात् । अविरतसम्यग्दृष्टौ सैव सप्ततिः, जिनसम्यक्त्वमिश्रयुता त्रिसप्ततिः प्रतिग्रहे प्राप्यते । भवनपतिव्यन्तरज्योतिष्केज्योधे त्र्युत्तरशत प्राप्यते, जिनस्य बन्धाभावेन पतद्गृहाभावात् । मिथ्यात्वे मिश्रसम्यक्त्ववर्जमेकोत्तरशतं भवति । सास्वादने चतुर्नवतिः । मिश्रे सप्ततिः । अविरते द्वासप्तति प्राप्यते, मिश्रसम्यक्त्वप्रक्षेपादिति । सौधर्म्यज्ञानयोरोधे चतुरग्रशत मिथ्यात्वे त्र्युत्तरशत सास्वादने चतुर्नवतिर्मिश्रे सप्ततिरविरते त्रिसप्ततिश्चेति । सनत्कुमारादिसहस्रारपर्यन्तेज्योधे एकोत्तरशतम्, एकेन्द्रियजाति स्थावरातपनाम्नां बन्धाभावेन प्रतिग्रहाभावात्, मिथ्यात्वेऽष्टानवति, जिनमिश्रसम्यक्त्वाना प्रतिग्रहाभावात्, सास्वादने चतुर्नवतिः, हुण्डसेवार्त्तनपुंसकमिथ्यात्वरूपाणा प्रतिग्रहाभावात्, मिश्रे सप्तति, तिर्यग्द्विकदुर्भाग्यत्रिकमध्यमाकृतिसंहननचतुष्काशुभखगत्युद्योतानन्तानुबन्धिकचतुष्कस्त्रीवेदनीचगोत्ररत्यानर्द्धित्रिकरूपाणा चतुर्विंशतीना बन्धाभावेन प्रतिग्रहाभावात्, अविरते त्रिसप्तति, जिनसम्यक्त्वमिश्ररूपाणा तिसृणा प्रक्षेपाच्चेति । आनन्तादिप्रैवेयकपर्यवसानेषु सामान्येनाष्टानवतिः, आयुर्जातिस्थावरचतुष्टयदेवनरकवैक्रियतिर्यग्द्विकफातपोद्योताहारकद्विकरूपाणा चतुर्विंशतिप्रकृतीना पतद्गृहाभावात्, मिथ्यात्वे पञ्चनवतिः, मिश्रसम्यक्त्वजिननाम्ना पतद्गृहाभावात्, सास्वादने एकनवतिः, मिथ्यात्वनपुंसकहुण्डसेवार्त्तरूपाणा प्रकृतीना प्रतिग्रहाभावात्, मिश्रे सप्तति, म्लानर्द्धित्रिकदुर्भाग्यत्रिकानन्तानुबन्धिकचतुष्कस्त्रीवेदनीचगोत्रमध्यमाकृतिसंहननचतुष्काशुभखगतिरूपाणामेकवर्षातिप्रकृतीना पतद्गृहाभावात्, अविरतसम्यग्दृष्टौ त्रिसप्तति, जिनसम्यक्त्वमिश्रप्रकृतीना प्रक्षेपाच्च । अनुत्तरपञ्चके सामान्येऽविरतसम्यग्दृष्टौ च त्रिसप्ततिरेव प्रतिग्रहे प्राप्यत इति ।

॥ देवगतिसामान्ये प्रथमकल्पद्विकपर्यन्तेषु च प्रतिग्रहप्रकृतीना यन्त्रम् ॥

गुणस्था०	शाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	नाम	गोत्र	अन्तराय	सर्वाग्रम्
शोषे	५	९	२	२८	०	५२-५३	२	५	१०३-१०४
मिथ्यादे	५	९	२	२६	०	५२	२	५	१०३
शाखादने	५	९	२	२४	०	४७	२	५	९४
मिथे	५	६	२	१९	०	३२	१	५	७०
भविरते	५	६	२	२१	०	३३	१	५	७३

॥ सनत्कुमारादिसहस्रारान्तेषु प्रतिग्रहप्रकृतियन्त्रम् ॥

गुणस्था०	शाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	नाम	गोत्र	अन्तराय	सर्वाग्रम्
शोषे	५	९	२	२८	०	५०	२	५	१०१
मिथ्यादष्टौ	५	९	२	२६	०	४९	२	५	९८
शाखादने	५	९	२	२४	०	४७	२	५	९४
मिथे	५	६	२	१९	०	३२	१	५	७०
भविरते	५	६	२	२१	०	३३	१	५	७३

॥ आनतादिभ्रैवेयकपर्यन्तेषु पञ्चानुचरेषु च तुर्यगुणस्थाने प्रतिग्रहप्रकृतियन्त्रम् ॥

गुणस्था०	शाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	नाम	गोत्र	अन्त०	सर्वाग्रम्
शोषे	५	९	२	२८	०	४७	२	५	९८
मिथ्यादे	५	९	२	२६	०	४६	२	५	९५
शाखादने	५	९	२	२४	०	४४	२	५	९१
मिथे	५	६	२	१९	०	३२	१	५	७०
भविरते	५	६	२	२१	०	३३	१	५	७३

अथ देवगतौ मोहनीयस्य प्रतिग्रहस्थानान्युच्यन्ते-तत्र सामान्येन देवगतौ चत्वारि प्रतिग्रहस्थानानि भवन्ति, तद्यथा-द्वाविंशतिरेकविंशतिरेकोनविंशतिः सप्तदशेति । मिथ्या-दृष्टावष्टाविंशतिसत्ताकस्य सप्तविंशतिसत्ताकस्य वा द्वाविंशतिप्रकृतीनां प्रतिग्रहस्थानं भवति । उद्धृतसम्यक्त्वमिश्रस्य मिथ्यादृष्टेरनादिमिथ्यादृष्टेर्वा सासादने चैकविंशतिप्रकृतिरूपं प्रतिग्रहस्थानं भवति । मिश्रगुणस्थाने क्षायिकसम्यग्दृष्टेरविरते च सप्तदश प्रकृतिरूपं प्रतिग्रहस्थानं प्राप्यते । अविरत्सम्यग्दृष्टावौपशमिकसम्यग्दृष्टेर्वेदकसम्यग्दृष्टेर्वैकोनविंशतिप्रकृतिरूपं प्रतिग्रहस्थानं भवति । अनुत्तरवासिनो देवान् विहाय सर्वत्रैवमेव मोहनीयस्थानानि चाच्यन्ति । अनुत्तरेषु तुर्यगुणस्थानसत्के सप्तदशैकोनविंशतिरूपे द्वे प्रतिग्रहस्थाने भवत इति ॥

॥ देवगतौ मोह० प्रति० स्थानयन्त्रम् ॥

भोगेन	२२	२१	१९	१७	प्रकृतिसंक्रमः
मिथ्यात्वे	२२	२१	०	०	
सासादने	०	११	०	०	
मिश्रे	०	०	०	१७	
अविरते	०	०	१९	१७	

अथ जातिमार्गणायामेकेन्द्रियादिजातिचतुष्के ओषे मिथ्यात्वे च सप्ताशतं प्रतिग्रहे प्राप्यते, जिनाहारकद्विकवैक्रियद्विकनरकद्विकदेवद्विकायुश्चतुष्कसम्यक्त्वमिश्ररूपाणामप्राप्यमाणत्वात् । सासादने चतुर्नवतिः प्रतिग्रहे प्राप्यते, जातिचतुष्कस्यावरचतुष्कातपहुण्डसेवार्त्तनपुसकमिथ्यात्वरूपाणामप्राप्यमाणत्वात् । पञ्चेन्द्रियजातावोषेऽष्टादश(अशतम्, मिथ्यात्वे त्रयोदश(अशतम्, सासादनेऽष्टानवतिः, मिश्रे चतुःसप्ततिः, अविरते सप्तसप्ततिः, देशविरतेऽष्टपष्टि, प्रमत्ते चतुःपष्टि, अप्रमत्ते पष्टि, अपूर्वकरणे प्रथमभागे पष्टिरपूर्वकरणद्वितीयादिभागपञ्चकेऽष्टपञ्चाशदपूर्वकरणसप्तमभागे चाष्टाविंशति, अनिवृत्तिकरणप्रथमभागे चतुर्विंशतिः, द्वितीयभागे त्रयोविंशतिः, तृतीयभागे द्वाविंशतिः, चतुर्थभागे एकविंशतिः, पञ्चमभागे च विंशतिः, सूक्ष्मसम्पराये एकोनविंशतिः, उच्यन्ते च द्वे प्रकृती प्रतिग्रहे भवन्तीति । जातिचतुष्के द्वाविंशत्येकविंशतिरूपे द्वे मोहनीयस्य प्रतिग्रहस्थाने भवतः । पञ्चाक्षजातौ च मोहनीयस्य पतङ्गहस्थानानि सर्वाणि मनुजगतिवत् बोधव्यानीति ॥

॥ जातिमार्गणाय प्रतिग्रहप्रकृतियन्त्रम् ॥

जातयः	भो०	मि०	सा०	मि०	अवि०	दे०	प्र०	अप्र० अपू० च	अपू० २-६	अपू० ७ मे	अनि० १-५	सू० स०	उ०
१० ४	१०७	१०७	९४	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
पञ्च०	११८	११३	९८	७४	७७	६८	६४	६०	५८	२८	२४ २३ २२ २१ २०	१९	२

कायमार्गणाय पृथिवीजलयनस्पतिमार्गणासु जातिचतुष्कवद्वाच्यम् । तैजसकवायुकायिकयोरोषे मिथ्यात्वे च चतुरश्रशतं प्रतिग्रहे प्राप्यते, आयुश्चतुष्कजिनाहारकद्विकवैक्रियद्विकदेवद्विकनरकद्विकसम्यक्त्वमिश्रमनुजद्विकोच्चगोत्ररूपाणामप्राप्यमाणत्वात् । मोहनीयप्रतिग्रहस्थाने जातिचतुष्कवत् वाच्ये, सासादनाभावाच्च तत्र न किमपि चक्षव्यमिति ।

॥ आहारकद्विके प्रतिग्रहप्रकृतियन्त्रम् ॥

बन्धस्था० ओधे प्रमत्त०	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	नाम	गोत्र	अन्तराय	सर्वाग्रम्
	५	६	२	१३	०	३२	१	५	६४

॥ आहारकेऽप्रमत्तभावविवक्षाया प्रतिग्रहप्रकृतियन्त्रम् ॥

गुणस्था० ओधे	ज्ञाना०	दर्शना०	वेदनीय	मोहनीय	आयु	नाम	गोत्र	अन्तराय	सर्वाग्रम्
	५	६	२	१३	०	३४	१	५	६६
प्रमत्तः	५	६	२	१३	०	३२	१	५	६४
अप्रमत्तः	५	६	१	११	०	३१	१	५	६०

वेदमार्गणाया वेदत्रयेऽपि मिथ्यादृष्ट्यादां पञ्चाक्षवत्प्रतिग्रहप्रकृतयो वाच्याः । मोहनीयस्य प्रतिग्रहस्थानानि पुंसि पञ्चदश भवन्ति, तद्यथा-द्वाविंशतिरेकविंशतिरेकोनविंशतिरेष्टादश सप्तदश पञ्चदश चतुर्दश त्रयोदशैकादश दश नव सप्त षट् पञ्च चतुरिति । नपुंसकस्त्रीवेदयोस्तु त्रयोदश भवन्ति, तद्यथा-द्वाविंशतिरेकविंशतिरेकोनविंशतिरेष्टादश सप्तदश पञ्चदश चतुर्दश त्रयोदशैकादश दश नव सप्त पञ्चेति । तत्र मिथ्यादृष्टौ द्वाविंशत्यैकविंशतिरूपे द्वे, सासादाने एकविंशतिप्रकृतिरूपम्, मिश्रे सप्तदशप्रकृत्यात्मकम्, अविरते सप्तदशाष्टादशैकोनविंशतिरूप त्रिकम्, देशविरते त्रयोदशचतुर्दशपञ्चदशरूपं त्रिकम्, प्रमत्ताप्रमत्तयोः नवदशैकादशरूपं त्रिकम्, अपूर्वकरणे नवैकादशरूपं द्विकं, अनिवृत्तिकरणे च शेषाणि सप्तषट्पञ्चचतुरूपाणि चत्वारि पुंसि, सप्तपञ्चरूपे च द्वे स्त्रीनपुंसकयोश्च भवन्तीति । कषायमार्गणायामाद्यद्वादशकषायेषु स्वस्वगुणस्थानोक्ता याः प्रतिग्रहप्रकृतयो यानि च बन्धस्थानानि तानि स्वयं वाच्यानि । सञ्जलनचतुष्केऽपि पतद्ग्रहप्रकृतयः स्वगुणस्थानोक्ता वाच्याः । पतद्ग्रहस्थानानि सञ्जलनकोधे द्विप्रकृतिरूपमेकप्रकृतिरूपं च, सञ्जलनमाने च एकप्रकृतिरूपं त्यक्त्वा शेषाणि सर्वाणि प्रतिग्रहस्थानानि भवन्ति । सञ्जलनमायालोभयोस्तु सर्वाणि भवन्ति । एषा भावना गुणस्थानद्वारेण सवेधाधिकारे वक्ष्यत इति । ज्ञानमार्गणायामज्ञानत्रिके ओधे मिथ्यात्वे च त्रयोदशाग्रशतम्, सासादनसम्बन्धद्वष्टानवतिः, मिश्रे च चतुःसप्ततिः प्रतिग्रहे प्राप्यत इति । केवलज्ञानमार्गणाया न सन्ति प्रतिग्रहप्रकृतयः प्रतिग्रहस्थानानि च । सतिश्रुतावधिज्ञानमार्गणासु ओधे एकोनाशीतिरविरते सप्ततिर्देशविरतेऽष्टपष्टिः प्रमत्ते चतुःषष्टिरप्रमत्ते षष्टिरपूर्वकरणे षष्टिरनिवृत्तिकरणे चतुर्विंशतिः सूक्ष्मसम्पराये एकोनविंशतिरूपज्ञान्ते च द्वे प्रकृती भवन्ति । मन पर्यवज्ञानमार्गणायामोधे षट्पष्टिः प्रमत्ते चतुःषष्टिरप्रमत्ते षष्टिरपूर्वकरणे षष्टिरनिवृत्तिकरणे चतुर्विंशतिः सूक्ष्मसम्पराये एकोनविंशतिरूपज्ञान्ते च द्वे प्रकृती भवन्तीति । अज्ञानत्रिके मोहनीयस्य प्रतिग्रहस्थानानि त्रीणि भवन्ति, तद्यथा-द्वाविंशतिरेकविंशतिः सप्तदश च । तत्र मिथ्यादृष्टौ द्वाविंशतिरेकविंशतिश्च, सासादाने एकविंशतिः, मिश्रे सप्तदशप्रकृत्यात्मकं च भवतीति । सतिश्रुतावधिज्ञानमार्गणासु द्वाविंशत्यैकविंशतिरूपे वर्जयित्वा शेषाणि सर्वाणि भवन्ति । मन पर्यवज्ञानिनः द्वाविंशत्यैकविंशत्यैकोनविंशत्यष्टादशसप्तदशपञ्चदशचतुर्दशत्रयोदशरूपाणि वर्जयित्वा शेषाणि दश भवन्तीति । समये अविरतमार्गणायामोधे षोडशाग्रशतम्, मिथ्यात्वे त्रयोदशाग्रशतम्, सासादनेऽष्टानवतिः, मिश्रे चतुःसप्ततिः, अविरते च सप्तसप्ततिर्भवति । देशविरतिमार्गणायामष्ट-

पट्टि प्राप्यते । परिहारविशुद्धावोचे पट्टपट्टि, प्रमत्ते चतु पट्टि, अप्रमत्ते च पट्टिर्भवति । सामायिकच्छेदोपस्थानीययोरोचे पट्टपट्टि, प्रमत्तादिषु च तत्तद्गुणस्थानोक्ता प्रकृतय प्रतिग्रहे प्राप्यन्ते । सूक्ष्मसम्पराये एकोनत्रिंशति प्राप्यते । यथाख्याते द्वे भवतः । मोहनीयस्थानिरतमार्गणाया प्रतिग्रहस्थानानि द्वाविंशत्येकविंशत्येकोनविंशत्यष्टादशसप्तदशरूपाणि पञ्च भवन्ति । देशविरते त्रयोदशचतुर्दशपञ्चदशरूपाणि त्रीणि भवन्ति । परिहारविशुद्धावेकादशदशानवरूपाणि त्रीणि भवन्ति । सामायिकच्छेदोपस्थानीययोरेकादशदशानवरूपसप्तपट्टपञ्चचतुस्त्रिद्व्येकरूपाणि दश भवन्ति । सूक्ष्मसम्पराये यथाख्याते च द्विप्रकृत्यात्मकमेकमिति ।

दर्शनमार्गणाया चक्षुरचक्षुषोर्गुणस्थानोक्ता सर्वा अपि प्रतिग्रहप्रकृतय प्रतिग्रहस्थानानि च भवन्ति । अवधिदर्शनमार्गणाया मतिज्ञानरतु सर्वं वाच्यम् । सिद्धान्तिकाभिप्रायेणाचक्षुर्दर्शनवद्वा वाच्यम् । केवलदर्शनमार्गणाया न सन्ति प्रतिग्रहप्रकृतय प्रतिग्रहस्थानानि चेति ।

लेख्यामार्गणास्वशुभलेख्यात्रिके ओघे षोडशाग्रशत प्रतिग्रहे प्राप्यते, आहारकद्विकवर्जनात् । मिथ्यादृष्टौ सम्यक्त्वमिश्रजिनवर्जं त्रयोदशोत्तरशत सासादनेऽष्टनवति मिश्रे चतुस्सप्ततिरविरतसम्यग्दृष्टौ सप्तसप्ततिश्च प्रतिग्रहे प्राप्यते । तेजोलेख्यायामोघे दशाग्रशतम्, नरकद्विकसूक्ष्मनिकलत्रिकवन्धाभावात्, मिथ्यात्वे पञ्चोत्तरशतम्, आहारकद्विकजिनमिश्रसम्यक्त्वाभावात् । सासादने अष्टनवति, मिश्रे चतुस्सप्तति, अविरतसम्यग्दृष्टौ सप्तसप्तति, देशविरतावष्टपट्टि, प्रमत्ते चतुष्पट्टि, अप्रमत्ते च पट्टि प्राप्यते । पञ्चलेख्यायामोघे सप्तोत्तरशत प्राप्यते । मिथ्यादृष्टौ द्युत्तरशत भवति । सासादने अष्टनवति प्राप्यते । मिश्रे चतुस्सप्ततिर्भवति । अविरतसम्यग्दृष्टौ सप्तसप्तति प्राप्यते । देशविरतावष्टपट्टिर्भवति । प्रमत्ते चतुष्पट्टिरप्रमत्ते च पट्टिर्भवति । शुक्कलेख्यायामोघे चतुरग्रशतम्, मिथ्यादृष्टौ नवनवति, सासादने पञ्चनवति, मिश्रे चतु सप्तति, अविरतादिषु च सप्तसप्तत्यादयस्तत्तद्गुणस्थानोक्ता प्रतिग्रहप्रकृतयो वाच्या । अशुभलेख्यात्रिके द्वाविंशत्येकविंशत्येकोनत्रिंशतिसप्तदशरूपाणि चत्वारि प्रतिग्रहस्थानानि भवन्ति । तेज पद्मयो द्वाविंशत्येकविंशत्येकोनविंशतिसप्तदशपञ्चदशत्रयोदर्शकादशानवरूपाण्यष्टप्रतिग्रहस्थानानि भवन्ति । शुक्कलेख्याया सर्वाणि प्रतिग्रहस्थानानि भवन्तीति । भव्यमार्गणाया प्रतिग्रहप्रकृतयो मोहनीयस्थानानि च पञ्चाक्षवद्वाच्यानि । अभव्यमार्गणाया त्रयोदशाग्रशत प्रतिग्रहे प्राप्यते सम्यक्त्वमिश्राहारकद्विकजिनाभावात् । मोहनीयप्रतिग्रहस्थान त्वेकविंशतिप्रकृतिरूपमेकमेव भवतीति ।

सम्यक्त्वमार्गणाया वेदकसम्यक्त्वे ओघे एकोनाशीति प्रतिग्रहे प्राप्यते । अविरतसम्यग्दृष्टौ सप्तसप्तति प्राप्यते । देशविरतेऽष्टपट्टि भवति । प्रमत्ते चतुष्पट्टिरप्रमत्ते च पट्टि प्राप्यते । औपशमिकक्षायिकसम्यक्त्वउतोऽप्येवमेवाविरत्यादिगुणस्थानचतुष्के पतङ्गप्रकृतयो वाच्याः । अपूर्णरूपादिषु स्वस्वगुणस्थानोक्ता प्रतिग्रहप्रकृतयो वाच्या नवर क्षायिकसम्यग्दृष्टौ सर्वेषु गुणस्थानेषु सम्यक्त्वमिश्रवर्जा चकल्या । मिथ्यात्वसासादनमिश्रेष्वपि स्वस्वगुणस्थानोक्ता प्रतिग्रहप्रकृतयो वाच्या । वेदकसम्यग्दृष्टौ मोहनीयस्य प्रतिग्रहस्थानान्येकोनविंशत्यष्टादशपञ्चदशचतुर्दशकादशदशरूपाणि पट्ट भवन्ति । क्षायिकसम्यग्दृष्टौ प्रतिग्रहस्थानानि सप्तदशत्रयोदशानवरूपचतुस्त्रिद्व्येकरूपाण्यष्टौ भवन्ति । औपशमिकसम्यग्दृष्टावेकोनविंशतिपञ्चदशकादशसप्तपट्टपञ्चचतुस्त्रिद्विरूपाणि नव प्रतिग्रहस्थानानि भवन्ति । मिथ्या-

दृष्टौ द्वाविंशत्येकविंशतिरूपे, सासादने एकविंशतिरूपम् मिश्रे च सप्तदशप्रकृतिरूपं प्रति-
ग्रहस्थान भवतीति । सञ्चिन्मार्गणाया प्रतिग्रहप्रकृतयो मोहनीयस्य प्रतिग्रहस्थानानि च
पञ्चाक्षवदसञ्चिन्नि च विकलाक्षवत् वाच्यानीति ।

आहारकमार्गणाया पञ्चाक्षवदनाहारकमार्गणाया च कार्मणकाययोगत्पतद्ग्रहप्रकृतयो मो-
हनीयप्रतिग्रहस्थानानि च वाच्यानीत्युक्तानि मार्गणास्थानेषु प्रतिग्रहस्थानानि तत्रप्रकृतयश्च ॥

॥ अथ मार्गणासु सत्ताप्रकृतय उच्यन्ते ॥

यद्यपि सत्ताप्रकृतय सत्त्वस्थानानि तदनुसृत्य संक्रमप्रकृतय संक्रमस्थानानि च मुद्रितय-
न्त्रानुसारेण लिखितानि तथापि—“एकोनविंशत तिर्यक्पञ्चेन्द्रियमनुष्यप्रायोग्य वधत् सासादनस्य स-
त्ताप्युदयस्थानानि, तत्रैकेन्द्रियविकलेन्द्रियतिर्यक्पञ्चेन्द्रियमनुष्यदेवनैरपि कृणा सासादनाना स्वस्वोदयस्था-
नेषु वर्त्तमानानामेकमेव सत्तास्थानमष्टाशीतिः । नवर मनुष्यस्य त्रिंशदुदये वर्त्तमानस्योपशमश्रेणीत’ प्रतिप-
त्त सामादनस्य द्विनवति एव त्रिंशद्वन्धकस्यापि” । “तत्राष्टाविंशति वधत् सासादनस्य द्वे उदयस्थाने-
त्रिंशदेकत्रिंशत् । अष्टाविंशतिर्हि सासादनस्य वन्धयोग्या देवगतिप्रायोग्या, न च करणापर्यात सासादने
देवगतिप्रायोग्या वधति, तत्, शेषा उदया नोत्पद्यन्ते । तत्र मनुष्यानधिकृत्य त्रिंशदुदये द्वे अपि ५२, ८८,
सत्तास्थाने, तिर्यक्पञ्चेन्द्रियानधिकृत्याष्टाशीतिरेव, द्विनवतेरुपशमश्रेणीतः प्रतिपात एव लाभात्, तिरश्चा
चोपशमश्रेण्यसम्भवात्, एकत्रिंशदुदये त्वष्टाशीतिरेव यतोऽसौ तिर्यक्पञ्चेन्द्रियागामेव, न च तेपा
द्विनवतिर्षट्ते” इति मलयगिरिकृतसप्ततिकावृत्तिं न्यायाचार्यकृतकर्मप्रकृतिवृत्ति चानुसृत्य
मनुष्यगतिभिन्नगतिसंभावितमार्गणासु सासादनभावे आहारकसप्तकं सत्ताया मुद्रितयत्रैषु
स्वीकृतमपि नात्राधिकृतमुक्तवचनविरोधात्, यत्र च लिखितं तत्र यन्त्रानुसारेण बोध्यमिति ।

नरकगतौ देवायुर्वर्जं सप्तपञ्चाशच्छतमोघे मिथ्यादृष्टौ च भिन्नभिन्नजीवमाश्रित्य सत्ताया
भवति । सासादने आहारकसप्तकजिनवर्जमेकोनपञ्चाशच्छतं मिश्रे आहारकमसक्तयुतं पद्म
श्चाशच्छत भवति, ‘नितिगुणे विणा तित्थ’ इति वचनात् । अतिरतसम्यग्दृष्टौ सामान्येन देवा-
युर्वर्जं सप्तपञ्चाशच्छतं भवति । क्षाधिकसम्यग्दृष्टिमाश्रित्य सामान्येनैकोनपञ्चाशच्छत भवति,
देवतिर्यगायुर्वर्शनसप्तकाभावात्, एकं जीवमाश्रित्य तु जिननामाभावेन अष्टचत्वारिंशच्छतं
जिनसत्त्वे आहारकसप्तकाभावेन च द्विचत्वारिंशच्छत उभयाभावे त्रेकचत्वारिंशच्छत
भवति । आद्यनरकत्रिकेऽप्येवमेव वक्तव्यम् । पङ्कादित्रिके देवायुर्जिननामवर्जं पद्मपञ्चाशच्छ-
तमोघेऽतिरते च भवति । आद्यगुणस्थानत्रिके तु रत्नप्रभावद्वाच्यम् । तमस्तमाया च मनुजायुर्व-
र्जं शेष पङ्कादिवद् वाच्यम् । देवगतौ ओघे आद्यगुणस्थानत्रिके नरकगतितुल्यं वाच्यम्, नर-
नरकायुस्थाने देवायुर्वर्कव्य जिननाम च मिथ्यादृष्टौ न वक्तव्यम् । अतिरतसम्यग्दृष्टावेकस्मि-
न्नपि जीवे जिनाहारकसप्तकसद्भावो वाच्यः, शेष नरकप्रदिति । भवनपतिव्यन्तरज्योतिष्केषु
जिननामसत्ता आनतादिषु च तिर्यगायु सत्ता न वाच्या, तेन भवनपतिव्यन्तरज्योतिष्केषु नर-
कायुर्जिनवर्जं पद्मपञ्चाशच्छत भवति, सौधर्मादिषु सहस्रारपर्यन्तेषु च नरकायुर्वर्जं सप्तपञ्चाश-
च्छत भवति । आनतादिषु नरकतिर्यगायुर्वर्जं पद्मपञ्चाशच्छत भवति । तिर्यग्गतौ जिननामवर्जं
सप्तपञ्चाशच्छतमोघे सासादनवर्जेषु चतुर्षु गुणस्थानेषु च भवति । सासादने आहारकसप्तक-
वर्जं सार्धशतं भवति । मनुष्यगतौ प्राक् गुणस्थानोक्ता, सर्वा अपि सप्तप्रकृतयो वाच्या इति ॥५॥

प्रथमजातिचतुष्के असज्जिनि च ओघे मिथ्यादृष्टौ च जिनदेवनरकायुष्कवर्जं पद्मपञ्चाश-

च्छत सत्ताया भवति, आहारकसप्तकोद्धलने त्वष्टचत्वारिंशच्छत भवति, देवद्विके उद्धलिते तु पट्टचत्वारिंशच्छत भवति, नरकद्विकैर्यस्यसप्तकयोस्तुद्धलितयो सप्तत्रिंशदधिक शत भवति । तेजोवायुकायिकयो मनुजद्विकोच्चैर्गात्रोद्धलितयोश्चतुस्त्रिंशदधिक शत भवति । मनुजद्विकमुच्चैर्गात्र चोद्धलय्य तेजोवायुभ्यो निर्गतस्य यावदुच्चैर्गात्र मनुजद्विक च न चम्राति तावदन्यत्रापि चतुस्त्रिंशदधिक शत भवति । सासादने जिनाहारकसप्तकतिर्यग्गर्जायुलिक-वर्जसप्तचत्वारिंशच्छत भवति, तत्रोक्तप्रकृतीनामुद्धलनासमाप्त्यभावात् । पश्चाक्षजाती मनु जगतिवद्वाच्यमिति ॥ ६ ॥

प्रथमकायपञ्चके प्रथमजातिचतुष्कवत्, नवर तेजोवायुकायिकयो सत्ताया मनुजायु रपि न वाच्यम् । त्रसकाये पञ्चाक्षयद्वाच्यमिति ॥ ६ ॥

योगत्रिकवेदत्रिकरूपायचतुष्ककेवलज्ञानवर्जज्ञानचतुष्काज्ञानत्रिकाविरतदेशत्रिरतसामा विकच्छेदोपस्थापनीयपरिहारविशुद्धिकसूक्ष्मसम्पराययथाख्यातकेवलदर्शनवर्जदर्शनत्रिकले इयापट्टभव्योपशमिकक्षायोपशमिकमिथ्यात्वसञ्ज्ञाहारकानाहारकरूपासु चत्वारिंशन्मार्ग पास्वष्टपञ्चाशच्छत सत्ताया भवति । यासु मार्गणासु यावन्ति गुणस्थानानि तासु गुणस्या-नोक्ता सत्ताप्रकृतयो वाच्या, नवरमनाहारकमार्गणाया सासादने आहारकसप्तकव्यतिरिक्ता वाच्या । केवलज्ञानदर्शनयोर्नरकद्विकतिर्यग्द्विकात्तपोद्योतजातिचतुष्कस्यावरसाधारणसू-क्ष्मवर्जनामनवतिर्वेदनीयद्विकगोत्रद्विकमनुजापूरूपा पञ्च एव पञ्चनवति प्रकृतयोऽयोगिन उपान्तसमय यावत् सत्ताया भवन्ति । चरमसमये तु सातासातयोरन्यतरा प्रकृतिरुच्चैर्गात्र मनुजायु मनुजगतिपश्येन्द्रियजातित्रसत्रिकसौभाग्यादेययश कीर्त्तिजिनरूपनामनवकमिति द्वादश प्रकृतय सत्ताया मनुजानुपूर्व्या सह तु त्रयोदश भवन्ति ॥ ४० ॥ सासादनमिश्ररूप-मार्गणाद्विकेऽपि जिनवर्ज सप्तपञ्चाशच्छत सत्ताया भवति । क्षायिकसम्यक्त्वे एकपञ्चाशच्छत सत्ताया भवति । अद्विरतादिषु क्षायिकसम्यक्त्वमश्रित्य गुणस्थानोक्ता सत्ता वाच्या । अमव्य-मार्गणाया च सम्यक्त्वमिश्रजिनाहारकसप्तकवर्जमष्टचत्वारिंशच्छत सत्ताया भवतीति ॥ ४ ॥

अथ मार्गणासु सत्प्रकृतियन्त्राणि । ४ गतिमार्गणासु सत्प्रकृतयः ।

नरकजाती [१-२-३ नरकयु]	—१५०-१५६-१४९-१४८-१४९- १४१ इति । ओषे— १५० सुरायुर्वर्जम् मिथ्या०— " "
	साक्षा-१४९ आहारसप्तकजिनसुरायु० निध-१५६ जिनसुरायुर्वर्जम् अद्विरत-१५० सुरायुर्वर्जम् । १४९ देवनिर्गमयुर्देवानसप्तकवर्जम् । [क्षायिकमगवर्गद्वीनाम्] १४८ जिनवर्जम् } एकजीव १४९ आहार० वज्रम् } आश्रित्य । १४१ जिनाहारकसप्तकवर्जम् ।
४-५-६ नरकयु-१५६-जिनसुरायुर्वर्जम् * सा नरक-१५५-नरसुरायुर्वर्जितवर्जम्	साप० चतु० १-२-३ रस प्रभावत्

देवजाती सौधमांदा सहचारम्	१५०-१५६ [इति द्वे] ओषे—१५० नरकायुष्य मिथ्या०—१५६ नरकायुर्वर्जितव० साक्षा०—१४९ आहार० स० नि नरकायु० मिश्रे—१५६ जिननरकायुर्व० अद्विरते—१५० नरकायुर्वर्ज
आनतादिषु सप्तयु—१५६ नरकायुहित्य गपुर्वेन	सौधमावर्
अवन० इय० उद्योतिस्केयु—१५६ जिननरकायुर्वर्ज	
तिर्यग्गती	—१५० जिनवज्र [ओषे सास्वादनय जैषु च, सासादने १५०]
मनुजजाती	—१५८-१५० इत्यादि सर्वाणि पूर्ववद्

५ असन्निहि जातिमार्गणाया च प्रकृतिसत्ता । अथ मूलप्रकृतीराश्रित्य सत्तास्थानान्युच्यन्ते ।

रू-दि-प्रि-वृत्तिन्द्रियेषु असन्निहि च	ओधे मि } १५-जिनसुरायुनाकायुजं द्वाराखे च } १४८-आहा० ७ घनम् १४६-सुरद्विकवर्जं १३०-नरक २-वे० ७ घनं १३४-मनुज-२-दशैवागवर्जं सास्वाद्ने-१४७ जिनाहा ० तिथिप्र जायु वैजा
पद्येन्द्रिये	सर्वप्र मनुजगतिवत् ।
५ स्थावरेषु	६ कायमार्गणायाम् ।
१-पसनाये	प्रथमजातिचतुष्कयत् । पवेन्द्रियजातिवत् ।

योगादिमार्गणासु ।

योग ३-वेद ३-व्याय ४-ज्ञा १४- अज्ञान ३-चारित्र ०-दर्शन ३-लेइपा ६- अव्य-उपशम-क्षयोप ०-सिध्या ०- सञ्ज्ञि-आहा ०-२-इति ४० मार्गणासु	ओधे-१५८ गुणस्थानेषु- गुणस्थानोक्त सत्तासारेण
केवल २ कयो-१५-१२ [१३ यजा]- १५-नाश १० [वरकर-ति० २-आत- प-दद्योत-जाति ४-स्या ०-साधा ०- सूक्ष्मवच] वेदनीय २- गोत्र २-नरायु १२ [१३] वेदनीय १-द्वै ०-नरा यु-वृगति-पचे-प्रसादि ३-सौसा ० -आदेय-यदा-जिन [-नरायु १०-या]	सयोगिन धारम्यायो गुणान्त्यस मप यावत् । अयोग्यन्त्य समये ।
सास्वाद्ने मिश्रे	-१५७-जिनवर्जम् ।
क्षायिकसम्य०	ओधे- दुर्धानससकपजम् चतुर्धाव १४ गुणु गुणस्थानोक्त सत्तावत्
अभव्ये	ओधे, } १४८-सम्य०-सिध- सिध्या ० च } जिन-आहा ० ७ घनं

मनुजगतिवर्जगतित्रिकप्रथमजातिचतुष्कव-
सकाय-वर्जकायपञ्चकवेदनिकरूपायचतुष्काज्ञान-
त्रिकाविरतदेशधिरतसामाधिकच्छेदोपस्थाप-
नीयपरिहारविशुद्धिकरुक्ष्मसम्परायशुद्धलेइया-
वर्जलेइयापञ्चकाभव्योपशमक्षयोपशममिश्रसा-
सादनमित्यात्वासञ्ज्ञिप्रकृत्यात्मकमेकमेव
सत्त्वस्थानं भवति । मनुजगतिपद्येन्द्रियजाति-
त्रसकाययोगत्रिकयथाख्यातशुद्धलेइयाभव्य-
क्षायिकसम्यक्त्वसन्द्वाहारकेषु नसप्रकृत्यात्म-
कमष्टप्रकृत्यात्मकं चतुष्प्रकृत्यात्मकं चेति
त्रीणि भवन्ति । मत्यादिज्ञानचतुष्ककेवलदर्श-
नवर्जदर्शनत्रिकेष्टप्रकृत्यात्मकं सप्तप्रकृत्या-
त्मकं चेति द्वे भवतः । केवलज्ञानदर्शन-
योश्चतुष्प्रकृत्यात्मकमेकमेव भवति । अनाहा-
रकेऽष्टप्रकृत्यात्मकं चतुष्प्रकृत्यात्मकं चेति
द्वे भवत इति ।

अथ मार्गणासु मूलप्रकृतिसत्तास्थानानि ।

३ मनुजगति-४ जाति-५ म्यावर काय-२ वेद-४ कपाय-३ अज्ञान- ६ अयथा० चारित्र-५ अज्ञात्वेइया-३ अभव्य-५ अक्षायिकसम्य०- १ ध सन्नि इति ४० मार्गणासु	८ प्रकृतिरूपमेक सत्त्वस्थानम्
मनुज-पचे०-प्रस-योग ३-यथा०- शुद्ध-म०-क्षा०-सञ्ज्ञि-आहा०- इति १२ मार्गणासु	८-सर्वमूलप्र कृतिरूपम् । ७-मोहनीयवर्जं । ४-नाम-गो त्र-वेदनीय- आयुष्यरूप च ।
४ ज्ञान-३ दर्शन- केवलयो -	८ सर्वप्रकृतिरूपम्, ७ मोहयर्षी
१ अनाहारके-	४ नाम-गोत्र-वेदनीयायु रूपम् । ८ सप्तप्रकृतिरूपम्, ४ केवलद्विवचय ।

॥ अथोत्तरप्रकृतीराश्रित्य सत्तास्थानान्युच्यन्ते ॥

ज्ञानावरणान्तराययो केवलज्ञानदर्शनवर्जासु पष्टिमार्गणासु सर्वगुणस्थानेषु पञ्चप्रकृत्या-
त्मकमेकमेव सत्त्वस्थानं भवति, केवलज्ञानदर्शनमार्गणयोर्नास्ति, तयोः क्षीणत्वात् । मनुजग-
तिवर्जगतित्रिकेकेन्द्रियादिजातिचतुष्कभूम्यादिकायपञ्चकाज्ञानत्रिकपरिहारविशुद्धिकर्देश-

विरताविरतशुद्धलेइयावर्जलेइयापञ्च का भव्यमिध्यात्वसासादनमिश्रक्षायोपशमिकौपशमिका-
सन्द्यनाहारकेपु दर्शनावरणस्य स्वीयस्वीयगुणस्थान यावत् नवप्रकृत्यात्मक सत्तास्थान भवति
तस्य च मनुजगतिपञ्चेन्द्रियजातित्रसकाययोगत्रिककेवलज्ञानवर्जज्ञानचतुष्कयधारयातचारि-
त्रकेवलदर्शनवर्जदर्शनत्रिकशुद्धलेइयाभव्यक्षायिकसम्यक्त्वसन्द्याहारकेपूपशमश्रेण्यामुप
शान्तमोह यावत् क्षपकश्रेण्या त्वनिवृत्तिप्रथमभाग यावन्नवप्रकृत्यात्मक सत्तास्थान भवति,
स्त्यानद्धित्रिकक्षये तु क्षीणमोहद्विचरमसमय यावत् पद्मप्रकृत्यात्मक सत्तास्थान भवति, निद्रा-
द्विकक्षये पुन क्षीणमोहचरमसमये चतुष्प्रकृत्यात्मक सत्त्वस्थान भवति । कषायचतुष्के वेद
त्रिके च स्वस्वगुणस्थानपर्यन्तमुपशमकानामनिवृत्तिप्रथमभाग यावत् क्षपकाणा च नवप्र-
कृत्यात्मक, तदनन्तर क्षपकश्रेण्या स्त्यानद्धित्रिकक्षये द्वितीयभागादारभ्य क्रोधादिक्षयप
र्यन्त पद्मप्रकृत्यात्मक च सत्तास्थान भवति । एव सामायिकच्छेदोपस्थापनीययोरपि क्रमेण
वाच्यम् । केवलज्ञानदर्शनयो दर्शनावरणस्य क्षीणत्वेन नास्ति सत्तास्थानमिति । सूक्ष्मसप-
राय उपशमकाना नवात्मक क्षपकाणा च पडात्मक स्थान सूक्ष्मसपरायरूपे गुणस्थाने वाच्यम् ॥

मनुष्यगतिपञ्चेन्द्रियजातित्रसकायकेवलज्ञानदर्शनयथाख्यातचारित्रभव्यसञ्ज्ञिकायिकस-
म्यक्त्यानाहारकेपु सातासातरूपप्रकृतिद्विकात्मकमयोग्युपान्तसमय यात्रभवति, अयोगिच
रमसमये तु सातारूपमसातरूप वा सत्त्वस्थान भवति । मनुष्यगतियर्जगतित्रिककेन्द्रियादि-
चतुष्काद्यकायपञ्चकाविरतयोगत्रिकवेदत्रिककषायचतुष्केकेवलज्ञानवर्जज्ञानचतुष्काज्ञानत्रि-
कयथाख्यातवर्जचारित्रपञ्चककेवलदर्शनवर्जदर्शनत्रिकलेइयापद्माभव्यमिध्यात्वसासादनमि
श्रक्षयोपशमोपशमसम्यक्त्वसन्द्याहारकेपु सातासातरूपद्विप्रकृत्यात्मक भवतीति ॥

॥ मार्गणासु ज्ञानदर्शनावरणान्तरायवेदनीयानामुत्तरप्रकृतिसत्स्थानयन्त्राणि ॥

६२ मार्ग०सु क्षाना० सत्स्थानानि । ६० (केवलद्विकवर्ज) सु-१-५ प्रकृत्यात्मकम् केवलद्विकयो -०	
मार्ग०सु दर्शना० सत्स्थानानि ।	
३ अमनुजगति-४ तुजाति-५ स्था० काय-१ परिहार-०-१ देशवि-०-१ क्ष वि-०-१ प्रथमलेइया-१ अमन्य-३ अज्ञान-५ अक्षायिकसम्य-०- १ अर्सञ्जि-१ अनाहारक इति ३ १ पु	१-९ प्रकृत्वा त्मकम्, स्व स्वगुणस्थान यावत्
मनुज-५चे०- प्रस-३ योग- ५ज्ञान-५था०- ३ दान-५गुह- म-०-क्षा०-अ- दि-आहा० इति १५ पु	३-९ उपगातमोह यावदुपशमका नाम्, अनि० प्र० भाग यावक्ष पकार्णां च । ६ क्षीणमोहोपात्य समय यावत् । ४ क्षीणमोहा न्यसमये ।

क्रोधादि३ वेद३ सामा० छेदोप० इति ९ सु	२-९ उपशमकानाम्, अनि० प्र० भाग यावक्षपकार्णां च । क्षप काणामनिवृत्तिद्वितीयभागादारभ्य क्रोधादिक्षयपर्यन्तम् ।
सु० सपराये केवल २ कयो -	२-९ उपशमकानाम् १० मे एव । ६ क्षपकार्णां १० मे एव । ०
६२ मार्ग०सु वेदनीयसत्स्थानानि ।	
मनुज-५चे०-प्रस- केवल३-यथा०- अ०-सञ्जि-क्षा०- अना० इति १० सु	२-२ भयोग्युपान्तसमय यावत्, १ अयोग्यत्वसमये च ।
शेष ५२ सु १-२ प्र० भागमक स्वस्वगुणस्थानपर्यन्तम्	

अथ मार्गणासु मोहनीयस्य सत्तास्थानानि उच्यन्ते—तत्र देवनारकयोः पद् सत्तास्थानानि भवन्ति, तद्यथा—अष्टाविंशति सप्तविंशतिः पड्विंशतिश्चतुर्विंशतिर्द्वाविंशतिरेकविंशतिरिति । तत्राष्टाविंशतिः कृतत्रिपुञ्जस्य चतुर्ष्वपि गुणस्थानेषु भवति । उद्धलितसम्यक्त्वस्य प्रथमतृतीयगुणस्थानयोः सप्तविंशतिः । उद्धलितमिश्रस्थानादिमिथ्यादृष्टेर्वा मिथ्यादृष्टौ पड्विंशतिः । विसयोजितानन्तानुबन्धिन तृतीयचतुर्थयोः गुणस्थानयोः चतुर्विंशतिः प्रकृत्यात्मक सत्तास्थान भवति । तथा कश्चिन्नरः प्रथमसहननी मिश्रमोहक्षयानन्तरं कृतकरण काल कृत्वा चतसृष्वपि गतिषु अन्यतमस्या गच्छति, तत्र च यावत् सम्यक्त्वपुञ्जं क्षपयति तावत् द्वाविंशतिप्रकृतीना सत्तास्थान तुर्यगुणस्थाने भवति, क्षयानन्तरं चैकविंशतिरिति । तिर्यग्गतावप्येवमेव, नरर पञ्चमगुणस्थाने त्रीणि—अष्टाविंशतिचतुर्विंशत्येकविंशतिरूपाणि भवन्ति, शेषाणि न सन्ति । मनुजगतिपञ्चाक्षजातित्रसकाययोगत्रिकशुक्ले श्यासञ्ज्याहारकेषु स्वीये स्वीये गुणस्थाने यानि प्राग् उक्तानि सत्तास्थानानि तानि सर्वाणि वाच्यानि । प्रथमजातिचतुष्कत्रसकायवर्जकायपञ्चकासञ्जिषु मिथ्यादृष्टौ त्रीणि सत्तास्थानानि भवन्ति, तद्यथा—अष्टाविंशतिः, सप्तविंशतिः, पड्विंशतिरिति । नाम्नादने अष्टाविंशतिरूपमेकमेव भवतीति । पुरुषवेदे पुरुषवेदक्षयानन्तर्भावीनि पञ्चचतुस्त्रिद्वेकप्रकृत्यात्मकानि वर्जयित्वा शेषाणि दश भवन्ति, तद्यथा—अष्टाविंशतिः, सप्तविंशतिः, पड्विंशतिः, चतुर्विंशतिः, त्रयोविंशतिः, द्वाविंशतिः, एकविंशतिः, त्रयोदश, द्वादश, एकादशेति । तत्र मिथ्यादृष्टौ त्रीणि भवन्ति, तद्यथा—अष्टाविंशति सप्तविंशतिः पड्विंशतिरिति । सासादने अष्टाविंशतिः । मिश्रे अष्टाविंशतिसप्तविंशतिचतुर्विंशतिरूपाणि त्रीणि भवन्ति । अविरतसम्यग्दृष्ट्यादिषु चतुर्ष्वष्टाविंशतिचतुर्विंशतित्रयोविंशतिर्द्वाविंशत्येकविंशतिरूपाणि पञ्च सत्तास्थानानि भवन्ति । अपूर्वकरणे अष्टाविंशतिचतुर्विंशत्येकविंशतिरूपाणि त्रीणि भवन्ति । अनिवृत्तिवादरे अष्टाविंशतिचतुर्विंशत्येकविंशतित्रयोदशद्वादशैकादशरूपाणि पद् भवन्ति । स्त्रीवेदे अष्टाविंशतिसप्तविंशतिपड्विंशतिचतुर्विंशतित्रयोविंशतिर्द्वाविंशत्येकविंशतित्रयोदशद्वादशरूपाणि नव सत्तास्थानानि भवन्ति । नपुंसकवेदे च अष्टाविंशतिसप्तविंशतिपड्विंशतिचतुर्विंशतित्रयोविंशतिर्द्वाविंशत्येकविंशतित्रयोदशरूपाण्यष्टौ सत्त्वस्थानानि भवन्ति । वेदद्विकेऽपि गुणस्थानेषु भावना पुवेदयद्वाच्या । ऋषे द्वादश सत्तास्थानानि भवन्ति, तद्यथा—अष्टाविंशतिः, सप्तविंशतिः, पड्विंशतिः, चतुर्विंशतिः, त्रयोविंशतिः, द्वाविंशतिः, एकविंशतिः, त्रयोदश, द्वादश, एकादश, पञ्च, चतस्रश्चेति । त्रिद्वेकप्रकृत्यात्मकानि सत्तास्थानानि न सन्त्येव, ऋषेक्षयानन्तरभावित्वादिति । माने त्रयोदश सत्तास्थानानि भवन्ति, तद्यथा—अष्टाविंशतिः, सप्तविंशतिः, पड्विंशतिः, चतुर्विंशतिः, त्रयोविंशतिः, द्वाविंशतिः, एकविंशतिः, त्रयोदश, द्वादश, एकादश, पञ्च, चतस्र, तिस्रश्चेति । द्विप्रकृत्यात्मकमेकप्रकृत्यात्मकं च न भवति, मानक्षयानन्तरभावित्वादिति । मायाया चतुर्दशसत्तास्थानानि भवन्ति, तद्यथा—अष्टाविंशतिः, सप्तविंशतिः, पड्विंशतिः, चतुर्विंशतिः, त्रयोविंशतिः, द्वाविं-

शक्तिः, एकविंशतिः, त्रयोदश, द्वादश, एकादश, पञ्च, चतस्रः, तिस्रः, द्वे इति । लोभे सर्वाणि सत्तास्थानानि भवन्ति । चतुर्ष्वपि कपायेषु गुणस्थानेषु सत्तास्थानानि पुवेदवद्वाच्यानि, नगर नवमगुणस्थाने सप्तविंशतिपङ्क्तिशक्तिनयोर्विंशतिद्वाविंशतिवर्जानि स्वीयस्वीय-मार्गणोक्तानि सर्वाणि सत्तास्थानानि भवन्ति । मत्यादिज्ञानचतुष्कसामायिकच्छेदोपस्थापनीयेषु सप्तविंशतिपङ्क्तिशक्तिवर्जानि शेषाणि त्रयोदश भवन्ति, तद्यथा—अष्टाविंशतिः, चतुर्विंशतिः, त्रयोविंशतिः, द्वाविंशतिः, एकविंशतिः, त्रयोदश, द्वादश, एकादश, पञ्च, चतस्रः, तिस्रः, द्वे, एका चेति । तत्र मत्यादित्रिके अविरतसम्यग्दृष्टेरारभ्य क्षीणमोहपर्यवसानानि नव गुणस्थानानि भवन्ति, मन पर्यवज्ञाने प्रमत्तसयतादारभ्य क्षीणमोहपर्यन्तानि सप्त गुणस्थानानि भवन्ति । सामायिकच्छेदोपस्थापनीययोः प्रमत्ताप्रमत्तापूर्वकरणानिवृत्तिनादराख्यानि चत्वारि गुणस्थानानि भवन्ति । तत्र सत्तास्थानानि गुणस्थानोक्तानि स्वयं वाच्यानि । अज्ञानत्रिके चत्वारि सत्तास्थानानि भवन्ति, तद्यथा—अष्टाविंशतिः, सप्तविंशतिः, पङ्क्तिशक्तिः, चतुर्विंशतिश्चेति । तत्र प्रथमगुणस्थाने चतुर्विंशतिवर्जानि त्रीणि भवन्ति । सासादने अष्टाविंशतिरूपमेवमेव सत्तास्थानं भवति । मिश्रे च पङ्क्तिशक्तिवर्जानि त्रीणि सत्तास्थानानि भवन्ति । फेरलज्ञानदर्शनयो मोहनीयस्य क्षीणत्वेन सत्तास्थानं न विद्यते । परिहारविशुद्धौ प्रमत्ताप्रमत्तयोः पञ्च सत्तास्थानानि भवन्ति, तद्यथा—अष्टाविंशतिः, चतुर्विंशतिः, त्रयोविंशतिः, द्वाविंशतिः, एकविंशतिश्चेति । देशविरतेऽपि परिहारविशुद्धिवत् पञ्च सत्तास्थानानि भवन्ति यथाख्याते उपशान्तमोहगुणस्थाने त्रीणि सत्तास्थानानि भवन्ति, तद्यथा—अष्टाविंशतिश्चतुर्विंशतिरेकविंशतिरिति । क्षीणमोहादौ सत्तास्थानं नास्ति, मोहाभावादिति । अविरते सत्तास्थानानि सप्त भवन्ति, तद्यथा—अष्टाविंशतिः, सप्तविंशतिः, पङ्क्तिशक्तिः, चतुर्विंशतिः, त्रयोविंशतिः, द्वाविंशतिः, एकविंशतिश्चेति । मिथ्यादृष्टावष्टाविंशतिसप्तविंशतिपङ्क्तिशक्तिरूपाणि त्रीणि भवन्ति । सास्वादने अष्टाविंशतिर्भवति । मिश्रे अष्टाविंशतिसप्तविंशतिचतुर्विंशतिरूपाणि त्रीणि भवन्ति । अविरतसम्यग्दृष्टौ सप्तविंशतिपङ्क्तिशक्तिवर्जानि, पञ्च भवन्ति सूक्ष्मसम्पराये चत्वारि सत्त्वस्थानानि भवन्ति, तद्यथा—अष्टाविंशतिश्चतुर्विंशतिरेकविंशतिरेक चेति ।

अप्रधिदर्शने मिथ्यादृष्ट्यादिषु द्वादशस्वरधिदर्शनविवक्षायां तु सर्वाणि मोहनीयस्य सत्तास्थानानि भवन्ति, अविरतसम्यग्दृष्ट्यादौ विवक्षणे तु सप्तविंशतिपङ्क्तिशक्तिवर्जानि त्रयोदश सत्तास्थानानि भवन्ति । गुणस्थानेषु गुणस्थानोक्तानि सत्तास्थानान्यत्र भावनीयानि एवमेव चक्षुरचक्षुर्दर्शनयोरपि सत्तास्थानानि वाच्यानि, नगर गुणस्थानानि द्वादशाणि भवन्ति । तेज पद्मयोरष्टाविंशतिसप्तविंशतिपङ्क्तिशक्तिचतुर्विंशतिद्वाविंशत्येकविंशतिरूपाणि पद्म भवन्ति । तत्र मिथ्यादृष्टावष्टाविंशतिसप्तविंशतिपङ्क्तिशक्तिरूपाणि त्रीणि भवन्ति । सासादने अष्टाविंशतिः भवति, मिश्रे अष्टाविंशतिसप्तविंशतिचतुर्विंशतिरूपाणि त्रीणि भवन्ति

अविरतसम्यग्दृष्टिदेशविरतप्रमत्ताप्रमत्तेषु सप्तविंशतिपङ्क्तिवर्जानि चत्वारि सत्तास्थानानि भवन्ति । ननु द्वाविंशतिप्रकृतिरूप सत्त्वस्थानं तेजःपद्मयोः कथं भवति ? तत्र क्षायिकसम्यक्त्वोत्पत्तेः प्राक् दर्शनमोहक्षपकस्य मिश्रमोहनीयक्षयानन्तर सम्यक्त्वमोहनीयं यावत् क्षपयति तावद्भवति, तदा च शुक्लेश्यायामेव भवति, नान्यासु, अन्यथा त्रयोविंशतिप्रकृत्यात्मकमपि सत्तास्थानं स्यात्, मिथ्यात्वक्षयानन्तर यावत् मिश्रमोहनीयं न क्षपयति तावत् दर्शनमोहक्षपकस्य प्राप्यमाणत्वादिति चेत् ? न, कृतकरणस्यान्यतमस्या लेख्याया सद्भावात्, तदुक्तं कर्मप्रकृतिवृत्तौ—“चरमे च स्थितिरण्डे उत्कीर्णे सत्यसौ क्षपकः कृतकरण इति परिभाष्यते, तथा चाह—“कथकरणद्वाइ पच्छिमे होइ, पश्चिमे चरमे रण्डे उत्कीर्णे

कृतकरणाद्वाया वर्तते कृतकरणो भवतीत्यर्थः । अस्या च कृतकरणाद्वाया वर्तमानः पश्चित्कालमपि कृत्वा चतसृणा गतीनामन्यतमस्या गतावुत्पद्यते, लेख्यायामपि पूर्वं शुक्लायामेवासीत्, सम्प्रति त्वन्यतमस्या गच्छति” इति । यत्रकेषु त्रयोविंशतिरूपमपि सत्तास्थानं स्वीकृतं तदभिप्रायेण कृतकरणाद्वाया पूर्वेमपि शुभलेख्यात्रिक स्वीकृतमिति । कृष्णनीलकापोताख्यासु षड् सत्तास्थानानि भवन्ति, तद्यथा—अष्टाविंशतिः, सप्तविंशतिः, पङ्क्तिविंशतिः, चतुर्विंशतिः, द्वाविंशतिः, एकविंशतिश्चेति । तत्राद्यानि त्रीणि मिथ्यादृष्टौ भवन्ति । सासादने आद्यमेव भवति, मिश्रे अष्टाविंशतिसप्तविंशतिचतुर्विंशतिरूपाणि त्रीणि भवन्ति । अविरतसम्यग्दृष्टौ मतान्तरेण देशविरतप्रमत्तयोरपि अष्टाविंशतिचतुर्विंशत्येकविंशतिद्वाविंशतिरूपाणि चत्वारि भवन्ति ।

न च द्वाविंशतिरूपं प्रकृतिस्थानं न सभवतीति चाच्यम्, कृतकरणस्यान्यतमस्यां गतौ लेख्याया च गमनस्योक्तत्वात्, द्वाविंशतिप्रकृतिरूपस्य सत्त्वस्थानस्यापि चतसृष्वपि गतिपूक्तत्वाच्च, तदुक्तं कर्मप्रकृतिवृत्तौ न्यायाचार्यैः—“द्वाविंशतिश्चतसृष्वपि गतिषु प्राप्यते” इति । ननु लेख्यायामपि पूर्वं शुक्लायामेवासीत् सम्प्रति त्वन्यतमस्या गच्छतीत्येव कर्मप्रकृतिवृत्तावुक्तं न नु पण्णामन्यतमस्यामिति कथमवसीयते अशुभासु द्वाविंशतिप्रकृतिरूपं सत्त्वस्थानं सभवतीति चेत् ? न, कृतकरणस्य नरकगतौ गमनस्योक्तत्वेन तत्राशुभलेख्यात्रिकस्यैव सद्भावात् । ननु यद्वेख्याया हि जन्तयो म्रियन्ते परभवेऽपि तद्वेख्यायामेवोत्पद्यन्ते, न पुनः पाश्चात्यभवान्त्यसमयेऽन्यो लेख्यापरिणामोऽन्यथागामिभवाद्यसमय इति, तदुक्तं—“जलेसाइ दग्गाइ आयइत्ता फाल करेइ तहेसेसु उववज्जइ” इति, ततः पूर्वभवे यैव कृतकरणस्य दर्शनक्षपकस्य लेख्या सैव नरकगतावुत्पत्तिसमयादन्तर्मुहूर्त्तं यावद्भवत्, तत ऊर्ध्वमशुभा इति चेत् ? न, नरतिरश्चामन्तर्मुहूर्त्ते शेषे आयुषि देवनरकसत्का लेख्याऽऽगच्छतीत्युक्तत्वात्, तदुक्तं लघुसग्रहण्या—“तिरिनर आगामिभवे लेसाए अइगए सुरा निरया । पुव्वभवलेससेसे अत्तमुहुत्ते मरणांमिति ॥ १ ॥” इति ।

ननु तृतीया भूमिं यावत् क्षायिकसम्यग्दृष्टिर्गच्छति, तत्र च नीलकापोतरूपं लेख्यात्रिकमेव भवति, न कृष्णलेख्या, तदुक्तम्—“इसु फाऊ तइआए फाऊ नीला य नील पकाए” इति, धूमप्रभादिषु तिस्रसु भूमिष्वेव कृष्णलेख्या, ततः कथं तत्र द्वाविंशतिप्रकृतिरूपं

सत्त्वस्थानं सभवेदिति चेत् ? सत्यम्, भवनपत्यादिषु लेदयाचतुष्कस्य विद्यमानत्वेन तत्र दर्शनक्षपकस्य गमने न कोऽपि दोष इति ।

अभव्ये पङ्क्तिशक्तिप्रकृत्यात्मकमेकमेव सत्तास्थानं भवति, अनादिमिथ्यादृष्टित्वादिति । भव्ये च सर्वाणि सत्त्वस्थानानि भवन्ति । सम्यक्त्वमार्गणायामौपशमिकसम्यग्दृष्टौ द्वे सत्तास्थाने भवत, तद्यथा—अष्टाविंशतिश्चतुर्विंशतिरिति । उपशमितानन्तानुबन्धिनोऽष्टाविंशति, विसयोजितानन्तानुबन्धिनश्च चतुर्विंशति । औपशमिकसम्यग्दृष्टौ भवन्त्यष्टौ गुणस्थानान्यविरतसम्यग्दृष्टेरारभ्योपशान्तमोह यावदिति । अष्टस्वपि त एव द्वे सत्त्वस्थाने भवत इति । क्षायिकसम्यग्दृष्टौ नव सत्तास्थानानि भवन्ति, तद्यथा—एकविंशति, त्रयोदश, द्वादश, एकादश, पञ्च, चतस्र, तिस्र, द्वे, एका चेति । क्षायिकसम्यग्दृष्टामविरतसम्यग्दृष्टेरारभ्यायोगिकेवल्लिपर्यवसानान्येकादशगुणस्थानानि भवन्ति । तत्र अविरतेरारभ्यापूर्वं करणं यावदेकविंशतिप्रकृत्यात्मक सत्त्वस्थानं भवति । नवमगुणस्थाने नरापि सत्त्वस्थानानि भवन्ति । सूक्ष्मसम्पराये एकमेकविंशतिश्च । उपशान्तमोहे चैकविंशतिप्रकृत्यात्मकमेव सत्त्वस्थानं भवति । क्षीणमोहादौ नास्त्येव सत्त्वस्थानं, क्षीणमोहत्वादेवेति । क्षायोपशमिकसम्यग्दृष्टौ चत्वारि सत्त्वस्थानान्यविरतसम्यग्दृष्टेरारभ्याऽप्रमत्तान्त यावत् चतुर्ष्वपि भवन्ति, तद्यथा—अष्टाविंशतिः, चतुर्विंशति, त्रयोविंशति, द्वाविंशतिरिति । मिश्रसम्यक्त्वे त्रीणि सत्तास्थानानि भवन्ति, तद्यथा—अष्टाविंशति, सप्तविंशति, चतुर्विंशतिरिति । सासादन सम्यग्दृष्टावष्टाविंशतिप्रकृत्यात्मकमेकमेव सत्त्वस्थानं भवति । मिथ्यादृष्टावष्टाविंशतिसप्तविंशतिपङ्क्तिशक्तिरूपाणि त्रीणि भवन्ति । अनाहारकमार्गणाया पद् सत्त्वस्थानानि भवन्ति, तद्यथा—अष्टाविंशति सप्तविंशति पङ्क्तिशक्तिश्चतुर्विंशतिर्द्वाविंशतिरेकाविंशतिरिति । तत्र मिथ्यादृष्टावाद्यानि त्रीणि भवन्ति । सासादने आद्यमेव भवति । अनाहारके मिश्रगुणस्थानमेव न भवति । अविरतसम्यग्दृष्टौ सप्तविंशतिपङ्क्तिशक्तिवर्जानि चत्वारि भवन्ति । देशविरतेरारभ्य क्षीणमोहपर्यन्तानि गुणस्थानान्येवानाहारके न भवन्ति । अन्तिमद्विके क्षीणमोहत्वात् सत्तास्थानानि न भवन्तीत्युक्तानि मार्गणाया मोहनीयस्य सत्तास्थानानि ।

॥ अथ ६२ मार्ग० मोहनीयसत्त्वस्थानयन्त्राणि ॥

नरकगति	—२८ कृतत्रिपुञ्जस्य	१ २ ३ ४ गुणेषु	
देवगलो	—२७ उद्भू० सम्यक्त्वस्य	१-३	
निपगती	—२६ उद्भू० मिश्रस्या	} १-मे	
च	नादि मिथ्यादृष्टेवा		
	—२४ विसयोजितानाम्		३-४
	—२२ कृत्करणचतुर्गतिकानाम्		४ धे
	—२१ क्षा० सम्यग्दृष्टाम्	४ धे	
तिपगती	२१-२८-२४ पञ्चमगुणे		

मनुज-पवे०-प्रस-योग ३	} स्वस्वगुणस्थानोक्तवत्
शुद्ध-म-य-सञ्जि-चक्षुरच-	
क्षु-आहा० इति १२ पु	
४ कुजाति ५ काय-मिथ्या०-	} २८-२७-२६ प्रथमगुणे
भसञ्जि इति ११ पु	
पुवेदे	१०-२८-२७-२६-२४-२३-२२-२१-
	१३-१२-११
	मिथ्यात्वे ३-२८-२७-२६
	सासादने १-२८

पुष्ये	मिथ्रे ३—२८-२७-२४
	अविरतादाप्रमत्तम् ५—२८-२४-२३ -२२-२१
	अपूर्वे ३—२८-२४-२१
	अनिवृत्तौ ६—२८-२४-२१-१३- १२-११
	शुभस्थानेषु—पुष्येदवत्
शुभे	९—२८-२७-२६-२४-२३-२२- २१-१३-१२
	शुभस्थानेषु—पुष्येदवत्
मघसके	८—२८-२७-२६-२४-२३-२२-२१-१३ शुभस्थानेषु—पुष्येदवत्
शुभे १२—	{ २८-२७-२६-२४-२३-२२-२१- १३-१२-११-५-४
माने १३—	{ २८-२७-२६-२४-२३-२२-२१- १३-१२-११-५-४-३
मायायां १४—	{ २८-२७-२६-२४-२३-२२-२१- १३-१२-११-५-४-३-२
शुभे १५—	{ २८-२७-२६-२४-२३-२२-२१- १३-१२-११-५-४-३-२-१
अत्र कपायेषु शुभस्थानवक्ष्यता पुष्येदवत्, नवर मघसे २७-२६-२३-२२ वर्णयिष्या स्वस्वमार्गणोक्तवत् ।	
४ श्रान-सामां— { २८-२४-२३-२२-२१-१३ छेदोप० इति ६सु १३ } १२-११-५-४-३-२-१	
३ अज्ञानेषु ४—२८-२७-२६-२४	
२ केवल्यो—०	
१ परिहारे ५-प्रमत्ते अप्रमत्ते च } —२८-२४-२३-२२-२१	
१ देवाविरते ५—२८-२४-२३-२२-२१	
१ यथाप्याते ३— { उपशान्तमोहे—२८-२४-२१ क्षीणमोहादौ—०	
अविरते	७—२८-२७-२६-२४-२३-२२-२१
	मिथ्याये ३—२८-२७-२६
	सास्वादाने १—२८
	मिथ्रे ३—२८-२७-२६
	अविरते ५—२८-२४-२३-२२-२१

सूक्ष्मसपराये ४—२८-२४-२१-१	
अवधिदर्शने १५— { २८-२७-२६-२४-२३-२२-२१- [विभगेन सह] } १३-१२-११-५-४-३-२-१ [विभगरहिते]—२७-२६-वजानि अप्रापि गुण० यक्ष्यता यथासभवम् ।	
तेजोदृश्यादि पक्षके ६	—२८-२७-२६-२४-२२-२१
	मिथ्याये ३—२८-२७-२६
	सास्वादाने १—२८
	मिथ्रे ३—२८-२७-२६
	अविरतादाऽ प्रमत्त यावत् ४ } —२८-२४-२२-२१
अशुभासु [अत्रिते[सतान्तरे] ४-५-६ सु] ४ }	—२८-२४-२२-२१
अमथे १—२६ प्रकृतिरूपम् ।	
उपशान्ते २—२८-२४	
क्षायिके	९—२१-१३-१२-११-५-४-३-२-१
	४ त ८ सु १—२१
	९ मे ९—२१-१३-१२-११-५-४- ३-२-१
	१० मे २—१-२१
	११ मे १—२१
	१२-१३-१४ सु—०
क्षयोपशान्ते ४—२८-२४-२३-२२ [४ त ७ गुणेषु]	
मिथ्रे ३—२८-२७-२६ [श्रुतीयगुणे]	
सास्वादाने १—२८ [द्वितीयगुणे]	
अनाहारे	६—२८-२७-२६-२४-२२-२१
	मिथ्याये ३—२८-२७-२६
	सास्वादाने १—२८
	मिथ्रे—० [अनाहारकरवाभावात्]
	अविरते ४—२८-२४-२२-२१
	१३ १४ सु—० [क्षीणमोहावात्]

अथ मार्गणास्वायुष्कर्मणः सत्त्वस्थानान्युच्यन्ते-मनुष्यतिर्यग्गत्योः आयुषः चत्वार्यपि सत्त्वस्थानानि भवन्ति । नरकगते देवायुर्वर्जानि त्रीणि भवन्ति । देवगते नरकायुर्वर्जानि त्रीणि भवन्ति । एकद्वित्रिचतुरिन्द्रियेषु तिर्यङ्मनुजायूरूपे द्वे एव सत्त्वस्थाने भवतः, देवनासक्यो गमनाभावात् तत्सत्के न भवत इति । पञ्चिन्द्रियेषु चत्वार्यपि सत्त्वस्थानानि भवन्ति । पृथ्वीजलपनस्पतिकार्येषु तिर्यङ्मनुजायूरूपे द्वे भवतः । तेजोप्रायुकायिकयोः तिर्यग्नायूरूपमेकमेव सत्त्वस्थान भवति, शेषगतिके गमनाभावादिति । त्रसकायिके चत्वार्यपि सत्त्वस्थानानि भवन्ति । योगत्रिकप्रेदत्रिककपायचतुष्काज्ञानत्रिककेवलज्ञानवर्जज्ञानचतुष्काविरतदेशविरतसामयिकच्छेदोपस्थापनीयपरिहारत्रिशुद्धिककेवलदर्शनवर्जदर्शनत्रिकलेश्यापङ्कभवाभवाभिव्यात्वसासादनमिश्रौपशमिकक्षायोपशमिकक्षायिकसञ्ज्यसञ्ज्याहारकानाहारकेषु चत्वारि सत्त्वस्थानानि भवन्ति । सभयसत्तापेक्षया सूक्ष्मसम्परायव्याख्यातयोरपि चत्वारि भवन्ति, अन्यथा मनुजदेवायूरूपे द्वे भवतः । केवलज्ञानदर्शनयोः मनुजायूरूपमेकमेव सत्तास्थान भवतीत्युक्तानि मार्गणास्वायुष्कर्मणः सत्तास्थानानि ।

॥ ६२ मार्गणास्वायुःसत्तास्थानानि ॥

अथ मार्गणास्थानेषु नामकर्मणः

सत्तास्थानान्युच्यन्ते-

नरकगतौ नाम्नः सामान्येन द्युत्तरशतपण्णवतिपञ्चनप्रतिरूपाणि त्रीणि सत्तास्थानानि भवन्ति । मिथ्यादृष्टावपि त्रीणि भवन्ति । सासादने पञ्चनवति मिश्रे द्युत्तरशतपञ्चनवतिरूपे द्वे भवतः । अविरतसम्यग्दृष्टौ च त्रीण्यपि भवन्ति । भावनात्वेन आहारकसप्तकजिननाम्नोरुभयो मिथ्यात्वे युगपत् सत्ताभावात् द्युत्तरशत न भवति, जिननामासत्त्वे द्युत्तरशतमाहारकसप्तकासत्त्वे पण्णवतिरुभयामत्त्वे पञ्चनप्रतिश्च भवतीति । देवगतौ नाम्नः

२ मनुजतिर्यग्गत्यो ४—सत्ताणि

नरके ३—देवायुर्वर्जितानि

देवगते ३—नरकायुर्वर्जितानि

४ कुजातिषु २—तिपण्णवतुनरायुष

पचैत्रिषु ४—सत्ताणि

२ पृथग्भवे २-१-२—ति० नरायुष

२ तेजोवाच्यो १—तिर्यग्गत्यु

प्रसक्तये ४—सत्ताणि

सूक्ष्मसम्परायो ४—[सभयसत्तापेक्षया]

व्याख्यातये २—दे०-नरायु [सभयसत्तापेक्षया]

२ केवलज्ञयो १—नरायु

४१ शेषमार्गणासु ४—सत्ताणि

चत्वारि सत्तास्थानानि भवन्ति, तद्यथा-द्युत्तरशत, द्युत्तरशत, पण्णवति, पञ्चनवतिरिति । मिथ्यादृष्टौ द्युत्तरशतपण्णवतिप्रज्ञे द्वे भवतः । सासादने पञ्चनवति, मिश्रे द्युत्तरशतपञ्चनवतिरूपे द्वे भवतः । तुर्यगुणस्थाने चत्वार्यपि सत्तास्थानानि भवन्ति । तिर्यग्गतौ पञ्च सत्तास्थानानि भवन्ति, तद्यथा-द्युत्तरशत, पञ्चनवति, त्रिनवति, चतुरशीतिः, द्व्यशीतिरिति । तत्र तिर्यग्जिननामासत्त्वेन द्युत्तरशत पण्णवतिरूपं च न भवति, जिननामविरहे द्युत्तरशतमाहारकसप्तकाभावे च पञ्चनवति, देवद्विकोद्वलने तु त्रिनवति, नरकद्विकवैक्रियसप्तकोद्वलने तु चतुरशीति, मनुष्यद्विकोद्वलने तु द्व्यशीतिरिति । तत्र मिथ्यादृष्टौ पञ्चापि सत्त्वस्थानानि

भवन्ति । सासादने पञ्चनवतिः, मिश्राविरतदेशविरतानां द्युत्तरशतं पञ्चनवतिश्च भवतीति । मनुजगताबुद्धलनायोग्यव्यशीतिवर्जानि द्वादशसत्तास्थानानि भवन्ति, तद्यथा-त्र्युत्तरशतम्, द्युत्तरशतम्, पण्णवतिः, पञ्चनवतिः, त्रिनवतिः, नवतिः, एकोननवतिः, चतुरशीतिः, त्र्यशीतिः, द्व्यशीतिः, नव, अष्टाविति । तत्र सर्वप्रकृतिसमुदायरूपं त्र्युत्तरशतं, जिनहीनं द्युत्तरशतं, जिनयुतमाहारकसप्तकविहीनं पण्णवतिः, उभयविहीनं पञ्चनवतिः, क्षपकश्रेण्या नामत्रयोदशकक्षये त्वाद्यचतुष्कमेव यथाक्रमं नवतिरेकोननवतिरूपशीतिर्द्व्यशीतिश्च भवति । कश्चिदेकेन्द्रियो देवद्विकमुद्गल्य मनुजेषु समुत्पन्नः तत्र च यावद्देवद्विक न वध्नाति तावत् त्रिनवतिः, स एव सनरकद्विकं वैक्रियसप्तकमुद्गल्य मनुष्येषु समागतं सन् देवद्विकसहितं नरकद्विकसहितं वा वैक्रियसप्तकं यावन्न वध्नाति तावत् चतुरशीतिः । तीर्थकरस्यायोगिकेवलिनो नव, सामान्यकेवलिनोऽष्टाविति । तत्र मिथ्यादृष्टौ पञ्च भवन्ति, तद्यथा-द्युत्तरशतं, पण्णवति, पञ्चनवति, त्रिनवतिः, चतुरशीतिश्चेति । सास्वादने मिश्रे च द्वे भवत, तद्यथा-त्र्युत्तरशतम्, पञ्चनवतिरिति । अविरतसम्भग्दृष्टेरारभ्यापूर्वकरणान्तेषु चत्वारि सत्तस्थानानि भवन्ति, तद्यथा-त्र्युत्तरशतम्, द्युत्तरशतम्, पण्णवतिः, पञ्चनवतिरिति । अनिवृत्तिवादरे सूक्ष्मसम्पराये चाष्टौ सत्त्वस्थानानि भवन्ति, तद्यथा-त्र्युत्तरशतम्, द्युत्तरशतम्, पण्णवतिः, पञ्चनवतिः, नवतिः, एकोननवतिः, त्र्यशीति, द्व्यशीतिरिति । उपशान्तमोहे चत्वारि भवन्ति, तद्यथा-त्र्युत्तरशतम्, द्युत्तरशतम्, पण्णवतिः, पञ्चनवतिरिति । क्षीणमोहे सयोगिकेवलिनि च नवत्येकोननवतित्र्यशीतिद्व्यशीतिरूपाणि चत्वारि भवन्ति । अयोगिकेवलिनि उपान्त्यसमयं यावत् क्षीणमोहोक्तानि चत्वारि, चरमसमये तु नवाष्टाविति ॥ ४ ॥

एकद्वित्रिचतुरिन्द्रियेषु तिर्यग्गतिवत् पञ्च सत्तास्थानानि भवन्ति । नवर मिथ्यात्वसास्वादनरूप गुणस्थानद्विकं वाच्यम् । पञ्चाक्षेपु सर्वाणि सत्तास्थानानि मनुजगतिवद्भक्तव्यानि, नवर कश्चित्तजसकायिको वायुकायिको वा मनुजद्विकमुद्गल्य पञ्चेन्द्रियेषु समागतोऽपर्याप्तवस्थाया यावत् मनुजद्विक न वध्नाति तावत् त्र्यशीतिप्रकृत्यात्मक सत्त्वस्थानं भवति । यद्वा क्षपकश्रेण्या पञ्चनवतिसत्ताकस्य त्रयोदशक्षये द्व्यशीतिर्भवति ॥ ५ ॥

भूजलाग्निप्रायुनस्पतिप्रेकेन्द्रियवद्वाच्यम् । नवर तेजोवायुषु मिथ्यादृष्टिगुणस्थानमेव भवति । त्रसकायिकेषु पञ्चेन्द्रियवदिति ॥ ६ ॥

मनोयोगिषु दश सत्तास्थानानि भवन्ति, तद्यथा-त्र्युत्तरशतम्, द्युत्तरशतम्, पण्णवतिः, पञ्चनवति, त्रिनवति, नवति, एकोननवति, चतुरशीतिः, त्र्यशीति, बुद्धलनायोग्यवर्जद्व्यशीतिरिति । मनुजद्विकविहीनं द्व्यशीतिप्रकृतिरूपं न भवति, अपर्याप्तावस्थाभावित्वात्, उच्यतेपेक्षया तु भवत्यपि । नवाष्टरूपे तु न भवतः, अयोग्यवस्थाभावित्वात्तयोः । शेषाणि सत्तास्थानानि मनुजगतिवत् परिभावनीयानि । काययोगिषु मनोयोगिवत्, नवर मनुजद्विकविहीनमपि द्व्यशीतिरूपं सत्तास्थानं भवति ॥ ३ ॥

घेदत्रिके कपायचतुष्के च काययोगिप्रद्वाच्यम् ॥ ७ ॥

मत्यादिज्ञानचतुष्के त्र्युत्तरशतव्युत्तरशतपण्णवतिपञ्चनत्रतिनवत्येकोननवतित्र्यशीतिद्व्यशीतिरूपाण्यष्टौ भवन्ति । तत्राविरतसम्यग्दृष्टेरारभ्योपशान्तमोहगुणस्थान यात्रदुपशमश्रेण्या क्षपकश्रेण्यामनिवृत्तित्रादरप्रथमभाग यावदाद्यानि चत्वारि सत्तास्थानानि भवन्ति । तत्र क्षीणमोह यावत् त्रयोदशप्रकृतिक्षये नवत्येकोननवतित्र्यशीतिद्व्यशीतिरूपाणि चत्वारि भवन्ति । मन पर्यवज्ञाने प्रमत्तादारभ्य क्षीणमोहपर्यवसानानि गुणस्थानानि भवन्ति । मत्यादिज्ञानत्रिके अविरतसम्यग्दृष्टेरारभ्य क्षीणमोहपर्यन्तानि भवन्ति । केवलज्ञाने पद सत्तास्थानानि भवन्ति, तद्यथा—नत्रति, एकोननवति, त्र्यशीति, द्व्यशीति, नव, अष्टौ चेति । तत्र सयोगिकेलिनि अयोगिन्युपान्तसमय च यावदाद्यानि चत्वारि, अन्त-समये च नवाष्टाविति । विभङ्गज्ञाने त्रीणि सत्तास्थानानि भवन्ति, तद्यथा—द्व्युत्तरशतम्, पण्णवति, पञ्चनवतिरिति । तत्र मिथ्यादृष्टौ त्रीणि भवन्ति । सासादनमिश्रयो पण्णवति वर्जे द्वे भवत । मतिश्रुताज्ञानद्विके पद भवन्ति, तद्यथा—द्व्युत्तरशतम्, पण्णवतिः, पञ्चनत्रति, त्रिनत्रति, चतुरशीति, द्व्यशीतिरिति । मिथ्यादृष्टौ पदपि भवन्ति । सासादनमिश्रयो द्व्युत्तरशतपञ्चनवतिरूपे द्वे भवत इति ॥ ८ ॥

अविरते त्र्युत्तरशतद्व्युत्तरशतपण्णवतिपञ्चनवतित्रिनवतिचतुरशीतिद्व्यशीतिरूपाणि सप्त भवन्ति । तत्र मिथ्यादृष्टाद्याद्यविहीनानि पद भवन्ति । सासादनमिश्रयो द्व्युत्तरशतपञ्चनवतिरूपे द्वे भवत । अविरतसम्यग्दृष्टौ त्र्युत्तरशतद्व्युत्तरशतपण्णवतिपञ्चनवतिरूपाणि चत्वारि भवन्ति । देशविरतपरिहारविशुद्धयो त्र्युत्तरशतद्व्युत्तरशतपण्णवतिपञ्चनवतिरूपाणि चत्वारि भवन्ति । परिहारविशुद्धौ प्रमत्ताप्रमत्तरूपे द्वे गुणस्थाने भवतः । सामायिकच्छेदोपस्थापनीय-योरष्टौ सत्तास्थानानि भवति, तद्यथा—त्र्युत्तरशतम्, द्व्युत्तरशतम्, पण्णवति, पञ्चनवति, नवति, एकोननवति, त्र्यशीति, द्व्यशीतिरिति । तत्र प्रमत्ताप्रमत्तापूर्वकरणेष्वद्यानि चत्वारि भवन्ति । अनिवृत्तिवादरेऽष्टावपीति । सूक्ष्मसम्पराये चानिवृत्तिवादरेषु भवन्ति । यथाख्यातचारित्रिण उपशान्तमोहे त्र्युत्तरशतद्व्युत्तरशतपण्णवतिपञ्चनत्रतिरूपाणि चत्वारि भवन्ति । क्षीणमोहे सयोगिकेलिनश्च नवति, एकोननवतिः, त्र्यशीतिः, द्व्यशीतिरिति चत्वारि भवन्ति । अयोगिकेलिनश्चत्वारि तान्येन नवाष्टौ चेति ॥ ७ ॥

चक्षुरचक्षुर्दर्शनयो नवाष्टौ वर्जयित्वा शेषाणि दश भवन्ति, केवल चक्षुर्दर्शने मनुज-द्विकविहीन द्व्यशीतिप्रकृत्यात्मक न भवति । तत्र मिथ्यादृष्टौ द्व्युत्तरशतपण्णवतिपञ्चनवति-त्रिनत्रतिचतुरशीतिरूपाणि पञ्च, अचक्षुर्दर्शने द्व्यशीतियुतानि पद भवन्ति । सास्वादनादिषु मनुजगतिवद्वाच्यम् । अवधिदर्शनेऽष्टौ सत्तास्थानानि भवन्ति, तद्यथा—त्र्युत्तरशत, द्व्युत्तरशत, पण्णवति, पञ्चनवति, नवतिः, एकोननवति, त्र्यशीति, मनुजद्विकयुता द्व्यशीति-रिति । गुणस्थानेष्वधिज्ञानप्रद्वाच्यम् । केवलदर्शने केवलज्ञानवद्वाच्यम् ॥ ४ ॥

आद्यलेदयात्रिके सप्त सत्तास्थानानि भवन्ति, तद्यथा—त्र्युत्तरशतम्, द्व्युत्तरशतम्,

पण्णवतिः, पञ्चनवतिः, त्रिनवतिः, चतुरशीतिः, द्व्यशीतिरिति । तत्र मिथ्यादृष्टौ नीलका-
पोतयोः आद्यवर्जानि पट् भवन्ति । कृष्णलेइयाया मिथ्यात्वे त्र्युत्तरशतपण्णवतिवर्जानि पञ्च
भवन्ति सास्वादनमिश्रयोः द्युत्तरशतपञ्चनवतिरूपे द्वे भवतः । अविरतसम्यग्दृष्टिदेशवि-
रतप्रमत्तेषु त्र्युत्तरशतद्युत्तरशतपण्णवतिपञ्चनवतिरूपाणि चत्वारि भवन्ति । तेजःपद्मयोः
चत्वारि सत्तास्थानानि भवन्ति, तद्यथा-त्र्युत्तरशतम्, द्युत्तरशतम्, पण्णवतिः, पञ्चनव-
तिरिति । मिथ्यादृष्ट्यादित्रिके द्युत्तरशतपञ्चनवतिरूपे द्वे भवतः । अविरतसम्यग्दृष्टिदेशवि-
रतप्रमत्ताप्रमत्ताख्येषु चतुर्षु गुणस्थानेषु चत्वार्यपि सत्तास्थानानि भवन्ति । शुक्कलेइया-
या त्र्युत्तरशतद्युत्तरशतपण्णवतिपञ्चनवतिनवत्येकोननवतित्र्यशीतिद्व्यशीतिरूपाण्यष्टौ भव-
न्ति । मिथ्यादृष्ट्यादित्रिके द्युत्तरशतपञ्चनवतिरूपे द्वे भवतः । अविरतसम्यग्दृष्टेरारभ्यो-
पशान्तमोहं यावत् त्र्युत्तरशतद्युत्तरशतपण्णवतिपञ्चनवतिरूपाणि चत्वारि भवन्ति । अनि-
वृत्तिवादे त्रयोदशक्षयानन्तर नवत्येकोननवतित्र्यशीतिद्व्यशीतिरूपाणि चत्वारि सयोगि-
कैवलिन यावत् भवन्ति ॥ ६ ॥

भव्ये द्वादशापि सत्तास्थानानि भवन्ति । अभव्ये चत्वारि भवन्ति, तद्यथा-पञ्चनवतिः,
त्रिनवतिः, चतुरशीतिः, द्व्यशीतिरिति ॥ २ ॥

मिथ्यात्वे पट् भवन्ति, तद्यथा-द्युत्तरशतं, पण्णवतिः, पञ्चनवतिः, त्रिनवतिः, चतुरशी-
तिः, द्व्यशीतिरिति । सास्वादनसम्यग्दृष्टौ, द्युत्तरशतम्, पञ्चनवतिश्चेति । मिश्रदृष्टावप्येवमेव
द्वे भवतः । क्षायोपशमिकसम्यग्दृष्टावविरतादिचतुर्षु गुणस्थानेषु चत्वारि सत्तास्थानानि भव-
न्ति, तद्यथा-त्र्युत्तरशतम्, द्युत्तरशतम्, पण्णवतिः, पञ्चनवतिरिति । औपशमिकसम्यग्दृष्टा-
वविरतसम्यग्दृष्टेरारभ्योपशान्तमोहं यावत् क्षायोपशमिकवच्चत्वारि भवन्ति । क्षायिकसम्य-
ग्दृष्टौ त्र्युत्तरशतद्युत्तरशतपण्णवतिपञ्चनवतिनवत्येकोननवतित्र्यशीतिद्व्यशीतिनवाष्टरूपाणि
दश भवन्ति । तत्राविरतसम्यग्दृष्टेरारभ्यानिवृत्तिवादेरसम्परायं यावदाद्यानि चत्वारि
भवन्ति । अनिवृत्तिवादे नामत्रयोदशक्षये तु नवत्यादीनि चत्वारि सयोगिकैवलिनं यावत्
भवन्ति । अयोगिकैवलिन नवत्यादीनि पट् भवन्तीति ॥ ६ ॥

सञ्ज्ञिनि मनोयोगवत् नाम्न सत्तास्थानानि वाच्यानि, अयोग्यवस्थायामपि सञ्ज्ञित्व-
विपक्षणे नवाष्टरूपेऽपि भवतः । असञ्ज्ञिनि मिथ्यादृष्टौ पञ्च सत्तास्थानानि भवन्ति, तद्य-
था-त्र्युत्तरशतम्, पञ्चनवतिः, त्रिनवतिः, चतुरशीतिः, द्व्यशीतिरिति । सास्वादाने पञ्च-
नवतिरूपमेकमेव भवति ॥ २ ॥

आहारके नवाष्टौ वर्जयित्वा सर्वाणि सत्तास्थानानि भवन्ति । गुणस्थानेषु काययोगिवत्
सर्गं वाच्यम् । अनाहारके द्वादशापि सत्तास्थानानि भवन्ति । मिथ्यादृष्टौ द्युत्तरशतपण्ण-
वतिपञ्चनवतित्रिनवतिचतुरशीतिद्व्यशीतिरूपाणि पट् भवन्ति । सास्वादाने पञ्चनवति
रूपमेकमेव भवति । अविरतसम्यग्दृष्टौ त्र्युत्तरशतद्युत्तरशतपण्णवतिपञ्चनवतिरूपाणि
चत्वारि भवन्ति । सयोगिकैवलिन नवत्येकोननवतित्र्यशीतिद्व्यशीतिरूपाणि चत्वारि

भवन्ति । अयोगिकेवलिनि पूर्वोक्तानि चत्वारि नवाष्टसहितानि भवन्ति ॥ २ ॥ इत्युक्तानि मार्गणास्थानेषु नामकर्मण सत्तास्थानानि ॥

॥ अथ मार्गणासु नाम्न' सत्स्थानानि ॥

मार्गणा	किं कतिपयादि	सत्स्थानानि [नाम्न] कस्मिन् गुणे	पञ्चेन्द्रिये	१२	मनुजगतियत्
नरकगती	३	—१०२-९६-९५ [ओघेन] मिथ्यात्वे ३—१०२-९६-९५ सास्त्रादने १—९५ मिथ्ये २—१०२-९५ अधिरते ३—१०२-९६-९५	पृथ्वी अर्ध ग्नयतिषु	५ ४	—१०२-९५-९३-८४-८३ [ओघे १-२ बोध] तिर्यग्गतियत्
द्वयगती	४	—१०३-१०२-९६-९५ मिथ्यादृष्टी २—१०२-९५ सास्त्रादने १— मिथ्ये २- १०२ अधिरते ४—१०३-१०२-९६-९५	तेजोवा रवो	५	—१०२-९५-९३-८४-८२ [ओघे -१ मे च]
तिर्यग्गती	५	—१०२-९५-९३-८४-८२ मिथ्यादरे-१०२-९५-९३-८४-८२ सां० १-९५ ३-४-५ गुणेषु २—१०२-९५	शरकाये	१२	—मनुजगतियत्
मनुजगती	१२	—१०३-१०२-९६-९५-९३-९०- ८९-८४-८३- २-९-८ मिथ्यात्वे ५—१०२-९६-९५-९३- ८४ २-३ यो २—१०२-९५ ४त ८यु ४—१०३-१०२-९६-९५ ९-१० यो ८—१०३-१०२-९६- -९५-९०-८९-८३-८२ ११ मे ४—१०३—१०२-९६-९५ १२-१३ यो ४—९०-८९-८३-८२ १४ स्वीपान्त्यसमय यावत् १४ स्वान्त्यसमये—९-८	मनोयोगे वचनयोग [१०]	९ १०	-१०३-१०२-९६-९५-९३-९०- ८९-८४-८३ ८२ चां लक्ष्यपेक्षया
इन्द्रगतिः	५	ओघे ५—१०२-९५-९३-८४-८२ १ मे २ ये च तिर्यग्गतियत्	काययोगे ३ धेदेषु ४रूपायेषु	१० १० १०	-मनोयोगवत् परं ८२ सहित ९-८ वर्ग सवाणि ९-८ वज दीपानि
			३ मत्या विषु	८	—१०३-१०२-९६-९५-९०-८९- ८३-८२ ४ त ११ सु ४-१०३-१०२-९६- -९५ उपरामकेषु ४त ९मस्य ४-१०३-१०२-९६-९५ प्रथमभाग क्षयकापेक्षया ९ मस्य द्वितीयभा ४-९०-८९ गत् क्षीणमोह यावत् -८३-८२
			मन पयवे केपलमाने	८ ६	-मत्यादिवत्, पर गुणस्थानानि इतः १२ -९०-८९-८३-८२-९-८ १३ दी-१४ दी उपात्यसमय यावत् ४-९०-८९-८३-८२ १४ सस्य चरमसमये २-९-८
			विमर्गे	३	-१०२-९५-९३ मिथ्यात्वे ओघे च १०२-९५ सास्त्रादने
			मस्यज्ञाने क्षताज्ञाने	६	१०२-९६-९५-९३-८४-८३ओघे मिथ्यात्वे ६ ओघवत् सास्त्रादने २-१०२-९५ मिथ्ये च

अविरते	०	१०३-१०२-२६-२५-२३-१४ ८२ मिथ्यात्वे ६-१०३ वज्रानि दोषाणि सास्वा० मिश्रयो द्वे-१०२-२५ पग्यकवे चत्वारि १०३-१०२ २६ २५
देशाविरते	४	१०३-१०२-२६-२५ चमगुणान्याने एव
परिहारे	४	१०३-१०२-२६-२५ [६-७ गुणयो]
पामायिके छेदोप०	८	भोषेन-१०३-१०२ २६-२५ २०- ८९-८३-८२ ६-३-८-गुणेषु ४-१०३ -१०२-२६-२५ ९ मे ८-भोषवत्
सुसपराये	८	-सामायिकवत्, पर १० मे गुणे
पद्याह्याते	८	- ११ मे ४ -देशविरतिवत् १२-१३ यो ४-२०-८९-८३-८२ १४ दो ६-२०-८९-८३-८२-९-८
चक्षुषि अचक्षुषि	९ १०	-८२-९-८ वज्रदोषाणि ९ -९-८ वज्रदोषाणि १० मिथ्यात्वे ५-१०२-२६-२५-२३- ८४- चक्षुषि ,, ६-१०२-२६-२५-२३-८४ -८२ अ० चक्षुषि २ यादियु-मनुजगतिवत् द्वयो
अवधिद०	८	-१०३-१०२-२६-२५-२०-८९ -८३-८२ ४ त १२ गुणेषु-भवधिज्ञानवत्
केवलद०	६	-केवलज्ञानवत् गुण० १३-१४
शुक्लादि छेदपाशु	नी का कू०	१०३-१०२-२६-२५-२३-८४ ८२ मिथ्यात्वे ६-१०३ वज्रानि दोषाणि मिथ्या० ५-१०३, २६ वज्रानि २-३ यो २-१०२-२५ ४-५-६ पु ४-१०३-१०२-२६-२५
२ तेज- पशयो	४	-१०३-१०२-२६-२५ मिथ्यात्वे २-१०२-२५ २-३ यो २-१०२-२५ ४ ५ ६-७ पु ४-१०३-१०२-२६ २५

शुके	८	१०३-१०२ २६ २५ २० ८९ ८३ ८२ मिथ्यात्वे-१०२-२५ २-३ यो -१०२-२५ ४ त ११ पु-१०३-१०२-२६-२५ उपशमकाम् ९ त १३ पु-२०-८३-८२ क्षपकाम्
भग्ये	१२	-सवाणि मनुजगतिवत्
अभग्ये	४	-२५-२३-८४-८२
मिथ्यात्वे	६	-१०२-२६-२५-२३-८४-८२
सास्वादी	२	१०२-२५
मिश्रे	२	-,, ,,
क्षयोप०	४	१०३-१०२ २६-२५ [४ ५ ६ ७ गुणेषु]
उपशमे	४	१०३ १०२ २६ २५ [४ त ११ शपावत्]
क्षायिके	१०	१०३-१०२-२६-२५-२०-८९ ८३-८२-९-८ ४ त ८ मयावत् ४-१०३-१०२- २६-२५- ९-१० मे ८-१०३-१०२-२६-२५ -२०-८९-८३-८२ ११ मे ४-१०३-१०२-२६-२५ १२-१३-मे ४-२०-८९-८३-८२ १४ दो ६-२०-८९-८३-८२-२-९-८
सन्निधि	९ [११]	-मनोयोगवत् अयोगित्वविक्षया
असन्नि०	५	-१०२-२५-२३-८४-८२ मि थ्यात्वेऽपि पञ्च सास्वादेने १-२५
आहारके	१०	-९-८ वज्रदोषाणि [गुणेषु का ययोगवत्]
अनाहारे	१२	-सर्वाणि मिथ्यात्वे ६ १०२ २६ २५ २३ ८४ ८२ सास्वादेने १-२५ अविरते ४-१०३-१०२-२६-२५ सयोगिनि ४-२०-८९-८३-८२ अयोगिनि ६ २०-८९-८३-८२-२-९-८

अथ गोत्रस्य सत्स्थानान्युच्यन्ते—देवनरकगत्यो चतुर्वर्षि गुणस्थानेषु गोत्रस्य द्विप्रकृ-
 यात्मकमेकमेव सत्तास्थान भवति । तिर्यग्गतौ मिथ्यादृष्टिगुणस्थाने द्विप्रकृतिरूप नीच-
 गोत्ररूपमेकप्रकृत्यात्मकं च भवति । सास्वादानादिषु चतुर्षु द्विप्रकृत्यात्मकमेकमेव भवति ।
 नुजगतौ द्विप्रकृत्यात्मकमयोगिद्विचरमसमय थावन्नवति, चरमसमये उच्चैर्गोत्ररूपमेकमेव
 भवति ॥ ४ ॥ जातिपञ्चकार्थपट्टकार्ययोगवेदैत्रिककंपायचतुष्कमेतिश्रुताज्ञानां विरतांचक्षुर्द-
 नाशुभलेश्यात्रिकभंभ्याभंभ्यामिथ्यात्वासाज्ञिसस्याहारकानां हारकरूपासु त्रयस्त्रिंशन्मार्गणासु
 ज्योवायुकायिकयोर्द्वैर्गोत्रोद्वलनानन्तर ततो निर्गत्य चान्यासूकरूपासु मार्गणास्वागतस्य
 मेध्यादृष्टेः नीचगोत्ररूपमेकमेव सत्त्वस्थान भवति । अन्येषां तु द्विप्रकृत्यात्मक मिथ्या-
 दृष्ट्यादिषु सर्वेषु गुणस्थानेषु एकमेव भवति । मार्गणासु गुणस्थानानि स्वयं वाच्यानि ॥ ३३ ॥
 गान्धर्मनोयोगमत्यादिज्ञानचतुष्कविभङ्गज्ञानयथाख्याताविरतवर्जचारित्रपञ्चकचक्षुरादिदर्श-
 नद्विकशुभलेश्यात्रिकोपशमक्षयोपशमक्षायिकमिश्रसादानरूपासु द्वाविंशतिषु मार्गणासु
 मेध्यादृष्टिषु गुणस्थानेषु सर्वत्र द्विप्रकृत्यात्मकमेकमेव सत्त्वस्थान भवति ॥ २२ ॥ केवलज्ञान-
 केवलदर्शनयथाख्यातचारित्र्येषु गुणस्थानद्वयेऽपि द्विप्रकृतिरूपम्, अयोगिचरमसमये
 उच्चैर्गोत्ररूपं च भवति ॥ ३ ॥ इत्युक्तानि मार्गणास्थानेषु गोत्रकमणः सत्तास्थानानि ॥

॥ मार्गणासु गोत्रसत्तास्थानानि ॥

॥ मार्गणासु सक्रमप्रकृतय उच्यन्ते ॥

देव-नरकयो	२-३०-नी०	[१-२-३-४ गुणेषु]
तिर्यग्गतौ	२-३-नी०	मिथ्यात्वे
	१-नी०	
	२-३०-नी०	[२ ३ ४ ५ गुणेषु]
मनुजगतौ	२-३०-नी०	अयोग्युपात्तसमय थावत्
	१-३०	अयोगिचरिमसमये
३३ मार्गणासु	२-३०-नी०	मिथ्यात्वे
	१-नी०	
	२-३०-नी०	मिथ्यादृष्टिमिथ्यानाम्
मन-वचन-४ सत्यादि-विभाग-		
५ यथाख्यातावि० वज्रचा०-२ चक्षु		२-३०-नी०
शादि-३ सुलेश्या-५ मिथ्यात्ववर्जस		मिथ्यात्वादिषु
म्यत्वात् [इति २२] यु		
केवलज्ञान-यथा०	२-३०-नी०	१३-१४ गुणयो
केवलदर्शन	१-३०	१४ शै चरमसमये

देवनरकगत्यो सामान्येन सक्रमे आयुश्च-
 तुष्कवर्जं चतुष्पञ्चाशच्छत भवति । तत्र
 मिथ्यादृष्टौ मिथ्यात्ववर्जं त्रिपञ्चाशच्छत भ-
 वति । सास्वादाने तदेवाहारकसप्तक जिनस-
 म्यक्त्वमिश्रवर्जं त्रिचत्वारिंशच्छत भवति ।
 मिश्रे तदेवाहारकसप्तकयुतमुच्चैर्गोत्रवर्जमेको-
 नपञ्चाशच्छत भवति । अविरतसम्यग्दृष्टौ
 जिनमिश्रमिथ्यात्वयुत तदेव द्विपञ्चाशच्छत
 भवति । अयं च प्रकारं सौधर्मादिषु रत्नप्र-
 भादित्रिके च विद्यते । भवनपतिव्यन्तरज्यो-
 तिष्केषु पट्टादिषु चौघे जिनवर्जं त्रिपञ्चाश-
 च्छत, मिथ्यात्वे मिथ्यात्ववर्जं द्विपञ्चाशच्छत,
 सास्वादाने त्रिचत्वारिंशच्छत मिश्रे एकोन-
 पञ्चाशच्छतमविरते चैकपञ्चाशच्छत भव-

ति । तमस्तमाया सामान्येन त्रिपञ्चाशच्छत भवति, मिथ्यादृष्टौ मिथ्यात्वनीचगोत्र-
 वर्जं तदेवैकपञ्चाशच्छत सक्रमे प्राप्यते । सास्वादाने आहारकसप्तकसम्यक्त्वमिश्रव-
 र्जद्विचत्वारिंशच्छत, मिश्रे आहारकसप्तकनीचयुतमुच्चैर्गोत्रवर्जं तदेवैकोनपञ्चाशच्छत

भवति । अविरते मिश्रमिथ्यात्वयुतमेकपञ्चाशच्छतं भवतीति ॥ २ ॥ तिर्यगतौ पङ्कादिवत् सर्वं वाच्यम्, नवर पञ्चमगुणस्थानेऽविरतिगुणस्थानकवदिति ॥ १ ॥ मनुजगतौ गुणस्थानोक्ता सक्रमप्रकृतयो वाच्याः ॥ १ ॥

प्रथमजातिचतुष्के, असंज्ञिनि, भूजलतरु च सामान्येन जिनायुश्चतुष्टयवर्जं त्रिपञ्चाशच्छतं भवति । मिथ्यादृष्टौ मिथ्यात्ववर्जं द्विपञ्चाशच्छतं भवति । आहारकसप्तकोद्वलिते तु पञ्चचत्वारिंशच्छतं भवति । देवद्विकोद्वलनाया तु त्रिचत्वारिंशच्छतं भवति । युगपत् नरकद्विके वैक्रियसप्तके चोद्वलिते चतुस्त्रिंशच्छतं भवति, उद्वलितनरद्विकोच्चगोत्राणां तेजोवायुकायिकेभ्य आगतानां नरद्विकोच्चगोत्राणां यावत् घन्धावलिका न पूर्णा भवति तावत् गोत्रद्विकमनुजद्विकयोः यतः सक्रमो न भवति ततस्त्रिंशदधिकं शतं भवति । सास्वादाने जिननामदर्शनत्रिकायुश्चतुष्टयाहारकसप्तकर्जं त्रिचत्वारिंशदधिकं शतं सक्रमे प्राप्यते ॥ ८ ॥ तेजोवायुकायिकयोः सामान्ये मिथ्यादृष्टौ च मिथ्यात्वजिननामनीचगोत्रायुश्चतुष्टयवर्जमेकपञ्चाशच्छतं भवति, शेष भूकायिकवदिति ॥२॥ पञ्चाक्षत्रसकायिकयो मनुजगतिरिति ॥२॥

योगत्रिकवेदत्रिककपायचतुष्कज्ञानचतुष्काज्ञानत्रिकाविरतदेशविरतसामायिकच्छेदोपस्थापनीयपरिहारविशुद्धिसूक्ष्मसम्पराययथाख्यातचारित्रदर्शनत्रिकलेख्यापङ्कभव्यौपशमिकक्षायोपशमिकमिथ्यात्वसास्वादनमिश्रसंज्ञाहारकानाहारकरूपासु द्विचत्वारिंशत् मार्गणासु स्वस्वगुणस्थानानुसारेण सक्रमप्रकृतयो वाच्याः । यासु मार्गणासु यावन्ति गुणस्थानानि तासु तत्रोक्ताः सक्रमप्रकृतयो वक्तव्याः ॥ ४२ ॥ केवलज्ञानदर्शनयोः नास्ति सक्रमः, प्रतिग्रहाभावादिति ॥ २ ॥

क्षायिकसम्यग्दृष्टौ सामान्येनोच्चैर्गोत्रदर्शनसप्तकायुश्चतुष्कवर्जं पञ्चचत्वारिंशच्छतं भवति । अविरतादारभ्य प्रमत्तं यावदेवमेव भवति । अप्रमत्तादौ सातस्य सक्रमो न भवति, प्रतिग्रहाभावात्, तत अप्रमत्तापूर्वकरणयोः पञ्चचत्वारिंशच्छतं भवति । अनिवृत्तिकरणे यशःकीर्त्तं सक्रमो न भवति पतद्ग्रहाभावात्ततश्चतुश्चत्वारिंशच्छतं भवति । सूक्ष्मसम्पराये मोहनीयसक्रमाभावेन त्रयोविशत्यधिकं शतं भवति । उपशान्तादौ सक्रमाभावात् इति ॥ १ ॥

अभव्ये जिनाहारकसप्तकदर्शनत्रिकायुश्चतुष्टयवर्जं त्रिचत्वारिंशच्छतं भवतीति ॥ १ ॥ उक्ता मार्गणासु सक्रमप्रकृतयः ॥

॥ मार्गणासु सक्रमप्रकृतियन्त्रम् ॥

सामायिक-नरकेयु	देव-नरकयो १५४-आयु ४ वर्जं ओषेन
	मिथ्यात्वे १५३-मिथ्या० वर्जं च
	सारवा० १४३-जिन-आ०-सम्य०-मिथ्यवर्जं च
	मिथ्ये १४२-आ० युतम्, उच्चैर्वर्जं च
	अविरते १५२-जिन-मिथ्या० मिथ्यसहित १४९

मनुजगते ४५ इत्युक्ते	ओषे १५३-जिनवर्जं, [४ आयुर्वर्जं च]
	मिथ्यात्वे १५२-मिथ्या० वर्जं च
	सारवा० १४३-जिन-आ०-सम्य०-मिथ्यवर्जं च
	मिथ्ये १४२-आ० युतम्, उच्चैर्वर्जं च
	अविरते १५१-मिथ्या० मिथ्यसहित १४९

समस्तार्थात्	ओषे १५२-जिनवर्जं, [४ आयुर्वेत्तं च]	
	मिथ्यात्वे १५१-मिथ्या० नीचवर्जं च	
	सास्वादाने १४२-आ०७-सम्य०-मि० च	
	मिश्र १४९-उद्येर्वर्जं आहा० ७ नीचैर्युत	
	अविरते १५१-मिश्र-मिथ्यावसहित	
तिथ्यगतौ	ओषे १५३	भयनपत्यादिवत् प्रकृतिवर्जनं युक्तीकरणं च
	मिथ्या० १५२	
	सास्वा० १४३	
	मिश्रे १४९	
	अविरते १५१	
	देशविरते १५१-अविरतवत्	
मनुजे	गुणस्थानोक्ता संक्रममहृतय	
४ कृजाति	ओषे	१५३ जिन-४ आयुर्वज
१ मसजि	मिथ्यात्वे	१५२ मिथ्यात्ववर्जं
मू-जल तद	"	१४५, आहा० सप्तकोद्वलिते
		१४३, देवद्विकोद्वलिते
		१४४, नरक २ धे० ७ कोद्वलिते
		१३०, नर २-गोत्र २ वज
		सास्वा० १४३ जिनाहा० दसान ३ आयुः ४ वर्जं

तेजो- घायो	ओषे, मिथ्यात्वे	१५१, मिथ्या०-जिन-नीच- आयुः ४ वर्जं १४५-१४३-१३४-१३० भूकायिकवत्
पचे० प्रसयो	मनुजगतिवत्	
४२ मार्ग णासु	स्वस्वगुणस्थानोक्तसंक्रमानुसारेण	
केवल२के	० सक्रमाभाव	
क्षाधिके	ओषे, १४६ उद्येगा०-दर्श०७-आयु ४ वर्जं	
	४ त ६, १४६ ओषवत्	
	७-८ मे, १४५ सातवज	
	९ मे, १४४ यशोवज	
	१० मे, १२३-२१ मोहनीयवर्जं	
	११, १२, १३ १४, दो च संक्रममाभ	
अभस्ये	१४३, जिन० आ०७ दर्श०३ आयुः ४ वर्जं	

अथ मार्गणासु सक्रमस्थानान्युच्यन्ते-तत्र ज्ञानावरणान्तराययो केवलज्ञानदर्शनयथाख्यातचारित्रवर्जेष्वेकोनपष्टिमार्गणासु पञ्चपञ्चप्रकृत्यात्मकमेकैकमेव सक्रमस्थानं यावत्सु स्वीयेषु स्वीयेषु गुणस्थानेषु भवति ॥ ५९ ॥ केवलज्ञानदर्शनयथाख्यातचारित्रेषु नास्ति संक्रमस्थानमिति ॥ ३ ॥

मनुजगतिवर्जगतित्रिकाद्यजातिचतुष्काद्यकायपञ्चकाज्ञानत्रिकाविरतदेशविरतपरिहार-विशुद्धिकशुद्धलेदयावर्जलेदयापञ्चकाभ्यमिथ्यात्वसास्वादानमिश्रक्षायोपशमिकौपशमिकास-ङ्गनाहारकरूपासु मार्गणासु स्वीयेषु २ सर्वेषु गुणस्थानेषु नवप्रकृत्यात्मक दर्शनावरणस्य संक्रमस्थानं प्राप्यते ॥ ३१ ॥ मनुजगतिपञ्चाक्षजातित्रसकाययोगत्रिकवेदत्रिककपायचतुष्क-केवलज्ञानवर्जज्ञानचतुष्कसामायिकच्छेदोपस्थापनीयसूक्ष्मसम्परायकेवलदर्शनवर्जदर्शनत्रिकशुद्धलेदयाभ्यक्षाधिकसम्यक्त्वसंज्ञाहारकरूपासु मार्गणासु दर्शनावरणस्य नवप्रकृत्यात्मक पद्मप्रकृत्यात्मकं च सक्रमस्थानं भवति । गुणस्थानेषु स्वयं प्रागुक्तानुसारेण सक्रमस्थानं परिभाषनीयमिति । पद्मप्रकृत्यात्मकं च क्षपकश्रेण्यामनिवृत्तिकरणे स्थानार्द्धित्रिकक्षयानन्तरं चक्यमिति ॥ २८ ॥

-केवलज्ञानदर्शनयथाख्यातचारित्रेषु नास्ति सक्रमस्थानम्, प्रतिग्रहाभावादिति ॥ ३ ॥

-वेदनीयस्य केवलज्ञानदर्शनयथाख्यातचारित्रेषु सक्रमस्थानं न भवति, साम्परायिक-

बन्धाभावेन प्रतिग्रहाभावादिति ॥३॥ सूक्ष्मसम्पराये असातवेदनीयरूपमेकमेव संक्रमस्थानं भवति, सातवेदनीयस्य तु वध्यमानत्वेन तस्य प्रतिग्रहत्वादिति ॥ १ ॥ मनुजगतिपञ्चाक्ष-जातित्रसकाययोगत्रिकवेदत्रिककपायचतुष्ककेवलजज्ञानचतुष्कसामायिकच्छेदोपस्थापनी-चपरिहारविशुद्धिकेवलजज्ञानत्रिकशुभलेश्यात्रिकभव्यक्षायोपशामिकौपशामिकक्षायिकस-श्याहारकरूपासु मार्गणासु प्रमत्त यावत् सातासातरूपे द्वे संक्रमस्थाने भवत । अप्रमत्ता-द्रावसातरूपमेकमेव संक्रमस्थानं भवति, सातस्य तु वध्यमानत्वेन तस्य प्रतिग्रहभावात् सातरूप संक्रमस्थानं न भवतीति ॥ ३२ ॥ मनुजगतिवर्जगतित्रिकाद्यजातिचतुष्काद्यकाय-पञ्चाकाज्ञानत्रिकाविरतदेशविरताशुभलेश्यात्रिकाभव्यमित्यात्प्रसासादनमिश्रासशथनाहारक-रूपासु मार्गणासु सातासातरूपे द्वे संक्रमस्थाने भवतः ॥ २६ ॥

॥ मार्गणासु संक्रमस्थानयन्त्राणि ॥

मोहनीयस्य संक्रमस्थानानि त्रयोविंशतिः

ज्ञानावरणीये अन्तराये च	
३केवल १यथा०पु ०संक्रमाभाव (पतद्गहाभावेन)	
शेष ५९ पु	१-५ प्रकृत्यात्मकम्
दर्शनावरणीये	
३ नरगतिवर्जगति-४ कुजाति-५ स्था- वरकाय ३अज्ञान अविरत-देशवि०-प- रिहार-५आद्यलेश्या-अभव्य-५क्षायि- कवर्जसम्य०-असञ्जि-अनाहारे [३१] पु	१-नवप्रकृ- त्यात्मकं स्व- स्वसर्वगुणेषु
केवलद्विके यथावपाते च	०संक्रमाभाव पतद्गहाभावेन
शेष २८ पु २ २ सर्वप्रकृत्यात्मक, १ त १० गुणेषु शमकानां	
	१ स्यात् ० ३रहित क्षपकाणा नवमगुणत स्यात् ०
	३ क्षयानन्तरम्

भवति, तद्यथा-सप्तविंशतिः, पङ्क्तिशतिः, पञ्चविंशतिः, त्रयोविंशतिर्द्वाविंशतिरेकविंश-तिर्विंशतिरेकोनविंशतिरष्टादश, चतुर्दश, त्रयोदश, द्वादशैकादश, दश, नवाष्टौ, सप्त, षट्, पञ्च, चतस्र, तिस्र, द्वे, एक-प्रकृत्यात्मक चेति ।

देवनारकतिर्यक्षु सामान्येन पञ्च संक्रमस्था-नानि भवन्ति, तद्यथा-सप्तविंशतिः, पङ्क्तिश-तिः, पञ्चविंशतिः, त्रयोविंशतिः, एकविंशति-रिति । मिथ्यादृष्टाद्यानि चत्वारि संक्रमस्था-नानि भवन्ति । तत्र मिथ्यात्वस्य प्रतिग्रहत्वेन तद्व्यतिरिक्ता सप्तविंशतिः, सम्यक्त्वे उद्वलि-ते पङ्क्तिशतिः, मिश्रे तूद्वलिते अनादिमिथ्यादृ-ष्टेर्षा पञ्चविंशतिः, विसंयोजितानन्तानुबन्धि-नः प्राप्तमिथ्यात्वस्यानन्तानुबन्धिमिथ्यात्व-व्यतिरिक्ताः त्रयोविंशतिरिति । सास्वादनमि-श्रयो पञ्चविंशतिः, दर्शनत्रिकस्य संक्रमाभा-वात् । मिश्रे विसंयोजितानन्तानुबन्धिनश्चैक-विंशतिरिति । अविरतसम्यग्दृष्टौ सप्तविंशति-पङ्क्तिशतित्रयोविंशत्येकविंशतिरूपाणि चत्वारि

वेदनीये	
केवल-१यथा०पु प्रतिग्रहाभावेन संक्रमाभाव	
३ मनुजवर्जगति, ४कुजाति, ५ स्यात् काय, ३अज्ञान, अविरत, देशवि०, ३कु- लेश्या, अम०, मिथ्या०, सास्वा०, मिश्र, अस०, अनाहार इति २६ पु	२ सातमसात च
सू० संपराये १ असातरूपम्	
शेष ३२ पु	२ सातमसात वा १ त ६ गुणेषु
[२-१ इति]	१ असातमेव ० त १० गुणेषु

संक्रमस्थानानि भवन्ति । क्षायोपशामिकसम्यग्दृष्टेः सम्यक्त्वस्य प्रतिग्रहत्वेन तद्व्यतिरिक्ता सप्तविंशतिः, औपशामिकसम्यग्दृष्टेरावलिक्ताया अभ्यन्तरे वर्तमानस्य मिश्रसम्यक्त्ववर्जा

पङ्क्तिरिति, विसंयोजितानन्तानुबन्धिन त्रयोविंशतिः । क्षायिकसम्यग्दृष्टे नरकेषु बालुका-
प्रभा धारत्, देवेषु चतुर्विधेष्वपि, तिर्यक्षु युगलिकेषु न शेषेष्वेकपि शक्तिप्रकृत्यात्मक
सक्रमस्थान भवति । देशविरता तिरश्चा सप्तविंशतिपङ्क्तिशक्तित्रयोविंशतिरूपाणि त्रीणि सक्रम-
स्थानानि पूर्यन्तु परिभावनीयानि । युगलिकतिर्यक्षु देशविरतेरभावाद्देशविरतावेकविंशति-
प्रकृत्यात्मक सक्रमस्थान न भवतीति ॥ ३ ॥ मनुष्यगतिपञ्चाक्षजातित्रसकाययोगत्रिक-
चक्षुरचक्षुर्दर्शनशुद्धलेइयाभन्यसइयाहारकरूपासु मार्गणासु सर्वाणि सक्रमस्थानानि भवन्ति ।
भावना तु प्रागुक्तगुणस्थानानुसारेण कर्तव्येति ॥ १२ ॥ जातिचतुष्ककायपञ्चकासइयज्ञान
त्रिकरूपासु मार्गणासु मिथ्यादृष्टौ सप्तविंशतिपङ्क्तिशक्तिपञ्चविंशतिरूपाणि त्रीणि भवन्ति ।
यासा सास्वादनगुणस्थान स्यात् तासा तत्र पञ्चविंशतिप्रकृतिरूपं सक्रमस्थान भवन्ति ।
अज्ञानत्रिके मिथ्यादृष्टौ त्रयोविंशतिप्रकृतिरूपमपि सक्रमस्थान स्यात् । मिश्रगुणस्थाने
पञ्चविंशत्येकविंशतिरूपे द्वे सक्रमस्थाने भवत इति ॥ १३ ॥

मत्यादिज्ञानचतुष्कसाभायिकच्छेदोपस्थापनीयावधिदर्शनरूपासु मार्गणासु पञ्चविंशति-
रूप सक्रमस्थान न भवति । शेषाणि सक्रमस्थानानि स्वस्वगुणस्थानानुसारेण स्वय परि-
भावनीयानि । अवधिदर्शने आद्यगुणस्थानत्रिकविचक्षणे तु पञ्चविंशतिरूप सक्रमस्था
न भवत्यपि । मन पर्यवज्ञाने पङ्क्तिशक्तिरूपमपि न भवति, प्राथमिकौपशमिकसम्यक्त्वो
द्भयरत्तात्तस्येति ॥ ७ ॥ सूक्ष्मसम्पराययथाख्यातयोरपशमश्रेण्या द्विप्रकृतिरूपमेकमेव सक्र
मस्थान भवति, शेषाणि तु न भवन्तीति ॥ २ ॥ केवलज्ञानदर्शनयो मोहनीयस्य सक्रम
एव न भवति, क्षीणत्वात्, कुत स्थानचिन्तेति ॥ २ ॥ देशविरतपरिहारविशुद्धिकयो
स्वस्वगुणस्थाने सप्तविंशतिपङ्क्तिशक्तित्रयोविंशतिद्वाविंशत्येकविंशतिरूपाणि पञ्च सक्रम
स्थानानि प्रागिव परिभावनीयानि । नवर परिहारविशुद्धौ पङ्क्तिशक्तिरूपं सक्रमस्थान न
भवति, प्राथमिकौपशमिकसम्यक्त्वोद्भवत्वात्तस्येति ॥ २ ॥

अविरते पद् सक्रमस्थानानि भवन्ति, तद्यथा—सप्तविंशति, पङ्क्तिशक्ति, पञ्चविंशतिः,
त्रयोविंशति, द्वाविंशति, एकविंशतिरिति । तत्र मिथ्यादृष्टावाद्यानि चत्वारि, सास्वादने
पञ्चविंशति, मिश्रे पञ्चविंशतिरेकविंशतिश्च, अविरतसम्यग्दृष्टौ सप्तविंशतिपङ्क्तिशक्तित्रयो-
विंशतिद्वाविंशत्येकविंशतिरूपाणि पञ्च भवन्ति । सत्रापि भावना प्रागिव कर्तव्येति ॥ १ ॥

शुद्धवर्जलेइयापञ्चके सप्तविंशतिपङ्क्तिशक्तिपञ्चविंशतित्रयोविंशत्येकविंशतिरूपाणि पञ्च
सक्रमस्थानानि भवन्ति । तत्र मिथ्यादृष्टौ सप्तविंशतिपङ्क्तिशक्तिपञ्चविंशतित्रयोविंशतिरूपाणि
चत्वारि भवन्ति । सास्वादने पञ्चविंशतिरूप सक्रमस्थान भवति । मिश्रे पञ्चविंशत्येकविंशति-
रूपे द्वे भवत । अविरतादिष्वशुभलेइयात्रिके क्षायोपशमिकसम्यग्दृष्टेरौपशमिकसम्यग्दृष्टेर्वा-
घटिकाया ऊर्ध्वं सप्तविंशति सक्रमति, पङ्क्तिशक्तिसक्रमस्थान तु न सभवति औपशमिकस
म्यग्दृष्टेरापलिकाया अभ्यन्तरघटित्वात्, तत्र च शुभलेइयात्रिकमेव सभवतीति सभावयामः,
यतो येषां औपशमिकसम्यक्त्वे पदशीर्ता पदपि लेइया उक्ता तथापि कमप्रकृत्यादी

प्रथमसमयादारभ्यौपशमिकसम्यग्दृष्टिः गुणसक्रममन्तर्मुहूर्तं यावत् करोति ततश्च विध्या-
तसक्रम इत्युक्तं, गुणसक्रमश्च प्रायेण प्रशस्ताध्वजसाये भ्रमतीति । तेजःपद्मलेत्रययो
पङ्क्तिशतिसक्रमस्थानमौपशमिकसम्यग्दृष्टेर्भवति । एकविंशतिसक्रमस्थानं क्षायिकसम्यग्दृष्टे-
कृतकरणस्य वा भवति । त्रयोविंशतिसक्रमस्थानं विमयोजितानन्तानुबन्धिन उपशमितान-
न्तानुबन्धिनश्च भवति । मिथ्यात्वक्षये द्वाविंशतिसक्रमस्थानं शुद्धलेत्रया विहाय नान्यासु
भवतीति तद्योक्तम् ॥ ५ ॥ अभव्ये पञ्चविंशतिरूपमेकमेव सक्रमस्थानं भवति ॥ १ ॥

मिथ्यात्वादित्रिके स्वस्वगुणस्थानोक्तानि सक्रमस्थानानि भवन्ति ॥ ३ ॥

क्षायोपशमिकसम्यक्त्वे चतुर्ष्वपि गुणस्थानेषु सप्तविंशतित्रयोविंशतिद्वाविंशत्येकविं-
शतिरूपाणि चत्वारि भ्रमन्ति । तत्राष्टाविंशतिसत्ताकस्य सप्तविंशतिः, विमयोजितानन्तानु-
बन्धिन उपशमितानन्तानुबन्धिनो वा त्रयोविंशतिः, दर्शनक्षपकस्य मिथ्यात्वे क्षपिते द्वाविं-
शतिः, कृतकरणस्यैकविंशतिरिति ॥ १ ॥ औपशमिकसम्यग्दृष्टौ सप्तविंशतिपङ्क्तिशतिसत्रयो-
विंशतिद्वाविंशत्येकविंशतिविंशतिचतुर्दशत्रयोदशैकादशदशाष्टसप्तपञ्चचतुर्द्विरूपाणि पञ्च-
दश भवन्ति । तत्राधिरतादिषु चतुर्षु सप्तविंशतिपङ्क्तिशतिसत्रयोविंशतिरूपाणि त्रीणि भ्रमन्ति ।
अपूर्वकरणे त्रयोविंशतिरूपमेकमेव भवति । शेषाणि सर्वाण्यनिवृत्तिजादरे भवन्ति, भावना
तूपशमसम्यग्दृष्टिमाश्रित्योपशमश्रेणिवत् कर्त्तव्या, सूक्ष्मसम्परायोपशान्तमोहयोः द्विप्रकृत्या-
त्मकमेकमेव भवतीति ॥ १ ॥ क्षायिकसम्यग्दृष्टौ षोडश सक्रमस्थानानि भ्रमन्ति, तद्यथा-ए-
कविंशतिविंशतिरेकोनविंशतिरष्टादश त्रयोदश द्वादशैकादश दश ननाष्टौ षट् पञ्च चतस्र-
तिन्नो द्वे एका चेति । भावना त्वनिवृत्तिवादारगुणस्थाने क्षायिकसम्यग्दृष्टिमाश्रित्योभय-
श्रेण्या कर्तव्येति ॥ १ ॥

अनाहारकमार्गणाया सप्तविंशतिपङ्क्तिशतिसप्तविंशतित्रयोविंशत्येकविंशतिरूपाणि पञ्च-
सक्रमस्थानानि भवन्ति । तत्र मिथ्यादृष्टौ सप्तविंशतिपङ्क्तिशतिसप्तविंशतिरूपाणि त्रीणि
भवन्ति । सास्वादाने पञ्चविंशतिरूपम्, अविरते सप्तविंशतित्रयोविंशत्येकविंशतिरूपाणि
त्रीणि भवन्ति ॥ १ ॥

नपुंसकवेदे सप्तविंशतिपङ्क्तिशतिसप्तविंशतित्रयोविंशतिद्वाविंशत्येकविंशतिविंशतित्रयो-
दशद्वादशरूपाणि नव सक्रमस्थानानि भवन्ति । तत्र मिथ्यादृष्टौ सप्तविंशतिपङ्क्तिशतिसप्त-
विंशतित्रयोविंशतिरूपाणि चत्वारि सक्रमस्थानानि भवन्ति । सास्वादाने पञ्चविंशतिरूप-
सक्रमस्थानं भवति । मिश्रे पञ्चविंशत्येकविंशतिरूपे द्वे भवतः । अधिरतादिषु चतुर्षु सप्त-
विंशतिपङ्क्तिशतिसत्रयोविंशतिद्वाविंशत्येकविंशतिरूपाणि पञ्च भ्रमन्ति । अपूर्वकरणे त्रयोविं-
शत्येकविंशतिरूपे द्वे भवतः । अनिवृत्तिकरणे त्रयोविंशतिद्वाविंशत्येकविंशतिविंशतित्रयोद-
शद्वादशरूपाणि षट् भवन्ति । भावना तु गुणस्थानोक्तानुसारेण सर्वत्र फर्त्तयैरमग्रेऽपीति
॥ १ ॥ स्त्रीवेदे सप्तविंशतिपङ्क्तिशतिसप्तविंशतित्रयोविंशतिद्वाविंशत्येकविंशतिविंशत्येकोनवि-
शतित्रयोदशद्वादशैकादशरूपाण्येकादशसक्रमस्थानानि भ्रमन्ति । मिथ्यादृष्टेरारभ्यापूर्वक-

रण यात्रत् नपुसकत्रत्, एव पुवेदेऽपि । अनवृत्तिवाचदरगुणस्थाने त्रयोविंशत्येकविंशतिविंशत्येकोनविंशतित्रयोदशद्वादशैकादशरूपाणि सप्त भवन्ति ॥ १ ॥ पुरुषनेदे सप्तविंशतिर्पाङ्क्तिपञ्चविंशतित्रयोविंशतिद्वाविंशत्येकोनविंशत्येकोनविंशत्यष्टादशत्रयोदशद्वादशैकादशरूपाणि त्रयोदशसक्रमस्थानानि भवन्ति । गुणस्थानभावना प्रागिव कर्त्तव्येति ॥ १ ॥

श्लोके सप्तविंशतिपङ्क्तिपञ्चविंशतित्रयोविंशतिद्वाविंशत्येकविंशतिविंशत्येकोनविंशत्यष्टादशचतुर्दशत्रयोदशद्वादशैकादशदशचतुस्त्रिरूपाणि षोडशसक्रमस्थानानि भवन्ति ॥ १ ॥ माने सप्तविंशतिपङ्क्तिपञ्चविंशतित्रयोविंशतिद्वाविंशत्येकविंशतिविंशत्येकोनविंशत्यष्टादशचतुर्दशत्रयोदशद्वादशैकादशदशचतुस्त्रिद्विरूपाणि एकोनविंशति सक्रमस्थानानि भवन्ति ॥ १ ॥ मायालोभयो सर्वाणि सक्रमस्थानानि भवन्ति । कपायचतुष्केऽपि गुणस्थाने सक्रमस्थानभावना तु स्वस्वोदयपर्यन्तगुणस्थानोक्ता कर्त्तव्या ॥ २ ॥

जायुष' सक्रमभावात् न सक्रमस्थानचिन्तेति ।

मार्गणामु मोहनीयसक्रमस्थानानि ॥

२३ स० स्थानानि - २७-२६-२५-२३-२२-२१-२०-१९-१८-१४-१३-१२-११-१०-९-८-७-६-५-४-३-२-१ इति		मनुज० प्रस, ३ योग, चक्षु, अचक्षु, पचेन्द्रिय, शुक्ल, मध्य, सश्री, आहा० इति १२ मार्गणामु		२३ [सर्वाणि स्थानानि]
नरक द्वय विषय गतिषु	ओघेन ५-२७-२६-२५-२३-२१	कुत्राति ४, काय ५, क्षमत्रिषु [१०यु]	आघे ३-२७, २६, २५	
	मिथ्यात्वेषु २७ मिथ्या० वज्रिता		मिथ्यात्वेषु ३-२७, २६, २५	
	२६ सम्यक्तवोद्भूतिते,		सास्वादाने १-२५	
	२५ अनादिमिथ्यादशा, मिथ्योद्भूतिते वा			
	२३ विसंयोजितानां संयोजनाश्चार्जित			
	सास्वा० १ २५ दर्शनत्रिकरहितम्			
	मिथे २ २५ दर्शनत्रिकरहितम्			
	२१ दर्शनसप्तकरहितम्			
	अविरते ४ २७ मिथ्या० रहित क्षयोपशमानाम्			
	२६ मिश्र-सम्प० वज्र, उप० सम्प०-द्वयां आवलिकान्तगतानाम्			
	२३ विसंयोजितां, संयोजनारहितम्			
	२१ क्षायिकाणां, १-२-३ नरकेषु चतुर्विधेषु युगलिकतिषु च			
निरर्था देशविरते	३-२७-२६-२३ अक्षयम्			
		३ ज्ञान, सामा०, छेदोप० अवधिदर्शनेषु [६]	ओघे २२-२० वज्रसत्वाणि मिथ्यात्वादिषु गुणस्थानोक्त यथायोगम्	
			[अवधिदर्शन तु मिथ्यात्वादावपि विवक्षणे तत्र २५ रूप स्थानमपि]	
		मन पर्यवे ओघे २१-२५, २६ वर्जानि [गुणविवक्षा गुणोपचय]		
		सू० सप०-यथा० यो [उप० श्रेणी]	१-२ प्रकृतिरूपम्	
		केवलद्विके देशविरते परिहारे	० मोहनीयाभाव ५-२७, २६, २३, २२, २१ ४-२७, २३, २२, २१	

अधिरते	ओषे ६-२७, २६, २५, २३, २२, २१	अनाहारे	ओषे ५-२७, २६, २५, २३, २१	
	मिथ्यात्वे ४-२७, २६, २५, २३		मिथ्यात्वे ३-२७, २६, २५	
	सास्वादाने १-२५		सास्वादाने १-२५	
	मिश्रे २-२५, २१		अधिरते ३-२७, २६, २१	
	अधिरते ५-२७, २६, २३, २२, २१			
५ क्षाय रेखासु	ओषे ५-२७, २६, २५, २३, २१	नपुंसके	ओषे ९ २७, २६, २५, २३, २२, २१, २०, १३, १२	
	मिथ्यात्वे ४-२७, २६, २५, २३		मिथ्यात्वे ४-२७, २६, २५, २३	
	सास्वादाने १-२५		सास्वादाने १-२५	
	मिश्रे २-२५, २१		मिश्रे २-२५, २१	
	अधिरतारिपु ४-२७-अशुभ ३ उद्देश्यसु, २७, २६-तेज पक्षयो, २१ क्षायिकस्य कृतकर णस्य वा, २३-शान्तविसयोमितसयोजनानाम्		४ त ४ पु ५-२७, २६, २३, २२, २१	सपूर्वे २-२३, २१
अमस्ये १-२५		स्त्रीवेदे	ओषे १-२७, २६, २५, २३, २२, २१, २०, १९, १३, १२, ११	
मिथ्यात्व, सास्वा०, मिश्रे स्वस्वगुणस्थानोक्तानि	१ त ८ पु-नपुंसकवत्		१ मे ७-२३, २१, २०, १९, १३, १२, ११	
श्रायोप० ओषे ४-२७, २३, २२, २१	१ त ७ पु ४-२७, २३, २२, २१		पुंसके	ओषे १३-२७, २६, २५, २३, २२, २१, २०, १९, १८, १३, १२, ११, १०
उपतमे ओषे १५-२७, २६, २३, २२, २१, २०, १४, १३, ११, १०, ८, ७, ५, ४, २	४ तः ७ पु ३-२७, २६, २३	१ त ८ गुणेषु-गुणस्थानोक्तवत्		१ मे-१०-२३, २२, २१, २०, १९, १८, १३, १२, ११, १०
४ तः ७ पु ३-२७, २६, २३	८ मे १-२३	श्रोत्रे		१६-२७, २६, २५, २३, २२, २१, २०, १९, १८, १४, १३, १२, ११, १०, ४, ३
८ मे १-२३	९ मे १३-२३, २२, २१, २०, १४, १३, ११, १०, ८, ७, ५, ४, २		माने	१९-२७, २६, २५, २३, २२, २१, २०, १९, १८, १४, १३, १२, ११, १०, ९, ८, ४, ३, २
९ मे १३-२३, २२, २१, २०, १४, १३, ११, १०, ८, ७, ५, ४, २	१०-११ तौ १-२			सावाया २३-सवाणि
१०-११ तौ १-२		लोमे २३-सर्वाणि [सर्वेषु गुणभावना ययोक्ता]		
क्षामिके ओषे १६-२१, २०, १९, १८, १३, १२, ११, १०, ९, ८, ६, ५, ४, ३, २, १	गुणेषु-सावना गुणस्थानोक्तवत्			

अथ मार्गणासु नामकर्मणः सन्क्रमस्थानान्युच्यन्ते—

द्वैतगतौ त्र्युत्तरशतशुत्तरशतपणवतिपञ्चनवतिरूपाणि चत्वारि सन्क्रमस्थानानि भवन्ति । मिथ्यादृष्टिमिश्रयोः त्र्युत्तरशतपञ्चनवतिरूपे द्वे भवतः । सास्वादाने पञ्चनवतिः । अधिरतगुणस्थाने तान्येव चत्वारि भवन्ति । नरकगतौ त्रीणि सन्क्रमस्थानानि भवन्ति, तद्यथा-त्र्युत्तरशत, पणवति, पञ्चनवतिरिति । सास्वादाने पञ्चनवतिः । मिश्रे पणवतिवर्जे द्वे भवतः । मिथ्यात्वाधिरतयोः त्रीण्यपि भवन्ति ॥ १ ॥ तिर्थगतौ पञ्च सन्क्रमस्थानानि

भवन्ति, तद्यथा-द्यूत्तरशतं, पञ्चनवतिः, त्रिनवतिः, चतुरशीतिः, द्व्यशीतिरिति । तत्र मिथ्यादृष्टौ पञ्चापि भवन्ति, सास्वादाने पञ्चनवतिः, मिथ्यादित्रिके द्यूत्तरशतपञ्चनवतिरूपे द्वे भवत ॥ १ ॥ मनुजगतौ मनुजद्विकयुतद्व्यशीतिप्रकृत्यात्मक सक्रमस्थान मुक्त्वा सर्वाणि सक्रमस्थानानि भवन्ति । गुणस्थानेषु प्राग्वि चकच्यम् ॥ १ ॥

जातिचतुष्ककायपञ्चकरूपासु नवसु मार्गणासु तिर्यग्गतित्वत् मिथ्यादृष्टौ पञ्च सक्रमस्थानानि भवन्ति । सास्वादाने पञ्चनवतिरूपमेकमेव भवति ॥ ९ ॥ पञ्चेन्द्रियजातित्रिसकायकाययोगत्रैद्विककपायचतुष्काचक्षुर्दर्शनभव्यसङ्घाहारकरूपासु चतुर्दशसु मार्गणासु सर्वाणि सक्रमस्थानानि भवन्ति । गुणस्थानेषु प्राग्गुणस्थानोक्तानि सक्रमस्थानानि स्वयपरिभाव्यानि ॥ १४ ॥ मनोवाग्योगयोरपि द्व्यशीतिवर्जानि सर्वाणि सक्रमस्थानानि काययोगत्परिभावनीयानि ॥ २ ॥

मतिश्रुताज्ञानयो पद सक्रमस्थानानि मिथ्यादृष्टौ भवन्ति, तद्यथा-द्यूत्तरशतं, पणवति, त्रिनवति, पञ्चनवति, चतुरशीति, द्व्यशीतिरिति । सास्वादनमिश्रयो द्यूत्तरशतपञ्चनवतिरूपे द्वे भवतः ॥ २ ॥

विभङ्गज्ञाने मिथ्यादृष्टौ त्रीणि सक्रमस्थानानि भवन्ति, तद्यथा-द्यूत्तरशत, पणवति, पञ्चनवतिरिति । सास्वादनमिश्रयो पणवतिरुत्तरे द्वे भवत ॥ १ ॥ मत्यादिज्ञानत्रिकेऽविरतसम्यग्दृष्टौ देशविरतौ च चत्वारि सक्रमस्थानानि भवन्ति, तद्यथा-द्यूत्तरशत, द्यूत्तरशत, पणवति, पञ्चनवतिरिति । मत्यादिज्ञानचतुष्के प्रमत्तादारभ्यापूर्वकरणपष्ठभाग यावत् द्यूत्तरशतद्यूत्तरशतपणवतिपञ्चनवतिरूपाणि चत्वारि भवन्ति अपूर्वकरणसप्तमभागादारभ्य यावत्प्रमत्तयोदराक न क्षीयते तावत् द्यूत्तरशतैकोत्तरशतपञ्चनवतिचतुर्नवतिरूपाणि चत्वारि भवन्ति । नामत्रयोदशकक्षयानन्तरमनिवृत्तिवादासूक्ष्मसम्पराये च एकोननवत्यष्टाशीतिद्व्यशीत्येकाशीतिरूपाणि चत्वारि सक्रमस्थानानि भवन्ति । क्षीणमोहे प्रतिग्रहाभावात् सक्रमस्थानमेव नास्ति ॥ ४ ॥ केवलज्ञानेऽपि प्रतिग्रहाभावादेव सक्रमस्थान नास्ति ॥ १ ॥

अविरतमार्गणाया सप्त सक्रमस्थानानि भवन्ति, तद्यथा-द्यूत्तरशत, द्यूत्तरशत, पणवति, पञ्चनवतिः, त्रिनवति, चतुरशीति, द्व्यशीतिरिति । तत्र मिथ्यादृष्टावाद्यवर्जानि सक्रमस्थानानि भवन्ति । सास्वादनमिश्रयो द्यूत्तरशतपञ्चनवतिरूपे द्वे भवत । अवि तसम्यग्दृष्टौ द्यूत्तरशतद्यूत्तरशतपणवतिपञ्चनवतिरूपाणि चत्वारि भवन्ति ॥ १ ॥ देशविरते चत्वारि सक्रमस्थानानि भवन्ति, तद्यथा-द्यूत्तरशतद्यूत्तरशतपणवतिपञ्चनवतिरूपाणि ॥ १ ॥ परिहारविशुद्धौ प्रमत्ताप्रमत्तयोरपि द्यूत्तरशतद्यूत्तरशतपणवतिपञ्चनवतिरूपाणि चत्वारि भवन्ति ॥ १ ॥ सामाधिकच्छेदोपस्थापनीययो द्यूत्तरशतद्यूत्तरशतैकोत्तरशतपणवतिपञ्चनवतिचतुर्नवत्येकोननवत्यष्टाशीतिद्व्यशीत्येकाशीतिरूपाणि चत्वारि भवन्ति । तत्र प्रमत्तादपुनकरणपष्ठभाग यावत् द्यूत्तरशतद्यूत्तरशतपणवतिपञ्चनवतिरूपाणि चत्वारि भवन्ति ॥ १ ॥

रूपाणि चत्वारि भवन्ति । अपूर्वकरणसप्तमभागादारभ्योपशमश्रेण्यां सूक्ष्मसम्परायं यावत् क्षपकश्रेण्यामनिवृत्तिप्रथमभाग यावत् द्युत्तरशतैकोत्तरशतपञ्चनवतिचतुर्नवतिरूपाणि चत्वारि भवन्ति । नामत्रयोदशक्षये त्रेकोननवत्यष्टाशीतिद्व्यशीत्येकाशीतिरूपाणि चत्वारि सूक्ष्मसम्परायं यावत् भवन्ति ॥ २ ॥ सूक्ष्मसम्परायचारित्रे द्युत्तरशतैकोत्तरशतपञ्चनवतिचतुर्नवत्येकोननवत्यष्टाशीतिद्व्यशीत्येकाशीतिरूपाण्यष्टौ भवन्ति ॥ १ ॥ यथाख्यातचारित्रे न सक्रमस्थानं, नाम्नो बन्धाभावेन पतद्ग्रहाभावादिति ॥ १ ॥

चक्षुर्दर्शने मनुजद्विकविहीनद्व्यशीतिवर्जानि सर्वाणि सक्रमस्थानानि भवन्ति । द्व्यशीतिवर्जनं तु शरीरपर्याप्तैर्धर्ममवश्यं मनुजद्विकबन्धसभवेनावलिकोर्ध्वसक्रमस्य सद्भावादिति, तदुक्तं श्रीमलयगिरिपादैः सप्ततिकावृत्तौ—‘तेजोवायुर्वर्जो हि शरीरपर्याप्त्या पर्याप्ता नियमतो मनुष्यगतिमनुष्यानुपूर्व्यां बध्नन्ति’ इति । मनोवाग्भोगयोरपि द्व्यशीतिवर्जने कारणमेतदेवेति । गुणस्थाने तु सर्वत्र मनुजगतिरिति ॥ १ ॥ अवधिदर्शने मतिज्ञानवदिति ॥ १ ॥ केवलदर्शने नास्ति सक्रमस्थानमिति ॥ १ ॥

अशुभलेश्यात्रिके सप्त सक्रमस्थानानि भवन्ति, तद्यथा—त्र्युत्तरशतं, द्युत्तरशतं, पण्णवतिः, पञ्चनवतिः, त्रिनवतिः, चतुरशीतिः, द्व्यशीतिरिति । मिथ्यादृष्टौ त्र्युत्तरशतवर्जानि षट् सक्रमस्थानानि भवन्ति । सास्वादनमिश्रयोः द्युत्तरशतपञ्चनवतिरूपे द्वे भवतः । अविरतादित्रिके आद्यानि चत्वारि भवन्ति ॥ ३ ॥ तेजःपद्मयोः षट् सक्रमस्थानानि भवन्ति, तद्यथा—त्र्युत्तरशत, द्युत्तरशतं, पण्णवतिः, पञ्चनवतिः, त्रिनवतिः, चतुरशीतिरिति । मिथ्यादृष्टौ त्र्युत्तरशतपण्णवतिवर्जानि चत्वारि भवन्ति । सास्वादनमिश्रयोः द्युत्तरशतपञ्चनवतिरूपे द्वे भवतः । अविरतादिचतुष्के त्र्युत्तरशतद्युत्तरशतपण्णवतिपञ्चनवतिरूपाणि चत्वारि भवन्ति ॥ २ ॥ शुक्ललेश्याया मनुजद्विकविहीनद्व्यशीतिवर्जानि सर्वाणि सक्रमस्थानानि भवन्ति, गुणस्थाने मतिज्ञानवदिति ॥ १ ॥

अभव्ये पञ्चनवतित्रिनवतिचतुरशीतिद्व्यशीतिरूपाणि चत्वारि भवन्ति ॥ १ ॥

मिथ्यात्वसास्वादनमिश्ररूपासु तिसृषु मार्गाणासु स्वस्वगुणस्थानकवद्वाच्यम् ॥ ३ ॥ क्षायोपशमिकसम्यग्दृष्टावविरतादिचतुष्केऽपि त्र्युत्तरशतद्युत्तरशतपण्णवतिपञ्चनवतिरूपाणि चत्वारि भवन्ति ॥ १ ॥ औपशमिकसम्यग्दृष्टौ षट् सक्रमस्थानानि भवन्ति, तद्यथा—त्र्युत्तरशत, द्युत्तरशतं, एकोत्तरशत, पण्णवतिः, पञ्चनवतिः, चतुर्नवतिरिति । अविरतसम्यग्दृष्टेरारभ्यापूर्वकरणपष्ठभाग यावत् त्र्युत्तरशतद्युत्तरशतपण्णवतिपञ्चनवतिरूपाणि चत्वारि सक्रमस्थानानि भवन्ति । अपूर्वकरणसप्तमभागादारभ्य सूक्ष्मसम्परायं यावत् द्युत्तरशतैकोत्तरशतपञ्चनवतिचतुर्नवतिरूपाणि चत्वारि सक्रमस्थानानि भवन्ति । उपशान्तमोहो सक्रमस्थानं न भवति, बन्धाभावेन प्रतिग्रहाभावादिति ॥ १ ॥ क्षायिकसम्यग्दृष्टौ दश सक्रमस्थानानि भवन्ति, तद्यथा—त्र्युत्तरशतं, द्युत्तरशत, एकोत्तरशत, पण्णवतिः, पञ्चनवतिः, चतुर्नवतिः, एकोननवतिः, अष्टाशीतिः, द्व्यशीतिः, एकाशीतिरिति । गुणस्थानेषु

मतिज्ञानवत् सक्रमस्थानानि वाच्यानि । उपशान्तादिषु सक्रमस्थान नास्तीति ॥ १ ॥

असञ्जिनि द्युत्तरशतपञ्चनवतित्रिनवतिचतुरशीतिद्व्यशीतिरूपाणि पञ्च सक्रमस्थानानि मिथ्यादृष्टौ भवन्ति । सास्वादने पञ्चनत्रतिरूप भवतीति ॥ १ ॥ अनाहारमार्गणाय द्युत्तरशतपण्णत्रतिपञ्चनवतित्रिनवतिचतुरशीतिद्व्यशीतिरूपाणि पञ्च मिथ्यादृष्टौ भवन्ति । सास्वादने पञ्चनवतिरूप भवतीति । अविरतसम्यग्दृष्टौ द्युत्तरशतद्युत्तरशतपण्णत्रतिपञ्चनत्रतिरूपाणि चत्वारि भवन्ति ॥ १ ॥ इत्युक्तानि नामकर्मण सक्रमस्थानानि ।

॥ मार्गणासु नामकर्मसक्रमस्थानयन्त्राणि ॥

३-१०२, ९६, ९५ ओषे	मति उता	ओषे १०-१०३, १०२, ९६, ९५, १०१, ९४, ८९, ८८, ८२, ८१
मिथ्यात्वे १०२, ९६, ९५	पथिपु	४-१ मयो ४-१०३, १०२, ९६, ९५
९५ मिथे १०२, ९५	६ त ३२ यु-मन पयववत्	
अविरते १०२, ९६, ९५	मत पयवे	ओषे १०-१०३, १०२, ९६, ९५, १०१, ९४, ८९, ८८, ८२, ८१
द्वयगतौ	६ त ८ मस्य पट्टभाग ४-१०३, १०२, ९६, ९५	
ओषे १-१०३, १०२, ९६, ९५	६ त ९ मे त्रयोदशक्षयात् प्राग् ४-	
१-३ गुणयो २-१०२, ९५ सा० ९५	१०२, १०१, ९५, ९४	
४ र्थे ४-१०३, १०२, ९६, ९५	९ मे, १० मे च त्रयोदशवधानं ताम्	
तिर्यग्गतौ	४-८९, ८८, ८२, ८१	
ओषे ५-१०२, ९५, ९३, ८४, ८२		
मिथ्यात्वे ५-१०२, ९५, ९३, ८४, ८२		
३ त ५ सु २-१०२, ९५ सा० ९५		
मनुजगतौ	केवलज्ञाने केवलदशने सक्रमाभावात्	
आये ११-८२ घजसवाणि मि० ५-१०२, ९६, ९५, ९३, ८४, शेषगुणस्थानेषु गुणस्था नोक्तवत् ।	अविरते	ओषे ७-१०३, १०२, ९६, ०५, ९३, ९४, ८२
४ कुत्राति	मिथ्यात्वे ६-१०३ वजानि	
ओषे मिथ्या० च ५-१०२, ०५, ९३, ८४, ८२	सा०-मिथयो २-१०२, ९५	
५ कायेषु	सम्यक्तवे ४-१०३, १०२, ९६, ९५	
पदे०, ३०, वापयो०, ३ वेद,	देसविरते	४-१०३, १०२, ९६, ९५
४ कथाय, अघभु, भव्य,	परिहरि	६-० मे ४-१०३, १०२, ९६, ९५
महि, सा० [१४] सु	सामा०	ओषे १०-१०३, १०२, १०१, ९६, ९५, ९४, ८९, ८८, ८२, ८१
	छेदोप०	६ त ६ मे ४-१०३, १०२, ९६, ९५
मनोवचनयो	यो	६ त १० मे ४-१०२, १०१, ९५, ९४ उपशान्तके
११-८२ घजसवाणि शेष गुणस्था नोक्तवत्	६ त ६ मे ४- " " " " क्षपके	
मनि-धुता	३ त १० मे ४-८९, ८८, ८२, ८१ अपके	
शानयो	सू० सपरयो [१०मे] ८ १०२, १०१, ९५, ९४, ८९, ८८, ८२, ८१	
ओषे ६-१०२, ९६, ९५, ९३, ८४, ८२		
मिथ्यात्वे ६-ओषवत्		
सा०-मिथयो २-१०२, ९५		
विभगे		
ओषे, मिथ्यात्वे च ३-१०२, ९६, ९५		
सा०-मिथयो २-१०२, ९५		

वध्याख्यात	० ताम्रो व धामावेनापतद्द्वयत्वात् न सन्म
चन्द्रदर्शने	ओषे ११-८२ वर्णसवाणि गुणेषु-मनुजगतिवत्
वधधिदर्शने	१०-मतिज्ञानवत्
वृष्ण नील कापोत्तु	ओषे ७-१०३, १०२, ९६, ९५, ९३, ८४, ८२ मिथ्यात्वे ६-१०३ वनाण्योषवत् साक्षात् मिश्रयो २-१०२, ९५ ४-५-६ ष्टे १०३, १०२, ९६, ९५
तेज - पश्यते	ओषे ४-१०३, १०२, ९६, ९५, मिथ्यात्वे २-१०२, ९५ सा०-मिश्रयो २-१०२, ९५ ४-५-६-७ मे ४-१०३, १०२, ९६, ९५
शुके	११-८२ वर्णसवाणि गुणेषु मतिज्ञानवत्
वमव्ये	४-१५, ९०, ८४, ८२
मिथ्या०-सा०-मिश्रेषु	स्वस्वगुणस्थानवत्

क्षयोपदाने	४ त ७ गुणेषु ४-१०३, १०२, ९६, ९५
उपशमे	ओषे ६-१०३, १०२, १०१, ९६, ९५, ९४ ४ त ई मे ४-१०३, १०२, ९६, ९५ ६ त १० मे ४-१०२, १०१, ९५, ९४ ११ मे ० १ सक्रम ध धामावेनापतद्द्वयत्वात्
क्षायिके	ओषे १०-१०३, १०२, १०१, ९६, ९५, ९४, ८९, ८८, ८२, ८१ गुणेषु-मतिज्ञानवत्
मसञ्जिनि	ओषे ५-१०२, ९५, ९३, ८४, ८२ मिथ्यात्वे ५-,, ,, ,, ,, ,, साक्षात्वे १-९५
अनाहारे	ओषे ४-१०३, १०२, ९६, ९५, ९३, ८४, ८२ मिथ्यात्वे ६-शुक्लशतधर्माण्योषवत् साक्षात्वे २-१०२, ९५ ४ र्थ ४-१०३, १०२, ९६, ९५

गोत्रस्य यथाख्यातकेन्द्रिकरूपासु तिस्रषु मार्गणासु सक्रम एव न भवति, वन्धाभावेन प्रतिग्रहाभावादिति ॥ ३ ॥ केवलज्ञानार्जज्ञानचतुष्कावधिदर्शनदेशविरतसामायिकच्छेदोपस्थापनीयपरिहारविशुद्धिकसूक्ष्मसम्परायौपशमिकदायोपशमिकक्षायिकमित्सम्यक्त्वरूपासु मार्गणासु निजनिजगुणस्थानेषु नीचगोत्ररूपमेकमेव सक्रमस्थानं वध्यमाने उच्चैर्गोत्रे सक्रामति । एतासु मार्गणासुच्चैर्गोत्रस्य सक्रमो न भवति, नीचगोत्रस्य वन्धाभावेन प्रतिग्रहाभावादिति ॥ १४ ॥ तेजोवायुकाधिकयोस्तूच्चैर्गोत्र सक्रामति, न नीचगोत्रम्, उच्चैर्गोत्रस्य वन्धाभावेन प्रतिग्रहाभावात् । तदपि तात्रसक्रामति यात्रदुच्चैर्गोत्रं नोद्वलयति, उद्वलिते तु सक्रमाभावः ॥ २ ॥ गतिचतुष्केन्द्रियपञ्चकगतिनसर्जकायचतुष्कयोगत्रिकेदेद्रिकरूपायचतुष्काज्ञानत्रिकाविरतचक्षुरचधुर्दर्शनले-

श्यापङ्कभव्याभ्यमिथ्यात्वसाखादनसश्यस-
श्याहारकानाहारकरूपासु मार्गणासु निजनि-
जगुणस्थानेषुच्चैर्गोत्र नीचैर्गोत्र वा उभयसपि
सक्रामति, तत्र मिथ्यात्वसाखादनयो परा-
वर्तमानेन गोत्रद्विकं सक्रामति, मिश्रादीं नी-
चगोत्रमेव सक्रामति नोच्चैर्गोत्र, नीचगोत्रस्य
वन्धाभावेन प्रतिग्रहाभावादिति ॥ ४३ ॥

॥ मार्गणासु गोत्रस्य सक्रमस्थानम् ॥

१ यथा०-केवल २ केपु । ० सप्रमाभाव	
४ पतन, वधधिद०, देहादि०,	१-नीचैर्गोत्रम् [गुणस्थानेष्वत्रान्यत्र च स्वय परिभाषनीयम्]
सागा०, छेदोप०, परिहार,	
सू० सप०, उप०, क्षयोप०,	
क्षा०, मिश्रेषु [१४५]	
तेजो-धारयो	
शेष ४३ शु	१ उच्चैर्गोत्रम् १ नीचैर्गोत्रं वा द्विविकल्पम्

अथ मार्गणासु सक्रमस्थानप्रतिग्रहस्थानानां सवेध उच्यते-तत्र केवलज्ञानदर्शनयथा ख्यातचारित्र्येषु ज्ञानावरणान्तराययोः सक्रमस्थानं नास्ति, बन्धाभावेन प्रतिग्रहाभावात् । शेपास्वेकोनपष्टिमार्गणासु ज्ञानावरणान्तराययो पञ्चप्रकृत्यात्मके पतद्ग्रहे पञ्चप्रकृत्यात्मके सक्रमस्थानं सक्रामति ॥ ६२ ॥

वेदनीयस्य केवलज्ञानदर्शनयथाख्यातचारित्र्येषु संक्रमस्थानं नास्ति साम्प्रदायिकबन्धाभावेन प्रतिग्रहाभावात् ॥ ३ ॥ सूक्ष्मसम्पराये सातवेदनीयरूपे प्रतिग्रहेऽसातरूपमेकमेव सक्रमस्थानं सक्रामति, न सातरूपम्, असातस्य बन्धाभावेन प्रतिग्रहाभावादिति ॥ १ ॥ मनुजगतिपञ्चाक्षजातित्रसकाययोगत्रिकेन्द्रत्रिककपायचतुष्ककेवलज्ञानवर्जज्ञानचतुष्कमा मायिकच्छेदोपस्थापनीयपरिहारविशुद्धिकेन्द्रदर्शनवर्जदर्शनत्रिकशुभलेद्यात्रिकभब्यक्ष योपशमोपशमक्षायिकसंज्ञाहारकरूपासु मार्गणासु प्रमत्तं यावत् सातासातरूपे द्वे अपि सक्र मस्थाने सक्रामत, द्वयोरपि परावर्तमानत्वेन पतद्ग्रहस्य लभ्यमानत्वात् । अप्रमत्तादारभ्य सूक्ष्मसम्परायं यावत् सातस्यैव वध्यमानत्वेन तत्रासातरूपमेकमेव सक्रमस्थानं भवति ॥ ३२ ॥ मनुजगतिवर्जगतित्रिकाद्यजातिचतुष्काद्यकायपञ्चकाज्ञानत्रिकाविरतदेशविरताशुभलेद्यात्रिकाभब्यमिध्यात्वसास्वादनमिश्रासंज्ञनाहारकरूपासु स्वकीयेषु सर्वेषु गुणस्थानेषु सातासातरूपे द्वे सक्रमस्थाने परावर्तमानत्वेन वध्यमाने प्रतिग्रहे परावर्तमानत्वेन सक्रामत' ॥ २६ ॥ केवलज्ञानवर्जज्ञानचतुष्कावधिदर्शनदेशविरतसामायिकच्छेदोपस्थापनीयपरिहारविशुद्धि-कसूक्ष्मसम्परायौपशमिकक्षायोपशमिकक्षायिकमिश्ररूपासु मार्गणासु निजनिजगुणस्था नेषु नीचगोत्ररूपमेकमेव वध्यमाने उच्चैर्गोत्रे सक्रामति, नोच्चैर्गोत्रे, नीचगोत्रस्य बन्धाभावेन प्रतिग्रहाभावादिति ॥ १४ ॥ केवलद्विकयथाख्यातयोर्नास्ति सक्रमसवेध, बन्धाभावेन पतद्ग्रहाभावात् ॥ ३ ॥

तेजोवायुकायिकयोस्तुच्चैर्गोत्रमेव वध्यमाने नीचगोत्रे सक्रामति न नीचगोत्रम्, उच्चैर्गोत्रस्य बन्धाभावेन प्रतिग्रहाभावात् । तदपि यावदुच्चैर्गोत्रं नोद्वलयति तावत् सक्रामति परत सत्ताभावात् न सक्रम ॥२॥ गतिचतुष्केन्द्रियपञ्चकगतित्रसवर्जकायचतुष्कयोगत्रिक वेदत्रिककपायचतुष्काज्ञानत्रिकाविरतचक्षुरचक्षुर्दर्शनलेद्यापद्भब्याभब्यमिध्यात्वसास्वादनसंज्ञासंज्ञाहारकानाहारकरूपासु मार्गणासु उच्चैर्गोत्रं नीचैर्गोत्रं वा बन्धस्य यावत् परावर्तमानत्वेन वध्यमाने निच्चैर्गोत्रे उच्चैर्गोत्रे वा नीचैर्गोत्रमुच्चैर्गोत्रं वा सक्रामति । मिश्रादौ नीचगोत्रमेव वध्यमाने उच्चैर्गोत्रे सक्रामति, नोच्चैर्गोत्रे, नीचगोत्रस्य बन्धाभावेन प्रतिग्रहाभावादिति ॥ ४३ ॥ मनुजगतिवर्जगतित्रिकाद्यजातिचतुष्काद्यकायपञ्चकाज्ञानत्रिकाविरतदेशविरतपरिहारविशुद्धिकेशुचुवर्जलेद्यापञ्चकाभब्यमिध्यात्वसास्वादनमिश्रायोपशमिकौपशमिकासंज्ञाहार-करूपासु मार्गणासु नवप्रकृत्यात्मके पद्मप्रकृत्यात्मके चतुष्प्रकृत्यात्मके च प्रतिग्रहे नवप्र कृत्यात्मके सक्रमस्थानं सक्रामति । एतदुक्तं भवति-यासु मार्गणासु मिथ्यादृष्टित्वं साम्वादनसम्यग्दृष्टित्वं च विद्यते तासु नवप्रकृत्यात्मके, यासु मिश्रादारभ्यापूर्वकरणप्रथमभागा

न्तानि गुणस्थानानि सन्ति तासु पद्मप्रकृत्यात्मके, यास्वपूर्वकरणद्वितीयभागादारभ्य सूक्ष्मसम्परायपर्यन्तानि गुणस्थानानि सन्ति तासु चतुष्प्रकृत्यात्मके नवक सक्रामति ॥३१॥ मनुजगतिपञ्चाक्षजातित्रसकाययोगत्रिकवेदत्रिककपायचतुष्ककेवलज्ञानवर्जज्ञानचतुष्कसा-
मायिकच्छेदोपस्थापनीयसूक्ष्मसम्परायकेवलदर्शनवर्जदर्शनत्रिकशुक्लेश्याभन्यक्षायिकसम्य-
क्त्वसइयाहारकरूपासु मार्गणासु द्वे सक्रमस्थाने सक्रामतः, तद्यथा-नवप्रकृत्यात्मक पद्-
मप्रकृत्यात्मकं चेति । तत्र नवप्रकृत्यात्मकं पूर्ववत् परिभाषनीयम् । अनिवृत्तिवादेरे स्थानार्द्धि-
त्रिकक्षयानन्तर सूक्ष्मसम्पराये च पद्मप्रकृत्यात्मकं चतुष्कप्रतिग्रहे सक्रामति, परतः दर्श-
नावरणस्य न सक्रम, चन्धाभावेन प्रतिग्रहाभावादिति ॥ २८ ॥ केवलज्ञानदर्शनयथाख्या-
तचारित्रेषु न सक्रमप्रतिग्रहाविति ॥ ३ ॥ उक्तो मार्गणासु दर्शनावरणस्य संक्रमप्रतिग्रह-
स्थानसवेधः ॥

॥ मार्गणासु सक्रमसवेधयन्त्राणि ॥

॥ ज्ञाना० विग्रयो ॥	
केवल २-यथा० पु।० व धामायेनापतद्ग्रहत्वात् न सक्रमः	
शेष ५९ पु १	५ कश्च ५ सु
॥ वेदनीयस्य सक्रमसवेध ॥	
केवल २-यथा० पु।० व धामायेनापतद्ग्रहत्वात् १ सक्रम	
सू० संपराये १ असातस्य साते	
३ अमनुज-४ कुजाति-५ काय- ३ अज्ञान-भविरत-देशानि०-३ कुलेइया अभव्य-मि० सास्त्रा०- मिध-असजि-भवाहारेषु [२६ पु]	२-असातस्य साते सातस्य असाते च
शेष ३२ पु	२ परावर्तमानेन प्रमत्त यावत् १ असातस्य साते ० त १० म यावत्
॥ शोणस्थसक्रमसवेध ॥	
३ ज्ञान, अविद०, देशानि०, सामा०, छेदो०, परिहार, सू० सप०, उप०, १ नीचस्य उच्चैर्गोत्रे क्षयोप०, क्षा०, मिधेषु [१४ पु]	
तेजो-चारमयो	१ उच्चस्य नीचगोत्रे
केवल २, यथा० यो । ०	
शेष ४३ पु	२-नीचगुणे उच्च नीचे च/साम्यादन यावत् १-नीचगुणे मिधादिषु [-३ त। १०]

॥ दर्शनावरणस्य सक्रमसवेध ॥		
३ अमनुज, ४ कुजाति, ५ काय, ३ अज्ञान, अवि०, देशानि०, परिहार, ५ प्रथमदेश्या, अभव्य, ३ ५ क्षायिकवर्जस०, १ असजि, अनाहारेषु [३१ पु]	स० पत० गुण० ९-९ १-२ ९-६ ३ त ६ ९-४ ६ त १० यथासंभवम्	
केवल २-यथा० पु । ०		
शेष २८ पु २	९-९ १-२ गुण० ६-४ ९-१० [क्षपकाम्याम्] क्षेपाणां शेष तु पूर्ववत्	

अथ मोहनीयस्य मार्गणासु सक्रमप्रतिग्रह-
स्थानसवेध उच्यते-तत्र नरकदेवगत्योः पञ्च
सक्रमस्थानानि भवन्ति, तद्यथा-सप्तविंशतिः,
पङ्क्तिशतिः, पञ्चविंशतिः, त्रयोविंशतिः, एकविं-
शतिरिति । प्रतिग्रहस्थानानि चत्वारि भवन्ति,
तद्यथा-द्वाविंशतिः, एकविंशतिः, सप्तदश, ए-
कोनविंशतिरिति । तत्र मिथ्याहृष्टौ अष्टाविंश-
तिसत्ताकस्य द्वाविंशतिप्रतिग्रहे मिथ्यात्वव-
र्जाः सप्तविंशतिः प्रकृतयः सक्रामन्ति । सम्य-
क्त्वे उद्बलिते तस्मिन्नेव पङ्क्तिशतिः प्रकृतयः

सकामन्ति, यद्वा विसयोजितानन्तानुबन्धिन तस्मिन्नेव प्रतिग्रहे त्रयोविंशति' प्रकृतय' सकामन्ति । मिश्रे उद्धलिते अनादिमिथ्यादृष्टेर्वा पञ्चविंशति, प्रकृतय एकविंशती सकामन्ति । सास्वादाने चैकविंशतिप्रतिग्रहे पञ्चविंशतिप्रकृतय, सकामन्ति । मिश्रे सप्तदशप्रकृत्यात्मके पञ्चविंशतिः प्रकृतय सकामन्ति । यद्वोद्धलितानन्तानुबन्धिनस्तस्मिन्नेव प्रतिग्रहे एकविंशति प्रकृतय सकामन्ति । अविरतसम्यग्दृष्टौ एकोनविंशतिप्रतिग्रहे सप्तविंशति प्रकृतय सकामन्ति । औपशमिकसम्यग्दृष्टेरावलिकाया अभ्यन्तरे धर्तमानस्य मिश्रस्य सक्रमावलि-
काभ्यन्तरवासित्वेन सम्यक्त्वस्य च प्रतिग्रहत्वेन तद्यतिरिक्ता पङ्क्तिशति प्रकृतय एकोन-
विंशतिप्रतिग्रहे सकामन्ति । क्षाधिकसम्यग्दृष्टे सप्तदशप्रतिग्रहे एकविंशति प्रकृतय सकामन्ति । विसयोजितानन्तानुबन्धिनस्तु एकोनविंशतिप्रतिग्रहे त्रयोविंशति' प्रकृतय सकामन्तीति ॥ २ ॥ तिर्यग्गतावपि चतुर्षु गुणस्थानेष्वेवमेव वाच्यम् । देशविरतेऽप्यविरत सम्यग्दृष्टिवत् सर्वं वाच्यम्, नवरमेकविंशतिसकमस्थानं नास्ति, क्षाधिकसम्यग्दृष्टिर्नाभा-
धात् । प्रतिग्रहस्थान तु पञ्चदशप्रकृत्यात्मकमेकमेव ॥ १ ॥ मनुजगतिपञ्चाक्षजातित्रसका-
ययोगत्रिकचक्षुरचक्षुर्दर्शनशुक्लेश्याभ्यसङ्ख्याहारकरूपासु मार्गणासु सर्वाणि सक्रम-
स्थानानि प्रतिग्रहस्थानानि भवन्ति, प्रागुक्तगुणस्थानानुसारेण भावनीयानि च ॥ १२ ॥
जातिचतुष्करकायपञ्चाकासज्ञिषु त्रीणि सक्रमस्थानानि भवन्ति । तत्र मिथ्यादृष्टौ द्वाविंशति-
प्रतिग्रहे सप्तविंशति, सम्यक्त्वे उद्धलिते च तत्रैव पङ्क्तिशतिप्रकृतिस्थान सक्रमति । मिश्रे
उद्धलिते अनादिमिथ्यादृष्टेर्वा सास्वादानसम्यग्दृष्टौ च तेजोवायुवर्जशेषस्य चैकविंशति
प्रतिग्रहे पञ्चविंशति प्रकृतय सकामन्ति ॥ १० ॥ अज्ञानत्रिके मिथ्यादृष्टौ द्वाविंशति-
प्रतिग्रहे सप्तविंशति, सम्यक्त्वे उद्धलिते पङ्क्तिशति, उद्धलितानन्तानुबन्धिनश्च त्रयो-
विंशति प्रकृतय सकामन्ति । मिश्रे उद्धलिते अनादिमिथ्यादृष्टेर्वा, सास्वादानसम्यग्दृष्टे-
र्चैकविंशतिप्रतिग्रहे, मिश्रदृष्टौ सप्तदशप्रतिग्रहे पञ्चविंशति प्रकृतय सकामन्ति । उद्ध-
लितानन्तानुबन्धिनश्च मिश्रदृष्टावेकविंशति प्रकृतय सकामन्ति ॥ ३ ॥ मतिज्ञानादित्रिके
पञ्चविंशतिप्रकृत्यात्मक सक्रमस्थान द्वाविंशत्येकविंशतिप्रकृतिरूपे च द्वे प्रतिग्रहस्थाने न
भवन्ति । सवेधस्त्वविरतसम्यग्दृष्ट्यादिगुणस्थानानुसारेण वाच्य, ॥ ३ ॥ अवधिदर्शनेऽप्येव
मिथ्यात्वादिगुणस्थानत्रिकत्रिवक्षणे तु सर्वाणि सक्रमस्थानानि सर्वाणि प्रतिग्रहस्थानानि च
भवन्ति ॥ १ ॥

सामायिकचारित्रे पञ्चविंशतिप्रकृतिरूप सक्रमस्थान चर्जयित्वा शेषाणि सक्रमस्थानानि,
नवसप्तपद्मचतुस्त्रिद्व्येकप्रकृत्यात्मकानि अष्टौ प्रतिग्रहस्थानानि च भवन्ति । सवेधभावना
गुणस्थानानुसारेण कर्तव्येति ॥ १ ॥ छेदोपस्थापनीयचारित्रे मन पर्यवज्ञाने च पञ्चविंशति
पङ्क्तिशतिरूपे द्वे सक्रमस्थाने न स्त, यत् पञ्चविंशतिसक्रमस्थानमाद्यगुणस्थानत्रिके एव सक्रम-
मति, नान्यत्र । पङ्क्तिशतिप्रकृतिरूप सक्रमस्थान तु यद्यपि प्रमत्ताप्रमत्तयोत्रिचते तथाप्यत्र
न सभवति, त्रेणिगतीपशमिकसम्यक्त्वसभवेऽपि प्राथमिकौपशमिकसम्यक्त्वस्याभावेना-

वलिकाभ्यन्तरे वर्त्तमानस्यापि मिश्रस्य सक्रमसभवेन सप्तविंशतिसंक्रमस्थानस्यैव प्राप्य-
 माणत्वात् । शेषा सक्रमप्रतिग्रहस्थानविषया भावना सपेधश्च सर्वं पूर्ववत् ज्ञेयम् ॥ २ ॥
 केनलज्ञानदर्शनयोर्नास्ति संक्रमप्रतिग्रहयो' सपेध, क्षीणमोहत्वादिति ॥ २ ॥ सूक्ष्म-
 सम्पराययथाख्यातयो सम्यक्त्वमिश्ररूपे द्विक्रमप्रतिग्रहे मिथ्यात्नमिश्ररूपं प्रकृतिद्विकं
 सक्रामति ॥ २ ॥ देशविरते त्रयोदशचतुर्दशपञ्चदशरूपप्रतिग्रहत्रिके सप्तविंशतिपङ्क्तिशति-
 त्रयोविंशतिद्वाविंशत्येकविंशतिरूपाणि पञ्च सक्रमस्थानानि यथायोग सक्रामन्ति ॥ १ ॥
 परिहारविशुद्धौ सप्तविंशतित्रयोविंशतिद्वाविंशत्येकविंशतिरूपाणि चत्वारि सक्रमस्थानानि
 एकादशदशानवकरूपे प्रतिग्रहे यथायोग प्रमत्ताप्रमत्तयो सक्रामन्ति ॥ १ ॥ अविरतमार्ग-
 णाया मिथ्यादृष्टौ द्वाविंशतिप्रतिग्रहे सप्तविंशति, पङ्क्तिशतिश्च सक्रामति । एकविंशतौ पञ्च-
 विंशतिप्रकृतिस्थान सक्रामति । द्वाविंशतौ च त्रयोविंशति, सक्रामति । सास्वादाने एकवि-
 शतौ पञ्चविंशतिप्रकृतिस्थान सक्रामति । मिश्रगुणस्थाने सप्तदशप्रकृत्यात्मके पदद्ग्रहे पञ्च-
 विंशतिरेकविंशतिश्च सक्रामति । अविरतसम्यग्दृष्टावेकोनविंशतौ सप्तविंशतिपङ्क्तिशतित्रयो-
 विंशतिरूपाणि त्रीणि सक्रमस्थानानि सक्रामन्ति । मिथ्यात्वे क्षीणेऽष्टादशप्रकृतिरूपे प्रतिग्रहे
 द्वाविंशतिप्रकृतिस्थानं सक्रामति । मिश्रे क्षीणे क्षाधिकसम्यग्दृष्टेश्च सप्तदशप्रकृत्यात्मके
 प्रतिग्रहे एकविंशतिप्रकृतिस्थान सक्रामति ॥ १ ॥ शुद्धवर्जलेद्यापञ्चके द्वाविंशत्येकविंश-
 त्येकोनविंशतिसप्तदशपञ्चदशत्रयोदशैकादशानवकरूपेषु प्रतिग्रहेषु मिथ्यात्वादिगुणस्थानेषु
 यथासभवं सप्तविंशतिपङ्क्तिशतिपञ्चविंशतित्रयोविंशत्येकविंशतिरूपाणि पञ्च सक्रमस्थान-
 नानि सक्रामन्ति ॥ ५ ॥ अभव्ये एकविंशतिप्रकृत्यात्मके प्रतिग्रहे पञ्चविंशतिप्रकृति-
 स्थानं सक्रामति ॥ १ ॥ मिथ्यात्नसास्वादानमिश्राख्यासु मार्गणासु स्वस्वगुणस्थानवत्
 सक्रमप्रतिग्रहस्थानाना सपेधो वाच्य ॥ ३ ॥ क्षायोपशमिकसम्यग्दृष्ट्या अविरतसम्यग्दृष्ट्या-
 दिषु चतुर्षु गुणस्थानेष्वेकोनविंशत्यष्टादशसप्तदशपञ्चदशचतुर्दशत्रयोदशैकादशदशानवक-
 रूपेषु प्रतिग्रहेषु यथासभवं सप्तविंशतित्रयोविंशतिद्वाविंशत्येकविंशतिरूपाणि चत्वारि
 सक्रमस्थानानि सक्रामन्ति ॥ १ ॥ औपशमिकसम्यग्दृष्टावेकोनविंशतिपञ्चदशैकादशसप्त-
 पदपञ्चचतुस्त्रिद्विरूपेषु नवसु प्रतिग्रहेषु अविरतगुणस्थानादारभ्योपशान्तमोह यावत् यथा-
 सभवं सप्तविंशतिपङ्क्तिशतित्रयोविंशतिद्वाविंशत्येकविंशतिविंशतिचतुर्दशत्रयोदशैकादशद-
 शाष्टसप्तपञ्चचतुर्द्विरूपाणि पञ्चदश सक्रमस्थानानि सक्रामन्ति ॥ १ ॥ क्षाधिकसम्यग्दृष्ट्या-
 विरतादारभ्यैकादशगुणस्थानानि भवन्ति । तत्र प्रतिग्रहस्थानानि सप्तदशत्रयोदशानवपञ्च-
 चतुस्त्रिद्व्येकप्रकृत्यात्मकान्यष्टौ भवन्ति । सक्रमस्थानानि च षोडश भवन्ति, तानि चामूनि
 एकविंशतिविंशत्येकोनविंशत्यष्टादशत्रयोदशद्वादशैकादशदशानवाष्टपञ्चचतुस्त्रिद्व्येकप्रकृ-
 त्यात्मकानीति । तत्राविरतसम्यग्दृष्टौ सप्तदशप्रकृतिरूपे प्रतिग्रहे, देशविरते त्रयोदशप्रकृति-
 रूपे, प्रमत्ताप्रमत्तापूर्वकरणेषु नत्रप्रकृतिरूपे प्रतिग्रहे एकविंशतिप्रकृतिस्थान सक्रामति ।
 शेषाणि पञ्चदश सक्रमस्थानान्यनिवृत्तिकरणे पञ्चचतुस्त्रिद्व्येकप्रकृत्यात्मकेषु पञ्चप्रतिग्रहेषु

यथासभवं सक्रामन्ति ॥१॥ अनाहारकमार्गणाया मिथ्यादृष्टौ द्वाविंशतिप्रकृतिरूपे प्रतिग्रहे सप्तविंशतिपड्विंशतित्रयोविंशतिरूपाणि त्रीणि सक्रमस्थानानि सक्रामन्ति । सास्वादने एकविंशतिप्रकृतिरूपे प्रतिग्रहे पञ्चविंशति सक्रामति । अविरतसम्यग्दृष्टौ एकोनविंशतिप्रकृतिरूपे प्रतिग्रहे सप्तविंशतित्रयोविंशतिरूपे द्वे सक्रमस्थाने सक्रामतः । क्षायिकसम्यग्दृष्टे सप्तदशप्रकृत्यात्मके एकविंशतिप्रकृतिस्थान सक्रामति । त्रयोदशचतुर्दशगुणस्थानयोर्मोहर्नायत्य सत्तावन्धयोरभाप्रज्ञास्ति भवेध. ॥ १ ॥ नपुसकवेदे द्वाविंशत्येकविंशत्येकोनविंशत्यष्टादशसप्तदशपञ्चदशचतुर्दशत्रयोदशैकादशदशानवसप्तपञ्चप्रकृत्यात्मकेषु त्रयोदशसु प्रतिग्रहेषु यथासभव सप्तविंशतिपड्विंशतिपञ्चविंशतित्रयोविंशतिद्वाविंशत्येकविंशतिविंशतित्रयोदशद्वादशरूपाणि नव सक्रमस्थानानि सक्रामन्ति । तत्र मिथ्यादृष्टौ द्वाविंशतिप्रतिग्रहे सप्तविंशतिपड्विंशतित्रयोविंशतिरूपाणि त्रीणि सक्रमस्थानानि सक्रामन्ति । मिथ्यादृष्टौ सास्वादने च एकविंशतिप्रतिग्रहे पञ्चविंशतिप्रकृतिस्थान सक्रामति । मिश्रगुणस्थाने सप्तदशप्रकृतिरूपे प्रतिग्रहे पञ्चविंशत्येकविंशतिरूपे द्वे सक्रमस्थाने सक्रामत । अविरतसम्यग्दृष्टावकोनविंशतिप्रकृतिरूपे प्रतिग्रहे मष्टविंशतिपड्विंशतित्रयोविंशतिरूपाणि त्रीणि सक्रमस्थानानि सक्रामन्ति, अष्टादशप्रकृतिरूपे प्रतिग्रहे द्वाविंशति सक्रामति, सप्तदशप्रकृतिरूपे प्रतिग्रहे क्षायिकसम्यग्दृष्टेरेकविंशति सक्रामति । देशविरता पञ्चदशप्रकृतिरूपे प्रतिग्रहे सप्तविंशतिपड्विंशतित्रयोविंशतिरूपाणि त्रीणि सक्रामन्ति, चतुर्दशप्रकृतिरूपे प्रतिग्रहे द्वाविंशतिप्रकृतिस्थान सक्रामति, त्रयोदशप्रकृतिरूपे प्रतिग्रहे एकविंशतिप्रकृतिस्थान सक्रामति । प्रमत्ताप्रमत्तयोरेकादशप्रकृतिरूपे प्रतिग्रहे सप्तविंशतिपड्विंशतित्रयोविंशतिरूपाणि त्रीणि सक्रमस्थानानि सक्रामन्ति, दशप्रकृतिरूपे प्रतिग्रहे द्वाविंशतिप्रकृतिस्थान सक्रामति, नवप्रकृतिरूपे एकविंशतिप्रकृतिस्थान सक्रामति । अपूर्वकरणे एकादशप्रकृतिरूपे पतद्गहे त्रयोविंशतिप्रकृतिस्थान सक्रामति, नचकप्रतिग्रहे एकविंशतिप्रकृतिस्थान सक्रामति । अनिवृत्तिकरणे सप्तकप्रतिग्रहे त्रयोविंशतिद्वाविंशतिरूपे द्वे सक्रामत, पञ्चप्रकृत्यात्मके प्रतिग्रहे क्षायिकसम्यग्दृष्टेरुपशमश्रेण्यामेकविंशतिविंशतिरूपे द्वे सक्रामतः, क्षपकश्रेण्या च त्रयोदशद्वादशरूपे द्वे सक्रमस्थाने तस्मिन्नेव पञ्चकप्रतिग्रह सक्रामतः ॥ १ ॥ वर्षधरात् स्त्रीवेदे यो विशेष स प्रतिपाद्यते-उपशमश्रेण्यामौपशमिकसम्यग्दृष्टे नपुसकवेदे उपशान्ते एकविंशति प्रकृतय सप्तकप्रतिग्रहे सक्रामन्ति, क्षायिकसम्यग्दृष्टेरुपशमश्रेण्या पञ्चकप्रतिग्रहे नपुसकवेदे उपशान्ते एकोनविंशतिप्रकृतिस्थान सक्रामति, क्षपकश्रेण्या नपुसकवेदे क्षीणे एकादश प्रकृतय पञ्चकप्रतिग्रहे सक्रामन्ति ॥ १ ॥ स्त्रीवेदात्पुरुषवेदे यो विशेष स प्रतिपाद्यते-ओपशमिकसम्यग्दृष्टेरुपशमश्रेण्या स्त्रीवेदे उपशान्ते विंशतिप्रकृतिस्थान सप्तकप्रतिग्रहे सक्रामति । पुरुषवेदापनीते पङ्कप्रतिग्रहे तदेव विंशतिप्रकृतिस्थान सक्रामति । क्षायिकसम्यग्दृष्टेरुपशमश्रेण्या स्त्रीवेदे उपशान्तेऽष्टादश प्रकृतय पञ्चकप्रतिग्रहे सक्रामन्ति । पुरुषवेदे चापनीते चतुष्कप्रतिग्रहेऽपि ता एवाष्टादश सक्रामन्ति । क्षपकश्रेण्या

स्त्रीवेदे क्षपिते पञ्चकप्रतिग्रहे दश प्रकृतयः सक्रामन्ति । पुरुषवेदे चापनीते चतु -
 ग्रहे ता एव दश प्रकृतयः सक्रामन्तीति ॥ १ ॥ पुरुषवेदात्कपायेष्वयं विशेषः-सञ्जल-
 नक्रोधे औपशमिकसम्यग्दृष्टेरुपशमश्रेण्या पुवेदस्य वन्धोदयव्यवच्छेदानन्तर समयोनाव-
 लिकाद्विकं यावत् सञ्जलनचतुष्कसम्यक्त्वमिश्ररूपे पङ्कप्रतिग्रहे चतुर्दश प्रकृतयः सक्रा-
 मन्ति । ततः पुरुषवेदे उपशान्ते त्रयोदश प्रकृतयः पङ्कप्रतिग्रहे सक्रामन्ति । सञ्जलनक्रोधे
 त्वपनीते पञ्चप्रतिग्रहे त्रयोदश सक्रामन्ति । क्षायिकसम्यग्दृष्टेरुपशमश्रेण्या नोकपायपङ्के
 उपशान्ते शेषा द्वादश प्रकृतयः समयोनावलिकाद्विकं यावच्चतुष्के प्रतिग्रहे सक्रामन्ति । पुवेदे
 उपशान्ते चतुष्कप्रतिग्रहे एकादश प्रकृतयः सक्रामन्ति । सञ्जलनक्रोधे चापनीते त्रिकप्रति-
 ग्रहे ता एव एकादश सक्रामन्ति । क्षपकश्रेण्या हास्यादिपङ्के क्षपिते समयोनावलिकाद्विकं
 यावत् सञ्जलनचतुष्के चतसृणा प्रकृतीना सक्रामो भवति । ततः पुरुषवेदक्षयानन्तर सञ्ज-
 लनक्रोधे चापनीते त्रिकप्रतिग्रहे त्रिकं सक्रामति ॥१॥ माने पुनः सञ्जलनक्रोधादय विशेषः-
 औपशमिकसम्यग्दृष्टेरुपशमश्रेण्या वर्तमानस्य अप्रत्याख्यानप्रत्याख्यानान्तरणक्रोधद्विके उप-
 शान्ते तस्मिन्नेव पञ्चकप्रतिग्रहे ता एव एकादश सक्रामन्ति । सञ्जलनक्रोधे उपशान्ते पञ्चक-
 प्रतिग्रहे दश प्रकृतयः सक्रामन्ति । पञ्चकपतद्ग्रहात् सञ्जलनमाने चापनीते चतुष्कप्रतिग्रहे-
 ऽपि दश प्रकृतयः सक्रामन्ति । क्षायिकसम्यग्दृष्टेरुपशमश्रेण्या मध्यक्रोधद्विके उपशान्ते
 मानमायालोभरूपे त्रिकप्रतिग्रहे नव प्रकृतयः सक्रामन्ति । ततः सञ्जलनक्रोधे उपशान्ते
 त्रिकपतद्ग्रहेऽष्टौ प्रकृतयः सक्रामन्ति । ततः सञ्जलनमाने चापनीते मायालोभरूपे प्रतिग्र-
 हेऽष्टौ प्रकृतयः सक्रामन्ति । क्षपकश्रेण्या सञ्जलनक्रोधस्य क्षयसमये सञ्जलनमानस्य पत-
 द्ग्रहता न भवति, ततो मायालोभरूपे मानमायाद्विकं सक्रामति ॥ १ ॥ मानाद् मायाया
 यो विशेषः स प्रदर्श्यते-उपशमश्रेण्यामौपशमिकसम्यग्दृष्टे मध्यमानद्विके उपशान्ते चतु-
 ष्कप्रतिग्रहेऽष्टौ सक्रामन्ति । ततः सञ्जलनमाने उपशान्ते चतुष्कप्रतिग्रहे सप्त प्रकृतयः
 सक्रामन्ति । ततः सञ्जलनमायाया पतद्ग्रहता नश्यतीति तदपनीते सम्यक्त्वमिश्रलोभरूपे
 त्रिकप्रतिग्रहे सप्त सक्रामन्ति । उपशमश्रेण्या क्षायिकसम्यग्दृष्टेः मध्यमानद्विके उपशान्ते
 पङ्क प्रकृतयोः मायालोभरूपे द्विकप्रतिग्रहे सक्रामन्ति । ततः सञ्जलनमाने उपशान्ते पञ्च
 प्रकृतयः द्विकप्रतिग्रहे सक्रामन्ति । ततः सञ्जलनमायाऽपि पतद्ग्रहात् नश्यतीति तदपनीते
 लोभरूपे प्रतिग्रहे पञ्च प्रकृतयः सक्रामन्ति । क्षपकश्रेण्या सञ्जलनमानक्षयकाले सञ्जल-
 नमाया पतद्ग्रहरूपा न भवति, ततो लोभे मायैव सक्रामतीति ॥ १ ॥ मायाया लोभस्य
 विशेषः प्रदर्श्यते-उपशमश्रेण्यामौपशमिकसम्यग्दृष्टे मध्यमानमायाद्विके उपशान्ते त्रिकप्रति
 ग्रहे पञ्च प्रकृतयः सक्रामन्ति । ततः सञ्जलनमायायामुपशान्ताया सम्यक्त्वमिश्रलोभरूपे
 त्रिकपतद्ग्रहे चतस्रः प्रकृतयः सक्रामन्ति । ततः सञ्जलनलोभस्यापतद्ग्रहभवतानन्तर
 मिध्यात्ममिश्ररूप प्रकृतिद्विकं सम्यक्त्वमिश्ररूपे द्विके सक्रामति । क्षायिकसम्यग्दृष्टेरुपश-
 मश्रेण्या मध्यमानमायाद्विके उपशान्ते तिस्रः प्रकृतयः सञ्जलनलोभे सक्रामन्ति । ततः माया-

ामुपशान्ताया मध्यमलोभद्विक सञ्जलनलोभे सक्रामति । सूक्ष्मसम्परायेऽपि दर्शनद्विक दर्शनद्विके सक्रामतीति ॥ १ ॥ इत्युक्तो मार्गणासु मोहनीयमक्रममवेध' ॥ ६२ ॥

॥ मोहनीयस्य स० पत० स्थानसवेधयन्त्राणि ॥

नर इति—युवास्ते संख्या०—१७, २६, २५, २३, २१ पत० स्या०—२२, २३, १६, १७	गुणस्थाने	संस्थान	पत०	स्वामि
	मिथ्यात्वे	२७	२२	२८ सत्ताक
	"	२६	"	उद्ध०सम्य० [२७सत्ता]
	"	२३	"	विसयोजितस [२४स]
"	२५	२१		ब्रह्मिचमिधोऽतारिमि ध्यादृष्टिया [२६सत्ता]

साखादने	२५	२१	स पृव [२८ सत्ताक]
मिध	२५	१७	स पृव
"	२१	"	२४ सत्ताक
अविरते	२७	१५	स्वामादिकः
	२६	१९	उपशमावटिका तगत
	२१	१७	क्षायिकसम्यग्दृष्टि
	२३	१९	विद्योजितसयोजनाः

तिर्वसतो १, २, ३, ४ गुणेषु नारकवत् ५ भे २७, २६, २३ सप्रमा १५ पत०सवेधे	मनुज-पचे०-व्रत- ३ योग-चक्षु-अचक्षु- दृक्-भग्य-सन्- आहा० पु [१२ पु]	सयाणि सक्रम स्थानानि स याणि च पतद महाणि-गुण स्थानोक्तयत्		
		४ जानि-५ काय-अस शिषु[१० पु]	मिथ्यात्वे	स०
			२७	२२
			२६	"
			२५	२१
		साखादने	२५	"
	३ अ ज्ञानेषु	मिथ्यात्वे	२७ २६ २३	२२ ५०
		"	२५ स०	२१
		साखा०	२५	२१
		मिधे	२५	१७
	"	२१	१७	

३ ज्ञानेषु अवधिद०	२२ सं० स्थानानि—२५ वर्गानि १, २, ३, ४, ५, ६, ७, ८, ९, १०, ११, १२, १३, १४, १८, १९, २०, २१, २२, २३, २६, २७ इति सत्रमस्थानानि २२
	१६ पतदग्रहाणि—२२-२१ वर्जानि [१, २, ३, ४, ५, ६, ७, ९, १०, ११, १३, १४, १५, १७, १८, १९]
	सवेध —अविरतादिगुणस्थानोक्तयत्

सामा० छेदोप०	स० स्या० २२—२५पञ्चसर्वाणि [छेदो० ये २६ धाणि ७ सभवेत्]
	पत० स्या० १०—११, १०, ९, ७, ६, ५, ४, ३, २, १,
	सवेध —गुणस्थानोक्तयत्

मन पर्यवे	स० स्या० २१—२५, २६धजाणि सर्वाणि पत० स्या० १०—११, १०, ९, ७, ६, ५, ४, ३, २, १, सवेध —स्वगुणस्थानोक्तयत्
--------------	---

केवलरके	० सक्रमपतदग्रहामात्र [क्षीणमोहात्वेन]
---------	---

सू०सव० यथा०	२ क २ के [मिथ्या० मिध्वत्पद्विक सम्य० मिधद्विके]
----------------	---

दशविरते	स० स्या० ५—२७, २६, २३ २२, २१ पत० स्या० ३—१३ १४, १५	पधने गुणे
---------	---	-----------

परिहारे	सं० स्या० ४—२७, २३, २२, २१ पत० स्या० ३—११, १०, ९	प्रमत्ताम मत्तयो
---------	---	---------------------

अविरते	मिथ्यात्वे	स स्या० २७ २६	पत० २२
	"	२५	२१
	"	२३	२२
	साखा०	२५	२१
	मिधे	२१	१७
	"	२१	१७
	सम्यक्दरे	२७-२६-२३	१९
	"	२२	१८
"	२१	१७	

५ धाद्य देव्यासु	म० ५-२७, २६, २५, २३, २१	स्वरेषु नुणेषु यथासंम०	
	पत० ११-२२, २१, १९, १८, १७, १५, १४, १३, ११, १०, ९,		
शमन्ये	१-२५ म० २१ पत० ३६		
मिथ्या०-सास्वा० मिथेषु	स्वस्वगुणस्थानवत्		
क्षयोपशमे	स ४-२७, २३, २२, २१	४, ५, ६, ७ गुणेषु यथा- योग्यम्	
	पत० ९-१९, १८, १७, १५, १४, १३, ११, १०, ९		
उपशमे	स० १५-२७, २६, २३, २२, २१, २०, १४, १३, ११, १०, ८, ७, ५, ४, २	४ त ११ गुणेषु	
	पत० ९-१९, १५, ११, ७, ६, ५, ४, २		
क्षाधिके	२१ म०	१७ पत०	४ र्धे
	"	१३ "	५ से
	"	९ "	६-७-८ पु
	क्षेप १५ स्था० २०, १९, १८, १३, १२, ११, १०, ९, ८, ६, ५, ४, ३, २, १	५-४ ३ २ १	९ से
अनाहारे	स० २७, २६, २३	पत० २२	मिथ्यात्वे
	२५	" २१	सास्वादने
	२७-२३	" १९	अविरते
	२१	१७	क्षाधिकसंम्य०
नपुंसके	म० ९ २७-२६ २५ २३ २२ २१ २० १३ १२		
	पत० १३-२२-२१-१९-१८-१७-१५- १४-१३-११-१०-९-४-५		
	मिथ्यात्वे म० २७-२६-२३	पत० २२	
	"	२५	२१

नपुंसके	मात्वा०	२५	२१
	मिश्र	२५-२१	१७
	अविरते	२७-२६-२३	१९
	"	२२	१८
	"	२१	१७
	देशविरते	२७-२६-२३	१५
	"	२२	१४
	"	२१	१३
	६-७ से	२७-२६-२३	११
	"	२२	१०
	"	२१	९
अपूर्वे	२३	११	
	"	२१	९
	अनिवृत्तौ	२३-२२	७
	"	२१-२०	७
	"	१३-१२	५
स्त्री-	नपुंसकपेदवत्, त्वरं विशेषोऽयं—		
	२१ स०	३ पत०	उपशमोपशमक नपुंसको- पशाम्ने
	१९	५	क्षाधिकोपशमक "
	११	५	क्षपक नपुंसके स्त्रीणे
पुंस	स्त्रीपेद-	वत्,	स्त्रीपेदादिशेषोऽयं
	२०	७	उपशमोपशमक ह्युपशा०
	२०	६	" पुंसपनीते
	१८	५	क्षाधिकोपशमक ह्युपशा०
	१८	४	" पुंसपनीते
	१०	५	क्षपक स्त्रीक्षपिते
१०	४	" पुंसपनीते	

श्लोके [संज्ञकान्ते]	पुष्येदवत्, नवरं विशेषोऽय—		
	१४-१३ स०	६ पत०	उपशमोप० पुमुपशाते
१३	५	” मोधवज	
१२-११	४	क्षायिकोप० ६ पुमुपशाते	
११	३	” मोधवज	
४	४	क्षपक हास्वपदकवजं	
३	३	पुष्येदवजम्	
माने	संज्ञकान्तेमोधवत् नवरं विशेषोऽय—		
	स ११	पत० ५	उपशमोपशमक मध्यको०
	१०	५	द्वि० उ० स० श्लोपोपशान्ते
	१०	४	” स० मानवज
	९	३	क्षा मध्यकोपद्विकोपशान्ते
	८	३	क्षा० उ० स० श्लोपोपशान्ते
	८	२	” स० मानवज
	२	२	” स० श्लोक्षयकाले

मायायां	मायायत् नवरं विशेषोऽय—		
	८	४	उपशमोप मध्यमानद्वि उ०
७ सं०	४ पत०	उपशमोप स मानोपशाते	
७	३	” मायावर्जं	
६	२	क्षा० मध्यमानद्विकोपशा०	
५	२	क्षायिकोप० स० मानोपशा	
५	१	” सं० मायावर्जं	
१	१	क्षपक स० मानक्षयकाले	
श्लोके	मायायत् नवरं विशेषोऽय—		
	५	३	उ उ मध्य० माया० द्वि उ
	४ सं०	पत० ३	उपशमोप स० मायोपाते
	२	२	श्लोभवज पतद्ग्रहे सम्प०
	३	१	वर्षसक्रम उप० पशमकाना
	२	१	क्षा० उ० मध्य० मा० द्वि उ
२	१	क्षायिकोप० मायोपशान्ते	
२	२	उपशमोप स० सपर० च	

॥ नाम्नो मार्गणासु सक्रमपतद्ग्रहसवेधस्थानान्युच्यन्ते ॥

नरकगतौ नाम्नः मिथ्यादृष्टौ तिर्यकप्रायोग्ये मनुजप्रायोग्ये वा एकोनत्रिंशति प्रतिग्रहे
 द्युत्तरशतपञ्चनवतिरूपे द्वे सक्रमस्थाने सक्रामत । मनुजप्रायोग्ये च पण्णवतिरपि सक्रा
 मति । तिर्यकप्रायोग्ये त्रिंशति प्रतिग्रहे द्युत्तरशतपञ्चनवतिरूपे द्वे सक्रामत । सास्वादने
 तस्मिन्नेयैकोनत्रिंशति त्रिंशति च प्रतिग्रहे पञ्चनवतिरूपमेक सक्रामति । मिश्रगुणस्थाने
 मनुजप्रायोग्ये एकोनत्रिंशति द्युत्तरशतपञ्चनवतिरूपे द्वे सक्रामत । अविरतसम्यग्दृष्टौ मनुज
 प्रायोग्ये एकोनत्रिंशति द्युत्तरशतपञ्चनवतिरूपे द्वे सक्रामत । तीर्थकरयुते त्रिंशति प्रति
 ग्रहे पण्णवति, सक्रामति ॥ १ ॥ तिर्यग्गतौ मिथ्यादृष्टानपर्याप्तकेन्द्रियप्रायोग्ये त्रयोविंशतौ,
 पर्याप्तकेन्द्रियप्रायोग्ये अपर्याप्तविकलेन्द्रियतिर्यक्पञ्चेन्द्रियमनुजप्रायोग्ये पञ्चविंशतौ, पर्या
 ष्टकेन्द्रियप्रायोग्ये पड्विंशतौ, देवप्रायोग्ये नरकप्रायोग्ये वाष्टाविंशतौ, पर्याप्तत्रिकलाक्षति
 र्यकपञ्चाक्षमनुजप्रायोग्ये एकोनत्रिंशति, पर्याप्तविकलाक्षतिर्यकपञ्चाक्षप्रायोग्ये त्रिंशति पतद्ग्रहे
 च द्युत्तरशतपञ्चनवतित्रिनवतिचतुरशीतिद्व्यशीतिरूपाणि पञ्च सक्रमस्थानानि सक्रामन्ति ।
 नवरमष्टाविंशतिप्रतिग्रहे वैक्रियसप्तक नरकद्विकसहित देवद्विकसहित वा बन्धावलिकाया
 अभ्यन्तर न सक्रामति, तेन बन्धावलिकाया ऊर्ध्वं द्युत्तरशतपञ्चनवतिरूपे द्वे एव
 सक्रामत, अभ्यन्तर तु चतुर्नार्यपि सक्रामन्ति, उद्वलितानुद्वलितानामुभयेपामप्यावलिकाभ्य-

न्तर्वर्त्तित्वात् । मनुजद्विकविहीनं व्यशीतिप्रकृतिरूप सक्रमस्थानमष्टाविंशतिप्रतिग्रहे न स-
 मति, शेषेषु सक्रामति । मनुजप्रायोग्ये पञ्चविंशतौ एकोनत्रिंशति च बन्धावलिकाया अ-
 न्तरे वर्त्तमानो व्यशीति सक्रामति, नोर्ध्वमिति । सास्वादानेऽष्टाविंशतानेकोनत्रिंश-
 त्रिंशति च पञ्चनवतिरूपमेकमेव सक्रामति । मिश्रादित्रिकेष्यष्टाविंशतौ व्युत्तरशतपञ्चन-
 वतिरूपे द्वे सक्रामतः ॥ १ ॥ देवगतौ मिथ्यादृष्टेरेकेन्द्रियप्रायोग्ये पञ्चविंशतौ पञ्चिंशतौ
 पञ्चाक्षतिर्यकप्रायोग्ये एकोनत्रिंशति त्रिंशति च, मनुजप्रायोग्ये एकोनत्रिंशति पतद्ब्रह्मे
 व्युत्तरशतपञ्चनवतिरूपे द्वे सक्रामतः । सास्वादाने एतेष्वेव प्रतिग्रहस्थानेषु पञ्चनवतिरूपं
 मेव सक्रामति । मिश्रदृष्टौ मनुजप्रायोग्ये एकानत्रिंशति पतद्ब्रह्मे व्युत्तरशतपञ्चनवतिरूपे
 सक्रामत । अविरत्तसम्यग्दृष्टौ मनुजप्रायोग्ये एकोनत्रिंशति प्रतिग्रहे व्युत्तरशतपञ्चनवति-
 र्द्वे सक्रामत । जिनयुते त्रिंशति व्युत्तरशतपणवतिरूपे द्वे सक्रामतः ॥ १ ॥ मनुज-
 तिचक्षुर्दर्शनमनोप्रायोग्येषु नरद्विकविहीनव्यशीतिवर्जाना सर्वेषा सक्रमस्थानाना प्रति-
 स्थानाना सवेध गुणस्थानेषु प्रागिच वाच्यः ॥ ६ ॥ जातिचतुष्ककायपञ्चकयोः गुणस्थ-
 द्विकेऽपि तिर्यग्गतियत्सवेधो वाच्यः, नवर देवनरकप्रायोग्य प्रतिग्रहस्थान तेजस्कायि-
 देवनरकमनुजप्रायोग्याणि प्रतिग्रहस्थानानि च न चक्रव्यानि ॥ ९ ॥ त्रसकायपञ्चाक्षजा-
 काययोगवेदत्रिककपायचतुष्काचक्षुर्दर्शनभव्यसङ्ख्याहारकरूपासु चतुर्दश मार्गणासु स-
 गुणस्थानेषु प्रागुक्तानुसारेण सक्रमस्थानप्रतिग्रहस्थानाना सवधो वाच्यः ॥ १४ ॥ मातेश्च-
 ज्ञानयो गुणस्थानद्विकेऽपि तिर्यग्गतियत् सवेधा वाच्यः, नवर नरकप्रायोग्येऽष्टाविंश-
 पणवतिराप सक्रामति ॥ २ ॥ विभङ्गज्ञाने मिथ्यादृष्टौ नरकप्रायोग्येऽष्टाविंशतिप्रति-
 व्युत्तरशतपणवतिपञ्चनवतिरूपाणि त्रीणि सक्रामन्ति, शेषेषु मिथ्यादृष्टियोग्येषु प्रतिग्र-
 व्युत्तरशतपञ्चनवतिरूपे द्वे द्वे सक्रामतः । सास्वादान् देवप्रायोग्याष्टाविंशतौ, पञ्चाक्षा-
 मनुजप्रायोग्यैकोनत्रिंशति तिर्यकप्रायोग्यात्रिंशति च, मिश्रगुणस्थाने मनुजप्रायोग्यैक-
 त्रिंशति, देवप्रायोग्याष्टाविंशतौ च व्युत्तरशतपञ्चनवतिरूपे द्वे सक्रमस्थाने सक्रामतः ॥ १ ॥
 मत्यादिज्ञानत्रिकेऽविरत्तसम्यग्दृष्टौ मनुजप्रायोग्ये एकोनत्रिंशति देवप्रायोग्येऽष्टाविंशतौ
 व्युत्तरशतपञ्चनवतिरूपे द्वे सक्रामतः । जिनयुते मनुजप्रायोग्ये त्रिंशति पणवतिव्युत्तर-
 तरूपे द्वे, देवप्रायोग्ये एकोनत्रिंशति च जिननाक्षे बन्धावलिकाभ्यन्तरे व्युत्तरशतपञ्चनव-
 रूपे द्वे सक्रामतः, बन्धावलिकाया ऊर्ध्वं तु व्युत्तरशतपणवतिरूपे द्वे सक्रामतः । दशा-
 तप्रमत्तयोः देवप्रायोग्येऽष्टाविंशतौ व्युत्तरशतपञ्चनवतिरूपे द्वे सक्रामतः । देवप्रायो-
 जिनयुते एकोनत्रिंशति चाविरत्तसम्यग्दृष्टेवत् भाव्यम् । मन पर्यवज्ञाने प्रमत्ते मतिज्ञान-
 अप्रमत्ते मत्यादिज्ञानचतुष्केऽपि अष्टाविंशतिप्रतिग्रहे व्युत्तरशतपञ्चनवतिरूपे द्वे सक्रमस्थ-
 सक्रामत, एकोनत्रिंशतौ जिननामबन्धावलिकाभ्यन्तरे वर्त्तमानस्य पञ्चनवतिः सक्रामा-
 बन्धावलिकाया उपरि तु पणवतिः सक्रामति, त्रिंशति प्रतिग्रहे आहारकसप्तकस्य बन्-
 धालिकाया अभ्यन्तरे वर्त्तमानस्य पञ्चनवतः सक्रामत, बन्धावलिकाया ऊर्ध्वं तु व्युत्तर-

सक्रामति, एकत्रिंशति पतद्ब्रह्मे जिनाहारकसप्तकयो बन्धावलिकाया अभ्यन्तरे वर्तमानयो पञ्चनवति सक्रामति, उभयो बन्धावलिकाया ऊर्ध्वं त्र्युत्तरशत सक्रामति, आहारकसप्तकस्य बन्धावलिकाभ्यन्तरे जिननाम्नस्तु बन्धावलिकाया ऊर्ध्वं पण्णवति सक्रामति, आहारकसप्तकस्य बन्धावलिकोर्ध्वं जिननाम्नो बन्धावलिकाया अभ्यन्तरे वर्तमानस्य त्र्युत्तरशतं सक्रामति । अपूर्वकरणगुणस्थाने पष्ठभाग यात्रदप्रमत्तवदिति । अपूर्वकरणसप्तमभागादारभ्य उपशमश्रेण्या सूक्ष्मसम्पराय यावत् क्षपकश्रेण्या तु अनिवृत्तिकरणे नामत्रयोदशकक्षय न याति तावत् यश कीर्त्ता त्र्युत्तरशतैकोत्तरशतपञ्चनवतिचतुर्नवतिरूपाणि चत्वारि सक्रामस्थानानि सक्रामन्ति । त्रयोदशक्षयानन्तरमनिवृत्तिकरणे सूक्ष्मसम्पराये चैकोननवत्यष्टाशीत्येकाशीतिद्व्यशीतिरूपाणि चत्वारि सक्रामन्ति । उपशान्तादौ पतद्ब्रह्माभावेन सक्रामाभावात् न सवेध ॥ ४ ॥ केवलज्ञानदर्शनयोर्नास्ति सक्रामप्रतिग्रहस्थानानां सवेध बन्धाभावात् ॥२॥ अवधिदर्शने मतिज्ञानवत् । आद्यगुणस्थानत्रिकविवक्षणे तु मिथ्यात्वा द्वित्रिके विभद्भवदिति ॥१॥ अविरतमार्गणाया मिथ्यादृष्ट्यादिचतुष्के त्रसक्रामवदिति ॥१॥

वेदपरितेऽष्टाविंशतौ त्र्युत्तरशतपञ्चनवतिरूपे द्वे सक्रामत । एकोनत्रिंशति जिननाम्नि बन्धावलिकाया अभ्यन्तरे वर्तमाने त्र्युत्तरशतपञ्चनवतिरूपे द्वे सक्रामतः । बन्धावलिकाया ऊर्ध्वं त्र्युत्तरशतपण्णवतिरूपे द्वे सक्रामत ॥१॥ परिहारविशुद्धौ प्रमत्तगुणस्थानेऽष्टाविंशतौ त्र्युत्तरशतपञ्चनवतिरूपे द्वे सक्रामत । एकोनत्रिंशति जिननामबन्धावलिकाभ्यन्तरे त्र्युत्तरशतपञ्चनवतिरूपे द्वे सक्रामत । बन्धावलिकाया ऊर्ध्वं तु पण्णवतिरूपे द्वे सक्रामत । अप्रमत्ते अष्टाविंशतौ पञ्चनवति, एकोनत्रिंशति जिननाम्नो बन्धावलिकाभ्यन्तरे वर्तमानस्य पञ्चनवतिरूपे तु पण्णवति सक्रामति, त्रिंशति आहारकसप्तकबन्धावलिकाभ्यन्तरे वर्तमानस्य पञ्चनवति प्रकृतयः सक्रामन्ति । बन्धावलिकाया ऊर्ध्वं तु त्र्युत्तरशत सक्रामति । एकत्रिंशति जिनाहारकयो बन्धावलिकाभ्यन्तरे वर्तमानयो पञ्चनवति, उभयो बन्धावलिकाया ऊर्ध्वं त्र्युत्तरशत सक्रामति । आहारकसप्तकस्य बन्धावलिकाया अभ्यन्तरे वर्तमानस्य जिननाम्नश्च बन्धावलिकाया ऊर्ध्वं वर्तमानस्य पण्णवति सक्रामति, जिननाम्नो बन्धावलिकाया अभ्यन्तरे वर्तमानस्याहारकसप्तकस्योर्ध्वं वर्तमानस्य त्र्युत्तरशत सक्रामति ॥१॥ सामायिकच्छेदोपस्थापनीययो प्रमत्ताप्रमत्तापूर्वकरणेषु परिहारविशुद्धिवत् । अपूर्वकरणसप्तमभागादारभ्य सूक्ष्मसम्पराय यावदुपशमश्रेण्या त्र्युत्तरशतैकोत्तरशतपञ्चनवतिचतुर्नवतिरूपाणि चत्वारि यश कीर्त्ता सक्रामन्ति । क्षपकश्रेण्या त्रयोदशक्षयानन्तरमैकोननवत्यष्टाशीतिद्व्यशीत्येकाशीतिरूपाणि चत्वारि तत्रैव सक्रामन्ति ॥ २ ॥ यथाख्याते नास्ति सवेध, बन्धाभावात् ॥ १ ॥ सूक्ष्मसम्पराये स्वगुणस्थानोपे वाच्य ॥ ३ ॥ तेजोलेदयाया मिथ्यादृष्टौ वादरपर्याप्तैकान्द्रयप्रायोग्ये पञ्चविंशतिपञ्चिंशतिरूपयोर्द्व्युत्तरशतपञ्चनवतित्रिनवतिचतुरशीतिरूपाणि चत्वारि संक्रामन्ति । देवप्रायोग्याष्ट

विंशतानप्येतान्येव चत्वारि संक्रामन्ति, भावनाः प्रागुक्तानुसारेण कर्त्तव्या । पञ्चमनुजप्रायोग्ये एकोनत्रिंशति, तिर्यक्प्रायोग्ये त्रिंशति चैवमेव परिभावेनीयम् । २ तेप्येव प्रतिग्रहे ह्युत्तरशतपञ्चनवतिरूपे द्वे संक्रामतः । मिश्रे देवप्रायोग्याष्टाविंश जप्रायोग्यैकोनत्रिंशति च ह्युत्तरशतपञ्चनवतिरूपे द्वे संक्रामतः । अविरतसम्यग्दृष्टं योग्याष्टाविंशतौ मनुजप्रायोग्यैकोनत्रिंशति च ह्युत्तरशतपञ्चनवतिरूपे द्वे संक्रामतः । अविरतसम्यग्दृष्टं देवप्रायोग्यैकोनत्रिंशति ह्युत्तरशतह्युत्तरशतपञ्चनवतिपण्णवतिरूपाणि चत्वारि सप्त तत्र जिननामवन्धावलिकाम्यन्तरे वर्तमानस्य जिननामयुते द्वे स्थाने न संक्रामत वलिकाया ऊर्ध्वं तु जिननामयुते द्वे संक्रामतः । देशविरते प्रमत्ते च देवप्रायोग्यै ह्युत्तरशतपञ्चनवतिरूपे द्वे संक्रामतः । एकोनत्रिंशति जिननामवन्धावलिकाम्यन्तरे वर्तमानस्य ह्युत्तरशतपञ्चनवतिरूपे द्वे संक्रामतः, ऊर्ध्वं तु ह्युत्तरशतपण्णवति संक्रामतः । अप्रमत्तेऽप्यष्टाविंशतौ प्रमत्तवदेकोनत्रिंशति परिहारविशुद्धिवत् । त्रिंशत् रक्तसक्तस्य वन्धावलिकाया अभ्यन्तरे वर्तमानस्य पञ्चनवतिः संक्रामति, ऊर्ध्वं शतं संक्रामति । एकत्रिंशति ह्युत्तरशतह्युत्तरशतपण्णवतिपञ्चनवतिरूपाणि चत्वारि सप्त मन्ति, भावना तु प्रागित कर्त्तव्या ॥ १ ॥ पद्मलेइयाया मिथ्यादृष्टौ तिर्यङ्मनु एकोनत्रिंशति, तिर्यक्प्रायोग्ये त्रिंशति, देवप्रायोग्याष्टाविंशतौ च, ह्युत्तरशतपञ्चनवतिचतुरशीतिरूपाणि चत्वारि संक्रामन्ति । शेषगुणस्थानेषु तेजोलेइयापदिति ॥ १ ॥ शुः मिथ्यादृष्टौ मनुजप्रायोग्ये एकोनत्रिंशति, देवप्रायोग्याष्टाविंशतौ च ह्युत्तरशतपञ्चनवतिचतुरशीतिरूपाणि चत्वारि संक्रामन्ति । सास्वादाने मनुजप्रायोग्ये एकोनत्रिंशदनमिश्रयोः देवप्रायोग्येऽष्टाविंशतौ ह्युत्तरशतपञ्चनवतिरूपे द्वे संक्रामतः । अविरतिज्ञानवदिति ॥ १ ॥ अभ्यन्ते एकैन्द्रियप्रायोग्ये त्रयोविंशत्यादित्रिके, विकलाक्षप्रसङ्गतिर्यक्प्रायोग्ये च पञ्चविंशत्यादित्रिके, मनुजप्रायोग्ये पञ्चविंशतौ एकोनत्रिंशत्तद्विक्रमवन्धावलिकायाः अभ्यन्तरे वर्तमानस्य पञ्चनवतित्रिनवतिचतुरशीतिद्वयचत्वारि ऊर्ध्वं तु द्वाशीतिवर्जानि त्रीणि सक्रमस्थानानि संक्रामन्ति । देवनरकप्रायं शतौ पञ्चनवतित्रिनवतिचतुरशीतिरूपाणि त्रीणि संक्रामन्ति ॥ १ ॥ मिथ्यात्वसारमार्गिणासु स्वस्वगुणस्थानवत् भावना कार्या ॥ ३ ॥ क्षायोपशमिकसम्यग्दृष्टेः चतुर्षु स्वगुणस्थानोक्तः सवेधो वाच्यः ॥ १ ॥ औपशमिकसम्यग्दृष्टेरविरतसम्यग्दृष्टौ म एकोनत्रिंशति ह्युत्तरशतपञ्चनवतिरूपे द्वे संक्रामतः । मनुजप्रायोग्ये त्रिंशतिः पण्णवतिरूपे द्वे संक्रामतः । अविरत्यादिषु त्रिषु देवप्रायोग्येऽष्टाविंशतौ ह्युत्तरतिरूपे द्वे संक्रामतः । जिननामयुते एकोनत्रिंशति अविरत्यादिषु अपूर्वकरणन्तेषु जिननामवन्धावलिकाया अभ्यन्तरे वर्तमानस्य पञ्चनवतिरूपे तु पण्णवतिः आहारकसत्कर्मणा त्वविरतादिषु प्रमत्तपर्यन्तेषु जिननामवन्धावलिकाया अभ्यन्तमूर्ध्वं तु ह्युत्तरशत संक्रामति । अप्रमत्तादपूर्वकरणपदभागं यावत् त्रिंशति

सकवन्धावलिकायाः अभ्यन्तरे वर्तमानस्य पञ्चनवतिरूर्ध्वं तु ह्युत्तरशतं सक्रामति । एकविंशति उभयो वन्धावलिकायाः अभ्यन्तरे वर्तमानस्य पञ्चनवतिरूर्ध्वं तु श्युत्तरशत सक्रामति । जिननामवन्धावलिकायाः अभ्यन्तरे ह्युत्तरशतमाहारकसप्तकवन्धावलिकाया अभ्यन्तरे पण्णवति सक्रामति । अपूर्वकरणसप्तमभागादारभ्य सूक्ष्मसम्पराय यावत् यद्दश कीर्त्तौ ह्युत्तरशतैकोत्तरशतपञ्चनवतिचतुर्नवतिरूपाणि चत्वारि सक्रामन्ति ॥ १ ॥ क्षायिकसम्यग्दृष्टव्यौपशमिकसम्यग्दृष्टिवत्, नरर क्षपकश्रेण्यामनिवृत्तिकरणे नामत्रयोदशक्षयानन्तर सूक्ष्मसम्पराये च यद्दशःकीर्त्तौ एकोननवत्यष्टाशीतिद्व्यशीत्येकाशीतिरूपाणि चत्वारि सक्रामन्ति ॥१॥ असङ्गिनि एकेन्द्रियप्रायोग्ये त्रयोविंशत्यादिषु त्रिषु, विकलाक्षपञ्चाक्षतिर्यक्प्रायोग्येषु पञ्चविंशत्यादिषु त्रिषु, मनुजप्रायोग्यपञ्चविंशतौ एकोनत्रिंशति च, ह्युत्तरशतपञ्चनवतित्रिनवतिचतुरशीतिद्व्यशीतिरूपाणि पञ्च मनुजद्विकस्य वन्धावलिकाया ऊर्ध्वं तु द्व्यशीतिवर्जानि चत्वारि मिथ्यादृष्टौ सक्रामन्ति, देवनरकगतिप्रायोग्येऽष्टाविंशतौ ह्युत्तरशत पञ्चनवतिश्च सक्रामति । सास्वादने पञ्चाक्षतिर्यङ्मनुजप्रायोग्ये एकोनत्रिंशति तिर्यक्प्रायोग्ये त्रिंशति देवप्रायोग्येऽष्टाविंशतौ च पञ्चनवतिरूपमेकमेव सक्रामति ॥१॥

अनाहारकमार्गणाया मिथ्यादृष्टौ एकेन्द्रियप्रायोग्ये त्रयोविंशत्यादिषु त्रिषु, विकलाक्षपञ्चाक्षतिर्यक्प्रायोग्येषु पञ्चविंशत्यादिषु त्रिषु, मनुजप्रायोग्ये पञ्चविंशतौ च, ह्युत्तरशतपञ्चनवतित्रिनवतिचतुरशीतिद्व्यशीतिरूपाणि पञ्च, मनुजद्विकवन्धावलिकाया ऊर्ध्वं तु द्व्यशीतिवर्जानि चत्वारि सक्रामन्ति । मनुजप्रायोग्ये एकोनत्रिंशति ह्युत्तरशतपण्णवतिपञ्चनवतित्रिनवतिचतुरशीतिद्व्यशीतिरूपाणि षड् सक्रामन्ति । सास्वादने पञ्चाक्षतिर्यङ्मनुजप्रायोग्ये एकोनत्रिंशति तिर्यक्प्रायोग्ये त्रिंशति च पञ्चनवतिरूपमेकमेव सक्रामति । अविरतसम्यग्दृष्टे प्रायोग्येऽष्टाविंशतौ मनुजप्रायोग्ये एकोनत्रिंशति च ह्युत्तरशतपञ्चनवतिरूपे द्वे सक्रामत । मनुजप्रायोग्ये त्रिंशति श्युत्तरशतपण्णवतिरूपे द्वे, देवप्रायोग्ये एकोनत्रिंशति च श्युत्तरशतह्युत्तरशतपण्णवतिपञ्चनवतिरूपाणि चत्वारि सक्रामन्ति ॥ १ ॥ इत्युक्तौ मार्गणासु नामकर्मण सक्रमप्रतिग्रहस्थानयो सवेध, तदुक्तौ चोक्तौ मार्गणासु सक्रमप्रतिग्रहयो सवेध, एवञ्च समाप्त सविस्तर प्रकृतिसक्रमः ॥

॥ मार्गणासु नाम्न सक्रमपत० सवेध ॥

नरक गतौ-	शोधे	सं० ३— १०२, ९६, ९५	पत०—२९, ३०
	मिथ्यादृष्टे	१०२-९५	२९ ३० तिर्यक्प्रा०पत०
		१०२ ९५ ९६	२९ नरप्रायोग्ये
	सास्वा०	९५	२९ नरतिर्यक्प्रायोग्ये ३० तिर्यक्प्रायोग्ये
	मिथ्ये	१०२-९५	२९ नरप्रायोग्ये
	अविरते	१०२ ९५ ९६	२९-३० ॥

तिर्यक्प्रा०-	शोधे	सं० ५—१०२, ९५, ९३, ८४, ८२ पत० ६—२३, २५, २४, २८, २९, ३०
	मिथ्यादृष्टे	२३ अ० एके०प्रा० पत० २५ प० एके०-अप० विकल०-अप० ति० पथे०-अप० मनुज०
		२४ एके० प्रा० २८ देव-नरकप्रा०
		२९ पर्या० विकल-पर्या० ति०प०-पर्या० मनुजप्रा०
		३० पर्या० ति० पर्या० म०

	८२ [मनु० २ हीनम्]	२३, २५, २६, २९, ३०
सास्त्रादने	९५	२८, २९, ३०
मिश्रे	१०२, ९५	२८
अविरते देशविते	" "	"

देव गती-	ओषे	स० ४—१०३, १०२, ९६, ९५ पत० ४—२५, २६, २९, ३०
	मिथ्यात्वे	स० १०२, ९५ पत० २५, २६ षके० २९, ३० पचे० ति० २९ मनुज०
	साग्वा०	९५ २५, २६, २९, ३० मिथ्या० षत्
	मिश्रे	१०२, ९५ २९ मनुज०
	अविरते	१०२, ९५ २९ "
		१०३, ९६ ३० निनयुते

पशुदं० मनुज मन- पचनेषु	स—१०३-१०२-१०१-९६-९५-९४-९३- ८९-८८-८४-८१ [हृति ८२ वर्जं ११] पत०—२३-२५-२६-२८-२९-३०-३१-१ गुण० भावना—पूर्वोक्तवत्
---------------------------------	---

४ कुजाति ५ काय	मिथ्यात्वे सास्त्रा०	सवेध तिर्यग्वत् नवर देववरकमा- थो० प्रतिग्रहवजन, ते गोवाच्योस्तु दे- वरकरमनुजमायोऽप्रतिग्रहवर्जनम्
-------------------	-------------------------	---

प्रस-पचे०—काययोगवेद ४ कपाय-अचष्टुर्मेस्य -सति-आहा [१४] पु	स—पूर्वोक्तवत्
---	----------------

मनि धुता- ज्ञानयोः	सवेधः तिर्यग्वत्, नवर नरकयोग्य २८ तौ ९६ तिरपि सत्रामनि सा० १०२-९५
-----------------------	--

विमगो-	मिथ्यात्वे	१०२, ९६, ९५	२८ नारकमा०
	"	१०२-९५	दोषप्रतिग्रहेषु
	सास्त्रा०	१०२-९५	२८ देवप्रा०
	"	१०२-९५	२९ पचे० ति०-मनुज०
	"	१०२-९५	३० तिर्यक्प्रा०
	मिश्रे	१०२-९५	२८ देव०
	"	१०२-९५	२९ मनुज०

मति, धुत, अवधि	अविरते	१०२-९५	२९ मनुज०
	"	" "	२८ देव०
	"	" "	२९ देव० जिनयन्धा वटिकान्त
	"	१०३-९६	३० मनुज०
	"	" "	२९ देव० जिनयन्धा वटिकोर्ध्वं
देवावि०	१०२-९५	२८ देव०	
	१०२-९५ ९६-१०३	२९ " अवि०स०यत्	

मनः प० वेदपि	प्रमत्ते	१०२-९५	२८ देव०
		१०३-९६	
		१०२-९५	२९ "

अप्रमत्ते		१०२-९५	२८ देव०
	" "		२९ देव० [जिनयन्धावटि०]
		९६	२९ देव० [,, कोर्ध्वं]
		९५	३० देव० [आ० यन्धावटि०]
		१०२	३० देव० [,, कोर्ध्वं]
		९५	३१ देव० [जिनाहारक०]
		१०३	३१ देव० [,, ऊर्ध्वं]
		९६	३१ देव० [जिनयन्धावटि कोर्ध्वं, आहा० षष्ठा०]
		१०२	३१ देव० [आहा० षष्ठा० कोर्ध्वं, जिनयन्धाव० न्तश्च]

अपूर्व० १-१	अप्रमत्तवत्	
" ७ से	१०२-१०१ ९५-९४	१ यशस्ति १३ क्षय यावत्
" "	८९-८८ ८२-८१	१ यशस्ति १३ क्षयोर्ध्वं
सूक्ष्मस०	१०२-१०१- ९५-९४-८९ ८८-८२-८१	१ यशस्ति
उपशान्त क्षीण०	सकृमपत्तद्ग्रहाभाप	

केवल २	सकृमपत्तद्ग्रहाभाप		
अत्रधिदर्शने	मतिज्ञानवत् [ज्ञानपिचक्षयां] विभागवत् अपि [अज्ञानेऽपि विवक्षिते]		
अविरते	१,२,३,४ गुणे	प्रसवत्	
देशाविरते	१०२,९५स०	२८ देवयोग्ये	
	१०२-९५	२९ ,, [जिनान्तवर्ति]	
	१०३-९६	२९ ,, [जिनोर्ध्वं] *	
परि हारे	प्रमत्ते	१०२-९५	२८ "
		१०२-९५	२९ ,, [जिनाभ्यन्तरे]
		१०३-९६	२९ ,, [जिनोर्ध्वं]
	अप्रमत्ते	१०२-९५	२८ "
		१०२-९५	२९ ,, [जिनाभ्यन्तरे]
		१०३-९६	२९ ,, [जिनोर्ध्वं]
		९५	३० ,, [आहारोभ्यन्तरे]
		१०२	३० ,, [आहारकोष्य]
		९५	३१ ,, [जिनाहारकाभ्यन्तरे]
		१०३	३१ ,, [जिनाहारकोष्य]
		९६	३१ ,, [आहारकाभ्यन्तरे, जिनोर्ध्वं च]
		१०२	३१ ,, [जिनांतराहारकोष्य]
* अन्तः अभ्यन्तरात्प्र अन्धभावलिकाया, ऊर्ध्वं दाहदे- नापि अन्धभावलिकोर्ध्वमिति			

सामायि कष्टेदोष०	६,७,८, गुणेयु	परिहारवि० वत्	
	द्वि० १० गुणेयु	१०२, १०१, ९५, ९४ संक्रम	उपशान्ते
		८९ ८८ ८२ ८१	क्षपके १३ क्षयोर्ध्वम्
पयापयाते	नामि संवेधाः		
सू० सपराये	स्वगुणस्थानवत्		
कृष्ण, नील, कापोतेयु	स्वस्वगुणस्थानोक्तवत्		
तेजो०	मिष्ट्यास्वे	१०२, ९५, ९३, ८४	२५-२६ वा० य० एके० प्रायोग्ये
"	" "	" "	२८ देवयोग्ये
"	" "	" "	२९ पचे० ति० मनुजप्रा
"	" "	" "	३० तिर्यचप्रायोग्ये
सास्या०	१०२-९५	२८-२९-३०	
मिश्रे	१०२-९५	२८ देव०, २९ मनुज०	
अविरते	१०२-९५	२८ " २९ "	
"	१०२-९५	२९ ,, [जिनाभ्यन्तरे]	
"	१०३-९६	२९ ,, [जिनोर्ध्वम्]	
देशावि० प्रम०	१०२-९५	२८ "	
	१०२-९५	२९ ,, [जिनान्त]	
	१०३-९६	२९ ,, [जिनोर्ध्व]	
अप्रमत्ते	१०२-९५	२८ "	
"	९५	२९ ,, [जिनान्त]	
"	९६	२९ ,, [जिनोर्ध्वं]	
"	९५	३० ,, [आहारका०]	
"	१०२	३० ,, [आहारकोष्य]	
"	१०३-१०२ ९६-९५	३१ मनु-पर्यववत्	

पद्ये	मिथ्या०	१०२, ९५, ९३, ८४	२९ नि० मनु० योग्ये
			३० ति० योग्ये
			२८ देवयोग्ये
शेषगुणेषु		—तेजोदेइयावत्	
शुद्धे	मिथ्या०	१०२, ९५,	२९ मनुजयोग्ये
			२८ देवयोग्ये
	साम्बा०	१०२-९५	२९ मनुज०
			२८ देव०
	मिथ्ये	१०२-९५	२८ देव०
	अद्विरता	दिगुणेषु	मतिगानवत्
धर्मयोग्ये	९५, ९३ ८४, ८२	२३, २५, २६ एक० योग्येषु	
		२५-२९-३० विकले०-पचे० ति०	
		२५-२९ मनुजयो० [मनुजव० धा० म्त्]	
		२८ देव० नरक०	
मिथ्या०-साम्बा०-मिथ्येषु—स्वस्वगुणस्थानवत्			
उपशान्तमेव	४, ५, ६, ७	गुणेषु स्वस्वगुणस्थानवत्	
	"	"	"
उपशान्तिमेव	३, ४, ५, ६, ७	१०२-९५	
	१०	१०१-९४	यशसि

क्षायिके	उपशान्तमस्य० वत् नवरं विशेषोऽय		
	९ मे	८९, ८८, ८२, ८१,	१ यशसि, क्षपकानाम् १३ क्षयानन्तरम्
	१० मे	" " " "	" क्षपकानाम्
असहिनि	मिथ्या- त्वे	१०२-९५ ९३-८४ ८२	२३ २५ २६ एक० योग्ये २५ २९ ३० वि० प० ति २५-२९ मनुज०
		१०२-९५	२८ देव-नरक०
		साम्बा	९५
	"	"	३० तिर्यग्०
	"	"	२८ देवयोग्ये
	अनाहारे	मिथ्या- त्वे	१०२, ९५ ९३, ८४, ८२
"			१०२ ९३ ९५ ९३ ८४ ८२
साम्बा.		९५	२९ नृ-पचे० ति० योग्ये ३० तिर्यग्योग्ये
अद्विर		१०२-९५	२८ देवयोग्ये
"		" "	२९ नृयोग्ये
"		१०३-९६	३० नृयोग्ये
"		१०३-१०२ ९६-९५	३९ देवयोग्ये

अथ स्थितिसंक्रमाधिकार ।

स्वात्मप्रतं स्थितिसक्रमाभिधानावसरः, तत्र च पदार्थाधिकाराः, तद्यथा-भेदः, विशेष-
 पलक्षण, उत्कृष्टस्थितिसक्रमपरिमाण, जघन्यस्थितिसक्रमपरिमाण, साद्यादिप्र-
 रूपणा, स्वामित्वप्ररूपणा चेति । तत्र भेदो द्विविधः, तद्यथा-मूलप्रकृतिस्थितिसक्रम
 उत्तरप्रकृतिस्थितिसक्रमश्च । मूलप्रकृतिस्थितिसक्रमोऽष्टधा, तद्यथा-ज्ञानावरणीयस्य, दर्शना-
 वरणीयस्य, वेदनीयस्य, मोहनीयस्य, आयुषः, नाशः, गोत्रस्य, अन्तरायस्येति । नन्वष्टाना
 मूलप्रकृतीनामायुषश्चोत्तरप्रकृतीना प्राक्सर्वथा सक्रमो निषिद्ध इति चेत् ? सत्यम्, पर
 तत्रान्यप्रकृतावन्यप्रकृतिनयनलक्षणस्यैव सक्रमस्य निषेध कृतः, अत्र तूद्धर्तनापवर्तनरूपत्वे-
 न सक्रमस्य विवक्षितत्वात् न कश्चिद् दोष, उत्तरप्रकृतीना तु त्रयोऽपि सक्रमा सम्भवन्ति ।
 तत्र उत्तरप्रकृतिस्थितिसक्रमोऽष्टपञ्चाशदधिकशतधा, तद्यथा-मतिज्ञानावरणीयस्य, श्रुत-
 ज्ञानावरणीयस्य यावद्दीर्यान्तरायस्येत्युक्तो भेद । अधुना विशेषलक्षणमुच्यते-तच्च त्रिवि-
 धम्, उद्धर्तनारूप, अपवर्तनारूप, प्रकृत्यन्तरनयनलक्षणम् । तत्रोद्धर्तन नाम शुभाशुभाध्य-
 वसायेन बध्यमानायामेव स्वप्रकृतिस्थितौ प्राग् धर्माया स्वप्रकृतिस्थितेर्ह्रस्वकालतामपहाय
 दीर्घाकरणम्, अपवर्तन नाम बध्यमानायामवध्यमानाया वा स्वप्रकृतावेव दीर्घस्थितिकाल-
 तामपहाय ह्रस्वस्थितिकालतया व्यवस्थापनम्, एतौ द्वौ मूलोत्तरप्रकृतिविषयौ भवत ।
 सक्रम्यमाणप्रकृतिस्थितीना तुल्यासु स्थितिषु प्रतिग्रहप्रकृतौ नीत्वा यत् प्रवेशन स प्रकृत्य-
 न्तरनयनसक्रम, तदुक्त पञ्चसग्रहमूलवृत्तौ-“सत्रमप्रकृति तुल्यासु स्थितिषु निवेश्यन्त” इति,
 यथा मतिज्ञानावरणीय बध्यमाने श्रुतज्ञानावरणीये, अय सक्रम उत्तरप्रकृतिष्वेव भवति ।
 तत्रापि विशेषलक्षण सामान्यलक्षण न सर्वथाऽपवदतीति न्यायात् दर्शनमोहनीयचारित्र-
 मोहनीययोरायुषश्चतसृणा प्रकृतीना बन्धसक्रमोद्धर्तनोदयावलिकागतस्थितेश्चाय सक्रमो न
 भवत्येवेति । नन्वमूर्तस्य कालस्य गगनमिवोद्धर्तनापवर्तनान्यप्रकृतिनयनलक्षणस्थितिसक्रमः
 कथं जाघटीतीति चेत् ? उच्यते-ह्रस्वस्थितिकालोपलक्षिता परमाणव एव शुभाशुभाध्यव-
 सायजनिताभिनवस्थितिसमयेषूध्रं यद् व्यवस्थाप्यन्ते तदुद्धर्तनम्, दीर्घकालोपलक्षिता
 परमाणव शुभाशुभाध्यवसायेन स्वाधस्तनस्थिता यद्यवस्थाप्यन्ते तदपवर्तनम्, मक्र-
 म्यमाणप्रकृतिस्थितिसमयस्था कर्मपरमाणव स्वभिन्नबध्यमानप्रतिग्रहप्रकृतौ नीत्वा तुल्य-
 समयेषु यद् व्यवस्थाप्यन्ते स प्रकृत्यन्तरनयनलक्षण सक्रम, ईदृश स्थितिसक्रम “मञ्जा
 प्रोशन्ति” इति न्यायेनाभिधीयमानो न विरुध्यत इत्युक्त स्थितिसक्रमस्य विशेषलक्षणम् ।
 अथोत्कृष्टसक्रमपरिमाण प्रतिपाद्यते-तत्र प्रकृतयो द्विधा, बन्धोत्कृष्टा सक्रमोत्कृष्टाश्च ।
 तत्र बन्धादेव स्वमूलप्रकृति तुल्या स्थितिर्यासामुत्तरप्रकृतीना ता बन्धोत्कृष्टा, ताश्च सप्तन-
 वतिस्रद्यथा-ज्ञानावरणपेशक दर्शनावरणनयकमन्तरायपेशक पोडंशकपाया मिथ्यात्ममा-
 युश्चतुष्टयमसातवेदनीय मीचैर्गोत्र नरैकद्विक तिर्यग्विद्वैकमेकेन्द्रियजाति पञ्चेन्द्रियजाति
 स्तैजससप्तैकमौदारिकसप्तक वैक्रियसप्तक पष्टसस्थानसहनेनेऽशुभविहायोगतिर्नीलकण्डुक-
 घर्जमशुभयर्णादिसप्तैकमगुरलंघुपराघातोपघातोच्छ्वासात्पोघातानि निर्माण व्रसचतुष्टकम्

स्थिरपदं स्यावन्नाम चेति । 'नीलकण्ठकवर्ज'मित्यत्र कर्मप्रकृतिवृत्तिद्वये कण्ठकस्थाने 'तिक्त' मित्युक्तं, पञ्चसङ्ग्रहवृत्तिद्वये च सक्रमोत्कृष्टासु तिक्तं गृहीत, तथापि "तिक्तकृष्ण-दुरभिगन्धगुरुकर्मकरुक्षशीताना विंशति," इति पञ्चसङ्ग्रहमूलवृत्तौ, "तिक्तसङ्क्रमावर्णयोस्तु श-ब्दस्याधिकायससूचनात् दुरभिगन्धगुरुकर्मकरुक्षशीताना चोत्कृष्टा स्थितिर्विंशति सागरोपमकोटा-कोटयः" इति पञ्चसङ्ग्रहवृत्तौ च बन्धोत्कृष्टास्वपि तिक्तं गृहीतम् । कर्मप्रकृतिचूर्णौ तु वर्णादिविंशतिरपि बन्धोत्कृष्टासु गृहीता अवसीयते यतः सक्रमोत्कृष्टासु वर्णादिवर्जा अपचत्वारिंशदेव गृहीतास्तथा च तद्वन्ध—“वृत्त्य सक्रमुक्तसातो इमातो सायावेयणिज्ज-सर्मचसर्मामिच्छत्तणवणोकेसायमणुअगतिदेवगतिवेइदियतेइदियचउरिदियजाइआहारसंत्तग अंतिम-वजसट्टाणेषधयेणमणुयगतिदेवगतिआणुपुब्बिओ पसत्थविहार्यगतिमुहुअपज्जत्तसाहारणथिरसुहुसु-भंगमुत्सरअदेज्जसकीत्तित्थयरउवागोयाण एयासि अट्टयालीसाण पगतीण सकमतो एकस्स धिति लभ्यते” इति । कर्मप्रकृतौ वर्णादीना विशतिरपि विंशतिः कोटाकोटिप्रमाणा स्थि-तिरुक्ता सभाव्यते, तदुक्तं—“वीसा सणिचणामाण”, अस्य प्रतीकस्य व्याख्याया वर्णादयः सामान्येन गृहीताः, यथा पञ्चसङ्ग्रहे पार्थक्येन वर्णादीना स्थितिरुक्ता तथा कर्मप्रकृतावनु-क्तत्वेन विशतिरपि बन्धोत्कृष्टासु गृहीता व्यवसीयत इति । पञ्चसङ्ग्रहवृत्तौ पञ्चमद्वारे चोत्कृष्टस्थितिसत्कर्मस्वामित्वाधिकारे वृत्तिद्वयेऽपि कर्मप्रकृतिचूर्णौ कर्मप्रकृतिवृत्तिद्वये-च तस्मिन्नेवाधिकारे बन्धनकरणप्रथमगाथावृत्तौ न्यायाचायेरुदये सति बन्धोत्कृष्टासु वर्णादयो गृहीताः, नानुदये सति बन्धोत्कृष्टासु नाऽप्युदये सति अनुदये सति वा सक्रमोत्कृष्टासु वर्णादयो गृहीताः, तथोत्कृष्टस्थित्युदीरणाधिकारेऽपि उदये सति बन्धोत्कृष्टासु विंशति-रपि वर्णादयो गृहीताः । तच्च पुन तद्विदो विदन्ति । ताश्च बन्धोत्कृष्टा द्वेषा-उदये सति बन्धोत्कृष्टा अनुदये सति बन्धोत्कृष्टाश्च, तत्र विपाकोदये सति यासा प्रकृतीना बन्धा-दुत्कृष्ट स्थितिसत्कर्मावाप्यते ता उदयबन्धोत्कृष्टा, यासा तु विपाकोदयाभावे बन्धादु-त्कृष्टस्थितिसत्कर्मावाप्तिस्त्वा अनुदयबन्धोत्कृष्टाः । तत्रानुदयबन्धोत्कृष्टा विशति तद्यथा-नरकद्विकैतिर्यगिद्विकैकेन्द्रियजात्यादारिकसंस्तकसेवात्सहननस्थावरनामातंपनामानि पञ्च-निद्रेति । तत्र नरकद्विकस्योदयो नरकगतौ, उत्कृष्टस्थितिवन्धकास्तिर्यग्मनुजाः । एकेन्द्रिय-जातिस्याररातपनाम्नामुदय एकेन्द्रियेषु, न च तत्रोत्कृष्टबन्धसत्र तेपा सागरोपमस्य द्वौ सप्तभागाँ उत्कृष्टत स्थितिवन्धस्योक्तत्वात् । तिर्यग्द्विकस्योदयः तिर्यग्गतौ, बन्धश्चतसृष्वपि गतिषु स्यात्, तथापि उत्कृष्टस्थितिवन्धका देवनारका एव, न मनुजतिर्यग्ः, ते हि तद्वन्धा-ईसङ्गेशे वर्तमानास्तिर्यग्द्विकस्योत्कृष्टतोऽपि अष्टादशकोटाकोटिप्रमाणामेव स्थिति वध्नन्ति, उत्कृष्टसङ्गेशे वर्तमानास्ते तु तिर्यक्प्रायोग्य नैव वध्नन्ति, किन्तु नरकप्रायोग्यमेव वध्नन्ति । तथौदारिकसप्तकसेवार्तसहननथोरुदयस्तिर्यग्मनुजाना, न च ते उत्कृष्टा स्थि-तिमुपरचयन्ति, किन्तु सुरनारका । निद्रापञ्चकोदये उत्कृष्टसङ्क्रमाभावेन निद्रापञ्चस्यो-त्कृष्टबन्धाभाव इति । शेषा उदयबन्धोत्कृष्टाः । बन्धेऽन्धे वा सति संक्रमादेवोत्कृष्टा स्वमूलप्रकृतिभिः समाना स्थितिर्यासामुत्तरप्रकृतीना ताः सक्रमोत्कृष्टास्ताश्रेया

सातवेदनीयं सम्यक्त्वं सम्यग्मित्यात्व नवनोकेपाया आहारकसंसकं शुभवर्णाद्येकाद-
 शैक नील कटुक देवेद्विक मनुजद्विक विकलजातित्रिकेमाद्यानि पञ्च सस्थानानि सहनैनानि
 च प्रशस्तविहायोगतिः सूक्ष्म साधारणमपर्याप्त स्थिरादिषु तीर्थकैरमुंघर्गोत्रमिति । सक्रमो
 ल्कृष्टा अपि द्वेषा, ताश्चाप्ये प्रतिपादितः ।

अधुनाऽऽदौ बन्धोत्कृष्टानामुत्कृष्टा बन्धस्थितिः प्रतिपाद्यते—ज्ञानावरणपञ्चक दर्शनान्-
 णनवकमसातवेदनीयमन्तरायपञ्चकमिति विंशते प्रकृतीनां त्रिंशत्सागरोपमकोटाकोटि-
 माना स्थिति , कपायाणा चत्वारिंशत्कोटाकोटिप्रमाणा, मिथ्यात्वस्य सप्तति कोटाकोटि-
 प्रमाणा, तिर्यङ्मनुजायुपो त्रिपल्योपमा, देवनारायणयोः त्रयस्त्रिंशत्सागरोपमस्थितिः,
 आयुषामेवा निपेककालस्थितिरवगन्तव्या, पूर्वकोटिभिर्भागाम्यधिका तु एषा सर्वास्थि-
 तिर्वाच्या, अत्र तिर्यङ्मनुजायुपी यद्यपि स्वमूलप्रकृत्यपेक्षया तुल्यस्थितिके न भवतस्त-
 थापि सक्रमोत्कृष्टत्वाभावात्ते बन्धोत्कृष्टे उक्ते, नरकद्विकैर्तिर्यङ्गिद्विकैन्द्रियजातिपञ्चेन्द्रिय-
 जातितैजससप्तकोटारिकसंसकवैक्रियसंसकनीलकटुकवर्जाशुभवर्णादिसंसकागुरुलेघूपघातप-
 रांघातोच्छ्वासात्पोद्योतनिर्माणान्त्यसहननसंस्थानाप्रशस्तविहायोगतिस्थावरत्रसंचतुष्कास्थि
 र्पङ्कनीचंगोत्रमिति पद्मश्चाशुभकृतीनामुत्कृष्टास्थितिर्विंशतिसागरोपमकोटाकोटिप्रमाणा ।
 अथ सक्रमोत्कृष्टाना बन्धस्थिति प्रतिपाद्यते—तत्र सातवेदनीयस्त्रीवेदमनुजद्विकाना
 पञ्चदशकोटाकोटिप्रमाणा उत्कृष्टा स्थितिः । पुवेदंहांस्वरतंयुच्चैर्गोत्रप्रशस्तरंगतिस्थिर-
 शुभसुभंगसुखरादेयंयशं कीर्तिदेयगतिदेवानुपूर्वोलक्षणाना त्रयोदशप्रकृतीनामुत्कृष्टा स्थि
 तिर्दशसागरोपमकोटाकोटिमाना । भयजुगुप्साशोकारतिनपुसकवेदाना विंशति , सू
 क्ष्मनिकस्य विकलत्रिकस्य चाष्टादश, प्रथमसंस्थानसहननयो शुक्लवर्णसुरभिगन्धमधु-
 ररसमृदुस्निग्धलघूपणस्पर्शाना दशसागरोपमकोटाकोटिप्रमाणा स्थिति , द्वितीययो सह
 ननसंस्थानयोर्द्वादश, तृतीययो सहननसंस्थानयोश्चतुर्दश, चतुर्थयो षोडश, वामन-
 कीलिकयो संस्थानसहननयोरष्टादशकोटाकोटिप्रमाणा, आम्बरसहारिद्रवर्णयो. सार्ध
 द्वादशसागरोपमकोटाकोटिप्रमाणा, कपायरसरकवर्णयो. पञ्चदश, कटुकरसनीलवर्ण
 यो सार्धसप्तदशसागरोपमकोटाकोटिप्रमाणा, तीर्थकराहारकसप्तकयोरन्त सागरोपमकोटा-
 कोटिप्रमाणा स्थितिरिति, दर्शनद्विक बन्धे एव नास्तीत्युक्ता स्थिति सक्रमोत्कृष्टाना-
 म् । तत्र बन्धोत्कृष्टानामुत्कृष्टस्थितिसक्रम आवलिकाद्विकहीन , तथाहि—स्थितिर्वद्वा
 सती बन्धावलिकायामतिक्रान्ताया सत्यामन्यत्र सक्रामति, तत्राप्युदयावलिका सकलकर-
 णायोग्येति कृत्वा उदयावलिकोपरितनी सक्रामति, उदयावलिकामात्रमसक्रान्तमेवावति-
 ष्ठते, ततो बन्धोत्कृष्टानामावलिकाद्विकहीन एव उत्कृष्टस्थितिसक्रम., तदुक्त—“तीसा-
 सचरिचत्तालीसावीसुददिकोदिकोडीण । जेद्वो आवलिदुग्हा” इति । ज्ञानावरणपञ्चकदर्शना-
 परणनवकासातवेदनीयान्तरायपञ्चकरूपाणा त्रिंशतेरावलिकाद्विकहीनत्रिंशत्सागरोपमकोटा-
 कोटिप्रमाण. स्थितिसक्रम , तथाहि—मतिज्ञानावरणीयस्योत्कृष्टा स्थितिं बन्धा आवलिका-

तिक्रान्ताया सत्यामुदयावलिंकात उपरितनीं सर्वां वध्यमानासु
सक्रामति, एव सर्वत्र बन्धोत्कृष्टास्वावलिंकाद्विकहीनत्व परिभावनीयमिति ।
याणामावलिंकाद्विकहीनचत्वारिंशत्सागरोपमकोटाकोटीप्रमाणः स्थितिसक्रमः ।
न्यप्रकृतिनयनलक्षण सक्रम एव न भवति । यद्यपि बन्धोत्कृष्टासु
त्वमुक्त तथापि मिथ्यात्वस्य सप्ततिसागरोपमकोटाकोटिस्थितिसक्रमोऽन्तर्मुहूर्त्तानो द्रष्ट
तथा हि-मिथ्यात्वस्योत्कृष्टा स्थिति वध्वा जघन्यतोऽप्यन्तर्मुहूर्त्त मिथ्यात्व एव तिष्ठति
सम्यक्त्व प्रतिपद्य मिथ्यात्वस्यान्तर्मुहूर्त्तानां सम्यक्त्वे मिथ्ये च सक्रमयति, तदुक्त पञ्चसङ्घ
हमूलवृत्तौ—“वेदकसम्यग्दृष्टिर्मिथ्यात्व गत्वा तस्य मिथ्यात्वस्योत्कृष्टस्थितिं च कृत्वा ततो विशुध्यमान
नपरिणामोऽन्तर्मुहूर्त्तं व्यतीते सम्यक्त्व प्रतिपद्य, तत सम्यग्दृष्टि सम्यक्त्वसम्यग्मिथ्यात्वयो
त्रस्थितिमन्तर्मुहूर्त्तानसप्ततिकोटाकोटिं प्रमाणा सक्रमयतीति” । ननुत्कृष्टस्थितिवन्धेऽत्राधाकालस्य
प्युत्कृष्टत्वेनावाधाकाले दलिकनिक्षेपाभावात् नोदयः, उदयाभावे च
युक्तमिति चेत् ? न, अत्राधाकालेऽपि प्राग्बद्धदलिकस्यानुभवात्, तदुक्त पञ्चसङ्घहमूलटी
याम्—“यत् उत्कृष्टस्थितिवन्धकस्य यदवाधागत दल तदनुभूयते प्राग्बद्धमिति कृत्वा विद्यमानतया तदस्यैव”
इति । नन्वनुदयबन्धोत्कृष्टानां कथमुदयावलिंकार्जनं युक्तं तासामुदयाभावादिति चेत् ?
सत्यम्, किन्तुत्कृष्टवन्धकालेऽत्राधाकालेऽपि प्राग्बद्धदलिकस्य विद्यमानत्वेन प्रदेशोदयतस्त-
द्वेदयति, तदुक्त पञ्चसङ्घहमूलटीकाया—“यत् उत्कृष्टस्थितिवन्धकस्यावाधास्थितय सन्ति, किन्तु-
दयस्थिति तिबुक्तसम्भेणोदयगतासु सक्रामति” इति । अत एव उदयवतीनामनुदयवतीना
वा प्रकृतीनामुदयसमयादारभ्यावलिंकांमात्रा स्थितिरुदयावलिंकेति पूर्वग्रन्थेषु व्यनहियत
इत्यनेनानुदयवतीना प्रदेशोदयावलिंकापि गृहीताऽवसीयते । एव नरकद्विकादीनां पद-
पञ्चाशत्प्रकृतीनामप्यावलिंकाद्विकहीनो निशति सागरोपमकोटाकोटिप्रमाण उत्कृष्टस्थिति-
सक्रमः । सक्रमोत्कृष्टानामुत्कृष्टस्थितिसक्रम आवलिंकार्त्रिकहीनः, तथाहि-बन्धावलिंकाया-
मतिक्रान्ताया सत्यामुदयावलिंका मुक्त्वा उपरितनीं सर्वांमपि स्थितिमन्यत्र प्रकृत्यन्तरे
आवलिंकाया उपरि सक्रमयति, सक्रान्ता सती सक्रमावलिंका सकलकरणायोग्येति कृत्वा
तदतिक्रान्ताया सत्यामुदयावलिंकात उपरितनीं सर्वांमपि स्थितिः ततोऽप्यन्यत्र प्रकृत्यन्तरे
सक्रामति, ततः सक्रमोत्कृष्टानामुत्कृष्टस्थितिसक्रमपरिमाणमावलिंकार्त्रिकहीनपरमस्थितिव-
न्धप्रमाणम्, तदुक्त—“सेषाण वि आवलियतिगूणो” इति । एतदेव भाव्यते—असातस्योत्कृष्टा
त्रिंशत्सागरोपमकोटाकोटिप्रमाणा स्थिति वध्ना परिणामपरावर्तनेन सात बद्धु लग्नः,
तत्रासातस्य बन्धावलिंकायामतिक्रान्तायामुदयावलिंकात उपरितनीं सक्रामपि स्थिति
सक्रमयति, तत्र च सक्रान्ता सती सक्रमावलिंका सकलकरणायोग्येति कुर्या सक्रमावलिं-
कातिक्रान्ताया सत्यामुदयावलिंकात उपरितनीं सर्वांमपि स्थितिमसात वधन् तत्र सक्रमय-
तीत्यावलिंकार्त्रिकहीनत्रिंशत्कोटाकोटिसागरोपमप्रमाणः सातस्य स्थितिसक्रमः । शुभवर्णा-
द्येकादशकैर्नीलैकदुर्कदेवद्विकमनुजद्विकविकलजातित्रिकाद्यपञ्चसहस्रैर्नानाद्यपञ्चसंस्थानप्रशस्त-
रंगतिसूर्यसाधारणपर्याप्तस्थिरदिपद्मोच्चैर्गोत्ररूपाणामेकचत्वारिंशत्प्रकृतीनामावलिंकार्त्रि-

कहीनविशतिसागरोपमकोटाकोटिप्रमाणः परमस्थितिसङ्गम । मनुजद्विक्रमाश्रित्य भाजन
त्रियते—नरकद्विकस्योत्कृष्टा त्रिंशतिसागरोपमकोटाकोटिप्रमाणा स्थितिं घञ्चा परिणामपरा
वर्तनेन मनुजद्विक बहु लघ्नः, तत्र नरकद्विकस्य वन्धावलिकायामतिक्रान्तायामुदयावलि
कात् उपरितनीमात्रलिकाद्विकहीना विशतिसागरोपमकोटाकोटिप्रमाणा स्थिति सक्रमयति
ततोऽपि परिणामपरावर्तनेन देवद्विक बहु लघ्न, तत्र सक्रमोत्कृष्टमनुजद्विकस्थिते
सक्रमावलिकायामतीताया उदयावलिकात् उपरितनीमावलिकात्रिकहीना विशतिसागरो
पमप्रमाणा मनुजद्विकस्थिति सक्रमयति । एवमुक्तानुसारेण शेषनाम्नामपि परिभावनं
यमिति । नवनोकपायाणा चत्वारिंशत्सागरोपमकोटाकोटिप्रमाण आवलिकात्रिकहीनः पर
मस्थितिसक्रमो वेदितव्यः । आहारकसप्तकस्य जिननाम्नश्चोत्कृष्ट स्थितिवन्धोऽन्त सागर
पमकोटाकोटिप्रमाणस्तस्मात् सख्येयगुणस्तस्य स्थितिसक्रमः, तदुक्तं कर्मप्रकृतित्चूणो—“वन्
द्विर्द्वौ सतकम्मद्विर्द्वै सरोजगुणा” इति । ननु नामकर्मण उत्कृष्टतो विशतिसागरोपमको
टाकोटिप्रमाणा स्थिति, अत आहारकसप्तके जिननाम्नि च सक्रमात् वन्धावलिकोदया
लिकारहिता त्रिंशतिसागरोपमकोटाकोटिप्रमाणोत्कृष्टस्थितिर्लभ्यते, कथमुच्यते सप्त
तोऽप्यन्त सागरोपमकोटाकोटिप्रमाणेति ? उच्यते, जिननाम्नो विशुद्धसम्यग्दृष्टेराहारकस
कस्य च विशुद्धसमभवता वन्धकत्वेन तेषामायुर्जसप्तकर्मणामन्त सागरोपमकोटाकोटि
प्रमाणस्यैव सत्कर्मत्वात्, तदुक्तं पञ्चसद्वहे—“वित्ययराहाराण सक्रमणे वन्धसन्तप्सु पि
अंतोकोटाकोटी तद्वि वा सक्युणोसा ॥ १ ॥ एवम्वयसतया ज सम्मदिद्वीण सव्वकम्मोसु” इति
‘एवम्वय सतय चि एतावत्येवान्त सागरोपमकोटाकोटीप्रमाणा सत्तेति । सातवेदनीयस
वलिकात्रिकहीनत्रिंशत्सागरोपमकोटाकोटिप्रमाण उत्कृष्टस्थितिसक्रम, भाजनाऽसातवेदनं
यवत्कर्त्तव्या । उक्त वन्धे सति यासा सक्रमादुत्कृष्टस्थिति तासामुत्कृष्टसक्रमपरिमाणम्

अथ वन्धाभावेऽपि यासा सक्रमादेव केवलादुत्कृष्टा स्थिति तासामुत्कृष्टस्थितिसक्र
प्रतिपाद्यते, तथाहि—दर्शनमोहनीयत्रयसत्कर्मा मिथ्यादृष्टिरुत्कृष्टसङ्घे शे वर्तमानो मिथ्य
त्वस्योत्कृष्टा स्थितिं घञ्चा तत्रैवान्तमुद्घूर्तमवतिष्ठते, तत सम्यक्त्व प्रतिपद्य मिथ्यात्
स्थितिमन्तमुद्घूर्ताना सकलामपि सम्यक्त्वे सम्यग्मिथ्यात्वे च सक्रामति, ततो मिथ्य
सक्रमावलिकामतिक्रम्योदयावलिकात् उपरितनी सबलामपि स्थिति सम्यक्त्वे सक्रमया
अपवर्तनाकरणेन च स्वस्थानेऽपि सक्रमयति, सम्यक्त्वस्यापवर्तनाकरणेन स्वस्थान
सक्रामति, तदेव मिथ्यात्वसत्कर्मन्तमुद्घूर्तं सक्रमोदयावलिकाद्विकसहित सप्ततिमध्यात्
सम्यक्त्वमिश्रयोर्द्रष्टव्यमिति । ननु दर्शनत्रयसत्कर्मा मिथ्यादृष्टि स एव भवति यः ।
सम्यग्दृष्टिर्भूत्वा प्रतिपतित, तस्य चोत्कृष्ट स्थितिवन्ध एव न सभवति, “वधेण न वोल
इत्यनेन भिन्नग्रन्थिक्त्व प्रतिपतितस्य मिथ्यादृष्टेरपि अन्त कोटाकोट्यधिकवन्धस्य प्रा
पेधात्, ततः सर्वमिदं निर्मूलमिति चेत् ? न, “वधेण न वोलइ” इति सिद्धान्तमतत्या
कामग्रन्थिकैः प्रतिपतितस्यापि मिथ्यादृष्टेरुत्कृष्टस्थितिवन्धस्याप्यभ्युपगमात्, तस्य त
विधरसाभावेनैव विशेषसमर्थनादिति न तद्विद्दोष । ननु तथापि सम्यग्दृष्टेरुत्कृष्टतोऽ

न्तसागरोपमकोटाकोटिप्रमाणमेव सत्कर्म विद्यते नाधिकं, ततः कथं ८२२
 नमस्रतिसागरोपमकोटाकोटिप्रमाणस्थितिसंक्रमो भवतीति चेत्? सत्यं, किन्त्वनाभोगेन
 न्यक्त्वाद्भ्युत्तो मिथ्यादृष्टिः पुनः करणत्रिकमकृत्या सम्यक्त्व प्रतिपद्यते, तस्य
 त्कृष्टस्थितिसत्कर्म सभाव्यते, तच्च तु तद्विदो विदन्ति । ननु बन्धसकमौ समकं १२०
 साधारणा एकावलिका भवति, न भिन्ना, तस्मात् सकमोत्कृष्टाणा ११५५
 कहीनोत्कृष्टस्थितिसंक्रम प्राप्नोति, नात्रलिकात्रिकहीन इति चेत्? न, उभयोरपि ११५५
 कालत्वात्, तथाहि-पूर्वं बन्धोत्कृष्टायाः प्रकृतेरुत्कृष्टा स्थितिं यन्नाति, बन्धात्रिकागत
 सकलकरणायोग्यमिति कृत्या बन्धावलिकायामतिक्रान्ताया सत्यामुदयावलिकाया ५५१
 बध्यमानसङ्गमोत्कृष्टाया प्रकृतौ बन्धोत्कृष्टासत्क दलिक सङ्गमयति, ततो जाता ५५१
 तिका सङ्गमोत्कृष्टा प्रकृति, सङ्गमात्रिकागतमपि सकलकरणायोग्यमिति कृत्वा ५५१
 लिकायामतिक्रान्ताया सत्या बध्यमानाया प्रकृतौ उदयावलिकात् उपरितर्नी सकलामपि सङ्ग
 मोत्कृष्टा स्थितिं सङ्गामतीत्यतो भिन्नकालत्वं सुस्पष्टम् । यदि बन्धोत्कृष्टसत्का ५५१
 सकमोत्कृष्टसत्का च बन्धावलिका गृहीता स्यात्तदा समानकालत्वं स्यात् । ननु नर ५५१
 तिर्बन्धोत्कृष्टा प्रकृतिरावलिकाद्विकहीना नर्वाऽपि मनुजगती सक्रामति, ततो मनु ५५१
 लिकात्रिकहीनाऽन्यत्र सक्रामतीत्युभयमीदने पश्चादवलिकाहीन उत्कृष्टस्थितिसङ्गमो ५५१
 कथमुच्यते सङ्गमोत्कृष्टाणामावलिकात्रिकहीना उत्कृष्टा स्थितिरिति चेत्? न, नरकगतिसत्को
 दयावलिका सङ्गमात्रिका च मनुजगतिसत्का बन्धावलिका च इति त्रयाणामेककालत्वाच्च
 दोषः । यत्तु पञ्चसङ्गहमूलवृत्तां-“नरकद्विकस्य बन्धोत्कृष्टस्य वा वद्धा उत्कृष्टास्थिति सा बन्धावलि-
 काहीना मिथ्यादृष्टिर्मनुजद्विक यन्नानो मनुजद्विके सक्रमयति, एत स एव देवद्विक यन्नानः सकमोत्कृ-
 ष्टान्मनुजद्विकसत्कमावलिकारहितामुदयावलिकारहिता च वा बन्धात्रिकारहिता सक्रान्तमिति देवद्विके
 सक्रमयती”त्युक्त, तत्र बन्धोत्कृष्टाया उदयावलिकाहीनत्व नोक्तमन्यत्र च सर्वत्रोक्त तदपि न
 विरोधात्, यतो नरकद्विकस्य सङ्गमावलिकाया उदयात्रिकायाश्चैककालीनत्वेन सङ्गमावलि-
 काग्रहणेनैव गृहीता द्रष्टव्येति । ननु पञ्चसङ्गहमूलवृत्तिमन्तरेण सर्वत्र नरकद्विकस्योत्कृष्टस्थि-
 तिसङ्गमो बन्धोदयावलिकाद्विकहीन इत्युक्त्वा ततः मनुजद्विकस्यापि सङ्गमोदयावलिकाद्वि-
 कहीनत्वमुक्त, तथा च तद्वन्धः-“ततो सकमावलियाए उदयावलियाए मोक्षुण उवरिहा द्विति सक्रमति”
 इति चेत्? सत्यं, केवल नरकद्विकस्य बन्धोत्कृष्टत्वपरिजापनार्थमुदयावलिका पृथक् गृहीता,
 कालस्तु नरकद्विकोदयात्रिकाया सङ्गमावलिकायाश्चाभिन्न एव, पृथक् कल्प्यमाने तु “तिआ-
 वलिकाण सकमुक्तेसद्वितिपरिमाण” इत्यनेन विरोधापत्तेः, पञ्चसङ्गहमूलवृत्तावपि तदेवाभिप्रायः,
 नरकद्विकस्योदयावलिकाहीनत्वाकल्प्यमाने “बन्धुकोसाण ठिई मोक्षु षो आवली उ संकमइ”
 इत्यनेन मूलेन सह तत्रैव विरोध स्यात् । ननु तर्हि नरकद्विकस्योदयावलिकाहीनत्वक-
 ल्प्यमाने उत्कृष्टस्थित्युदीरणास्वामित्वाधिकारेऽनुदयसङ्गमोत्कृष्टस्य देवगतेर्मनुजानुपूर्व्याश्च
 स्थिते, कर्मप्रकृतिवृत्तिद्वये आत्रलिकामात्रहीनप्रशतिसागरोपमकोटाकोटिप्रमाणत्वमुक्तं
 तत्कथं संगच्छते? तदुक्तं न्यायाचार्यैः-“देवगतेरपि विशतिसागरोपमकोटाकोटीप्रमाणस्थितिरात्र-

त्रिकामात्रहीना जायते” “ततो मनुष्यानुपूर्व्या अपि स्थितिरात्रिकामात्रहीनाविशतिसागरोपमकोटाकोटी-
गमाणा जाता”, एतमेव श्रीमलयगिरिकृतकर्मप्रकृतिवृत्तौ पञ्चसद्वृहद्वृहद्वृत्तौ चाप्युक्त, कर्मप्रकृ-
तिचूणा “यत्सिं द्विति वीस सागरोपमकोटाकोटीतो आवलि ऊण संकमे लभइ” इति च, अत्र “ए-
वांशित्ति तत्र प्रागुक्तानामनुदयसङ्गमोत्कृष्टानामित्यर्थ इति चेत्? अत्रोच्यते—देवगतिप्रदेशो
दयसत्कोदयात्रिका युता एतावत्प्रमाणैव स्थितिर्भवति, न नरकद्विकस्योदयात्रिकासङ्गमेण
तावत्प्रमाणा भवति, नरकद्विकस्योदयात्रिकाया अपि सक्रमे कल्प्यमाने तत्रैव “नरकगतेरुत्कृ-
ष्टा स्थितिं विंशतिसागरोपमकोटाकोटीप्रमाणा बद्धा तत शुभपरिणामविशेषभावतो देवगतेरुत्कृष्टा स्थिति-
दशसागरोपमकोटाकोटीप्रमाणा बद्धुमारभते, ततस्त्रया देवगतिस्थितौ बध्यमानाया आवलिकाया उपरि व-
न्धावलिकानीनाभावलिकार्ते उपरितनी सर्षामपि नरकगतिस्थितिं सप्तमयति” इत्युक्तस्य विरोध स्यात्
ननु “बधुकोसाण द्विई मोहु दो आवली उ सवमइ” इत्युद्दयवन्धोत्कृष्टाना वाच्यम्, अनुदय-
वन्धोत्कृष्टाना त्वावलिका भुक्त्वैति चेत्? न, सर्षासा सङ्गमोत्कृष्टानामुत्कृष्टसक्रमकाले आय-
लिकाद्विकहीनत्वस्य सर्षस्थितेरुक्तत्वात्, किञ्चैव सङ्गमकाले देवगते सर्षस्थिति सम्पूर्णा वि-
शतिसागरोपमकोटाकोटीप्रमाणा स्यात्, तथा हि—नरकगतिसत्काऽऽवलिकाहीना विंशतिसा-
गरोपमकोटाकोटीप्रमाणा सङ्गमेण प्राप्ता स्वोदयावलिका च, उभयमीलने सम्पूर्णा विंशतिसा-
गरोपमकोटाकोटीप्रमाणा, न चैतावन्मात्रा सर्षास्थिति सङ्गमकाले उक्ता, नापि सत्ताधिका
एतत्प्रमाणा उत्कृष्टा सत्ताप्युक्ता, किन्तु स्वरूपापेक्षया समयाधिकावलिकोनविशतिसागरो-
पमकोटाकोटीप्रमाणा, तदुक्त कर्मप्रकृतिवृत्तौ, तथाहि—“कश्चिन्मनुष्य उत्कृष्टमहेशवशादुत्कृ-
ष्टनरकगतिस्थितिं बध्ना परिणामपरवर्तनेन देवगति बद्धुमारब्धवान् । तस्या च देवगतौ बध्यमानाय
गावलिकाया उपरि नरकस्थितिं बन्धावलिकातीता उदयावलिकाया उपरितनी सकलमपि विंशतिसा-
गरोपमकोटाकोटीप्रमाणा सक्रमयति । प्रथमा च स्थिति समयमात्रा देवगते सत्ता मनुजगतौ वेद्य-
नाथा सिद्धुक्सप्तमेण सप्तमयति । ततन्त्या समयमात्रया स्थित्या उन आवलिकायाऽभ्यधिक आवलि-
काद्विकहीनोत्कृष्टस्थितिसमागमो देवगतेरुत्कृष्ट स्थितिसत्कर्म । एव द्वित्रिचतुरिन्द्रजाल्याहारपसप्त-
मनुपानुपूर्वीदिवानुपूर्वीसूक्ष्मापर्याप्तसाधारणतीर्थकरारयानामपि पोटशप्रकृतीना यथोक्तमाऽनुत्कृष्ट स्थि-
सत्कर्म भावनीयम् । सम्यग्मिध्यात्वस्य पुनरन्तर्मुहूर्तोन उत्कृष्टस्थितिसमागम आवलिकाभ्यधिकस-
योन उत्कृष्ट स्थितिसत्कर्म वाच्यम् । तच्च सम्यक्त्वोक्तभावानुसारेण भावनीयम्” इति, ततो नर-
द्विकस्यावश्यमेव बन्धावलिकोदयावलिकाहीनत्व कल्पनीयमिति ।

अथ सङ्गमकाले वन्धोत्कृष्टाना सक्रमोत्कृष्टाना वा प्रकृतीना यावती स्थिति प्राप्य-
सोच्यते—तत्र ज्ञानावरणपञ्चक दर्शनावरणनवकमसातवेदनीयमन्तरायपञ्चकमिति विंशति-
कृतीनाभावलिकाहीनत्रिंशत्सागरोपमकोटाकोटीप्रमाणा सङ्गमकाले सर्षा स्थिति, तथाहि
सहेशादिकरणवशत उत्कृष्टा स्थिति बध्ना बन्धावलिकायामतिक्रान्तायामुदयावलिका
उपरितनी सर्षा स्थिति सङ्गमयितुमारभ्यते, तत सङ्गमप्रथमसमये उदयावलिकासहि

बन्धावलिकारहिता सर्वा स्थितिरवाप्यते । नीचैर्गोत्रयुताना नाम्नः । अकृतीना
 बन्धावलिकाहीना उदयावलिकायुता विंशतिसागरोपमकोटाकोटिप्रमाणा सर्वा
 प्राप्यते । आयुषामत्राधया युता स्वस्वोत्कृष्टा स्थितिर्वन्धावलिकाहीना सर्वा
 नारूपसङ्क्रमकालेऽपवर्तनारूपसङ्क्रमकाले वा सर्वा स्थितिरवाप्यते, तथाहि
 मस्त्रिविध उक्त तथाप्यायुषामुद्धर्तनापवर्तनरूपद्विविध सङ्क्रमो भवति, अकृत्यन्तर,
 निषेधात्, उद्धर्तनापि द्विधा-व्याघातभाविनी, निर्व्याघातभाविनी च, एवमपवर्तनापि
 उद्धर्तनापवर्तनयोर्निखिलस्वरूपमग्रे न्यक्षेण प्रतिपादयिष्यामः । इहायुषो व्याघातभावि
 न्यपवर्तना नियमादुदये सति प्रवर्तते, ततो न तामधिकृत्येह सर्वा स्थिति प्रतिपाद्यते
 प्रवचने श्रीनेमिजिनस्य मुनिगणवन्दनेन कृष्णवासुदेवस्य पूर्ववद्धसप्तमनरकायुपस्तृती
 नरकायुःकरणरूपा अपवर्तना अनुदयेऽप्युक्ता, सा प्रायोद्वन्त्या सभवेत्, यदि वा तद
 मिप्राय श्रीबहुश्रुतगम्यः । या तु निर्व्याघातभाविन्यपवर्तना सा उदयेऽनुदये वा बन्धाव
 लिकार्यामतिक्रान्ताया सत्या सर्वदा प्रवर्तते । उद्धर्तना तु बन्धे प्रवर्तमान एव प्रथमसमय
 उद्धताना बन्धावलिकातिक्रान्ताया सत्या भवति, ततो निर्व्याघातभाव्यपवर्तनारूपे उद्धर्त
 नारूपे च स्वस्थानसक्रमे आयुषः सर्वास्थितिः बन्धावलिकारहिताऽवाधायुता प्राप्यत इति
 बन्धोत्कृष्टासु मिथ्यात्वं विहाय सर्वासु प्रकृतिषु बन्धावलिकोना उत्कृष्टा बन्धस्थितिः सर्वा
 स्थितिः सक्रमकाले द्रष्टव्या, तदुक्त-“बन्धुक्त्मान् आवलिगुणा द्विई जद्विई” इति । ‘जद्विई’त्ति
 सक्रमकाले या स्थितिर्विद्यते सा यत्स्थितिः सर्वा स्थितिरित्यर्थः । कपायाणां बन्धावलिका
 हीनोदयावलिकायुता चत्वारिंशत्सागरोपमकोटाकोटी प्रमाणा सर्वा स्थितिः । मिथ्यात्वस्या
 न्तमुद्धर्तन सप्ततिसागरोपमकोटाकोटीप्रमाणा सर्वा स्थितिरिति । सक्रमोत्कृष्टाना त्वावलि
 काद्विकहीना सर्वा स्थितिः सक्रमकाले प्राप्यते, यतो बन्धावलिकासक्रममावलिऋयोरेतीतयो
 रदयावलिकात उपरितनी सर्वा स्थितिरन्यत्र सक्रम्यत इति, तथा हि-सातवेदनीयस्याव
 लिकाद्विकोत्रिंशत्सागरोपमकोटाकोटिप्रमाणा सक्रमकाले सर्वा स्थितिः, नवाना नोकपा
 यणामावलिकाद्विकोत्रिंशत्सागरोपमकोटाकोटिप्रमाणा सक्रमकाले सर्वा स्थिति
 आहारकमसकजिननाभोरावलिकाद्विकोत्रिंशत्सागरोपमकोटाकोटिप्रमाणा सर्वास्थिति
 सक्रमकाले प्राप्यते । शुभ्रपर्णाद्येकादशकनीलकण्डुकदेवद्विकंमनुजद्विकंविक्कलजातिप्रशस्त
 विहायोगतिसूक्ष्मत्रिकात्यवर्ज्यसहननसस्थानदशकस्थिरपङ्कौत्रैर्गोत्ररूपाणामेकचत्वारिंशत्प्रकृ
 तीनामावलिकाद्विकोत्रिंशत्सागरोपमकोटाकोटिप्रमाणा सर्वास्थितिः । सक्रमकालेऽवाप्यते
 सम्यक्त्वमिश्रयोः सक्रममावलिकायुतान्तमुद्धर्तनसप्ततिसागरोपमकोटाकोटिप्रमाणा सर्वा
 स्थितिः, तथा हि-अष्टाविंशतिसकमा मिथ्यात्वस्योत्कृष्टा स्थितिं बद्धान्तमुद्धर्त तत्रै
 स्थित्वा सम्यक्त्व प्रतिपद्यते तत्समयादारभ्यान्तमुद्धर्तना सप्ततिसागरोपमकोटाकोटिप्रमाण
 स्थिति सम्यक्त्वे मिश्रे च सक्रामति, सक्रममावलिकायामतीतायामुदयावलिकात उपरितन
 सम्यक्त्वस्य सर्वा स्थितिमपवर्तनाकरणेन स्वस्थाने, मिश्रस्य सम्यक्त्वे, अपवर्तनाकरणे
 स्वस्थाने च सक्रामति, तदानीं सर्वास्थितिः सक्रममावलिकायुतान्तमुद्धर्तना प्राप्यत इति

ननुदयजन्धोत्कृष्टादिसज्ञाचतुष्काधिकारे बन्धोत्कृष्टानां प्रकृतीनां पादोन शत, सक्रमोत्कृष्टा प्रकृतयः त्रिचत्वारिंशत्, उत्कृष्टस्थितिसत्कर्मस्वामित्वाधिकारे बन्धोत्कृष्टानां प्रकृतीनां पञ्चदशिकशतं, सक्रमोत्कृष्टा प्रकृतयः अष्टचत्वारिंशत्; सक्रमाधिकारे बन्धोत्कृष्टाः सप्तत्रिंशत्, सक्रमोत्कृष्टा एकपष्टिरिति पञ्चसङ्ग्रहवृत्तिद्वये कर्मप्रकृतिवृत्तिद्वये च । कर्मप्रकृती चूर्णो तु सक्रमाधिकारे सक्रमोत्कृष्टाः प्रकृतयोऽष्टचत्वारिंशत्, शेषाः बन्धोत्कृष्टाः, उत्कृष्टस्थितिमत्कर्मस्वामित्वाधिकारे बन्धोत्कृष्टानां प्रकृतीनां पञ्चदशिकं शत, सक्रमोत्कृष्टाः अष्टचत्वारिंशदिति कथं न विरोध इति चेत्? न, अभिप्रायापरिज्ञानात्, तथा हि—उदयजन्धोत्कृष्टादिसज्ञाचतुष्काधिकारे बन्धोदयापेक्षया द्वानिगत्यधिकं प्रकृतीनां शत गृहीतवाप्यायुपा परस्परसक्रमाभावात् प्रयोजनाभावाच्च न कापि सज्ञा कृता, तदुक्तं—“आयुषो नान्योऽन्य सक्रमो, नापि वध्यमानायुर्दलिकं पूर्ववद्वायुषः उपचयायालम् । तत्स्तिर्यग्मनुष्यायुषोऽष्टा स्थितिर्न कथमपीति तेऽनुदयजन्धोत्कृष्टादिसज्ञाचतुष्टयातीते, देचनरकायुषी त्वनुदयजन्धोत्कृष्टे प्रयोजनाभावात् पूर्वाचार्यं सज्ञाचतुष्टयातीते निवक्षिते” इति । उत्कृष्टस्थितिसत्कर्मधिकारे तु केनाप्यायुश्चतुष्कं गृहीतं, ननु तर्हि सक्रमाधिकारे सर्वैरपि बन्धोत्कृष्टा सज्ञाऽऽयुषा कृते कथं न विरोधः? सत्यं, सत्त्वाधिकारे प्रयोजनाभावात्, अत्र तद्वर्तनापवर्तनमक्रमसमसप्रयोजना, तदुक्तं पञ्चसङ्ग्रहमूलवृत्तां—“आहृतीत्यद्वारे आयुष्काणि चतसृणामपि सज्ञावाहाणि कृतान्यत्र तु बन्धोत्कृष्टान्युक्तान्येव विरोधः, अत्रोच्यते—सदधिकारः प्रकृतान्तरसंक्रमः चाप्यसज्ञाकरणं व्यर्थमिति तत्र न कृत, अत्र तु उद्वर्तनापवर्तनाधिकारे सार्थकत्वात् कृतमिति न दोष इति । चूर्णिकृदन्तरेण सर्वैरपि सक्रमाधिकारे पञ्चसङ्ग्रहकाराभिप्रायः स्वीकृतः, अतः सक्रमोत्कृष्टासु अष्टचत्वारिंशदुक्ताः प्रकृतयः । ननु भयो को मेदः? श्रूयता पञ्चसङ्ग्रहकर्षणार्थादित्रिंशतिप्रकृतीनां बन्धस्थितिः पृथगुक्ता, बन्धनानि च पञ्चाभिप्रेतानि, शिवशर्मस्य पादं सामान्येन वर्णादीनां त्रिंशतिसागरोपमकोशकोटिप्रमाणा स्थितिरुक्ता, बन्धनानि पञ्चदश स्वीकृतानीति विशेषः । ननु किमिदं प्रकृतीनां सज्ञा चतुष्कमिति चेत्? उच्यते तत्र विपाकोदये प्रवर्तमाने सति सक्रमत एवोत्कृष्टा स्थितिर्यासामुत्तरप्रकृतीनां समुपलक्ष्ये, न बन्धतः, ता उदयसक्रमोत्कृष्टाः, ताश्चेमा—मनुजगति, सातवेदनीय, मन्थकंज, रादिर्षद्व, हास्यादिर्षद्व, वेदत्रिक, प्रशस्तविहायोगतिः, आद्यानि पञ्च सहननानि, पञ्च सनानि, उच्चैर्गात्रमिति त्रिंशत् । उदयप्राप्तानामेतासां प्रकृतीनां या प्रतिपत्नीभूता नरकगदयः प्रकृतयस्तासामुत्कृष्टा स्थितिं बद्ध्वा पुनस्ता एव बद्धुं लग्नं, तत्र प्राग्बद्धविपक्षप्रकृतदलिकं सक्रमयति, शुभप्रकृतीनां प्रायः स्वबन्धतः स्थितिः श्लोचैव भवतीति सक्रमतः । तामुत्कृष्टा स्थितिरवाप्यते, तथा हि—सातं वेदयमानोऽन्मातोत्कृष्टां स्थितिं बध्वा पुनः पुनं लग्नं, तत्रासातस्य बन्धावलिकान्तायामुदयापलिकान्त उपरितर्ता सर्वा सक्रमात्कृष्टस्थितिका भवति साता, एवमन्यासामपि प्रकृतीनां वाच्यम् । यासामुत्तरप्रकृत्यामुदयाभावे एव सक्रमत उत्कृष्टा स्थितिः प्राप्यते ता अनुदयसक्रमोत्कृष्टाः, ताश्च मू

नुपूर्वामिश्राहारकद्विकदेवद्विकविकलत्रिकसूक्ष्मत्रिकजिननामलक्षणस्त्रयोदश । एतासा तु स्वान्धत उत्कृष्टा स्थितिर्न लभ्यते, किन्तु सक्रमतः, सक्रमतोऽपि तदोत्कृष्टा स्थितिर्भवति यदैतत्प्रतिपक्षप्रकृतीनामुत्कृष्टा स्थिति वध्ना तदुत्तरकालमेतासु बध्यमानासु तदलिक सक्रमयति । विपक्षप्रकृतीना तु प्राय उत्कृष्टस्थितिवन्धको मिथ्यादृष्ट्यादिभनुष्य, न चैतासा तदानीमुदयोऽस्तीत्यनुदयसक्रमोत्कृष्टा, तथा हि—उत्कृष्टसङ्घे शो वर्तमानो मिथ्यादृष्टिर्नरकद्विकस्योत्कृष्टा स्थिति वध्ना पुन परिणामपरावर्तनेन देवद्विक बद्धु लग्न, तत्र नरकद्विकस्य वन्धानलिकायामतिक्रान्तायामुदयालिकात उपरितनीं सर्वामपि स्थिति सक्रमयति, तदा देवद्विकस्योत्कृष्टा स्थितिर्भवति, एयमन्यासामपि भावनीयमिति । उदयवन्धोत्कृष्टा अनुदयवन्धोत्कृष्टा प्राग्वर्णिताः । आयुषा सज्ञाभावे कारण प्रागुक्तमेवेति । उक्तमुत्कृष्टस्थितिसक्रमपरिमाणम् ।

उत्कृष्टसक्रमस्थितेर्यत्स्थितेश्च प्रमाणम्

प्रकृतियु	सक्रमस्थितिप्रमाण	यत्स्थिते प्रमाण
मिथ्यात्ववन्ध-योत्कृष्टानां	आवलिकाद्विकहीन	एकाव० हीन
सक्रमोत्कृष्टानां	आवलिकात्रिकहीन	आव० द्विकहीन
मिथ्यात्वस्य	अ० तमु० हीन ७० सा० को० को०	अ० तमु० हीन ७० सा० को० को०
समयस्यमिधयो	आवलिकाद्विकाधिकान्त मु० हान ७० सा० को०	सावलिका तमु० ही० ७० सा० को०

अथ जघन्यस्थितिसक्रमपरि

माणमुच्यते—जघन्यस्थितिसक्रमो द्विविध—स्वप्रकृतौ परप्रकृतौ च । उभयत्राप्युदयावलि-
काया योऽन्तिमप्रक्षेप स जघ-
न्यस्थितिसक्रम, तेनोदयावलि-
काया वहिर्भागेऽपि य प्रक्षेप
स जघन्यस्थितिसक्रमो न भव

तीति सिद्धम् । एतद्विषयनिद्राद्विकव्यतिरेकेण वाच्य, निद्राद्विकस्य तु तृतीयावलिकाऽसख्येयभागाधिकावलिकाद्विकस्योपरितनी समयमात्रा स्थिति स्वसक्रमान्तेऽधस्तन्या आवलिकाया समयाधिके त्रिभागं निक्षिप्यते, तदा जघन्यस्थितिसक्रमो भवति, न तु मतिज्ञानावरणादीनामिव समयाधिकावलिकाशोपायामिति । अत्र वस्तुस्वभावमन्तरेण नान्यो हेतु सभाव्यते, सक्रमकाले सर्वा स्थितिरसख्येयभागाधिकावलिकाद्विकप्रमाणा, तदुक्त—
“निद्रादुगस्त एग आनलियदुग अससभागो अ” इति । ज्ञानावरणपञ्चकान्तरायपञ्चकैर्दर्शनान्तरणचतुर्कान्तिमलोभसम्येक्त्वायुंश्चतुष्करूपाणा विशतिप्रकृतीना स्वस्वसत्ताज्यवच्छेदसमये समयाधिकावलिकाशोपाया स्थितौ उदयावलिका सकलकरणायोग्येति कृत्या तस्या अपवर्तना न भवतीति उदयावलिकाया उपरितनी समयमात्रा स्थिति समयाधिकोदयावलिक्त्रिभागेऽपवर्तनासक्रमेण सक्रामति, एष. समयमात्रो जघन्यस्थितिसक्रम, सर्वा स्थिति समयाधिकावलिकामात्रेति । हास्यरत्यरतिशोकभयजुगुप्सारूपस्य हास्यपङ्कस्य क्षपकोऽपवर्तनाकरणेन सख्येयवर्षप्रमाणा स्थितिं करोति, ततस्तस्या स्वनिर्लेपनावसरे सञ्जलनक्रोधरूपे परप्रकृतौ प्रक्षिप्यमाणाया जघन्यस्थितिसक्रमो भवति, अस्याश्च सख्येयवर्षप्रमाणाया स्थितेः अपवर्तनाकरणेनापवर्त्य सञ्जलनक्रोधस्योदयावलिकाया प्रक्षेपो वाच्य, अन्यथा स्थिते प्रभू-

तत्त्वेनोदयावलि काया वहिर्भागेऽपि प्रक्षेपः स्यात् । तथा च सति 'अन्यप्रकृतेरुदयावलि-
 काया योऽन्तिम प्रक्षेपः स जघन्यस्थितिसंक्रमः' इति प्रागुक्तं लक्षणं विरुद्धेत । सक्रमकाले
 सर्वास्थितिरन्तर्मुहूर्ताभ्यधिकसख्येयवर्षप्रमाणा, तथाहि-अन्तरकरणे वर्तमानः सख्येय-
 वर्षप्रमाणा स्थिति संज्वलनक्रोधस्योदयावलि काया सक्रमयति, अन्तरकरणे च हास्यपङ्क्तस्य
 दलिक न विद्यते किन्तु तत ऊर्ध्वं, ततोऽन्तरकरणसत्केनान्तर्मुहूर्तेनाभ्यधिकसख्येयवर्ष-
 प्रमाणा जघन्यस्थितिसंक्रमकाले सर्वा स्थितिः प्राप्यत इति । पुवेदस्य संज्वलनत्रिकस्य चावा-
 धोनस्वजघन्यस्थितिवन्धो जघन्यस्थितिसंक्रम, तथाहि-पुवेदस्याष्टौ सवत्सराणि, संज्वल-
 नक्रोधस्य मासद्वयं, संज्वलनमानस्य मास, संज्वलनमावायाः पञ्चदश दिनानि, आन्तर्माह-
 र्तिकी चावाधा, अत्राधाकालहीना च कर्मस्थितिर्जघन्यस्थितिसंक्रमः । अवाधाकालहीनैव
 स्थितिरन्यत्र संक्रामति, तत्रैव दलस्य संभवात्, अत्राधाहीनायाः कर्मस्थितेर्निपेकरूपत्वात्,
 न च जघन्यस्थितिसंक्रमकाले प्राग्दलिकमवाधाया मध्येऽपि विद्यते, सर्वस्य क्षीणत्वात् ।
 ततः पुवेदादीनामन्तर्मुहूर्तोना स्वकीया स्वकीया जघन्या स्थितिर्जघन्यस्थितिसंक्रमः, जघ-
 न्यसंक्रमकाले च सर्वा स्थितिरवाधायुक्तो जघन्यस्थितिवन्ध आवलिकाद्विकोनो द्रष्टव्यः ।
 नन्वावलिकाद्विकोनत्व कथमिति चेत् ? उच्यते वन्धव्यवच्छेदानन्तर वन्धावलिकाया मती-
 ताया चरमसमयनद्धा पुवेदादिप्रकृतिलता सक्रमयितुमारभ्यन्ते, आवलिकामात्रेण कालेन
 च साः सक्रम्यन्ते, सक्रमावलिकायाश्चरमसमये च जघन्यस्थितिसंक्रमः प्राप्यते, ततो वन्धा-
 लिकासक्रमावलिकोनोऽत्राधाकालयुतो जघन्यस्थितिवन्ध जघन्यस्थितिसंक्रमकाले सर्वा
 स्थितिः प्राप्यते । अत्र यद्यपि समयोनावलिकाद्विकहीना सर्वास्थितिर्जघन्यस्थितिसंक्रमकाले
 प्राप्यते, यत सक्रमावलिकायाश्चरमसमये दलिकस्य सक्रम्यमाणत्वेन तत्समयोनत्व न समव-
 ति, अन्यथा मतिज्ञानापरणार्थानामपि सर्वा स्थितिरावलिकामात्रेण प्राप्नोति न समयाधिका-
 यलिकामात्रेति, तथापि सर्वैः पूर्वपुरुषैरावलिकाद्विकोनत्वं उक्तमतोऽत्र किमपि हेतुः स्यात्
 ततोऽस्माभिरपि तथैवोक्तं । जघन्यस्थितिसंक्रमस्त्रामित्वपर्यवसाने पुवेदस्य-“तस्य ममयूण
 दुःखावलिय (हीणजहत्र) बन्धो सवजहत्रगो(गे) द्वितिसंक्रमो(मे) लभति” इति चूर्णावुक्तमपि ।
 केवल पुरुषवेदस्य पुरुषवेदारूढ एव जघन्यस्थितिसंक्रमक, न शेषवेदारूढ, तथाहि-पुवेदो-
 दयेन क्षपकश्रेणी प्रतिपन्नस्य पूर्व हास्यादिपङ्क्त क्षीयते, ततः पुवेद, शेषवेदोदयेन प्रतिपन्नस्य
 तु हास्यादिपङ्क्तेन समक पुवेद क्षीयते, ततः पुवेदेन क्षपकश्रेणी प्रतिपन्नस्य कालबाहुस्य
 किञ्च यस्य वेदस्योदयस्तस्योदीरणाय प्रवर्तते, ततः पुवेदेन क्षपकश्रेणीमारोहतः पुवेदस्य बह्वि-
 स्थितिरुच्यति, ततः पुवेदेन क्षपकश्रेणी प्रतिपन्नस्य पुवेदस्य जघन्यस्थितिसंक्रमो लभ्यते, न
 शेषवेदारूढस्येति । मनुजद्विकदेवद्विकपक्षेन्द्रियजात्यौदारिकसंज्ञकसंज्ञकसंज्ञकहारकसंज्ञक
 तैजससंज्ञकसहजसंज्ञकसंज्ञकसंज्ञकसंज्ञकसंज्ञकसंज्ञकसंज्ञकसंज्ञकसंज्ञकसंज्ञकसंज्ञकसंज्ञकसंज्ञकसंज्ञक
 पोद्योत्तवर्जप्रत्येकपङ्क्तरूपाणां नामकर्मणो न ततिप्रकृतीनां सातासातवेदनीयोच्चैर्गोत्रनीचैर्गोत्रा-
 णा च जघन्यस्थितिसंक्रमोऽन्तर्मुहूर्तप्रमाणा । तथाहि-एतासा सयोगिकेवलिकचरमसमयेऽन्त-

मुहूर्त्तप्रमाणा स्थितिर्विद्यते, सा च तस्मिन्नेव समये सर्वापवर्तनयाऽपवर्त्यायोग्यवस्थासमाना क्रियतेऽयोग्यवस्थाप्यान्तमोहृत्तकी, केवलमिदमन्तमुहूर्त्तं लघुतरमवसेयम्, सर्वापवर्तनयाऽपवर्त्यमाना उदयावलिकारहिता स्थितिर्जघन्यस्थितिसक्रम, उदयावलिका च सकलकरणायोग्यत्वेनानपवर्तनीया अपवर्तनरूपजघन्यस्थितिसक्रमकाले उदयावलिकायुता सर्वा स्थिति । ननु क्षीणकषाये मतिज्ञानावरणादीनामिवायोगिकेवलिनि समयाधिकावलिकाशेषाया स्थिता वर्तमाना जघन्यस्थितिसक्रमं कथं न करोतीति चेत् ? न, सूक्ष्मवादरयोगरहितत्वेनायोगिकेवलिनि करणमात्रस्याप्रवर्तनादिति । सत्यानद्धिं त्रिं मिथ्यात्वसम्यग्मिथ्यात्वानन्तानुबन्ध्यप्रत्याख्यानप्रत्याख्यानवरणनपुसकस्त्रीवेदनरकटिं कतिर्यग्द्विं काद्यजातिचतुं प्वस्वार्चरसूद्मातपोद्योतसाधारणरूपाणा द्वात्रिंशत्प्रकृतीना स्वस्वक्षणकाले चक्षुरमप्रक्षेप पल्योपमासख्येयभागरूप स जघन्यस्थितिसक्रम' । जघन्यस्थितिसक्रमकाले सर्वा स्थिति रदयावलिकायुक्त' पल्योपमासख्येयभाग । इय च सर्वा स्थिति स्त्रीनपुसकवेदव्यतिरिच्यामिहिता द्रष्टव्या, यत स्त्रीनपुसकवेदवर्जाना त्रिंशत्प्रकृतीनामेकामधस्तादावलिका मुक्त्वा शेषमुपरितन पल्योपमासख्येयभागमात्र चरमखण्डमन्यन सक्रमयति, ततस्तासा जघन्यस्थितिसक्रमकाले सर्वा स्थितिरावलिकायुता पल्योपमासख्येयभागमात्रा । स्त्रीनपुसकवेदयोरन्तरकरणे स्थित सन् चरमस्थितिखण्ड सक्रमयति, अन्तरकरणे च कर्मदलिकं न विद्यत, किन्तु तत ऊर्ध्वम्, अन्तरकरण चान्तमुहूर्त्तप्रमाणम्, ततस्तयोरन्तरकरणयुक्ता पल्योपमासख्येयभागमात्रा सर्वा स्थिति सभवतीत्युक्तं जघन्यस्थितिमक्रमप्रमाणम्, जघन्यस्थितिसक्रमकाले यत्स्थितिप्रमाणं च ।

अथ का प्रकृतय स्वप्रकृतौ काश्च परप्रकृतौ सक्रामन्तीति स्पष्टीक्रियते—क्षीणमोहसत्का निद्राद्विकं ज्ञानावरणपञ्चकदर्शनावरणचतुं क्वान्तरायपञ्चकरूपा षोडशप्रकृतय स्वप्रकृतावेव सक्रामन्ति । सयोगिचरमसमयसत्कचतुर्नवतेर्मध्याद्या उदयवत्यस्ता स्वप्रकृतौ, यास्त्वनुदयवत्यस्ता उदयवतीषु परप्रकृतिषु सक्रामन्तीति सभाव्यते, आयुश्चतुष्टयसञ्चलनलोभसम्यक्त्वरूपाः षड् स्वप्रकृतौ इति । हास्यपट्टपुवेदसञ्चलनत्रिकरूपा दश प्रकृतय परप्रकृतौ, सत्यानद्धिं त्रिकादिद्वात्रिंशत्प्रकृतयोऽपि परप्रकृतौ सक्रामति । पुवेदस्य दलिकं जघन्यस्थितिसक्रमकाले वध्यमानसञ्चलनक्रोधे सक्रामति, तदुक्तं—“पुवेदमपि समयोनद्रावलिंकारूपेण कालेन त्रापे गुणसक्रमेण सक्रमयन् चरमसमये सर्वसन्नेन सङ्गमयति, एव क्षीणपुरुषवेद” इत्यत्र गुणसक्रमप्रतिपादनेन वध्यमानसञ्चलनक्रोधादिके प्रक्षिपतीत्यवसीयते । अवध्यमानाशुभप्रकृतीना दलिकस्य वध्यमानप्रकृतिषु प्रतिममयमसख्येयगुणवृद्ध्या प्रक्षेपण गुणसक्रम इति । ननु उदयवतीना पुरुषवेदादिप्रकृतीनामपि उदयावलिकासु प्रक्षेपे का शतिरिति चेत् ? न, “चरमस्थितिखण्डमन्तमुहूर्त्तेन कालेनोत्कीर्यते, तस्य च यत्प्रदेशाप्र

१ उदयवती सञ्चलनक्रोधादावपि यावत्प्रमाणा वध्यमानायां प्रक्षिपति तावत्प्रमाणा स्थितिस्तस्मिन्नेव क्षमये उदयसमाध्य प्रह्लासापि प्रक्षिपतीति सोत, अन्यथा जगत्स्थितिसक्रमलक्षणसैव इत्याहतेः ।

तदुदयाप्रलिकागतं मुक्त्वा शेष सर्वमपि परस्थाने प्रक्षिप्यते” इति वचनस्य । परे ।
वस्तुगत्या क्षणकाले चरमसमये उदयाभावेनोदयवतीत्वलक्षणायोगात् न ता उदयवत्

जघ० स्थि० सक्रमप्रमाणयन्त्रम् ।

प्रकृतीना	जघ० स्थि० सक्रमप्रमाण	जघ०यत्स्थिति प्रमाण	कदा?
नाना० ५ दर्श० ४ विष्णु ५ स० खोभ सम्य० ४ आयुषां	१ समयमात्र	समयाधिपाव० १ १	समयाधिकारिकाशेषे सत्तापिच्छेदसमये (अपवत्तनया)
निद्रा-प्रबलयोः	१ समयमात्र	२ भाव० भाव० अस० भागाधिका	भा० अमरयेधभागाधिदे यन्त्रिकादिकशेषे सक्रमाते (अपवत्तनया) १० मे शु
हास्या० ६ पुवेदस्य स० क्रोधस्य स० मानस्य स० मायाया	संश्लेषवपाणि अवाधोन ८ वपा० अवाधोन २ मास० अवाधोन १ मास० अवाधोन ०॥ मास०	अन्तमु० अधिदसदयेयव० २ भाव० ऊत ८ वरं " २ मास० " १ मास० " ०॥ मास०	ससक्रमाधिकारिकाल्य समय एता दशापि परप्रकृती
नरक २-तिर्य० २-कुत्रा ति ४-स्या० सू०-सा धा०-आत० उद्योत इति १३ वरं नाम ९० वेदनीय २ मोक्षार्णा २	उदयावलिकारहित अन्तमुहूर्त	उदयाव० सहातमुहूर्त	सयोगिकेवलिगुणम्यानान्ते (सवापत्तनया)
उफरोपाणां ३०	पश्योपमाऽसदयेय भाग	पश्योपमाऽस० भाग० सक्रमाप० सहित	स्वक्षपणकाले
क्षी-नपुसकयो	पश्योपमासदयेयभाग	अंतरकरणरूपमन्तमु० अ धिकपश्योपमासदयेयभाग	"

अथ साद्यादिप्ररूपणा क्रियते—सा मूलप्रकृतीनामुत्तरप्रकृतीना च, तत्र ज्ञानावरण-
दर्शनावरणवेदनीयायुर्नामगोत्रान्तरायाणांमजघन्यस्थितिसंक्रमस्त्रिविध, तद्यथा—अनादि-
र्भुयोऽधुवश्चेति । ज्ञानावरणदर्शनावरणान्तरायाणां क्षीणरूपायस्य समयाधिकारिकाशेषायां
स्थितौ वर्तमानस्य जघन्यस्थितिसंक्रमो भवति, वेदनीयायुर्नामगोत्राणां सयोगिकेवलिचरम-
समयेऽन्तर्मुहूर्तप्रमाण उदयावलिकारहितो जघन्यस्थितिसंक्रम, स च सादिरधुवश्च, तस्मा-
दन्त्य-सर्वोऽपि स्थितिसंक्रमोऽजघन्य, स चानादि, ध्रुवोऽभव्यानाम्, भव्यानामधुवः ।
ननु चतुर्गामप्यायुषां चरमोदयाप्रलिकाया, संक्रमाभावेन साद्यधुव एव स्थितिसंक्रमोऽ-

न्यत्रोक्त, कथमुच्यतेऽत्रायुषोऽजघन्यस्थितिसक्रमस्त्रिविध इति चेत्? सत्यम्, उत्तरप्रकृतीना तथात्वेऽपि मूलप्रकृतेर्न बाधः, देवाद्यायुपश्चरमात्रलिकाया सक्रमाभावेऽपि तत्रागामि भवायुषोऽपवर्त्तनाया विद्यमानत्वान्नात्र दोष, एवमन्यत्रापि वाच्यम् । मोहनीयस्याजघन्यस्थितिसक्रमश्चतुर्विध, तद्यथा—सादिरनादिर्ध्रुवोऽध्रुवश्चेति । तत्र क्षपकस्य सूक्ष्मसम्परायगुणस्थानस्य समयाधिकात्रलिकाशेषाया स्थितौ वर्तमानस्य जघन्यस्थितिसक्रमो भवति, स च सादिरध्रुव । तस्मादन्य सर्वोऽप्यजघन्य, स च क्षायिकसम्यग्दृष्टेरुपशान्तमोहे न भवति, तत प्रतिपाते सति भवतीति सादि, तत्स्थानमप्राप्तस्यानादि । अभव्यस्य ध्रुव, भव्यस्याध्रुव । अद्यानामपि कर्मणा उत्कृष्टानुत्कृष्टजघन्यरूपान्त्रयोऽपि विकल्पा सादयोऽधुनाश्च भवन्ति । तथाहि—उत्कृष्टसङ्घेदो वर्तमान उत्कृष्टा स्थितिं वध्नन् उत्कृष्टं सक्रम करोति, उत्कृष्टसङ्घेदो कदाचिदेव भवति, न तु सर्वदा, तत उत्कृष्टवन्धसकर्मो कदाचिदेव भवति, तत प्रतिपातेऽनुत्कृष्ट, तस्माद्भावप्येता साद्यध्रुवा, जघन्यस्त्वजघन्यसकामाधिकारे भावित एनेति मूलप्रकृतीना साद्यादिप्ररूपणा कृता ।

अथोत्तरप्रकृतीना सा क्रियते । तत्र पञ्चज्ञानावरणनपदर्शनावरणवेदनीयद्विक्रमिध्यात्-मोहनीयतिर्यग्द्विक्रमोदारिकसप्तकृतजसप्तकजातिपञ्चकसहजनर्पद्व्यसथानर्पद्व्यवर्णादिविंशतिरगतद्विक्रमसादिविंशतिजिनवर्जप्रत्येकप्रकृतिसंज्ञकनीचैर्गोत्रान्तरायपञ्चकरूपाणा ध्रुवसत्कर्मणा पञ्चोत्तरशतप्रकृतीना स्वस्वक्षणपर्यवसाने जघन्यस्थितिसक्रमो भवति । तथाहि—ज्ञानावरणान्तरायदशकदशनावरणचतुष्करूपाणा चतुर्दशप्रकृतीना क्षीणकपायस्य समयाधिकावलिशाेषाया जघन्यस्थितिसक्रमो भवति, निद्राद्विकस्य क्षीणमोहस्य समयाधिकावलिशासख्येयभागाभ्यधिकावलिकाद्विकशेषाया जघन्यस्थितिसक्रमो भवति । स्थानद्विक्रमिध्यात्त्रिक्रमिध्यात्त्रिक्रमोदारिकसप्तकृतजसप्तकपञ्चन्द्रियजातिसहजनर्पद्व्यसथानर्पद्व्यवर्णादिविंशतिरगतद्विक्रमसप्तदशवापर्यासास्थिरपद्मागुर्लघुपराधातोर्षधातोचतुर्गोत्रनिर्माणनीचैर्गोत्ररूपाणा ध्रुवसत्कर्मणा चतु सप्ततिप्रकृतीना सयोगिकेऽलिचरमसमये जघन्यस्थितिसक्रमो भवति । स च सादिरध्रुवश्च । तस्मादन्य सर्वोऽप्यजघन्यः स चानादि, भव्यानामध्रुवोऽभव्याना ध्रुव । चारित्रमोहनीयसत्काना पञ्चविंशतिप्रकृतीनामजघन्यस्थितिसक्रमश्चतुर्धा, तद्यथा—सादिरनादिर्ध्रुवोऽध्रुवश्चेति । तथाहि—उपशमश्रेण्या वर्तमानस्योपशान्तमोहस्य न भवति, तत प्रतिपाते च भवतीति सादि, तत्स्थानमप्राप्तस्यानादि, ध्रुवोऽभव्यानाम्, अध्रुवो भव्यानाम् । उत्कृष्टानुत्कृष्टजघन्येषु स्थितिसक्रमविकल्पेषु द्विप्रकार सादिरध्रुवश्चेति । तन जघन्यो भावित, उत्कृष्टानुत्कृष्टा मूलप्रकृतिवद्भावा । नरकद्विक्रमनुज्ञद्विक्राहारकसंसर्गक्रियसप्तकदेऽद्विक्रमिध्यात्त्रिक्रमसम्यग्भवमिश्रमोहनीयोचैर्गोत्रायुश्चतुष्टयरूपाणामष्टाविंशतिप्रकृतीना चत्वारोऽपि विकल्प्या सादयोऽध्रुवाश्चेति । साद्यध्रुवता साध्रुवसत्कर्मत्वादेवावसेयेति उक्ता साद्यादिप्ररूपणा ।

मूलप्रकृतियु स्थितिसंक्रमस्य साद्यादिभंगयन्त्रम् ।

मूलप्रकृतयः	अपचयः			उपचयः			अनुकृष्टः			उरकृष्टः		
	सादि	अधुव	अना० युव	सादि	अधुव	अना० युव	सादि	अधुव	अना० युव	सादि	अधुव	अना० युव
आना० दरा० अन्तः	—	अचयसं क्रमयत्ते द्वयवच्छे०	अम इयस्य	१२ मे गु० समपाधि-त्राय०देवे	विच्छेद भावात्	—	परावर्त्त मानत्वात्	परावर्त्त मानत्वात्	—	पराव०	पराव०	अधु० अना० युव
भाग-गोत्र-देवनीय-आपु०	—	"	"	१३ मास्ते	"	—	"	"	—	"	"	"
मोहरीय०	आयिको पर्यामकस्य ११ त् प्रतिपत्त	भव्यानां प्राप्तस्य	अम० प्राप्तस्य	अम० क्ष० १० मे	"	—	"	"	—	"	"	"

उचरप्रकृतियु स्थितिसंक्रमस्य साद्यादिभंगयन्त्रम् ।

उचरप्रकृतयः	अपचयः			उपचयः			अनुकृष्टः			उरकृष्टः		
	सादि	अधुव	अना० युव	सादि	अधुव	अना० युव	सादि	अधुव	अना० युव	सादि	अधुव	अना० युव
२५ कारिप्र मोहनीयानाम्	११ त पतितस्य	भव्यानां मात्रा-स्य	अम०	स्वस्य काले	भव्यानां	—	उरकृष्टेन परावर्त्त मानत्वात्	परावर्त्त मानत्वात्	—	अनुकृष्टे न परा०त्वात्	परावर्त्त मानत्वात्	अधु० अना० युव
२८ अधुवस-साकानां	अधु० स पाकत्वात्	—	—	अधु० स पाकत्वात्	अधुवस साकत्वात्	—	अधु० स-साकत्वात्	अधुवस साकत्वात्	—	अधु० सत्ता०	अधु० सत्ता०	अधु० अना० युव
३०५ उरक-शेषणा	—	भव्यानां क्षयिव भाणत्वात्	अपचय स्थाना अम० प्राप्तस्य	स्वस्य-समये	भव्यानां	—	परावर्त्त-मानत्वात्	परावर्त्त-मानत्वात्	—	परावर्त्त मानत्वात्	परावर्त्त मानत्वात्	अधु० अना० युव

अथ स्वामित्त्वमुच्यते—तच्च द्विधा, उत्कृष्टस्थितिसक्रमस्वामित्त्व, जघन्यस्थितिसक्रमस्वामित्त्व च । तत्रामरायुष प्रमत्तसयत पूर्वकोट्यायुष्कोऽप्रमत्तभावाभिमुख स्वायु शेष तृतीयभागाद्यसमये उत्कृष्टा स्थितिं बद्ध्वा बन्धावलिकायाः परतो देवायुष उत्कृष्टस्थिति सक्रमस्वामी भवति । उत्कृष्टे तिर्यङ्मनुजायुषी तत्प्रायोग्यविशुद्धो मिथ्यादृष्टि सर्वपर्याप्तियर्यामस्तिर्यङ्मनुजो वा वध्नाति, बन्धावलिकायामतिक्रान्ताया उत्कृष्टस्थितिसक्रम करोतीति मिथ्यादृष्टयस्तत्प्रायोग्यविशुद्ध्या पर्याप्तस्तिर्यङ्मनुजा उत्कृष्टस्थितिसक्रमस्वामिनो भवन्ति । ननु यदि विशुद्ध्यायुर्द्वय घथ्यते तर्हि मिथ्यादृष्ट सास्वादनो विशुद्धतर इति कस्मान्नैतदायुद्धिकमुत्कृष्टस्थितिक वध्नाति ? न च तिर्यङ्मनुजायुषी सास्वादनो न वध्नातीति वाच्यम्, सप्ततिकावृत्तां “तिर्यगायुषो बन्धो मनुजायुष उदयस्तिर्यङ्मनुजायुषी सती” एव विकल्पो मिथ्यादृष्टे सास्वादनस्य वा, ‘मनुजायुषो बन्धो मनुजायुष उदयो मनुजमनुजायुषी सती’ एषोऽपि विकल्पो मिथ्यादृष्टे सास्वादनस्य वेत्यभिधानात्, अत्रोच्यते, सास्वादगुणे सामान्यतो मनुजतिर्यगायुर्वन्धसम्भेऽपि प्रस्तुतायुर्द्वयमुत्कृष्टस्थितिकमसरुच्येयव प्रमाण सास्वादनो न वध्नाति, तस्य गुणप्रतिपात्ताभिमुखत्वेन गुणाभिमुखविशुद्धमिथ्यादृष्टकाशाद्विशुद्ध्याधिक्यासिद्धे । यद्यपि देवनारका प्रस्तुतायुर्द्वय वध्नाति, तथापि त्रिपरन्थोपमरक्षणो उत्कृष्टस्थितिके न वध्नाति, तस्मात्तिर्यङ्मनुजायुषोरुत्कृष्टस्थितिबन्धावतिर्यङ्मनुजा एव, पूर्वकोट्यायुषस्तृतीयभागाद्यसमये वर्तमानास्तत्प्रायोग्यविशुद्ध्याः पर्याप्तमिथ्यादृष्टय उत्कृष्टा स्थितिं बद्ध्वा बन्धावलिकायामतीताया तिर्यङ्मनुजायुष उत्कृष्टस्थितिसक्रम करोति । अपर्याप्तस्तिर्यङ्मनुजा प्रस्तुतायुर्द्वय वध्नाति, तथाप्युत्कृष्टा स्थितिं न वध्नाति । अतिविशुद्धमिथ्यादृष्टे सम्यग्दृष्टेर्वा देवायुर्वन्ध एव स्यादिति पर्याप्तत्वमिथ्यादृष्टितत्प्रायोग्यविशुद्धत्वमिति विशेषणत्रिक गृहीतम् । नरकायुषोऽपि तत्प्रायोग्यसङ्घि उत्कृष्टा स्थितिं बद्ध्वा बन्धावलिकायामतीताया सत्यामुत्कृष्टस्थितिसक्रमस्वामी भवति अत्यन्तविशुद्धस्यात्यन्तसङ्घिष्टस्य चायुर्वन्धस्यैव निषेधात्, तत्प्रायोग्यसङ्घिष्टग्रहण कृत नरकद्विक्रयैक्रियसप्तकरूपाणां नवप्रकृतीनां तिर्यङ्मनुजा एव बन्धावलिकायामतिक्रान्ताया मुत्कृष्टस्थितिसक्रमस्वामिनो भवन्ति । विकलत्रिकसूक्ष्मत्रिकसुरद्विकानां तिर्यङ्मनुजा उत्कृष्टा स्थितिं वध्नाति । ततो बन्धावलिकासक्रमावलिकातिक्रान्ताया सत्या उत्कृष्टस्थितिसक्रमस्वामिनो ते एव भवन्ति । बद्धनरकायुष्को नरकं जिगमिषुमिथ्यात्प्राप्तमिथ्यादृष्टिर्जिननाम्नि उत्कृष्टस्थितिके वध्यमाने तत्कालीनोत्कृष्टसत्ताका अतिक्रान्तबन्धावतिनाम्न प्रकृतयस्तत्र सक्रामन्ति । सक्रमावलिकायामतीताया मिथ्यादृष्टिर्बध्यमाननामकर्मणि जिननामकर्म सक्रामति, स एव जिननाम्न उत्कृष्टस्थितिसक्रमस्वामी स भवति । आहारकसप्तकस्य प्रमत्ताभिमुखोऽप्रमत्त उत्कृष्टा स्थितिं वध्नाति । तत आकाशकाया परत उत्कृष्टसक्रमस्वामी भवति । स्यावरैकेन्द्रियजात्यातपानामीशानान्ता

उत्कृष्टा स्थिति बद्धा, ततः पुनर्वन्धावलिकायामतीतायामुत्कृष्टस्थितिसक्रमस्वामिनो
 न्ति । ततः परे देवा न स्थावरादीना सक्रामका, एकेन्द्रियप्रायोग्यबन्धाभावात् ।
 मनुजानामेतासा प्रकृतीना बन्धसभवेऽपि न ते उत्कृष्टा स्थितिं व्रधन्ति, तस्मादासा
 मस्वामिनोऽपि ते न भवन्ति । तिर्यग्द्विकौदारिकसप्तकोद्योतसेवार्तसहननाना
 उत्कृष्टा स्थितिं बद्धा, ततो बन्धावलिकायामतिक्रान्ताया सत्या
 भवन्ति । दर्शनत्रिकसत्कर्मा मिथ्यादृष्टि सप्ततिसागरोपमकोटाकोटिप्रमाणा
 स्थितिं बद्धाऽन्तर्मुहूर्तं तत्रैव स्थित्वा ततः सम्यक्त्वं प्रतिपद्यते, ततः सम्यग्दृष्टिः
 तस्मिन्नेव समयेऽन्तर्मुहूर्ताना सप्ततिसागरोपमकोटाकोटिप्रमाणा मिथ्यात्वस्थिति
 मिश्रे च सक्रमयति, ततः सक्रमावलिकायामतिक्रान्तायामुदयावलिक्वात उपरितर्नी
 मपवर्तनाकरणेन स्वस्थाने सक्रमयति । मिश्रस्थितिं च सम्यक्त्वे सक्रमयत्यपवर्तयति
 स्वस्थाने इति दर्शनत्रिकस्य सम्यग्दृष्टिरत्कृष्टस्थितिसक्रमस्वामी । शेषाणा सर्वासामपि
 तीना चतुर्गतिका उत्कृष्टस्थितिसक्रमस्वामिनो भवन्ति । तत्र बन्धोत्कृष्टाना
 यामतीताया, सक्रमोत्कृष्टाना तु बन्धावलिकायामतिक्रान्तायामतिक्रान्ताया
 सक्रामति तदुक्तं—“बधाओ उफ्फो जासिं गतूण आलिग परओ । उफ्फस सामिओ सकमेण
 दुग तासिं ॥ १ ॥” इत्युक्त उत्कृष्टस्थितिसक्रमस्वामी ।

अथ जघन्यस्थितिसक्रमस्वामिन उच्यन्ते—तत्र ज्ञान

यपञ्चकैरूपाणा चतुर्दशप्रकृतीना समयाधिकावलिकाशेषाया स्थितौ वर्तमानः क्षीणकप
 वीतरागच्छद्भस्थां जघन्यास्थितिसक्रमस्वामी भवति, निद्राद्विकस्य स एव समयाधिकाव
 कासख्येयभागाधिकावलिकाद्विकशेषाया स्थितौ वर्तमानो जघन्यस्थितिसक्रमस्वामी भवति
 सम्यक्त्वमोहनीयस्य दर्शनमोहनीयक्षपणाय प्रवर्तितकरणो मनुजो जघन्यतोऽपि वर्षा
 स्योपरि वर्तमान प्रथमसहननी जिनकालिको मिथ्यात्वसम्यग्दृष्टिमिथ्यात्वे क्षपयित्वा
 सर्वापवर्तनयापवर्त्य क्षपितशेषसम्यक्त्वश्चतुर्गतिको भूत्वा चतसृणा गतीनामन्यतमस्या
 गत्वा वेदकसम्यक्त्वस्य समयाधिकावलिकायामस्थितौ वर्तमान उदयावलिक्वात उपरित
 समयमात्रा स्थितिमपवर्तनाकरणेनाधस्तने स्वोदयावलिक्वाप्रथमे समयाधिके त्रिभागे प्रक्षि
 जघन्यस्थितिसक्रमस्वामी भवति । मिथ्यात्वमिश्रबोर्ननुजोऽविरतो देशविरत. प्रमत्तयति
 प्रमत्तयतिर्वा स्वक्षपणकाले सर्वापवर्तनयाऽपवर्त्य पत्योपमासख्येयभागमात्र चरमखण्डं
 प्रकृतौ यदा सक्रमयति तदा जघन्यस्थितिसक्रमस्वामी भवति । सञ्चलनलोभस्य समयाधि
 षलिकाशेषाया स्थितौ वर्तमान. सूक्ष्मसम्पराय उदयावलिक्वात उपरितर्नी समयमात्रा स्थि
 मपवर्तनाकरणेन समयाधिक स्वोदयावलिक्वाप्रथमत्रिभागे यदा प्रक्षिपति तदा स सञ्चल
 लोभस्य जघन्यस्थितिसक्रमस्वामी भवति । अनन्तानुचर्न्धीना चतसृणा गतीनामन्यतम

गतौ वर्तमान सम्यग्दृष्टिश्चरमखण्ड पत्योपमासरयेयभागमात्रं यदा संक्रमयति तदा स जघन्यस्थितिसक्रमस्वामी भवति । सयोगिकेवलिनि या प्रागुक्ताश्चतुर्नवति, प्रकृतयस्तासा सयोगिकेवली अन्तर्मुहूर्त्तस्थितिकरणरूपे चरमापवर्तने वर्तमानो जघन्यस्थितिसक्रमस्वामी भवति । स्त्यानद्धिंत्रिकनामत्रयोदशैरुमध्यमकपायाष्टकस्त्रीवेदेनपुंसकपेदरूपाणा पद्विंशति-प्रकृतीना पत्योपमासख्येयभागमात्रं चरमप्रक्षेप यदा करोति तदाऽनिवृत्तित्रादरो जघन्य-स्थितिसक्रमस्वामी भवति । हास्यादिपट्टस्यानिवृत्तित्रादर क्षपकश्रेण्या वर्तमानोऽपवर्तनाक-रणेन सख्येयवर्षप्रमाणा स्थिति करोति, ततस्तस्या स्वनिर्लेपनावसरे सञ्चलनक्रोधरूपे परप्रकृतौ प्रक्षिप्यमाणाया जघन्यस्थितिसक्रमो यदा भवति तदा जघन्यस्थितिसक्रमस्वामी भवति । पुवेदसञ्चलनक्रोधमानमायाना चरमसमयमद्दालताया वन्धावलि कामतिक्रम्य सक्रमचरमसमये चरमप्रक्षेप प्रक्षिपन्ननिवृत्तित्रादरः क्षपकश्रेण्या वर्तमानो जघन्यस्थिति-सक्रमस्वामी भवति, केवलं येन वेदेनारूढ क्षपकश्रेणीमारोहति तस्य तद्वेदस्यैव जघन्य स्थितिसक्रमो भवति, न वेदान्तरस्य, यत् उदितस्य वेदस्योदयोदीरणापवर्तनादिभिर्वह्नी स्थितिश्चुध्यति, चहूना पुङ्गलाना च परिशाटन भवति । एव हि यद्यपि नपुसकवेदारूढ स्त्रीवेदेनपुसकपेदौ युगपत् क्षपयति, तथापि नपुसकपेदस्यैव जघन्यस्थितिसक्रमो लभ्यते, न स्त्रीवेदस्य, तस्योदयोदीरणयोरभावात् । स्त्रीवेदेनारूढो नपुंसकपेदक्षपणानन्तरमन्तर्मुहूर्त्तेन कालेन स्त्रीवेद क्षपयति, पुवेदारूढस्याप्येतावानेव कालो लभ्यते, तथापि तस्य स्त्रीवेदस्यो दयोदीरणे न भवत इत्येतावता कालेन स्त्रीवेदारूढस्योदयोदीरणाभ्या बही स्थितिश्चुध्य ति, तस्मात् स्त्रीवेदारूढ एव स्त्रीवेदस्य जघन्यस्थितिसक्रमस्वामी भवति । तथा पुवेदारूढो हास्यादिपट्टक्षयानन्तर पुवेदं क्षपयति, अन्यथा तु हास्यादिपट्टसहित क्षपयति । उदितस्य वेदस्योदीरणाया अपि प्रवृत्ते प्रभृता स्थितिश्चुध्यतीति पुवेदस्यापि पुवेदारूढस्यैव जघ न्यस्थितिसक्रमो भवति, न शेषस्य । आयुषा तु स्वस्वभवव्ययच्छेदसमये समयाधिकावलि-काशेषाया स्थितौ वर्तमान समयमात्रामुपरितर्नी स्थितिं स्वस्वोदयावलिकात्रिभागेऽधस्तने समयाधिके प्रक्षिपन् जघन्यसक्रमस्वामी भवतीति, उक्तं जघन्यस्थितिसक्रमस्वामित्वम्, तत्प्रातिपादनेन च प्रतिपादित. स्थितिसक्रम' ॥

उत्कृष्टस्थितिसक्रमस्वामिन.

प्रकृतीनाम्	स्वामिन	विशेष
अधोत्कृष्टानां	४ गतिका	अधावलिपरत
सक्रमोत्कृष्टानां	"	अधसकमाय० २ परत
दशमोत्कृष्टानां	सम्यग्दृष्टयः	

जघ० स्थितिमक्रमम्वामिन

प्राना० ० नाम् विम्र ५ नाम् ददां० ५ नाम् विदा १	१० मे समयाधिकारिकादये	१ समयमात्रा	क्षयचर्चनया
मिध्या० मिश्र०	११ मं जस० भा० सह २ भा०० क्षेपे	१ समयमात्रा	अपवर्तनया
म० शोम०	१२-१-१-० शुगरया' स्वस्वक्षयकाळे	पदवास० भा०	सर्धापवर्चनया
अन० ३	१३० समयाधिकार०क्षेपे क्ष०	१ समयमात्रा	अपवर्तनया
सम्पद०	१४ गनिकाः कृतकरणाः समयाधिकार० क्षेपे	पत्यास० भा०	उद्धृष्टया
समागितपाक १५ नाम्	१५ मा०ते	१ मगयमात्रा	क्षयचर्चनया
क्षीपदस्य	क्षीपदोदयेन श्रेणिगता	अपलिङ्गोनात्सुहृत्	धरमापवर्चनया
पुत्रदस्य	पुत्रोदयेन ,,	पर्योपमामरुदेव भा०	
मपुत्रदस्य	मपुत्रोदयेन ,,	अवाघोन / यथा	
आपूषि ४	स्वस्वमवदा	अन्तर्गु०	
१६ उक्तोपाणी	१६ मराः १२स्वक्षयकाळे	१ समयमात्रा	अवलिङ्गोनाळे क्षयचर्चनया
		पदवास०	उद्धृष्टनया

अध्यानुभागसंक्रमः प्रतिपाद्यते-तत्रानुभागो रस "ताण रमो अनुभागो" चि वचनात् अनुभागोऽनुभावो रम इति पर्याया । अनुभागस्य कापायिका अध्ययसाया हेतवः, तदुक्तं "द्विद् अनुभाग कसावधो एण्ड" इति उच्यते । ते च शुभाशुभमेदेन छिप्रकारा अपि अस रयेयलोकाकाशप्रदेशप्रमाणा भवन्ति । केवलमशुभाध्यवसायेभ्यः शुभा विशेषाधिकाः, तथा हि-यावन्ति मोपानानि आरोहति, तावन्त्येवातरति, तथापि क्षयकस्यारोहणमेव, न प्रत्य-पतरणमतस्तत्सत्कानि विशेषाधिकानि । नन्वनन्तान्यनुभागवन्धाध्यवसायस्थानानि कथं न प्राप्यन्ते, तद्वन्धकजीवानामानन्त्यादिति चेत् ? न, एकैकस्मिन् स्थितिस्थानेऽसख्येयलोका-काशप्रमाणानामनुभागवन्धाध्यवसायस्थानाना प्राप्यमाणत्वात्, स्थितिस्थानानि त्वसख्ये-यान्येव भवन्ति, तद्यथा-जघन्यस्थितेरारभ्योत्कृष्टस्थिति यावत् यावन्तः । समयास्तावन्त्येव स्थितिस्थानानि भवन्ति । तदुक्तं कर्मप्रकृती-“एषेवग्नि वसाओन्यन्मि षोणा असंस्तिया शृी । द्विद्वन्धकानेमु वि अत्रवसाणाण टाणानि ॥ १ ॥” वृत्ति-“एकैकस्मिन् कथायोदये स्थिति-स्थाननिबन्धनभूते नानाजीवापक्षयाऽनुभागवन्धाध्यवसायस्थानानि कृष्णादिलेइयापरिणा मविशेषरूपाण्यसख्येयलोकाकाशप्रदेशप्रमाणानि भवन्ति । तथा हि-जघन्यस्थितेरारभ्यो-त्कृष्टा स्थितिं यावत् यावन्तः, समयास्तावन्ति स्थितिस्थानानि । तथा हि-जघन्यस्थितिरैकं

स्थितिस्थान सेव समयोत्तरा द्वितीयम्, द्विमयोत्तरा तृतीयम्, एव समयवृद्धा तावद्वाच्य
यावदुत्कृष्टा स्थिति । एव चासख्येयानि स्थितिस्थानानि भवन्ति । तेषु च प्रत्येकमेकैक
स्मिन् स्थितिवन्धस्थानेऽध्यवसायस्थानानि तीत्रमन्दादिकपायोदयविशेषरूपाण्यसख्येयलो-
काकाशप्रदेशप्रमाणानि भवन्ति । एकैकस्मिन्श्च कपायोदये सति असख्येयलोकाकाशप्रदेश
प्रमाणाभ्यनुभागवन्धस्थानानि कृष्णादिलेश्यापरिणामविशेषरूपाणि भवन्ति, “सकपायोदया
हि कृष्णादिलेश्यापरिणामविशेषा अनुभागवन्धहेतवः” इति वचनादिति मिलितोऽर्थः । यत्तु ‘स्थि-
तिपाकविशेषस्तस्य भवति लेश्याविशेषेण’ इति वाचकवचन तत्रापि पाकपदमहिम्नाऽनुभाग
एव ग्राह्य इति वृद्धवाद इति । स्थावरप्रायोग्यैकैकस्मिन्ननुभागवन्धाध्यवसायस्थानेऽनन्त
स्थावरजीवानां, व्रसप्रायोग्ये चैकैकस्मिन्ननुभागवन्धाध्यवसायस्थाने जघन्येनैको ह्यौ गोरू-
ष्टत आरलिकासख्येयभागे यावन्त समयास्तावत्प्रमाणानां व्रसजीवानां च प्राप्यमाणत्वेन
न दोषः, तदुक्तं—“थावरजीवाणन्ता इक्षिके तसजिया अससेजा” इति । यद्यपि कर्मवर्गणान्त
पातिन कर्मपरमाणु न पूर्वं तथाविधरसोपेता आमन्, किन्तु प्रायो नीरसा एकस्वरू-
पाश्च, तथापि कापायिकाध्यवसायेन ग्रहणसमय एव जीव प्रति कर्मपरमाणु सर्वजीवेभ्यो
ऽनन्तगुणान् रसाविभागान् ज्ञानावारकत्वादिप्रिचित्रस्वभावता चोत्पादयति, जीवानां पुद्ग-
लानां चाचिन्त्यशक्तिमत्त्वात्, न चैतदनुपपन्नम्, अत्यन्तनीरसानामपि शुष्कतृणादिपर-
माणूनां गवादिभिर्गृहीतानां क्षीरादिरूपतया सप्तधानुरूपतया च परिणामदर्शनात् । ननु
सर्वेषु कर्मपरमाणुषु तुल्यान् रसाविभागान् जनयति, उत विपमान् ? विपमानिति श्रूम,
तथाहि—केषुचित् स्तोकान्, केषुचित् प्रभूतान्, केषुचित्प्रभूतरान्, ताश्च जघन्यतोऽपि
सर्वजीवानन्तगुणान्, न सख्येयानसख्येयान् वेति । तत्रापि सर्वेभ्योऽन्येभ्य परमा-
णुभ्यो ये जघन्यरसान्विता परमाणुरस्तेषां समुदाय प्रथमा वर्गणा, ततोऽप्येकेन रसावि-
भागेनाधिकानां परमाणूनां समुदायो द्वितीया वर्गणा, ह्यभ्यां स्नेहाविभागान्या अधिकानां
परमाणूनां समुदायस्तृतीया । एवमेकैकस्नेहाविभागैरधिकानां परमाणूनां तावत् वर्गणा
वाच्या, यावदभव्यानन्तगुणा सिद्धानामनन्तभागकल्पा । प्रथमवर्गणाया परमाणवो
ऽतिप्रभूता, स्नेहाविभागा अत्यल्पतरा, द्वितीयस्या वर्गणाया प्रथमवर्गणागतपरमाण्वपे-
क्षया परमाणव स्तोका स्नेहाविभागाश्च प्रभूता, द्वितीयवर्गणागतपरमाण्वपेक्षया तृतीयस्या
वर्गणाया परमाणव स्तोका स्नेहाविभागाश्च प्रभूता, तृतीयवर्गणागतपरमाण्वपेक्षया चतुर्थ्या
वर्गणाया परमाणव स्तोका स्नेहाविभागाश्च प्रभूता, एव सर्वत्र वाच्यम् । स्वभावतोऽल्पस्नेहा-
परमाणव प्रभूता, बहुस्नेहा परमाणवोऽल्पाः प्राप्यन्ते । (अत्र स्नेहशब्देन सप्रतिपक्ष स्नि-
ग्धस्पर्शां ग्राह्य, तस्यैव पुद्गलानां परस्परवन्धनिमित्तत्वात्, न च स्नेहप्रत्ययस्पर्द्धके स्नेहस्यैव
ग्रहणात् रूक्षस्पर्शां न ग्राह्य इति वाच्यम्, रूक्षेण रूक्षस्यापि वन्धसभवात्, स्नेहप्रत्यये कथं
रूक्षस्य ग्रहणं न कृतमित्यपि न वाच्यम्, स्नेहशब्देनोभयस्यापि ग्रहणं कृतमेव, अन्यथा
स्नेहप्रत्यये जगद्वर्तिसर्वेषां परमाणूनां स्नेहप्रत्ययमेक स्पर्द्धकं न स्यात्, तत्र रूक्षपरमाणूनामपि

सभवात् । ग्रहणसमयात्पूर्वं बन्धप्रायोग्यस्नेहसत्त्वेऽपि शुभाशुभफलजनकस्नेहाभावात्
वर्गणाग्रन्धप्रायोग्यस्नेहस्याविर्भावेऽपि तादृक् स्नेहतिरोभावाच्च कर्मपरमाणवः प्रायो
एकम्भवा इत्युक्तम्, ग्रहणसमये तु पूर्वतोऽनन्तगुणस्नेहाविर्भावः विकल्प्य
शुभाशुभफलजननयोग्यता च तेषु भवति ।) अत्र केवलिप्रज्ञाच्छेदनकेन
यदा विभाग न प्रयच्छति, तदा योऽशो विश्राम्यति स रसाविभाग उच्यते, ते च
भागा एकैकस्मिन् परमाणी जघन्यतोऽपि सर्वजीवेश्वोऽनन्तगुणा भवन्ति, यत्कृत्वा
तावत्सख्याका एव, किन्तु ते जघन्यपदभावि रसाविभागेभ्योऽनन्तगुणा द्रष्टव्या इति
प्रागुक्तानामभ्येभ्योऽनन्तगुणाना सिद्धानामनन्तभागकल्पाना वर्गणाना समुदाय
स्पर्द्धकम्, तत एकेन रसाविभागेनाधिका. कर्मपरमाणयो न प्राप्यन्ते, नापि द्वाभ्या, ना
त्रिभिः, किन्त्वनन्तानन्तैरेव सर्वाजीवेश्वोऽनन्तगुणै रसाविभागेरधिका परमाणयः
ततस्तेषा समुदायो द्वितीयस्पर्द्धकस्य प्रथमा वर्गणा, तत एकैक
गुणसिद्धानन्तभागरूपा वर्गणा वाच्या, तासा समुदायो द्वितीय स्पर्द्धकम् । एवमनन्तभ्यो
ऽनन्तगुणानि सिद्धेभ्योऽनन्तभागरूपानि स्पर्द्धकानि वाच्यानि । तेषा समुदाय
भागग्रन्धस्थानम् । प्रथममनुभागग्रन्धस्थानान्तिमस्पर्द्धकचरमवर्गणाया द्विती
णायाश्चान्तर सर्वजीवानन्तगुण वाच्यम्, द्वितीयस्थानमनन्तभागाधिकस्पर्द्धकान्वितं प्रथम
स्थानापेक्षया वक्तव्यम्, एव यथोत्तरमनन्तभागवृद्धानि स्थानानि तादृहाच्यानि यावत्तु
लासख्येयभागगताकाशप्रदेशप्रमाणानि भवन्ति । एतेषा समुदाय एक कण्डक भवति, अन
न्तभागाधिकोत्तरस्थानसमुदायरूपत्वेनानन्तभागोत्तर कण्डकम् । नयम
बन्धस्थानगतस्पर्द्धकापेक्षया यदनन्तरमनुभागबन्धस्थानं
भवति । तच्चासख्यभागोत्तराभिधानस्य द्वितीयकण्डकस्य प्रथम स्थानं भवति, तत पुन
रपि प्रथमासख्येयभागवृद्धानुभागस्थानादनन्तरमनुभागस्थान तदनन्तभागाधिकस्पर्द्धकयुत,
तत पुनरप्यनन्तभागवृद्धम्, एवमेवानन्तभागवृद्धानि कण्डकमात्राणि स्थानानि वाच्यानि,
तत पुनरप्यसख्येयभागाधिकस्पर्द्धकैर्वृद्ध द्वितीयमसख्येयभागवृद्ध स्थानं प्राप्यते, तत
पुनरप्यनन्तभागोत्तराणि कण्डकमात्राणि स्थानानि वक्तव्यानि, पुनस्तृतीयमसख्येयभागवृद्धं
स्थानं, पुनरप्यनन्तभागोत्तराणि कण्डकमात्राणि स्थानानि, तत पुनरप्यसख्येयभागवृद्धं
स्थानम् । एवमनन्तभागवृद्धकण्डकव्यवहितान्यसख्येयभागाधिकानि स्थानानि तादृहा-
च्यानि यावत्कण्डकमात्राणि भवन्ति । यद्यप्यसख्येयभागस्थानान्तरितान्यनन्तभागवृद्धानि
कण्डकानि भवन्ति, तथापि तानि प्रथमकण्डकगतचरमानुभागग्रन्धस्थानापेक्षया सर्वाण्य-
प्यसख्येयभागवृद्धानि, तत प्राक्तनानन्तभागवृद्धस्थानेभ्यस्तु सुतरामसख्येयभागवृद्धानि
सर्वाण्यपि प्राप्यन्ते । असख्येयभागवृद्धचरमस्थानात् पुनरप्यनन्तभागवृद्धानि कण्डकमा-
त्राणि स्थानानि वाच्यानि । ततोऽसरण्येयभागवृद्धस्थाने प्रथमं सख्येयभागाधिकं स्थानं
वाच्यम्, ततः पुनरप्यनन्तभागोत्तराणि कण्डकमात्राणि स्थानानि, पुनरसख्येयभागवृद्धं

स्थान, पुनरनन्तभागोत्तराणि कण्डकमात्राणि स्थानानि, पुनरसख्येयभागवृद्ध स्थान । एय मसख्येयभागवृद्धानि कण्डकमात्राणि स्थानान्यभिधाय पुनरनन्तभागोत्तर कण्डक, ततोऽ सरयेयभागवृद्धस्थाने द्वितीय सख्येयभागवृद्ध स्थान वक्तव्यम् । एवं सरयेयभागवृद्धानि स्थानान्यपि कण्डकमात्राणि वाच्याति । तत पुनरप्यनन्तभागोत्तराणि कण्डकमात्राणि स्थानानि, पुनरसख्येयभागवृद्ध स्थान, पुनरनन्तभागवृद्ध कण्डक, पुनरसरयेयभागवृद्ध स्थानम्, एवमसरयेयभागवृद्धानि कण्डकमात्राण्यभिधायानन्तभागवृद्ध च कण्डकमुक्त्वा सरयेयभागवृद्धिस्थाने प्रथम सख्येयगुणवृद्ध स्थानं वाच्यम्, प्रथमात् सख्येयगुणोत्तरादनु भागान्धस्थानादधो यावन्ति मूलत आरभ्य प्रागतिकान्तानि स्थानानि तावन्त्यतिक्रम्य द्वितीय सख्येयगुणाधिक वक्तव्यम्, एव सरयेयगुणाधिकानि स्थानानि तावद्वाच्याति यावत् कण्डकस्थानतुरत्यानि स्थानानि भवन्ति । तत पुनरपि पूर्वपरिपाट्या सरयेयगुणा धिकस्थानप्रसङ्गेऽसख्येयगुणाधिक स्थान वाच्यम् । पुनरपि मूलत आरभ्य यावन्त्यतिक्रान्तानि तावन्ति भूयोऽप्यतिक्रम्य द्वितीयमसख्येयगुणाधिक स्थान वाच्यम् । एवमसरये यगुणाधिकानि स्थानानि कण्डकप्रमाणानि भवन्ति । तत पुनरप्यसख्येयगुणाधिक स्थानप्रसङ्गेऽनन्तगुणाधिक स्थान वाच्यम्, ततो भूयोऽपि मूलत आरभ्य यावन्ति स्थानानि प्रागतीतानि तावन्त्यभिधाय द्वितीयमनन्तगुणाधिक स्थान वाच्यम् । एवमनन्त गुणाधिकानि स्थानान्यपि कण्डकस्थानानुन्यानि वाच्यानि । ततः पुनरपि पूर्वपरिपाट्या वृद्धिपञ्चकमभिधातव्यम् । ततो भूयोऽप्यनन्तगुणाधिक स्थान न वाच्यम्, पदस्थान कस्य परिसमाप्तत्वात् । तत पुनरप्यानन्तभागवृद्ध यत्स्थान लभ्यते तत् द्वितीयस्य पदस्थानकस्य प्रथमम् । एव पूर्वपरिपाट्या द्वितीय पदस्थान समुत्पद्यते, एव पदस्थानान्यपि सर्वाण्यसख्येयलोकाकाशप्रदेशप्रमाणानि भवन्ति, तदुक्त—“दृष्टान्तमसत्त्वा लोका” इति । विशेषसख्यानिर्धारणार्थं तु कर्मप्रकृतिगता सद्युत्तिका गाथा लिख्यते—“सुदृग गणिवेक्षणया अगणिकाया य तेषि कायद्विद्” । कसतो अमग्यगुणियाण्यद्वावसाणानि अणुभागे ॥ १ ॥” व्याख्या—“सुक्ष्माणो सूत्राप्रिकाये प्रवेशाम्—उत्पादो देवा ते तथा सुक्ष्माणो प्रथि गन्ति इति यावत्, तथाप्रिकाया—अप्रिकायत्वेनावस्थिता, तथा तेषाम्—अप्रिकायाना कायस्थि ति,—कायस्थितिकार, एते प्रमश—अज्ञेणासख्येयगुणिता, तथाऽणुभागे—अणुभागविवेये, अप्यव सायानि—उपचारादध्यवसायनिर्भूत्या अणुभागान्धस्थाना यसंख्येयगुणानि । अयमिह विशदार्थ—ये एकस्मिन् समये सुक्ष्माप्रिकायेषु प्रविशन्ति ते सौत्रा, ते चासख्येयलोकाकाशप्रदेशप्रमाणा, तन्भ्योऽपि वेऽप्रिकायत्वेनावस्थिते ते तेऽसख्येयगुणा, तेभ्योऽप्यप्रिकायिवाना कायस्थितिकालोऽ सरयेयगुण, तेभ्योऽप्यसरयेयगुणा अणुभागान्धस्थानानिती” । ननु कियन्मात्रेणानन्तासख्येय सरयेयतमेन भागेन कियन्मात्रेण चानन्तासख्येयसरयेयगुणेन वृद्धिः कर्तव्या इति चेत् ? शृणु—सर्जीवासख्येयलोकाकाशप्रदेशोत्कृष्टसरयेयकं, तथा हि—प्रथमस्थानुभागान्धस्थानस्य सर्वजीवसख्याप्रमाणेन राशिनो भागे हृते सति यद्भव्यते सोऽत्रानन्तभागो

ब्राह्म', तेनाधिकं द्वितीयमनुभागबन्धस्थानम्, तस्यापि सर्वजीवप्रमाणेन राशिना भागे
यह्न्यते तेनाधिकं तृतीयमनुभागबन्धस्थानम्, एव यद्यदनुभागबन्धस्थानं यतो यतो
न्तभागवृद्धमुपलभ्यते तत्तत्तस्य तस्य सर्वजीवप्रमाणराशिना भागलभ्येनापरतत्तमेना
धिकं द्रष्टव्यम् । तथाऽसख्येयभागाधिकं नाम पाश्चात्तानुभागबन्धस्थानस्थानस्थाने
काकाशप्रदेशप्रमाणेन राशिना भागे ह्ये यह्न्यते सोऽसख्येयतमो भागः ।
तथा सरयेयभागवृद्ध नाम पाश्चात्तानुभागबन्धस्थानस्थानस्थानस्थाने सरयेयेन भागे ह्ये
यह्न्यते स सरयेयतमो भागस्तेनाधिकम् । तथा सख्येयगुणवृद्ध नाम पाश्चात्तानुभा
गबन्धस्थाने उत्कृष्टसख्येयकप्रमाणेन राशिना गुणिते यावह्न्यते तावत्प्रमाणम् । तथा
गुणवृद्ध नाम पाश्चात्तानुभागबन्धस्थानेऽसख्येयलोकाकाशप्रदेशप्रमाणेन राशिना
गुणिते यावान् राशिर्भवति तावत्प्रमाणम् । तथाऽनन्तगुणवृद्ध नाम पाश्चात्तानुभा
गबन्धस्थाने सख्येयप्रमाणेन राशिना गुणिते सति यावान् राशिर्भवति तावत्प्रमाणम् । ननु न
दनुभागबन्धस्थानाद्यद्वितीयमनुभागबन्धस्थानमनन्तभागवृद्धं तत् किं स्पर्शकापेक्षया, यद्य
पुनरापेक्षया, इत रसादिभागापेक्षया? अत्र त्रयोऽपि विकल्पा न युक्तिवन्ता, तथा हि
तावत् प्रथमपक्षो यत् प्रथमानुभागबन्धस्थानेऽभव्येभ्योऽनन्तगुणत्वेन सिद्धानामनन्त
गत्वेन स्पर्शकानां प्राप्यमाणत्वेन सर्वजीवराशिना भागे ह्ये सति एकमपि न प्राप्यते नापि
द्वितीयं, यतो यथा यथाऽनुभागवृद्धिर्भवति तथा पुनरापेक्षया स्तोकाः स्तोत्रतरा उच्यन्ते
प्रथमादिस्थानात् द्वितीयादिस्थाने परमाणूनां हानिरेव स्यात् नानन्तभागाधिक्यम्, नापि
तृतीयं, यत् प्रथमाद्यनुभागबन्धस्थानगतरसादिभागापेक्षया द्वितीयाद्यनुभागबन्धस्थान
गतरसादिभागा सख्येयादिगुणत्रया प्राप्यन्ते, तथा हि-प्रथमानुभागबन्धस्थानगतप्रथम
स्पर्शकस्य प्रथमवर्गणावामनन्ता अपि रसादिभागा अतत्कल्पनया चतुः, द्वितीयस्यामर्श
तृतीयस्यां नव, चतुर्थ्यां दश, इदमेकं स्पर्शकम्, इत ऊर्ध्वमेकोत्तगदिरसादिभागानां
वृद्धिर्न प्राप्यते, किन्तु सर्वजीवानन्तगुणरसादिभागं, ततो द्वितीयस्पर्शकप्रथमवर्गणायां
सप्तदश, द्वितीयस्यामर्शदश, तृतीयस्यामेकोनविंशति, चतुर्थ्यां त्रिंशतिः, इत द्वितीयं
स्पर्शकं, तत पुनरपि सर्वजीवानन्तगुणमन्तरम्, ततः तृतीयस्पर्शकप्रथमवर्गणायां सप्तविं
शतिः, द्वितीयस्यामर्शदश, तृतीयस्यामेकोनविंशति, चतुर्थ्यां त्रिंशत्, इत तृतीयं स्पर्श
कम्, तत पुनरपि तावत्प्रमाणान्तरम्, ततः चतुर्थस्पर्शकस्य प्रथमवर्गणायां सप्तविंशत्,
द्वितीयस्यामर्शदश, तृतीयस्यामेकोनचत्वारिंशत्, चतुर्थ्यां चत्वारिंशत्, इत चतुर्थं स्पर्
शकम्, इदमस्तत्कल्पनया प्रथममनुभागबन्धस्थानम्, अत्र च रसादिभागा सर्वसख्येया पद
गतास्यविकानि प्रीणि शतानि, ततः पुनरपि तावत्प्रमाणमन्तरम्, ततः पुनर्द्वितीयानुभा
गप्रथमस्पर्शकप्रथमवर्गणायां सप्तचत्वारिंशत्, द्वितीयस्यामर्शचत्वारिंशत्, तृतीयस्यामेकोन
पञ्चाशत्, चतुर्थ्यां पञ्चाशत्, इदमेकं स्पर्शकम्, तत पुनरपि तावत्प्रमाणमन्तरम्, ततः
द्वितीयानुभागद्वितीयस्पर्शकस्य प्रथमवर्गणायां सप्तपञ्चाशत्, द्वितीयस्यामर्शपञ्चाशत्,

यस्यामेकोनपष्टि, चतुर्थ्यां पष्टि, इदं द्वितीय स्पर्द्धकम्, पुनरपि तावत्प्रमाणमन्तरम्,
 द्वितीयानुभागस्य तृतीयस्पर्द्धकप्रथमवर्गणाया सप्तपष्टि, द्वितीयस्यामष्टपष्टि, तृतीय-
 मेकोनसप्तति, चतुर्थ्यां सप्तति, इदं तृतीय स्पर्द्धकम् । तत पुनरपि तावत्प्रमाणमन्तरम्,
 शतुर्थस्पर्द्धकप्रथमवर्गणाया सप्तसप्तति, द्वितीयस्यामष्टसप्तति, तृतीयस्यामेकोनाशीति,
 चतुर्थ्यामशीति, इदं चतुर्थ स्पर्द्धकमिति द्वितीयानुभागबन्धस्थानम्, अत्रासत्कल्पनया
 विभागा सर्गसख्यया षोडशोत्तरसहस्रम्, तदेव प्रथमस्थानगतरसाविभागापेक्षया
 तृतीये स्थाने रसाविभागा सख्येयगुणतया लभ्यन्ते, उत्तरोत्तरस्थाने तु प्रभूतप्रभूततमा
 न न कापि रसाविभागापेक्षया पूर्वपूर्वस्थानापेक्षयोत्तरोत्तरस्थानेऽनन्तभागाधिक्य
 मिति चेत् ? अत्रोच्यते—इय पदस्थानप्ररूपणा बहु सभवाभिप्रायेण सभवति, तेन यद्यपि
 मानन्तगुणानुभागवृद्धात् स्थानात् अर्वाकनेषु स्थानेषु सर्वजीवप्रमाणेन राशिना भाग
 न सभवति, तथाप्युपरितनेषु स्थानेषु अन्येऽपि द्वितीयादिपदस्थानेषु सर्वेऽपि च
 मश्रेण्यादिगतेषु स्थानेषु सभवतीति न विरोध । यद्यपि च पूर्वपूर्वस्थानापेक्षयोत्तरोत्तर
 नेषु परमाणव किञ्चिद्धीनहीनतरा प्राप्यन्ते तथापि तेषु स्तोकस्तोकतरै परमाणुभिर्व
 णाना निष्पत्तेरुचस्वरूप स्पर्द्धकमाहुत्य न विरुध्यते । अपि च प्रथमानन्तगुणानुभाग-
 स्थानात् पूर्वपूर्वस्थानेभ्य उत्तरोत्तरस्थानानामनन्तभागाधिक्यमतिस्तोकतरमिति ।
 अथ च रस शुभप्रकृतीना क्षीरखण्डादिरसोपमोऽशुभप्रकृतीना निम्बघोषातक्यादिरसो-
 । तत्र स्वाभाविक एकस्थानक, द्वयो कर्पयोरावचित्तयोर्य एक कर्पोऽवतिष्ठते तदु-
 द्विस्थानक । त्रयाणा कर्पाणामावतिताना य एक कर्पोऽवशिष्यते तदुपमस्त्रिस्था-
 । चतुर्णा कर्पाणामावतने कृते सत्युद्धरितैककर्पोपमश्चतु स्थानक । अत्रैकस्थानादिरसा
 उत्तरोत्तरमन्तगुणा द्रष्टव्या । बन्धमाश्रित्य मतिश्च्युतावधिमन पर्यायज्ञानावरणचक्षुरचक्षु-
 धेदर्शनावरणानि पुवेदक्षतरा सञ्चलना पञ्चविधान्तरायमिति सप्तदशप्रकृतिव्यति
 न शुभा अशुभा वा द्विस्थानकरसा त्रिस्थानकरसाश्चतु स्थानकरसाश्च प्राप्यन्ते, न तु
 रचनाप्येकस्थानकरसा । उक्तसप्तदशाना तु प्रकृतीना बन्धमाश्रित्यैकस्थानकोऽपि
 ऽनिवृत्तिसख्येयभागेषु गतेषु सत्सु परत प्राप्यते, अशुभानामत्यन्तविशुद्धाध्यवसाय-
 नैकस्थानकस्य रसस्य बन्धात्, पूर्वं तु नैकस्थानकरसबन्ध किन्तु द्विस्थानकादिरस
 मिति । ननु हास्यादीना स्वबन्धचरमद्विचरमादिसमयेषु वर्तमानस्यैकस्थानिकरसबन्ध
 न सभवतीति चेत् ? न, एकस्थानिकरसबन्धप्रायोग्यपरमप्रकर्षप्राप्तविशुद्धेरभावात्, यदा
 तदा बन्धमेव ता नायान्तीति कुत एकस्थानिकरसबन्धस्य सभवं ? ननु यथा मतिज्ञा-
 रणादीनामनिवृत्तिवादराद्धाया सख्येयेषु भागेषु गतेषु परतोऽतिविशुद्धत्वेनैकस्थानि-
 मप्य, तत्रा क्षपकश्रेण्या सूक्ष्मसंपरायस्य चरमद्विचरमादिसमयेषु वर्तमानस्य सभवत्
 वस्य केवलद्विवावरणस्य कथमेकस्थानिकरसबन्धो न भवति, तदानीमतिविशुद्धतया-

दिति चेत्? न, सर्वघातित्वेन केवलद्विक्वावरणस्य जघन्यपदेऽपि सन्न्य
सभवात् । ननु यथाऽशुभसप्तदशप्रकृतीनां परमविशुद्धां सत्यामेकस्थानिकरसबन्धः
तद्वदतिसङ्क्षिप्ते मिथ्यादृष्टौ शुभप्रकृतीनामेकस्थानिकरसबन्धः कथं न भवतीति चेत्
मनाग्निशुद्धमाने सत्येव तद्वन्धसभवेनातिसङ्क्षिप्ते मिथ्यादृष्टौ तद्वन्धासभवात्,
च परमसङ्क्षिप्ते मिथ्यादृष्टौ शुभप्रकृतीनामेकस्थानिकरसबन्धस्य सभावनाया एव
वकाशः । नन्वतिसङ्क्षिप्ते मिथ्यादृष्टौ नरकप्रायोग्यवैक्रियतैजसादिप्रकृतीनां
कथमेकस्थानिकरसबन्धो न सभवतीति चेत्? सत्यं, पर तासामपि तत्प्राप्त्या
जघन्यतोऽपि द्विस्थानिकरसबन्धस्यैव सभवात् । ननु धैर्यध्वयसायैः शुभप्रकृती
स्थितिर्भवति तैरेवाध्ययसायैः शुभप्रकृतीनामेकस्थानिकरसबन्धः कथं न सभवतीति
शृणु-इह हि प्रथमस्थितेरारभ्य समयवृद्ध्या असख्येया स्थितिविशेषा भवन्ति,
च स्थितौ अनन्तरस्पर्द्धकात्मका असख्येया रसस्पर्द्धकसघातविशेषा भवन्ति । तत
स्थितौ बध्यमानाया प्रतिस्थितिविशेषमसख्येया ये रसस्पर्द्धकसङ्घातविशेषास्ते सर्वे
निकरसबन्धस्यैव घटन्ते, नैकस्थानिकस्येति न शुभप्रकृतीनामेकस्थानिकरसबन्धः,
“उकोसद्विर्द्भे अज्ञवसाणेहि एगद्वाणिभो होही । सुमिटाण तं न ज द्विइअसत्तगुणिया उ
भागा ॥ १ ॥” इति । अत्रानुभागबन्धस्यानुभागसङ्क्रमे सौपयोगित्वेन
अनुभागसङ्क्रमे सप्तानुयोगद्वाराणि, तद्यथा-भेदः, विशेषलक्षण, स्पर्द्धकप्ररूपणा,
भागसङ्क्रमपरिमाणम्, जघन्यानुभागसङ्क्रमपरिमाणम्, साद्यादिप्ररूपणा, स्वासित्वं
तत्र भेद द्विप्रकारः, तद्यथा-मूलप्रकृत्यनुभागसङ्क्रमः, उत्तरप्रकृत्यनुभागसङ्क्रमश्च ।
त्यनुभागसङ्क्रमोऽष्टधा, तद्यथा-ज्ञानावरणीयस्य, दर्शनावरणीयस्य, वेदनीयस्य,
मोहनीयस्य, नामकर्मणः, गोत्रस्य, अन्तरायस्य चेति ।
तथा, तद्यथा-मतिज्ञानावरणीयस्य, श्रुतज्ञानावरणीयस्य, यावद्दीर्यान्तरायस्येति, कृतं
निरूपणम् । विशेषलक्षणमुच्यते-स्थितिसङ्क्रमवत् रससङ्क्रमोऽपि त्रिविधः,
ङ्क्रमः, अपवर्तनासङ्क्रमः, प्रकृत्यन्तरनयनलक्षणसङ्क्रमश्चेति । तत्र स्तोत्रस्य रसस्य प्रवृत्तिः
द्वर्तना, प्रभृतस्य रसस्याल्पीकरणमपवर्तना, विवक्षितायाः प्रकृते समाकृत्य प्रकृत्यन्तरे
निवेशनं प्रकृत्यन्तरनयनलक्षणसङ्क्रमः, अत्र केवलस्य रसस्यान्यत्र नेतुमशक्यत्वेन
परमाणूनामवसेयमिति निरूपितं विशेषलक्षणम् । अयं स्पर्द्धकप्ररूपणा प्ररूप्यते-तत्र
नि त्रिविधानि, तद्यथा-सर्वघातीनि, देशघातीनि, अघातीनि चेति । तत्र स्वविषय
नादिगुणं सर्वं घातयन्तीत्येवंशीलानि यानि रसस्पर्द्धकानि तानि सर्वघातीनि
गुणस्य देशं मतिज्ञानादिलक्षणं घातयन्तीत्येवंशीलानि यानि रसस्पर्द्धकानि तानि देशघा
तीनि । यानि रसस्पर्द्धकानि न किमपि घातयन्ति तान्यघातीनि, केवलं सर्वघातिरसस्पर्द्धक
सम्बन्धात् तान्यपि सर्वघातीनि भवन्ति, यथेह लोकेऽपि स्वयमचौराणामपि
चौरता । सर्वघातिरसस्पर्द्धकसम्पर्कात् प्रकृतयोऽपि सर्वघातिन्य उच्यन्ते, ताश्च केवलज्ञाना-

घरण, केवलदर्शनावरणम्, आद्यद्वादशरूपायाः सिध्यात्, निद्रापञ्चेति विशति । एता हि प्रकृतयो यथायोग स्वघात्य गुण ज्ञान, दर्शन, चारित्र, सम्यक्त्व, दर्शनलब्धि वा सर्वात्मना घातयन्तीति । यद्यपि केवलज्ञानावरणीय कर्म ज्ञानलक्षण गुण सर्वात्मना हन्तुं प्रवर्तते तथापि न तत्तेन समूल हन्तुं शक्यते तथास्वाभाव्यात्, यथा महीयसापि घनपटलेन रत्रिचन्द्रकिरणावरणप्रवृत्तेनापि न तत्प्रभा समूल हन्तुं शक्यते, अन्यथानुभूयमानदिन रजनीविभागाभावापत्ते, एव केवलदर्शनावरणीयस्यापि वाच्यम् । यद्यपि निद्रापञ्च कमप्राप्तलब्धे प्रतिबन्धकत्वेन न प्रवर्तते, तथापि प्राप्तलब्धे समूलनाशकत्वेन प्रवर्तनात् सर्वघातित्वम्, तदुक्तं गन्धहस्तिपादैः—“निद्रादयः समधिगताया एव दर्शनलभेरपघाते घर्तने दर्शनावरणचतुष्टयं तद्रमोच्छेदित्वात्समूलघातं हन्ति दर्शनलभिम” । एवमेव न्याया चार्था अपि—“निद्रादयश्च पञ्च प्रकृतयो यद्यपि केवलदर्शनावरणावृत्तकेवलदर्शनगतप्रभामात्र दर्शनैकदेशमुपपन्नति, तथापि ताश्चतुर्दर्शनावरणादिकर्मक्षयोपशमसमुत्था दर्शनलभिं समूलनाश कयन्तीति सर्वघातिन्य” इति । एव मोहनीयेऽपि सर्वघातिर्यं परिभाजनीयम् । देशघातिरसस्पृहकसम्पर्केण ज्ञानादिगुणैकदेशविघातित्वात् प्रकृतयोऽपि देशघातिन्य उच्यन्ते, ताश्चेमा—केवलज्ञानावरणार्जज्ञानावरणचतुष्ककेवलदर्शनावरणवर्जदर्शनावरणत्रिके नवनोकपायसञ्चलनचतुष्कान्तरायपञ्चकमिति पञ्चविंशति । केवलज्ञानावरणीयेनावृत्तेऽपि सर्वात्मना केवलज्ञाने य. कोऽपि तद्वतमन्दविशिष्टतरप्रकाशरूपो ज्ञानैकदेशो मति ज्ञानादिमञ्जित यथायोग मतिश्रुतावधिमन पर्यायज्ञानावरणानि भ्रन्ति तानि देशघातीनि । एव केवलदर्शनावरणावृत्तेऽपि सर्वात्मना केवलदर्शने या तद्वता मन्दमन्दत मविशिष्टादिरूपा प्रभा चक्षुर्दर्शनादिसञ्जा ता यथायोग चक्षुरचक्षुरवधिदर्शनावरणान्यावृत्ति, ततस्तान्यपि दर्शनैकदेशघातित्वाद्देशघातीनि । नवनोकपाया सञ्चलनचतुष्क माद्यद्वादशकपायकमक्षयोपशमसमुत्था चारित्रलब्धि देशतो भ्रन्ति, तेषामतीचारमात्रसम्पादनापरत्वात्, तदुक्तं—“सद्येति य अङ्गारा सजलणाण तु उदयओ हुन्ति । मूलच्छेज पुण होइ पारसह कसायाण ॥ १ ॥” तथा—“घाङ्गलओवसमेण सम्भचरिताइ जाइ जीवस्त । ताण हणति देस सजलणा नोकसाया य ॥ १ ॥” ततस्तेऽपि देशघातिनः । नन्वत्र गाथाया चा रित्तैकदेशघातित्वेन सञ्चलननोकपायाणा देशघातित्वमुक्तं, तर्हि अप्रत्याख्यानानामपि चारित्तैकदेशरूपदशधिरतिप्रतिबन्धकत्वेन कथं न देशघातित्वमिति श्वेत^१ उच्यते, सर्वघातिभिन्नत्वे सति यत् घातित्वं तदेव देशघातित्वमिति लक्षणस्य वाच्यत्वेन न दोष । यद्वा चारित्रापेक्षया देशघातित्वं चारित्रगतापकर्पजनकत्वमेव, तच्च नाप्रत्याख्यानानामित्य दोष । यद्वा यदुदये देशतोऽपि स्वायार्थगुणो नाविर्भवति किन्त्वनुदये एवाविर्भवति सा सर्वघातिनी इत्यपि सभचलक्षणेनाप्रत्याख्यानकपाया मप्रघातिनः । तथा ग्रहणधारणादियोग्य पठस्तु जीमो न ददाति, न लभते, न भुङ्क्ते, नोपभुङ्क्ते, न करोति वा तद्दानान्तरायादिविषयस्यैव सब्रह्मणामनन्ततमो भागस्तत्सत्कारूपसर्वव्यर्थकदेशविषयदानादिविघातकारित्वा

देशघातिदानान्तरायादीनीति । नामगोत्रवेदनीयानुष्कर्मणां प्रकृतयस्तु किमपि भ्रन्तीति ता अघातिन्यो द्रष्टव्या । सर्वघातिनीनां हि घृतवदतिस्त्रिग्वो द्राक्षावत्तनुप्रवेशोपचितः स्फटिकाभ्रवच्चातीव निर्मलः घातित्वेन सर्वघाती भवति । देशघातिनीना तु रस चिद्रशतसकुलः, फश्चित्कम्बलान्मध्यमविवरशतसकुलः, कोऽपि वरसघृत्त, अल्पस्रोहो निमलश्च स्वविपर्येकदेशघातित्रादेशघाती भवति । चोभयविलक्षणत्वादघाती रसः, केवलमघातिनीनामपि प्रकृतीना सविपाकोपदर्शकत्व भवति, स्वयमचौराणामपि चौरसम्पर्कत इव चौरत्वमिति ।

अथ रसकारणतः स्थानसज्ञापि वेदितव्या । चतुःस्थानसज्ञा, शेषाणा तु द्वित्रिचतु स्थानसज्ञा, सा प्रागभिहितैव । सम्यक्त्वमिश्रयोः नसज्ञा घातिसज्ञा च प्राग् न प्रतिपादिता । तयोः सङ्गममधिकृत्य विशेषोपदर्शनं च इह दर्शनमोहनीयसत्कर्माश्रित्य रसस्पर्शकानि द्विविधानि भवन्ति, तद्यथा-देशघातीनि घातीनि च । तत्र यानि देशघातीनि रसस्पर्शकानि तानि सम्यक्त्वमोहनीयस्यैव भवन्ति, मिश्रमिथ्यात्वयोः, तयोः सर्वघातित्वात्, तानि तानि च भवन्ति । यत्र देशघातिरसस्पर्शकानि परिनिष्ठितानि ततस्तदुपरितनानि सर्वघातीनि, तानि मिश्रमिथ्यात्वयोर्भवन्ति । ततो यत्र मिश्रस्य रसस्पर्शकानि परिनिष्ठितानि ततस्तदुपरितनानि द्विस्थानिकरसोपेतानि, तानि, चतुःस्थानिकरसोपेतानि च सर्वाण्यपि रसस्पर्शकानि मिथ्यात्वस्यैव भवन्ति ।

दर्शनमोहनीयस्य स्पर्शकानुक्रमस्य स्थापना ।

सम्यक्त्वस्यानुभागस्पर्शकं	मिश्रस्यानुभागस्पर्शकानि	मिथ्यात्वस्यानुभागस्पर्शकानि
○○○○○	○○○○○○○○○○○○	○○○○○
१ स्थानकरसः	२ स्थानकरस	३ स्थानकरस

सङ्गममाश्रित्य मिश्रस्य द्विस्थानिकरसस्पर्शकान्येन सङ्गमन्ति, शेषाणामभभात् सम्यक्त्वस्यैकस्थानिकरसोपेतानि द्विस्थानिकरसोपेतानि च सक्रामन्ति, एतेषामेव सङ्गाघात् आतपतिर्यङ्मनुजायुषा तु "दुतिचञ्चणाण्ड सेसाड" इति वचनप्रामाण्यात् द्विनिचतु स्था निकरसस्पर्शकाना सङ्गावेऽपि तथास्वाभाव्यात् द्विस्थानिकरसस्पर्शकान्येव सक्रमयन्ति । त्रिस्थानिकचतुःस्थानिकरसस्पर्शकाना त्रिविधोऽपि सक्रमो न भवति । एतासा सर्वघाति-प्रकृत्यन्तररससम्पर्कात् रसः सर्वघाती, न त्रघाती देशघाती वा । मत्यादिज्ञानावरणचतुष्कचक्षुरादिदर्शनावरणत्रिकैपुवेदसञ्चलनचतुष्कान्तरायपञ्चकमिति सप्तदशप्रकृतीनां बन्धमाश्रित्यैकस्थानिकरसस्पर्शकानि, द्विस्थानिकरसस्पर्शकानि, त्रिस्थानिकरसस्पर्शकानि चतुःस्थानिकरसस्पर्शकानि च भवन्ति । पुंवेदसञ्चलनचतुष्कजर्जाना द्वादशप्रकृतीना सङ्गावमाश्रित्यैकस्थानिकरसो न भवति, पुंवेदसञ्चलनचतुष्करूपाणा त्वैकस्थानिकरसोऽपि

भवति, सङ्गममाश्रित्य द्वादशानामेकस्थानकरसस्य सङ्गमो न भवति, पञ्चाना तु एकस्या
निकरसोऽपि सङ्गमति । श्रेयाणा सर्वासा प्रकृतीना तु द्विस्थानिकरसस्पर्शकानि त्रिस्थानि-
करसस्पर्शकानि चतु स्थानिकरसस्पर्शकानि च सद्भावमाश्रित्य भवन्ति, सङ्गममाश्रित्य च
सकामन्ति, नैकस्थानिकानि, तदुक्तं कर्मप्रकृतिचूर्णौ “अणु च सव्वक्ममाण सतकम् पडुव
दुट्टाणियतिट्टाणियचउट्टाणियाणि फडुगाणि, सम्मामिच्छत्तस्स दुट्टाणिगा चेव फडुगा, सम्मत्तस्स एग-
ट्टाणिय दुट्टाणियाणि, पुरिमवेदसजलणाण एगट्टाणादि चउव्विय्ह फडुगा फडुगपरुवणा कया” इति ।
यत्तु मतिश्रुताग्रधिज्ञानावरणचक्षुरचक्षुरवधिदर्शनावरणस्त्रीवेदनपुसकवेदान्तरायपञ्चकरु-
पाणा त्रयोदशप्रकृतीना स्थानमधिकृत्य द्विस्थानमनुभागसत्कर्मोक्तं तत्सक्रमकाले सक्रमवि-
पयकसत्तामाश्रित्यावसेयम्, अन्यथाऽनुभागसत्कर्माधिकारे एकस्थानिकस्यानुभागसत्कर्मण
सक्तत्वेन विरोधापत्ते तदुक्तं—“सक्रमसवमणुमागे णवरि जह्न तु देसघाईण । उन्नोत्सायवजाण
एगट्टाणमि देसहर ॥ १ ॥ मणनाणे दुट्टाण देसहर” व्याख्या—“अनुभागसक्रमेण तुल्यमनुभागसररमं
वाच्यम्, यथानुभागसक्रमे स्थानप्रत्ययविपाकशुभाशुभत्वसाधनादित्वस्वामित्वाभ्याम् तथैवाप्यनुभा-
गसत्कर्मणि वाच्यानीति भाव, नवरमय विशेष—यदुत देशघातिनीना हास्यादिपट्टकवर्जिताना मति
श्रुताग्रधिज्ञानावरणचक्षुरचक्षुरवधिदर्शनावरणसजलनचतुष्टयवेदत्रयान्तरायपञ्चकरुपाणामष्टादशप्रकृतीना
जघन्यानुभागसत्कर्म स्थानमधिकृत्यैकस्थानीयम्, घातिसङ्घामधिकृत्य देशहर देशघाति, मन पर्यायज्ञाना
घरणे तु जघन्यानुभागसत्कर्मस्थानचिन्ताया द्विस्थानम्, घातिसङ्घाविचारे च देशघाति श्लेषम्” इति ।
ननु त्रयोदशप्रकृतीना जघन्यसक्रमकाले सर्वाघातित्वं द्विस्थानिकत्वं चोक्तं, “एगट्टाणमि
देसहर” इत्यनेन तु जघन्यसत्कर्मणि प्रागुक्ताना त्रयोदशप्रकृतीना देशघातित्वमेकस्थानिकत्वं
चेति कथं न विरोध इति चेत् ? भिन्नकालत्वेन न दोष, भिन्नकालत्वं च क्षीणकपायस्य
समयाधिकावलिकाशेषाया स्थितौ वर्तमानस्य वेदद्विकर्जकादशप्रकृतीना सक्रमो भवति,
जघन्यानुभागसत्कर्म तु स्वान्तिमसमये, वेदद्विकस्य च जघन्यस्थितिसक्रमे जघन्यानुभाग
सक्रम, अनुभागसत्कर्म तु स्वक्षपणान्तिमसमये इति । ननु मतिज्ञानावरणश्रुतज्ञानावरण-
चक्षुरचक्षुर्दर्शनावरणानामुत्कृष्टाया श्रुतलब्धौ वर्तमानस्य श्रुतकेवलिनः जघन्यानुभाग
सत्कर्म प्राप्यते, अग्रधिद्विकावरणस्य च परमाणवे जघन्यानुभागसत्कर्म प्राप्यते, तयो
कथं नैकस्थानिकरससक्रमस्य सभव ? न च वाच्यं तयो एतासा प्रकृतीना जघन्यानुभाग
सक्रमो न भवतीति, एतासामजघन्यसक्रमस्य सादित्यप्राप्तेः, किञ्च जघन्यतोऽपि एकस्या
निकस्य बन्ध कथं च द्विस्थानिकरसस्य सत्तेति चेत् ? सत्यम्, श्रुतकेवलिपरमाश्रिकौ
श्रेणिवहिर्यतिनायत्र न गृहीतौ किन्तु क्षपकश्रेण्यारूढौ क्षीणमोहस्थानस्थां, तेन न कोऽपि
दोष इति कृतास्पर्शकप्ररूपणा ।

अथोत्कृष्टरससङ्गमपरिमाणमुच्यते—प्रमाणं द्विविधं घातित्वप्रमाणं स्थानप्रमाणं च ।
तत्रोत्कृष्टानुभागसक्रमे सम्यक्त्वमोहनीयं विहाय सर्वासा प्रकृतीना सर्वाघाती एव रस-
सक्रामति, सम्यक्त्वस्य तु देशघातीनि रसस्पर्शकान्येव सक्रामन्ति । स्थानप्रमाणमाश्रित्य

तु सम्यक्त्वस्य सर्वोत्कृष्ट द्विस्थानकरसोपेतं स्पर्द्धकपटलं यदा सक्रामति तदा
 त्कृष्टानुभागसक्रमो भवति, त्रिस्थानकरसस्पर्द्धकानि चतुस्थानकरसस्पर्द्धकानि च
 भवन्तीत्युक्तमेव, मिश्रस्य सर्वोत्कृष्ट द्विस्थानिकरसोपेतं स्पर्द्धकं यदा सक्रामति
 त्कृष्टानुभागसक्रम, शेषस्याभावात् । तिर्यङ्मनुजायुरातपानामपि सर्वोत्कृष्ट द्विस्थान
 सोपेतं स्पर्द्धकपटलं यदा सक्रामति, तदोत्कृष्टानुभागसक्रमो भवति, त्रिस्थानिकचतु
 निकस्पर्द्धकाना वन्धमाश्रित्य सद्भावमाश्रित्य च सभवेऽपि तथास्वाभाव्यात् स
 इति । शेषाणां सर्वासां प्रकृ-
 तीनां सर्वोत्कृष्टः चतुस्थान-
 को रसो यदा सक्रामति तदा
 तासामुत्कृष्टानुभागसक्रमो भ-
 वति । उक्तमुत्कृष्टानुभागसक्र-
 मपरिमाणम् ॥

उत्कृष्टानुभागसक्रमप्रमाणम्

प्रकृतीनां	स्थानप्रमाण	घातिप्रमाण
सम्यक्त्वस्य	२	देशघाति
मिश्रस्य नरायुद्धि यैगायुरातपानां च	२	सयघाति
उक्तशेषाणां	४	"

अधुना जघन्यानुभागसक्रमपरिमाणमुच्यते—तत्र घातित्वमाश्रित्य सम्यक्त्वयुक्तेषु
 नाना जघन्यरससक्रमो देशघाती भवति, शेषाणां सर्वासामपि प्रकृतीनां
 सर्वघातिरस एव सक्रामति । स्थानप्रमाणमाश्रित्य सम्यक्त्वस्य सर्वविशुद्ध
 यदा सक्रामति तदा स तस्य जघन्यानुभागसक्रमो भवति । पुरुषवेदसज्वलनानां च
 णकाले यानि समयोनायलिकाद्विचक्रान्येकस्थानिकरसोपेतानि सर्वजघन्यस्पर्द्धकानि
 यदा सक्रामन्ति तदा स तेषां जघन्यानुभागसक्रमो भवति । शेषाणां तु सर्वासां
 स्वप्रायोग्यसर्वजघन्यानि द्विस्थानिकरसोपेतानि यदा सक्रामन्ति तदा तासां
 भवति । ननु त्रिस्थानिकरसपरिमाणम् उक्तमिति चेत्
 मिति द्वादशप्रकृतीनां वन्धे एकस्थानिकरसस्यापि सभवेन सक्रामे कथमेकस्थानिकरसो
 प्राप्यते इति चेत्? सत्यम्, परं क्षयकाले पूर्वजघन्यद्विस्थानिकरसस्यापि
 कस्थानिकस्य चासक्रमेण स-
 क्रमविषयतया एकस्थानिकर-
 सस्यासभय । उक्तं जघन्या-
 नुभागसक्रमपरिमाणम् ॥

जघन्यानुभागसक्रमप्रमाणम्

प्रकृतीनां	स्थानप्रमाण	घातिप्रमाण
सम्यक् १० सज्व ४	१	देशघाति
उक्तशेषाणां	२	सयघाति

अथ साधनादिप्ररूपणा क्रियते—सा द्विधा, मूलप्रकृतिविषया उत्तरप्रकृतिविषया च ।
 तत्र ज्ञानावरणदर्शनावरणान्तरायाणामजघन्यानुभागसक्रमस्त्रिविध, तद्यथा—अनादिर-
 ध्रुवो ध्रुवश्चेति । तथाहि—एतासां जघन्यानुभागसक्रमं क्षीणमोहस्य समयाधिकावलिका-
 शेषाया स्थितौ प्राप्यते, स च सादिरध्रुवश्च, तदन्यं सर्वोऽप्यजघन्यं, स चानादि, ध्रुवा-
 ध्रुवौ अभव्यभव्यापेक्षया । मोहनीयस्याजघन्यानुभागसक्रमश्चतुर्विधः, तद्यथा—सादिरना-

दिर्घुवोऽधुवश्च । तथाहि—मोहनीयस्य जघन्यानुभागसङ्क्रम सूक्ष्मसम्परायस्य क्षपकस्य समयाधिक्रावलिकाशेषाया स्थितौ भवति, स च सादिरधुवश्च, तदन्यः सर्वोऽप्यजघन्य, स च क्षायिकसम्यग्दृष्टेरुपशान्तश्रेण्या वर्तमानस्योपशान्तमोहे न भवति, तत प्रतिपाते च भाति, ततोऽसौ सादिः तत्स्थानमप्राप्तस्य त्वनादि ध्रुवाधुवौ अभव्यभव्यापेक्षया । आयुषोऽनुत्कृष्टोऽनुभागसङ्क्रमश्चतुर्विधः, तद्यथा—सादिरनादिर्ध्रुवोऽधुवश्च, तथाहि—अप्रमत्ते देवायुष इत्कृष्टानुभाग बद्धा वन्धावलिकायामतीताया सक्रमयितुमारभमाणस्य तावत्काल सक्रमयति यावद्देवभवे स्थितस्य देवायुषस्त्रयस्त्रिंशत्सागरोपमाण्यतिक्रामन्ति, आयलिकामात्रस्थितिश्चावतिष्ठते, ततोऽन्य सर्वोऽप्यनुभागसङ्क्रमोऽनुत्कृष्टः, स च सादिः, तत्स्थानमप्राप्तस्यानादि, ध्रुवाधुवौ पूर्ववदिति । वेदनीयमोत्रनाम्नानुत्कृष्टानुभागसङ्क्रमस्त्रिविध, तद्यथा—अनादि, अधुवः, ध्रुवश्च, तथाहि—क्षपकश्रेण्या वर्तमानः सूक्ष्मसम्परायचरमसमये एतेषा कर्मणामुत्कृष्टानुभाग बद्धा वन्धावलिकायामतीताया सत्या तावत्सकामति चावत्सयोगिगुणस्थानचरमसमय, स च सादिरधुवश्च, ततोऽन्य सर्वोऽप्यनुत्कृष्टः, स चादेरभावादिनादि ध्रुवाधुवौ पूर्ववत् । चतुर्णां घातिकर्मणामुत्कृष्टानुत्कृष्टजघन्यविकल्या सादयोऽधुवाश्च । तत्र जघन्यानुभागसङ्क्रमोऽजघन्यानुभागसङ्क्रमसङ्गे भावित एव । इत्कृष्टानुभागसङ्क्रमो मिथ्यादृष्टे, प्रतिनियतकाल एव भवति, अन्यदा तु मिथ्यादृष्टेरप्यनुत्कृष्टानुभागसङ्क्रमो भवतीत्येते साद्यधुवौ । चतुर्णामघातिकर्मणामनुत्कृष्टानुभागसङ्क्रम उक्तः । जघन्याजघन्योत्कृष्टानुभागसङ्क्रमास्तु सादयोऽधुवाश्च । तत्रोत्कृष्टानुभागसङ्क्रम सादिरधुवश्च प्रागेव भावितः । जघन्यानुभागसङ्क्रमस्तु सूक्ष्मस्यापर्याप्तस्य हतप्रभूतानुभागसङ्क्रमण एकैन्द्रियस्य भवति, नान्यस्य, प्रभूतानुभागसङ्क्रमघाताभावे तु तस्याप्यजघन्य किं पुनरन्यस्येत्येतां द्वावपि साद्यधुवौ । कृता मूलप्रकृतीना साद्यनादिरूपणा ।

अयोत्तरप्रकृतीना सैव क्रियते—अनन्तानुबन्धितुष्कसङ्गलनचतुष्कनोकपायनवकलक्षणाना समदशप्रकृतीनामजघन्यानुभागसङ्क्रमश्चतुर्विध, तद्यथा—सादिरनादिर्ध्रुवोऽधुवश्च । तत्रानन्तानुबन्धिनामुद्गलनासकमेणोद्गल्य भूयोऽपि मिथ्यात्वप्रत्ययेन बद्धाना बद्धावलिकायामतीताया सत्या द्वितीयावलिकाद्यसमये जघन्यानुभागसङ्क्रमो लभ्यते, शेषाणा त्रयोदशप्रकृतीना तु स्वस्वक्षयपर्यन्ताने जघन्यस्थितिसङ्क्रमकाले जघन्यानुभागसङ्क्रमो भवति, स च सादिरधुवश्च एतदन्यस्त्यजघन्यानुभागसङ्क्रमः, स चोपशान्तश्रेण्यामुपशान्तानां न भवति, तत प्रतिपाते च भवतीति सादिः, तत्स्थानमप्राप्तस्यानादिः, ध्रुवाधुवौ अभव्यभव्यापेक्षया । तथा ज्ञानावरणपञ्चकस्यानङ्घ्रिकवर्जदर्शनावरणपङ्कान्तरायपञ्चकरूपाणा षोडशप्रकृतीनामजघन्यानुभागसङ्क्रमः त्रिप्रकारः, तद्यथा—अनादिरधुवोऽधुवश्च । तथाहि—एतासा मध्ये निद्राद्विकवर्जानां चतुर्दशप्रकृतीना जघन्यानुभागसङ्क्रमक्षीणमोहस्य समयाधिक्रावलिकाशेषाया, निद्राद्विकस्य तु आयलिकासख्येयभागाधिक्रावलिकाद्विकशेषाया स्थितौ वर्तमानस्य माप्यते, स च सादिरधुवश्च, ततोऽन्यः सर्वोऽप्य-

जघन्यः, स चादेरभावादानादि, ध्रुवाध्रुवौ अभव्यभव्यापेक्षया । सातपेदीनी
जातिरजससंयुक्तम् । धिकापराकापुष्पध्रुवौ वातप्रशस्तविह
गतित्रंसजादरपर्याप्तप्रत्येकस्थिरशुभेसौभाग्यसुस्वरादेर्ययशः कीर्तिनिर्माणरूपाणा
कृतीनामनुकृष्टोऽनुभागसङ्क्रमः सादिवर्जत्रिविधः, तथाहि-एतासा प्रकृतीना
प्या वर्तमानः स्वस्वबन्धव्यच्छेदकाळे उत्कृष्टानुभागं वध्नाति, ततो
क्रान्ताया सत्या सक्रमयितुमारभते, त च तावत्सक्रमयति यावत्सयोगिचरमसमय, स
सादिरध्रुवश्च, तदन्य सर्गोऽप्यनुभागसक्रमोऽनुकृष्ट, स चादेरभावादानादि, ध्रुव
पूर्ववत् । प्रथमसहननोद्योतौदारिकससकरूपाणा नयाना नाममनुकृष्टोऽनुभ
श्चतुर्विध, तद्यथा-सादिरनादिध्रुवोऽध्रुवश्च । तथाहि-एतासामुद्योतवर्जानामष्टाना
नामत्यन्तविशुद्धपरिणामः सम्यग्दृष्टिर्देव उत्कृष्टानुभागं वध्ना वना
सक्रमयति, स चोत्कृष्टानुभागसक्रम सादिरध्रुवश्च, तदन्य सर्गो ३८ ६० ७
क्रमः, स च उत्कृष्टानुभागसक्रमत प्रतिपाते भवत्सादि' तत्स्थानमप्राप्तस्थानादि, ७-७
पूर्ववत् । उद्योतनामस्तु सप्तमक्षितेनरधिको मिथ्यादृष्टिः सम्पत्त्य ३८ ६० ७
वध्नाति, बन्धावलिकायामतीताया तावत् सक्रमयति, यावत्, ५५ ५० ७
द्वे पदपटी सागरोपमाणा स च सादिरध्रुवश्च, यद्यपि सप्तमनरकध्रु
र्मुहूर्तेऽपश्यं मिथ्यात्व गच्छति तथाप्येतनभवेऽन्तर्मुहूर्तानन्तर यः सम्यक्त्व
स इह गृह्यते, ततोऽन्तराले स्तोक मिथ्यात्वकालं तस्याविचक्षितत्वात् द्वे पदपटी
पमाणामित्युक्तम्, उत्कृष्टानुभागसक्रमत् प्रतिपततोऽनुकृष्टानुभागसक्रमः, स च स
तत्स्थानमप्राप्तस्थानादि ध्रुवाध्रुवौ प्रागिव । प्रागुक्ताना सप्तदशप्रकृतीनां
चोत्कृष्टानुभागसक्रमः उत्कृष्टसङ्क्षेपे वर्तमानस्य मिथ्यादृष्टेः प्राप्यते, शेषकाल तु
दृष्टेरप्यनुकृष्ट एवेत्येतौ द्वावपि साद्यध्रुवौ, जघन्यस्तु भावित एव । तथा
तीना नयकस्य चोत्कृष्टानुभागसक्रमः प्रागेव भावितः, जघन्यस्तु सूक्ष्मकेन्द्रियस्य हत
भ्रूतानुभागसत्कर्मण प्राप्यते, प्रभूतानुभागसत्कर्मघाताभावे तु ५५ ५० ७
लभ्यत इत्येतौ द्वावपि साद्यध्रुवौ । वैकियंसस वैमनुज ५५ ५० ७
फोच्चैर्गोत्रतिर्यगायुर्लक्षणाणा शुभाना चतुर्विंशतिप्रकृतीना विशुद्धौ,
दनीयदर्शनमोहनीयत्रिकैमध्यमकर्षायाष्टकनरकैत्रिकतिर्यगिदंकाद्यजातिचतुष्कंप्रथमवर्जसह-
ननंपञ्चकप्रथमवर्जसस्थानपञ्चकाशुभपर्यादिर्नवकाप्रंशस्त्रगत्युपधातस्थावरदशकनीचैर्गोत्र-
रूपाणामशुभाना पदपञ्चाशत्प्रकृतीना चोत्कृष्टे सङ्क्षेपे वर्तमानः सजिपञ्चेन्द्रिय ५५ ५० ७
उत्कृष्टानुभागं वध्नाति, ततो बन्धावलिकायामतीताया सक्रमति, तथाविधविशुद्धिसङ्क्षेपा-
भावे त्वनुकृष्टानुभाग वध्नाति, तथैव पुनः सक्रमयतीति द्वावपि साद्यध्रुवौ । जघन्यानु-
भागसक्रमस्तु सूक्ष्मकेन्द्रियस्य हतप्रभूतमत्कर्मणो लभ्यते, प्रभूतानुभागसत्कर्मघाताभावे
तु तस्याप्यजघन्यानुभागसक्रम इत्येतावपि द्वौ साद्यध्रुवौ । कृता साद्यादिप्ररूपणा ।

सुलभकृतिष्वनुभागसंक्रमस्य साद्यादिभगयन्त्रम् ।

कृतीनां	अत्राप्यः		जयः		अनुकृतः		उत्कृतः	
	सादि	अधुन	अधुन	अना०	अधु०	अना०	अधु०	अना०
गाना० दुर्गा० विमानो	—	अधुना अधुना	सादि १२ से समवाधि स्वात्	—	अधु०	—	सादि स्वात्	—
मोहल	११ त प तितक्षयि कस्य०	सादि स्थाना मासा०	सादि १२ से अव० दोषे अप १० से समवाधि शाय० दोषे	—	—	—	—	—
भयुय	अहतमन् तानुभा गानो	सादिस्वात्	इतमन्वृत्त नुभाष जीवानां	—	अधु०	अना०	सादि उत्कृष्टा दुष्येषा दन्धका०	अना० अना० अना०
आमगोत्र वेदुसीयानो	—	—	—	—	—	—	—	—

उत्तरप्रकृतिष्वनुभागसंक्रमस्य साद्यादिभगयन्त्रम् ।

कृतीनाम्	अत्राप्य		जयन्त्र		अनुकृतः		उत्कृतः	
	सादि	अधु०	अधुन	अना०	अधु०	अना०	अधु०	अना०
१ नो० सञ्ज० ४ नाय	उप० अभित पतितानो	अधु० म०	सादि स्वस्थय समये	—	अधु०	—	सादि उत्कृष्टानु मागसक मायति तानो	अना० अना०

अथ स्वामित्वमुच्यते—तदपि द्विविध, तद्यथा—उत्कृष्टानुभागसकृमस्वामित्वं जघन्वानु-
भागसकृमस्वामित्वं च । तत्र पूर्वमुत्कृष्टानुभागसकृमस्वामित्वकालप्रमाणनियमः प्रतिपा-
द्यते—तत्र मिथ्याहृष्टिरत्कृष्टसङ्घे शो वर्तमानः। उत्कृष्टानुभाग वद्धा वन्धावलिकामतिक्रम्योत्कृ-
ष्टानुभाग तावत्सक्रमयति यावदन्तर्मुहूर्तं कालं त न विनाशयति अन्तर्मुहूर्तात्परतस्त्ववश्य
मिथ्याहृष्टिः शुभप्रकृतीना सङ्घे शो न विशुद्ध्या त्वशुभप्रकृतीनामनुभाग विनाशयति, तदुक्तं—
“उकोसरा पवधिय आवलियमइच्छिउण उक्कस । जाण ण घापइ तय सक्कमइ आयुहुत्ता” ॥ १ ॥
इति । अपवादमाह—आयुर्वर्जानां शुभानां पदपट्टिप्रकृतीनां सम्यग्दृष्टिः, तथा सम्यक्त्वमि-
श्रयोमिथ्याहृष्टिः, क्षणकालं वर्जयित्वा सम्यग्दृष्टिरपि न विनाशयति, तदुक्तं—“सम्मदिट्ठी ण
हणइ सुहाणुभाग असम्मदिट्ठी वि । सम्मत्तमीसगाण उक्कस वज्जिया रवण ॥२॥” इति । अतः स्वा-
मित्वमुच्यते तत्र ज्ञानावरणपञ्चकदर्शनावरणेन प्रकाशात्तेचेदनीमोहनोयाष्टादिशक्तिनरकद्वि-
कतिर्यगिद्विकौघजातिचतुष्टयानाद्यसंस्थानपञ्चकानाद्यसहनेन पञ्चकाशुभवर्णादिनेवकोपघाता-
प्रदासंलगतिस्थैवारदशकनीचैर्गोत्रान्तरायपञ्चकैलक्षणानामष्टाशीतिसंख्याकानां प्रकृतीनां
मुत्कृष्टानुभागसकृमस्यासंख्येयवर्षायुष्कतिर्यङ्मनुजान् आनतादिदेवाश्च वर्जयित्वा सूक्ष्माऽ
पर्याप्तादयश्चतुर्गुतिका अपि मिथ्याहृष्टय स्वामिनो भवन्ति । असंख्येयवर्षायुषामानता-
दिदेवानां चोत्कृष्टसङ्घे शाभावेनोत्कृष्टानुभागवन्धाभावात् उत्कृष्टसकृमोऽपि न भवतीति
तद्वर्जनम् । तथातपोद्योतेमनुजद्विकौदारिकसंज्ञकप्रथमसहनेनरूपाणां द्वादशसंख्याकानां
प्रकृतीनां चतुर्गुतिका सर्वेऽपि सूक्ष्मापर्याप्तादयोऽसंख्येयवर्षायुस्तिर्यग्मनुष्यमनुष्योपपातदे-
वसहिता मिथ्याहृष्टय सम्यग्दृष्टयो वा स्वामिनो भवन्ति । तथाहि—सम्यग्दृष्टय आयुष्टिक-
वर्जसर्वासां शुभप्रकृतीनामुत्कृष्टमनुभाग न विघातयन्ति, किन्तु द्वे पदपटी सागरोपमाणा
यावदनुवर्तयन्ति, तत उत्कृष्टतो द्वे पदपटी सागरोपमाणा यावदातपोद्योतवर्जदशानां
प्रकृतीनामुत्कृष्टानुभागमविनाशय पश्चात्सर्वत्र यथायोग्य समुत्पद्यन्ते, ततो मिथ्याहृष्टि-
ष्वप्येतासामेव दशानां प्रकृतीनामुत्कृष्टतोऽन्तर्मुहूर्तं यावदुत्कृष्टानुभागसकृमो लभ्यते
आतपोद्योतौ तु मिथ्याहृष्टिनैव ध्व्यमानत्वेन तत्र तयोर्दुत्कृष्टानुभागसकृमो नासभवी
मिथ्यात्वात्प्रतिपत्य सम्यक्त्वगते सम्यग्दृष्टावपि उत्कृष्टतो द्वे पदपटी सागरोपमाणा याव-
दुत्कृष्टानुभागसकृमो लभ्यते, तयोः शुभप्रकृतित्वेन सम्यग्दृष्टे सत उत्कृष्टानुभागवि-
नाशकत्वादिति द्वावप्युत्कृष्टानुभागसकृमस्वामिनौ । देवायुषोऽप्रमत्तयतिरुत्कृष्टानुभा-
वभ्राति, नरकायुषो मिथ्याहृष्टिः सङ्घिष्टाध्ववसाय उत्कृष्टानुभागं भ्रष्टाति, मनुजतिर्यग्-
युषो सुविशुद्धमिथ्याहृष्टिरत्कृष्टानुभागं भ्रष्टाति । वन्धावलिकायामतीताया सत्या यावन्-
जायुष समयाधिक्यवलिका शोषा तावत्सक्रमयति । तत आयुषामुत्कृष्टानुभागसकृमस्वामि-
सम्यग्दृष्टयो मिथ्याहृष्टयो वा प्राप्यन्ते । पञ्चसङ्घेवृहद्दृष्टौ कर्मप्रकृतिवृत्तौ च “चतुर्ग-
मप्यायुषामुत्कृष्टानुभागं वध्वा यथावद्विक्रियामतीताया सम्यग्दृष्टयो मिथ्याहृष्टयो चोत्कृष्टानुभा-
संक्रमयति” इत्यत्राप्यपमेव तात्पर्याथोऽवसीयते । सातपेदनीयदेवद्विकपञ्चेन्द्रियजातिवैत्रि-

चतुःपञ्चाशत्सख्याकानां
 स्वस्वबन्धव्यवच्छेदसमये उ-
 त्कृष्टानुभागवद्वा वन्धावलि-
 कायामतीतायामुत्कृष्टानुभाग-
 सक्रम तावत्करोति यावत्सयो-
 गिचरमसमयः । स्वस्वबन्धव्य-
 वच्छेदस्योपरितनगुणस्थाने वर्-
 तमानाः सर्वेऽपि सयोगिकेव-
 लिपर्यवसाना उत्कृष्टानुभागस-
 क्रमस्वामिनो भवन्ति । अत्र प-
 तद्ब्रह्मबन्धसमये प्रकृत्यन्तरन-
 यनानुभागसक्रमसदभावे त्व-
 पत्तनारूप एव, तदेवमुक्तमु-
 त्कृष्टानुभागसक्रमस्वामित्वम् ।

उत्कृष्टानुभागसंक्रमस्वामिनः ।

प्रकृतय	स्वामिनः	उ०
नरकायुर्वर्जे ८८ जन्मानां	युगलिकानतादिवजां मिथ्यादृष्टय सर्वे जीव मेदा	तफालः अन्तमुद्धृतं
प्रात० - उद्यो० मनु० २- शौचा० ७-वज्रपं० (१२)	सम्यग्दृष्टो मिथ्यादृष्टो वा सव जीवमेदा	१३२ सागराणि पर्यन्त
४ आयुषाम्	उ० अनुभागबन्धका स- म्यग्दृष्टो मिथ्यादृष्टोऽपि	क्षेपपर्यन्त
५४ उत्कृष्टोपाणा	क्षपकाः स्वस्वक्षयकालत	क्षयकालादारभ्य सयोगिपर्यन्त

अथ जघन्यानुभागसक्रमस्वामित्वं प्रतिपादयन्नादौ
 दर्शयते-तत्र सभविनीना सर्वघातिप्रकृतीना देशघातिप्रकृतीना वाऽनुभागः क्षपकश्रेण्य-
 न्तरकरणादर्वाहू सूक्ष्मैकेन्द्रियानुभागसत्कर्मणोऽनन्तगुणो भवति, कृते त्वन्तरकरणे आ-
 द्वादशकपायदर्शनमोहनीयत्रिकस्त्यानल्लिङ्गिकमित्यष्टादशजकोनत्रिंशत्प्रकृतीना
 न्द्रियसम्बन्धिनोऽप्यनुभागसत्कर्मणो हीनो भवति । तथाऽसातपेदनीयप्रथमवर्जस-
 पञ्चकप्रथमवर्जसस्थानपञ्चकौशुभवर्णादिनवकोपघाताप्रशस्तं खगत्यपर्याप्तास्थिराशुभर्तुर्भगु-
 स्वरांनादेयायशं कीर्तिनीचैर्गोत्ररूपाणा त्रिंशत्सख्याकाना
 पञ्चेन्द्रियसम्बन्धिनोऽनुभागसत्कर्मणोऽनन्तगुणमनुभागसत्कर्म केवलिनो विद्यते । तथा
 च सति ज्ञानारणपञ्चकदर्शानारणपङ्कान्तरायपञ्चकसज्वलनचतुष्कनोरूपायनवकरूपाणामे-
 कोनत्रिंशत्प्रकृतीनामन्तरकरणे कृते सति क्षपकस्यैव जघन्यानुभागसक्रमसभवः । अनन्ता-
 नुबन्धिवचतुष्कस्य विसयोजना कृत्वा मिथ्यात्वं गतस्य द्वितीयावलिकाप्रथमसमये जघन्या-
 नुभागसक्रमसभवः । उत्कृष्टोपाणा त्रिंशदशुभप्रकृतीना जघन्यानुभागसक्रमसभवो न सयो-
 गिकेवलिनि, किन्तु केवल्यपेक्षयाऽनन्तभागकल्पतदनुभागस्य हतप्रभूतानुभागसत्कर्मणः
 सूक्ष्मैकेन्द्रियादेर्द्रष्टव्य इति । अधुना जघन्यानुभागसक्रमस्वामिन उच्यन्ते-ज्ञानावरण-
 रश्चकान्तरायपञ्चकनिद्रापञ्चकवर्जदर्शनावरणचतुष्करूपाणा चतुर्दशप्रकृतीना क्षीणकपायः
 त्रययाधिकावलिकाशोपाया स्थितौ वर्तमानो जघन्यानुभागं सक्रमयति । निद्राद्विकस्य

त्वाप्रलिकासख्येयभागाधिकावलिकाद्विकशेषाया वर्तमान क्षीणकपायो जघन्यानुभाग सक्रामति । सम्यक्प्रमिश्रयो स्वस्वचरमानुभागखण्डसंक्रमणकाले जघन्यानुभागसक्रमो भवति । नवाना नोकपायाणा सञ्चलनचतुष्कस्य च क्षपकश्रेण्या वर्तमानोऽन्तरकरणे कृते सति क्षपकक्रमेण जघन्यस्थितिसंक्रमणकाले जघन्यानुभाग संक्रमयति । चतुर्णामप्यायुषा जघन्या स्थिति वद्धा बन्धावलिकाया परतो यावत्समयाधिकावलि-काशेषा भवति तावज्जघन्यानुभागसक्रमो लभ्यते, जघन्या स्थिति वधन् जघन्यमनुभाग वधातीति ज्ञापनार्थं जघन्यस्थितिवन्धग्रहणं कृतम् । नरकद्विकमनुजद्विकदेवद्विकैवक्रियसप्तकाहारकसप्तकोच्चैर्गोत्रलक्षणानामेकविंशत्युद्बलनप्रकृतीना तीर्थकरणान्. सयोजनानां च जघन्यानुभाग वद्धा बन्धावलिकायामतीताया जघन्यानुभाग सक्रमयति । तत्र वैक्रियस-प्तकदेवद्विकनरकद्विकानामस-

जघन्यानुभागसंक्रमस्वामिनः ।

- १ क्षपकस्यान्तरकरणादवांग् घात्यनुभागः सूक्ष्मैकेन्द्रियादनन्तगुणः
- २ क्षपकस्यान्तरकरणे कृते घात्यनुभाग सूक्ष्मैकेन्द्रियादीन
- ३ ३० अघात्यनुभाग वेचलिनोऽसत्रिपञ्चोन्द्रियादनन्तगुण

प्रवृत्तय	स्वामिन
घातिन	ज० स्थि० सक्रमका अन्तरकरणादुद्ब
९ गोक० ४ सज्व०	क्षपका ज० स्थि० सक्रमका ९ मा
शा० ५-वि० ५-दर्श० ४	क्षीणमोहा समयाधिकाव० दोषे
त्रि० २	ही० धा० २ धा० अस० दोषे
सम्य० मिश्रयो	क्षपकालेऽन्तखण्डसंक्रमका
आयु ४ षाम्	ज० स्थि० बन्धना
नरक २-देव २-वै० ७	ज० अनु० बन्धका अस० पञ्च०
मनु० २-उच्चै०	सूक्ष्मनिगोदा
आहा० ७	अग्रमत्ता
त्रिनान्ना	अविरतसम्यग्ररत्न
अन ता० ४	पश्चात्कृतसम्यक्त्वाः मिथ्यादश
९७ उक्तशेषाणां	इत्तप्रभूतानुभागसत्ताकावशिष्यायुकायिकी, अ- न्यभवेऽपि सावेव यावत् वृद्धदनु भाग न यत्त

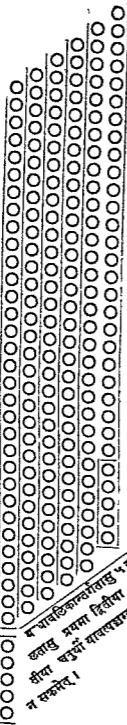
समाप्तोऽनुभागसंक्रमः ॥

॥ प्रदेशसक्रमविधेश्चित्रम् ॥

असौ प्रथमलता (सन्धावलिकारहिता)

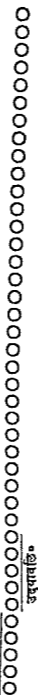
उदयावलिः

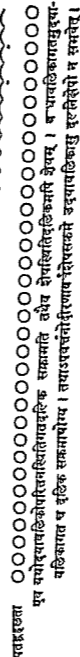
सन्धावलिकान्तर्गतसु
 क्तासु प्रथमा द्वितीया इ
 तीया चतुर्थी यावत्सप्तम्या
 न सक्रमैव ।

अस्यामन्तिमलतायां सक्रममति, तस्याश्च प्रत्येकस्थितिगतदलिकमत्राप्य श्यापिताख्यापयानुसारेलो-
 दयाव० वर्जितासु सवासु पतद्दलस्थितियु सक्रमैव

संक्रम्यसा
 मालता

उदयावलिः

पतद्दलता

पृथ ययोदयावलिर्कोपितनस्थितिगतदलिक सक्रममति तथैव शेषस्थितिदलिकमपि क्षेत्रम् । सन्धावलिकागतसुदया-
 वलिकागत च दलिक सक्रमायोग्य । तथाऽप्यसप्तमीरीरणवर्षेऽप्यसक्रमे उदयावलिकासु दलिकेभ्यो न समवेत् ।

अथ प्रदेशसक्रम
 च्यते-तत्र च
 र्वाधिकाराः,
 मान्यलक्षणम्, भेद
 घनादिप्ररूपणा,
 प्रदेशसक्रमस्वामी,
 सक्रमस्व
 तत्र भेदः ५
 तद्यथा-७६ ॥११
 विध्यातसक्रमः,
 वृत्तसक्रमः, ५
 सर्वसक्रमश्चेति ।
 पञ्चभिः सक्रमैः
 लस्य नमिश्रमति
 कृतित्वेन परिणमन
 शसक्रम इति
 क्षण, उक्तो भेदः ।
 अथ पञ्चानामपि
 माणा नशेय ७
 ते, तत्राः ३५९
 क्रमो लक्ष्यते १६
 नयोभ्याना प्रकृतीनां
 यमत ५५०५५५
 यभागमात्रमन्तर्मुहूर्तेन
 कालेन ०५
 र्यते, १५५
 नदलिकमध्यादल्पदल
 स्योत्तारणमुत्किरण, १
 घ चोद्वलन व्यपदिश्यते
 ततो द्वितीयं स्थिति
 ण्डं पल्योपमासङ्घेय
 गमात्रमन्तर्मुहूर्तेन १११

नोत्कीर्यते, एवमन्तर्मुहूर्तेन कालेन तृतीयं स्थितिखण्डं पल्योपमासख्येयभागमात्रमुत्कीर्यते, एवमुपान्त्यस्थितिरण्डं यावद्वाच्यम् । प्रथमस्थितिखण्डाद्वितीयस्थितिखण्डं स्थित्यपेक्षया विशेषहीनं, ततोऽपि तृतीयस्थितिखण्डं द्वितीयस्थितिखण्डापेक्षया विशेषहीनं, ततोऽपि चतुर्थं स्थितिखण्डं पल्योपमासख्येयभागमात्रं तृतीयात् स्थितिखण्डात् विशेषहीनमन्तर्मुहूर्तेन कालेनोत्कीर्यते । एव प्रत्येकमन्तर्मुहूर्तेन कालेनोत्कीर्यमाणानि पल्योपमासख्येयभागमात्राणि स्थितिखण्डानि पूर्वपूर्वस्थितिखण्डापेक्षया विशेषहीनानि विशेषहीनानि तावद्वाच्यानि यावत् द्विचरमस्थितिखण्डम् । एतानि च सर्वाण्यनन्तरोपनिधया स्थित्यपेक्षया पूर्वपूर्वस्थितिखण्डात् यथोत्तरमुत्तराणि स्थितिखण्डानि विशेषहीनानि विशेषहीनानि । परम्परोपनिधया तु प्रथमस्थितिखण्डापेक्षया कानिचित् स्थितिखण्डान्यसख्येयभागाहीनानि, कानिचित् सख्येयभागाहीनानि, कानिचित् सख्येयगुणाहीनानि, कानिचिदसख्येयगुणाहीनानीत्येव च तु स्थानपतितानि । प्रथमस्थितिखण्डं तु केषाञ्चित् खण्डानां स्थित्यपेक्षयाऽसख्येयभागाधिकं, केषाञ्चिदपेक्षया सख्येयभागाधिकं, केषाञ्चिदपेक्षया सख्येयगुणाधिकं, केषाञ्चिदपेक्षयाऽसख्येयगुणाधिकमिति । प्रदेशपरिमाणचिन्तायां तु प्रथमस्थितिखण्डगतप्रदेशापेक्षया द्वितीयस्थितिखण्डगतप्रदेशा विशेषाधिका, द्वितीयस्थितिखण्डगतप्रदेशापेक्षया तृतीयस्थितिखण्डगतप्रदेशा विशेषाधिका, एवमुपान्त्यस्थितिखण्डं यावद्वाच्यमित्युक्त्वाऽनन्तरोपनिधा । परम्परया तु प्रथमस्थितिखण्डगतप्रदेशापेक्षया किञ्चित् स्थितिखण्डं प्रदेशापेक्षयाऽसख्येयभागाधिकं, किञ्चित्स्थितिखण्डं सख्येयभागाधिकं, किञ्चित्सख्येयगुणाधिकं, किञ्चिदसख्येयगुणाधिकमिति चतुः स्थानपतितानि । स्थितिखण्डानामुत्करणविधिश्चायम्—उत्कीर्यमाणस्थितिखण्डान्तर्गतसर्वसमयेभ्यः प्रथमसमये स्लोकं दलिकमुत्कीर्यते, द्वितीयसमये ततोऽसख्येयगुणं, तृतीयसमये ततोऽप्यसख्येयगुणमेवमसख्येयगुणं २ दलिकं तावदुत्कीर्यते यावत्स्वस्थान्तर्मुहूर्तचरमसमयः । गुणकारश्चात्र पल्योपमासख्येयभागलक्षणो वाच्यः । उत्कीर्यमाणं च दलिकं किञ्चित्स्वस्थाने किञ्चिच्च परस्थाने प्रक्षिप्यते । उत्कीर्यमाणानां क्व कियान् प्रक्षेपश्चेदुच्यते—स्वस्थाने परस्थाने च । तत्र स्वस्थाने प्रतिसमयमसख्येयगुणश्रेण्यां प्रक्षिपति, परस्थाने प्रतिसमयं विशेषहीनं विशेषहीनं प्रक्षिपति । तथाहि—प्रथमे स्थितिरण्डे उत्कीर्यमाणे प्रथमसमये यत्परस्थाने प्रक्षिपति तत्सर्वस्लोकम्, ततोऽपि प्रथमसमये एव स्वस्थाने यत्प्रक्षिपति तत्प्रथमसमयपरस्थानप्रक्षिप्तादसख्येयगुणं, ततोऽपि यद् द्वितीयसमये स्वस्थाने प्रक्षिपति तत्प्रथमसमयस्वस्थानप्रक्षिप्तादसख्येयगुणं, द्वितीयसमये यत्परस्थाने प्रक्षिपति तत्प्रथमसमयपरस्थानप्रक्षिप्ताद्विशेषहीनं, ततोऽपि तृतीयसमये यत्स्वस्थाने प्रक्षिपति तद्वितीयसमयस्वस्थानप्रक्षिप्तादसख्येयगुणं, यत्पुनः तृतीयसमये परस्थाने प्रक्षिपति तद्वितीयसमयपरस्थानप्रक्षेपात् विशेषहीनम्, एव तावद्वाच्यं यावदन्तर्मुहूर्तचरमसमयः । एव सर्वेष्वपि स्थितिखण्डेषूपान्त्यस्थितिरण्डपर्यवसानेषु वाच्यमिति । चरमस्थितिखण्डमुपान्त्यस्थितिरण्डात् स्थित्यपेक्षयाऽसख्येयगुणं, प्रथमस्थितिरण्डाच्च दलिकापेक्षया चरमस्थितिखण्डम

सङ्ख्येयगुण स्थित्यपेक्षया चासंख्येयभागकल्पमिति । चरमस्थितिखण्डमप्यन्तर्मुहूर्तेन नोद्दलयति । तस्य च यत्प्रदेशात् तदुदयावलिकागतं मुक्त्वा शेषं सर्वमपि परस्थाने मति, न स्वस्थाने, आवलिकागतं तूदयवतिषु स्तिवुकेन सक्रामति । तदपि स्तोक द्वितीयसमयेऽसंख्येयगुण ततोऽपि तृतीयसमयेऽसंख्येयगुणमेवं यावच्चर चरमसमये तु यदलिकं परप्रकृतिषु सक्रामति स सर्वसंक्रमः, संक्रमार्हस्य सर्वस्यापि दर्शितं निरूपनात् । अथ चरमखण्डस्य प्रदेशपरिमाणमुच्यते-तत्र द्विधा मार्गणा, क्षेत्रतः यावत्प्रमाणं द्विचरमस्थितिखण्डसत्क दलिकं चरमसमये परप्रकृतिषु प्रक्षिप्यते तावत् यदि चरमस्थितिखण्डस्य दलिकं प्रतिसमयमपह्रीयते तदा तस्य त्वसर्पिण्यवसर्पिणीभिर्निरिच्छियते, उपान्त्यस्थितिखण्डस्यान्तिमसमये यावन्तः प्रदेशा यान्तिमस्थितिखण्डरूपे स्वस्थाने प्रक्षिप्यन्ते, तावन्त एवान्तिमस्थितिखण्डस्य प्रतिसमयमपह्रीयमाणा अपह्रीयमाणाः पल्योपमासख्येयभागमात्रेण कालेन निशेषा भवन्ति इति कालतो मार्गणा । उपान्त्यखण्डस्य चान्तसमये यावन्तः प्रदेशा प्रक्षिप्यन्ते तावत्प्रमाणेन मानेनैकत्र चरमस्थितिखण्डस्य कर्मदलिकमपह्रीयते शप्रदेश इत्येवमपहारे क्रियमाणे यतमेन भागेनापहृत भवति । द्विचरमस्थितिखण्डस्य अन्तर्मुहूर्तमात्रक्षेत्रगतं चरमस्थितिखण्डे खण्डुकानि अङ्गुलासख्येयतमभागगतप्रदेशप्रमाणानि भवन्तीत्यर्थः, क्षेत्रतो मार्गणा । तदुक्तं पञ्चसङ्ख्ये-“पलियस्ससग्नभाग अन्तमुहुत्तेण ठिईण उव्वलइ । एव सत्थियभागेण छुणइ निहेत्त ॥ १ ॥ पढमाओ धीयरण्ड विसेसहीण ठिईए अवणेइ । एव जाव असखगुणिय तु अतिमय ॥ २ ॥ खण्ड दल सट्टाणे समए समए असखगुणणाए । सेहीए विसेसहीणाए सट्टुभइ ॥ ३ ॥ दुचरिमखण्डस दल चरिमे ज एइ सपरट्टाणमि । दल पद्धगुलसग्नमागेहि ॥ ४ ॥” इति । जा द्विकेषे द्विकोच्चैर्गात्रसम्यक्त्वमिथ्यात्वमिश्रानन्तानुवन्धिचतुर्कमध्यमकपायाष्टकनवनोर्कपायस्त्यः नञ्चित्रिकैनामत्रयोदर्शकसज्वलनक्रोधर्मानमायारूपाणा भवति । तत्राहारकसप्तकसत्कर्माविरतिभायगमनादारभ्यान्तर्मुहूर्तपरत मुद्दलयति, तच्च सर्वथा पल्योपमासख्येयतमेन भागेन निरूपीभवति, तदुक्तं वणू भित्तसुहुत्ता अविरइगओ पडव्वलए । जा अविरओ त्ति उव्वलइ पद्धभागेऽसग्नतमे” ॥ १ इति । पूर्वोक्तत्रिधिनाहारकसप्तकस्यान्तर्मुहूर्तेनान्तर्मुहूर्तेन कालेन मात्र पल्योपमासख्येयभागमात्रं स्थितिखण्डमुत्किरति, खण्डमूनमूनतर द्विचरमस्थितिखण्ड यावदुत्किरति । खण्डमसङ्ख्येयगुणहीनम् । प्रक्षेपविधिरस्तु द्विचरमस्थितिखण्ड यावत् स्वस्थाने ख्येयगुण, परस्थाने विशेषहीन विशेषहीन दल प्रक्षिपतीति । आहारकसप्तकस्य खण्डसत्कदलिकप्रक्षेपविधिरपि प्राग्गतं वाच्यः । अष्टाविंशतिसत्कर्मा मिथ्यादृष्टिः पूर्व

उद्धलनासक्रमस्य यन्त्रम् ।

प्रकृतीनाम्	उद्धलनस्यासिन	उद्धलनकाल
(मिथ्यादशा २३ तीनां) आहा० ७ नां	अविरता	पश्चात्सह्येवभाग
सम्यक्त्वस्य	२८ मोहसत्ताकमिथ्यादशा	"
मिश्रस्य	"	"
देव २ कस्य (युगपत्)	आहा० जिनवर्ज १५ नाम सत्ताका एकेन्द्रिया	"
वैकिय ७ } नरक २ }	"	"
उच्चैर्गोत्रस्य	अभिवायुकायिकौ	"
नरद्विपस्य	"	"
(सम्यग्दशांतां ४२) स्वार्थादि ३	९ मे क्षपका	अन्तमुद्धृतं
स्या०-सु०-तिर्य० २ } नरक २-आतप-उ } द्योत-०के०-विकल ३ } -साधा० (१३)	"	"
सम्यक्पाय ८	"	"
गोकपाय ९	"	"
स०मो०-मान-माया	"	"
मिथ्यात्वस्य	४-५-६-७गुणस्या	"
मिश्रस्य	"	"
अन्तर्तां ४ णाम्	"	"

सर्वेण दलिकनिक्षेप स्वस्मिन् परस्मिन् च, तत्रापि स्वस्मिन् प्रति स मधमसह्येयगुणनया परस्मिन् च विशेषहान्या उपात्तस्थितिसण्ड पावत्, अन्यस्थितिसण्डस्य दलिकमस० गुणनया परस्मिन्नेव, एकस्य स्थितिसण्डस्यो विकरणकालोऽन्तमुद्धृतम्, अथ वाचकः सर्वसंक्रम सर्वान्वयसमये भवति ।

विंशति प्रकृतयोः, सास्वादनीक्षाश्चतुर्दश प्रकृतयोः उभयमिलनेऽष्टात्रिंशत् मिश्रे प्राप्यन्ते । अविरतसम्यग्दशौ तु मिथ्यात्वमिश्रयुताश्चत्वारिंशद्-विध्यातसक्रमे प्राप्यन्ते । प्रथमसहननौदारिकद्विकमनुजत्रिकाप्रत्याख्यानकपायचतुष्करूपा दश प्रकृतयोः देशविरतादौ बन्ध नायान्ति, विध्यातसक्रमे तु मनुष्यायुर्वर्जा नत्र, प्रागुक्ताश्चत्वारिंशत्, उभय-

बन्धो न भवतीति चेत् च्यते-गर

५२५५५५ ५५५५५५

पोडशप्रकृती सास्वादनाः णप्रत्ययतो न बध्नन्ति,

एतासा सास्वादनादिषु ध्यातसक्रमो भवति । त-

नरकायुपः सक्रम एव न घति, आयुषा

यनरूपसक्रमस्य प्रागेव पेधात्, नापि

"दुदय तइया न गपि" इत्यनेन द्वितीये च प्राक् प्रतिपेधात्,

शानामेव विध्यातसक्रमो घति ।

त्वस्याऽपि विध्यातसक्रमो घति ।

निकदौर्भाग्यत्रिकानन्तानुव-

मसहननोद्योताशुभविहायोः तिस्त्रीवेदनीच्चैर्गोत्ररूपा-

त्रिंशतिः प्रकृतयोः बन्ध नायान्ति,

सक्रमे तु

मिलने एकोनपञ्चाशत्प्रकृतयो देशविरते प्राप्यन्ते, औदारिकसप्तकग्रहणे तु चतु पञ्चाशदि-
ति । प्रत्याख्यानापरणचतुष्क प्रमत्तादौ न बन्धमायाति, अतस्तद्व्युत्ता विध्यातसंक्रमेऽष्टपञ्चा-
शत् प्रकृतय प्रमत्ते प्राप्यन्ते । अरतिशोकासातवेदनीयास्थिरद्विकायशःकीर्तिदेवायूरूपा-
सप्त देवायुर्वर्जा वा पद् प्रकृतयोऽप्रमत्तादौ बन्ध नायान्ति, विध्यातसक्रमे तु पद् विच्यन्ते,
अतोऽप्रमत्ते चतु पष्टि प्राप्यते । अपूर्वकरणे निद्राद्विक्रमन्धव्यवच्छेदाददर्जाक् मिथ्यात्वमि-
ध्रानन्तानुबन्धिचतुष्कातपोद्योतमनुजद्विकौदारिकसप्तकप्रथमसहननरूपाष्टादशयजज्ञेशेपद्
घत्वार्शिरात्प्रकृतीना गुणसक्रमत्वेन न विध्यातसक्रमः, अनन्तानुबन्धिना क्षीणत्वेनोपशान्त
त्वेन वा सक्रमभावाः, शेषचतुर्दशप्रकृतीना विध्यातसक्रमः, सातोच्चैर्गोत्रजशेषवध्यमानाना
तु वक्ष्यमाणो यथाप्रवृत्तसक्रमः, एव सर्वत्र बन्धव्यवच्छेदादर्वाग् बन्धेऽबन्धे वा यथा-
प्रवृत्तसक्रमो द्रष्टव्यः । सातोच्चैर्गोत्रयो प्रतिग्रहाभावात् सक्रमः । सम्यक्त्वस्य तु सम्यग्दृष्टे
परप्रकृतिनयनरूपसक्रम एव न भवति । आयुषा सक्रमभावाः प्राक् प्रतिपादित एव । निद्रा-
द्विक्रमन्धव्यवच्छेदे तु गुणसक्रमे तद्विक्रं प्रक्षेपणीयम्, यथाप्रवृत्तसक्रमे च द्विकोन कर्त-
व्यम् । निशद्वन्धव्यवच्छेदे तु गुणसक्रमे उपघाताशुभवर्णादिनवक प्रक्षिप्यते, वैकियसं-
फाहारकंसप्तकतैजससंप्तकशुभवर्णाद्येकादशैकदेवद्विकागुरुलक्ष्म्युपराघातोच्छ्वासनिर्माणतीर्थक-
रशुभेविहायोगतिव्रसनर्वकप्रथमसस्थानपञ्चेन्द्रियजातिरूपैकपञ्चाशत् प्रागुक्ता च चतुर्दशोभ-
यमिलने पञ्चपष्टिप्रकृतीना विध्यातसक्रमो यद्यपि अपूर्वकरणे नोक्तः, तथापि एकस्या यश-
कीर्ता व्युत्तरदातसत्त्वानस्य सत्त्वम्यमाणत्वेनैतासा सक्रमस्तु संभवत्येव, स च न यथाप्रवृत्तस
क्रमैः, गुणप्रत्ययतो भ्रमप्रत्ययतो वा बन्धाभावात्, नापि गुणसक्रमः, प्रशस्तत्वात्, आसा
नाप्युद्धलनासक्रमः, श्रेणो तु एतासामुद्धलनासक्रमेऽनुक्तत्वात्, यद्यप्यातपोद्योतयोरुद्धलना
सक्रम उच्यते, तथापि तत्त्वामी अनिवृत्तिकरण, नापूर्वकरण, नापि सर्वसक्रमः, उद्धलनासक
मचरमप्रक्षेपे तस्याऽभिधानात्, तत परिशेषात् विध्यातसक्रमः सभाव्यते । सातवेदनीयो
च्चैर्गोत्रयशः कीर्तिजशेषवध्यमानाना यथाप्रवृत्तसक्रमः । अनिवृत्तिकरणेऽप्येवमेव, नवरमा
तपोद्योतयो क्षपकश्रेण्यामुद्धलनासक्रमोऽपि वक्तव्यः । हास्यादीना तु गुणसक्रम उद्धलनास
क्रमश्च । एव पुर्वेदसम्बलनत्रिकयोर्वन्धव्यवच्छेदात्पूर्वं यथाप्रवृत्तसक्रम उद्धलनासक्रमश्च,
बन्धव्यवच्छेदानन्तर तु क्षपकश्रेण्या गुणसक्रमोऽपि भवति, उपशमश्रेण्या बन्धव्यवच्छेदा
नन्तर समयोनावलिकाद्विक्रमद् यथाप्रवृत्तसक्रमेण परप्रकृतिषु सक्रमयति, तदुक्तं पञ्च-
सप्तहमूलपृष्ठा—“यथाप्रवृत्तसक्रमेणा यामु च प्रकृतिषु सक्रमयति” इति । यत्तु वाचकवरै—“आत्-
पोद्योतयोश्च शुभत्वात् गुणसंक्रमः, अनुमप्रवृत्तीनामेव वत्संभवात्” इति सक्रमकरणे गा ६९
पृष्ठा गुणसक्रमलक्षणाधिकारे गुणसक्रम प्रतिपिच्य क्षपकश्रेणो—“योऽशापि कर्माणि गुण-
सक्रमेण प्रतिमप प्रक्षिप्यमाणानि निशेषतोऽपि क्षीणानि भवन्ति” इत्यत्रातपोद्योतयोर्गुणसक्रम
वक्तुः, स उद्धलनासक्रमस्य चरमम्यतिसण्टसत्क दृष्ट प्रतिममय परप्रकृतिषु असख्येय
गुणश्रेण्या सत्त्वम्यमाणत्वेन गुणसक्रमशब्देनाभिधीयमानोऽपि वस्तुतः उद्धलनासक्रम एव

सभाव्यते । अन्तरकरणे च कृते सज्वलनलोभस्यापि न संक्रमः । सूक्ष्मसम्पराये
 कीर्तिसातवेदनीयोच्चैर्गोत्रवर्जवध्यमानाना यथाप्रवृत्तसक्रमः,
 गुणसक्रमः, अत्रध्यमानशुभाना विध्यातसक्रम । सप्तमं गुणस्थानकं यावत्
 स्वीकारे तु यथा पुवेदादीनामुपशमश्रेण्या बन्धव्यवच्छेदेऽपि यथाप्रवृत्तसक्रमः स्व
 तद्दपूर्वकरणादावपि विध्यातसक्रमस्वीकारेऽपि न क्षतिः, पर तादृक् विधिप्रक्य
 धवाक्य वा गोमटसार विहायान्यत्र न दृष्टम्, अतः ।
 सभावित । तथा
 पलक्षणानां विशतिप्रकृतीना नैरयिकाः सनत्कुमारादयो देवाश्च भवप्रत्ययतो
 भवन्ति । देवनारकाणां देवनारकायुषो बन्धाभावेऽपि सक्रमाभावेन
 ग्रहणं न कृतमेवमग्रेऽपि द्रष्टव्यमिति । एकेन्द्रियजात्यातपस्थावरनामवर्जाना
 कृतीनामीशानान्ता देवा बन्धका न भवन्ति । तिर्यग्द्विकोद्योतयोरप्यानतादयो
 न भवन्ति ।
 प्रायोग्यप्रकृतिदशकार्यासनरकद्विकदुर्भगादित्रिकनीचैर्गोत्राप्रशस्तखगतिरूपाणा
 त्सख्येयपर्यायुषो बन्धका न भवन्ति । अत्र पर्यासा युगलिनो द्रष्टव्याः,
 कानामन्यथा बन्धसम्भवात् । आहारकद्विकस्याविरतिप्रत्ययत उद्बलनभावात् न
 संक्रमः, जिनानामस्तु यत्र सद्भावः सम्यक्त्वाभावश्च तत्र शेषसक्रमाभावेन
 सभाव्यते । एवं यस्य यस्य यत् यत् कर्म गुणप्रत्ययतो भवप्रत्ययतो वा बन्ध नायाति,
 तस्य तत्तत् विध्यातसक्रमयोग्य भवति । अथ दलिकप्रमाणमुच्यते—यावत्प्रमाण
 विध्यातसक्रमेण प्रथमसमये परप्रकृतिषु क्षिप्यते, तावत्प्रमाणदलिकं
 शेषं सर्वमपि दलिकमज्जुलमात्रक्षेत्रस्यासङ्ख्येयतमे भागे यावन्त
 खण्डैर्निखिलमपहृतं भवति । एतदुक्तं भवति—यावत्प्रमाण प्रथमसमये कर्मदलिक
 सक्रमेण प्रकृत्यन्तरे प्रक्षिप्यते, तावत्प्रमाणं खण्डैः शेषं सर्वमपि तत्प्रकृतिगत
 यमाणमेकतस्तदेकरण्डदलिकराशिः, अन्यतश्चैकाकाशप्रदेश
 भागत्रयाकाशप्रदेशैरपहृत्य इति क्षेत्रतो मार्गणा ।
 णीभिरपहृतं भवति । अयं च विध्यातसक्रमः प्रायो यथाप्रवृत्तसक्रमाप्रसाने वेदितव्यः ।

विध्यातसक्रमस्य यन्त्रम् । (गुणप्र० भवप्र० वाऽयध्यमानाना)

मिन्नारकायुर्धर्जा १४ मिध्यातानाम्	साखादादयः	गुणप्रत्ययत	गुणस्थाने	सवाम
तिर्यगायुयजा २४ साखादान्ता०	मिध्यात	"	मिध्यातवे	०-१
(२)मिध्यातमिध्यातयो	अविरतादयः	"	साखादने	१४

४ यातानाम् मनुष्यायुषर्षा ९	देशविरतादयः	"
(४) ५ यातानाम्	प्रमत्तादय	"
(६) प्रमत्तातानाम्	अप्रमत्तादय	"
वै०७-देव२-नरक२-कुजाति ४ स्था०-सू०-साधा०-अपया०- भातपानां (२०)	सर्वे नारका सन खुमारादयो देवाश्च	भवप्रत्ययत
नरक२-देव२-वै०७-विकल३- सू० अपर्या०-साधा० (१७)	इशानान्ता देवाः	"
तिय० २- उद्यो० पूर्वोक्तानां (२०) च	भानतादयो देवा	"
सय०६-पुसस्या० ५-नपु०- मनु०२-बौदा०७-ति० प्रा० १० अप०-नरक २-दुम० ३-नी० यो०-अप्र० रजग० (३९)	युगलिकतियद् नरा	"

मिथे	३८
अविरते	४०
देशविरते	४९ ७४
प्रमत्ते	५३ ५८
अप्रमत्ते	५९ ६४
अपूर्वक प्र ६	१४
अपूर्वक ७	२९ ६५
धानियु	२९ ६५
सूहमसं	२९ ६५

साम्प्रत यथाप्रवृत्तसक्रमलक्षणमुच्यते-यथाप्रवृत्तसक्रमेण यथा यथा जघन्यमध्यमोत्कृष्टानां योगानां प्रवृत्तिस्तथा तथा सक्रमयति । इदमत्र हृदय-जघन्ययोगे वर्तमानो जघन्य कर्मदल मध्यमे मध्यममुत्कृष्टे उत्कृष्ट सक्रमयति । अथ च सक्रम ससारान्तर्गतानां सर्वेषां प्राणिनां ध्रुववन्धिनीनां वन्धे, परावर्तमानानां तु स्वस्ववन्धयोग्यानां वन्धेऽवन्धे वा भवति । तत्र ध्रुववन्धिनीनां ध्रुववन्धिनीनां वा यदि तत्काले प्रभूत दल वध्यते तदा प्रभूत सक्रमयति, स्तोक वध्यते चेत् स्तोक सक्रमयति, यद्वा कासाद्धिदध्रुववन्धिनीनां तद्भववन्धयोग्यानां तदानीमवन्धेऽपि प्राग्वद्द दलिक प्रभूतमास्ते तर्हि प्रभूत स्तोक चेत् स्तोक सक्रमयति । तदुत्सम्-“ससारत्या जीवा सवन्धजोगाण तद्वल-पमाणा । सनामे तणुरूप अहापवचीए तो नाम ॥ १ ॥” इति लक्षितो यथाप्रवृत्तसक्रम ।

यथाप्रवृत्तसक्रम' ।

ध्रुववन्धिनीनाम्	तद्वन्धका
तद्भववोरयपरावत्तमानानां	तद्-धका अव-धका वा
अथ योगानुरूप सक्रम स्यात्, अथ वाचकी विध्यातो गुणसक्रमो वा भवति	

अथ गुणसक्रमो लक्ष्यते-अपूर्वकरणादिगुणस्थानवर्तिनः प्राणिन प्रतिसमयमन्धयमा नाशुभप्रकृतीनां सम्बन्धि कर्मदलिकमसख्येयगुणश्रेण्या वध्यमानासु परप्रकृतिषु प्रक्षिपन्ति सं गुणसक्रम', गुणेन प्रतिसमयमसह्येयगुणलक्षणेन गुणकारेण सक्रमो गुणसक्रम । कासा प्रकृतीनां गुणसक्रमो भवतीत्युच्यते-नरकद्विकाद्यजातिचतुष्कस्यावरचतुष्कहुण्डसस्थानसे यातसहनननपुसकरोदरूपाणां मिथ्यात्वयोग्यानां त्रयोदशप्रकृतीनां तिर्यग्विह्विकरत्यानां चिनि-

साखादनयोग्यानामेकोनविंशतिप्रकृतीना
 स्थिराशुभायश'कीर्तिशोकारत्यसातवेदनीयरूपाणां सर्वसख्यया
 शुभानामवध्यमानानामपूर्वकरणगुणस्थानाद्यसमयादारभ्य गुणसक्रमो भवति । तथा नि
 द्विकोपघाताशुभवर्णादिनवकहास्यरतिभयजुगुप्ताना त्वपूर्वकरणे
 रभ्य गुणसक्रमो भवति । यद्यपि गुणसक्रमाधिकारे न कुत्रापि
 उक्तस्तथापि क्षपकश्रेण्या—“पुवेदमपि समयोनद्यावलिकारूपेण कालेन क्रोधे गुणसक्रमेण
 चरमसमये सर्वसक्रमेण सक्रमयति” इत्युक्तं, तत्र गुणसक्रमानुविद्धोद्धलनासक्रमः
 उद्धलनासक्रमान्ते सर्वसक्रमस्य प्रतिपादितत्वात् गुणसक्रमाधिकारे
 एव सञ्चलनत्रिकस्यापि द्रष्टव्यम् । यत्तु—“तिसृष्यपि चामूपु
 दलिक गुणसक्रमेणापि प्रतिसमयमसख्येयगुणवृद्धिलक्षणेन सञ्चलनमाने प्रक्षिपति” इत्यत्र
 क्रोपस्य बध्यमानत्वेन गुणसक्रमाभावात् चरमस्थितिखण्डस्योद्धलनासक्रमः
 तत्रापि प्रतिसमय गुणसक्रमापहारप्रमाणासख्येयगुणश्रेण्या कर्मदलिक परप्रकृतिपु
 म्यमाणत्वेन गुणसक्रमाभिधान कल्प्यते । यद्वा—पूर्वकर
 बध्यमानाना दलिकमसङ्घेयगुणश्रेण्या बध्यमानानासु प्रकृतिपु यत्प्रक्षिपति स
 तेन
 गुणसक्रमानुविद्धोद्धलनासक्रमः, दर्शनमोहक्षपणकाले चानुदितयो मिथ्यात्वमिश्रयो
 करणप्रथमसमयादारभ्य गुणसक्रमः, दर्शनमोहोपशमनाया
 प्रथमसमयादारभ्य मिथ्यात्वस्यावलिकेया परतो मिश्रस्य चान्तमुहूर्तं यावत्
 परतो विध्यातसक्रमः, तथा—“श्रेणिगतौपशमिकसम्यक्त्वलाभप्रथमसमयादारभ्य
 गुणसक्रम” इत्यादिकं न विरुध्यते । ननु मिथ्यादृष्टिमिथ्यात्वस्यापूर्वकरणादारभ्य
 कथं न भवतीति चेत्? न, तदानीं मिथ्यात्वस्य बध्यमानत्वात् । ननु यदा
 दृष्टिदर्शनमोहमुपशमयति तदाऽपूर्वकरणे मिथ्यात्वमिश्रयो कथं न गुणसक्रमो
 चेत्? सत्यम्, किन्तु पञ्चसग्रहेऽन्तरकरणप्रथमसमये उक्तत्वेनास्माभिरपि तथैवोक्तं,
 च तत्पाठः—“पदममुवसमत्र सेस अन्तमुहुत्ताउ तस्त विज्ञाओ”—व्याख्या—“शेष प्रथमोपश
 प्रथमोपशमिकसम्यक्त्ववद्देदितव्यम् । अन्तरकरणप्रवेशप्रथमसमयादारभ्यान्तमुहूर्तंऽतिक्रान्ते
 सत्रगावसाने विध्यातसक्रमस्तस्य सम्यक्त्वम्य भवति । किमुक्तं भवति ? विध्यातसक्रमेण
 सम्यग्मिथ्यात्वयोर्दलिकं सम्यक्त्वे प्रविशती”ति । ननुपशमिकसम्यक्त्वे मिथ्यात्वस्य
 उक्तं, न मिश्रस्य, तदुक्तं—“इहोपशमिकसम्यक्त्वलाभप्रथमसमयादेवारभ्य मिथ्यात्वस्य
 सम्यग्मिथ्यात्वे च गुणसक्रमः प्रवर्तते” इति चेत्? सत्यम्, किन्तु मिथ्यात्वमिश्रयोरौप

१ कर्मप्रवृत्तिकारानिप्रायेण समयोक्तावटिकाया परत कामप्रवृत्तिकानिप्रायेणावटिकाया परतः प्रवृत्त
 दामिकसम्पन्नं मिश्रस्य गुणमत्रतो द्रष्टव्यः ।

सन्ध्यात्सकामप्रथमसमयादारभ्यान्तर्मुहूर्तात्परतः गुणसकामावसाने' विध्यात्सकामस्योक्त-
त्वाद्दन्तर्मुहूर्ताभ्यन्तरे मिश्रस्यापि गुणसकाम सुस्पष्ट एव । ननु द्वितीयोपशमिकसन्ध्यात्त्वे
एवमुक्तं, न तु प्राथमिकौपशमि-
कसन्ध्यात् इति चेत् ? सत्यम्, ए-
कत्रोक्तमन्यत्रापि सभावितमिति
लक्षितो गुणसकाम । उद्बलनास-
कामं चूर्णता स्वस्थानप्रक्षेपेण चर-
मस्थितिरूपेण यत्प्रदेशाग्रं तदन्य-
प्रकृतौ प्रतिसमयमसख्येयगुण-
ताद्यत् सकामयति यावद् द्विचरम,
प्रक्षेप । यस्तु चरमप्रक्षेप, स स-
र्वसकाम इति प्रागुक्तमेव ।

गुणसकामः ।

(अवध्यमानानुमानामेव स्यात्)

मिथ्यात्वान्तानां ११	८ भाष्य
अन० ४-तियगायु-उद्योतवर्जं १९ सास्त्रादन्तानां	
(८) मध्यवपायानाम्, अक्षिराशुभायदा शो- कारत्वसातायां च	"
निद्रा२-उप०-कुपणादि ९ हास्वरतिमयकुसाणाम्	"
मिथ्या०-मिथ्यानन्तानुबन्धि ४ णाम्	४ धृतः ७ साम्ना- अपूर्वकरणत्

अथ कः सकाम क वाधित्वा प्रवर्तते इत्युच्यते—यथाप्रवृत्तसकाम प्रवर्तमान स्वहेतु-
सामर्थ्येन वाधित्वा विध्यात्सकामो गुणसकामो वा प्रवर्तते, तथोद्बलनासकाम वाधित्वा
सर्वसकाम, प्रवर्तते, तदुक्तं—“वाहिय अहापवत्त सहेउणाहो गुणो व विज्झाओ । उब्बलणसकाम
ससवि कसिणो चरममि रडमि ॥ १ ॥” इति ।

इहान्योऽपि पठ स्तिबुकसकामो विद्यते, स च न सकामकरणे सम्बध्यते, करणलक्षणा-
योगात्, करण हि सलेश्य वीर्यमुच्यते, स्तिबुकसकामस्त्वयोगिनोऽपि द्वाससतिप्रकृतीनामु-
पान्त्यसमये उदयवृत्तिषु भवति । ननुदयसत्तयो करणत्वमिव स्तिबुकसकामस्यापि कथं न
करणत्वमिति चेत् ? न, उदयसत्तयोरपि करणत्वास्वीकारात् । ननु “बन्धुवृत्तकरण सक-
मगोक्कुदीरणा सत्त । उदयवसामणिघत्ती णिकावणा होदि पडिपयडी ॥ १॥” व्याख्या—“बन्ध-
उत्पण सकामोऽपकर्षणमुदीरणा सत्त्वमुदय, उपशमो निघत्तिर्निकावनेति दश करणानि प्रतिप्रकृति
प्रद्विं प्रद्विं भवति” इति चेत् ? नेय गाथा प्रमाणपथमन्तरति, कुमतिप्रणीतत्वात्, किञ्चो-
दयसत्तयोः करणत्वस्वीकारेऽयोग्यवस्थायामपि ते प्राप्नुयाता, नन्ययोग्यवस्थाया स्वीक्रियेते
एवेति चेत् ? अयोग्यवस्थाया बन्धापत्ति, ननु कथं बन्धापत्तिरिति चेत् ? यत् सलेश्य
वीर्यं हि करणमुच्यते, यावत्करण तावद्बन्ध तथा च सत्ययोग्यवस्थाचरमसमये यद्
मद् तत् किं मुक्तावस्थाया वेद्यते ? ननु बन्धप्रयोजक सलेश्य वीर्यं, सलेश्यलेदन्यतरत्तु
करणमिति चेत् ? त्व मते स्तिबुकसकामस्यातिरिक्तकरणत्वापत्तिरुदयसत्तयोरिव, तथा
च सति दशैव करणानीति सूत्रं विधीयते । न च सकामकरणाभ्यन्तरीभूत, स्तिबुकसकाम
इति याच्यम्, “सकामकरणान् नवकरणा होति सब्बआउण । सेसाण दस करणा अपुब्बकरणो
सि दस करणा ॥ १ ॥” आदिमसत्तये तदो सुदुमकसाओत्ति सकमेण विणा । छच्च सजोगिति तदो

सच इदं अजोगिति ॥ २ ॥ णवरि निसेस जाणे सक्कमवि होवि सन्वमोहन्नि । मिच्छस्स
 मित्सस्स य सेसाण णत्वि संकमण ॥ ३ ॥" इति सूत्रेणैकादशगुणस्थान यावदेव त्वया च
 मत्स स्वीकारात्, स्तिबुकसक्रमस्त्वयोगिन्यपि भवतीति तस्यातिरिक्तकरणत्वापत्तिः ।
 अवनमतेऽप्युपशान्तं चापदेव सक्रमकरणप्रवृत्तिरयोग्युपान्तसमय यावत् स्तिबुकसक्रम
 वृत्तिरिति स्तिबुकसक्रमस्यातिरिक्तकरणत्वापत्तिरिति चेत् ? न, अस्मन्मते
 स्तिबुकसक्रमस्यापि करणत्वं न स्वीक्रियते, तत्र मते तूदयसत्तयोरिव तस्य
 तिर्दुर्निर्गता । न चोदये सत्ताया वाऽन्तर्भाव इति वाच्यम्, त्रयाणामपि पृथग्
 त्वात्, तथाहि-उदयसमयप्राप्तानां कर्मपुद्गलानामनुभवनमुदयः, बन्धसक्रमाभ्या
 त्मलाभाना निर्जरणसक्रमणकृतस्वरूपप्रचुत्यभाव सत्ता, अनुदयप्राप्तायाः सत्क
 लिक सजातीयप्रकृताबुदयप्राप्ताया समानकालस्थितौ संक्रमयति सक्कमयित्वा
 स स्तिबुकः, यथा मनुजगताबुदयप्राप्ताया शेषगतित्रयमेकेन्द्रियजातौ
 त्यादि, तदुक्त पञ्चसङ्घे-"पिडपगईण जा उदयसगया तीए अणुदयगयाओ । सकामिऊण वे
 न एसो विबुगसकमो ॥ १ ॥" इति, अन्यत्रापि "अनुदीर्णमुदीरणान्तस्तुन्यकाल प्रतिक्षणम् ।
 सक्रम याति, येन स स्तिबुको मत ॥ १ ॥" इति । एष एव प्रदेशोदय उच्यते ।
 स्तिबुकसक्रमो न केवलमयोगिपर्यन्ते एव, सर्वासा प्रकृतीना मिच्छात्वा
 विपाकोदयादन्यकाले भवत्येव, ततश्चायोगिपर्यन्ते यासा स्तिबुकेनैव
 दयवतीना स्तिबुकस्तत्र व्यपदिष्टः स अविरोध्येव ।

अयोद्धलनाप्रसङ्गे यत् चरमस्थितिस्रण्डमुक्त तस्य सर्वसक्रमवर्जचतुर्भिः
 लस्याल्पग्रहत्वमुच्यते-चरमस्थितिस्रण्डस्य गुणसक्रमेणापहारकाल, सर्वस्तोकोऽन्तर्मुहूर्त
 त्रेण कालेन सर्वस्याप्यपहरणात्, ततो यथाप्रवृत्तसक्रमापहारकालोऽसख्येयगुणो यतो
 प्रवृत्तसक्रमेण चरमस्थितिस्रण्डं पल्योपमासख्येयभागमात्रेण कालेन सर्वमप्यपहृतं भवति
 ततो विध्यातसक्रमेणापहारकालोऽसख्येयगुणो यतस्तदेव चरमस्थितिस्रण्डं वि
 णापह्रियमाणमसख्याताभिरुत्सर्पिण्यवसर्पिणीभिरपहृतं भवति, तत उद्धलनासक्रमेणापहार
 कालोऽसख्येयगुणो
 चरमस्थितिस्रण्डं द्विचरमस्थि
 तिस्रण्डस्य चरमसमये यत्पर-
 प्रकृतौ प्रक्षिप्यते तेन मानेनो-
 द्दलनासक्रमेणापह्रियमाणमपि
 प्रभूताभिरसख्येयोत्सर्पिण्यव-
 सर्पिणीभिरपहृतं भवति । वि-
 ध्यातसक्रमेणोद्धलनासक्रमेण
 चापहार, क्षेत्रतोऽद्धलनासख्ये-

शेषस्यापहारकालाल्पग्रहत्वम् ।

गुणसक्रमेण	अतमुहूर्तं	सर्वांस्य
यथाप्रवृत्तेन	पल्यास०भा०	ततोऽसख्येयगुण
विष्यातेन	अस०कालचक्राणि	"
परस्थाना लोद्धलनया (टपास्रस्रण्डस्य)	यद्दसं०कालचक्राणि	"
मन्थानोपान्तोद्धलनया	पल्यास०भा०	यथा०कालनुस्य

उद्धलनायां योऽन्त्यस्रण्ड सः शेष इति

यभागेन द्रष्टव्य, केवलमुद्वलनासक्रमेणापहार बृहत्तमेनाद्बुलासंख्येयभागेन वाच्य । उद्वलनासक्रमे द्विचरमस्थितिखण्डस्य चरमप्रक्षेपे यत्स्वस्थाने कर्मदलिकं प्रक्षिप्यते तावत्प्रमाणं कर्मदलिकं यथाप्रवृत्तसक्रमेणापह्रियमाणं चरमस्थितिखण्डस्य निखिलं कर्मदलं पल्योपमासं ख्येयभागेनापहृतं भवति, तावत्प्रमाणमेवोद्वलनासक्रमेणाप्यपह्रियमाणं चरमस्थितिखण्डं पल्योपमासंख्येयभागेनापहृतं भवतीति द्वावपि स्वस्थानप्रक्षेपरूपेण तुल्यौ भवत, तदुक्तं—
 “अ दुचरिमस्स चरिमे सपरट्ठणेसु देइ समवस्मि । ते भागे जह कमसो अहापवतुद्वलनमाणे ॥ १ ॥” इति लक्षणं लक्षितम् ।

अत्र बुमतिभिरुद्वलनाप्रकृतय त्रयोदश, सर्वत्र चरमस्थितिखण्डे गुणसक्रम, आहार कादिशुभप्रकृतीनामपि गुणसक्रम, सर्वसक्रमयोग्या द्वापञ्चाशत्प्रकृतय इत्यादिकं यद्विपरीतं प्रलपितं तद् ज्ञापनार्थं गोम्मटसारान्तर्भूतपञ्चभागहारचूलिकाया कियन्त्य गाथा सवृत्ति, का उपन्यस्यन्ते । तथाहि—

“मिच्छे सन्मिस्साण अघापवत्तो मुहुत्तअतोत्ति । उद्वेलण तु तत्तो दुचरिमकडोसि नियमेण ॥ १ ॥
 च्याख्या—मिध्यात्वे प्राप्ते सम्यन्त्वमिश्रप्रकृत्योरथ प्रवृत्तसक्रमोऽन्तर्मुहूर्तपर्यन्ते वर्तते । तु पुनरुद्वलनभागहारसक्रमो द्विचरमकाण्डपर्यन्तं वर्तते नियमेन । तत्राप्यप्रवृत्तसक्रमः फालिरूपेण उद्वलनसक्रमं काण्डरूपेण वर्तते ॥ १ ॥ उद्वेलण पयडीण गुण तु चरिममि कडये नियमा । चरमे फालिमि पुणो सध चय होदि सक्रमण ॥ २ ॥ व्याख्या—उद्वलनप्रकृतीनां द्विचरमकाण्डकपर्यन्तमुद्वलनसक्रमण, चरमकाण्डे तु पुन नियमेन गुणसक्रमणम् । चरमफालौ पुन सर्वसक्रमणं चास्ति तेन सम्यन्त्वमिश्रप्रकृत्योरुद्वलनप्रकृतिव्याचरमकाण्डके गुणसक्रमणं चरमफाले सर्वसक्रमणं च सिद्धम् । करणपरिणामेन विना सर्वपरमाणूनां परप्रकृतिरूपेण निक्षेपणमुद्वलनसक्रमणं नाम । विध्यातविशुद्धिपस्य जीवस्य स्थित्यनुभागकाण्डकगुणश्रेण्यादिपरिणामेऽप्यतीतेषु प्रवर्तनात् विध्यातसक्रमणं नाम अन्धप्रवृत्तीनां स्वान्धसमवयविषये यं प्रवेशसक्रमस्तदथ प्रवृत्तसक्रमणं नाम । प्रतिसमयमसरयेयगुणश्रेणिप्रमेण यत्प्रवेशसक्रमणं तत् गुणसक्रमणं नाम । चरमकाण्डचरमफाले सर्वप्रवेशाप्रस्य यत्सक्रमणं तमर्षसक्रमणं नाम ॥ ३ ॥ सर्वसक्रमणप्रकृतिस्वतिर्यगेकादशमाह—तिरियेदुगाइचउक आदावुजोवस्यावरं सुहुम । साधारणं च एदे तिरिये यार गुणेषवा ॥ ४ ॥ व्याख्या—तिर्येगद्वयमाद्यजातिचतुष्कतप उचोतः स्यावरः सूक्ष्म साधारणं चेत्येता एकादश तिर्येगद्वेयोदयात्तिर्यगेकादश इति सहा ॥ ५ ॥ अथोद्वलनाप्रकृतय वा इति चेदाह—आहारदुगा सम्म मिस्स देइदुगणारयचउक । उष मणुगमेदे तेरस उद्वेलणा पयडी ॥ ५ ॥ व्याख्या—आहारकट्टिकं सम्यक्त्यं मिश्रं देवद्विकं नारयचतुष्कतुयेगोत्रं मनुचद्विकं चेत्येतास्त्रयोदश उद्वलना नाम प्रकृतयः स्यु ॥ ५ ॥ अन्वे अघापवत्तविज्ञादं सत्तमो सिद्ध अन्वे । एत्तो गुणो अन्धे पयडीणं अपसत्त्याण ॥ ६ ॥ व्याख्या—प्रकृतीनां अन्वे सन्निवृत्तमन्धप्रकृत्युच्छित्तिपर्यन्तमथ प्रवृत्तसक्रमणं स्यात्, मिध्यात्वस्य ‘सम्म मिच्छं मिस्सं सानुण्ढाणमि मेव संकमदी’ति निषेधात् । अन्धव्युच्छित्तौ सत्यामसयवाचप्रमत्तपर्यन्तं विध्यातसक्रमणं स्यात् । इतोऽप्यप्रकृत्युच्छित्तानां दुर्गुणान्तर्गतकामपर्यन्तं यच्चरद्विवाप्रशस्तप्रकृतीनां गुणसक्रमणं स्यात् ।

प्ररूपणा]

ततोऽन्यत्रापि प्रथमोपशमसंभ्यक्त्वप्रहणप्रथमसमवायन्तमुद्धर्तपर्यन्तं पुनः मिश्रसंभ्यक्त्वप्रकृतोः ५१
 काले मिथ्यात्वक्षपणायामपूर्वकरणपरिणामान्मिथ्यात्वचरसकाण्डकद्विचरमफाटिपर्यन्तं च ३
 स्यात् । चरमफाल्या सर्वसक्रमण स्यात् ॥ ६ ॥ ताः सर्वसक्रमणप्रकृतीराह-
 सजलणलोहसम्मसिस्सूणा । मोहा यीणतिग च च घावणे सधसक्रमण ॥ ७ ॥ व्याख्या-
 तिर्यगोकादशोद्वलनत्रयोदशसज्वलनलोभसंभ्यक्त्वमिश्रवर्जितमोहनीयानि, स्थानगृद्धिप्रय चेति
 शत्रुप्रकृतिषु सर्वसक्रमण स्यात् ॥ ७ ॥ अथ प्रकृतीना सक्रमनियममाह- उगुदालतीससत्तययीसे
 वारतिचउक्ते । इगि चदुदुगतिगतिग चदु पण दुगदुगतिगिणि सक्रमणा ॥ ८ ॥ व्याख्या-
 रिशत् त्रिशत्सप्तविंशत्येकैकद्वादशत्रिचतुष्केषु क्रमेणैकचतुर्द्वित्रिचतुःपञ्चद्विद्वित्रिसक्रमा भवन्ति ॥ ८
 वा' प्रकृतय' वासा सक्रमणानि च क्रमशो गाथासप्तकेनाह-सुदृमस्त घन्ध घादी साद सजलणलोह
 पर्विदी । तेजदुसमवणचउअगुरुगपरघादवरसास ॥ ९ ॥ सत्यगदी तसदसय मिणिगुगुदाले अथ
 पवचदु । यीणतिवारकसाया सटिटी अरह सोगो य ॥ १० ॥ व्याख्या-पञ्चचतुर्तानदर्शनापर
 च्चत्प्राप्त' प्रशस्तविहायोगतिस्सवादारपर्याप्तप्रत्येकस्त्रिशुभसुभगसुखरोदययशस्कीर्तयो निर्माण चेत्येकोन-
 चत्वारिंशत्प्रकृतिषुद्वेद्वेदनप्रकृतित्वात् नोद्वलनसक्रमणम् । 'विज्ञाद सत्तमो त्ति हु अवन्धे' इत्यप्रमत्त-
 गुणाभ्यन्तरे वन्धचष्टेदाभावात् न विध्यातसक्रमणम् । 'एतो गुणो अवन्धे' इति न गुणसक्रमणम् ।
 प्रागुक्ते घावने पाठाभावात् न सर्वसक्रमणम्, तेनाथ प्रवृत्तसक्रमणमेकमेव स्यात्, एव सर्वप्रकृतीना
 व्यतिरेक विचारयेत् । मिथ्यात्वे वन्धमाने मिथ्यादृष्टावध प्रवृत्तसक्रमण न, कुत', 'सगुणट्टाणम्मि णेय
 सन्मदी'ति निषेधात् । पुन स्थानगृद्धिप्रय द्वादश कपाया' पण्डखीवेदौ अरतिः शोकः ॥ ९ ॥ १० ॥
 तिरियेयार तीसे उव्वेलणहीगचारि सक्रमणा । णिदा पयला असुह वनचउक् च उपघादे ॥ ११ ॥
 सत्तण्ड गुणसक्रममधापवत्तो य दुक्तरमसुहगदी । सहदिसट्टाणदस णीचा पुण्णउधिरउक् च ॥ १२ ॥
 व्याख्या-तिर्यगोकादश चेति त्रिशत्प्रकृतिषूद्वेदनवर्जितचत्वारि सक्रमणानि स्युः । पुनर्निद्रा प्रचला
 अशुभवर्णचतुष्पुपघातश्चेति सप्तसु गुणसक्रमणस्य प्रवृत्तसक्रमण च । असातयेदनीयमप्रशस्तविहा-
 योगतिराय विना पञ्च पञ्च सहननसत्त्वानानि, नीचैर्गोत्रमपर्याप्तमस्त्रिशुभदुर्भगदुस्वखरानादेयायश-
 कीर्तय इति ॥ ११ ॥ १२ ॥ वीसण्ड विज्ञाद अधापवत्तो गुणो य मिच्छते । विज्ञादगुणे मध
 ममे विज्ञादपरिहीणा ॥ १३ ॥ सम्भविहिणुव्वेहे पचेय य तत्त्व ह्येन्ति सक्रमणा । सजलणतिथे
 पुरिसे अघावपत्तो य सघो य ॥ १४ ॥ ओदालदुणे यजे तित्थे विज्ञादधायपत्तो य । ह्रस्वरदिभय
 जुगुच्छे अघावपत्तो गुणो-सव्वो ॥ १५ ॥ सम्भत्तूणुव्वेलणयीणतितीस च दुक्तरयीस च । वज्जोरा
 रदुतित्थ मिच्छ विज्ञाद सतमट्टी ॥ १६ ॥ मिच्छणिगिवीससय अघापवत्तरस ह्येति पयडीओ
 सुदृमस्त घन्धघादिपण्डुदी उगुदालुगलदुगतिथ ॥ १७ ॥ वज पुसजलणतिउणा गुणसक्रमस्त पय
 टीओ । पणहत्तरि ससाओ पयडीणियम विजाणाहि ॥ १८ ॥

अत्र किञ्चिद्विचार्यते-प्रथमगायाया सम्यक्त्वमिश्रयोः मिथ्यात्वे वन्धयोग्यताभावेऽपि
 अध प्रवृत्तसक्रमः स्वीकृत, द्वितीयगायावृत्तौ वन्धप्रकृतीना स्ववन्धसंभवविषये यः प्रदेश

सक्रमः तदध' प्रवृत्तसक्रमणमुक्तम्, तेन पष्ठगाथाया 'बन्धे अधावयत्तो' इत्यनेन च विरोधः । द्वितीयगाथायामुद्धलनप्रकृतीना चरमस्थितिलखण्डे नियमात् गुणसंक्रमस्वीकारे आहारकादि' शुभप्रकृतीनामपि गुणसक्रम' स्यात्, तथा च सति पष्ठगाथायामग्र्यमानाप्रशस्तप्रकृतीना- मपूर्वरणार्थं गुणसक्रमो भवतीति स्वयचनविरोध' स्यात् । ननु चरमस्थितिलखण्डे परप्रकृ- तियु प्रतिसमयमसरयेयगुणश्रेण्या सक्रम्यमाणत्वेनोद्धलनासक्रमस्य वक्तुमशक्यत्वेन भवता मपि गुणसक्रमो वक्तव्य स्यादिति चेत्, न, यथोद्धलनाया प्रथमादिस्थितिलखण्डे प्रतिसम यमसरयेयगुण दलमुत्कीर्यमाण स्वस्थाने प्रतिसमयमसख्येयगुण सक्रमयति तद्वदुद्धलना सक्रमप्रकृतीनामपि चरमस्थितिलखण्डसत्कर्मदलस्य प्रतिसमयमसख्येयतयोद्धलनासक्रमेण सक्रम्यमाणत्वेनास्मन्मते न कोऽपि विरोध । द्वितीयगाथावृत्तौ 'करणपरिणामेन विना कर्मपरमाणूना परप्रकृतिरूपेण निक्षेपणमुद्धलनासक्रमण' मित्यत्र करणपरिणामेन विना इति वक्तु न युक्त, सक्रमकरणस्य प्रवर्तमानत्वात् । न च यथाप्रवृत्त्यादिकरणपरिणामं विना इति वाच्यम्, विध्यातसत्रमादौ व्यभिचारात् । विध्यातसक्रमस्य 'भवप्रत्ययतो गुणप्रत्ययतो वा बन्धे विध्याते सति बन्धव्यवच्छेदे सति सक्रमो विध्यातसक्रम' इत्येव लक्षण युक्त न पुन' "विध्यातविशुद्धिकस्य जीवस्य स्थित्यनुभागकाण्डकगुणश्रेण्यादिपरिणामेऽतीतेषु प्रवर्तनात् विध्यातसक्रम" इति, अन्यथा अजातयथाप्रवृत्तादिकरणपरिणामे जीवे विध्यातसक्रमो न स्यात्, स्याच्च भवप्रत्ययतो गुणप्रत्ययतो वा बन्धे सत्यपि विध्यातसक्रमस्तादृक् परिणा- मातीतजीवानामिति । तथा 'बन्धप्रकृतीना स्वबन्धसम्भवविषये यः प्रदेशसक्रम तदध' प्रवृत्तसक्रमण' मिति वक्तव्ये भवन्मते मिश्रसम्यक्त्वयोर्मिथ्यात्वगुणस्थानेऽध प्रवृत्तसक्रम- स्योक्तत्वेन तत्राव्याप्ति स्यादिति । 'प्रतिसमयमसख्येयगुणश्रेणिक्रमेण यत् प्रदेशसक्रमणं तद्गुणसक्रमण' मिति लक्षणस्योद्धलनासक्रमेऽतिव्याप्तिः, तत्रापि स्वस्थाने प्रतिसमयम- सरयेयगुणश्रेण्या सक्रम्यमाणत्वादिति । अन्यासूपन्यस्तासु गाथासु यद्वैपरीत्यं तदुद्धिमन्नि- स्वयमेवापलोकनीयम्, सुगमत्वान्नोच्यते । एवमन्यदपि पञ्चभागहारचूलिकाया दशकरण- चूलिकाया च बहुविचारणीय विद्यते, तथापि ग्रन्थभूयस्त्वभयात् नोच्यते ।

अथ प्रदेशसक्रमस्य साद्यादिनिरूपणं क्रियते, तत्र मूलप्रकृतीना परस्पर सक्रमाभावेन साद्यादिप्ररूपणा न वाच्या, उत्तरप्रकृतीना तु साद्यादिप्ररूपणा वाच्या, तथाहि नीचैर्गोत्रवे दनीयद्विकमिथ्यात्ववर्जशेषपङ्क्तिं शक्त्युत्तरशतसख्याना ध्रुवसचवप्रकृतीनामजघन्यप्रदेशसक्रम- श्चतुर्धा, तद्यथा-सादिरनादिर्ध्रुवोऽध्रुवश्च । तत्र वक्ष्यमाण क्षणार्धमभ्युद्यत क्षणितकर्मांशः सर्वासामपि प्रकृतीना जघन्यप्रदेशसक्रम करोति, स च सादिरध्रुवश्च । ततोऽन्य सर्वोऽध्य- जघन्य प्रदेशसक्रमो भवति । स चोपशमश्रेण्या बन्धव्यवच्छेदे न भवति, तत प्रतिपाते च भवतीति सादि, तत्स्थानमप्राप्तस्थानादि, ध्रुवाध्रुवावभव्यभव्यापेक्षया । ज्ञानावरणा- न्तरापदशकदर्शानारणचतुर्कौदारिकसप्तनर्जपञ्चोत्तरशतप्रकृतीनामनुत्कृष्टप्रदेशसक्रम- चतुर्भवारो भवति, तद्यथा-सादिरनादिर्ध्रुवोऽध्रुवश्चेति । तत्र सर्वासामपि प्रकृतीना गुणित

प्रदेशसंक्रमस्य साद्यादिभगवत्कर्म

प्रकरणम्	अक्षय्याः			जघन्याः			अधुपुष्टः			उत्कृष्टः		
	सादिः	अधुपुः	भवाः शुभः	सादिः	अधुपुः	भवाः शुभः	सादिः	अधुपुः	भवाः शुभः	सादिः	अधुपुः	भवाः शुभः
अवन्तारोक्त २१	उप० अ०	साद्य प्रासादनाम्	अम-ध्यानाम्	उप० अ०	साद्य प्रासादनाम्	अम-ध्यानाम्	उप० अ०	साद्य प्रासादनाम्	अम-ध्यानाम्	उप० अ०	साद्य प्रासादनाम्	अम-ध्यानाम्
उप० १०५ शुभ	सा पति	नाम्	यम्	सा पति	नाम्	यम्	सा पति	नाम्	यम्	सा पति	नाम्	यम्
सुखाकाराणां	साताम्			साताम्			साताम्			साताम्		
ज्ञाना० ५-वर्ग	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
१-दि० ५-वर्ग	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
१०० (२१)	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
शु० अक्षय्याणां	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
दोषाणां (२०)	अधुपुः			अधुपुः			अधुपुः			अधुपुः		
मिथ्यात्वस्य	साकवात्			साकवात्			साकवात्			साकवात्		
नीचे - सात-	पतङ्कवात्			पतङ्कवात्			पतङ्कवात्			पतङ्कवात्		
अक्षय्याणां	परावर्तमानत्वात्			परावर्तमानत्वात्			परावर्तमानत्वात्			परावर्तमानत्वात्		

कर्मांशे क्षपणार्थमभ्युद्यते उत्कृष्टप्रदेशसंक्रमः प्राप्यते इत्युत्कृष्टप्रदेशसंक्रमः सादिरधुवश्च । ततोऽन्यत्र सर्वोऽप्यनुत्कृष्टः, स चोपशमश्रेण्यां व्यवच्छिद्यते, ततः प्रतिपाते च पुनरपि भवतीति सादिः, तत्स्थानमप्राप्तस्यानादि, ध्रुवाऽधुवावभव्यभव्यापेक्षया । पञ्चोत्तरशतस्य जघन्य उत्कृष्टश्च, ज्ञानावरणाद्येकविंशतिप्रकृतीनां च जघन्योत्कृष्टानुत्कृष्टा विकल्पाः सादयोऽधुवाश्च । तत्र पञ्चोत्तरशतप्रकृतीनां जघन्य उत्कृष्टश्च साद्यधुवतया भावित एव । ज्ञानावरणादीनां चोत्कृष्टप्रदेशसंक्रमो गुणितकर्मांशे मिथ्यादृष्टौ कदाचिदेव भवति, शेषकालं त्वनुत्कृष्ट इत्येतौ द्वावपि साद्यधुवौ । जघन्यस्तु साद्यधुवतया भावित एव । मिथ्यात्वस्य ध्रुवसत्कर्मत्वेऽपि प्रतिग्रहप्राप्तेरधौ ज्ञ्यात् नीचैर्गोत्रस्य वेदनीयद्विकस्य च परावर्तमानत्वात् शेषप्रकृतीनां चाधुवसत्कर्मत्वाच्च चत्वारोऽपि विकल्पाः सादयोऽधुवाश्च भवन्तीति कृता - साद्यादिप्ररूपणा ।

१०५ शुभ

अथ स्वामित्वमुच्यते—तद्विप्रिधमुत्कृष्टप्रदेशसकमस्वामित्वं जघन्यप्रदेशसकमस्वामित्वं च । उत्कृष्टप्रदेशसकमस्वामित्वं च गुणितकर्मोशो प्राप्यत इति गुणितकर्मोशस्यैवादी स्वरूपमुच्यते । य उत्कृष्टयोगकापायिक आयुर्वन्धकाले नित्य जघन्ययोगेनायुर्वन्धन् वादरत्रसकायिककायस्थितिकालन्यूना सप्ततिसागरोपमकोटाकोटिं यावत् वादरपृथिव्यां तत्रापि पर्याप्तेषु दीर्घकालमपर्याप्तेषु स्तोककालमुपित्वोपरितनीषु स्थितिषु प्रभूत निपेकं कृत्वा च ततो निर्गत्य त्रसेषु निजकायस्थिति यावत् प्राग्प्रदुषित्वा तत्रापि यावतो वारान् सप्तमीं नरकावनि गन्तुमर्हंस्तानतो वारान् तत्र गत्यान्तिमे भवे सप्तमपृथ्वीनारकत्वेन वर्तमानः सर्वलघुपर्याप्तकोशने कश्च प्राप्तोत्कटयोगरूपायोऽन्तिमान्तर्मुहूर्ते यवमध्यमयोगस्थानानामुपरि वर्तमानः त्रिचरमद्विचरमसमये उत्कटकापायिक चरमद्विचरमसमये उत्कटयोगी स गुणितकर्मोशो भवति । तदुक्तं कर्मप्रकृती—'जो वायरतसकालेणूण कम्मद्विइ तु पुढवीए । वायरपञ्जात्तापजत्तगदीहेयरदाडु ॥ १ ॥ जोगरसायउक्कसो बहुसो णिधमवि आउवन्ध च । जोगजहण्णेणुवरिद्धद्विइणिसेग बहु निचा ॥ २ ॥ वायरतसेसु तवाळमेवमते य सत्तामसिईए । सब्बलहु पजत्तो जोगकसापाहिओ बहुसो ॥ ३ ॥ जोगजवमञ्जउवरिं मुहुत्तमच्छिउ जीवियवसाणे । तिचरमविचरिमसमए पूरित्तु कसाय उक्कस ॥ ४ ॥ जोगुक्कस चरमदुचरिमे मसए य चरिमसमयम्मि । सपुन्नगुणियवम्मो पगय तेणेइ सामित्ते ॥ ५ ॥' व्याख्या—'यो वादरत्रसाना द्विन्द्रयादीना, तेजोवायुकायिकरूपसूक्ष्मत्रसव्यवच्छेदायै वादरमहणम्, कालेन पूर्वकोटिप्रयुक्त्वाभ्यधिकसागरोपमसहस्रद्वयप्रमाणेन कायस्थितिकालेनोत्तमस्थितिं मोहनीयकर्मस्थितिं सप्ततिसागरोपमकोटाकोटिप्रमाणा यावत् पृथिव्या वादरे वादरपृथिवीकायमवेषु स्थित्वा । कथं स्थित्वेत्याह—पर्याप्तापर्याप्तयोर्दीर्घतराद्धे, सप्तमी द्वितीयायै, दीर्घास्तपर्याप्तमवेषु इतराद्धा स्तोकाद्भ्रामपर्याप्तमवेषु प्रभूतेषु पर्याप्तमवेषु स्तोकेषु चापर्याप्तमवेषु स्थित्वेत्यर्थः । तथा बहुशोऽनेकवारं योगकवायोत्कृष्ट उत्कृष्टेषु योगस्थानेषु उत्कृष्टेषु च कापायिकेषु सङ्घेऽपरिणामेषु पित्वेत्यर्थः । इह शेषैकेन्द्रियेभ्यो वादरपृथिवीकायिकः प्रभूतायुष्कस्तेनाव्यवच्छिन्न तस्य प्रभूतकर्म पुद्गलोपादान बलवत्तयाऽतीव वेदना सहिष्णुतया च तस्य प्रभूतकर्मपुद्गलपरिशाटाभावः, असहिष्णुरेव वेदनाकरालितस्तदा तथा प्रयोगेण प्रभूतकर्मपुद्गलान् परिशाटयतीत्येवमालोच्य वादरपृथिवीकायिकमहणं वृत्तम् । अपर्याप्तमवमहणं च परिपूर्णकायस्थितिपरिमहाय, तेषां चापर्याप्तकमवाना स्तोकानपर्याप्तकमवाना च प्रभूतानां महणं प्रभूतकर्मपुद्गलपरिशाटाभावज्ञापनाय, अन्यथा हि निरन्तरोत्पद्यमानत्रियमाणेषु बहुपुद्गलपरिशाटो लभ्यते, न च तेनेह प्रयोजनम् । उत्कृष्टेषु योगस्थानेषु च वर्तमानाः प्रभूत कर्मदलिकमादत्ते, उत्कृष्टसङ्घेऽपरिणामशोत्कृष्टा स्थितिं वधाति, प्रभूतमुद्भूतयति, स्तोकापापनर्यतीति योगकपायोत्कृष्टमहणम् । तथा नित्य सर्वकाल भवे भवे जघन्ययोगेन वर्तमानः तेनायुर्वन्धं कृत्वा, उत्कृष्टे शतषु प्रायोग्ये योगे वर्तमान प्रभूतायु पुद्गलानादत्ते, उत्कृष्टेन योगेन प्रभूतानायु पुद्गलानाददानश्च तथास्वाभाव्यात् ज्ञानावरणीयस्य प्रभूतान् पुद्गलान् परिशाटयति, न च तेनेह प्रयोजनमिति जघन्ययोगमहणम् । तयोपरितनीषु स्थितिषु निपेकं कर्मदलिकन्यासं यद्वा स्वभूतिकायुष्मारेणातिप्रभूतं कृत्वा एव वादरपृथ्वीकायिकेषु वादरत्रसकायिकस्थितिन्यूना सप्ततिसागरोपम

रूपम्]

१) पञ्चकोट्यौदीः सस्य ततो निर्गच्छति, निर्गल च वादरत्रसकायेषु द्वीन्द्रियादिषु
 वादरत्रसेषु चैव प्रभूतलोकोपर्याप्तापर्याप्तमत्रावस्थानाद्युपरितना स्थितिवहुनियेककरणात्
 तत्राठ वादरत्रसकायस्थितिकाल पूर्वकोटिपृथक्त्वाभ्यधिकसागरोपमसहस्रद्वयप्रमाण परिभ्रमणेन स
 यावतो वारान् सप्तमीं नरकावर्तिं गन्तुमर्हस्तावतो वारास्तत्र गत्वान्तिमे भवे सप्तमपृथ्वीनार
 त्वेन वर्तमान इह दीर्घजीवित्व योगकपायोत्कटता च लभ्यत इति यावत्समव सप्तमनरव
 पृथीगमत्प्रहणम् । तथा मप्रमक्षितौ नारकभये सर्वेभ्योऽप्यन्वेभ्यो नारकेभ्यो लघु गीप्र
 पर्याप्तमावसुपगतः । इहापर्याप्तापेक्षया पर्याप्तोऽसन्वेद्यगुणयोगो लभ्यते । तथा च तस्य
 कर्मपुत्रलोपादानसम्भवं, तेन चेह प्रयोजनमिति सर्वलघुपर्याप्त इत्युक्तम् । बहुशोऽनेकवार
 न्यमसप्तमनरकपृथ्वीनारकभयेऽपि योगकपायाग्निको भूत्वा उत्कृष्टानि योगस्थानानान्युत्कृष्टाश्च का
 कान् परिणामरिशेषान् गच्छन्तित्यर्थं । योगयवमध्यम्याष्टसामाविज्ञाना योगस्थानानामुपरि
 मुहूर्तं जीवितावसाने स्थित्वाऽन्तर्मुहूर्तावशेषे आयुषि योगयवमध्यस्योपरि असह्येयगुण
 मुहूर्तं यात्रत्ववर्षमातो भूत्वेत्यर्थः । भवस्य त्रिचरमे द्विचरमे च समये वर्तमान उत्कृष्ट
 शसङ्केऽस्मात् पूरयित्वा प्रयः समयाश्चरमा यस्मात् यत आरभ्यान्तिमः समयस्तृतीयो
 यावत् स त्रिचरम । एत द्वौ चरमौ यस्मात् स द्विचरम इति व्युत्पत्तिः । चरमे द्विचर
 समये योगस्थानमपि चोत्कृष्ट पूरयित्वा इहोत्कृष्टो योग उत्कृष्टश्च सङ्केशो युगपदेकमेव समय
 प्राप्यते नाधिकमिति विपमसमयोद्भवोत्कृष्टयोमोत्कृष्टकपायस्थानप्रहणम् । त्रिचरमे द्विचरमे च
 उत्कृष्टसङ्केशप्रहण प्रभूतोद्धर्तनास्वल्पापवर्तनासम्पत्तये । द्विचरमे चरमे च समये उत्कृष्टयोग
 सम्पूर्णप्रदेशोपचयसमनाय । एव कृत्वा नारकभवस्य चरमसमये सपूर्णगुणितकर्मांशः सम्पद्यते
 च सम्पूर्णगुणितकर्मांशेनेहोत्कृष्टप्रदेशसंक्रमस्वामित्ये प्रकृतमधिकृतम्" इत्यभिहितो गुणितकर्मा
 अधुनोत्कृष्टप्रवेशसंक्रमस्वामित्यमुच्यते-तत्र ज्ञानावरणपञ्चकटर्शनावरणचतुष्कान
 यपञ्चकादारिकसत्करुपाणामेकत्रिंशतिप्रकृतीना गुणितकर्मांशः सप्तमनरनादुद्धृत्य
 न्द्रियतिर्यक्षु मध्ये समुत्पन्नः तिर्यग्भ्रमसत्कप्रथमावलिकाचरमसमये उत्कृष्टप्रदेश
 करोति, यत एतासा प्रकृतीना नारकभ्रमचरमसमये उत्कृष्टयोगेनातिप्रभूत कर्म
 गृहीत तदावलिकातिक्रान्त संक्रम्यते, अन्यत्रोक्तप्रक्रियालभ्यं न लभ्यत इति ।
 द्विकोणातवेदनीयप्रथमजर्जसहननेपञ्चकप्रथमजर्जसस्थानपञ्चकाशुभचर्णादिनैकोपर्याप्त
 शसत्सगत्यपर्याप्तास्थिराशुभदुर्भगदुर्भ्वरानादेयायंशः कीर्तिनीचैर्गोत्ररूपाणां द्वात्रिंशत्य
 ना गुणितकर्मांशः क्षपकश्रेण्यामारूढ सूक्ष्मसम्परायचरमसमये उत्कृष्टप्रदेश
 करोति । मध्यमकपर्याष्टकरत्यानर्द्धिर्त्रिकैतिर्यग्द्विकैतिकलेन्द्रियजातिसूक्ष्ममाधार
 पार्यपङ्करूपाणा चतुर्विंशतिप्रकृतीना स्वस्वचरमप्रशेषेऽनिवृत्तिवादर. क्षपकः गु
 मांश उत्कृष्टप्रदेशसंक्रम करोति । तथा नरकादुद्धृत्यानन्तरभवे समागतः
 मसमयादारभ्योत्कृष्टदन्धकाल यात्रत्सातवेदनीयं बद्धा ततोऽसातवेदनीयं वधाति,
 तवेदनीयन्धावलिकाचरमसमये सातवेदनीयं सकलमपि च-यावलिकातीति भ

वध्यमानेऽसातवेदनीये यथाप्रवृत्तसक्रमेण सातस्योत्कृष्टप्रदेशसक्रम करोति । मिथ्यात्वमि-
 श्रयो क्षपक स्वस्वचरमप्रक्षेपे सर्वसक्रमेणोत्कृष्टप्रदेशसक्रम करोति । सप्तमष्टविध्यामन्त
 मुहूर्ताद्यशेषे आयुषि वर्तमानमौपशमिक सम्यक्त्व समुत्पाद्य मिथ्यात्वमिश्राभ्या दीर्घेण
 गुणसक्रमकालेन सम्यक्त्वमोहनीय समापूर्य तत पतिरत्र मिथ्यात्वं गत प्रथमसमये एव
 सम्यक्त्वमोहस्य मिथ्यात्वे उत्कृष्टप्रदेशसक्रम करोति । अनन्तानुबन्धिना तु गुणितकर्मांशः
 सप्तमक्षितितो निर्गत्य तिर्यक्षु समुत्पन्नस्तत्रापि प्राप्तवेदकसम्यक्त्व विसयोजक' चरमप्रक्षेपे
 सर्वसक्रमेणोत्कृष्टप्रदेशसक्रम करोति । गुणितकर्मांश ईशानदेव सङ्क्षेपे वर्तमान एके-
 न्द्रियप्रायोग्य वधन् पुन पुनर्नपुसकवेद वद्धा ततश्च्युत सन् स्त्री वा पुरुषो वा जात ,
 तत्राष्टवर्षमासपृथक्त्वाभ्यधिके वर्तमानो वर्षपर क्षपयन् निजचरमप्रक्षेपे सर्वसक्रमेण सक्रम-
 मयन् गुणितकर्मांशे वर्षपरस्योत्कृष्टप्रदेशसक्रमस्वामी भवति । अयमेव स्यावैरकेन्द्रिया-
 तपोधोत्तानामपि सक्रमस्वामी । तथा भोगभूमिषु असख्येयवर्षाणि यावत् भूयो भूय'
 स्त्रीवेद वद्धा प्रकृत्यन्तरदलिकसक्रमेण चापूर्य पत्योपमासख्येयभागातिक्रान्ते सत्यकाल-
 मृत्युना मृत्वा दशवर्षस्थितिको देवो जातस्तत्रापि स्त्रीवेद वन्देन सक्रमेण चापूर्य ततश्च्युत्वा
 मनुजेषु मध्येऽन्यतरवेदयुत समुत्पन्न , तत्र शीघ्र क्षपणायोलियत स्त्रीवेदक्षपणचरमसमये
 सर्वसक्रमेण स्त्रीवेदं सक्रमयन् गुणितकर्मांश स्त्रीवेदस्योत्कृष्टप्रदेशसक्रमस्वामी भवति ।
 अत्र नान्या युक्तिरन्वेपणीया, केवलवेधसस्तर्धवोपलम्भात्, एवमन्यत्रापि यथायोग
 वाच्यम् । तथा कश्चित् गुणितकर्मांश ईशानदेवलोके सङ्क्षेपपरिणामेन प्रभूत काल
 यावत् नपुसकवेद वन्देन सक्रमेण चापूर्य ततश्च्युत्वा सख्येयवर्षायुष्केषु समुत्पन्न-
 स्ततो निर्गत्यासरयेयवर्षायुष्केषु समुत्पद्यासख्येयानि वर्षाणि यावत् तथाविधसङ्क्षेपशयशात्
 स्त्रीवेद वन्देन सक्रमेण चापूर्य तत विशुद्धपरिणामेन सम्यक्त्व समुत्पाद्यासख्येयानि
 वर्षाणि यावत् वन्देन सक्रमेण च पुरुषवेद समापूर्य तत. पत्योपमासख्येयभागमात्र सर्वायु-
 ष्ककाल जीवित्वा पर्यन्ते च मिथ्यात्व गत्वा दशवर्षसहस्रपरिमित देवायुष्क वद्धा देवेषु
 समुत्पन्न सन्नन्तमुहूर्तेन कालेन सम्यक्त्व प्रतिपद्यते । तत्रापि पुरुषवेद वन्देन सक्रमेण च
 समापूर्य ततश्च्युत्वा मनुजेषु समागत्य सप्तमासाभ्यधिको वर्षाष्टकेऽतिक्रान्ते शीघ्र क्षपणाय
 समुत्थित गुणसक्रमेण चोपचित पुरुषवेद क्षपयन् चरमसमये सर्वसक्रमेण सक्रमयन्
 पुरुषवेदस्योत्कृष्टप्रदेशसक्रमस्वामी भवति, नावलिकाद्विकवद्धस्यान्ते, यतस्तत्र स्तोकमिति
 हेतो । तथा पुरुषवेदोत्कृष्टप्रदेशसक्रमस्वामी एव सञ्चलनक्रोधमानमायानामुत्कृष्टप्रदेशस-
 क्रमस्वामी स्वस्वचरमप्रक्षेपे वाच्य , शेष सर्वं पुरुषवेदवद्वाच्यम् । तथा गुणितकर्मांशोऽनेक-
 भवभ्रमणेन चतुरो वारान् मोहनीयमुपशमय्य तत शीघ्र क्षपकश्रेणिं प्रतिपन्न सञ्चलनलो-
 भस्थान्तरकरणादारत उत्कृष्टप्रदेशसक्रम करोति, न परत , तदुक्त पञ्चसद्वद्वृत्ती—“लोभ-
 म्ना तरकरणादारत सक्रमो, न परतोऽस्ति” इति, परत चारित्रमोहप्रकृतीनामानुपूर्व्या सङ्क्रमात् ।
 यत्—“लोभसञ्चलनाप अन्तरकरणस्त चरिमसमए, परतो सक्रमो गन्थि ति कच लकोसो पदेससक्रमो

भरति' इति कर्मप्रकृतिचूर्णावुक्त तत्रान्तरकरणस्य चरमसमयेऽन्तरकार
समय इत्यर्थोऽवसीयते, 'अन्यथाऽन्तरकरणमि कए चरित्तमोहेणुपुषिसंकमण'मिति
धापत्ते । एवं वृत्तिद्वये पञ्चसद्वहवृहद्वृत्तौ च वाच्यम् । परत' यशःकीर्त्तौ
विंशत्प्रकृतिबन्धव्यवच्छेदममये उत्कृष्टप्रदेशसक्रमस्वामी भवति, परतो यश कीर्त्ते
माभावात् । अत्रोपशमश्रेणिग्रहण द्वयोरपि गुणसक्रमेण प्रभूतदललाभार्थम् । आ
परिभ्रमता चतुरो वारानेन मोहमुपशमयति, न पञ्चममपि वारमत उक्त चतुरो
न्मोहनीयमुपशमय्येति । तैजससप्त चक्रं प्रेक्षुरनिगन्धक नाम्लमपुर
घुस्त्रिम्घोष्णागुरुलघुनिर्माणरूपाणा विंशतिप्रकृतीना चतु कृत्वो मोहनी यमम
बन्धव्यवच्छेदादूर्ध्वमावलिकायाः परत' यशःकीर्त्तौ नामुष्ट
भरति । आवलिकाया अभ्यन्तरे तु बन्धान्तसमये गुणसक्रमेण सक्रान्तस्य
न्तरदलिकस्यावलिकानतिक्रमेणोत्कृष्टप्रदेशसक्रमो न भवति । एवमेवाध्रुवबन्धिन्योः
शुभयोरपि वाच्यम् । सम्यग्दृष्टिशुभध्रुवबन्धिन्य' यद्ये प्र
चट्टासप्रशास्त्रविहायोगतित्रसचतुष्कसुभगत्रिकरूपा द्वादश प्रथमसहननयुता
कसागरोपमशतोपचिता उत्कृष्टप्रदेशसक्रमयोग्या भवन्ति । य
माणि यावत् सम्यक्त्वमनुपालयन्नेता यभाति, ततोऽन्तर्मुहूर्त मिश्रभावमनुभूय भूये
सम्यक्त्व प्रतिपद्य तदनुभवन् द्वितीयवार पदपष्टिसागरोपमाणि यावदेता
भाति, तदेव द्वात्रिंशदधिकशतसागरोपम यावत् सम्यग्दृष्टिरेता द्वादश बन्धेन
मेण चापूर्व प्रथमसहननं तु मनुजभवहीन यथासभवमुत्कृष्टकालमापूर्वापूर्वकरणे
व्यवच्छेदादूर्ध्वमावलिकामात्रं कालमतिक्रम्य यश कीर्त्तौ सक्रमयन्
सक्रमस्वामी भवति, तदानीं गुणसक्रमेण लब्धदलिकस्यापि सक्रमावलिकान्तत्वेन
मभावात् । आद्यसहननस्य तु गुणसक्रमाभावेन देवभावात् च्युत. सन्
दैवगतिप्रायोग्यं बध्नन् आवलिकामात्रं कालमतिक्रम्योत्कृष्टप्रदेशसक्रमस्वामी
तथा सप्तसु पूर्वकोट्यायुष्केषु तिर्यग्भवेषु पुन. पुनर्नरकद्विक यभाति, ततोऽष्टमे
मनुजो भूत्वा क्षपकश्रेणिमारूढः नरकद्विक सक्रमयन् चरमप्रक्षेपे
प्रदेशसक्रमो भवति । कर्मप्रकृतिचूर्णो तु—'गिरयदुगति गिरयगतिरियाणुपुब्धीण
पदेससप्तमो भवति, कह म०, कम्मभूमिं मोत्तूण जण्णहिं एतेसि बन्धो णत्थि
लेसेण पुव्वकोटिपुहुत्त पूरेत्तु सवेन्तस्स" इत्येवमुक्तम् । देवद्विक वैक्रियसप्तक च
ष्टक यावत् बन्धेन सक्रमेण चापूर्वाष्टमे भवे क्षपकश्रेणिमारूढ
रमावलिकामतिक्रम्य यदा यश कीर्त्तौ सक्रामति तदोत्कृष्टप्रदेशसक्रमो भवति ।
मेण लब्धकर्मदलसक्रमलाभार्थं सक्रमावलिकामतिक्रम्येत्युक्तम् । कर्मप्रकृति चूर्णो
टिपृथक्त्व सामान्येनोक्त, पञ्चसग्रहमूलवृत्तौ तु 'तीर्थकराहारकाणा देवद्विकस्य
स्थिरशुभयोश्च शुभध्रुवबन्धिनीना च तैजससप्तकशुभवर्णैकादशकागुरुलघुनिर्माणादयाना तयेति

णावतुरुपशामरुख स्वबन्धावलिवापरत भासा यग कीर्त्तान्तुत्कृष्टप्रदेशसन्मो भवती" त्युक्तम् । तथा सप्तमपृथिव्या वर्तमानश्चतुर्धगुणस्थाने अपर्याप्तान्तर्मुहूर्तन्यून त्रयस्त्रिंशत्सागरोपम यावत् मनुजद्विक वध्ना चरमेऽन्तर्मुहूर्ते मिथ्यात्व गतस्तन्निमित्त तिर्यग्द्विक वध्नाति । ततो निर्गत्य तिर्यक्षूपत्तिप्रथमसमये गुणितकर्मांशो यथाप्रवृत्तसक्रमेण वध्यमाने तिर्यग्द्विके मनुजद्विकस्योत्कृष्टप्रदेशसक्रम करोति । ननु मिथ्यात्प्रगमनानन्तरमावलिकाचरमसमये मनुजद्विकस्योत्कृष्टप्रदेशसक्रम कथं न करोति ? न च मिथ्यात्वभवनप्रथमसमये कथमुत्कृष्टप्रदेशसक्रम न करोतीति वाच्यम्, चरमसमयवद्धदलिकस्यावलिकानतिक्रमेण सक्रमाभानात् नोत्कृष्टसक्रम प्राप्यत इति चेत्, अत्रोच्यते, सप्तमपृथिव्या मिथ्यात्वे वर्तमानो विध्यातसक्रमेण मनुजद्विक सक्रामति न यथाप्रवृत्तसक्रमेण, यथाप्रवृत्तसक्रमापहारकालात् विध्यातसक्रमापहारकालोऽसख्येयगुण, तदुक्त—“सेसस्स दलियस्स (इद्वलनसन्मोत्तचरमस्रण्डदलस्य) अहापरत्तेण अवहारकालो असत्तेजगुणो अगुलसेठीए प्रदेशअसखेजतिभागोत्ति काउ” इति । ननु मिथ्यात्वेऽपि नरद्विकस्य वध्यमानत्वेन कथं न यथाप्रवृत्तसक्रम इति चेत् ? सत्यम्, नवर सप्तमपृथिव्या मिथ्यात्वे वर्तमानस्तथास्वाभाव्यात् मिथ्यात्वप्रत्ययेन तिर्यग्द्विकमेव वध्नाति, न मनुजद्विकमिति । तथाहारकसप्तक तीर्थकरनाम च स्थिरसम वाच्यम्, केवल स्वोत्कृष्टवन्धकाल यावदुपचय कृत्वेति । तत्राहारकसप्तकस्य देशोनपूर्वकोटि यात्सयममनुपालयतो यावानप्रमत्तकालस्तावत्सर्वोऽपि वन्धकालोऽन्तसेय । जिननाम्नो देशोनपूर्वकोटिद्वयाधिकत्रयस्त्रिंशत्सागरोपम यावत् वन्धकालो वाच्य । तथा य कश्चिद् भवद्ध्येन चतुष्कृत्यो मोहनीयमुपशमयन् तत्र चोच्चैर्गोत्र वध्नन् नीचैर्गोत्र गुणसक्रमेण सक्रमयति, तृतीयभवे च मिथ्यात्व गत सन् नीचैर्गोत्र वध्नन् तत्रोच्चैर्गोत्र सक्रमयति, भूय सम्यक्त्व समासाद्योच्चैर्गोत्र वध्नन् तत्र नीचैर्गोत्र सक्रमयति, एव भूयो भूय परापृत्योच्चैर्गोत्र नीचैर्गोत्र च वध्नन् लघु सिद्धिं गन्तुकामो नीचैर्गोत्रवन्धान्तसमये उच्चैर्गोत्रस्य वन्धेन गुणसक्रमेण चोपचितीकृतस्योत्कृष्टप्रदेशसक्रम करोतीत्युक्तमुत्कृष्टप्रदेशसक्रमम्बामित्यम् ।

उत्कृष्टप्रदेशसक्रमस्वामिनः ।

शाना० ५-३५० ४-विह ५-औदा० ७ (२१)	सप्तम्या उद्दल्य पर्या० पञ्च० प्रासतियग्मवो गुणितकर्मांश प्रथमावलि काल्यसमये (नास्व भवा त्यसमयवद्धमयत्र सक्रामतीति)
नेत्रा २-असात-अनाद्यसस्यानसहननामि १०-कुवर्गादि ९-उपपा०-कुरग०- अवपा०-अस्विरादि ९-नी० (३२)	१० मान्ते गुणितक्षपका
मध्यकसाप ८-स्वान० ३-निय०२-वि कृ ३-सू०-साधा०-६ नो० (२५)	९ मे गुणितक्षपका स्वस्वचरमप्रक्षेपे

सातस्य	नरकादागत्य प्रथमतसमयादुत्कृष्टवन्धकालेन सात यद्वा असात असातस्य यथावत् अन्त्यतमये
मिथ्यावमिश्रयोः	क्षपक स्वचरिमप्रक्षेपे (सर्वसक्रमेण)
सम्यक्त्वस्य	सप्तम्यामन्तमुं शीपे औप० सम्य० एच्वा दीधगुणसक्रमेण मापूर्व पुनर्मिथ्यात्व प्राप्ताना प्रथमसमये
अनंतानुविन्धि ४ णाम्	सप्तम्यामन्तमुं शीपे चरमावश्यकानि कृत्वाऽनन्तरभये सम्यक्त्व अनन्ता० नाम् विसयोजका चरमप्रक्षेपे (सर्वसक्रमेण)
स्था० असात० उद्यो० प० नपुंसकानाम्	गुणितेशान् एकं प्रायो० नपुंसक भूयोभूयो यच्वाऽनन्तरभवे स्त्री पुरयो वा शीघ्रक्षपणोद्यत चरमप्रक्षेपे (सर्वस०)
स्त्रीवेदस्य	पुन पुनर्गुणलिकभयेन स्त्रीवेद यद्वाऽऽपूर्व च पट्यास० भागे क्रा० ते अकालेन मृत्वा जय० स्थितिकदेवो भूत्वा तत्रापि रवेदेन मनुष्यत्वं एच्वा शीघ्रक्षपणायोद्यतस्य चरमप्रक्षेपे (
पुरुषवेदस्य	ईशाने नपुंसकमापूर्व सत्येयाद्युपि गत्वा अमंश्लेयाद्युपि गत्वा च पूर्वासत्येयवर्षाणि प्राप्तसम्यक्त्वेन पुवेदमापूर्व पुनर्मिथ्यात्व जय० स्थितिदेववेनोत्पद्यान्तमुहूत्ता सम्यक्त्व प्राप्य शीघ्रक्षपणायोद्यतस्य (च० प्र० सर्वस०)
संज्ञकान्नोद्यमानमायानाम्	क्षर्वणकाले पुवेदोरहू० प्र० स० स्वामिनाम्
स० शोभयशासो	चतुर्माहोपनाम कृत्वा शीघ्रक्षपणाणां (च० प्र० स० स०)
सं० ७-अगु०-निर्माण-शुभपर्णादि ११ (१०) स्थिर-शुभयोश्च	चतुर्माहोपनाम कृत्वा यथाविच्छेदादावलिकापरत यत्तसि
सं० ७-समथ०-परा०-उच्छ्वास-मुखग० प्रस्तादि ४-मुमगादि ३ (१२)	१३२ सागराणि यावत् सम्य० कालेनापूर्व ८ मे लिकापरतः यद्यपि प्रक्षेपक
पद्मपंभस्य	मनुष्यनवहीन १३२ सागर यावदापूर्व सुरमवाच्युत सम्यग्दृष्टि देवमा० ब्रह्मज्ञावलिकापरतो देवप्रायोग्ये प्रक्षेपकः
मरक २ कस्य	सप्तवारानुत्कृष्टायुपाऽऽपूर्वाद्यने भवे मनुष्यत्वं प्राप्य जातक्षपक (च० प्र० स० स०)
देव २-यै० ७ कयो	यथाचान्तावलिकापरत नरक २ कस्योत्कृ० प्र० सप्तमकविषिद्यन् अन्तमुं हीन ३३ सा० यावत् सम्यक्त्वेन सह
मनुष्य २ कस्य	मान्तमुहूर्त्त मिथ्यात्व प्राप्तस्यमित्त तियग्द्विक ब्रह्मन् सप्तम्या िगल्य प्रथमे समये यथाप्रवृत्तेन तियग्द्विके सक्रमक
साहा० ७ कस्य	समुदितोत्कृष्टाप्रमत्तकाल यावत् व्यापारका (शीप स्थिरसम) स्थिरसम (परं स पूर्वकोटिद्वयाधिक ३३ सागरमापूर्व यथाचान्तादावलिकापरत यद्यपि सक्रमक)
विमनाद्य	चतुर्माहोपनाम कृत्वा पुन पुन उच्चैर्नीचैश्च परस्परं सक्रमयन् नीचैर्दं विच्छेदसमये नीचैर्गोत्रे सक्रमक
उच्चैर्गात्रस्य	

साम्प्रत जघन्यप्रदेशसक्रमस्वामित्वमभिधानीयम्, तच्च प्रायः क्षपितकर्मांशे प्राप्यत इति क्षपितकर्मांशस्य स्वरूपं कर्मप्रकृतित एवात्र समुद्भियते, तथा च तद्ग्रन्थ —“पलासखिय भागूण कम्मद्विहमखियओ णिगोएसु । सुदुमेषु भवियजोग जहन्नग कट्टु निगाम्म ॥ १ ॥ जोगोसुऽसरवारे सम्मत्त लभिय देसविरइ च । अट्टक्खुत्तो विरइ सजोअणहा तइयवारे ॥ २ ॥ चउरुव-समित्तु मोह लहु खवन्तो भये सवियकम्मो । पाएण तहिं पणय पडुघ काओवि सविसेस ॥ ३ ॥” व्याख्या—“यो जीवः पल्योपमासरयेयभागोनोनां कर्मस्थितिं सप्ततिसागरोपमकोटाकोटिप्रमाणं यान्त्परयोपमासरयेयभागोनसप्ततिसागरोपमकोटाकोटिप्रमाणं कालं याचदित्यर्थः, सूक्ष्मान्तकामिय-केषु मध्ये स्थित्वा, सूक्ष्मनिगोदा हि स्वल्पायुषो भवन्ति, ततस्तेषां निरन्तरप्रभूतजन्ममरणवेदनार्तं त्वेन प्रभूतपुद्गलपरिशाटं स्यादिति सूक्ष्मनिगोदग्रहणम् । सोऽपि शेषनिगोदजीवानपेक्ष्यात्स्वल्पक-पायोऽत्यल्पयोगश्च गृह्यते, मन्दकपायताया स्वल्पतरा स्थितिं वप्नोति स्तोका चोद्धर्तयति । मन्दयोग-ताया च ननकर्मपुद्गलोपादानमतिस्तोकं भवतीति कृत्वा । ईदृशः सूक्ष्मनिगोदो भूत्वाऽभव्यप्रायोग्यजघ-न्यल्प प्रदेशसञ्चय कृत्वा ततः सूक्ष्मनिगोदेभ्यो निर्गल्य योग्येषु सम्यक्त्वदेशविरतिसर्वविरतियोग्येषु त्रसेषु मध्ये समुत्पद्य पल्योपमासख्येयभागमध्येऽसरयवारान् यावत् सम्यक्त्वं तावत् एव धारान् क्रिञ्चिदूना देशविरतिं च लब्ध्वा, कथं लब्ध्वेति चेदुच्यते—सूक्ष्मनिगोदेभ्यो निर्गल्य धादरपृथ्वीकायिकेषु मध्ये समुत्पन्नस्ततोऽन्तर्मुहूर्तेन कालेन निर्गल्य मनुष्येषु पूर्वकोट्यायुष्केषु मध्ये समुत्पन्नः, तत्रापि शीघ्र-मेघ माससप्तकात्तरं योनिनिर्गमनेन जातोऽष्टवार्षिकं सन् सयमं प्रतिपन्नः । ततो देशोना पूर्वकोटिं यावत् सयममनुपाल्य स्तोकोशे जीविते मिथ्यात्व प्राप्तः । ततो मिथ्यात्वसहित एव मृत्वा दशवर्षस-हस्रप्रमाणस्थितिषु देवेषु मध्ये देवत्वेनोत्पन्नः । ततोऽन्तर्मुहूर्तमात्रे गते सम्यक्त्वं प्राप्नोति । ततो दश-वर्षसहस्राणि जीवित्वा तावन्तं च कालं सम्यक्त्वमनुपालयान्ते मिथ्यात्वेन कालं गतः सन् धादरपृ-थ्वीकायिकेषु समुत्पन्नः । ततोऽन्तर्मुहूर्तेन ततोऽप्युद्भूय मनुष्येषु समुत्पद्यते । ततः पुनरपि सम्यक्त्वं देशविरतिं वा प्रतिपद्यते । एव देवमनुष्यभवेषु सम्यक्त्वादि गृह्यन् मुञ्च्यते तावद्वाच्यो यावत्पल्योपमा-सख्येयभागमात्रकालमध्ये सत्यातीतान् यावत्सम्यक्त्वलाभं स्वल्पकालिकञ्च देशविरतिलाभो भवति । सम्यक्त्वादिप्रतिपत्तिकाले बहुप्रदेशाः प्रकृतीरल्पप्रदेशा करोतीति बहुशं सम्यक्त्वादिप्रतिपत्तिग्रहणम् । एतेषु च सम्यक्त्वादियोग्येषु भवेत्पृथक्त्वा अष्टौ वारान् यावद्विरतिं सर्वविरतिं लभते । “तइयवारे”ति तावत् एव वारानष्टौ वारानित्यर्थः । “सयोजणहा” उद्धलनेनानन्तानुबन्धिविधातको भूत्वा, उक्तं च—“अणउव्वलणं च अहवारा” इति । तथा चतुरो वारान् मोहनीयमुपशमय्य ततोऽस्मिन् भवे लघु शीघ्र-कर्माणि क्षपयन् क्षपितकर्मांशं उच्यते, तेन च क्षपितकर्मांशेनेह जघन्यप्रदेशसक्रमस्वामित्वचिन्तायां प्रायेण बाहुल्येन प्रवृत्तमधिकारः, काश्चित्पुनः प्रकृतीरधिकृत्य सविशेषं भणित्यामि ॥१॥२॥३॥” इति ।

अथ जघन्यप्रदेशसक्रमस्वामित्वं पृथक्त्वेनोच्यते—तत्र ज्ञानावरणपञ्चकदर्शनावरण-पद्मान्तरायपञ्चकहास्यरतिभयजुगुप्सारूपाणां विंशतिप्रकृतीनां स्वस्वबन्धनरमसमये यथा प्रवृत्तसक्रमेण जघन्यप्रदेशसक्रमो भवति । तत्राप्यवधिज्ञानावरणवर्जज्ञानावरणचतु-ष्पात्रधिदर्शनावरणवर्जदर्शनावरणत्रयरूपावरणसप्तकत्वावधिज्ञानयुतो जघन्यप्रदेशसक्रम

अथा]

शमी भवति, यतोऽवधिज्ञानमुत्पादयता प्रभूताः कर्मपुङ्गवाः परिशाटिता भवन्तीति
 याऽवधिद्विंशत्वारणयोस्त्वनयधिको वाच्यः, यतो नित्यं यथा नो
 ऽवतस्योरतीव रक्षाः कर्मपुङ्गवा जायन्ते, ततः स्वबन्धचरमसमयेऽपि प्रभूताः
 रिशाटन्ति सक्रमयन्ति चेति जघन्यप्रदेशसंक्रमो न लभ्यते । नि
 कयोस्तु स्वस्वबन्धव्यवच्छेदानन्तरं गुणसंक्रमसद्भावेन जघन्यसंक्रमो न लभ्यते ॥
 स्वबन्धचरमसमयो गृहीतः । अन्तरायपञ्चकस्य बन्धोपरमे प्रतिग्रहाभावात् सक्रमा
 योऽतो बन्धचरमसमय इत्युक्तम् । स्थानाद्विद्विकस्त्रीवेदयोरन्तर्मुहूर्तमिश्रान्तरितं द्वा
 शच्छतसागरोपमं यावत् सम्यक्त्वप्रत्ययतः प्रभूतं कर्मदल परिशाट्य क्षपणायोद्युक्तो
 यथाप्रवृत्तकरणान्तिमसमये विध्यातसंक्रमेण जघन्यप्रदेशसंक्रमं करोति । अपूर्वकर-
 णादौ गुणसंक्रमादिसद्भावेन जघन्यसंक्रमाभावात् । पञ्चसहस्रमूलवृत्तौ तु यथाप्रवृत्तसंक्र-
 मेण जघन्यसंक्रम इत्युक्तं पर तदशुद्ध प्रतिभाति, यतो बन्धयोग्यताया सत्या यथा-
 प्रवृत्तसंक्रमप्रवृत्ते, अत्र तु बन्धाभावात् जघन्यसंक्रमप्रसङ्गाच्च विध्यातसंक्रम एव सभ-
 यति, कर्मप्रकृतिचूर्णो तु अभिधानपुरस्सर नोक्तमिति । तथा सातवेदनीयस्याकृतमोहो-
 पशमश्चरमासातवन्धस्यान्तिमसमये वर्तमानः क्षपणायोद्यतो जघन्यप्रदेशसंक्रमं करोति,
 परतो हि सातस्य प्रतिग्रहतैव भवति, न संक्रमः । कृतमोहोपशमो हि गुणसंक्रमेणोपचितस्य
 सातस्य प्रभूत दल सक्रामति, न च तेनेह प्रयोजनमित्यकृतमोहोपशम इत्युक्तम् । तथाऽ-
 कृतमोहोपशम क्षपकश्रेण्यामाल्लोऽपूर्वकरणाद्धायाः प्रथमात्रलिकायाश्चरमसमये सञ्च-
 रन्लोभस्य जघन्यप्रदेशसंक्रमं करोति, परतस्तु गुणसंक्रमेण सक्रान्तदलिकस्य संक्रमा-
 दलिकातिक्रान्तत्वेन संक्रमसभवात् जघन्यप्रदेशसंक्रमो न प्राप्यते । तथा मिथ्यात्व
 स्यान्तर्मुहूर्तमिश्रान्तरितं द्वात्रिंशदुत्तरशतसागरोपमं यावत्सम्यक्त्वानुपालनेन क्षपयित्वा
 त्रिंशच्छेपीकृतस्य क्षपकारुद्ध स्वकीययथाप्रवृत्तकरणचरमसमये विध्यातसंक्रमेण जघ-
 न्यप्रदेशसंक्रमं करोति, परतो गुणसंक्रमसभवेन जघन्यसंक्रमो न प्राप्यत इति । तथ
 सम्यक्त्वमिश्रयोः स्तोककालिकगुणसंक्रमेण मिथ्यात्वदलोपचितीकृतयोः द्वे पट्टपटी साग-
 रोपमाणां सम्यक्त्वमनुभूय मिथ्यात्व गतः परयोपमासख्येयभागमात्रेण कालेन सम्य-
 कत्वमिश्रे उद्बलयन् स्तोकं चोद्बलनासंक्रमं द्विचरमस्थितिलण्डस्य चरमसमये मिथ्य-
 त्वरूपे परस्थाने दलिकप्रक्षेपरूप जघन्यप्रदेशसंक्रमं करोति । तथा चतुष्कृत्वो मोहन
 योपशम चारित्रमोहप्रकृतीना दलिकं प्रभूत स्थितिघातरसघातगुणश्रेणिगुणसंक्रमे क्ष-
 यति, ततो मिथ्यात्वं गत्या विसयोजक पुनः स्तोककालमनन्तानुबन्धिना बद्धा चारि-
 मोहसत्क स्तोक दलिकं ध्यमानेषु तेषु संक्रमयति । ततोऽन्तर्मुहूर्ते गते सति पुनः सम्यक्-
 त्वासाय द्वात्रिंशदुत्तरशतसागरोपमं यावदनुपाल्य च क्षपणायोद्यितः सन् स्वकी-
 यथाप्रवृत्तकरणचरमसमयेऽनन्तानुबन्धिना विध्यातसंक्रमेण जघन्यप्रदेशसंक्रमं करोति
 परतः गुणसंक्रमसभवेन जघन्यप्रदेशसंक्रमो न प्राप्यत इति । तथाऽरतिशोकसंक्रम

मकपायाष्टककुर्णादिनत्रकोपधातास्त्रिराशुभायश कीर्त्यसातवेदनीयरूपाणा चतुर्विंशतिप्र-
कृतीना देशोनपूर्वकोटि यावत् सयममनुपाल्य पर्यन्ते तीव्रक्षपकश्रेण्यामारूढो यथाप्रवृत्त-
करणचरमसमये यथाप्रवृत्तसक्रमेण जघन्यप्रदेशसक्रम करोतीति पञ्चसङ्ग्रहमूलवृत्तिकाराः,
तथा चाहु—“अरईसोगट्टकसायअसुभधुववन्धिअधिरतियगाण । अस्सायस्स य चरिसे अहाप-
त्तस्स ल्हु रवगे ॥ १ ॥” व्याख्या—“अरतिशोकमध्यमाष्टकपायाशुभधुववन्धिकुर्णादिनवको-
पधातास्त्रिराशुभायश कीर्त्यसाताना देशोनपूर्वकोटिकृततीव्रसयमस्य क्षपकश्रेण्या यथाप्रवृत्तकरणान्त-
समये यथाप्रवृत्तसक्रमेण जघन्य प्रदेशसक्रमो भवति, अपूर्वकरणे गुणसक्रमसभवात् स न ल-
भ्यते इति गाथार्थ” इति । मलयगिरिचरणास्तु कपायाष्टकरहिताना षोडशप्रकृतीना
मासपृथक्त्वाभ्यधिकेष्वाष्टसु वर्षेण्वतिक्रान्तेषु शीघ्रमेव क्षपणायोत्थितो यथाप्रवृत्तकरणच-
रमसमये यथाप्रवृत्तसक्रमेण जघन्यप्रदेशसक्रमं करोति । मध्यमकपायाष्टकस्य तु देशोन-
पूर्वकोटिं यावत् सयम परिपाल्य क्षपणायोत्थितो यथाप्रवृत्तिकरणचरमसमये विध्यात-
सक्रमेण जघन्यप्रदेशसक्रम करोति । तथा चोक्तगाथाया मलयगिरिकृतवृत्ति—“अर-
तिशोऽन्योऽष्टातामप्रत्यारयानप्रत्यारयातावरणसहिताना कपायाणामशुभधुववन्धिनीना कुर्णादिन-
वकोपधातरूपाणा अस्त्रिरत्रिकस्यास्त्रिराशुभायश कीर्तिरूपस्यासातवेदनीयस्य सर्वसरयया चतुर्विं-
शतिप्रकृतीना, तत्रापि कपायाष्टकरहिताना लघुक्षपके सर्वेभ्योऽन्येभ्यः शीघ्रमेव क्षपणायोत्थि-
तस्य मासपृथक्त्वाभ्यधिकेष्वाष्टसु वर्षेण्वतिक्रान्तेषु क्षपणाय समुद्यतस्येत्यर्थ । अष्टौ कपायान् प्रति
देशाना पूर्वकोटिं यावत् सयममनुपाल्य मूलटीकाया पुन सर्वा अप्येता प्रकृतीरधिकृत्य देशाना पूर्व-
कोटिं यावत् सयममनुपाल्येत्युक्तम् । क्षपकश्रेणिं प्रतिपन्नस्य यथाप्रवृत्तकरणचरमसमये कपायाष्टकस्य
विध्यातसक्रमेण शेषाणा यथाप्रवृत्तसक्रमेण जघन्यप्रदेशसक्रमो भवति” इति । न्यायाचार्याणा-
मप्ययमेवाभिप्राय । कर्मप्रकृतिचूणिं कृद्भिस्तु चतुर्विंशतिप्रकृतीना विध्यातसक्रमेण जघ-
न्यप्रदेशसक्रमो भवतीत्युक्तं, तथा च त आहु—“अपचक्राणावरणपचक्राणावरणासाता, कुवन्न-
वग डवघात च एता दस असुभधुवा, अधिर अशुभ अजस च एव अधिरतिग भण्णइ, एतासिं धावी-
राप पगतीण अट्टन्सायवजाण सव्वलहुति ल्हुमेव सेडिं पडिवन्नस्स रवणान्ते अच्युट्टियस्स अहाप-
वत्तस्स चरिममिचि अप्पणो अहापवत्तकरणस्स चरिमसमए विञ्जायसक्रमेण जहन्नओ पदेससक्रमो
परतो गुणसक्रमो होतिचि जहन्नओ पदेससक्रमो ण होति । अट्टण्ह कसायाण देसूण पूव्वकोडिं सजम
अणुपालेकण अन्ते रत्तगसेडिं पडिवन्नस्स जहन्नग भाणियव्व । अरतिसोगाण जहा असायस्स जह-
न्नओ पदेमसक्रमो त्थेव सामी वि सो चेव” इति । अरतिशोकास्त्रिराशुभायश कीर्त्यसातमध्यम
कपायाष्टकरूपाणा चतुर्दशप्रकृतीनामप्रमत्ते वन्धाभावेन विध्यातसक्रमेण जघन्यप्रदेशसक्रमो
भवति, अप्रमत्तगुणस्थाने चारित्रमोहसत्कस्य यथाप्रवृत्तिकरणस्याभिधानात्, शेषाणा बध्य-
मानत्वेन यथाप्रवृत्तसक्रमेण जघन्यप्रदेशसक्रमो भवतीत्यस्मदभिप्राय, तत्र पुन तद्विदो
निदन्ति । तथा पुर्वेदस्य लोभवर्जसज्वलनत्रिकस्य च क्षपकश्रेण्यामारूढो घोलमानेन जघ-
न्ययोगिना सता स्वस्वन्यव्ययच्छेदसमये यद्वल वद्ध तस्य चरमप्रक्षेपे जघन्यप्रदेशसक्रमो

मत्पणा]

भवति । एतासा चतुष्टयामपि प्रकृतीना स्वस्वग्रन्थचरममये समयोनावलिकादि त्वरुं
सुकराऽन्वत् सक्रमयोग्य प्रदेशसत्कर्म न विद्यते । समयोनावलिकादिपञ्चमपि प्रतिसमये
गुणसंक्रमेण समयोनावलिकाद्विक्रमात्रेण कालेन ध्वयमुपयाति तावत् यावत् चरमसमयपञ्च-
दलिकस्यासख्येयभागः शेषोऽतिष्ठते । ततस्त सर्वक्रमेण सक्रमयतो जघन्यप्रदेशसंक्रमो
भवति । देवद्विक्रमरद्विक्रमक्रियसप्तकरूपैरिन्द्रियैकादशक्रमेकेन्द्रियभवे इहल्यय च पञ्चेन्द्रि-
यत्व प्राप्त तत्र पुनरप्येकादशक्रमन्तर्मुहूर्तं यावत् वद्धा ततस्त्रयस्त्रिंशत्सागरोपमायुष्को नार-
को जातः तत्र च यथासंभवमनुभूय तत उहृत्य पञ्चेन्द्रियतिर्यक्षु मध्ये समुत्पन्नः तत्र वैक्रियै-
कादशक्रमपञ्चैकेन्द्रियो जातस्तस्य तत्र पत्योपमासख्येयभागमात्रकालप्रमाणया चिरोद्दलन-
योद्दलयतो द्विचरमस्थितिलखण्डस्य चरमममये यः परप्रकृतौ दलिकप्रक्षेपः स वैक्रियैकादशकस्य
जघन्यप्रदेशसक्रमो भवति । तथा तेजोप्रायुभवेपु वर्तमानेन मनुजद्विकमुच्चैर्गात्रं घोढलितं
भूयः सूक्ष्मकेन्द्रियभवप्रासेनान्तर्मुहूर्तकालं यावद् वरु ततो निर्गत्य यः पञ्चेन्द्रियत्वं प्राप्तः,
ततो मृत्ना सप्तमपृथिव्या ज्येष्ठस्थितिको नारको जातः, ततः पुनरुहृत्य पञ्चेन्द्रियतिर्यक्त्वेन
समुत्पन्नः, एतावत्कालमुच्चैर्गात्रं मनुजद्विकमवद्धा प्रदेशसक्रमेण चानुभूय तेजोवायुपु मध्ये
समुत्पन्नः, तत्र तस्य मनुजद्विकमुच्चैर्गात्रं च चिरोद्दलनयोद्दलयतो द्विचरमस्थितिलखण्डस्य
चरमसमये यः परप्रकृतौ दलिकप्रक्षेपः स मनुजद्विकस्योच्चैर्गात्रस्य च जघन्यप्रदेशसक्रमो
भवति । तथाऽऽहारक्रमसकप्रमत्ते स्तोत्रकालं वद्धा कर्मवैचित्र्यादग्निगतिभावं गतस्ततोऽन्त-
र्मुहूर्तात्परतो दीर्घपत्योपमासरख्येयभागमात्रप्रमाणया महोद्दलनयोद्दलयतो द्विचरमस्थिति-
खण्डचरमममये परप्रकृतौ यत्प्रदेशार्थं प्रक्षिपति तत् तस्य जघन्यप्रदेशसक्रमो भवति । तथा
कश्चित्क्षपितकर्मांशः सर्वजघन्यतिर्यग्द्विकोद्योतमत्कर्मा त्रिपद्यधिक सागरोपमाणां शतं पत्यो-
पमचतुष्कं च यावत् तिर्यग्द्विकमुद्योतं चानुद्धा यथाप्रवृत्तकरणचरमसमये तयोर्विध्यातसं-
क्रमेण जघन्यप्रदेशसक्रमं करोति । कथमुक्तकालं यावदवन्ध इति चेदित्यं-कश्चित्क्षपितक-
र्मांशस्त्रिपत्योपमायुष्केषु देवकुर्वादिषु युगलिकार्थमिक्केषु मनुजेषु समुत्पन्नः, तत्रैतत्प्रकृति-
त्रिकस्य तिर्यग्प्रायोग्यत्वेन बन्धाभावात्, युगलिकास्तु देवप्रायोग्यमेव कर्म वध्नन्ति, न शेष-
गतिप्रायोग्यं, तत्र चान्तिमेऽन्तर्मुहूर्तं सम्यक्त्व समासाद्याप्रतिपतितसम्यक्त्वो मृत्ना पत्यो-
पमस्थितिकदेवत्वेन समुत्पन्नः । तत्र च सम्यक्त्वप्रत्ययात् एतन्निकं न वध्नति, ततोऽप्यप्र-
तिपतितसम्यक्त्वो मनुजेषूपृथग् चारित्रं च परिपाल्याप्रतिपतितसम्यक्त्वो प्रियेयके त्रिदश
एकत्रिंशत्सागरोपमस्थितिको जातस्तत्र चान्तर्मुहूर्तादूर्ध्वं मिथ्याभावा प्राप्तः, तत्र भवप्रत्य-
यत एतदग्रन्थः, ततो भूयोऽप्यन्तिमेऽन्तर्मुहूर्तं सम्यग्दर्शनं समासाद्याप्रतिपतितसम्यक्त्वो
मनुजेषु समुत्पन्नः, तत्र च सर्वविरति प्रतिपाल्य तथैव सप्तसम्यक्त्वो मिजयादिषु देव-
त्वेन समुत्पन्नः, ततश्च्युत्ना सप्तसम्यक्त्वो मनुजेषु समुत्पन्नः तत्रापि चारित्रमाराध्य भूयो
विजयादित्रिदशेषु समुत्पन्नः, ततोऽपि निर्गत्य मनुजेषु सप्तसम्यक्त्वः समुत्पन्नः, तत्रान्तर्मुह-
र्तादूर्ध्वं मिश्र गच्छति, पुनः सम्यक्त्व समासाद्य चारित्र्यमच्युतगमनेन पद्पटिसागरोपम-

प्रमाणं सम्यक्त्वकालं पूरयति, अत्र सम्यक्त्वात् प्रच्युतस्य मिश्रगमनमुक्तं तत्कार्मण्य-
कमतेन, सैद्धान्तिकानां तु नैतत्सम्मत, तथा चोक्त कल्पभाष्ये—“मिच्छता सकृती अविरुद्धा
होइ सम्मतीते तु । मीसातो वा दृग्णि वि ण उ सम्मा परिणमे मीस ॥११॥”—मिथ्यात्वात् मिथ्या-
त्वगुणस्थानात् सम्यक्त्वमिश्रयोरविरतसम्यग्दृष्टिमिश्रदृष्टिगुणस्थानकयोः सक्रान्तिरवि-
रुद्धा भवति, मिश्रतो वा द्वयोर्मिथ्यात्वगुणस्थानाविरतसम्यग्दृष्टिगुणस्थानयोः सक्रा-
न्तिरविरुद्धा भवतीति योज्यम्, सम्यक्त्वात् अविरतसम्यग्दृष्टेः मिथ्यात्वे सक्रान्ति, न
पुनर्मिश्रगुणस्थानके इत्येवमर्थं क्रियमाणे सम्यक्त्वात् मिश्रगमन सैद्धान्तिकाभिप्रायेण न
सभवतीति । कल्पभाष्यवृत्तौ तु मलयगिरिभिः मिथ्यात्वमिश्रसम्यक्त्वपुद्गलानां सक्रमप-
रत्वेनेय गाथा व्याख्याता । सक्रमे च कर्मप्रकृतिकृता सैद्धान्तिकानां च न विरोधः सभा-
व्यते, यत् सम्यक्त्वपुद्गला न कस्यापि मते सम्यग्मिथ्यात्वे सक्रामन्ति । मिथ्यादृष्टौ दर्शन-
मोहनीयस्य सक्रम वध्यमाने मिथ्यात्वे एव भवति, सम्यग्दृष्टौ तु सम्यक्त्वपुद्गला अन्य
प्रकृतिरूपेण न सक्रामन्ति, द्वितीये तृतीये गुणस्थानके च दर्शनमोहस्य सक्रम एव निषिद्ध
इत्यादिक प्राक्प्रकृतिसक्रमेऽभिहित तदेव कर्मप्रकृतिकृतामप्याशय । सैद्धान्तिकाभिप्राय-
प्रदर्शनार्थं तु दर्शनमोहसक्रमसन्नधवत्सवृत्तिक कल्पभाष्यमेवोपन्यस्यते, तथा च तद्ग्रन्थ -
“सोऽङ्ग अद्विसमेधा करेइ सो ऋमाणपरिणामो । मिच्छे सम्मामिच्छे सम्मे विय पोगले समय
॥ १० ॥” व्याख्या—“दृत्वा केवलप्रभृतीनां वच, अभिसमेधे वा जातिस्मरणादिना सम्यक्त्व-
मवगम्य, सोऽपूर्वकरणे वर्तमानो वर्धमानपरिणाम समकमेककाल मिथ्यात्वपुद्गलान् त्रिधा करोति,
तद्यथा—‘मिच्छे’ इति मिथ्यात्वपुद्गलान् सम्यग्मिथ्यात्वपुद्गलान् सम्यक्त्वपुद्गलानिति” । अथैषा पुद्ग-
लाः परस्पर सक्रमो भवति निंवा नेति उच्यते—भवतीति ब्रूम, तथा चाह—“मिच्छताओ
मीसे मीसरस उ होज सक्रमो दोसु । सम्मे वा मिच्छे वा सम्मा मिच्छे न पुण मीस ॥ ११ ॥”
व्याख्या—“मिथ्यात्वान्मिथ्यात्वदलिकात्सम्यग्दृष्टि प्रवर्धमानपरिणाम पुद्गलानाकृष्य मिथे, उप-
लक्षणमेतत् सम्यक्त्वे च सन्नमयति, मिश्रस्य पुद्गलानां सक्रमो द्वयोर्भवति, तद्यथा—सम्यक्त्वे मि-
थ्यात्वे च, तत्र सम्यग्दृष्टि सम्यक्त्वे सन्नमयति मिथ्यादृष्टिर्मिथ्यात्वे, सम्यक्त्वात् सम्यक्त्वद-
लिनात् पुन पुद्गलान् मिथ्यात्वे सन्नमयति न पुनर्मिश्रमिति” । साम्प्रतममुमेवार्थं प्रकारान्तरेणाह—
“मिच्छताओ अहवा मीस सम्म व कोइ सक्रमइ । मीसाओ वा सम्म गुणयुद्धी हायतो मिच्छ
॥ १२ ॥” व्याख्या—“अथेतेत्युत्तरैवार्थस्य भणनप्रकारान्तरद्योतने, मिथ्यात्वान्मिथ्यात्वदलिकात्
पुद्गलानाकृष्य कश्चिमिश्र सम्यक्त्व च सन्नमयति । यदि वा कश्चिद् गुणैर्द्विर्धस्य स गुणवृद्धिः
प्रवर्धमानपरिणाम सम्यग्दृष्टिरित्यर्थं, मिश्रान्मिश्रदलिकात् पुद्गलानादाय सम्यक्त्व सन्नमयति ।
हायतो हीनपरिणामो मिथ्यादृष्टिरित्यर्थः, मिथात् पुद्गलानाकृष्य मिथ्यात्व सन्नमयतीति” । “मिच्छता
सकृती अविरुद्धा होइ सम्ममीसे तु । मीसातो वा दृग्णि वि ण उ सम्मा परिणमे मीस ॥ १३ ॥”
व्याख्या—“मिथ्यात्वात् पुद्गलसत्रान्तिः सम्यक्त्वमिश्रयोरविरुद्धा, मिश्रतो वा सम्यग्मिथ्यात्वतो वा
पुद्गलानादाय द्वारपि सन्नमयति, तद्यथा—मिथ्यात्व सम्यक्त्व च यथोक्तमनन्तर, सम्यक्त्वात्

सम्पत्ता]
 मन्वन्वदलिकात् पुनः पुनः पुनः न मिश्रं मिश्रमात्रं परिणमयति" इति । ननु मलयगि-
 रिषादेः "मिच्छताञ्जो" इतीयं गाथा दर्शनमोहनीयसंक्रमपरत्वेन व्याख्याता, कल्पभा-
 ष्यसूत्रोत्तरशततमगाथावृत्तौ च स्पष्टतया मिश्रगमनमपि सम्यक्त्वादुक्तं तथा चाहुः-"प्रथम-
 गग श्रापेपञ्चमिकं सन्धक्त्वमासादयति, ततः परिणामवशतः काळान्तरेण-मिश्र मिष्यात्वं वा
 गच्छति" इत्युक्तं तथापि किमर्थं भवता मतान्तरत्वेनोपन्यस्यत इति चेत् । सत्यम्,
 किन्तु देवेन्द्रसूरिभिर्न्यायाचार्यैश्चैवं गाथा सैद्धान्तिकमतत्वेनोपन्यस्ता, तथा च नव्यश-
 तकवृत्तौ- "इह च सन्धक्त्वान् प्रच्युतस्य मिश्रगमनं यदुच्यते सत्कार्मप्रथिकाभिप्रायेण संसतमे-
 वेति, सैद्धान्तिकाना तु न समतमिति । उक्तं च-"मिच्छता सकृती अविरुद्धा होइ सम्मपीत्सेतु ।
 मीसाञ्जो वा दोषु सन्मा मिच्छ न वण मीस ॥ १ ॥" इत्यस्माभिरपि तथैवोपन्यस्त-
 मिति । तदुक्तं-"पलियाइ तिति भोगावणिभि भवपक्षय, पलियमेगं । सोहम्मे सम्मत्तेण नर-
 म्भे म्भवविरह्ये ॥ १ ॥ मिच्छी भवपक्षयञ्जो रोविजे सागराइ इगतीसं । अन्तमुहुत्तुणाई संमत्त
 धम्मि छदिक्क ॥ २ ॥ विरयनरभवत्तरोञ्जो अणुत्तरसुरो उ अयरच्छावट्टा । मित्तं शुहुत्तमेग
 प्पसिय ण्णुञ्जो विरञ्जो ॥ ३ ॥ छावट्टी अयरण जञ्जुयए विरयनरभवत्तरोञ्जो । निरिनरयत्तिगु-
 ञ्जोयाग एस काळो अवन्धम्मि ॥ ४ ॥" इति । यच्चत्र विजयादियु चारद्वयं गतस्यापि
 अच्युतादिगमनमुक्तं तत्तत्त्वार्थकृतां न सम्मत्त, तथा चाहुः तत्त्वार्थसूत्रे-"विजयादियु
 द्विरगमा" इति । पञ्चसप्तमूलवृत्तिसत्के द्वे प्रती चपलञ्चे । तत्रैकस्यां विध्यातसंक्रमेण
 जघन्यसंक्रमो भवतीत्युक्तम् । अन्यस्या तु-"त्रिपद्याभ्यधिक सागरोपमशत प्रैत्रेयकानुत्तरदे-
 षत्वेष्वन्वद्वा तदस्त्रिद्विकोचोतानि यथाप्रवृत्तकरणान्तसमये यथाप्रवृत्तसंक्रमेण सक्रमयति, तदा
 जघन्यसंक्रमस्त्वेषा भवति" इत्युक्तं तदशुद्धं प्रतिभाति, यतः त्रिपद्याभ्यधिकसागरोपमश-
 तभाजनायामग्रे "त्रिद्विकोचोतानि यथाप्रवृत्तकरणान्तसमये विध्यातसंक्रमेण" संक्रमयति, तदा
 जघन्यः संक्रमाः सादिति । स्वन्धान्तसमये जघन्यसंक्रमेण सक्रमती"त्युक्तम् । तथा
 सप्तमगुणस्थाने यथाप्रवृत्तकरणान्ते एतन्निकस्य वन्धाभावश्चात एव, स्वन्धान्तसमये
 जघन्यसंक्रमेण सक्रमती" त्यप्यशुद्धम् । एवं जातिचतुष्कस्थावरचतुष्कातपानामपि
 चाच्यम् । नर पश्चाशीत्यधिक सागरोपमशत पत्योपमचतुष्कं चावद्भूति चाच्यम् ।
 तथा हि-क्षपितकर्मांशो द्वाविंशतिसागरोपमस्थितिकः पष्ठपृथिव्यां नारको जातः । तत्र
 च भनप्रत्ययत एवैतासामचन्ध । पर्यन्तमुहूर्ते सम्यक्त्वं समासाद्य सप्तम्यक्त्वो मनुजे-
 पूत्यथ देशविरतिं समासाद्य ततो मृत्वा चतुष्पत्यस्थितिकं सौधर्मदेवो जातः । ततो-
 ऽप्यप्रतिपतितसम्यक्त्वो निर्गत्य मनुष्येषु समुत्पन्न, तत्रापि सर्वविरतिं समाराध्य मृत्वा
 एकविंशत्सागरोपमस्थितिके नवमग्रैवेयके देवो जातः । तत्र चान्तर्मुहूर्तोर्ध्वं मिध्यात्वं
 गतोऽपि भनप्रत्ययादेव, एताः प्रकृतीर्न चन्नाति । ततश्चान्तिमेऽन्तर्मुहूर्ते सम्यक्त्वं समा-
 सादाप्रतिपतितसम्यक्त्वस्य सप्तम्युत्पत्त्या मनुष्येषु समजनि । तत्र च चारित्रं परिपाल्य चार-
 द्वय विजयादिषु गमनेन पदपट्टिसागरोपमाणि सम्यक्त्वकालं पूरयित्वा, मनुजेष्वन्तर्मुहूर्तं

मिश्रकालमनुभूय तदन्तरित द्वितीयं पश्यद्विसागरोपमं यावत् पुनर्वात्रयमच्युतगमनेन सम्यक्त्वमनुभूयान्तिमेऽन्तर्मुहूर्ते क्षणायोच्यते । सर्वत्रैतासा वन्धाभाव । पञ्चेन्द्रिय-जात्याद्यसंस्थानाद्यसहनेनैतजससकप्रशस्तखंगतिशुभवेर्णाद्येकादशकागुरुलघुपराधातोच्चा-सत्रसंदशकनिर्माणरूपाणा पञ्चिंशत्प्रकृतीना जघन्य प्रदेशात् कृत्वा क्षपितकर्मांशः क्षण-कश्रेण्यामारूढोऽपूर्वकरणसत्कप्रथमावलिकान्तसमये जघन्यप्रदेशसक्रम करोति । तत् ऊर्ध्वं गुणसक्रमेण लब्धदलिकस्यापि सक्रमावलिकातिक्रान्तत्वेन सक्रमसभवात् जघन्यो न प्राप्यते । पञ्चसङ्ग्रहमूलवृत्तौ तु “प्रथमसहनवर्जपञ्चिंशत्प्रकृतीनामेव प्रथमसहनस्य स्वन्धान्तसमये” इति । तथा प्रथमवर्जसहनेपञ्चकप्रथमवर्जसंस्थानेपञ्चकाप्रशस्तखंगति दुर्भर्गदुःस्वरानादैयर्नपुसकवेदनीचैर्गात्ररूपाणा षोडशप्रकृतीना स्त्रीवेदवद्वाच्यम् । नवर-मेतासा जघन्यप्रदेशसक्रमस्वामी प्रथम त्रिपत्योपमायुक्तेषु मनुष्येषु मध्ये समुत्पन्नोऽन्तिमे चान्तर्मुहूर्तेऽनाप्तसम्यक्त्वो वाच्यः, शेष तथैव वाच्यम् । औदारिकसप्तकस्य सर्वजघन्य-प्रदेशसत्कर्मा सन् युगलिकधार्मिकेषु तिर्यङ्मनुष्येषु समुत्पन्नसत्र च तमनुभवन् निजायु-पश्चरमसमये तत्परप्रकृतौ सक्रमयतो विध्यात्सक्रमेण जघन्यप्रदेशसक्रम करोति । जिनना म्स्तु वन्द्यं कुर्वता प्रथमसमये यद्बद्ध दलिक वन्धावलिकातिक्रान्ताया सत्या यथाप्रवृत्त-सक्रमेण यदा सक्रमयति तदा जघन्यसक्रमो भवति । तदेवमुक्तं जघन्यप्रदेशसक्रमस्वा-मित्वम् । तत्समाप्तौ च समाप्त प्रदेशसक्रमः । तदेव समर्थित सक्रमकरणम् ॥

जघन्यप्रदेशसक्रमस्वामिनः । अथ ज० प्र० समयः प्रायः क्षपितानां (क्षपितकर्मांशानां) समयेत् ।

ज्ञानाव० ४-दशाना० ३ अवधि २ कस्य	सस्वय-पविच्छेदसमये अवधिलब्धिमताम् (यथाप्र० स०) अवधिलब्धिरहितानाम्
मिद्रा २-विज्ञ ५-हास्य-रति-भय-कु त्सानाम् (११)	यथाप्रवृत्तसक्रमेण
सातस्य	असातस्या त्वय-चसमये धर्तमानोऽनुपशमितमोह क्षणोद्यत
स० होमस्य	क्षणोद्यतानुपशमितमोहानामपूर्वकरणप्रथमावलिका त्वसमये
स्त्रीवेद-स्थानाङ्किकयो	क्षणोद्यतानां परिपालित १३२ सा० सम्यक्त्वानां यथाप्रवृत्तकरणान्ते विध्यातेन
मिथ्यात्वस्य	” ” ” ”
सम्यक्त्व-मिश्रयोः	इत्स्वगुणसक्रमेणाप्य १३२ सा० सम्यक्त्व एत्वा मिथ्यात्वप्राप्तानां उद्द- लनेन उपा-स्वराण्डस्वात्तिसमये परप्रक्षेपेण
अगस्त्यानुष्य ४ जोर्ध्व	चतुर्माहोपशाम कृत्वा मिथ्यात्व प्राप्य पुन १३२ सा० सम्यक्त्व प्राप्य क्षणोद्यतानां यथाप्र० करणा-ते विध्यातेन
असात-कुवणादि २-उपधात-अस्तिर अशुभ-अपराता (१७)	देशानपूर्वकोटिसवमितानां क्षणकणा यथाप्र० करणा-त्वसमये यथा प्रवृत्तसक्रमेण

अप्यकारण ८	शीघ्रक्षपकाणां (पचमं० मतेन देशोनपू० को० संयमितानां क्षपकाणां) यथाप्र० करणात्ते (विष्यातेन)
सं० १-उपेदानाम्	क्षपकाणां स्वस्वय धान्तसमये धरमप्रक्षेपे (सर्वसं०)
अति-शोकयो	असाताज० प्र० संक्रामकयत्
धुर २-नरक २-वे० ७ कानाम् (११)	पचेन्द्रियत्वे मासिहस्वदन्ध हृत्वा उ० स्थि० नारकत्व प्राप्य ५० तिर्यक्तु चापचैकेन्द्रियत्व प्राप्तानां चिरोद्बलनयोपान्त्यस्वदान्तिमसमये परप्रक्षेपे
मनु० ७-उर्ध्वगामयोः	पूर्वोक्त (धुरद्विकत्रिभिना) विधिना अग्निवायुमध्ये प्राप्तानां (नवरं सू० षष्ठं० मये बद्धं इति आदौ यच्छस्य)
आहा० ७ इत्य	हृत्कालं यथा अविरतिं प्राप्ताना चिरोद्बलनयोपान्त्यस्वदस्यान्तिमसमये यामप्रक्षेपे
तिर्यक् २-उचोक्तयोः	१६३ सा० ४ परस्य यावद्वयत्वा क्षपितकर्माणां यथा प्र० करणान्ते
कुशानि ४-स्या०-भात०-सू०-साचा० भाम् क्षपयांस्तानां च (९)	१८५ सा० ४ इत्य " " " "
सर्वे०-वज्रव०-समथ०-सं० ७-सुप्रगति मृगमदि ११-धगु०-परा०-उच्छ्रा०- रिमां०-अम १० (११)	क्षपितकर्मानां क्षपकाणां ८ मे प्रथमावलिकान्ते (पचसं० मतेन वज्रवंमस्य स्वय-धान्ते)
दुर्मद्वनमग्धान १०-कुशगानि-दुर्मग- दुम्बर-भलादेय-गु०-मीचे (११)	क्षीवेदतुल्य वाच्य (नरर त्रिपदवायुचुंगताडुपधान्तर्मु० क्षेपे प्राप्त-सम्पन्न, क्षेपे क्षीयत)
आहा० ७ इत्य	सपञ्चपन्वीदा० ७ प्रदेसासत्वाक त्रिपदवायु रातिपक्षव प्राप्यायुरान्तसमये विष्यातेन मक्रामक
विश्रान्त	प्रथमसमयपददलिक यथाप्र० मत्रमेग मक्रामका

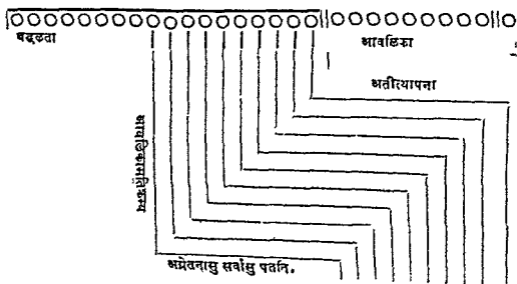
संक्रमकरणं समाप्तम् ॥

व्याघातभाविन्या उद्धर्तनाया अयं विधिः—व्याघातो नाम प्राक्कन
समयादिनाऽभ्यधिकोऽभिनवस्थितिवन्धो सोऽत्र व्याघात । ना
द्वाभ्या भागाभ्यामभ्यधिकोऽभिनवस्थितिवन्धो न भवति यावत् ताव
द्धर्तना प्रवर्तते । तत्रापि समयादिनाभ्यधिकेऽभिनवस्थितिवन्धे प्राक्कनकर्म
द्विचरमा वा स्थितिर्नोद्धर्त्यते । एव समयद्वयेन समयत्रयेण यावदावलिकाया
यतमेनापि भागेनाभ्यधिकेऽभिनवकर्मवन्धे द्रष्टव्यम् ।

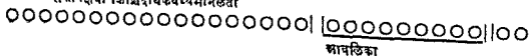
॥ यावत् भागद्वयाधिको वन्धो न तावदुद्धर्तनाविधिः ॥

[व्याघातोद्धर्तनायाम्]

इमा सर्वा स्थितय आवलिकामतिक्रम्याभ्रेतनासु सवासु सक्रामन्ति

सत्तापेक्षया किञ्चिदधिकवध्यमानलता

भागो लय०

यदा तु प्राक्कनस्थित्यपेक्षया
वन्धो जायते तदा प्राक्कनसत्कर्मणोऽन्त्यस्थितिरुद्धर्त्यते, उद्धर्त्य आवलिकाया
स्थापनारूपमसख्येयभागमतिक्रम्य द्वितीयेऽसख्येयतमे भागे निक्षिप्यते ।
थापनानिक्षेपौ जघन्यौ । अत्र स्थापना-

निर्व्या० अ०]

तस्य अइत्यवणा ॥१॥ आवलिदोऽसप्तसो जइ वहुइ अहिणयो उ ठितियन्धो । उघट्टति नो चरिमा
जावलि अइत्यवणा ॥२॥ अइत्यावणालियाए पुण्णाए वहुई तु निक्खेजे” इति अत्र स्थापना-
वद्वलता-○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○

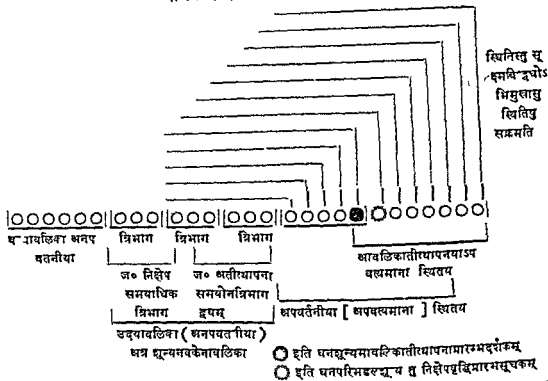
○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○|○○○○○○○○○○○○||○○○
वदमानसमयाधिकावलिक्कासख्येयभागाधिकावलिक्कावच । अतीत्यापनामथावलिक्कामात्रा । समयधि १

अत्राल्पवहुत्वमुच्यते—सर्वस्तोकौ जघन्यातीत्यापनानिक्षेपौ, परस्पर तुल्यौ, यतो द्व
प्यावलिक्कासख्येयभागमात्रौ । ततोऽप्युत्कृष्टातीत्यापनाऽसरयेयगुणा, यतः सौत्कृष्टानाधा
ततोऽप्युत्कृष्टो निक्षेपोऽसख्येयगुणः, यतः समयाधिकात्रलिकया सावाधया न्यून
स्थितिप्रमाणः, ततोऽपि सर्वा स्थितिर्विशेषाधिका । उक्ता स्थित्युद्धर्चना ॥

अथ स्थितेरपवर्त्तनोच्यते—तत्राप्यादां निर्व्याघातभाविन्यभिधीयते—उदयाव
वाह्यानि स्थितिस्थानान्यपवर्त्तयन्ति, नोदयात्रलिकान्तर्गतान्यपि, उदयात्रलिकायाः सक
रणासाध्यतात् । अपवर्त्तयन् तद्वलिकं समयधिके उदयावलिक्कात्रिभागे प्रक्षिपति, इदमु
भवति—उदयावलिक्काया उपरितनी या समयमात्रा स्थितिः तस्या
वलिक्काया उपरितनी द्वौ त्रिभागौ समयोनाप्रतिक्रम्याधस्तने समयधिके
त्रिभागे प्रक्षिपति । एष जघन्यनिक्षेपो जघन्यातीत्यापना च । उदयात्रलिकाया
द्वितीयास्थिति यदाऽपरत्येते तदाऽतीत्यापना द्विसमयाधिकात्रलिका त्रिभागप्रमाणा भवति
निक्षेपस्तात्रमात्र एव । यदा तु तृतीयास्थितिरपवर्त्येते तदाऽतीत्यापना त्रिसमयाधि
वलिक्कात्रिभागप्रमाणा, निक्षेपस्तु तावन्मात्र एव । एवमतीत्यापना प्रतिसमय
नेतव्या यावदावलिक्का परिपूर्णा भवति । यावच्चातीत्यापनात्रलिका परिपूर्णा न भवति ता
निक्षेपः समयधिके आत्रलिकातृतीयभागे एव भवति नान्यत्र । अतीत्या
परिपूर्णाया तु निक्षेप एव केवलो वर्द्धते, नातीत्यापना । निक्षेपोऽपि तावद्बर्द्धते
स्थापनावलिक्कावन्धावलिक्कारहिताऽपवर्त्यमानसमयरहिता च सकलाऽपि कर्मस्थितिः, यतो
वन्धावलिक्कायामतीताया सत्या कर्मापवर्त्तयितुमारभ्यते, उदयात्रलिका सकलकरणामध्ये
ति कृत्रा तद्वर्जनम्, अपवर्त्यमानसमयवर्जनं तु तच्चादेवेति । अपवर्त्यमानस्थितिर्विशेषास्
वन्धावलिक्कोदयात्रलिकारहिता सर्वा कर्मस्थिति ।

उत्कृष्टनिक्षेपस्तु यदा सर्वान्तिमं स्थितिस्थानमपवर्त्येते तदा भवति, तद्वलिकं तत्स्थानाद
आवलिक्कामात्रमवतीर्याधस्तनेषु सर्वेषु स्थितिस्थानेषु निक्षिपति, अतः सर्वापरितनं स्थितिस्था

नमाश्रित्योत्कृष्टनिक्षेप उक्त' । उदयावलिकाया उपरितनं समयमात्र स्थितिस्थानमपवर्त्यमान
माश्रित्य जघन्यनिक्षेप । तदुक्त पञ्चसग्रहे—“उदयावलिउपरित्य ठाण अहिकिच होइ अइहीणो ।
निरखेवो सधोपरिठिठ्ठाणवसा भवे परमो॥१॥”इति । एष निर्व्याघातेऽपवर्तनाविधिः । यत्रकम्—
॥ निर्व्याघातापवर्तनायाश्चित्रम् ॥

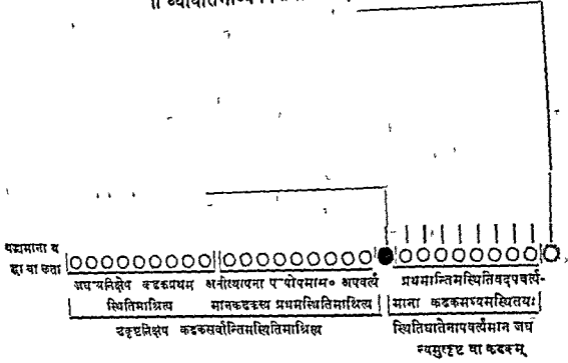

अथ व्याघातभाविन्यपवर्तनीच्यते—व्याघातो नाम स्थितिघात, तदुक्त पञ्चसग्रहे—“ठिठ्ठाओ ण्ठ्य होइ बाघाओ”, तस्मिन् क्रियमाणे सति समयोन कण्डकमात्रमुत्कृष्टा
तीरथापना । ननु कथं समयोन कण्डकमुत्कृष्टातीरथापनेति चेत् ? उच्यते—सर्वोपरितने
समयमात्रेण स्थितिस्थानेनापवर्त्यमानेन सहाधस्तात् कण्डकमतिक्रम्यते, ततस्तेन विन
समयोन कण्डक भवति । तच्च कण्डक द्विविधम्, जघन्यमुत्कृष्ट च । तत्र किञ्चिद्दूनडाव
स्थितिप्रमाणमुत्कृष्ट कण्डक भवति । तदुक्त कर्मप्रकृतौ—“डायठिठ्ठि किञ्चूणा ठिठ्ठि कडकुस्त
पमाण” इति । ननु का डायस्थितिरिति चेत् ? उच्यते—यस्या स्थितेरारभ्य तस्या एव प्रकृत
रत्कृष्टस्थितिबन्ध उत्प्लुत्य विधीयते तत प्रभृति सर्वापि स्थितिः डायस्थितिरिति ।
च किञ्चिद्दूना स्थिति कण्डकस्योत्कृष्ट प्रमाण भवति । पञ्चसग्रहे तु—“उपोस डायठि
किञ्चूणा कडग” मूलवृत्ति—“यनो यस्या स्थितेरारभ्योत्कृष्ट स्थितिबन्ध विधत्ते निर्माणयति स
आरम्भोपरितनानि सर्वोप्यपि स्थितिशानानि डायस्थितिसज्ञाने भवन्ति । सा चोत्कृष्टत किञ्चिद्
धर्मस्थितिप्रमाणा भवति, सा चोत्कृष्ट कण्डकमुच्यते” इति । इयमेवोत्कृष्टातीरथापना, तत उप

व्या० अ०]

तनस्थितिस्थानसत्कं दलमियन्ति स्थितिस्थानान्युल्लङ्घ्याधस्तनासु स्थितिषु निक्षिपति
 जघन्यकण्डकं तु समयादिहान्या क्षीयमाणं क्षीयमाण पत्योपमासख्येयभागमात्रं
 कण्डकं भवति । व्याघाते इयं जघन्याऽतीत्यापना, तामुल्लङ्घ्य स्थितिघातकाले
 स्थितिदल निक्षिपति । अत्र स्थापना—

॥ व्याघातभाव्यपरर्तनाचित्रम् ॥

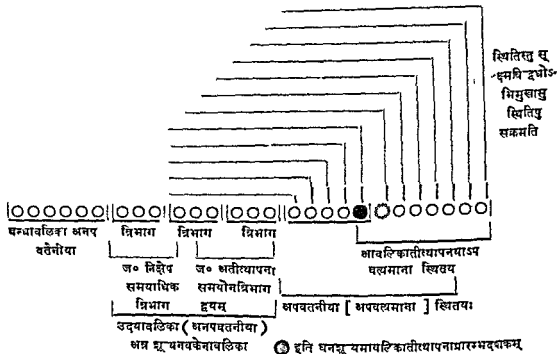
- अपवर्त्यमानासु प्रथमा
- सर्वोत्तमा

अत्रापवर्तित्वमुच्यते—अपवर्तनाया सर्वस्तोको जघन्यो निक्षेपः, समयाधिकावलिका-
 त्रिभागमात्रत्वात् । ततोऽपि जघन्याऽतीत्यापना त्रिसमयोना द्विगुणा । ननु त्रिसमयोनं
 द्विगुणत्वं कथं भवतीति चेत् ? उच्यते, व्याघातमन्तरेण जघन्यातीत्यापना आरलिका-
 त्रिभागद्वय समयोनं भवति, आरलिकाऽसत्कल्पनया नत्रममयात्मिका कल्प्यते, समयोनं
 त्रिभागद्वय पञ्चसमयप्रमाणमवगन्तव्यम्, निक्षेपोऽपि जघन्य समयाधिकावलिकात्रिभा-
 गप्रमाणोऽनयाऽसत्कल्पनया चतुःसमयप्रमाणो द्विगुणीकृत त्रिसमयोनः सन् एतावा-
 नेत्र भवतीति । ततोऽपि व्याघातं विनोत्कृष्टातीत्यापना विशेषाधिका तस्याः परिपूर्णाव-
 लिकामात्रत्वात् । ततोऽपि व्याघाते उत्कृष्टाऽतीत्यापनाऽसख्येयगुणा, तस्याः किञ्चिद्गूढा-
 यस्थितिप्रमाणत्वात् । ततोऽप्युत्कृष्टो निक्षेपो विशेषाधिकः, तस्य समयाधिकावलिकाद्वि-
 कोनसकलकर्मस्थितिप्रमाणत्वात् । तत सर्वा कर्मस्थितिः विशेषाधिका ।

अथोद्धर्तनापरर्तनयोः सयोगेनाल्पवर्तित्वमुच्यते—तत्रोद्धर्तनाया व्याघाते जघन्याती-
 त्यापनानिक्षेपां सर्वस्तोकां स्वस्थाने परस्पर तुल्यौ आवलिकाया असख्येयभागमात्रत्वात् ।

नमाश्रित्योत्कृष्टनिक्षेप उक्तः । उदयावलिकाया उपरितनं समयमात्रं स्थितिस्थानमपवर्त्यमान
माश्रित्य जघन्यनिक्षेपः । तदुक्त पञ्चसग्रहे—“उदयावलिउवरित्थ ठाण अहिकिञ्च होइ अइहीणी ।
निरत्नेयो सघोवरिठिइठाणप्रमा भवे परमो॥१॥” इति । एष निर्व्याघातेऽपरतर्तनाविधिः । यन्त्रकम्—

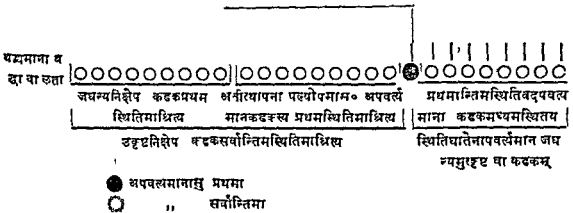
॥ निर्व्याघातापवर्तनायाश्चित्रम् ॥

अथ व्याघातभाविन्यपवर्तनोच्यते—व्याघातो नाम स्थितिघातः, तदुक्त पञ्चसग्र-
हे—“ठिइघाओ एत्थ होइ वाघाओ”, तस्मिन् क्रियमाणे सति समयोन कण्डकमात्रमुत्कृष्टा
तीत्यापना । ननु कथं समयोन कण्डकमुत्कृष्टातीत्यापनेति चेत् ? उच्यते—सर्वोपरितनेन
समयमात्रेण स्थितिस्थानेनापवर्त्यमानेन सहाधस्तात् कण्डकमतिक्रम्यते, ततस्तेन विना
समयोन कण्डक भवति । तच्च कण्डक द्विविधम्, जघन्यमुत्कृष्टं च । तत्र किञ्चिद्दूनडाय-
स्थितिप्रमाणमुत्कृष्ट कण्डक भवति । तदुक्त कर्मप्रकृतौ—“डायठिइ किञ्चूणा ठिइ कडकुसरा-
पमाण” इति । ननु का डायस्थितिरिति चेत् ? उच्यते—यस्या स्थितेरारभ्य तस्या एव प्रकृते
रत्कृष्टस्थितिबन्ध उत्प्लुत्य विधीयते तत् प्रभृति सर्वापि स्थितिः डायस्थितिरिति । सा
च किञ्चिद्दूना स्थिति कण्डकस्योत्कृष्ट प्रमाण भवति । पञ्चसग्रहे तु—“उकोस डायठिई
किञ्चूणा कडग” मूलवृत्ति—“यतो यस्या स्थितेरारभ्योत्कृष्ट स्थितिबन्ध विधत्ते निर्माणयति तस्या
आरभ्योपरितनानि सर्वाण्यपि स्थितेशानानि डायस्थितिसङ्घाने भवन्ति । सा चोत्कृष्ट किञ्चिद्दून
कमस्थितिप्रमाणा भवति, सा चोत्कृष्ट कण्डकमुच्यते” इति । इयमेधोत्कृष्टातीत्यापना, तत् उपरि-

नस्थितिस्थानसत्कं दलमियन्ति स्थितिस्थानान्युल्लङ्घ्याधस्तनासु स्थितिषु
 जघन्यकण्डक तु समयादिहान्या क्षीयमाण क्षीयमाणं पल्योपमासख्येयभागमात्रं
 कण्डकं भवति । व्याघाते इयं जघन्याऽतीत्यापना, तामुल्लङ्घ्य स्थितिघातकाले
 स्थितिदलं निक्षिपति । अत्र स्थापना—

॥ व्याघातभाव्यपरर्चनाचित्रम् ॥

- अपवर्त्यमानासु प्रथमा
- " सर्वान्तिमा

अत्राल्पग्रहृदयमुच्यते—अपवर्चनाया सर्गस्तोको जघन्यो निक्षेपः, त्रिभागमात्रत्वात् । ततोऽपि जघन्याऽतीत्यापना त्रिसमयोना द्विगुणा । ननु द्विगुणत्वं कथं भवतीति चेत्? उच्यते, व्याघातमन्तरेण जघन्यातीत्यापना त्रिभागद्वय समयोनं भवति, आलिकाऽसत्कल्पनया नत्रसमयात्मिका कल्प्यते, त्रिभागद्वय पञ्चममयप्रमाणमवगन्तव्यम्, निक्षेपोऽपि जघन्यः त्रिभागद्वयप्रमाणोऽनयाऽसत्कल्पनया चतु समयप्रमाणो द्विगुणीकृत त्रिसमयोनं सन् नैव भवतीति । ततोऽपि व्याघातं विनोत्कृष्टातीत्यापना विशेषाधिका तस्या लिकामात्रत्वात् । ततोऽपि व्याघाते उत्कृष्टाऽतीत्यापनाऽसरयेयगुणा, तस्या यस्थितिप्रमाणत्वात् । ततोऽप्युत्कृष्टो निक्षेपो विशेषाधिकः, तस्य कोनसकलकर्मस्थितिप्रमाणत्वात् । तत सर्वा कर्मस्थितिः विशेषाधिका ।

अधोद्वर्तनापरर्चनयोः मयोगेनाल्पग्रहृत्वमुच्यते—तत्रोद्वर्तनाया व्याघाते त्यापनानिक्षेपां सर्गस्तोकां स्वस्थानं परस्परं नुत्यां आवलिकाया असख्येयभागमात्रत्वात्

। जघन्यो निक्षेपोऽसख्येयगुण', तस्य समयाधिकावलिकायाः त्रिभागमात्र-
।पवर्तनायामेव जघन्याऽतीत्यापना त्रिसमयोना द्विगुणा, भावना प्राकृतैत्र ।
यामेव व्याघाताभावभाविन्युत्कृष्टाऽतीत्यापना विशेषाधिका, तस्या परि-
त्वात् । तत् उद्वर्तनायामुत्कृष्टाऽतीत्यापना सख्येयगुणा, तस्या उत्कृष्टा
ततो व्याघातेऽपवर्तनायामुत्कृष्टाऽतीत्यापनाऽसख्येयगुणा, तस्या किञ्चि
माणत्वात् । तत् उद्वर्तनायामुत्कृष्टो निक्षेपो विशेषाधिक, ततोऽप्यपवर्तना
पो विशेषाधिक । ततोऽपि सर्वा स्थितिर्विशेषाधिका । उक्ता स्थित्यपवर्तना ॥
द्वर्तना लिख्यते—चरम स्पर्द्धक नोद्वर्त्यते, नापि द्विचरमादीनि यावच्चरमात्
न्तानि स्पर्द्धकानि, इदमुक्तं भवति—य आवलिकाया असख्येयभाग सर्वो
। निक्षेप या च तस्याध आत्रलिकामात्राऽतीत्यापना तरिस्थितिस्थानगतानि
नि नोद्वर्त्यन्ते किन्तु तेभ्योऽधस्तादवतीर्य यानि स्पर्द्धकानि समयमात्र
श्रम्यन्ते तान्युद्वर्तयति । तानि चोद्वर्त्यावलिकामात्रस्थितिगतान्यनन्तानि
न्योपरितनेप्रेवावलिकासत्कासख्येयभागमात्रगतेषु स्पर्द्धकेषु निक्षिपति,
।यदा द्वितीयसमयमात्रस्थितिगतानि स्पर्द्धकान्युद्वर्तयति तदाऽऽवलिकामा
स्पर्द्धकान्यतिक्रम्योपरितनेषु समयाधिकावलिकासत्कासख्येयभागमात्रगतेषु
रति । एव यथा यथाऽधोऽवतरति तथा तथा निक्षेपो वर्धते, अतीत्यापना
ऽकामात्रस्थितिगतानि स्पर्द्धकानि भवन्ति । कियान् पुनरत्कृष्टो निक्षेपवि
उच्यते—बन्धावलिकायामतीताया समयाधिकावलिकामात्रगतानि स्पर्द्ध
नि च व्यतिरिच्य शेषाणि सर्वाण्यपि निक्षेपविषयः, तथा हि—अधाधागतानि
त्यन्ते, उद्वर्त्यमानानि समयमात्रस्थितिगतानि स्पर्द्धकानि न तत्रैव निक्षिपति,
गतानि त्वतीत्यापना, ततो बन्धावलिकायामतीताया समयाधिकावलिका
तिरिच्य शेषाणि स्पर्द्धकान्युत्कृष्टनिक्षेपत्रिपय । अत्रात्पत्रहुत्वमुच्यते—सर्व
निक्षेप, तस्यावलिकाऽसख्येयभागगतस्पर्द्धकप्रमाणत्वात् । ततोऽतीत्या-
॥, तेभ्य आवलिकामात्रस्थितिगताना स्पर्द्धकानामनन्तगुणत्वात् । तत्
ऽनन्तगुण, ततोऽपि सर्वोऽनुभागो विशेषाधिक, इत्युक्ताऽनुभागोद्वर्तना ॥
पवर्तनोच्यते—सा चोदयसमयादारभ्य स्थित्यपवर्तनावज्ञेया । तद्यथा—प्रथम
र्यते, नापि द्वितीय, नापि तृतीयमेव तावद्वक्तव्य यावदुदयात्रलिकास्थिति
न्यनपवर्तनीयानि भवन्ति । तेभ्य उपरितनानि तु स्पर्द्धकान्यपवर्त्यन्ते, तत्र
त्वा उपरि समयमात्रस्थितिगतानि स्पर्द्धकान्यपवर्तयति तदा समयोनात्रलि
तानि स्पर्द्धकान्यतिरम्याधस्तनेप्यावलिकासत्कसमयाधिकावलिकात्रिभागग-
रक्षिपति । यदा तूदयात्रलिकाया उपरि द्वितीयसमयमात्रस्थितिगतानि स्पर्द्ध-
तदा प्राणकृतीत्यापना उपरि द्वितीयसमयमात्रस्थितिगतानि स्पर्द्ध-

पस्तु तावानेव । एष समयवृद्ध्याऽनीत्यापना तावद्वर्धनीया यावदावलिका परिपूर्णा भवति । ततः परमतीत्यापना सर्वत्रापि तावन्मात्रैव, निक्षेपस्तु वर्धते । एवं निर्व्याघाते द्रष्टव्यम् । व्याघाते त्वनुभागकण्डक समयमात्रस्थितिगतस्पर्द्धकन्यूनमतीत्यापना द्रष्टव्या ।

अत्राल्पबहुत्वम्-सर्वस्तोको जघन्यो निक्षेपः, ततो जघन्याऽतीत्यापना अनन्तगुणा, ततो व्याघातेऽतीत्यापना अनन्तगुणा, ततोऽप्युत्कृष्टमनुभागकण्डक विशेषाधिकं, समयगतैः स्पर्द्धकैरतीत्यापनातोऽधिकत्वात्, तत उत्कृष्टो निक्षेपो विशेषाधिकः, ततोऽपि सर्वाऽनुभागो विशेषाधिकः ।

एकस्या स्थितौ यानि अनुभागस्पर्द्धकानि तानि क्रमेण स्थाप्यन्ते, तद्यथा-सर्वजघन्यमनुभागस्पर्द्धकमादौ ततो विशेषाधिकरस द्वितीय ततोऽपि विशेषाधिकरस तृतीयमेवं सर्वोत्कृष्टरसमन्ते । प्रथमस्पर्द्धकादारभ्योत्तरोत्तररसस्पर्द्धकानि प्रदेशापेक्षया विशेषहीनानि विशेषहीनानि भवन्ति । अन्तिमस्पर्द्धकादारभ्य पुन क्रमेण प्रदेशापेक्षया विशेषाधिकानि विशेषाधिकानि भवन्ति । एतेषा मध्ये एकस्मिन् द्विगुणवृद्धयन्तरे द्विगुणहान्यन्तरे वा यद्वसस्पर्द्धकपटलं तत्सर्वस्तोकम्, यद्वा बन्धनकरणोक्तस्रोहप्रत्ययस्पर्द्धकस्यानुभागद्विगुणवृद्धयन्तरेऽनुभागद्विगुणहान्यन्तरे वा यदनुभागकदम्बकं तत्सर्वस्तोकम्, तत उद्वर्तनापवर्तनयोर्जघन्यो निक्षेपोऽनन्तगुणः स्वस्थाने परस्परतुल्यः, ननूद्वर्तनाया जघन्यनिक्षेपे आवलिकाऽसख्येयभागप्रमाणस्थितिकान्यनुभागस्पर्द्धकानि, अपवर्तनायां तु समयाधिकावलिकात्रिभागगतान्यनुभागस्पर्द्धकानि भवन्तीति कथं स्वस्थाने परस्परं तुल्य इति चेत् ? अत्रोच्यते-प्रथमस्थितिपुस्तोकान्धेव स्पर्द्धकानि प्राप्यन्ते, अन्तिमस्थितिपु प्रभूतानि स्पर्द्धकानि भवन्तीति तौल्यं न विरुध्यते । एवमग्रेऽपि कारण द्रष्टव्यम् । ततो द्वयोरपि निर्व्याघातभाविन्यवाधा अनन्तगुणा, स्वस्थाने परस्पर द्वे अपि तुल्ये, न्यूनाधिकत्वेऽपि तुल्यत्वकारण प्रागुक्तमेव द्रष्टव्यम्, तत व्याघातभाविन्यामपवर्तनायामुत्कृष्टातीत्यापनात्वेनोपजायमानं समयन्यूनकण्डकसत्करसस्पर्द्धकपटलमनन्तगुणम्, तत उद्वर्तनापवर्तनयोरुत्कृष्टनिक्षेपो विशेषाधिकः, स्वस्थाने तु द्वावप्युत्कृष्टनिक्षेपौ परस्पर तुल्यौ, तत पूर्वबद्धोत्कृष्टस्थित्यनुभागसत्कर्मयुतोत्कृष्टानुभागबन्धो विशेषाधिकः, समयाधिकातीत्यापनावलिकागतैः पूर्वबद्धैर्वधमानैश्च स्पर्द्धकैरधिकत्वात् ।

उद्वर्तना बन्धे सत्येव भवति, अपवर्तना तु बन्धेऽबन्धे वा भवति । एष कालनियमः । यद्वा यावन्मात्रः स्थितिवन्ध तावन्मात्रस्य च स्थितिसत्कर्मण स्थित्यनुभागयोरुद्वर्तना प्रवर्त्तते, उपरितनस्य तु सत्कर्मणः स्थित्यनुभागोद्वर्तना न भवति । अपवर्तना तु सर्वत्र प्रवर्त्तते । किष्टीकृते त्वपवर्त्तनैवैका प्रवर्त्तते । किष्टीकृतवर्जे तूभय प्रवर्त्तते । एष सर्वोऽपि त्रिपयनियमः । तदेवमुक्ते उद्वर्तनापवर्त्तने ॥

॥ समाप्तोऽय सोद्वर्तनापवर्त्तनः सक्रमकरणप्रत्यो ग्रन्थः ॥

॥ अथ प्रशस्ति ॥

(ऋग्वेद)

प्रेमापाराम्बुराशे स्मरजलधिशुचे कोपयाद'प्रवृत्ते-
र्मायावर्त्तप्रचण्डाद्विकृतिखरसरित्सगमान्माननात्तात् ।
दूरेत्यो द्वेषवीचेः पृथुभवजलधेलोभपापाणपूर्णात्,
दद्यारिसद्धि वृपाङ्को जिनवृपवृपभ सम्यगक्षिप्रसाध्याम् ॥ १ ॥

(शिवरिणी)

जगत्पुव्यद्वाह्यान्तररिपुकुलारण्यदहनो
घरेण्यार्हच्चक्रिप्ररपदसकेतसदन ।
स्वकायार्चि'स्तोमापहसितसमुत्तसकनक ,
स शान्तिमें शान्त्यै स्फुरतु सतत स्वान्तसदने ॥ २ ॥

(माळिनी)

नतिततिपरकसारातिसच्चारुचूडा-
मणिरुचिरमरीचिस्तोमरक्ताग्निपीठ ।
नवघनरुधिनेमिर्भक्तिनेमिन्त्रिलोको
दिशतु मधुपभाव मा स्वपादारधिन्दे ॥ ३ ॥

(पृथ्वी)

मरुद्धटसुरद्रुमत्रिदशधेनुचिन्तामणि-
प्रभावपरजित्वरक्रमसरोजसेवाफल ।
कुपूयकमठस्मयक्षितिधरेन्द्रसारस्वरुः,
पिपर्तु भ्रतता विभु स रुचितानि पार्श्वप्रभुः ॥ ४ ॥

(ऋग्वेद)

त्रैलोक्याजेयमोहावनिपतिपरमोद्यद्यशोरोहिणीश-
ग्रासस्वश्चित्रभानुर्भवगहनवने कर्मवह्नौ सुसार्थ' ।
कायव्योमस्यलोलेन्द्रियविहगगणानन्यपाशप्रभ स
पार ससारवासाद्बितरतु विस्रताद्बर्धमानो जिनेन्द्र ॥ ५ ॥

(मन्दावन्ता)

श्रीमन्तस्ते गणधरयरा गौत्तमादिप्रमुख्या
यस्मात्तीर्थं प्रद्युतिमगमन्नाथनाथ सुधर्मा ।

तस्मात्कञ्चश्चरमशिवगं स्वामिजम्बूप्रबहो
 धौरेयाग्र्या प्रभवविभवः पूज्यशय्यंभराद्या ॥ ६ ॥
 विख्यातास्ते हरिनतपदाः श्रीयशोभद्रसेच्याः
 श्रीमत्सभूतिविजयवरा नायको भद्रबाहु ।
 सद्गह्वाष्टापदकपटपत्स्थूलभद्रप्रभुर्यः,
 मर्ये स्युर्मे मुदितमनसः श्रीसुहस्तिसरूपा ॥ ७ ॥ युग्मम् ।

(शिपरिणी)

करोमीदं सर्वं जिनपसमयं सस्कृतगिरि,
 गृहीत्वेत्थभावाद्गुचिरहृदि पाराचिकमिदम् ।
 पर प्रायश्चित्त वरसरलतापाठददतो
 दिवाकृद्देवा नो ददतु कुशलं दुश्चरचरम् ॥ ८ ॥

(मालिनी)

नृपसुपमसभाया मातृमोहं विहाय,
 हृदि सुभरितभक्त्या धर्मकेतुं गृहीत्वा ।
 नभस्ति जिनवराज्ञावैजयन्तीविनेतु-
 र्जयतु जगति वज्रस्वामिनो कीर्तिमूर्तिः ॥ ९ ॥

(इन्द्रवज्रा)

सदर्भसदोहकिरीटकल्पः कर्मप्रवोधारणविकेन्द्रतुल्यः ।
 नैपुण्यनिष्कर्षनितान्तकारी गुम्फो नु कर्मप्रकृति सुनाम्ना ॥ १० ॥
 योऽप्रायणीयाभिधपूर्वमध्याहुद्धृत्य किञ्चिद्रचयाचकार ।
 ससारजन्तूपकृतिप्रसक्त पायात्स पाताच्छिवशर्मसूरि ॥ ११ ॥ युग्मम् ।

(गार्दळ०)

साहित्यार्णप्रकर्णधारकुशला निर्देलीलाजुपो
 नि श्रेयोनियमप्रकाशपदवीसद्गत्मनिर्दर्शका ।
 श्रीपञ्चानननादसनिभगिरि कर्मेभवित्रासने
 व श्रीचन्द्रमहत्तरर्षिपतयो यच्छन्तु शश्वच्छिद्रयम् ॥ १२ ॥

(हरिणी)

युगगणिवरः श्रीदेवर्द्धिक्क्षमाश्रमण स्मृति-
 पथवहिरयन्द्वा सार्वगम बलभीपुरे ।
 अमुमुदधरद्गन्धारुड विधाय कृपाहशा,
 स भवतु विभुः शश्वद्भूत्यं मुमुक्षुगवाभरैः ॥ १३ ॥

(शिवरिणी)

न चार्थाकं सद्धारु न तु कणभुजो बुद्धियलिनो
 न कानीन काम्यो न कविमुमत जैमिनिमतम् ।
 न साख्यं सख्याहो नयनरुचिरो नाक्षिचरण ,
 समिद्धे सत्तर्कैर्लसति हरिभद्रस्य समये ॥ १४ ॥

(अनुष्टुप्)

विश्वे सार्धत्रयकोटी ग्रन्थसचयनिर्मिते ।
 सर्वसाहित्यस्वर्वापी शिलोच्चयेशसनिभा ॥ १५ ॥
 निर्वृतिनगरीपान्धान्, नयन्तु नेयपद्धतिम् ।
 ते कलिकालसर्वज्ञा, श्रीहेमचन्द्रसूरय ॥ १६ ॥ शुग्मम् ।

(वसततिलका)

निजित्य सच्चतुरशीतिविवादिधृन्द-
 मभ्यागतः कुमुदचन्द्रदिगम्बरेन्द्र ।
 श्रीसिद्धभूमिपतिससदि पत्तनेऽस्मिन्
 येनार्दितोऽनु स वादिपदेवसूरि ॥ १७ ॥

(इन्द्रवशा)

सन्त्वान्तदुर्गम्यतपोऽरणातपाहूरीकृतानेकतमोऽन्धकारक ।
 श्रीमत्तपोगच्छपरागपुष्करो व श्रीजगच्चन्द्रविभु स बोधये ॥ १८ ॥

(वशस्य)

मनोरमानेकसुगुम्फनिमित्तिनिर्वर्हिताजावरसृष्टिदक्षतः ।
 वहन् सहस्राभिनवाप्रधानभा पुनातु सूरिर्मुनिसुन्दरार्यमा ॥ १९ ॥

(शार्दूल०)

तस्मात्पट्टपरम्परापरिगतश्रीदानसूरिप्रभो ,
 पट्टाम्भोरुहराजहससदृशा श्रीहीरक्षरीश्वरा ।
 नानासङ्गुणराजिभूपितपुर सत्कीर्त्तियिख्यातिगा
 राजन्ते सविता यथा सुरपथेऽर्हच्छासनाभ्राश्रये ॥ २० ॥
 म्लेच्छो यैरिंहितो नृपोऽप्यकनरोऽनार्यालयालङ्कृति ,
 शुद्धस्वान्तकृतानुकार्यनियमोऽहिंसापराकृष्टहृद् ।
 तीमानन्तरमन्निरीहतपसा तेजस्विकायश्रिता ,
 वक्ष्याण कलयन्तु न शुचलये कार्श्यकच्चालया ॥२१॥ शुग्मम् ।

(सुवदना)

वाराणस्यां विवादे बुधजनसमितौ तैलङ्गिबिदुषः,
सप्राप्ता न्यायवैशारदपदममल निर्जित्य नितराम् ।
न्यायाचार्यत्वमाप्ताः जतवररचनानिर्माणसमये,
जीयासुस्ते यशोयुग्विजयमुनिवराः श्रीवाचकनृपाः ॥ २२ ॥

(शार्दूल०)

इत्येवं जिनशासनाम्बरवरे सिद्धान्तसाराशया
वैयावृत्यकराश्च केचन पुनर्वादाहवे जित्वरा' ।
केचित्ते विनयान्विता गुरुपदे सवेगरगाञ्चिता
वैराग्यामृतपानपीनहृदया ग्रन्थाम्बुधाराधरा ॥ २३ ॥
केचिद्भ्रानधराग्रिमा वरतपोनिष्ठाश्च केचित्पुन-
र्येऽन्ये शान्तिसरस्थिता, समुदियुर्वन्धाभिवन्धा मुदा ।
यन्नामस्मरणेन पापनिकरा गच्छन्ति दूरे सदा,
ते सर्वेऽपि भवन्तु न' शिवकरा भद्रकरा, सर्वदा ॥ २४ ॥

(गोभा)

ततो भूयो भ्रूस्पृग्नतपदविजयानन्दसूरीशितारोऽ-
भवन्पृथ्वीपीठे शशिकरयशस कोविदौघाग्रगण्या ।
लसद्भाग्योद्भूता' प्रशामपरिमला' सच्छरण्या परार्ध्या',
भवैनोजम्बाले प्रखररविरुच' पुण्यपाथःपयोदा ॥ २५ ॥
सुनीतो येनानार्थजनजनपदे जैनपञ्चास्यनादो
यदीय शिष्याघो विशसति जडवादक्षमाज समूलम् ।
यशोमूर्तिर्यस्याद्य विरुटसमये व्याप्यवृत्तिर्दिगन्त
पुनातूर्वीभाल विकचसदलिको मान्यमूर्धन्यसूरि ॥ २६ ॥

(पृथ्वी)

तदीयगतपट्टपूर्वगिरिसान्वनन्यार्यमा,
बभूव विजयाग्रिम स कमलाहसूरीशिता ।
यदीयमुन्वतेजसा खलु विहाय पृथ्वीं हरि
र्नभोनिलयमिष्टदं वसति तत्र मत्वैव किम् ॥ २७ ॥
स वीरविभुशासनोन्मिपितनीलक्षेत्रे घरे,
पतत्करकनिहयानवितृवेपभृद्भक्षकान् ।

प्रदापयति यस्य दिक्षु शरण प्रतापात्तप ,
श्रियेऽस्तु मम सर्वदा कमलसूरितिग्मत्वियं ॥ २८ ॥

(मदाक्रान्ता)

सत्ताम्राज्ये विजयकमलाचार्यभूपालभर्तृ
रेजुतेऽमा विजयचरमा पाठकप्रेष्ठवीरा ।
येषा चारप्रखररुचिरप्रौढमूर्ते समीपे,
धूकायन्ते सुदृशरिपत्र काममुत्सृज्जवाच ॥ २९ ॥

(हरिणी)

धरणिविद्युता दृष्ट्वा फीर्तिं नु यस्य परा सिताम्,
प्रररुचिरा चन्द्रजोत्स्ना शुचा धवलायिता ।
अपि सुधवल भास्वत्तेजो रुपा समभृत्खरम्,
शुचिशुचिशुचिस्तिग्मस्पर्शः पिशाङ्ग उताऽभवत् ॥ ३० ॥

(प्रभा)

विजयरुमलसूरिसूत्रामपट्टाब्धिजैवातृका
विजयचरमवाचकादित्यवीरक्रमाब्जालिन ।
जिनसमयविदालया वर्तमाना गणस्वामिन ,
श्रुतिमतिशमदमप्रभास्मारितानेकपूर्वर्षय ॥ ३१ ॥
विशसितमदने शमस्फाटिके यन्मनोमन्दिरे,
श्रुतनिनयदशेन्धने सारसद्भावदौवारिके ।
सद्य परिवरितो निरातङ्कनिर्दोषकीडा क्षमा-
दिदशदयितया स सद्गर्भभूप सदा कुर्वते ॥ ३२ ॥
उपकृतिगुणगा तु बुद्ध्या तपो दुश्चर तेषिरे,
प्रतिसमयसुभङ्गुरा वार्धके ये तनु सन्ततम् ।
प्रयचनपरमोन्नतावर्षितानन्तरायु श्रियो
ददतु विजयदानसूरीश्वरास्तेऽव्ययार्चिं श्रियम् ॥ ३३ ॥ विशेषकम् ।

(शार्ङ्ग ७०)

साघ्राज्ये रमणीयभावरुचिरे श्रीदानसूरिप्रभो-
रश्वेभ्रमहचन्द्रसयति धरे सेव्यामसेवावशात् ।
तेषा पद्वरपङ्क रुग्मधुलिहा प्रेमाभिचेनर्षिणा
याग्नार्गे विजयान्तिमेन निदधे श्रीसक्रमध्रन्यनम् ॥ ३४ ॥

संसारदुःखदववह्निकठोरताप-दन्दह्यमानभवजन्तुमनोधरित्र्याम् ।

वैराग्यवारिवरसगमशब्दजात-पानीयधारजलदागममेघवक्रैः ॥ ३५ ॥

पूज्यप्रवेकविजयाग्रिममेघसूरि-सुत्रामभि प्रकृतग्रन्थविशोधनादौ ।

सपीडितैरपि निरन्तरमौलिदुःखात्, साहाय्यमत्र करुणैकरसैर्व्यधायि ॥ ३६ ॥ युग्मम् ।

(वसन्त०)

सादृश्विशोधकवर रचना विनेयं प्राकाश्यपद्धतिपरा न बभूव नूनम् ।

कर्मापरप्रकृतिसर्वकर्मग्रन्थ-पञ्चाग्रसग्रहवरादिककर्मगुम्फान् ॥ ३७ ॥

तस्मात्पपाठ निकटे मम मे विनेयो जम्बूत्तरत्यविजयोः द्विविभागभाजः ।

अस्याः प्रसिद्धिजनकं विशद च कार्यं सशोधनादिसकल निरतो व्यधत् ॥ ३८ ॥ युग्मम् ।

(प्रहर्षिणी)

धीमान्द्यप्रभृतिवह्न्यदोपजाला-

दत्रोत्सूत्रमदवतरेणु यद्वि किञ्चित् ।

मिथ्यादुष्कृततरमस्तु मे सदा तच्-

छोध्य च प्रकृतिवैरैः कृपा विधाय ॥ ३९ ॥

(शार्दूल०)

सत्यासत्यसुपोपरोधजनकं काम्या गुणानां खनिं

श्रेयोऽनन्यनिदानशान्तिधरणि सन्मंगले मगलम् ।

देवादेवनरेन्द्रसेवितवर भव्यात्मभद्रङ्कर

श्रेष्ठश्रीजिनशासन जयकर भावान्नमामो वयम् ॥ ४० ॥

(शार्दूल०)

जम्बूद्वीपजलेरुहे सुरगिरि सत्कर्णिकालङ्कृतिम्,

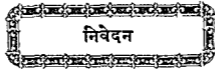
यावत्सूर्यनिशाकरौ सुरपधाध्न्यत्वमाविधत् ।

यावन्नरीरनिधिर्दधाति रसनाभूषा धरित्रीकटौ,

तावन्नन्दतु जैनशासनभुवीदं सक्रमश्रन्धनम् ॥ ४१ ॥

॥ इति श्रीसक्रमकरणप्रशस्ति ॥

निवेदन

सवत १९८७ मा श्रीसकमकरणनो प्रथम विभाग प्रसिद्ध कर्वा पछी लगभग दोढ चे वर्पना गाठे आ द्वितीय विभाग अमो प्रसिद्ध करवाने भाग्यशाली थईं शकीए छीए आटलो घघो लावो वरतत जवा माटे अमारा जीज्ञामु वाचक महाशयोनी अमारे प्रथमथी क्षमा याची लेवी जोवीए साथे साथे ए पण जणावी देवु जरूरी छे के कर्मप्रकृतिमाना सन्नमकरण जेवा सूक्ष्मतर विपयने चोतरफथी बहु समर्थ रीतिए स्पर्श करता प्रस्तुत ग्रन्थरत्नना प्रकाशनमा ग्रन्थकार परमर्षि पूज्य प्रकाण्ड शातमूर्ति सिद्धात महोदधि वाचरुशीरोमणि श्रीमत् प्रेमविजयगणिप्रवरना तथा अन्य पूज्य म्नि प्रवरोना विहारदि सयोगो जोवा पण आटलो टाइम लागवो, चेशक, बधार पडतो गणी नहि शका

आ ग्रन्थ प्रकाशनमा गीचेना ध्रद्धालु धर्मप्रेमी सदगृहस्यो तरफथी आर्थिक सहाय अमने मठा छे तेमने आ स्वळे अमे आभार मानीए छीए

२०० शेठ ताराचद दलीचद पादरावाला
 १०० ,, छगनलाल कस्तुरचद खभातवाला
 १०० ,, नवलचद खीमचद झवेरी
 १०० श्री अक्षयनिधि तपमाथी सुरत
 हा झवेरी नवलचद खीमचद
 ३५० शेठ धारशीभाइ गणपतभाइ पोताना
 स्वर्गत चि भाइ हुकमचदना पुन्यार्थे
 १०१ शेठ चुनीलाल कमलशीभाइ

१०१ शेठ कस्तुरभाइ साकलचद अमदावा
 दनाला
 २५१ शीवगज, मारनाडना एक सदगृहस्य
 २५ शाह मनसुखभाइ वापुभाइ खभात.
 ६० ,, चदुलाल मोतिलाल अमदानाद
 ८०-४-० लालनाग, जैन उपाश्रय,
 सुश्राविकाओ तरफथी
 हा भूरीन्देहन मुवई

भावनगरना शाह देवचद खीमचद, जेमनी आ म्थो प्रकट कराववामा अमोने प्रथमथी आखर सुवी पोतानी धीमारीना समये पण गृह चीवट भरेली मुगी सेवाओ जो न मळी होत तो छपाखवालु काम लगभग सुदकील थईं पड्यु होत, तेमने तो भूलायन केम ?

प्रेसना कार्यकर्ताओ ये जेमणे म्थनु काम चलाववामा सारी धीरज ने सातुकुलता वतावी छे तेमने एकरवार करीथी धन्यवाद टुकाणमा तमाम शुभेच्छको अने सहायकोने पण अमारा कोटीश धन्यवाद छे

आ विभागमा एकदर २०० उपरात यन्त्रो आवेल छे तेमज अवान्तर अनेक प्रकारना त्रिपयोनी गुधणी करेली छे आ आस्ताए महान ग्रन्थमा ७५ उपरात आगमादिक पुस्त कोना सबधो आपनामा आवेला छे एम, घणी महेनत दोहन तथा खर्चना फळरूप आ उत्तम ग्रन्थरत्नने दरेक साहित्यप्रेमीओ अने विद्याविलासीओ सहृदयताथी अपनावो, ए अभिलाषापूर्वक अमे अत्रे विरमीए छीए

वा १४ एप्रील १९३३ सुनई

प्रकाशक धी य मे जै सो प्रमुख
 शातिदास खेतसीभाई

